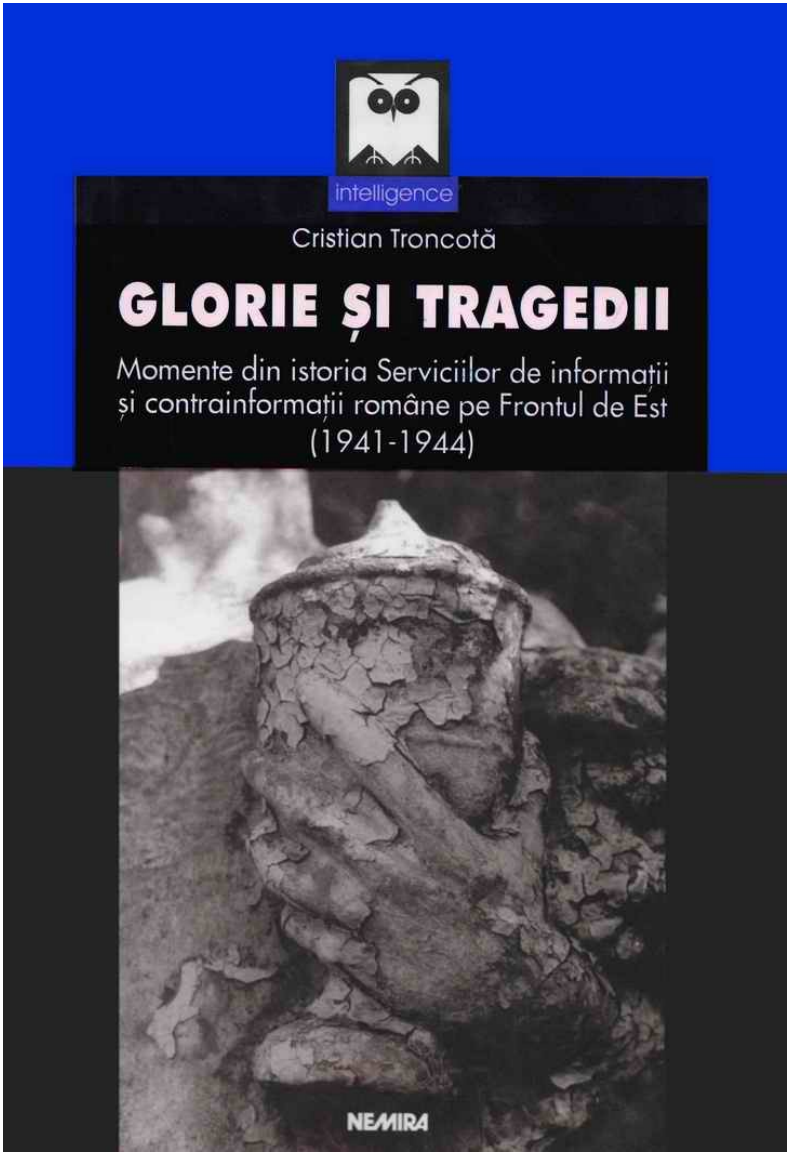

Cristian Troncotă
GLORIE ŞI TRAGEDII

Momente din istoria Serviciilor de informaţii şi

contrainformaţii române pe Frontul de Est (1941 – 1944)

1 Cd-ta: LUMINIŢA CĂTANA
CRISTIAN TRONCOTĂ
GLORIE ŞI TRAGEDII
Editura NEMIRA, 2003
ISBN 973 – 569 – 577 – 4

INTRODUCERE

Reconstituirea fluxului informaţional obţinut şi difuzat de Serviciile Secrete româneşti, precum şi analiza eficienţei „armei” informaţiilor la fundamentarea celor mai importante decizii politico-diplomatice şi militare stabilite de cercurile guvernamentale de la Bucureşti, în perioada campaniei armatei române pe Frontul de Est, constituie în planul cercetării o acţiune deloc uşoară. Avem în vedere accesul limitat la sursele de prima mână, interne şi externe, dar mai ales faptul că multe documente originale au fost fie distruse (tri noiembrie 1944, din ordinul generalului Ilie Creţulescu), fie ridicate de comandamentele trupelor de ocupaţie sovietică şi transportate la Moscova, începând cu aprilie 1945. La această situaţie trebuie adăugat şi faptul că dublurile unor documente rămase au fost supuse, în anii ’50 – 60, unui proces de triere în comisiile de cenzură ale aparatului de partid şi ale securităţii, prin care s-a urmărit scoaterea din circuitul cercetării a acelora care prin conţinutul lor, puteau compromite, imaginea URSS şi a comunismului. Aşa se explică scoaterea lor din unităţile arhivistice originale şi răspândirea prin diverse depozite şi fonduri arhivistice a căror prelucrare şi indexare nu s-a finalizat spre a fi accesibile istoriografiei –, ceea ce îngreunează atât cercetarea, cât şi interpretarea acestora. Cu rezerva că demersul nostru arhivistic, în directă conexiune cu cele mai recente şi

valoroase apariţii de specialitate, nu reprezintă decât stadiul actual al cercetării, ne-am încumetat să întocmim prezenta lucrare.

Avem în faţă un triptic ce dezvăluie o serie de aspecte, în mare parte inedite sau mai puţin cunoscute în istoriografie. O primă secţiune cuprinde, alături de o schiţă biografică despre viaţa şi cariera colonelului Ion Lissievici – cel care a condus importante structuri informative româneşti, câteva studii şi analize asupra documentelor de informare (sinteze.

h) te, rapoarte) întocmite de principalele Servicii de informaţii şi contra în format îi care au soţ i t Marele Cartier General al armatei române în campania de pe Frontul de Est. A doua parte înserează consemnările memorialistice ale colonelului Ion Lissievici, referindu-se în detaliu la perioadă mai 1941 - decembrie 1943, când s-a aflat la comanda Secţiei I informaţii din SSI şi a condus direct Eşalonul Mobil pe parcursul operaţiilor militare. Memorialistul mai face scurte, dar foarte interesante, referiri şi la intervalul septembrie-decembrie 1944, când a îndeplinit funcţia de director al Serviciului de Informaţii al Armatei Române (noua titulatură a SSI). A treia secţiune a lucrării prezintă o colecţie de documente ce restabileşte, în esenţă, cadrul tehnico-metodologic în limitele căruia a fost configurată şi s-a desfăşurat întreaga activitate informativ-operativă a instituţiilor specializate în procurarea şi valorificarea informaţiilor de interes pentru apărarea siguranţei naţionale.

Aşadar, ni se oferă spre lectură o carte cu şi despre spioni, cu întâmplări senzaţionale şi momente de suspans, dar şi o încercare de reconstituire şi analiză istorică a contribuţiei instituţiilor româneşti specializate la fundamentarea deciziilor cu caracter militar şi la iniţierea măsurilor contrainformative impuse de configuraţia frontului

Lucrarea se adresează nu numai specialiştilor, ci unui public larg iubitor de lecturi istorice, şi aceasta în virtutea opiniei unora printre care se numără şi autorul lucrării de faţă – că un „stil” ştiinţific poate fi, câteodată, mai captivant decât literaturizarea, cu condiţia et wcwisörmrea istorică al K bazeze în exclusivitate atât pe forţa de susţinere a documentelor. Cât 51 pe medittiJ ion, é-ÉfoKmifit! Iii Frontul de Est perioada WJ-I M4. Întrucât istorio*grafia română* anterioară anului 1990 a acordat mai puţin *spaţiu acestor* evenimente, din motive asupra cărora mi avem căderea, şi nici na este locul şi mai zăbovim.

S-a afirmat însă în istorio*grafia română* de după 90, şi nu fără temei, că armata români a intrat în cel de-al doilea război mondial (22 iunie 1941) mai nepregătită decât în 1916…; Ea s-a dovedit slab echipată cu blindate, iar aviaţia, deşi dispunea de un personal bine pregătit era departe de a corespunde războiului pe Frontul de Est. Prin participarea României la războiul contra URSS, conducătorul statului român, generalul Ion Antonescu, a dorit să refacă prin foc şi sânge moralul poporului şi al armatei, grav afectat în urma cedărilor teritoriale din vara anului 1940. Pentru recuperarea teritoriilor, armata români au a avut practic de ales decât să se baţi într-un viitor apropiat şi în orice condiţii, ceea ce înseamnă că decizia de a intra în război la *22* iunie 194J decizie ce a aparţinut ia exclusivitate generalului Ion Antonescu s-a bazat mai mult pe obsesia refacerii demnităţii, naţionale, decât pe raţiuni pur militare. Din analiza documentelor de informare operativă curentă, rezulta că SSI principalul Serviciu Secret al ţării – l-a prevenit din timp pe conducătorul statului asupra pericolului pe care-l reprezintă un eventual război împotriva I „colosului de la răsărit”, adică URSS. Este dovada cea mai clară şi de necontestat că Serviciul de informaţii şi-a îndeplinii misiunea pentru care a fost conceput şi în limitele căreia

a acţionai şi insistăm asupra rolului de prevenire, întrucât nu ne aflăm în faţa unui fapt minor, ci dimpotrivă, a unuia de o excepţională gravitate. Bunăoară, SSI s-a pronunţat ferm – în sinteza informativă din aprilie 1941 privind pregătirile de război ale URSS şi ale forţelor sale militare şi economice – că toţi aceia care se încumetă la un atac neprovocat, hi eventualitatea unui eşec pe Frontul de Est, oferă pe tavă posibilitatea Armatei Roşii de a-şi duce la îndeplinire obiectivul strategic: mutarea teatrului de operaţii pe teritoriul inamicului şi continuarea acţiunilor militare până la distrugerea lui. Prin distrugerea inamicului, doctrina militară a Armatei Roşii înţelegea impunerea regimului sovietic, adică bolşevizarea.

Privită dintre astfel de perspectivă, se poate susţine că întreaga campanie a armatei romane pe Frontul de Est a stat sub pecetea eroismului şi a gloriei străbune, dar şi a marilor tragedii. Glorie, pentru că unităţile române, inclusiv structurile de informaţii şi contra-informaţii angajate în operaţii militare, au adus un aport substanţial la obţinerea unor victorii răsunătoare în spiritul tradiţiei De pildă, cucerirea Odessei a fost considerată, pe bună dreptate, de specialişti, ca una dintre cele mai mari operaţii de asediu din secolul XX, dar soldată, e adevărat, cu pierderi foarte grele. Succese s-au mai repurtat şi în perioada Operaţiilor militare din Crimeea, acolo unde unităţile armatei române au secondat în bune condiţii armatele germane aliate, iar Serviciile de informaţii şi-au demonstrat, la rândul lor, utilitatea. În contul reuşitelor mai trebuie trecută şi oportunitatea informaţiilor obţinute de SSI, care, valorificate inteligent şi cu prudenţă, au dus la declanşarea unei anchete efectuate de Comisia medico-legală a Crucii Roşii internaţionale, formată din experţi, printre care şi sovietici. Ca finalitate, investigaţiile au scos la iveală cruzimea represiunilor dezlănţuite de

NKVD (Serviciul de securitate sovietic) în Basarabia, imediat după anexarea provinciei la URSS. Victime au fost câteva mii de români, ridicaţi de la casele lor şi asasinaţi, iar trupurile neînsufleţite aruncate la repezeală în gropi comune.

An existat şi tragedii, pentru că, în paralel cu victoriile, armata română a cunoscut şi amare înfrângeri, ca, de exemplu, la Stalingrad, Cotul Donului şi Stepa Calmucă, şi o» întotdeauna din cauza lor. On a lipsei de informaţii despre tăria forţelor şi dispozitivul inamicului.

O mare tragedie s-a petrecut la Odessa, imediat după ocuparea oraşului. Totul a fost posibil şi într-un mod absolut inutil pentru organismul militar, întrucât autorităţile româneşti, deşi au fost prevenite la timp de Serviciile de informaţii, sistemul de comunicaţii a funcţionat defectuos, iar deciziile privind represaliile s-au luat din nou sub presiunea evenimentelor, a stărilor emoţionale ori a unor resentimente prea puţin justificate. De data aceasta, victimă a răzbunărilor a căzut populaţia civilă din Odessa mai precis „comuniştii şi evreii * – dar lucrurile nu au stat mai bine nici în ceea ce priveşte deportarea unor categorii de ţigani (hoţi, criminali, recidivişti etc.). Gândită ca o măsură de protecţie a populaţiei româneşti din interiorul ţării, şi în scopul de a-i linişti pe conaţionali prin reducerea infracţionali taţii în contextul unei stări de spânţ destul de tensionate, totuşi, prin modul defectuos în care s-a realizat, efectul deportării a fost, dacă nu contrar, cel puţin situat departe de aşteptări.

Au fost însă şi circumstanţe, şi nu puţine, în care autorităţile româneşti, civile şi militare, au dovedit un profund spirit umanitar, ca, de exemplu, atunci când s-au opus cu înverşunare intenţiilor germane de a gaza catacombele Odessei, acolo unde activa o puternică grupă de partizani (numiţi „terorişti” în documentele SSI), condusă de ofiţeri ai Serviciilor Secrete sovietice.

Mişcarea de partizani – nepermisă de legile războiului din acel timp şi care a cuprins doar o mică parte a populaţiei civile sovietice, dar bine instruită şi înarmată, de ofiţeri NKVD, pentru misiuni speciale de diversiune şi sabotaj – a fost o realitate pe Frontul de Est, cu care s-au confruntat în primul rând serviciile de informaţii româneşti. Fluxul informaţional despre această problemă, bine documentat, analizat şi difuzat la timp, pe momente operative, certifică, fără îndoială, un profesionalism de bună calitate în contul agenţilor infiltraţi ori dirijaţi de Serviciile Secrete româneşti, recunoscut, de altfel, imediat după război, chiar de foştii adversari. Numai că profesionalismul şi dăruirea până la sacrificiu ale celor mulţi şi tăcuţi care au îmbrăcat haina militară, altoite pe credinţa nestrămutată în justeţea idealului pentru care au luptat respectiv, eliberarea teritoriilor răpite prin forţă de URSS, în 26 – 27 iunie 1940, nu au fost suficiente pentru a se asigura victoria finală. A urmat sovietizarea, poate cea mai mare tragedie a poporului român ce avea să-şi pună puternic amprenta pe evoluţia ţării o perioadă de cel puţin o jumătate de veac”.

Iată deci că tripticul nostru pe care-l oferim spre lectură se bazează în totalitate pe atestări documentare şi mărturii de certă valoare istorică despre o serie de fapte şi evenimente, unele incomode, dacă nu chiar extrem de dureroase. Dar am plecat de la convingerea că este absolut necesar ca ele să vadă lumina tiparului, întrucât asumarea propriului trecut ceea ce nu înseamnă, cum greşit înţeleg unii, că noi, cei de azi, suntem obligaţi să plătim pentru greşelile unora de atunci – ar fi o dovadă de maturitate pe care trebuie să o depăşim.

— 4 octombrie 2000

AUTORUL

LISTA ABREVIERILOR

Arh. MAE - Arhiva Ministerului Afacerilor Externe

Arh. MR – Arhivele Militare Române

Arh. NIC – Arhiva Naţională Istorică Centrală

Bir. - Birou

BND - Blocul Naţional-Democratic

C 4 A – Corpul 4 Armată

CFR Căile Ferate Române

CF - Căile Ferate

CI. Centrul Informativ (Odessa, Chişinău ş.a.)

G. Publici – Gardieni Publici

GKPDU - Glavnoe Komandavornie Partizanskaya Dvijenio Ucraina

(Comandamentul General al Mişcării Partizanilor din Ucraina) MCG Marele Cartier General

MONT Secţie a Marelui Stat-Major care se ocupa de mobilizarea şi organizarea naţională a teritoriului

MStM Marele Stat-Major

M.S. Regele – Majestatea Sa Regele

MU - Mari Unităţi

NKVD - Narodnii Komisariat Vnutrenili Del (Comisariatul Poporului Pentru Afaceri Interne)

OKW Ober Kommander der Wehrmacht (Înaltul Comandament al Wehrmachtului)

O.O. Osobââc Ordeai (Organe de supraveghere şi contraspionaj ale statului sovietic)

PCM Preşedinţia Consiliului de Miniştri

PNL Partidul Naţional Liberal

PNŢ Partidul Naţional Ţărănesc

PSD – Partidul Social-Democrat

PTT – Poşta. Telefon. Telegraf

R. 4 art grea Regimentul 4 artilerie grea

SIA Serviciul de Informaţii al Artileriei

SSI Serviciul Special de Informaţii

SSI Aere Serviciul Special de Informaţii al Aeronauticii

Tu Telegrafie fără fir

Această activitate [de informaţii şi contraInformaţii] a fost apreciată ca normală oricărui serviciu de informaţii şi ca atare [sovieticii] nu au nimic de imputat SSI.

Col. Ion Lissievici

PARTEA I
STUDII
INFORMAŢII ŞI CONTRAINFORMAŢII PE FRONTUL DE EST
(1941 – 1944)

1. MOMENTE DIN VIAŢA ŞI CARIERA UNUI OFIŢER DE ELITĂ: ION LISSIEVICI

Cel care avea să urmeze o carieră cu totul deosebită în principalele Servicii de informaţii româneşti (Secţia a 2-a din MStM şi Serviciul Special de Informaţii) şi care tocmai din acest motiv a făcut ani grei de temniţă în puşcăriile regimului comunist din România, Ion Lissievici, s-a născut la 29 ianuarie 1896 (stil nou) În Iaşi. Provenea dintr-o familie de români ortodocşi. Tatăl său, Ioan, fusese şi el ofiţer (căpitan de administraţie), iar după pensionare a îndeplinit funcţia de ajutor de primar în oraşul Focşani, acolo unde îşi cumpărase o casă modestă, formată din patru camere, şi se mutase cu întreaga familie. Mama sa, Amelia, casnică, s-a ocupat cu treburile gospodăreşti şi educarea celor cinci copii. Fratele cel mare, Mihai, urmaşe cariera armelor, fiind pensionat în 1938, cu gradul de locotenent-colonel, iar mezinul, Fm i I ian. Fusese consilier la Curtea Administrativă din Bucureşti, apoi la Secţia Administrativă din Ministerul Afacerilor Interne. A avut şi două surori: Cornelia Elena - căsătorită cu farmacistul Petre Mihăiescu din Constanţa şi Adela –, de profesie

farmacistă, care a fost căsătorită cu doctorul State Drăgănescu, medic primar de boli nervoase la spitalul Colentina. Iată deci o modestă, dar ambiţioasă, familie de români de pe plaiurile moldovene, cu copii care şi-au dorit şi au reuşit să se realizeze prin propriilor forţe şi atât cât le-a permis contextul, uneori dramatic, al timpului.

Cel de-al doilea dintre copiii familiei Lissievici, Ion, şi-a făcut studiile primare în oraşul natal, optând apoi pentru o carieră militară. A urmat Gimnaziul Militar din Craiova şi Liceul Militar din Iaşi. Cu 45 de zile înainte de intrarea României în primul război mondial a absolvit Şcoala Militară de Artilerie, Geniu şi Marină, fiind înaintat la gradul de sublocotenent şi repartizat la Regimentul 11 artilerie. Cu această unitate a participat la campaniile militare din toamnă anului 1916, în primăvara şi vara anului 1917, deţinând, succesiv, funcţiile de comandant de secţie şi de baterie. A făcut parte din unităţile operative care urmau să execute manevra de la Flămânda, apoi s-a remarcat în luptele de la Bran, Dragoslavele şi Câmpulung (1916), Mărăşti şi Oituz (1917), fiind decorat cu ordinele „Coroana României” şi „Steaua României clasa a IV-a”. În calitate de adjutant al Regimentului şi de agent de legătură cu Brigada 11 infanterie, a participat la campania din 1919 pentru apărarea graniţelor României Mari. A fost prezent la forţarea Tisei şi în luptele de la Tisa-Bö, Szolnok, Rekas şi Honi, pe teritoriul Ungariei. Pentru curajul, dăruirea şi profesionalismul în meseria lelor a primit ordinul „Steaua-României 4 cu spade şi panglica de virtute militară, precum şi medaliile "Crucea comemorativă”, „Victoria”, „Bărbăţie *şi* credinţa”, ijtorkv, fel 14M% primits. Coroana României de pace** în grad de ofiţer.

În perioada rMrie-octombrie 1925 a îndeplinit funcţia de comandant de companie I Reeimemur 10

infanterie* iar până la 50 aprilie 1926 a urmat cursurile de ofiţeri e-an de stat-major. Când a fost numit în statul-major al Diviziei 6 infanterie ca ofiţer stagiar începând cu noiembrie 1926 şi până la 31 octombrie 1930 a făcut parte din statul-major al Diviziei 6 infanterie, îndeplinind funcţiile de ajutor-şef de birou la Biroul 1 – şi şef al birourilor 2, 3 şi 4. Între tâmp, la 1 octombrie 1929, a fost avansat la gradul de maior pentru „excelente calităţi intelectuale, morale şi profesionale". Calitatea de şef al Biroului 2 din statul-major al Diviziei 6 infanterie l-a pus în contact direct cu activitatea de informaţii, pentru care avea să facă, începând cu anii următori şi până la sfârşitul carierei, o pasiune remarcabilă.

Într-una dintre numeroasele declaraţii pe care le-a adresat în scris, după 1949, în faţa şi la cererea temuţilor anchetatori ai Securităţii regimului comunist din România, km Lissievici a oferit date interesante despre misiunile informative ale statului major al Diviziei 6 infanterie, pe care l-a condus: Biroul 1 se ocupa cu recrutarea, organizarea şi mobilizarea; Biroul 2 informaşti şi contrainformaţii. În timp de pace, nu avea o acţiune informativă propriu-zisă. Decât în ce priveşte instrucţia ofiţerilor şi a trupei ca privire la modul de acţiune în caz de război sau pe timpul războiului pentru a procura, studia, intercepta, interpreta şi transmite informaţiile despre trupele inamice. Din punct de vedere contrainformativ, în timp de pace, acest birou urmărea să cunoască starea de spirit a ofiţerilor şi trupei din subordinele diviziei. În timp de război Biroul 2 conducea întreaga acţiune informativă a trupelor din subordinea diviziei pentru procurarea informaţiilor despre inamic; prezenta situaţia inamicului, comandantului diviziei; redacta şi difuză ordinele cu privire la procurarea informaţiilor; întocmea şi difuză buletinele şi rapoartele informative cu privire la inamic. În timp de război, Biroul 2 se ocupa cu măsurile de siguranţă şi pază a

Comandamentului şi trupelor diviziei în zona de acţiune a acestora, redactând ordinele şi buletinele contrainformative. Biroul 3 se ocupa cu conducerea operaţiilor în timp de război. În acest scop ţinea la curent harta cu situaţia trupelor proprii, redacta şi transmitea ordinele pe baza hotărârii comandamentului diviziei. Biroul 4 se ocupa cu situaţia materială, în timp de război, a comandamentului şi trupelor diviziei, astfel încât să se asigure la timp cu organizările şi evacuările, cu subzistentele, armamentul, agentul sanitar etc.

Dacă e să comparăm aceste date cu prevederile *Instrucţiunilor privind activitatea de informaţii şi contrainformaţii* intrate în vigoare în 1927 şi modificate în 1929, constatăm cu uşurinţă că ele corespund în esenţă, ceea ce ne demonstrează că Ion Lissievici a fost un ofiţer foarte conştiincios, care îşi cunoştea şi îşi executa întocmai îndatoririle. Acest aspect a fost sesizat în epocă de generalul Nicolae Pestriţul, comandantul Diviziei 6 infanterie, care, în foaia calificativă pe anul 1930, îl aprecia pe Ion Lissievici ca pe un „ofiţer de elită”, şi despre care era convins că „va cuceri cele mai înalte trepte ak ierarhiei militare. À fost imediat promovat, astfel că, în următorii doi am (1 noiembrie 1930 31 octombrie 1932) Ion Lissievici a îndeplinit funcţia de şef al Centrului Informativ Cernăuţi, o structură informativă cu sarcini în exteriorul ţării condusă direct de MStM – Secţia a 2 a informaţii. Principala misiune a C.I. Cernăuţi era „să obţină informaţii pe teritoriul URSS, într-o zonă limitată la nord, aproximativ de linia Hotin-Kameneţ-Podolsc, iar la sud de linia Nord Râmhniţa, prelungită înainte spre Est, într-o zonă adâncă de 200 km Est de Nistru”. Culegerea de informaţii viza armata sovietică: organizarea, încadrarea, dotarea, pregătirile de mobilizare, starea de spirit a militarilor, dar şi a populaţiei civile. Periodic, fluxul informaţional era dirijat sub formă de note, rapoarte şi

sinteze spre MStM, Secţia a 2-a informaţii. Pentru procurarea informaţiilor, CI. Cernăuţi şi subcentrele din subordine, recrutau agenţi pe care îi instruiau şi apoi îi infiltrau pe teritoriul sovietic cu misiuni informative.

În plan contrainformativ, C.l. Cernăuţi îi revenea misiunea de a descoperi eventualele acţiuni de spionaj din zona sa de responsabilitate, pe care le semnală autorităţilor de resort, pentru a lua măsurile necesare. De asemenea, prin activitatea de colaborare cu Poliţia, Jandarmeria şi Siguranţa din zona centrului, acesta mai semnala periodic starea de spirit a populaţiei.

Ion Lissievici s-a implicat efectiv în reorganizarea şi extinderea în zonă a întregului sistem informativ şi contrainformativ. Aşa de pildă, dacă înainte de nuntirea lut Lissievici ca şef al Centrului Informativ Cernăuţi, acesta avea în componenţă doar un ofiţer şi un funcţionar civil, la numai un an după venirea sa, se ajunsese deja la trei subcentre informative (Hotin, Atachi şi Soroca) coordonate de ofiţeri acoperiţi că delegaţi în comisia mixtă româno-sovietică, cu responsabilitate în zona de frontieră. Prin aceste structuri organizate şi conduse de Ion Lissievici s-a reuşit neutralizarea unei periculoase acţiuni de spionaj sovietic îndreptate contra intereselor României, misiune care s-a realizat prin colaborarea cu serviciile similare poloneze din Lwów (Lemberg). Ofiţerul român a fost decorat în 1932 de către autorităţile militare poloneze cu medalia „Polonia Restituta”, clasa a V-a.

După plecarea de la Centrul Informativ Cernăuţi, Ion Lissievici a îndeplinit, între anii 1932 şi 1935, stagiul de comandă la diferite unităţi de artilerie şi infanterie. La 1 aprilie 1935 a revenit în cadrul Secţiei a 2-a din MStM, ca şef al Biroului 2 (informaţii şi contra în formaţii), până în noiembrie 1937, când a fost trecut la conducerea Biroului 1 (recrutare, organizare, mobilizare). Lissievici a făcut câteva destăinuiri

interesante despre organizarea şi principalele atribuţii ale Secţiei a 2-a informaţii, din acel timp. „Procura, studia, interpreta şi difuză în măsura în care aprecia necesar, la comandamentele din subordine, informaţiile cu privire la: potenţialul de război al eventualilor inamici cu care ţara s-ar putea găsi în război". În terminologia specifică activităţii de informaţii şi contrainformaţii militare, potenţialul de război cuprindea „forţele armate, gradul lor de instrucţie, dotarea cu armament de orice fel, precum şi posibilităţile de ordin economic şi situaţia politică a statelor în cauză". Informaţiile erau obţinute prin mijloacele oficiale: presa, colaborarea cu alte instituţii ale statului (în special cu Ministerul Afacerilor Externe) sau prin schimbul de date şi cooperarea cu serviciile similare ale statelor prietene. La rândul lor, mijloacele speciale agentura secretă, interceptarea comunicaţiilor şi supravegherea externă (Blajul) îşi aduceau un aport substanţial atât la îmbogăţirea fluxului informaţiilor de interes, cât şi la verificarea unor date şi informaţii obţinute din surse deschise sau oficiale. Pe baza acestor informaţi i. Secţia a 2-a din MStM întocmea ipotezele de mobilizare, de concentrare şi primele iy-craţu probabile ale armatelor cu care (ara se putea găsi într-un conflict. În funcţie

De aceste ipoteze, Secţia a 3-a din MStM întocmea planurile de campanie pentru

Primele operiâi are armatei proprii.

Despre atribuţiile contrainformative ale Secţiei a 2-a, Ion Lissievici afirmă că, în

Principal, „urmărea să cunoască starea de spirit fi moralul în cadrul armatei, să dirijeze ittsntupa informativă şi contrainformativă la comandamentele şi unităţile din subordine, s! coneuro pe cât posibil la descoperirea acţiunilor de spionaj şi sabotaj, să (mă la curent şi să cunoască situaţia morală şi starea de spirit a populaţiei ţării” * Pentru îndeplinirea acestor misiuni,

Secţia a 2-a avea în structură şase birouri: 1 căutarea informaţiilor; 2 – contrainformaţii; 3 – studii; 4 – ataşaţi militari; 5 cifru; 6 – adio-ascultare.

În octombrie 1937, Ion Lissievici a fost avansat la gradul de locotenent-colonel, tar doi ani mai târziu a preluat comanda statului-ajor al Divziei 35 infanterie, funcţie pe care a îndeplinit-o penă la 30 noiembrie 1940, când s-a transferat la MStM, Secţia MONT.

Pierderile teritoriale din vara anului 1940 (Basarabia, Bucovina şi Ţinutul Herţa – în urma ultimatumului sovietic din 26 – 27 iunie, nord-estul Transilvaniei, prin arbitrajul de la Viena, din 30 august, şi Cadrilaterul judeţele Durostor şi Caliacra din sudul Dobrogei –, în urma tratativelor de la Craiova) au zdruncinat puternic moralul organismului militar românesc.

Tinerii ofiţerii din generaţia lui Lissievici, aflaţi în eşaloanele doi şi trei ale organelor militare de comandă nu se simţeau cu nimic vinovaţi sau răspunzători de decizia regimului carlist de a ceda teritorii fără luptă. A fost şi motivul pentru care au considerat ca o datorie de credinţă, profund patriotică, să participe cu îndrăzneală la eforturile generalului Ion Antonescu – care a preluat funcţia de conducător al statului român, la 6 septembrie 1940 de a salva ţara, aflată „pe marginea prăpastiei” şi de a reface moralul armatei atât de grav afectat

Ca unul care cunoştea bine rolul informaţiilor în fundamentarea deciziilor politico-militare, generalul Ion Antonescu a acordat o atenţie deosebită reorganizării structurilor specializate în acest domeniu. Aşa se explică emiterea Decretelor-lege nr. 3 083, din 8 septembrie, şi nr. 3 813, din 12 noiembrie 1940, pentru înfiinţarea şi organizarea Serviciului Special de Informaţii (SSI), urmate de elaborarea *Regulamentului de informaţii şi cantrainformaţii* (*A 5*) intrat în vigoare la 23 decembrie 1940, la care se adaugă o serie de instrucţiuni şi

metodologii cum ar fi: instrucţiuni asupra organizării, funcţionării şi atribuţiilor curierilor diplomatici; atribuţiile ataşaţilor militari; instrucţiuni cu privire la obligaţiile românilor care pleacă în străinătate, Serviciul Secret; instrucţiuni pentru activitatea agenturii secrete de propagandă şi contrapropagandă; măsuri de împiedicare a acţiunii informative a inamicului duse prin agenţii de spionaj; mijloacele prin care se execută acţiunea contrainformativă propriu-zisă; organizarea supravegherii exterioare; măsuri contrainformative într-un corp de trupă; acţiunea contra-informativă etc. (documente înserate în partea a doua a acestei lucrări).

Conform noului cadru legislativ elaborat în toamna anului 1940, se organiza Serviciul Special de Informaţii, subordonat direct conducerii statului român, respectiv Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, iar ca prevederi bugetare şi administrative se subordona Secretariatului General din Ministerul Apărării Naţionale. Pentru a-şi realiza sarcinile, SSI urma să-şi elaboreze un regulament propriu şi conlucreze cu celelalte ministere şi cu Marele Stat-Major al Armatei.

Prin *Regulamentul „A 5”* au fost reorganizate şi structurile informative ale armatei. Noua organigrama prevedea patru eşaloane (structuri) informative: serviciul de informaţii regimentar, Secţia (biroul) a 2-a aparţinând diferitelor Mari Unităţi, Serviciul Special al aeronauticii şi Serviciul Special al artileriei. Ca mijloace de căutare a informaţiilor erau prevăzute: aeronautică şi marină, trupele în contact, serviciile de observare terestră, serviciile speciale de ascultare, serviciile de decriptare şi Serviciul Secret (agentura de informaţii). Extrem de interesant, *Regulamentul „A 5”* dezvăluie modernismul concepţiei despre activitatea de informaţii şi contrainformaţii a celor care au contribuit la elaborarea acestui act normativ. Întreaga activitate informativa se desfăşoară în baza planului de informaţii (generale şi

speciale), punându-se accent pe studiul, analiza, interpretarea şi sinteză informaţiilor. De asemenea, la baza activităţii contrainformative stătea principiu] prevenirii, în sensul de „a preîntâmpina şi împiedica manifestările de orice fel ale acţiunii subversive”.

Acesta era cadrul legislativ şi tehnico-metodologic al activităţii de informaţii şi contrainformaţii la 1 mai 1941, când Ion Lissievici a fost numit în funcţia de şef a) Secţiei I informaţii din SSI. A început o perioadă extrem de importantă în cariera sa profesională, căreia Ion Lissievici, în partea a doua a acestei lucrări, îi rezervă, aproape în exclusivitate, consemnările sale memorialistice, care văd acum pentru prima dată în întregime lumina tiparului10, şi de aceea nu mai stăruim asupra lor.

Să mai consemnăm că din studiul documentelor de arhivă la care am avut acces, rezultă că ofiţerului Ion Lissievici i-a plăcut să călătorească, nu neapărat în interes de serviciu, ci mai ales „pentru recreere şi îmbogăţirea cunoştinţelor generale”.

Aşa de exemplu, în 1929, cu ocazia concediului de vară, a făcut o excursie particulară de 35 de zile, când a vizitat Praga, Kortzborg, Myhen, Innsbruck, Salzburg, Viena, Bratislava şi Pisteoni. O altă călătorie pe cont propriu a efectuat-o în 1936, cu ocazia Olimpiadei de la Berlin. Alte 30 de zile şi le-a petrecut în „oraşul luminilor”, unde a vizitat muzeele şi expoziţia internaţională găzduită de capitala Franţei în 1937, pentru ca, un an mai târziu, să viziteze Londra şi alte câteva oraşe din nordul Italiei.

După începerea campaniei armatei române pe Frontul de Est, în calitate de şef al Secţiei I informaţii din SSI, a vizitat aproape toate oraşele sovietice din zona de responsabilitate a „Eşalonului Operativ”, iar în 1943 s-a aflat în Elveţia, Ungaria şi Slovacia, pentru a intra în contact direct cu rezidenţii SSI din Berna, Budapesta şi

Bratislava.

La numai 10 zile după intrarea în cadrele SSI, Ion Lissievici a fost avansat la gradul de colonel. Datorită calităţilor sale şi a contribuţiei informative pe care a adus-o Secţia I informaţii, cu ocazia reorganizării SSI din 1942, Eugen Cr ist eseu l-a propus pe Lissievici în funcţia de subdirector. Aşa se face că, în perioada în care Eugen Cristescu se afla într-un concediu medical, conducerea SSI i-a fost încredinţată lui Lissievici.

Rin foaia calificativă pentru activitatea pe anul 1943, Secretariatul General ai în is tem lui de Război, sub semnătura generalului V. Da vi dese u, consemna despre colonelul Ion Lissievici:

„Foarte muncitor şi conştiincios* cu un deosebit tact şi spirit de discernământ Datorită *prevederii* şi tenacităţii cu care a urmărit realizările ht dezvoltarea SSI, reuşit şi extindă într-o largă măsură reţeaua de rezidenţi externi şi să creeze noi reţele de rezidenţi pe teritoriul de operaţiuni al Frontului de Est. la a căror recrutare, fastruire şi dotare cu mijloace tehnice necesare a contribuit într-o largă măsură.

Este un foarte bun cunoscător al acţiunilor de căutare, studiu şi interpretare a informaţiilor, dând dovadă de o solidă cultură generală şi profesională, unite cu înalte calităţi morale.44

Un moment mai delicat s-a ivit la sfârşitul lunii decembrie 1943, când, din ordinul ministrului Apărării Naţionale, Ion Lissievici. A fost numit comandantul Regimentului 4 artilerie grea. Directorul general al SSI, Eugen Cristescu, nu a fost de acord cu această mutare. Considera că Ion Lissievici este greu de înlocuit, şi de aceea a întocmit un raport către Ministerul de Război cu propunerea de a se reveni asupra ordinului de mutare. Iată şi motivele invocate de Eugen Cristescu:

„Colonelul Ion Lissievici îndeplineşte funcţiile de subşef al SSI şi şef al Secţiei Informaţiilor, funcţiuni de

care se achită cu o desăvârşită competenţă şi în condiţiuni de toată laudă (reuşind să creeze, să organizeze şi să conducă o întinsă reţea informativă, atât pe Frontul de Est, cât şi în majoritatea statelor din Europa şi din Orientul Apropiat”.

Până la urmă, ministrul de Război nu a renunţat la ordin, iar Lissievici a fost mutat. Aşa se explică faptul că în lucrarea sa memorialistică elaborată în timpul detenţiei – despre organizarea şi activitatea SSI, Eugen Cristescu, deşi are cuvinte laudative la adresa hâi Lissievici, îi impută, totuşi, „lipsa de loialitate”, cu referire, mai mult ca sigur, la plecarea acestuia din SSL în realitate însă, Lissievici nu a făcut altceva decât să execute un ordin al ministrului de Război, pentru că în situaţia în care ar fi fost pus să aleagă, e greu de crezut că ar fi preferat comanda unei noi unităţi operative pe Frontul de Est, acolo unde, la data respectivă mai toţi ofiţerii români, şi nu numai, erau convinşi că situaţia era deja pierdută.

Prin urmare, începând de la 1 ianuarie şi până la 10 septembrie 1944, Ion Lissievici a fost comandantul Regimentului 4 artilerie grea. În lucrarea sa memorialistică, Ion Lissievici nu oferă amănunte despre activitatea prestată de el în această perioadă. În schimb, generalul Ceauşii, comandantul Corpului 4 Armată, menţiona în foaia calificativă pentru perioada 1 februarie-15 aprilie 1944:

„Ofiţer serios, disciplinat, cu educaţie aleasă, s-a impus de la început ofiţerilor şi trupei de sub comanda sa. Cu o pregătire profesională solidă, cu muncă şi multă pasiune a reuşit să organizeze şi să pregătească de război regimentul în cele mai bune condiţii.

La inspecţiile ce i-am făcut, am constatat că instrucţia ofiţerilor şi unităţilor este foarte bună.

La aplicaţiile în teren cu unităţi organizate cu efective de război a dovedit un simţ desăvârşit al

realităţii câmpului de luptă.

A rezolvat bine momentele tactice ce i-am dat, iar unităţile au executat la timp şi oportun comenzile primite.

La inspecţiile făcute de Domnul General Comandant al C 4 A, R 4 Art. Grea a fost dat ca exemplu de organizare şi conducere pentru care i s-a adus mulţumiri.4 15

La rândul său, generalul Anton Dumitrescu, comandantul Comandamentului Artileriei din Corpul 1 Armată, nota. În carnetul de aprecieri pentru perioada 15 aprilie-23 august 1944, despre colonelul Ion Lissievici:

„A primit şi condus cu foarte multă pricepere intrarea în poziţie a unităţilor, întocmind un judicios plan de foc în cadrul planului întocmit de Comandamentul Art. 1 C 1 A.

Acţiunea dusă de Gruparea Centru merită numai laudă. Focul său, condus cu multă competenţă de colonelul Lissievici Ion a împiedicat atacurile inamice.

Pentru faptele de arme ce a săvârşit pe câmpul de luptă. Regimentului 4 Art. Grea i s-au adus mulţumiri scrise.

La 23 mai şi 18 iulie. Gruparea colonelului Lissievici a respins, sub comanda sa, toate încercările de atac inamice.

Prin focul bine ţintit, colonelul Lissievici a obţinut lovituri în plin asupra numeroaselor obiective din zona sa de acţiune şi îndeosebi în târgul şi gara Paşcani. Numeroase incendii la inamic au fost rezultatul tragerilor pe care colonelul Lissievici Ion le executa cu preciziune, eficacitate şi aproape instantaneu la cerere.

Dotat cu un deosebit spirit de sacrificiu, iniţiativă, energie şi destoinicie, colonelul Lissievici şi-a îndeplinit cu prisosinţă datoria de ostaş pe câmpul de luptă în faţa inamicului. *4 6

După evenimentele de la 23 august 1944, care au avut drept consecinţă ieşirea României din Axă şi alăturarea la Coaliţia Naţiunilor Unite, colonelul Ion Lissievici a fost chemat de ministrul de Război, generalul Mihai Racoviţă, şi „însărcinat cu studiul organizării, încadrării şi stabilirii misiunilor Serviciului de Informaţii (noua denumire a SSI, după ce a trecut din subordinea Preşedinţiei Consiliului de Miniştri în subordinea directă a Ministrului de Război), în raport cu noua situaţie4.

În urma studiului întocmit şi a proiectului de reorganizare propus, Ion Lissievici a fost numit, începând din 17 septembrie 1944, în funcţia de şef al Serviciului de Informaţii al Ministerului de Război. Din foaia calificativă pentru intervalul 11 septembrie 31 octombrie 1944, despre Ion Lissievici se consemnează:

„Dat fiind priceperea, experienţa, tactul şi tenacitatea sa în acţiune, colonelul Ion Lissievici a reuşit până la 31 octombrie a.c. să realizeze:

Noua organizare a Serviciului;

Trierea întregului personal şi reducerea acestuia la efectivul hotărât, operaţiune în urma căreia a fost dat disponibil sau deconcentrat circa 2/3 din efectivul ofiţerilor şi subofiţerilor civili;

H să elaboreze Decizia Ministerială relativă la organizarea, încadrarea, funcţionarea şi atribuţiile Serviciului de Informaţii;

Să orienteze şi să impulsioneze activitatea Serviciului conform actualelor cerinţe rezultate din noua situaţie politică a ţării;

— Să stabilească şi să menţină în foarte bune condiţii legătura de colaborare cu organele informative de resort ale armatelor aliate şi

Să ia măsuri pentru crearea noilor organe informative şi contrainformative exterioare ale Serviciului, care să acţioneze în zona Armatelor române de operaţiuni

Aţe pe Frontul de Vest, cum şi pe teritoriul Ardealului de Nord** 17

Hi calitate de şef al Serviciu lui de Informaţii al Ministerului de Război (11 septembrie-24 decembrie 1944), colonelul Ion Lissievici nu a reuşit, totuşi, în ciuda eforturilor depuse, să facă minuni, în sensul eficientizării activităţii de informaţii şi contrainformaţii. El are meritul de a fi stabilit un cadru metodologic de cooperare cu Serviciile de informaţii militare sovietice, aspect firesc, având în vedere că armatele române luptau alături de Armata Roşie în cadrul Frontului 2 Ucrainean. Comandantul sovietic interzisese însă orice legătură externă a Serviciului de Informaţii român şi procedase la numeroase arestări de cadre „fără ca autorităţile româneşti să aibă cunoştinţă. Cu mult curaj, colonelul Ion Lissivici a întocmit Raportul nr. 29, din 27 noiembrie 1944, adresat Ministerului de Război, în care consemna, printre altele, că „majoritatea funcţionarilor sunt timoraţi prin măsurile privative de libertate ce s-au luat de către organele sovietice”, şi de aceea Serviciul de informaţii nu mai putea să dea „randamentul ce i se cere de actualele nevoi în legătură cu apărarea naţională”. Printr-o astfel de poziţie. Ion Lissievici devine incomod, fapt pentru care a şi fost schimbat de la conducerea Serviciului şi trecut în rândul „ofiţerilor la dispoziţie* din Ministerul de Război.

După instalarea guvernului preponderent comunist, condus de dr. Petru G roză, la 6 martie 1945, a început o nouă etapă în istoria Serviciului de Informaţii. Sub motivaţia restructurării, s-a produs în realitate o epurare a vechilor cadre.

Împreună cu alte cadre civile şi cu ofiţeri care lucraseră în SSI, la 28 martie 1945, colonelul Ion Lissievici a fost arestat şi deportat în URSS. A fost deţinut la Lubianka – sediul NKVD din Moscova şi supus unei necruţătoare anchete din partea ofiţerilor de

securitate sovietici. La 10 aprilie 1945 a revenit la Bucureşti, dar a continuat să fie reţinut, chiar în arestul Biroului Juridic al SSI (de ia Malmaison). Abia la 23 decembrie 1945 a fost pus în libertate, ceea ce însemna că nici anchetatorii sovietici şi nici cei români (comunişti) nu au reuşit să-i găsească „ceva compromiţător" pentru a-l culpabiliza în faţa „tribunalelor poporului", care se pregăteau să judece aşa-zisele crime de război. Interesante sunt eforturile fratelui său mai mic, Emilian Lissievici, care, prin scrisori adresate prim-ministrului (dr. Petru Groza) şi ministrului Afacerilor Interne (Teohari Georgescu), a stăruit pentru eliberarea colonelului Ion Lissievici, fiind convins că „nu s-a putut face vinovat în vreo împrejurare de vreo abatere de la legea onoarei şi a omeniei.

După punerea sa în libertate, dar şi după trecerea în rezervă, a urmat o perioadă de relativă acalmie, pe parcursul căruia Ion Lissievici a îndeplinit funcţia de director administrativ al Societăţii „Standard Graphica" din Bucureşti. Nu s-a bucurat însă prea mult de libertate.

Instituţionalizarea regimului comunist în România, în anii 1948 – 1949, a însemnat rintre multe alte nedreptăţi la care a fost supus poporul român, şi declanşarea unei crunte represiuni faţă de foştii ofiţeri ai armatei române şi ai Serviciilor Secrete de intormaţii, siguranţă şi ordine publică implicaţi în campania de pe Frontul de Est.

În noaptea de 26 spre 27 mai 1949, Ion Lissievici a fost arestat, fiind acuzat de «activitate intensă contra clasei muncitoare44, infracţiune pe care ar fi comis-o în perioada războiului, când îndeplinise funcţia de şef al Secţiei I informaţii externe din SSI. Prin sentinţa nr. 102 din 20 aprilie 1957 deci după opt ani de detenţie fără o hotărâre judecătoreasca –, Tribunalul Militar Bucureşti] a condamnat pe Ion Lissievici la 15 ani detenţie grea şi confiscarea totală a averii. À trecut prin penitenciarele

Piteşti, Jilava, Făgăraş, Chencea şi Gherla. Din ultimul a fost eliberat la 25 august 1963, la expirarea pedepsei. A primit însă „domiciliu obligatoriu” în comună Lăţeşti, raionul Feteşti, şi a revenit în Capitală abia după doi ani, mutându-se la sora să cea mică, Adela, văduvă, la acea dată, cu domiciliul în strada Cosmonauţilor nr. 23. Era deja în etate de 70 de ani, şi era foarte greu să-şi găsească un servkiu.

La 20 mai 1965, organele de securitate care l-au luat imediat în primire” pentru ca să fie supravegheat – fiind considerat şi în continuare „un element periculos pentru regim” au înregistrat, într-o notă informativă, următoarea destăinuire a colonelului (r) Ion Lissievici: „Am trecut prin suferinţe grele de tot, pe care nu le meritam, dar sunt mulţumit că ele s-au terminat şi că mă pot considera oarecum sănătos. Am fost pus în libertate de mai bine de un an şi jumătate, din luna august 1963. Nu mai am casă şi am fost adăpostit cum s-a putut până în momentul de faţă, dar acum mă lupt din răsputeri să-mi găsesc o locuinţa proprie. Mai grea este problema existenţei. Nu am pensie şi-mi vine pur şi simplu penibil să fiu întreţinut de alţii, dar aceasta fiind situaţia trebuie să mă resemnez”.

Din alte documente de supraveghere informativă întocmite de Securitate, rezultă că, în 1965, Ion Lissievici „se prezenta bine, din punct de vedere intelectual, având memoria întărită şi nedând semne de senilitate; fizic se prezentă ca un om suficient de viguros. Ofiţerii de securitate care-l supravegheau, aproape la fiecare pas, au reuşit să contacteze şi un fost cadru SSI, probabil unul dintre numeroşii subordonaţi din perioada războiului, care-l cunoştea bine pe Lissievici. Iată şi opinia acestui „fost spion”: „Lissievici a avut întotdeauna o doză de şiretenie care la el era mai mult o îndemânare decât un defect. O păstrează încă, dar vârsta şi izolarea detenţiei i-au transformat această trăsătură în mijloc de

apărare din unul de atac, ce fusese în trecut El afişează o largă înţelegere a oamenilor şi aschimb ărilor ce au intervenit

Atât declaraţia, cât şi comportamentul lui Lissievici, dacă acceptăm obiectivitatea acestor documente, se explică prin faptul că ne aflăm la jumătatea anilor ’60, în acea perioadă despre care se afirmă tot mai des în istoriografie că regimul comunist din România iniţiase o reală distanţare de Moscova, ce ar fi constat, printre altele, în eliberarea deţinuţilor politici, recunoaşterea şi condamnarea oficială a „abuzurilor” săvârşite la începutul anilor ’50, reabilitarea unor personalităţi ale vieţii cultural-ştiinţifice şi chiar politice ale vechiului regim etc. Toate bune, numai că, aşa cum rezultă limpede din aceste documente informative, Securitatea continua să-i supravegheze pe foştii deţinuţi politici. În ciuda „schimbărilor”, a „deschiderilor” sau a „distanţărilor făă de Kremlin a regimului de la Bucureşti”, foştii deţinuţi politici rămăseseră stigmatizaţi cu aberantul apelativ de „elemente periculoase pentru regim” A fost, de altfel, tratamentul aplicat mai tuturor foştilor deţinuţi politici, „reeducaţi” în timpul detenţiei şi care, o dată ajunşi în „libertate”, aflau să se bucure de „noile realizări ale regimului comunist”.

Numai că, printre aceste „bucurii”, „noul regim” al lui N i colac Cea usc seu devenit secretar general al PCR în august 1965, la Congresul al IX-lea –, le rezervase o strictă supraveghere din partea organelor Securităţii. Fără îndoială că, la acea dată. Securitatea renunţase la reţineri şi arestări ilegale, la folosirea măsurilor regresive în anchete, hrurtându-se doar la”. Metodele şi mijloacele specifice” activităţii pur informative. Prin urmare, a fost doar o simplă schimbare de faţadă, pentru că, în realitate, regimul comunist din România rămăsese cu obsesia „uneltirilor duşmanului de clasă”, şi nu a reuşit să se debaraseze de ea până la sfârşit De câte ori

se confrunta cu un eveniment bănuit a avea substrat „protestatar”, „contestatar”, „disident” sau „oponent”, primii verificaţi informativ de către Securitate erau tot foştii deţinuţi politici. A fost şi cazul fui fon Lissievici, care, de la punerea sa în libertate şi până la sfârşitul vieţii, nu a scăpat de ochii şi de urechile vigilente ale Securităţii.

Dacă e să vedem şi partea pozitivă a lucrurilor, mai exact a acestei incurabile obsesii a regimului comunist faţă de „uneltitorii din interior şi din exterior”, va trebui să recunoaştem, tara maliţiozitate, că a fost singura modalitate prin care s-au obţinut prin intermediul Securităţii documente şi date de interes pentru istoriografie.

De la eliberarea şi până la fixarea pensiei, Ion Lissievici, fiind colonel rezervi st, a primit ca „ajutor social pentru militarii eliberaţi” 500 de lei lunar. Acelaşi gen de document atestă că, pentru a-şi uşura situaţia, Lissievici a făcut eforturi susţinute „de a lua legătura cu tovarăşul Emil Bodnăraş”. Probabil că se cunoşteau din vremea războiului, amândoi buni profesionişti ai frontului secret, sau poate că fiecare ştia ceva „mai de amănunt44 despre celălalt, aşa încât, trecută fiind furtuna (represiunii), venise timpul să-şi permită câte un ajutor sau un sprijin nevinovat Ofiţerilor de securitate li se interzicea să consemneze în documentele informative indiferent de situaţie – date despre personalităţile din conducerea superioară de partid şi de stat, aşa încât materialele consultate din dosarul operativ al lui Ion Lissievici nu fac referire la intervenţia lui Bodnăraş pentru a-i uşura situaţia fostului şef al SSI. Analizând şi coroborând uncie date din aceste documente, deducem că, în 1969, Lissievici s-a înscris în Asociaţia luptătorilor veterani din războiul antifascist. De asemenea, la 29 ianuarie 1970, i s-a soluţionat favorabil de către Tribunalul Militar al Capitalei cererea de anulare a

condamnării. Hotărârea a fost dată în lipsa lui Lissievici de la Tribunal, pe motiv că la termenul de judecată „era bolnav4.

S-a mai bucurat de noul statut doar patru ani, scăpând de a mai fi etichetat ca „duşman de clasă”. Este perioada în care redactează *Amintirile unui fost lucrător în Serviciul de informaţii al statului*. Pentru a lămuri anumite probleme din trecutul său, Lissievici începe să se întâlnească cu o serie de ex-lue rât ori din SSI, dintre care cel mai important a fost Traian Borcescu, fostul şef al Secţiei a I I-a Cont ra în format îi din acest Serviciu. Când se aflau faţă în faţă, se aprindeau repede. Fiecare avea câte ceva de reproşat celuilalt După ce se despărţeau, se aşezau la masa de scris, cont inuându-şi redactarea memoriilor.

Lissievici a fost mai harnic, reuşind să-şi finalizeze lucrarea, iar un exemplar l-a donat Serviciului istoric al Ministerului Apărării Naţionale. La scurt timp însă, (februarie 1974) a plecat pe drumul fără întoarcere, rămăşiţele sale pământeşti fiind înhumate la Cirnitirul Ghencea Militar.

Cel care a reuşit să-i surprindă cu realism şi obiectivitate trăsăturile de personalitate şi să facă referiri la contribuţia lui efectivă în conducerea uneia dintre cele mai importante secţii ale SSI a fost Eugen Cristescu, şeful său nemijlocit din perioada campaniei pe Frontul de Est Reproducem, în continuare, pasajul respectiv, întrucât îi poate servi ca epitaf:

„Colonelul Lissievici este un ofiţer capabil, priceput şi muncitor. Avea practica misiunilor informative şi era suficient de instruit în această materie. Foarte stăruitor la lucru, asupra căruia medita serios şi cu rezultate efective. A condus o acţiune bine susţinută în evoluţia de perfectare a Secţiei, pe care a căutat mereu să o adapteze la cerinţele situaţiei. Bun gospodar şi organizator. Temperament modest, domol, cuminte.

Lipsit de vicii. Ducea o viaţă retrasă. În relaţiile cu germanii, puţine câte le-a avut, a păstrat totdeauna limita intereselor româneşti, aşa cum i-am indicat-o.

Ca ajutor al şefului Serviciului, îndeplinind funcţia de subdirector general, m-a substituit adesea în condiţii mulţumitoare şi cu toată onestitatea, căci era şi un om onest/4

Iată deci calităţile incontestabile care defineasc, şi astăzi chiar, personalitatea unui ofiţer de elită din Serviciile speciale ale statului.

Note

1 Arhiva Serviciului Român de Informaţii (în continuare se va cita sigla Arh. SRI), fond „y44, dosar nr. 25 374, vol. 4, f. 14 verso.

2 Ibidem, f. 20.

3 Ibidem, f. 128.

4 *Ibidem*, f. 20.

5 *Ibidem*, f. 24 – 25.

„*Ibidem*, f. 14 verso.

I Ibidem, f. 21.

8 *Ibidem*.

9 Cele două decrete au fost publicate de Cristian Troncotă, în lucrarea *Eugen Cristescu asul serviciilor secrete româneşti*, Editura Roza Vânturilor, 1994, pp. 231 – 233.

1” Fragmente din lucrarea memorialistică a lui Ion Lissievici, *Amintirile unui fost lucrător în Serviciul de informaţii al statului* (manuscris olograf)» an mai fost publicate de Şerban Pavelescu şi Cătălin Strat în *Arhiva* – supliment de istorie al ziarului *Cotidianul*, an VI, nr. 5 (65), vineri 30 mai 1997, precum şi de Cristian Troncotă, în *Magazin istoric*, serie nouă, octombrie 1997, pp. 36 – 41. De asemenea, tânărul istoric Ştefan Mariţiu a susţinut o interesantă comunicare cu titlul *Colonelul Ion Lissievici» drama unei cariere exemplare*, vezi „A VI-a sesiune de comunicări ştiinţifice: România instituţii şi

valori pentru mileniul trei44, 24 martie 2000, Editura INI, Bucureşti, 2000, pp. 128 – 139.

II Arh. SRI, fond „x” dosar nr. 85 278, f. 36.2 *Ibidem*.

13 *Idem*, fond „x”, dosar nr. 85 278, f. 74*75.

14 *ibidem*, *t* 35.

I* *ihuiém*% t 33. *ItthkkmJ*. 39 – 40.

17/Mfam.

W/dbir, dosar nr. 25 374, vol. 3, f! 94 fi 200.

„Vezi pe larg capitolul „Sindromul arhivelor secrete, vânătoarea de vrăjitorie şi găsirea de ţapi ispăşitori”, în lucrarea *Eugen Cristescu asul serviciilor secrette româneşti*, cd. Cât., pp. 99 – 122; cf. Florin Pintilie, *Purificanea personalului Serviciului Special de Informaţii după 23 august 1944*, în „A VI-a sesiune de comunicări ştiinţifice: România instituţii şi valori pentru mileniul trei”, 24 martie 2000 Secţiunea Istorie, volum coordonat de conf. Univ. Dr. Cristian Troncotă, Editura INI Bucureşti, 2000, pp. 118 – 127.

20 Arh. SRI, fond „y”, dosar nr. 25 374, vol. 22, f. 241 – 242.

21 Arh. SRI, fond „x% dosar nr. 85 278, f. 16*9.22 IbidmJ* 170.

*2** *Ibidem*, f 171.24 *Ibidem*, f. 105.

2. EVOLUŢIA RELAŢIILOR GERMANO-SOVIETICE PÂNĂ LA CRIZA DIN APRILIE 1941

Un flux informativ referitor la evoluţia relaţiilor germano-sovietice a început să fie obţinui şi întreţinut de SSI încă din primele zile ale lunii decembrie 1940, când noul director general, Eugen Cristescu, a reuşit să preia întreaga comandă a Serviciului1

Un prim document de analiză se intitula „Cauzele ce par că au determinat vizita lui Molotov la Berlin şi consecinţele ei. Ştim că vizita demnitarului sovietic avusese loc între 11 şi 14 noiembrie 1940, şi că Pactul Tripartit (German ia-Italia-Ja nonia) fusese semnat la 20 şi, respectiv, 22 noiembrie de Ungaria şi România. Pactul

fusese întocmit iniţial de germani, în aşa fel încât să poată fi parafat şi de Rusia sovietică. El prevedea intrarea în război a Germaniei şi a Italiei în cazul unui conflict japono-american, dar lipseau aluziile la un eventual război germano-sovietic. Acest ultim detaliu a stârnit interesul conducătorului statului român, generalul Ion Antonescu, de a afla cât mai multe despre subtilităţile diplomaţiei celor două mari puteri, şi, ca urmare, despre circumstanţele şi rezultatele vizitei lui Molotov la Berlin. Pe atunci, era în vigoare Pactul Molotov-Ribben trop. La capitolul indicii, documentul întocmit de SSI, în decembrie 1940, oferă următoarele: „Abandonarea planului de invazie a Angliei de către armata germană şi tendinţa extinderii războiului în timp şi spaţiu; eforturile Germaniei pentru întărirea şi precizarea influenţei sale în Europa şi asigurarea spaţiului economic; încheierea Pactului Tripartit ca o continuare a Pactului an ţi.com în tem. Fără o prealabilă consultare a URSS; tendinţa de eliminare totală a englezilor din Europa prin atacarea Greciei; insuccesele aliaţilor Germaniei din Asia şi Europa, amestecul din ce în ce mai pronunţat al Americii, precum şi sprijinul acordat de Anglia Chinei şi Greciei; nesiguranţa atitudinii URSS, ca rezultat al conversaţiilor sale la Londra, Washington şi Ankara; mărirea influenţei germane în Balcani, periclitând interesele de rasă, politice şi economice ale URSS, care constituiau o calc deschisă comunismului în Europa, fapt atât de vizat de Comintern; scindarea intereselor germano-ital icne. pe de o parte, şi japoneze, de pe altă parte, printr-un brâu de influentă engleză în Orientul Apropiat şi Mijlociu format de Turcia, Iran, Afghanistan, India şi China,**

De la bun început, acest document, ca *şi* multe dintre ode la care vom mai face apel, frapează prin faptul că informaţia oferită conducătorului statului era prelucrată şi evaluată în contextul de ansamblu ai

relaţiilor internaţionale. Astăzi, ştim care a fost preţul, cerut de Rusia sovietică pentru a adera la Pactul Tripartit JFinlanda, garanţia acordată Bulgariei şi un tratat de asistentă mutuală cu această ţară, în teritoriul căreia Uniunea Sovietică putea să stabilească o bază terestră şi navală în apropiere de

Milte *V* Batumi spre Golful Proaste – ea sferă de aspiraţii a URSS; renunţarea de către Japonia ta concesiunile sale asupra cărbunelui şi petrolului din Sabal inul de nord. De asemenea, mai ştom că În discuţiile avute de Molotov la Berlin, acesta a ridicat în numele URSS* pretenţii în România şi în Turcia. Hitler a refuzat să le accepte, astfel că emisarul sovietic n-a mai semnat Pactul Tripartit. S-a mai spus despre întâlnirea din noiembrie de la Berlin între Molotov şi demnitarii celui de-al treilea Reich că a fost, în realitate, *un* dialog al surzilor sau o formă de mascare, de o parte şi de alta, a adevăratelor mtenţii. Tată însă ce informa SSI-ul în legătură cu problemele „ce păr” să fi fost discu» Me: „Nu este exclus ca, în schimbul menţinerii sale în neutralitate, URSS să fi ridicai o scrie de pretenţii, conform vechiului său principiu de a câştiga fără război în dauna unui stat aflat la situaţie critică. Între acestea par a fi şi: 1. Neamestecul Axei în Balcani (Bulgaria şi Iugoslavia); 2, Controlul absolut în Marea Neagră... În ceea ce priveşte România desigur că URSS va fi formulat anumite cereri, pe care însă Germania nu le-a putut admite, întrucât satisfacerea Sovietelor în această direcţie ar fi însemnat ca Berlinul să piardă bogatele resurse şi în special petrolul cât şi spaţiul strategic şi de influenţă de care dispune astăzi.

Chiar dacă nu oferea amănuntele pe care le cunoaştem astăzi din documentele Sovietice publicate, evaluarea făcută de analiştii SSI era corectă. Din însemnările ministrului plenipotenţiar Schmidt, cu privire la convorbirea dintre Hitler şi Molotov, din 12

noiembrie, rezulta că Führern 1 a declarat că Germania nu are niciun fel de interese politice în Balcani şi este nevoită să negocieze numai „interesele militare” i După cum observa istoricul Hillgruber, era o deosebire de limbaj diplomatic. Hitler făcea distincţie între interesele politice şi interesele militare, pe când Ribbentrop vorbise. În august 1939, despre „dezinteresul politic”, iar în iunie 1940, despre „dezinteresul teritorial al Germaniei în zona balcanică”. Aşadar, vizita lui Molotov la Berlin şi discuţiile sale cu Hitler şi Ribbentrop dezvăluie limpede strategia expansionistă a Kremlinului. Fûhrerul a tras concluzia că URSS devenise un partener incomod şi un rival primejdios, a cărui eliminare se impunea cu necesitate. În perspectiva unei confruntări germano-sovietice, România, ca şi Finlanda, căpăta prin poziţia ei o însemnătate deosebită. Acest aspect, esenţial, de altfel, pentru interesele româneşti, fusese sesizat corect de SSI. Fără îndoială că aceste informaţii nu puteau decât să întărească convingerea conducătorului statului român că un eventual război germano-sovietic era de neînlăturat. La acea dată, după cum rezultă din documentele sovietice recent publicate. Marele Stat-Major Sovietic finalizase deja elaborarea planului desfăşurării strategice pentru etapa imediat următoare. Substanţa lui era esenţial mente ofensivă. Forţele sovietice prevedeaudouă lovituri: cea principală, pe direcţia Varşovia, Berlin, şi o aha secundară, prin România, pentru a acapara petrolul şi a debuşa în Balcani.

La 19 decembrie 1940, Hitler emisese, la rândul său, Directiva operativă nr. 21, numită şi „Planul Barbarossa”, de invazie a URSS, la care urma să ia parte şi armata romană, fără să fie consultate autorităţile de resort din România. Planul a fost ţinut ceret până la 12 iunie 1941, când generalul Ion Antonescu a luat cunoştinţă de conţiautul lui, dar nu i am comunicat data

şi ora exactă ale declanşării operaţiilor militare. Desigur, SSI nu a putut afla despre existenţa acestor planuri agresive, atât ale germanilor, cât şi ale sovieticilor, dar sintezele informative oferite conducătorului statului român în lunile care au urmat sugerau iminenţa unui conflict armat între Germania fi URSS. Ambele părţi efectuau pregătiri militare, mai mult sau mat puţin acoperite, deşi în faţa opiniei publice internaţionale căutau să acrediteze ideea că între ele există relaţii normale fi de bună vecinătate.

Despre înrăutăţirea relaţiilor germano-sovietice, ca urmare a deplasărilor trupelor Wehrmachtului prin România spre Bulgaria, informează şi Nota SSI din 8 ianuarie 1941, întocmită pe baza informaţiilor culese de la Legaţia maghiară din Bucureşti: „În discuţiile ce au loc între diplomaţii maghiari se insistă asupra versiunii ci un conflict armat germano-sovietic este inevitabil din cauza opunerii URSS la trecerea trupelor Reichului prin Bulgaria. *4

Problema relaţiilor româno-sovietice a fost abordată de generalul Ion Antonescu la 14 ianuarie 1941, cu ocazia întâlnirii dintre el şi Hitler la Obersalzburg. Anterior, întâlnirii, Ion Antonescu a redactat însă o notă, pe care a predat-o Ministerului de Externe al Reichului. În principiu, Antonescu declara că este gata să se angajeze în luptă alături de Germania „dacă ar fi nevoie44. România ar trebui, „în cazul unei eventuale acţiuni împotriva sudului, să constituie flancul defensiv stâng”. „În cazul în care Rusia ar ataca44, România ar dori „Să participe cu toate forţele sale la acţiunea militară”. În acest scop însă, România trebuia să se pregătească din punct de vedere militar, economic şi politic. Având în vedere „încercările Rusiei de a exercita presiuni”, era necesar în primul rând sprijinul Germaniei şi, ţinând seama de marea importanţă pe care o prezenta pentru Reich spaţiul carpato-ponto-danubian, spera că

„Germania îi va recunoaşte în noua Europă... rolul firesc de supremaţie regionali44.

În timpul convorbirilor propriu-zise, conducătorul statului român l-a informat pe Führer că, până la acel moment, a fost cu neputinţa şi se traseze o linie de frontieră definitivă cu Rusia sovietică. Comisia pentru demarcarea frontierei nu avusese posibilitatea să se întrunească timp de două luni, pentru ci ruşii îşi dizolvaseră delegaţia. La frontiera româno-sovietică persista o nelinişte permanentă. Sovicticii trimiteau agenţi în România şi făceau chestiuni de stat din incidentele cele mai mici. Problema cea mai serioasă în relaţiile româno-sovietice o constituia zona Deltei Dunării, pe care Rusia sovietici urmărea să o acapareze în totalitate. Din informaţiile de care dispunea şeful statului român rezulta că sovieticii concentraseră în zona din imediata apropiere a Deltei 7 corpuri de armată, 5 mari unităţi blindate şi un număr corespunzător db avioane, făcând chiar pregătirile necesare pentru forţarea fluviului. În această problemă, Hitler l-a asigurat că semnătura germană sub declaraţia de garanţie constituia o îndatorire obligatorie pentru Reich şi că, în caz de nevoie, va fi onorată nu numai la frontiera ruso-română, ci de asemenea, şi la alte frontiere.

La 17 ianuarie 1941, SSI a întocmit o notă *despre* comentariile de la Legaţia URSS din Capitală asupra relaţiilor româno-sovietice, în care se sublinia: „Moscova şi Berlinul doresc îmbunătăţirea acestor raporturi şi că în calea acestui lucru ar fi numai o singuri piedică: atmosfera antisovieucă din cercurile legionare şi, în consecinţă, printre anumiţi membri ai guvernului. *4 Acestea erau, desigur, informaţii care se vehiculau în limbajul oficial diplomatic din mediul Legaţiei. Evaluările făcute de analiştii SSI duceau însă la alte concluzii Astfel, în sinteza informativi a SSI din 19 tamnne 1941 se sublinia: „Deşi în aparenţă există raporturi bune între

Moscova şi Berlin, totuşi nu este un secret pentru nimeni că URSS mai consideră şi acuro Germania ca cel mat mare duşman al său. De aceea, toate mişcările de trupe sovietice au fost făcute mai ales pe frontiera germană şi toate teritoriile anexate de URSS pe cale paşnică, fără nicio pierdere, au avut drept scop să dea Moscovei puternice puncte strategice fă vederea unui eventual război cu Germania/4 În ziua de 20 ianuarie 1941, exprimând situaţia militară şi politică în faţa lui Mussolini şi a contelui Ciano, Hitler a declarat că „prezenţa forţelor germane în România… urmăreşte un triplu scop, şi anume: o operaţie împotriva Greciei, apărarea Bulgariei împotriva Rusiei sovietice şi a Turciei, precum şi asigurarea României. La dorinţa Bulgariei se va pune la dispoziţie un grup de forţe pentru a opri în zona Constanţa un eventual atac al ruşilor dinspre nord”. Un alt grup urma să rămână în România, „pentru a împiedica un eventual atac concentric al ruşilor dinspre nord şi est, având ca obiectiv oraşul Galaţi. La trecerea Dunării de către armatele germane, Hitler se aştepta la atacuri aeriene asupra Ploieştiului, ordonând în consecinţă întărirea spaţiului aerian în regiunea petroliferă”. În afară de aceasta, „Hitler se temea de o acţiune a forţelor militare navale sovietice asupra oraşului Constanţa, ordonând amplasarea unor baterii de coastă grele în zona litoralului român al Mării Negre**14.

Buletinul informativ al SSI, care făcea sinteza evenimentelor internaţionale în intervalul 20 – 26 ianuarie 1941, la capitolul privind intenţiile URSS, menţiona: „Uniunea Sovietică duce o politică de strictă neutralitate şi expectativă, cu tendinţă vădită de a nu fi amestecată în actualul conflict armat. Scopul URSS nu este de altfel – să ia parte la conflictul dintre «statele capitaliste şi imperialiste», ci să se întărească cât mai bine din punct de vedere militar. URSS aşteaptă

momentul favorabil pentru a căpăta o situaţie teritorială şi politică mai bună, realizându-şi astfel tendinţa imperialistă de totdeauna şi dându-i o nuanţă adecvată regimului comunist Pentru a ajunge la acest rezultat, Moscova se foloseşte de orice mijloc: propaganda comunistă în ţările beligerante şi în ţările nebeligerante, strângerea relaţiilor comerciale cu toate statele, ajutorarea unora din ţările beligerante.**

În Buletinul informativ din 9 februarie 1941, SSI aducea la cunoştinţă că „în curând se va încheia o convenţie comercială sovieto-japoneză**6. Ştim că acest acord avea să se încheie la 13 aprilie 1941, ceea ce înseamnă că SSI începuse să fie din ce în ce mai bine informat, întrucât îşi permitea să facă astfel de anticipări.

Relaţiile URSS cu România au constituit obiectul notei SSI din 13 februarie 1941, ce reproduce câteva fragmente din declaraţia dată de ministrul sovietic Lavrentie corespondentului Agenţiei TASS, Şarov: „România nu mai este considerată de sovietici ca ţară cu care se poate discuta şi stabili în mod independent diferite aranjamente. Orice aranjament privind România se face cu Berlinul… În România situaţia este nesigură, iar guvernul român face tot ce-i stă în putinţă pentru a avea o atitudine supărătoare faţă de Soviete, lăsându-se manevrată de către germani. Aceste manevre sunt considerate de sovietici ca fiind făcute în mod intenţionat de către germani pentru a întreţine anumite speranţe ale guvernului român. Ruşii consideră că România a luat o atitudine inamicală, deşi ea nu putea întreprinde nimic din proprie iniţiativă”.

Evaluări interesante privind intenţiile URSS faţă de zona balcanici mulntin şi în Buletinul informativ din 16 februarie 1941)… Balcanii au constituit totdeauna pentru URSS un bun punct de sprijin pentru realizarea vechiului au program de expansiune spre sud. În acest scop s-a

folosit de orice mijloc de propagandă pentru a atrageţirile Balcanice în sfera sa de influenţă. De aceea, amestecul oricărei alte puteri în politica acestor ţări a fost considerat de Moscova ca un act îndreptat împotriva intereselor sovietice. Cu toate acestea Sovietele nu au luat nicio atitudine faţă de imixtiunea Axei, deoarece în actuala situaţie externă – Moscova s-a ferit să facă vreun gest care să fie interpretat de Berlin ca un act contrariu intereselor germane Dacă însă nu a intervenit direct, Moscova a procedat laintensificarea ptopagandei comuniste în Balcani pentru

Ca pe această cale să provoace o eliminare totală a influenţei Axei din această parte a

N>. M18 Europei.

Pe baza unor informaţii obţinute de la „surse de încredere”, Buletinul din 23 februarie atrăgea atenţia conducătorului statului român asupra ivirii unor controverse la Kremlin în ceea ce priveşte orientarea politicii externe a URSS în perspectivi; „între guvernul sovietic şi Comintern ar fi intervenit serioase disensiuni pe tema orientării politice a URSS faţă de Germania. În timp ce Molotov ar fi partizanul convins al înţelegerii şi colaborării cu Berlinul, Comintermil susţine că a sosit momentul oportun pentru declanşarea revoluţiei mondiale a proletariatului şi că s-ar impune sistarea aprovizionării Germaniei, probabil mare adversar al Uniunii Sovietice.**

Aceleaşi „surse de încredere”, ceea ce presupune că se aflau în apropierea anturajului politic de la Kremlin, permite SSI să avertizeze forurile de conducere de la Bucureşti, prin Buletinul informativ din 2 martie 1941, că „atenţia principală a Moscovei este îndreptată spre Balcani, unde URSS este hotărât să întreprindă o mare acţiune diplomatică pentru a-şi consolida poziţia. E adevărat că aceste surse ale SSI nu indicau cu precizie ce fel de acţiuni diplomatice urmau să întreprindă URSS;

proba* bil că se izbeau de măsurile contrainformative protecţioniste foarte severe luate de Serviciile speciale sovietice, sau poate chiar apelau la măsuri de auioprotectic, în sensul că nu intenţionau să se expună prea mult. Dar buletinele informative cart au urmat dovedesc că analiştii SSI se frământau eu aceste probleme, căutând să le clarifice.

După aderarea Bulgariei la Pactul Tripartit (1 martie 1941), când autorităţile de la Sofia au permis trecerea trupelor germane la sud de Dunăre, pentru a fi transportate spre Grecia, Uniunea Sovietică a adresat guvernului bulgar o notă de protest, ceea ce semnifică o nouă escaladare a tensiunii în relaţiile sovieto-germane. Peste câteva zile, la 7 martie 1941, diplomaţia sovietici şi-a dezvăluit din nou intenţiile, situându-se pe o poziţie contrari intereselor germane în Balcani. Este vorba despre Conferinţa de la Viena, la care au luat parte reprezentanţi ai Germaniei, URSS, României fi Bulganci în scopul reglementării folosirii Gurilor Dunării de către statele riverane. Despre acest eveniment, un document SSI informa ci „URSS a făcut toate eforturile posibile spre a-şi impune punctul de vedere care urmăreşte întărirea influenţei sovietice la gurile Dunării. Într-un alt document de sinteză elaborat în legături cu această problemă, SSI atrăgea atenţia că „Rusia sovietică pentru a-şi da asentimentul la trecerea trupelor germane în Bulgaria ar formula unele revendicări teritoriale în dauna noastră.

Printr-o notă operativă specială, din 8 martie 1941, SSI precizează că sforţările diplomaţiei sovietice „au rămas infructuoase deoarece pretenţiile URSS formulait asupra României s-ar fi izbit de opoziţia fermă a Germaniei. Aceasta s-a opus sporirii influenţei Sovietelor în Balcani prin stăpânirea gurilor Dunării”. „Cu toate acestea”, informa în continuare documentul, „guvernul de la Moscova pare decis să nu admiţi hotărârile

Conferinţei de la VI en a asupra Dunării care i-ar fi defavorabile şi ar proiecta convocarea unei alte Conferinţe la Moscova. Această ultimă precizare privind intenţiile URSS se pare că prezenta interes, întrucât documentul a fost trimis şi spre în formarea Ministerului Afacerilor Externe şi a Ministerului Propagandei, ceea ce sugerează că SSI se afla în postura „vârfului de lance”, adică, mai exact, cu un pas înaintea diplomaţiei. Probabil că astfel de situaţii au creat fricţiunile între cele două instituţii (SSI şi Ministerul Afacerilor Străine) despre care amintea Eugen Cristescu în confesiunile sale. Oricum, anticipările SSI privind „o nouă acţiune diplomatică a URSS pentru consolidarea poziţiilor”. Începuseră să capete contur.

Un nou demers diplomatic al Moscovei în Balcani avea să se consume la 5 aprilie 1941, când s-a încheiat Tratatul de neagresiune soviete-iugoslav. Între timp, SSI, analizând situaţia URSS faţă de evenimentele internaţionale, oferea concluzii în Buletinul informativ din 16 martie: „Se poate deduce că Moscova urmăreşte să se menţină în stare de neutralitate, să îmbunătăţească raporturile cu Japonia şi să strângă relaţiile diplomatice şi economice cu alte ţări. Apare clară ideea că Uniunea Sovietică îşi dă scama de actuala situaţie internaţională ce este în plină evoluţie, fapt care poate aduce întorsături decisive în mersul evenimentelor. Menţinerea sa în neutralitate şi nebeligeranţă prezintă un dublu avantaj: pe de o parte îi permite să păstreze ceea ce a câştigat până în prezent, pe de altă parte îi dă posibilitatea să se întărească în că crior.

La fel de interesante sunt şi evaluările făcute de acelaşi document în privinţa punctului de interferenţă între interesele strategice ale URSS şi ale Japoniei: „URSS este conştientă că menţinerea ei în expectativă nu va fi prelungită la infinit, de aceea duce o politică dublă: a) depune toate eforturile pentru înarmareatării;

b) caută să amelioreze raporturile sale cu Japonia şi alte state. Moscova voieşte să se asigure de la Est, în cazul unui conflict la Vest, iar Japonia caută să atragă URSS de partea sa pentru ca astfel să poată realiza întronarea unei noi ordini politice şi economice în Asia”.

Analiştii SSI revin cu alte detalii legate de această problemă în Buletinul informativ din 23 martie 1941: „În URSS a reînceput să domnească iar credinţa în eventualitatea unui conflict cu Germania; se susţine că acest conflict se va produce chiar în primăvară. Dacă această credinţă este întemeiată sau nu, o va dovedi viitorul, în orice caz este semnificativă grăbirea tratativelor cu Japonia pentru încheierea pactului de neagresiune… URSS încearcă să-şi mărească numărul prietenilor prin orice mijloace, chiar cu riscul renunţării temporare la o parte din programul său politic”. 27

Relaţiile germano-sovietice au fost analizate pe larg într-o notă specială din 27 martie 1941, în care se ajunge la următoarea concluzie: „Raporturile sovieto-germane trec acum printr-o fază de accentuată răcire, datorită ciocnirii dintre interesele lor. Ambele state caută, însă, să ascundă această schimbare: Germania pentru a nu-şi crea dificultăţi, acum când este în ajunul unei noi acţiuni militare, iar URSS pentru că nu este, îneft, suficient de bine consolidată în interior şi exterior spre a se putea aventura într-un conflict cu Germania.

Conţinutul acestui document sugerează că SSI ştia deja la 27 martie că vor urma noi acţiuni militare germane. Nu se fac precizări, dar fără îndoiala eft nu putea fi vorba decât despre operaţiile militare germane asupra Iugoslaviei, care s-au declanşat la 6 aprilie 1941. Opinia noastră se întemeiază şi pe faptul că un raport al SSI privind realizările Frontului de Sud menţiona că acesta, prin agentura să operativă, *jk* urmărit evenimentele în legătură cu războiul din Balcani şi a anticipat lovitura de stat din Iugoslavia.

Evenimentele s-au derulat foarte rapid. La 25 martie, guvernul iugoslav condus de D. Tvetkovici a semnat la Viena protocolul privind aderarea Iugoslaviei la Pactul Tripartit, pentru ca, peste două zile, la 27 martie, să fie răsturnat de cercurile prooccidentale şi ani i germane. Noul cabinet, în frunte cu generalul Duşan şi mov ici, a refuzat să ratifice aderarea Iugoslaviei la Pactul Tripartit şi era favorabil încheierii Tratatului de neagresiune cu Uniunea Sovietică. Faţă de acest eveniment, Hitler a reacţionat prompt, dar cu violenţă, hotărând „să zdrobească Iugoslavia din punct de vedere militar şi stata144, ordonând Comandamentului armatei de uscat şi celui al aviaţiei militare să facă „pregătiri militare corespunzătoare. Ordinul de ofensivă a fost dat însă abia peste 3 zile de Cartierul General al armatei de uscat Este vorba de Operaţia „25” şi de directiva suplimentară pentru Operaţia „Mărita”. În care se menţiona că

I este necesar să se conteze pe o participare activă a României la acţiunea împotriva goslaviei, dar că românii trebuie să asigure o apărare întărită a frontierelor, în special a frontierei cu Rusia sovietică. Aşadar, Hitler a fost cel care a renunţat de la bun început la folosirea unităţilor române împotriva Iugoslaviei. În Directiva nr. 26, semnată de Hitler la 3 aprilie 1941, şeful misiunii militare germane din România a primit însărcinarea „de a influenţa în direcţia unei mai intense pregătiri de apărare a României împotriva Rusiei4433.

Cei care mai deţineau informaţii despre iminenţa unei operaţii militare germane contra Iugoslaviei erau britanicii. Chiar în ziua de 3 aprilie, premierul Winston Churchill a elaborat un avertisment urgent către Stalin vizând pregătirile efectuate

Ie Germania. Acest mesaj se baza pe descifrarea corespondenţei germane interceptate e Serviciile Secrete britanice, prin procedeele de criptanaliză

„Ultra44. Stanfford Gripps ambasadorul britanic la Moscova – nu i-a adus la cunoştinţă lui Vîşinski acest mesaj decât mai târziu (la 17 aprilie), de teamă să nu fie interpretat de Stalin ca o provocare.

Coroborând aceste date cu ceea ce ştia SSI, încă din 27 martie, referitor la noua acţiune militară germană în Balcani, deducem că informaţia nu putea veni prin filiera Serviciilor britanice (ne gândim la relaţia Gibson-Cristescu; întrucât britanicii nu

Te-au să ajungă la ea decât în intervalul 30 martie-3 aprilie, când, probabil, au interptat ordinele operative ale Wehrmachtului pentru transpunerea Operaţiei „25”. Sursa SSI trebuie căutată, aşadar, în altă parte, poate chiar în anturajul demn i tari lor de la Berlin, dacă e să dăm crezare afirmaţiei lui Eugen Cristescu potrivit căreia dispunea de „o sursă informativă de foarte mare valoare în centrala lui Himmler de la Berlin.

Abia în seara zilei de 5 aprilie 1940, Legaţia germană din Bucureşti a primit md. Capa din partea Ministerului de Externe să-l informeze pe conducătorul statuta; român despre ofensiva împotriva Iugoslaviei, care avea să înceapă în ziua următoare Dar, după cum sugerează documentele SSI, generalul Ion Antonescu fusese preveni de eventualitatea unei acţiuni militare germane încă din 27 martie, ceea ce înseamnj că avusese timp suficient la dispoziţie să-şi stabilească poziţia. Aşa se explică şi reacţia sa promptă. După cum afirmă istoricul Hillgruber, „Antonescu n-a părut surprins de comunicarea lui Neubacher, declarând că România nu ridică niciun fel de pretenţii faţă de Iugoslavia, cu care a întreţinut întotdeauna legături de prietenie. De aceea, în această campanie, România va sta deoparte.

La numai o zi de la semnarea tratatului de prietenie şi neagresiune sovieto-iugoslav (5 aprilie), trupele germane, italiene şi ungare au început războiul împotriva Iugoslaviei (6 aprilie). Buletinul informativ al SSI din 7

aprilie nu mai acordă importanţă acestui eveniment, ci îşi fixează atenţia tot spre URSS, pentru a-i surprinde reacţia „Toate fabricile de armament din URSS şi-au mărit productivitatea, luci îndu-se neconic-rut cu câte 3 echipe pe zi.

Atitudinea URSS faţă de evenimentele din Balcani a fost urmărită şi de Buletinul informativ special din 13 aprilie 1941: „O dovadă elocventă că guvernul sovietică fost profund afectat de soarta Iugoslaviei, este protestul său la Budapesta, care cuprinde un drastic şi semnificativ avertisment. Acest avertisment nu este de fapt decât un mod indirect de a protesta împotriva acţiunii Germaniei, dar Moscova nu se simte în stare să rişte în prezent un conflict armat cu Axa/

Astăzi, ştim că URSS nu numai că nu dorea să rişte nimic în relaţiile oficiale cu Germania, dar a căutat să fie cât mai corectă, adică să se achite de obligaţiile economice. Astfel, de la semnarea Pactului sovieto-nazist în aprilie 1941, livrările sovietice de materii prime către Germania au atins următorul nivel: 208.000 de tone de cereale, 50.000 de tone de petrol, 8 300 de tone de bumbac, 8 340 de tone de metal. Rusia sovietică a mai livrat, de asemenea, 4.000 de tone de latex, achiziţionate în Extremul Orient şi expediate în Germania cu trenul transsiberiant.

Buletinul informativ special din 30 aprilie 1941 mai conţine şi o informaţie despre Pactul de neagresiune sovieto-japonez, pe care SSI îl anticipase, după cum am văzut, încă din luna februarie: „Din stipulaţiile Pactului de neutralitate japono-sovietic [ratificat la 25 aprilie 1941, când a intrat în vigoare *n. ns.*]*9* se detaşează voinţa URSS şi a Japoniei de a se abţine de la orice intervenţie în cazul când una din părţi ar fi atacată de o terţă putere”. Demn de reţinut este stilul sobru în transmiterea acestei informaţii şi faptul că analiştii SSI s-au abţinut de a face vreo evaluare. În schimb, Grigore

Gafencu, ministrul român la Moscova, care urmărise şi el derularea negocierilor sovieto-japoneze încă din 14 martie 1941, în telegrama cu nr. 1 248 din 13 aprilie, făcea următorul comentariu: „Valoarea reală a unui asemenea pact, încheiat în grabă, după lungi târguieli şi în zile când acordurile de acelaşi fel au pierdut mult din însemnătatea lor, este greu de judecat. Valoarea lui speculativă mulţumeşte pe propagandiştii din ambele tabere: cercurile legate de Axă se bucură că URSS s-ar fi încadrat pe plan general în Pactul Tripartit, iar cercurile anglo-saxone se declară mulţumite că, asigurându-şi neutralitatea Japoniei, Rusia şi-ar fi consolidat poziţiile ei

Europene”. * În ziua următoare, 14 aprilie, ministrul român la Moscova revine cu o nouă telegramă pe această temă, adresată Ministerului Afacerilor Străine, în cart menţiona printre altele: „Negocierile ruso-japoneze au avut un deznodământ senzaţional: Stalin a întovărăşit la gară pe ministrul japonez [Matsuoka Acest act curtenitor este unic în istoria Sovietelor, ca şi articolele în care ziarele sovietice consideră pactul ca un însemnat succes diplomatic. Rezoluţia pusă de generalul Ion Antonescu pe acest ultim document demonstrează că şeful statului român, ca principal factor de decizie politică şi militară, în ciuda faptului că a beneficiat de o informaţie venită din timp, deci cu rol preventiv, de la SSI, şi de o evaluare corectă din partea unui eminent diplomat, a minimalizat totuşi importanţa pactului sovieto-japonez. „Trebuie aşteptat viitorul”, spune Antonescu în rezoluţie. „Pactul este, după mine, o mare păcăleală, după cum au fost şi pactele de amiciţie perpetuă recente şi mai demult încheiate de Serbia, Pactul Balcanic etc. Pacte mă mă s-a dovedit neputincioasă şi ridicolă. Am spus aceasta din 1934, domnului Ţi tu le seu de atunci şi i-am arătat că pactele ce încheia erau un mare şi şubred castel de cărţi, cade una cad toate. Aşa s-a întâmplat cu pactele în trecut, aşa se va întâmpla în viitor. Domnul Cretzianu să

ceară de la Statul Major studiul ce am întocmit în 1934, care în mod grafic

Înteţiza ceea ce susţineam şi ceea ce ulterior s-a dovedit exact. Acest studiu trebuie impietat cu pactele ulterioare, pentru un istoric, uşor de urmărit, al diplomaţiei foarte jţin savantă şi mai puţin practică de după război. Cel mai bun pact este să fii tare. Crularea ulterioară a evenimentelor a demonstrat că pactul sovieto-japonez nu a fost o păcăleală, cel puţin din partea Japoniei şi, până la începutul lunii august 1945, chiar şi din partea URSS. Dimpotrivă, acest pact a jucat un rol covârşitor în realizarea strategiei politice şi militare atât a URSS, cât şi a Japoniei. Desigur, poziţia şefului statului român poate fi explicată prin faptul că era convins de iminenţa unui război germano-sovietic, de trăinicia Axei Berlin-Tokio, şi că, într-adevăr, experienţa diplomaţiei europene interbelice demonstra lipsa de utilitate a pactelor de neagresiune. Numai că diplomaţia asiatică şi în această a constat eroarea generalului Antonescu – nu trebuia confundată sau identificată cu cea europeană.

n Buletinul informativ din 5 mai 1941, SSI comentează relaţii le sovieto-germane în felul următor: „Această intenţie de a păstra relaţii se dovedeşte şi cu faptul că URSS a trimis trupelor germane din Balcani mari cantităţi de petrol sovietic. Pe de altă parte, pare că nici Germania nu voieşte încă o ruptură a relaţiilor cu URSS, atâta timp cât nu este provocată direct sau indirect.

La 5 mai 1941 s-a petrecut, la Moscova, un eveniment ce a constituit un subiect viu comentat în epocă, dar şi ulterior în istoriografie. Este vorba de discursul susţinut de Stalin în faţa absolvenţilor academiilor militare. În opinia lui Viktor Suvorov, prin acel discurs nepublicat la vremea respectivă în presa sovietică –, I.V. Stalin ar fi efectuat o pregătire politicopsihologică în vederea declanşării războiului

împotriva Germaniei, tară însă a comunica şi data începerii lui. Faptul că a doua zi – 6 mai 1941 – conducătorul sovietic şi-a asumat şi funcţia de preşedinte a) Consiliului Comisarilor Poporului este interpretat de acelaşi autor ca o dovadă a pregătirii acestuia pentru a dirija mai bine desfăşurarea războiului. La cuvântarea lut Stalin din ziua de 5 mai face referiri şi Grigore Gafencu în Raportul confidenţial cu nr. 1 627 trimis w Moscova-la15 mai, pe adresa Ministerului Afacerilor Străine, în următoarei formulare: „Se vorbeşte foarte mult despre o cuvântare pe care Stalin ar fi ţinuta 1* 5 mai cu prilejul promoţiei noilor ofiţeri, în care, pomenind de «tendinţele de hegemonie ale unei anumite puteri» [aluzie la Germania *uns*\, ar fi declaratei URSS nu trebuie să se mulţumească numai cu atitudini defensive, dar trebuie să fie gata să se opună cu forţa planurilor care tind la cucerirea şi la stăpânirea lumii. Nuanţele folosite de diplomatul român se justificau prin faptul că, personal, dispunea şi de alte informaţii care „trădau intenţii mult mai paşnice şi mai conciliante despic relaţii le sovieto-germane. Cuvântarea lui Stalin din 5 mai nu a fost editată până în 1991, ceea ce a dat naştere la speculaţii în privinţa conţinutului ei. Istoricul David Irving susţine că şeful statului sovietic ar fi ţinut două cuvântări în ziua de 5 mai: una în faţa absolvenţilor academiilor militare şi a doua la banchetul de la Kremlin, pe care l-a oferit acestora. Conţinutul cuvântărilor a fost reconstituit pe baza relatărilor a doi generali şi a unui maior care fuseseră prezenţi la eveniment, dar care au căzut ulterior prizonieri la germani. Potrivit acestor mărturii, Stalin ar fi vorbit despre necesitatea pregătirii poporului pentru „un război ofensiv” şi ar fi toastat pentru o politică de expansiune teritorială a Uniunii Sovietice5. La rândul său, publicistul rus Lev Bezâmenski (fost ofiţer de informaţii în structurile specializate sovietice) a editat în 1991, conspectul cuvântării rostite de Stalin. Deşi

stenograma nu a fost găsită, Bezâmenski considera conspectul ca o reflectare fidelă a conţinutului cuvântării. Din studiul textului editat rezultă că Stal m-a făcut doar o analiză a cauzelor succeselor Wehrmachtului şi a subliniat schimbarea caracterului războiului purtat de Hitler, şi anume, de la „eliberarea de sub jugul sistemului Versailles” la „cotropirea altor popoare”. De aici paralelă cu Napoleon şi concluzia că armata germană era în retragere pe toate planurile deci nimic în legături cu un război preventiv împotriva Reichului.

În urma cercetării buletinelor informative speciale şi săptămânale ale SSI şi ale Secţiei a II-a informaţii din Marele Stat-Major, nu rezultă vreo referire la cuvântarea lui Stă lin din 5 mai. În situaţia în care cercetările viitoare nu ne vor oferi surprize, ne putem explica „tăcerea” documentelor elaborate de instituţiile informative specializate româneşti prin faptul că, într-adevăr, discursul lui Stalin nu conţinea nimic deosebit care să atragă atenţia. Această afirmaţie este susţinută şi de documentele informative din luna mai, care subliniau grija autorităţilor de la Moscova şi Berlin de a evita formulări ce puteau crea confuzii sau stări tensionate.

Note

1 Despre contextul în care a fost numit Eugen Cristescu în funcţia de director general al SSI şi primele măsuri organizatorice vezi, pe larg, Cristian Troncotă, *Eugen Cristescu asul serviciilor secrete româneşti memorii*, *mărturii*, *documente*, Bucureşti, 1995, p. 39 şi urm.

2 Arh. SRI, fond „d”, dosar 6 531, f. 3 – 5.

3 Ph. W. Fabry, //*Patto Hitler Stalin*, pp. 500*517. Apud Florin Consunürmi, Uie Se hi por. *Trecerea Nistrului 1941*, Bucureşti, 1995, p. 46; vezi şi Reuben H. Mtrkham, *România sub jugul sovietic*. Bucureşti, 1996, pp. 58 – 59; Ştefan Lache*, în culisele diplomaţiei secrete*.

Noiembrie 1940: *URSS la porţile Pactului Tripartit*, în *Magazin istoric*, 1992, nr. 1, pp. 62 – 67.

Yves Sântămăria, *Hitler-Stalin*: *Les liaisons dangereuses*. În *H istoria spécial*, noiembric-decmebric, 1996, nr. 44., pp. 48 – 53; *Armata română în al doilea război mondial*. *Eliberarea Basarabiei şi a părţii de noră a Bucovine*r vol. 1 „Bucureşti, 1996, p. 102.

5 Arh. SRI, fond „d*\dosar nr. 6 531, f. 4.

6 Istoricul rus M. Nariński, în studiul intitulat *Kremlinul şi Cominternul în anii 1939 – 1941*, publicat în revista *Svobodania* mist *Teoreticeskii*ı *Policiceski Jurnal*, 1992, nr. 2, reproduce un text (*Proiectul de directive*), redactat de Molotov în legătură cu problemele ce urmau a fi discutate cu ocazia vizitei în Germania din 12 – 13 noiembrie 1940: a) Aflarea intenţiilor reale ale Germaniei şi ale tuturor participanţilor la Pactul Tripartit (Germania, Italia, Japonia) în realizarea planului de creare a Noii Europe şi a Marelui Spaţiu al Asiei de Est...; b) Pregătirea schiţei iniţiale a sferei de interese a URSS în Europa, precum şi în Asia apropiată şi mijlocie, sondând posibilitatea unui acord în această privinţă cu Germania (şi apoi cu Italia) ... „În cursul tratativelor, să se obţină ca în sfera de interese a URSS să fie inclusă: a) Finlanda, pe baza acordului corespunzător din 1939; b) Dunărea în porţiunea Dunării maritime; c) Bulgaria principala problemă a negocierilor trebuie să fie că, în înţelegere eu Germania şi cu Italia, să fie inclusă în sfera de interese a URSS şi, pe aceeaşi bază, o garanţie dată Bulgariei din partea URSS („era avută în vedere o garanţie dată Bulgariei din partea URSS, în condiţiile analoage garanţiilor de inviolabilitate a teritoriului României din partea Germaniei şi Italiei” – nota lui M. Nariński); d) Problema Turciei şi a sorţii sale nu poate fi soluţionată tară panici parca noastră...; e) Problema sorţii ulterioare a României şi Ungariei ca limitrofe ale URSS ne interesează foarte mult; O Problemă Iranului nu

poate fi soluţionată fără participarea URSS, deoarece acolo avem interese serioase, Să nu se vorbească despre asta dacă nu este necesar; g) Relativ la Grecia şi Iugoslavia, am dori să ştim ce intenţionează Axa să întreprindă? ** (Apud Florin Constantiniu *„M. Molotov la Berlin – noiembrie 1940*, în *CM*, nr. 214/9 – 15 octombrie 1995, p. 7).

Andreas Hillgruber, *Hitler, Regele care! Şi Mareşalul Antonescu, Relaţiile germano-române 1938 – 1944*, Bucureşti, 1994, p. 351.

8 *Voenno istoriceskii jurnal*, nr. 1/1993, pp. 24 – 29, apud Florin Constantinul, Alexandru Duţu, Mihai Retegan, *România în război 1941 – 1945*, Bucureşti, 1995, p. 44; *Armata română în al doilea război mondial. Eliberarea Basarabiei şi a părţii de nord a Bucovinei*, vol. I, pp. 122 – 126.

Arhiva Ministerului Afacerilor Externe (în continuare se va cita sigla Arh. MAE), fond 71, România, vol. 66, f. 54.

™ Andreas Hillgruber, op. cit., p. 155.

* 1 Vezi pe larg: *Antonescu-Hitler. Corespondenţă şi întattttritnedite 1940 – 1944*, Bucureşti, 1991, vol. I, pp. 71 – 73.

12 Arh. MAE, fond 71, România, vol. 66, f. 89.

13 Arh. SRI, fond „d*\dosar nr. 6 531, f. 14.

14 Andreas Hillgruber, op. cit., p. 160.

Arh. SRI. Fond „d”, dosar6 53! F. 21.16L & fetem, 40.

Arh. MAE, fond 71, România, vol. 66, f. 364.

18 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 531, f. 47.

19 Ibidem, (.*5*1.2° *Ibidem*, f. 72.

21 *Ibidem*, dosar nr. 7 311, f. 15.

22 Arh. MAE, fond 71, România, vol. 66, f. 510.

23 Arh. SRI, dosar nr. 7 311, f. 15.

24 *Istoria lumii în date*, Bucureşti, 1972, p. 425.

25 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 531, f. 89.

26 Ibidem, f. 90 – 91.

27 Ibidem, f. 99 verso.

28 Idem, dosar nr. 7 311, f. 215.

29 Idem, dosar nr. 7 963, vol. 1, f. 45.

30 Istoria universală. Epoca contemporană 1939 – 1945, Bucureşti, 1979, p. 176 3* Vezi Andreas Hfilgruber, *op. Cât*... p. 161.

32 Ibidem.

33 Ibidem.

34 Cristopher Andrew, Oleg Gordievski, *KGB. Istoria secretă a operaţiilor şah de ht Lenin la Gorbaciov*, Bucureşti, 1994, p. 185.

3 o foarte bună sursă de informare pentru spaţiul sovietic, până la ruperea relaţiilor diplomatice româno-engleze (10 februarie 1941), a fost reţeaua Serviciilor Secrete britanice care a acţionat în România. Maiorul Gibson i-a trimis lui Eugen Cristescu, îndată ce a aflat că fusese numit şef al SSI, întregul material despre URSS pe care-l

Iea la Lisabona (Vezi Cristian Troncotă, op. cit., p. 405). *36 Ibidem.*

37 Andreas Hillgruber, op. cit., p. 162.

38 Ibidem.

39 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 531, f. 104.

40 Ibidem, dosar nr. 6 568, f. 130 – 131.

41 Vezi Cristopher Andrew, Oleg Gordievski, op. cit., p. 179.

42 Grigore Gafencu, *Misiune la Moscova, 1940 – 1941. Culegere de documente*, Bucureşti, 1995, p. 181.

43 Ibidem, p. 17*8.4* Ibidem, p.* 181.

45 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 568, f. 130 – 131.

46 Viktor Suvorov, *Spărgătorul de gheată*, Bucureşti, 1995, p. 175.

47 Ibidem.

48 Grigore Gafencu, *op. Cât*... p. 203.

49 Ibidem.

50 Apud Florin Constantiniu, *Intenţiona Stalin să înceapă războiul? „Spărgătorul de gheaţă”*, în *Magazin istoric*, 1993, nr. 5, p. 70.

51 Ibidem.

3. CONCENTRĂRI DE TRUPE SOVIETICE LA GRANIŢA CU ROMÂNIA

Fluxul informativ cu caracter militar, obţinut de SSF şi difuzat factorilor de decizie, se integra informării operative curente. Întrucât a mers în paralel cu buletinele informative cu caracter politic. Tratarea lor separata se face cu intenţia de a-i stabili valoarea şi gradul de operativitate pentru luarea deciziilor cu caracter strict militar.

Un prim document mai închegat este cel întocmit de Agentura Frontului de Est din SSI, împreună cu Secţia a II j.1 Marelui S tat-Major al armatei române, intitulat „Cominternul, metoda sa de lucru şi colaborarea cu Armata Roşie”. Din acest document, înaintat conducătorului statului la sfârşitul lunii decembrie 1940, transpar o anumită stare de îngrijorare fală de agresiunea crescândă a Sovietelor, dar şi o viziune globală asupra binomului Comintern-Armata Roşie. Raportul pare să fie produsul unei cooperări dintre varii surse de informare internă şi externă, realizând, în cele 31 de pagini, o aducere la zi a structurilor şi a sferelor de acţiune în relaţia dintre Comintern şi forţele armate ale Rusiei sovietice. Era evident faptul că, în ajunul declanşării celui de-al doilea război mondial şi imediat după aceea, tactica de acţiune a Cominternului ca organism politic internaţional avea să ime-istreze unele schimbări şi adaptări. Dacă acţiunile sale în condiţii de pace se desfăşuraseră

Btr-un anume context, se impunea ca acelea din timpul războiului să se modeleze în neţic de starea de beligerantă. Concluziile oferite de acest raport dezvăluie în faţa factorilor de decizie ai statului român un aspect

esenţial, şi anume că Rusia sovietică dispunea, practic; de două armate: una reală şi alta invizibilă. Aceasta din urmă acţiona pe plan internaţional prin propagandă, spionaj, influenţă, diversiune şi sabotaj, pentru a pregăti terenul acţiunilor militare propriu-zise ale armatei regulate. Interesant este faptul că aceeaşi evaluare o vom întâlni şi peste doi ani, rezultată din cercetarea informativă a prizonierilor, a paraşutiştilor şi a partizanilor sovietici. Iată care erau aceste concluzii formulate de raport: „Internaţionala comunistă, profitând de izbucnirea actualului război, şi-a intensificat activitatea, uzând de o nouă tactică. De unde până acum Cominternul lucra singur fie legal, în ţările unde partidele comuniste au acest caracter, fie ilegal, speculând nemulţumirile interne şi fricţiunile dintre state, şi intensificând propaganda comunistă şi defetistă, în prezent acţionează pe două căi: ca agent al Statul uiMajor General şi pe cont propriu. Ca agent al Statului-Major General, Cominternul foloseşte aceleaşi

Îetode ca şi în trecut, adică propaganda intensă, acte de diversiune, sabotai şi greve, a scopul de a pregăti terenul pe care va acţiona mai târziu Armata Roşie. În plus, în această calitate, Cominternul face şi oficiul de Serviciu de informaţii al Secţiei Operaţiunilor, culegând datele necesare pentru întocmirea planului general de acţiune. Pe

QOHT propriu, Oominternul lucrează pentru completarea şi formarea cadrelor revoltţionare fel străinătate, care să fie gata să dea ajutorul necesar, când Armata Roşie ar acţionat pe un teritoriu oarecare. Se constată deci că între Corn intern şi Armata Roşie existât dependenţă reciprocă: pe de o parte Oominternul este instrumentul Statului-Mţi* General fel vederea pregătirii terenului şi recrutării «aşa-ziselor armate revoluţionare*, pe de altă parte Armata Roşie este instrumentul Cominternului în ceea ce priveşte difuzarea ideilor

comuniste... Ultimele pregătiri şi tactică folosită de Comintern îi străinătate dovedesc că Kremlinul dispune de un planamănun ţit de acţiune în aceastf direcţie, pe care-l realizează pe încetul cu ajutorul diplomaţiei şi armatei comuniste.

Cunoaşterea acestui factor de risc ce plana dinspre frontiera de est a România, coroborată cu informaţiile care indicau creşterea tensiunii în relaţiile germano-sovietkţ a dus la modificarea planului de operaţii al armatei române. Până la acea dată, ia ipoteza unui atac la frontiera răsăriteană a României se prevedea evacuarea Moldova şi retragerea armatei pe un aliniament de apărare, pe linia Dunăre-Brâila-Galaţi Misiunea militară germană din România a propus Marelui Stat-Major al armata române o modificare asupra acestui plan, în sensul că armata română urma într-o astfel de ipoteză să ocupe poziţii de apărare a întregii Moldove pe linia Prutului. În acest; fel, ne putem explica hotărârea luată de Marele Stat-Major ca:,.8 divizii de infanterie, 3 brigăzi de cavalerie şi 2 brigăzi mixte, să fie dislocate pe timpul iernii (1940 – 1941) majoritatea în Moldova, într-un dispozitiv de staţionare lung, cu posibilitatea de a putea face faţă unui atac de la Est. Trupele germane de instrucţie (Divizia 13 monitoriaă şi urma să sprijine armata română, iar Divizia 16 blindată să servească drept rezervă. Paza regiunii petrolifere din zona Ploieşti-Câmpina, urma să fie asigurată de misiunea aeriană germană, aflată sub comanda generalului Wilhelm Spiedel, alcătuită dintr-o divizie antiaeriană întărită, două regimente de artilerie antiaeriană, un grup de avioane de vânătoare, unităţi de proiectoare, unităţi speciale de apărare antiaeriană, precum şi unităţi speciale de construcţii pentru apărarea împotriva atacurilor aeriene şi de stingere a incendiilor, în total 4 769 de militari, dintre care 189 ofiţeri şi 4 680 trupă. Pena» realizarea în cele mai bune condiţii a

acestei misiuni, ordinul tactic de „a fi gata*10. Află pe prim-plan, iar instruirea aviaţiei militare româneşti constituia o preocupai? Secundară. Ca urmare a acestor modificări, generalul Erik Hansen, şeful misiutul militare germane din România, a raportat la Berlin, în ziua de 12 decembrie 1940, ca „intenţia că este de a folosi trupele de instrucţie germane în cazul unor măsuri militare din partea Rusiei sovietice, Hitler s-a declarat de acord cu aceste modificări şi „intenţii”, care semnificau în planul de apărare strategică a României cooperarea armatelor româno-germane. Prin acest demers, German ia nu făcea altceva decât să ofere o dovadă concretă că îşi ţine promisiunea luată cu ocazia arbitrajului de la Viena, din 30 august 1940, în sensul că garantează în întregime graniţele României. Mai trebuia remarcat că astfel de modificări în concepţia de apărare strategică a graniţelor României s-au produs înainte de elaborarea Planurilor „Mărita” şi „Barbarossa”, dar veneau şi ki întâmpinarea lor, ceea ce presupune că au fost fundamentate pe fluxul informaţional de cave dispuneau Abwehrul şi SSI despre intenţiile strategice agresive ale URSS.

La 1 ianuarie 1941, SSI a întocmit sinteza informativă intitulată „Dislocarea şcolilor militare, academiilor, institutelor, facultăţilor militare şi cursurilor de perfecţionarea

Pe o bază informativă, SSI reuşise să identifice 169 de şcoli militare, 22 de academii, 10 facultăţi. 7 institute. 24 de cursuri de perfecţionare şi 6 şcoli NKVD. O lună mai târziu, SSI prezenta Cabinetului militar al conducătorului statului dosarul special întocmit de Frontul de Est (structura specializată a SSI orientată pe spaţiul sovietic) intitulat: „URSS. Ordinea de bătaie nominală a înaltului Comandament al Hotei Roşii şi a comisariatelor industriei militare44. Pe parcursul a 48 de pagini dactilografiate, documentul aduce preţioase informaţii referitoare la organizarea Sovietului militar

principal al Armatei Roşii Comisariatul Apărării, la organizarea Stătu lui Major General şi al altor comandamente (Comisariatul Marinei militare. Comisariatul Industriei Aeronautice, Comisariatul Industriei Maritime, Comisariatul Industriei Muniţiunilor şi Comisariatul Industrici Armamentului).

Informaţiile semnalate prin buletinele informative militare, în intervalul 21 ianuarie-15 martie 1941, atestau că URSS a procedat la dislocări intense de trupe în Basarabia şi Bucovina de Nord, al căror dispozitiv trăda intenţiile ofensive împotriva României. Astfel, Nota informativă a Secţiei a II-a a Marelui Stat-Major, din 17 ianuarie 1941, atrăgea atenţia că... informaţii din Moscova arată că noi forţe sovietice s-ar concentra în sudul Basarabiei (în curs de sosire a numeroase trupe, din care două brigăzi independente de care de luptă). Scopul acestor concentrări de forţe ar fi în legătură cu întreprinderea unor operaţii ofensive, la un moment favorabil (tulburări interne în România sau angajarea spre sud a forţelor germane) „* Raportul informativ din 22 ianuarie 1941 menţiona că „ruşii au început evacuarea populaţiei civile de la frontiera bucovineană, de la Seletin şi până la Herţa. Au fost văzute sănii şi camioane încărcate cu bagaje, vite şi populaţie plecând spre interior, în cursul nopţii s-au auzit comenzi, gălăgie şi ţipete de copii şi femei”. Evaluarea acestor informaţii a fost făcută de analiştii SSI în directă legătură cu rebeliunea legionară, într-un astfel de raport se menţiona că „Sovietele aveau informaţii precise de ce se pregătea în România [rebeliunea legionară *n. ns*], şi că, în cazul în care evenimentele ar fi hiat o întorsătură favorabilă lor, ar fi trecut la faza amestecului direct prin activitatea şi provocările comuniştilor infiltraţi în mişcarea legionară, la o acţiune de intervenţie directă” 10. Alte informaţii în legătură cu această problemă au fost sintetizate în Raportul din 24 ianuarie 1941. În care se aducea ca

noutate faptul că „de circa 10 zile a început o foarte intensă propagandă contra noastră; se spune că în România este revoluţie din cauza prezenţei trupelor germane şi că armata sovietică este datoare a ocupa România pentru a proteja muncitorii” 1.

Într-un alt raport, care descria cu minuţie, pe parcursul a 13 pagini, efectivele unităţilor militare sovietice concentrate în apropierea frontierelor răsăritene ale României, se făcea următoarea evaluare: „Din dislocările de trupe, care au avut loc în Basarabia şi Bucovina de Nord, atât în timpul rebeliunii din ianuarie 1941, cât şi după aceea, se observă în mod clar pregătirile ofensive efectuate de Uniunea Sovietică cu scopul de a ocupa întreaga Moldovă şi restul Bucovinei. Încă o dată se verifică faptul că, deşi Uniunea Sovietică nu se consideră continuatoarea Rusiei ţariste, totuşi aceasta a reluat vechea politică imperialistă a ţarilor, urmărind nu numai recuperarea teritoriilor pierdute după primul război mondial, ci şi dominarea gurilor Dunării, ocuparea Peninsulei Balcanice şi stăpânirea Strâmtorilor”. 1 pregătirile mimare tăcute de sovietici la graniţa cu România. Nota informativă februarie menţiona d… În Bucovina continuă să sosească noi trupe ruseşti, din ct o parte se opresc în regiunea Cernăuţi, iar altă parte se dirijează în zona Storoje* Jadovt, Berhamet unde se afirmă că s-ar fi concentrat efectivul unui corp de armitjr în ceea ce priveşte trupele sovietice dislocate în Basarabia, Raportul informativ6 februarie 1941 preciza că începuseră deja, Să se execute trageri de instrucţiei apropierea frontierei cu România” 14.

Pe baza unor informaţii procurate de la o sursă ocazională. Nota SSI din februarie informa că la Chişinău se concentrau următoarele mari unităţi, unităţi materiale de luptă sovietice: o divizie mecanizată cu circa 300 de care de luptă şi 204 tunuri; două regimente de artilerie; unităţi de infanterie; 50 – 60 de tunuri antitanc; 304 de

avioane într-o permanentă stare de alarmă; detaşamente NK VI); două reşmentee cavalerie ai căror cai erau slabi, iar harnaşamentele de calitate foarte proastă. Acdş document, care rusesc trimis spre informare şi Ministerului Afacerilor Externe, na făcea referire şi la moralul foarte scăzut al trupelor sovietice, dovedit de faptul d soldaţii îşi manifestau nemulţumirea în public, ceea ce i-ar fi determinat pe ofiţerié ia măsuri de întărire a disciplinei, iar autorităţile „să menţină atât vechea pază a Nistrul* cât şi să interzică trecerile din Basarabia spre interior şi invers”.

În primele zile ale lunii aprilie, documentele informative trimise pe adren Marelui Stat-Major al armatei române şi obţinute din sursele SSI atestau manevrek executate de trupele sovietice aflate în apropierea graniţei de est a României. Sovietici efectuau recunoaşteri aeriene şi, cu asemenea ocazii, era survolat deseori, spaţiul aerian românesc. Grănicerii sovietici întăriseră paza frontierei prin patrule pe jos? Călări, precum şi posturile de observare, completau lucrările de organizare a terenului reparau comunicaţiile, iar în cadrul instrucţiei executau trageri de război.

Raportul informativ din 7 aprilie preciza că la Ungheni fuseseră difuzate, prii megafoane, cuvântări de propagandă sovietică atât în limba română, cât şi în limbi rusă. Documentul dezvăluie zvonurile care circulau în apropierea frontierei, potrivi cărora, „în curând, drapelele roşii vor fâlfâi între Prut şi Dunăre” 1. Aceste provocări sovietice la graniţa cu România trebuie puse, desigur, în legătură cu evenimentele di Balcani, respectiv cu atacul armatei germane asupra Iugoslaviei.

Ca urmare a acestor informaţii, conducătorul statului generalul Ion Antonescu-era tot mai hotărât să riposteze cu armele la violările teritoriului românesc săvârşite de aviaţia sovietică. Ne-o dovedeşte şi un document ce sintetizează discuţiile purtate de un emisar

al Abwehrului cu Eugen Cristescu, în care se menţiona, printre altele: „Conducătorul statului român doreşte să cunoască în ce măsură ar putea să reacţioneze la aceste provocări. Generalul Antonescu intenţionează să răspundă acestor provocări cu artileria antiaeriană şi cu aviaţia. Întreabă dacă intenţiile sale corespund interesele Reilxh Hilui şi în ce măsură poate să reacţioneze la violările teritoriului român de către aviaţia sovietică, „Reprezentantul Abwehrului i-a sugerat şefului SSI conduita pe care ar fi trebuit s-o adopte autorităţile româneşti până la definitiva soluţionare t conflictului: „România va face mai întâi demersurile obişnuite diplomatice, protestând la guvernul sovietic contra repetatelor violări ale teritoriului român din partea aviaţiei sovietice. *4 S-a indicai şi oţet ce trebuia să conţină nota de protest: „Violările teritoriului român vor avea ca urmare măsuri de ordin militar Aceste măsuri vor consta în tir aerian şi, eventual, urmărirea cu avioane româneşti. Ultimele mişcări ale trupelor rămâneaţi în zona de frontieră din Moldova nu constituie altceva, decât măsuri defensive din partea României la mişcările trupelor sovietice observate în ultimul timp în Basarabia de Nord, care stau în legătură strânsă cu propaganda continuă a organelor oficiale sovietice că ta curând trupele Armatei Roşii vor ocupa toată Moldova.4*20

Interesante sunt şi concluziile oferite de Sinteză informativă întocmită de Secţia a 11-a a Statului-Major al Armatei a IV-a române fundamentată pe informaţiile, provenite din surse SSI, la legătură cu situaţia forţelor sovietice din Bucovina şi Basarabia la data de 11 aprilie 1941. Documentul atrăgea atenţia că „ultimele manifestări ale trupelor sovietice lasă impresia că momentan nu se gândesc la acţiuni ofensive”. „Totuşi”, menţiona documentul de sinteză… atât gruparea forţelor pe anumite direcţii, aducerea de noi unităţi, în special mecanizate ne face să credem că stau gata a acţiona

chiar ofensiv, în cazul că se va ivi o ocazie internaţionala favorabilă”. Propunerile erau însă hazardate, întrucât mergeau mai departe decât intenţiile da ripostă ale Comandamentului sovietic. „Credem”, se sublinia în document, „că o acţiune ofensivă contra ruşilor va duce sigur la destrămarea unităţilor şi răsturnarea actualului regim comunist, faţă de care chiar unele elemente din armată nu-l mai pot suporta. Va fi nevoie să stăruim asupra hazardului acestei propuneri, întrucât ne aflăm, practic, în faţa unei depăşiri de atribuţii, mai precis a încălcării articolului 50 din *Regulamentul de informaţii şi contrainformaţii* (A.5) intrat în vigoare la 23 decembrie 1940, sub semnătura generalului Ion Antonescu, Articolul incriminat prevedea în mod clar: „Concluziile la care se ajunge prin lucrările de studii informative nu trebuie să cuprindă soluţii pentru întrebuinţarea trupelor proprii şi nici *sugestii* sau *indicaţii de ordin operativ*** (A se vedea doc. 1 din partea a doua a acestei lucrări). Desigur că sugestia făcută de Secţia a 11-a a Statului-Major al Armatei a IV-a privind trecerea la o acţiune ofensivă împotriva armatelor sovietice concentrate în apropierea Prutului se explică prin starea de spirit a militarilor români, animaţi de dorinţa revanşei, dacă nu chiar a răzbunării pentru abuzurile săvârşite de autorităţile sovietice în Basarabia şi Nordul Bucovinei după ocuparea, prin forţă, a acestor teritorii româneşti, la 27 iunie 1940. Astfel de erori provocate de starea emoţională nu le vom întâlni însă atestate de documentele de analiză şi sinteză elaborate de SSI, aşa cum vom vedea în continuare. Datorită faptului că SSI difuza direct Preşedinţiei Consiliului de Miniştri asemenea documente bine întocmite şi echilibrate ca mod de interpretare şi evaluare a informaţiilor de interes operativ, instituţia a jucat, probabil, şi rolul de factor de ponderare a spiritului războinic al ofiţerilor analişti din structurile armatei.

În acest context al situaţiei operative la graniţa româno-sovieucă, Marele Stat-Major al armatei române a elaborat Ordinul nr. 285 322 din 14 aprilie 1941, ce prevedea că „în cazul unor operaţiuni pe Frontul de Est se vor forma două armate (Armata a III-a la Bacău şi Armata a IV-a la Focşani). Pentru a nu nelinişti pe vecinii de la est se vor lua măsuri pregătitoare până vor putea funcţiona ambele armate. Acest ordin avea, pesemne, menirea şi de a pondera neliniştea ofiţerilor de la Secţia

A îl-a a Statului-Major al Armatei a IV-a şi de a-i determina să înţeleagă faptul că, *h* acele momente, era nevoie într-adevăr de măsuri energice, dar lucide, pentru apăram graniţei de est, şi că acţiuni nechibzuite puteau avea consecinţe greu de prevăzui Colonelul Gheorghe Samarin, şeful acestei Secţii informative de pe lângă Armata a IV-a, separe să a înţeles mesajul Marelui S tat-Major, întrucât, în Buletinul de informaţii pentru zilele de 15 şi 16 aprilie, menţionează că întregul potenţial informativ din subordine cu conectat la supravegherea atentă a mişcărilor de trupe sovietice în Basarabia şi Bucovina Documentul aducea şi aspecte de noutate în legătură cu provocările sovietice „Propaganda sovietică a fost extinsă şi asupra regiunilor de frontieră, ceea ce a determinat intervenţia Misiunii germane la Marele Stat-Major pentru a se aviza măsuri eficace de contra-propagandă, în special în Moldova şi Bucovina. În ultimele zile, propaganda oficială în fabrici şi uzine, precum şi în mijlocul populaţiei caută să pregătească opinia publică pentru o eventuală intervenţie a URSS în război. Această intervenţie ar fi devenit necesară din cauza tendinţei Germanici de a ocupa toată Europa”. Concluzii documentului era că, prin această acţiune de provocare, „URSS ia toate măsurile necesare pentru a fi gata să facă faţă oricărei situaţii, iar dispozitivul îi permite să treacă cu uşurinţă şi în scurt timp de la atitudine defensivă la atac.

Informaţii mai complete au fost furnizate şi prin Sinteză din 19 aprilie 1941 referitoare la situaţia forţelor sovietice din nordul Bucovinei: „În ultimul timp se vorbeşte de către armată şi propagandişti că ruşii vor înainta pentru a ocupa România. Faptul că sovieticii aduceau noi trupe în Bucovina şi în Basarabia respectiv o divizie motorizată la Chişinău, că amenajau rapid căile de comunicaţii şi că dispozitivul trupelor-atât ca forţă, cât şi ca dislocare – corespundea unei acţiuni ofensive nu era greu de evaluat pentru intenţiile vecinului de la răsărit Sovieticii aşteptau momentul favorabil spre a trece la o nouă acţiune agresivă contra României. Acest aspect este confirmat şi de Nota SSI* din 19 aprilie 1941, întocmită pe baza informaţiilor furnizate de o sursă a Corpului IV armată revenită clandestin din Basarabia, în care se menţiona: „Pretutindeni şi în toate localităţile considerate ca puncte strategice se fac fortificaţii militare, lucrându-se la ele zi şi noapte. Se renovează vechile tranşee lăsate de armatele române schimban-duli – se faţa sau direcţia şi făcându-le în stare să servească ca apărare trupelor ruse în cazuri eventuale de respingeri sau retrageri. Spiritul în armata sovietică este foarte aţâţat contra Germaniei şi pretutindeni nu se vorbeşte decât că, în curând, Moldova până la Siret va fi ocupată în întregime de către ruşi. Toată lumea civilă şi militară crede că un război între Rusia, pe de-o parte, şi Germania, România, Ungaria, Bulgaria şi Slovacia pe de altă parte, se va declanşa în curând”. *

Reconstituirea, deşi incompletă, a fluxului informativ cu caracter militar obţinut, prelucrat şi difuzat de SSI în legătură cu pregătirile de război ale URSS, din primăvara anului 1941, în directă conexiune cu măsurile preventive luate de factorii de comandă ai armatei române pentru întărirea dispozitivului de apărare la graniţa de est a ţării constituie suficiente dovezi privind fundamentarea operativă a deciziilor, ceea

ce înseamnă eficacitatea armei informaţii lor despre potenţialul inamic în preajma declanşării operaţiilor militare. De aici, şi pe această bază documentară, se poate susţine rolul Serviciului de informaţii în fundamentarea politicii şi artei militare. Este, desigur, o importantă realizare a SSI, ce trebuie apreciată cu obiectivitate ca o experienţă pozitivi

Note

1 Arhiva Naţională Istorică Centrală (în continuare, se va cita sigla Arh. NIC), fond P.C.M., Cabinet Ion Antonescu, dosar nr. 131/1940, f. 29 – 30.

2 Andreas Hillgruber, op. cit., p. 100.

3 Arhivele Militare Române (în continuare, se va cita sigla Arh. MR). F00” 949* dosar nr. 3, f. 46.

4 Andreas Hillgruber, *op. Cât*... p. 101.

5 Arh. MR, fond 949, dosar nr. 457/47, f. 217.

6 Andreas Hillgruber, op. cit., p. 127.

7 Gh. Buzatu, *Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial*, vol. 2, Bucureşti, 1995, p. 140.

8 Arh. MR, fond 948, dosar nr. 1 066, f. 118.

9 Ibidem, f. 119.

10 Arh. SRI, fond „d \dosar nr. 7 313, f. 8.

11 Arh. MR, fond 948, dosar nr. 1 066, f. 1 19.

12 Arh. SRI, fond „d4\dosar nr. 6 665, f. 13.

13 Arh. MR, fond 948, dosar nr. 1 066, f. 120.

14 Ibidem.

15 Arh. MAE, fond 71, România, vol. 66, f. 599 – 601.

16 Ibidem, f. 601.

17 Arh. MR, fond 948, dosar nr. 1 066, f. 121. *Îşi bidem*.

19 Arh. NIC, fond RC. M.-S.S.L. Situaţia internă, dosar nr. 9/1945, f 174.

20 Ibidem.

21 Arh. MR, fond Microfilme, Rola PII 1 663, cadrul 64.

22 Idem, fond 948, dosar nr. 1 066, f. 123.

23 Idem, fond Microfilme, Rola PII 1 663, cadrul 87.

24 Ibidem, cadrul 65.

25 Arh. SRI, fond „d4\dosar nr. 10 577, vol. 2, f. 114.

4. INFORMAŢII DESPRE DOCTRINA MILITARĂ SOVIETICĂ

La sfârşitul lunii aprilie 1941, Biroul de analiză-sinteză al Frontului de Est a întocmit un amplu documentar intitulat „URSS 1941. Sinteză asupra pregătirii de război4. Şi acest studiu dovedeşte că s-a cooperat din plin cu specialiştii Marelui Stat-Major, Secţia a II-a şi alte structuri ale comunităţii informative româneşti, şi ei s-a apelat la surse dintre cele mai diverse şi bine documentate atât pe plan intern, că şi pe plan extern, care erau în legătură cu SSI. Pe parcursul a 113 pagini dactilografiate acest studiu face referiri la: situaţia geografică a URSS şi pregătirea teritoriului pentru război (căi ferate, şosele, drumuri, comunicaţii pe apă şi fortificaţii); principiile de recrutare în Armata Roşie (personalul de comandă şi trupă); drepturile şi îndatoririle ostaşilor sovietici; mobilizarea în timp de pace şi în timp de război. Un capitol aparte este dedicat tipurilor de armament şi muniţiilor din dotare, iar ultimele două capitole se referă pe larg la aeronautică şi marina militară sovietică. Pe baza acestui document, se poate afirma, fără niciun fel de reţinere, că SSI, ca organ specializat de informaţii, şi-a adus din plin contribuţia la cunoaşterea în detaliu a organismului militar al URSS. El a fost elaborat cu aproape două luni mai exact 52 de zile – înainte de începerea campaniei pe Frontul de Est. Şi de data aceasta, la fel ca în cazul sintezelor cu caracter politic privind relaţiile sovieto-germane, nu se fac referiri şi nici aluzii la şansele pe care le-ar avea vreo armată sau coaliţie de forţe armate – într-o campanie ce îşi propune să zdrobească puterea militară şi potenţialul economic şi uman ale URSS. Obiectivitatea evaluărilor,

reţinerea de la tentaţia de a face sugestii, a determinat o reproducere reală a datelor şi al informaţiilor despre întregul potenţial de război al sovieticilor. Datele puse de acest document la dispoziţia factorilor de comandă ai armatei nu aveau, în niciun caz, menirea de a linişti spiritele războinice sau de a le crea iluzii în ceea ce priveşte şansele de victorie într-o eventuală confruntare cu potenţialul militar sovietic. Din acest punct de vedere devin şi mai greu de înţeles afirmaţiile Heute de Hitler – după desfăşurarea primelor operaţii militare pe Frontul de Est –, potrivit cărora, dacă ar fi cunoscut de la început potenţialul militar sovietic, s-ar fi gândit de două ori înainte de a lua decizia să înceapă o campanie contra URSS… Am adus acest aspect în discuţie, întrucât e şi mai greu de crezut că la elaborarea acestui document nu au colaborat şi specialişti ai Abwehrului, având în vedere relaţiile de cooperare cu SSI. E foarte posibil ca multe dintre datele şi informaţiile acestui document să fi fost obţinute doar prin filiera Abwehrului. Poate că, în luarea hotărârii, Führerul să se fi gândit la obţinerea unei victorii rapide împotriva „colosului de la răsărit”, mizând pe realizarea surprinderii strategice, pe moralul excelent al ostaşilor germani şi pe tactica *hlitx-krieg Kl*\\, probata până atunci cu succes de

Wehrmacht.

Revenind la documentul SSI din aprilie 1941, în opinia noastră, poate ţi apreciat că un model de sinteză, un produs a ceea ce se numeşte „laboratorul de creaţie** al unei comunităţi informative, prin care se realizează culegerea, stocarea, verificarea şi evaluarea oricăror date şi informaţii ce pot concura la fundamentarea deciziilor, fapt pentru care se impune o prezentare a lui în părţile esenţiale.

Încă de la început, documentul releva faptul că, „datorită imensului său potenţial minier, agricol şi militar, URSS joacă un important rol pentru beligeranţii

actuali, care luptă fiecare să-l atragă în sfera sa de acţiune”. Această evaluare frapează prin introducerea subtilă a tezei potrivit căreia URSS constituia un imens potenţial de război, şi, ca urmare, problema care se punea era de a-l atrage în acţiune, şi nu altceva. Cu alte cuvinte, cine reuşea să-şi facă din acest colos un aliat, şi nicidecum un obiect al expansiunii, avea toate şansele să-şi asigure victoria în război. Or, la acea dată, principalele forţe care se confruntau deschis erau Germania şi Anglia. După cum vom vedea mai departe, nu era singura formulare a documentului menită a da mai mult de gândit factorilor de decizie politică şi militară.

În ceea ce priveşte sistemul şi principiile de recrutare în Armata Roşie, studiul menţionează că înaltul Comandament Sovietic a luat grabnica hotărâre pentru organizarea unităţilor după modelul german, continuând, în acelaşi timp, să introducă în armată „numai elementele credincioase regimului şi comunismului, în care scop face o foarte amănunţită selecţie”. Trierea se realiza cu ajutorul agenţilor NKVD şi al comisarilor politici din cadrul unităţilor, imediat după recrutare, ceea ce înseamnă că sistemul selecţiei „arată în ce măsură Sovietele se tem de pătrunderea clementelor puţin sigure în armată. Documentul sesizează intenţiile Kremlinului de a-şi crea o armată de elită, şi nicidecum o gloată care să devină „came de tunM.

Forţele militare sovietice erau constituite, la acea dată, din Armata Roşie, Flotă Militară Navală, Aviaţia Militară, Forţele Apărării Antiaeriene a Teritoriului, trupele de grăniceri şi NKVD pentru paza internă. Toţi militarii depuneau jurământ de credinţă faţa de poporul, patria şi guvernul URSS. În legea care introdusese obligativitatea serviciului militar, apărarea patriei sovietice era considerată o datorie sfântă a fiecărui cetăţean al URSS, iar serviciul militar o datorie de

onoare.

În legătură cu disciplina militară, studiul SSI făcea referire la concluziile desprinse de Comandamentul Sovietic după războiul cu Finlanda (noiembrie 1939-martte 1940), în sensul că „numai o armată disciplinată poate da maximum de eforturi în luptă”. Meritul de a fi introdus elementul de bază în oştire adică disciplina – i-a revenit mareşalului Timoşenko, comandantul trupelor în campania contra Finlandei, numit apoi în funcţia de comisar al A parării. Pe baza lipsurilor constatate şi a directivelor date de partid, guvern şi personal de Stalin, mareşalul Timoşenko a trecut imediat la reorganizarea Armatei Roşii. La 12 octombrie 1940, acelaşi general a introdus, pe bază de ordin, noul regulament disciplinar al Armatei Roşii. Concluzia oferită de documentul SSI la acest capitol este că „măsurile disciplinare luate tind să pună Armata Roşie în situaţia de a se egală cu Armatele Occidentale, faţă de care trebuie să fie gata oricând a apăra independenta politică a poporului său”.

rmata Roşte îşi schimbase total înfăţişarea faţă de ceea ce etalase în războiţi sovieto-finlandez o parte importantă a documentului face referiri la… noile metode

De pregătire de război”, care se datorau tot mareşalului Timoşenko, unul dintre mani reformatori ai Armatei Rosti. Introducerea comandamentului unic, delimitarea atribo»

(iilor personalului politic şi întărirea autorităţii comandanţilor au format «jaloanele & de care nu s-ar fi putut proceda la reorganizarea pregătirii de război.

Manevrele militare sovietice din vara şi toamna anului 1940, ca şi cele din primi vara lui 1941. au avut în atenţie „instruirea în cât mai bune condiţii a unităţilor a subunităţilor”. În nouă strategie sovietică prezentată de documentele SSI → noile metode ale instrucţiei infanteriei se bazau pe: „1. Părăsirea completă a

«şablonului», instrucţia fàcându-se într-un cadru cât mai apropiat de condiţiunile reale ale câmpului de luptă. 2. Dezvoltarea spiritului de analiză, atât la instrucţia individuală, cât şi la cea a unităţilor; 3. Aplicaţiile tactice se execută de regulă cu dublă acţiune şi totdeauna h teren variat; 4. Temele de bază ale aplicaţiilor cu dublă acţiune sunt ofensivă şi defensivă, într-o zonă fortificată în care acţionează infanteria întărită cu unităţi speciale; 5. Înainte de începerea acţiunii propriu-zise, unităţile execută marşuri grele (circa 70 km în 24 ore).

Arma cavaleriei a fost organizată printr-un regulament care intrase în vigoare în 1939. Ca noutate, documentul SSI menţiona că „formaţiunile de mişcare ale cavaleria; au fost eşalonate în lărgime şi adâncime, adăugându-se o nouă formaţiune împrăşti-crea – pentru a se camufla de vederile aviaţiei inamice” 1. Formaţiunile carelor de luptă se instruiau pentru a realiza o cooperare „cât mai intimă cu infanteria, bazându-se pe principiul ci orice problemă de luptă trebuie să fie realizată de comun acord”.

Aspecte interesante rezultă şi din setul de date şi informaţii referitoare la pregătirea statelor-majorc sovietice. Pentru remedierea aspectelor negative din timpul războiului cu Finlanda, înaltul Comandament Sovietic făcea următoarele recomandări: JLucrările să se execute conform nevoilor câmpului de luptă, şi nu în birouri; colaborarea efectivă a Statelor Majore cu unităţile respective pe timpul aplicaţiilor, situaţia generală să fie rezolvată de către unităţi nu numai în părţile ce le privesc; şi se asigure colaborarea în cât mai bune condiţii a diferitelor feluri de arme; organele de informaţii ale Statelor Majore nu se vor mulţumi numai cu centralizarea informa* ţii lor, ele fiind datoare a le căuta cât mai mult”.

Această ultimă recomandare dovedeşte că şi înaltul Comandament Sovietic punea mare preţ pe Activitatea

de informaţii, care trebuia să ofere permanent date, atât despre potenţialii inamici sub toate aspectele –, cât şi despre teatrul de acţiuni militare. Reţinem deci că avea prioritate căutarea de informaţii, şi nu sinteza (centralizarea). Tot la acest capitol, documentul SSI menţiona că în URSS începuseră să apară diferite publicaţii în care se analizau probleme de strategie şi de tactică, sublini induse nevoia fundamentării unei doctrine militare. Analizând elementele de doctrină militară sovietică, autorii documentului SSI remarcau câteva aspecte deosebite: „Armata Roşie este chemată să apere statul socialist, asigurând inviolabilitatea frontierelor şi independenţa URSS, căutând în acelaşi timp. Să strămute operaţiile militare pe teritoriul agresorului. 4* Pentru realizarea acestui obiectiv strategic, întregul sistem de apărare al statului sovietic rusesc adaptat stării de război, „iar idee* războiului total a devenit linia de conduită a întregii vieţi sovietice” 14. Din punct de vedere militar, documentul SSI susţinea ci Armata Roşie depăşea cu o treime forţa armată ţaristă, ajungând. În acea vreme la un efectiv de aproximativ 1 800.000 de

Oameni activi.

Un alt aspect asupra căruia factorii de decizie din statul român care au cunoscut la timpul respectiv conţinutul documentului întocmit de SSI – ar fi trebuit să reflecteze mai profund era acela că „doctrina Armatei Roşii recomanda că operaţiile militare să urmărească victoria decisivă prin distrugerea totală a adversarului”. Soldatului sovietic i se recomandă, în consecinţa, „să caute lupta şi să atace tară ordin”. Victoria finală impunea ca URSS… să angajeze toată forţa corporală, materială şi sufletească a întregului popor şi mai mult încă, de la început să transporte teatrul de operaţiuni pe teritoriul inamic, unde propaganda făcută din timp de pace să atragă masele de muncitori şi ţărani din armata

adversă, precum şi populaţia de partea revoluţiei”. Într-adevăr, prin informaţiile obţinute, SSI reuşise să evalueze corect doctrina militară sovietică. Astăzi ştim că unul dintre autorii acestei doctrine a fost mareşalul MM Tuhacevski, care, în lucrarea sa *Voprusî strateghii*, fundamentând scopul războiului ca mijloc de extindere al sistemului sovietic, considera că nimicirea forţelor armate ale inamicului nu constituia finele războiului, ci doar etapa lui preliminară. „Fiecare teritoriu ocupat de noi”, spunea mareşalul Tuhacevski, „va deveni sovietic prin instaurarea puterii muncitorilor şi ţăranilor” 1.

În faţa acestor date, îi vine greu istoricului, care deţine privilegiul de a cunoaşte derularea evenimentelor, să nu facă o asociaţie între această orientare a doctrinei militare sovietice, privind distrugerea totală a inamicului, şi avertismentul dat de Molotov – vicepreşedintele comisarilor poporului lui Grigore Gafencu, ministrul român la Moscova, în ziua de 24 iunie, ca reacţie la aflarea veştii că trupele române au atacat URSS alături de armatele germane: „Vă gândiţi la teritorii şi nu vă daţi seama că sunt în joc independenţa şi însăşi fiinţa dv. de stat... V-aţi alăturat atacului lor banditesc. Vă veţi căi... sunteţi pierduţi. România e în primejdie dea nu mai fi”. 17 fă realitate, Molotov nu a făcut altceva decât să codifice în termeni diplomatici doctrina militară sovietică. Prin expresia „sunteţi pierduţi” înţelegea, de fapt, că România urma să fie pedepsită prin sovietizare.

Distrugerea totală a adversarului nu putea fi obţinută, conform doctrinei militare sovietice, „decât printr-un război de mişcare”, ceea ce presupunea echiparea, instruirea şi eşalonarea tactică ale Armatei Roşii pentru acest tip de luptă. „Fronturile propuse a duce un asemenea război au fost echipate din timp de pace, cu suficiente unităţi de cavalerie, întărite cu care de luptă, unităţi mecanizate şi monitorizate precum şi cu

o suficientă armată aeriană” menţiona studiul SSL

Despre principiile care au stat la baza întrebuinţării diferitelor arme şi mijloace de luptă, documentul SSI făcea următoarele referiri: „În ofensivă, carele de luptă şi artileria asigură intrarea infanteriei prin neutralizarea mijloacelor de foc inamice (mitraliere, mijloace antitanc etc.). În plus, carele de luptă, prin pătrunderea în interiorul zonei inamice, distrug rezervele, artileria posturilor de comandă. În atac. Carele de luptă se întrebuinţează în masă. În apărare, se întrebuinţează pentru contraatac”. 1*

După alte două capitole voluminoase, dar şi impresionante prin bogăţia de dstt privind armamentul din dotare şi dislocarea unităţilor şi mărilor unităţi sovietice în tunp de pace şi de război, studiul SSI făcea referire la zonele de fortificaţie. Iniţial, lucrănk de fortificaţii au fost încredinţate generalului M.N. Tuhacevski, recunoscut pentru capacitatea să în domeniu; ulterior, bănuindu-se că planurile ar fi fost vândute străinătăţi de însuşi creatorul lor, lucrările, care erau aproape terminate, au fost distruse. Sovieticii nu au renunţat însă la realizarea lor. Imitând puterile occidentale, inspiraţi şi de valoarea liniei Maginot, au purces la o completă organizare defensivă a frontierei occidentale. Fără a ţine seama de niciun considerent, decât de cel al construcţiei rapide şi în cel mai mare secret, autorităţile militare sovietice au evacuat toată populaţia din preajma frontierei, pe o adâncime de 45 km, dislocând-o în Siberia şi înlocui ud-o cu lucrători aduşi de la est de Urali, care nu cunoşteau nici măcar limba rusă, în special deţinuţi politici. Informaţiile de care dispunea SSI fac referiri la faptul că oraşe întregi şi circa 10.000 de colhozuri, alcătuite din aproape 700.000 de gospodării, ar fi fost distruse fără milă, iar pe locul lor a început să crească faimosul „Maginot sovietic44. Întreaga zont fortificată de vest a căpătat, ulterior,

denumirea de „Linia Stalin44, la care se pare că au lucrat timp de trei ani circa un milion de oameni. Această linie fortificată începea de la frontiera finlandeză regiunea de nord a lacului Ladoga – i ţinea până la Marea Neagră, fiind întrerupta doar de ţinutul mlăştinos al Pripetului, cont inuând-o în regiunea Odessa, Occakov, Nikolov, Sevastopol şi frontiera caucaziană. Fortificaţiile ce compuneau... Linia Stalin 4 se prezentau în general sub formă a doua fâşii (zone), prima adâncă de circa 10 km, iar a doua cu o adâncime ce atingea circa 40 km. Prima fâşie era continuă, iar cea de-a doua cuprindea mai multe sectoare de importanţă strategici deosebită. Fiecare regiune fortificată dispunea de materialul rulant de cale ferată, iar linia întâi, în plus, fusese electrificată.

Ca dotare, documentul SSI menţionează că fiecare cazemată era prevăzută cu un bogat material de artilerie de mare calibru montat în turele speciale –, cuiburi de mitraliere, cu aparate speciale pentru observare (periscoape puternice) şi legătură (aparate de radio emisie-recepţie). Manevrarea materialului se făcea automat în interiorul celei de-a doua fâşii erau construite garaje şi hangare subterane pentru avioane, precum şi centrale electrice, telefon, poştă şi depozite de alimente. De asemenea, în diferite puncte (oraşe şi localităţi) fuseseră construite adăposturi subterane care să servească drept sediu pentru cartierele generale şi state le-majore de corpuri de armată şi armate. Astfel de lucrări se cunoşteau din informaţiile SSI – ca fiind realizate de sovietici la Ananiev, Jmerinko, Vinniţa, Berdicev, Jitomir şi Kiev.

a doua zonă de fortificaţii fusese construită de sovietici în Polonia, după cucerirea şi anexarea teritoriului acestei ţări de către Germania şi URSS. În partea ocupată de sovietici s-au făcut lucrări pe diferite direcţii importante din punct de vedere strategic cu fortificaţii permanente, ca de exemplu: lucrările din jurul

oraşului Przeniyst şi din lungul râului San; lucrările ce legau oraşele Stanislan-Kolomeia şi Sniatyn; mici raioane de lucrări pe valea superioară a râului Ceremuş.

A treia linie fortificată pe care o atestă documentul SSI se afla la frontiera cu Finlanda, denumită iniţial de ruşi „Molotov44 şi rebotezată „Voroşilov4

În Basarabia şi nordul Bucovinei, fortificaţiile lăsate de trupele române au fost întoarse şi completate de sovietici. Lucrările de construcţie fuseseră executate în special în nordul Bucovinei, pe linia de frontieră şi la sud de Cernăuţi, fiind formate din amplasamente de arme automate, artilerie, şanţuri de tragere anticar, în ceea ce priveşte întărirea punctelor strategice de la graniţele Extremului Orient, sovieticii au construit, începând din 1937, o zonă fortificată de-a lungul frontierei. Documentul SSI menţiona că Pentru realizarea acestei construcţii, guvernul sovietic pusese la dispoziţie peste 100 miliarde de franci francezi. Zona fortificată includea şi oraşele Nikolaevsk-Usrsurisk şi Blagovescensk, situate pe fluviul Amur şi considerate adevărateverdun-iu i ale Orientului.

În decursul lunii mai 1941, SSI a furnizat. Ia solicitarea telefonică a conducătorului statului, sinteze informative bogat documentate cu biografiile unor generali sovietici, printre care G.K. Jukov şeful Marelui Stat-Major General al Armatei Roşii –, M.G. Efremov, M.P. Kovaliov, M.P. Kirponos ş.a.

Fluxul informativ cu caracter militar relativ la Armata Roşie, oferit de SSI în intervalul decembrie 1940 mai 1941, demonstrează că faeton lor de conducere politică şi militară din România le erau cunoscute următoarele date: Înaltul Comandament sovietic concentrase mari efective pe direcţia Sud-Vest, adică în Ucraina şi Moldova; Armata Roşie dispunea de o doctrină a războiului în mişcare; în cazul unui atac prin surprindere, teatrul de operaţii militare avea să fie mutat

pe teritoriul adversarului – acolo unde terenul trebuia pregătit din vreme, ferit de acţiunile subversive ale Corn internului; sovieticii dispuneau de forţe armate, de capacităţi economice şi de producţie, de resurse umane şi naturale imense, prin care se putea menţine o astfel de doctrina militară, doctrină ce considera victoria îndeplinită doar atunci când inamicul era anihilat Pe scurt, sovieticii erau dispuşi la un război de mişcare total pentru neutralizarea inamicului şi impunerea regimului bolşevic.

Avem acum şi mai limpede conturată baza informativă care a contribuit la elaborarea Directivei Operative nr. 32 din 24 aprilie 1941 de către Marele Stat-Major al armatei române. Documentul fundamenta ipoteza că, în caz de atac al forţelor armate, acestea îşi propuneau ca obiectiv cucerirea Moldovei şi a Deltei Dunării, precum şi o eventuală pătrundere în Muntenia şi Dobrogea. Acţiunea principală a armatei sovietice pe teritoriul românesc era întrevăzută pe direcţiile: Cernăuţi Roman. Iaşi-Vaslui şi Basarabcasca-Râmnicu Sărat că ripostă. Armatei a III-a i se încredinţase restul frontului, interzicându-se cu orice preţ o pătrundere inamică în Moldova de Jost.

Judecând din punctul de vedere al documentelor publicate în ultimii ani de istoriografia rusă, constatăm că fluxul informativ cu caracter militar al SSI privind pregătirile de război sovietice în aprilie 1941 nu erau departe de adevăr Un document militar intitulat „Proiectul raportului Comisarului poporului pentru apărare” a fost înaintat lui Stalin, la 15 mai 1941, şi era semnat de mareşalul S.K. Timoşenko şi de generalul G.K. Jukov – noul şef al Marelui Stat-Major sovietic. Acest proiect, întocmit la 15 zile după sinteza documentară a SSI, stipula pentru Armata Roşie o acţiune cu un caracter eminamente ofensiv. El stabilea că primul obiectiv strategic al acţiunii Armatei Roşii îl constituia

zdrobirea forţelor principale ale armatei germane desfăşurate la sud

HBrest-Debin şi ieşirea forţelor sovietice în a 30-a zi la nord de aliniamentul Ostroleka, îl N-are v, Loveci, Łódź, Kenzburg, Oppeben, Olonanc în ce priveşte Frontul de Sud» Vest, misiunea încredinţată era apărarea fermă a frontierelor de stat cu Ungaria şi România în raioanele Cernăuţi şi Chişinău, cu scopul distrugerii flancului de nord al armatei române, şi ieşirea pe aliniamentul râul Moldova-Iaşi.

Deci, teta cu privire la nepregătirea Armatei Roşii în faţa iminentului atac «Weiiniiacfetulul, ca urmare a miopiei lui I.V. Stalin, începe să fie tot mai clar anulau de evidenta documentelor de arhivă. Evaluările făcute de analiştii SSI despre pregătirile de război ale URSS se circumscriu, şi ele, pe aceeaşi direcţie. Prin aceasta se poate aprecia că SSI a adus o contribuţie semnificativă la cunoaşterea, din punct de vedete militar, a potenţialului inamic de pe Frontul de Est înainte de declanşarea campaniei

De asemenea, informaţiile oferite de SSI au contribuit, pe lângă fundamentarea planurilor de acţiune ale trupelor române, la o cunoaştere mai precisă a prevederilor noilor regulamente militare introduse în procesul de instruire, cât şi a liniilor directoare ale concepţiei doctrinei militare sovietice.

Note

I Apud Florin Constantinii! 11 le Schipor, *Trecerea Nistrului 1941*, p. 119. I Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 393, f. 6.3 *Ibidem*, f. 9.4 Afefem, f.8.

5 Legea privind serviciul militar obligatoriu a fost adoptată la 1 septembrie 1939, cu ocazia celei de a IV-a Sesiuni Extraordinare a Sovietului Suprem al URSS. La acea dată, legea reprezenta o noutate în istoria URSS (vezi Viktor Suvorov, *Spărgătorul de gheaţă*, p. 49).

I Arh. SRI, dos. Cât, f. 7.

7 Ibidem, f. 21.

B *Ibidem*, f. 26.

9 Ibidem, *LU*.

10 Ibidem, f. 29. *nlbidem*.

12 Ibidem, f. 30.

13 *Ibidem J*. 37.

14 *Ibidem*.

15 Ibidem, f. 38.

16 Viktor Suvorov, op. cit., p. 565; vezi şi Ion Şişcanu, *Instaurarea regimului sovietic în Basarabia, 1940, 1944 – 1945*, în *6 martie 1945. Începuturile comunizM României*, Bucureşti, 1995, p. 191.

17 Grigore Gafencu, *Jurnal*, 1940 – 1942, Bucureşti, p. 153. ÎS Arh, SRI, doc. Cât, f. 39.

19 Ibidem, (. 47 – 49.

20 Ibidem, *f*.

21 *Ibidem*, f. 85.

22 Ibidem, f. 86.

23 *Ibidem*.

24 Ibidem.

25 Gh. Buzatu, op. cit., p. 140.

26 Arh. MR, fond 948, dosar nr. 1 066, f. 124.

27 Apud Florin Consumi mi u, Ilie Schipor, op. cit., doc. 1, pp137 – 138.

5. IMINENŢA DECLANŞĂRII RĂZBOIULUI DINTRE GERMANIA ŞI URSS

Dacă la începutul lunii mai 1941 cele două mari puteri, Germania naţiortal-socia 1 ista şi Rusia sovietică, mai nutreau, încă, un respect reciproc, în sensul că se fereau de a face vreun gest greşit sau inoportun care ar fi putut să însemne o provocare, generalul Ion Antonescu pierzându-şi parcă răbdarea a crezut că e nimerit să intervină. Astfel, cu prilejul sărbătoririi Zilei naţionale a României, la 10 mai 1941, conduc.it oral statului român a făcut în faţa regelui Mihai câteva declaraţii transparente cu privire la Basarabia şi Bucovina de Nord. Avea să se

convingă însă repede că, în acel moment, germanii nu aveau niciun interes să provoace Moscova. Ca urmare, pasajele din declaraţia lui Ion Antonescu nu au apărut în presă, fiind cenzurate la sugestia germanilor.

Cu toate acestea, în politica externă sovietică se anticipau unele modiftcări. Înlocuirea lui Molotov din fruntea diplomaţiei sovietice şi preluarea prerogativelor Ministerului de Externe direct de către Stalin este comentată de analiştii SSI în Buletinul informativ din 11 mai 1941: „Din acest moment Sovietele şi-au dat seama că Berlinul nu mai este dispus să cedeze nimic Moscovei şi că politica lui Molotov nu mai corespunde necesităţilor vitale ale URSS, de aceea au urmărit cu mare atenţie orice gest al Germaniei. La Moscova nu s-a ascuns niciodată, totuşi, că un conflict armat sovieto-german este iminent, pe de o parte din cauza diferenţei de ideologic, pe de

Parte datorită tendinţei Berlinului de a se extinde spre est** Peste numai două zile, la 13 mai 1941, SSI revenea cu o nouă analiză asupra stadiului relaţiilor dintre URSS şi Germania, datorate unui set de informaţii provenite tot de la o „sursă de încredere”. Probabil că evaluările făcute erau considerate importante, întrucât Notă a fost trimisă din nou spre informare şi la Ministerul Afacerilor Externe: „Sovietele nu au abandonat încă ideea luptei împotriva «fascismului şi capitalismului», pe care le consideră cei mai mari duşmani ai statului sovietic. Această credinţă a cercurilor politice sovietice este foarte semnificativă, mai ales acum, după înlocuirea lui Molotov. Ea dovedeşte că prin alianţa cu Germania, Uniunea Sovietică nu a urmărit altceva decât provocarea războiului şi satisfacerea intereselor sale personale create ca să-şi realizeze vechiul vis de dominaţie mondială.

Care a fost, totuşi, raţiunea trimiterii acestei note şi după cum vom vedea au mai fost şi altele – Ministerului

Afacerilor Externe, ţinând cont că, după înlăturare lui M iha îl Sturdza, în decembrie 1940, portofoliul acestui minister fusese preluat direct de Ion Antonescu? O posibilă explicaţie ar fi intenţia conducătorului statului de a oferi informaţii funcţionarilor acestui minister care se ocupau cu analiza evoluţiei raporturilor germano-sovtetice, întrucât se pare că duceau lipsă de date concrete provenite de la Legaţia română din Moscova. Aşa, de exemplu, Grigore Gafenci spune *în Jurnalul* său că în luna mai nu s-a mai produs niciun fapt îngrijorător, 1* atitudinea guvernului sovietic a fost toi timpul mai limpede şi mai binevoitoare. Toţi şefii de misiuni au împărtăşit, în acest timp, unii cu bucurie, alţii cu supărare, simţi mântui potrivit căruia criza germano-sovietică este pe cale de a se potoli. Mai mult, la 24 mai 1941, şeful misiunii diplomatice româneşti la Moscova raporta Ministerului Afacerilor Externe de la Bucureşti despre „deplina neştire” în care se află toate misiunile străine de la Moscova, începând cu Ambasada Germaniei şi terminând cu Amb* sada Italiei, cu privire la cele ce se petrec, sau s-ar putea petrece, între Germania şi URSS”. Dar nu numai Externele de la Bucureşti şi reprezentanţele diplomatice din capitala sovietică erau în „neştire”, chiar şi presa din România se înscrisese pe aceeaşi coordonată. La 24 mai, ziarele româneşti au publicat un comunicat prin care erau dezminţite zvonurile alarmiste despre un atac sovietic asupra României.

În schimb, SSI îşi continua solitar investigaţiile prin canalele subterane, aducând noi argumente pentru susţinerea tezei despre intenţiile tainice ale Sovietelor şi pregătirile militare în vederea unui conflict inevitabil cu Germania. Astfel, Buletinul informativ din 25 mai 1941 consemna noi indicii: „Sovietul Comisarului Poporului URSS, prin Comisariatul Afacerilor Externe, a încunoştinţat toate reprezentanţele străine, că regiunile

Arhanghelsk, Murmansk, Leningrad, Istmul Karelici, ţările baltice, Bielorusia de vest, Ucraina de vest, Republica Federativa Moldova şi regiunea Kiev nu mai pot fi vizitate de persoane particulare, evitându-se astfel orice posibilitate de informare a acestora asupra pregătirilor militare ce se fac în zonele enumerate. Această măsură arată că URSS nu exclude eventualitatea unui conflict”.

De la această dată şi până la 21 mai 1941 (declanşarea campaniei pe Frontul de Est), după cum se poate constata din lectură buletinelor informative speciale întocmite de SSI despre evoluţia relaţiilor germano-sovietice, documentele de informare au fost tot mai des orientate, în afară de Preşedinţia Consiliului de Miniştri, şi spre Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Propagandei şi Marele Stat-Major. Conţinutul lor sugera limpede că izbucnirea conflictului militar între Germania şi URSS era doar o chestiune de zile. Informările îşi aveau raţiunea doar de a pune în gardă conducerea departamentelor respective, pentru ca acestea să-şi ia din timp măsurile corespunzătoare* Aşa se poate explica faptul că, de la sfârşitul lunii mai, guvernul de la Bucureşti a întreprins o serie de măsuri care dezvăluiau că fusese convins de iminenţa războiului ca de exemplu: Închiderea şcolilor la 15 iunie; construirea de adăposturi antiaeriene; intensificarea mobilizării; evacuarea femeilor şi a copiilor din oraşe etc. La 4 iunie. Mihai Antonescu l-a informat pe însărcinatul cu afaceri italian că stadiul relaţiilor româno-sovietice făcea necesară evacuarea legaţiilor străine din Capitală la 80 km (cele ale ţărilor aderente la Pactul Tripartit la 30 km) 7.

Raportul întocmit de Grigore Gafencu la 10 iunie 1941 pentru informarea forurilor de la Bucureşti a fost conceput într-o asemenea manieră „diplomatică”, încât se putea înţelege că evenimentele puteau lua oricând orice turnură. Diplomatul considera ci era de datoria lui

să atragă atenţia „asupra caracterului atât de complex al legăturilor dinue Germania naţional-socialistă şi Uniunea Sovietică. Oricât de puternice ar părea uneori interesele politice ale celor două state şi ideologiile celor două regimuri, există, totuşi, între cele două cârmuiri, o asemănare atât de mate în ce priveşte metodele şi mijloacele politice şi militare unitare. Încât toate surprinderile şi întorsăturile cele mai senzaţionale sunt cu putinţă. După cum tovărăşia de ieri poate duce mâine la o luptă necruţătoare, lot astfel criza de azi poate duce mâine la o nouă tovărăşie”.

La acea vreme, în opinia diplomatului român, era posibil să se întâmple orice. În relaţiile germano-sovietice» în schimb, SSI rămânea ferm şi clar pe poziţia sa. Nota specială din aceeaşi zi, 10 iunie 1941 elaborată cu două zile înaintea întâlnirii generalului Ion Antonescu cu Hitler, la München –, informa despre finalizarea pregătirilor militare ale Germaniei pentru o eventuală campanie împotriva Rusiei sovietice: Jta legătură cu pregătirile militare pe care le-a luat Marele Stat-Major [German – w. rts.], din sursă oficială germană se declară că Germania a făcut de mai multă vreme aceste pregătiri. De-a lungul frontierei occidentale ruse, pe linia de frontieră fmo-rusă, germano-rusă, ungaro-rusă şi romano-rusă, adică de la Baltica la Marea Neagră, Armata germană este gata oricând să treacă la ofensivă. *4 În ciuda faptului că, în presa vremii, apăruseră declaraţiile oficiale ale Berlinului şi ale Moscovei prin care se dezminţeau ştirile potrivit cărora se purtau tratative secrete între Germania şi URSS, în scopul reglementării raporturilor tensionate dintre cele două ţări, documentul informativ al SSI susţinea, din aceleaşi surse oficiale germane – probabil prin mijlocirea Abwcrhrului –, că tratativele sovieto-germane constit – uiau o realitate. În cadrul acestora, delegaţia germană cerca: „1 Demilitarizarea flotei ruseşti din Marea Neagră

(Chiar zilele acestea, din şantierele ruseşti a fost lansat în Marea Neagră un vas purtător de avioane); 2. Acceptarea de către Rusia, ca gurile Dunării să fie numai sub control german şi român; 3. Pentru a se crea o zonă de siguranţă în regiunea în care Dunărea se varsă în Marc, Germania cere Rusiei să accepte retrocedarea către România a sudului Basarabiei; 4. Dreptul pentru Germania de a trece prin teritoriul rus spre Oceanul Apropiat (în scopul de a fi atacată Turcia); 5. Respectarea de către Rusia a acordurilor comerciale şi economice pe care le-a încheiat cu Germania; 6. Vinderea către Spania a unei cantităţi de 50.000 vagoane grâu, pe care, deşi Rusia promisese că le va livra, totuşi până acum nu a dat-o.

Aceste condiţii erau, desigur, inacceptabile pentru partea sovietică, fapt pentru care conflictul armat germano-sovietic devenise unica soluţie. În acest conflict, conducătorul statului român trebuia să-şi prezinte limpede poziţia în legătură cu atitudinea României După cum ştim, în cadrul întrevederii de la München, Ion Antonescu şi-a precizat convingător, în faţa Führerului, dorinţa că România să intre în război alături de Germania. El s-a exprimat textual că „pune la dispoziţie armatei germane teritoriul român pentru crearea de puncte strategice în vederea acţiunii în Balcani şi Răsărit”. De asemenea, s-a justificat în faţa lui Hitler că este la curent cu sarcina de primă urgenţă Germaniei „de a termina războiul” şi că, pentru aceasta, „ar trebui făcut un pas foarte serios în răsărit*”. El a venit în scopul de a pune la dispoziţia Führerului, pentru realizarea acestui pas, toate forţele auxiliare militare, politice şi sociale ale României. Istoricul Andreas Hillgruber cel care a editat pentru prima oară textul stenogramei discuţiilor dintre Antonescu şi Hitler, comentează acest pasaj în sensul că «Antonescu a oferit de la sine participarea României la războiul împotriva

Uniunii Sovietice.

Într-adevăr, referitor la războiul sovieto-german care se apropia, Antonescu a spus că „şi-a reorganizat forţele armate şi şi-a dezvoltat resursele economice şi financiară? *14.

La întrebarea Führerului dacă România ar urma, chiar începând din primele zile, şi colaboreze la acţiunea împotriva Rusiei, Antonescu a răspuns că „el doreşte să lupte alături din prima zi”. Antonescu a prezentat un plan de operaţii împotriva ruşilor pe care l-a discutat din punct de vedere militar cu Hitler. Aşadar, decizia ca armata şi participe alături de Wehrmacht la campania împotriva URSS i-a aparţinut în exclusivitate generalului Ion Antonescu. A fost o decizie care era în concordanţă cu obiectivul strategic fixat încă de ia începutul guvernării, şi a constituit, să nu uităm, unul dintre capetele de acuzare în procesul din mai 1946. Recent, unii istoricii români susţin următoarele: „Poziţia generalului Antonescu de a angaja armata română în războiul din est nu este nici surprinzătoare, nici blamabilă. Mai întâi, el nu putea primi în «dăm Basarabia şi Bucovina de nord, eliberate de trupele germane şi restituite României, (ară ca demnitatea naţională să nu sufere”.

În ziua de 12 iunie, înainte de plecarea la München, Ion Antonescu l-a însărcinat pe Alexandru Cretzianu să-i transmită lui Grigore Gafencu la Moscova probabil pentru a-l informa despre felul în care se vede viitorul apropiat de la Bucureşti – că „ruşii au concentrat un număr considerabil de forţe pe linia de demarcaţie. Avioane ruseşti de recunoaştere zboară necontenit deasupra teritoriului nostru. În general, dispozitivul trupelor ruseşti şi al navelor lor au luat un caracter ce corespunde fazei imediat premergătoare operaţiilor militare. În aceste condiţii partea română a fost nevoită să-şi ia toate măsurile „pentru a fi gata la orice

împrejurare”.

Buletinul informativ al SSI din 12 iunie sublima că tratativele secrete germano-sovietice constituie o certitudine: „Ştirile publicate de presa mondială în această privinţă au fost la început, în mod oficial categoric dezminţite pentru ca, în ultimul timp, să nu mai intervină decât în ceea ce priveşte subiectul convorbirilor. Aceasta deoarece ştirile date publicităţii de către presă sunt, în majoritatea cazurilor, dintre cele mai fanteziste» datorită păstrării secretului asupra conţinutului tratativelor”. 18

În dimineaţa zilei de 13 iunie 1941, la ora 7, Agenţia TASS transmitea un comunicat prin care nega existenţa oricăror negocieri sovieto-germane pe probleme teritoriale sau economice, accentuând că toate erau doar zvonuri produse de propagandiştii forţelor inamice URSS-ului şi Germanici. Comunicatul sovietic menţiona că atât URSS, cât şi Germania respectă statornic condiţiile Pactului de neagresiune. Germania, nefiind anunţată asupra acestei declaraţii, nu a reacţionat, păstrând tăcerea.

La 14 iunie 1941, SSI revine asupra problemei tratativelor sovieto-germane. Formulând în concluzia *Buletinului informativ* că „informaţii tot mai numeroase – unele provenind chiar din cercurile oficiale germane confirmă existenţa unor tratative germano-sovietice, în ciuda dezminţirii oficiale sovietice.

În ziua de 18 iunie 1941, intervine scrisoarea lui Hitler către generalul Ion Antonescu prin care îl înştiinţează asupra hotărârii sale de „a reduce definitiv pericolul pentru Europa”, pe care îl reprezintă Rusia sovietică, exprimându-şi dorinţele sale faţă de misiunea armatei române în prima etapă a războiului germano-soviet ic21. Hitler îl informează textual pe Antonescu că „atitudinea Rusiei, în special pregătirile din zi în zi mai crescânde ale Rusiei în vederea unei agresiuni, mă

forţează a mă folosi în scurt timp – de armata germană pentru a reduce definitiv acest pericol pentru Europa4*22. Nu i s-a comunicat însă data exactă a declanşării operaţiilor militare.

Interesante sunt consemnările lui Gheorghe I. Ducă, din jurnalul său. Acute chiar în ziua de 18 iunie: „Trăim într-o tensiune destul de mare, ordinele fiind date pentru evacuarea sau împrăştierea autorităţilor. Străinilor şi copiilor din Bucureşti... S-au săpat tranşee în locurile virane ale Capitalei, adăposturile sunt din nou organizate şi locuinţele camuflate începând de la ora 9 (21). De aici ar rezulta că iminenţa războiului ar fi fost uşor de dedus pentru orice locuitor al Capitalei. Cu toate acestea, oficialităţile româneşti nu ştiau nimic precis, „Peste două zile, acelaşi memorialist notă: „Ne aflăm în pragul războiului, Noi nu cunoaştem încă niciun fel de amănunte la Minister (-ul Afacerilor Externe *n.m.*).

În Nota SSI din 21 iunie intitulată „Relaţiile Germaniei cu Uniunea Sovietică şi perspectivele unui conflict armat văzute de un englez”, sunt sintetizate opiniile exprimate de postul de radio Londra din ziua precedentă – ale scriitorului britanic Weekham Steed, care, prin conţinutul lor, constituiau un serios semnal de alarmă pentru opinia publică internaţională, asupra iminenţei declanşării operaţiilor militare cermanosovietice. Reproducem câteva pasaje semnificative: „Planul bine stabilit al Germaniei este de a ocupa regiunile din sudul Rusiei, ce se întind de la frontiera română până la Caucaz... Germania va urmări crearea unui stat caucazian independent, precum şi eliberarea tuturor statelor ocupate de Soviete în ultimul timp... Totuşi, se crede că în cazul declanşării unui conflict, ruşii vor capitula, cedând pretenţiilor germane, fără lupte, cu toate că infanteria rusească este bine pregătită... Cert este că Germania trebuie să obţină resursele naturale ale Ucrainei, de care are absolută

nevoie pentru a putea învinge la rândul său Anglia/4*

Concluziile privind iminenţa războiului germano-sovietic au fost expuse şi în Nota SSI din 21 iunie, în care se face şi o sinteză a evoluţiei raporturilor dintre Reich şi URSS în intervalul scurs de la pactul de neagresiune. Documentul SSI aprecia că „un conflict armat între cele două puteri devine de neînlăturat, dacă se are în vedere şi masivele concentrări de forţe germane şi sovietice de-a lungul frontierei URSS, de la Marea Albă până la Marea Neagră”. Concluzia se impunea de la sine: „... Ciocnirea de interese dintre Reich şi Uniunea Sovietică a devenit acută şi imposibil de soluţionat printr-o alegere reciprocă, ceea ce va duce inevitabil la un conflict armat Acest document demonstrează că SSI nu a avut informaţii despre planul de invazie. Se pare că doar generalul Werth (şvab de origine), şeful Statului-Major al armatei ungare, a avut cunoştinţe în afară de OKW –, despre acest plan, din surse militare neoficiale, dar nici guvernul ungar n-a aflat oficial despre invazia URSS până în dimineaţa zilei de 22 iunie 1941. Declanşarea „Planului Barbarossa44 deci ziua şi ora atacului – a fost decisă de Hitler la 21 iunie, orele 13, prin transmiterea indicativului, Dortmund M (până atunci, Führern 1 putea anula operaţia prin indicativul „Altora”), Atât generalul Antonescu, cât şi unităţile germane aflate pe teritoriul Germaniei au luat cunoştinţă de declanşarea atacului odată cu primirea indicativului „Dortmund4!

urmă acestui excurs arhivist ic printre cele mai semnificative buletine şi note informative elaborate de SSI despre evoluţia relaţiilor germano-sovietice începând cu decembrie 1940 şi până la declanşarea operaţiilor militare propriu-zise – 22 iunie 1941 –, se cuvine a formula câteva concluzii.

Informarea operativa curentă a constituit etapa fina Jă a activităţii informativiar prin intermediul ei, factorii responsabili în domeniul diplomaţiei şi apărării au în

Ţinuţi la curent cu evoluţia evenimentelor politice care prezentau interes pentru stătu roman. Fluxul informativ, bazat pe informaţii verificate şi prelucrate, a fost echilibrat chiar şi în cazul unor informaţii posibile s-a revenit cu noi detalii prin buletine speciale în care se confirmau primele evaluări. Fluxul informaţional obţinut şi dilua de SSI s-a bazat pe analiză critică a informaţiilor preluate din exploatarea surselor deschise şi agentura secretă.

Considerăm însă la fel de important faptul că documentele de informare dovedes că SSI nu s-a lăsat antrenat în jocul dezinformării şi al diversiunii, care, în epocă: afectat deciziile unor oameni politici şi personalităţi de prim rang.

Cazul cel mai elocvent l-a reprezentat conducătorul statului sovietic, LV. Stalin care, în ciuda celor peste 80 de avertismente primite prin canalele diplomatice\ structurile Serviciilor Secrete sovietice, nu a putut depăşi suspiciunile inoculatei drept cu multă măiestrie, de tehnica intoxicării germane. Specialiştii Reichului în astfel de tehnici au sesizat şi apoi au stimulat obsesia lui Stalin privitoare la aşa-zisui „complot britanic” destinat a-i afecta raporturile cu Hitler. Una dintre metodele de diversiune utilizate de înaltul Comandament German pentru camuflarea pregătirii operaţiei, sarbarossa” a constat tocmai în supralicitarea informaţiei că zvonurile referitoare la atacul german derivau din surse britanice. Devenind din ce în ce mai greu de ascuns mişcările de trupe germane către Est, Serviciile de informaţii germane au lansat zvonuri potrivit cărora Hitler pregăteşte un ultimatum bazat pe demonstraţia de forţă, pentru a obliga Uniunea Sovietică la concesii. Or, astfel de zvonuri nu se găsesc în buletinele informative ale SSI. Dimpotrivă, ele au informat atât despre pregătirile germane, cât mai ales despre cele sovietice, ceea ce presupune că relaţia ca Abwehrul a funcţionat în această

perioadă foarte bine. Nu trebuie exclus din analiza nici faptul pentru care optăm în primul rând că analiştii SSI au dovedit mulţi prudenţă şi echidistanţă în evaluarea informaţiilor, ceea ce a contribuit la menţinerea unei anumite stări de echilibru în deciziile organelor de comandă politico-militare ale României privind folosirea forţelor armate într-un viitor război.

Poate exista, la un moment dat, tendinţa – sugerată de situaţiile create în regimurile total itarist-comuniste, şi nu numai de a generaliza teza potrivit căreia într-un regim dictatorial, Serviciile de informaţii sunt în întregime aservite celui care deţine puterea, fapt pentru care fluxul informativ şi evaluările nu mai au caracter obiectiv, ci direcţionale pentru a veni în întâmpinarea viziunilor politice ale conducătorului statului. Cu alte cuvinte, în astfel de circumstanţe, factorul de decizie primeşte doar informaţii care să-i facă plăcere. În cazul SSI-ului, nu poate fi vorba despre un asemenea oportunism. Întrucât buletinele sale informative nu fac niciun fel de referiri şi din conţinutul lor nu transpare vreo aluzie la necesitatea participării armatei române alături de Wehrmacht la un eventual conflict germano-sovietic, chiar şi atunci când pregătirile erau evidente. Hotărârea intrării României în război a ţinut de resortul factorului de decizie politică şi militară – respectiv generalul Antonescu –, care, de altfel, şi-a asumat întreaga responsabilitate la procesul din mai 1946. Argumentul cd mai convingător este acela că, iniţial, Actul de acuzare al Tribunalului poporului din

— 1 aprilie 1946 fi făcea răspunzător pe Eugen Cristescu, şeful SSI, «că contribuit şi a hotărât declanşarea şi continuarea războiului contra URSS-uhii şi Naţiunilor Umv, pentru ca, în urma probelor evidente administrate în apărare, Sentinţa din 17 mai să achite de această responsabilitate.

De aici rezultă cu toată claritatea că SSI a fost o

instituţie subordonata Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, dar care a acţionat în limitele atribuţiilor stabilite prin legea organică; activitatea sa informativă a fost pusă în exclusivitate în interesul statului român, şi nicidecum în interesul personal al generalului Ion Antonescu, chiar dacă s-a aflat în condiţiile unui regim de autoritate.

Eficienţa informării operative curente a SSI a constat în faptul că a făcut evaluări corecte şi echilibrate, a anticipat evoluţia unor evenimente, ceea ce i-e permis factorului de decizie să pregătească din timp măsurile corespunzătoare pentru a nu fi surprins, în intenţia să profund patriotică de a reface toate graniţele ţării.

Note

1 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 568, f. 166.

2 Ibidem, dosar nr. 6 531, f. 27.

3 Mihai Antonescu a preluat funcţia de ministru al Afacerilor Străine abia în 27

H e. Odată cu plecarea pe front a generalului Ion Antonescu. 4 Grigore Gafencu, *Jurnal 1940 – 1942*, vol. 1, p. 126. Vezi şi *Din Moscova. Grigore Gafencu raportează*, în *Magazin istoric*, nr. 7/1995, pp. 17 şi urm.

5 Vezi Florin Constantinul, Ilic Schipor, op. cit. P. 62.

6 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 568, f. 40.

7 Vezi Florin Constantiniu, Ilie Schipor, *op. Cât*... p. 62.

8 Grigore Gafencu, *op. Cât*... pp. 131 – 132.

9 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 531, f. 43. *W Ibidem*.

11 Hitler-Antonescu, Corespondenţăvol. 1, p. 94. *M Ibidem*.

13 *Ibidem*.

14 Ibidem.

15 Ibidem, pp. 102 – 103.

16 Vezi Florin Constantiniu, Ilie Schipor, op. cit., pp.

61 – 64. * Grigore Gafencu, op. cit., pp. 134 – 135.

18 Arh. SRI, fond „d \dosar nr. 6 531, f. 47.

19 Grigore Gafencu, op. cit., p. 138.

20 Arh. SRI, fond „d4\dosar nr. 6 531, f. 51 – 52.

2 Hitler-Antonescu, *Corespondenţa*... vol. 1, p. 107.

22 Ibidem, p. 108.

23 G.I. Ducă, *Cronica unui român* în *veacul XX*, vot 2, München, 1984, p. *26*

24 Arh. SRI, fond „d4\dosar nr. 6 531, f 58.

25 Ibidem, f. 53 – 57.

I Nicolas M. Na-y4 Wtvtr* *Fascisml* în *ngana* fi *ama*: ditura Hasûfer, Bucureşti, 1996, p. 2 s5.

P g hiristopher Andrew, Oleg Gordievski *KGB. Istoria secretă M operaştilor mie de la Um* h Gorbaciov*. P. 186.

Ibidem, *p*. 187... lrk

Ss pe ïaig, CriÄ ï-oia; *Eugen Cristescu*, doc. 13 *şi* 39, pp. 137 – 14)

6. CONTRIBUŢIA INFORMATIVĂ A EŞALONULUI MOBIL

După începerea operaţiilor militare împotriva URSS, principala structură a SSI pe Frontul de Est a fost Eşalonul Mobil. Organizarea sa corespundea cu centrala de la Bucureşti, ceea ce înseamnă că Eşalonul Mobil era un fel de SSI în miniatură, care

Însoţea trupele române pe front. Pentru ca Eşalonul să-şi poată îndeplini misiunile informative, a colaborat de la început cu Secţia a II la Operaţii din Marele Stat-Major, care, imediat după declanşarea acţiunilor militare pe Frontul de Est, i-a pus la dispoziţie date referitoare la armatele române, zona lor de operaţii şi axul de deplasare al posturilor de comandă pentru flecare armată. În baza acestor detalii au fost elaborate instrucţiuni pentru deplasarea Eşalonului, după cum urmează:

„— Centrul Informativ Suceava să acţioneze pe

lângă Comandamentul Armatei a III-a, deplasându-se pe axul Suceava-Cernauţi-Mohilău (pe Nistru). Îşi va executa acţiunea de căutare şi procurare a informaţiilor pe întregul front al armatei din zona sa de operaţii;

Centrul Informativ Iaşi să acţioneze pe lângă Comandamentul Armatei a IV-a, deplasându-se iniţial pe axul Iaşi-Chişinău, apoi Chişinău-Tiraspol;

— Centrul Informativ Galaţi să se deplaseze pe axul Galaţi-Cetatea Albă, luând în subordine Centrul Informativ Tulcea, începând cu Chilia Veche;

Centrele informative Iaşi şi Galaţi să acţioneze pe întregul front a) Armatei a IV-a pentru căutarea şi procurarea informaţiilor”.

Conform ordinelor Preşedinţiei Consiliului de Miniştri şi Marelui Stat Major. Principalele misiuni ale Eşalonului Mobil şi ale centrelor informative SSI pe Frontul de Est au fost: 1) procurarea informaţiilor despre armatele sovietice angajate Io lupte; 2) apărarea spatelui armatei române de acţiuni de spionaj, sabotaj şi terorism; 3) recuperarea oricăror documente militare sovietice găsite pe câmpul de luptă (ordine operative, hărţi, instrucţiuni, directive, broşuri, regulamente, telegrame etc.). De asemenea, cadrele Eşalonului Mobil erau obligate să asiste la interogarea prizonierilor de război, a dezertorilor şi a partizanilor prinşi. Datele şi materialul informativ procurat erau sintetizate sub forma unor rapoarte şi înaintate direct şefului Secţiei I informaţii pentru analiză, sinteză şi valorificare. Având în vedere aceste misiuni bine precizate. Eugen Cristescu a subliniat cu îndreptăţire că SSI a fost „un organ de pură informaţie 4 şi că exponenţii săi n-au avut „calitatea de ofiţeri sau agenţi de poliţie judiciară”, întrucât în sarcina lor a fost distribuită „numai activitatea discretă de informaţii şi verificări.

Dacă e să facem o comparaţie cu misiunile informative ak instituţiilor similare din epocă, vom

constata o asemănare izbitoare cu sarcinile SSL coicepţie făcând dotarea en mijloace tehnice de interceptare şi fotografiere aeriană, domenii în cât atât germanir cât şi sovieticii erau mult mai avansaţi.

Colonelul ţoli Lissievici a consemnat detalii interesante despre paraşutarea unor agenţi ai Eşalonului Mobil SSI în liniile din spatele frontului inamic: „Tot pentru i face faţa nevoilor de procurare a informaţiilor pe Frontul de Est. În urma aprobării şefului SSI, m-am prezentat generalului Ioaniţiu, şeful Marelui Stat-Major, soliertându-i să-mi faci cunoscut care sunt posibilităţile forţelor noastre armate să utilizeze paraşutişti, care acţionând în spatele frontului inamic, să execute misiunile încredinţate de către SSI, primind un răspuns total negativ în legătură cu aceste posibilităţi prezente fi viitoare/*4 Cu toate greutăţile întâmpinate, SSI nu a renunţat la acest mijloc de procik rare a informaţiilor, astfel că, în urma legăturii stabilite cu unitatea de aviaţie dislocata în zonă, Centrul Informativ Iaşi a primit aprobarea ca, la începerea acţiunilor militare să paraşuteze doi agenţi în regiunea Râbniţa. „În acest scop”, spune Ion Lissievici, „Centrul informativ Iaşi s-a ocupat intens cu instruirea şi antrenarea agenţilor respectivi fi deplasarea în teren pe timpul nopţii, radiotransmisie, utilizarea armamentului cu care erau dotaţi, modul de comportare pe teritoriul URSS-ului Éj3 obţinând rezultate satisfăcătoare”.

Cu o zi înaintea intrării trupelor române în război (22 iunie 1941), conform celor stabilite cu Marele Stat-Major, Secţia a II-a, Eşalonul Mobil SSF s-a deplasat <fi Bucureşti, urmând îndeaproape Marele Cartier General al armatei române. Mai trebuie menţionat că Grupul de Armate „General Antonescu”, format din Corpul 2 Armata român, Armata a 4-a română şi Armata a 11 – a germană, nu au trecut imediat la ofensivă, odată cu celelalte grupuri de armate germane dintre Carpaţi şi

Marea Baltica angrenate în operaţiile „Planului Barbarossa”. Principalul raţionament rezidă din configuraţia frontului, forţele situate pe Prut şi Gurile Dunării fiind avansate spaţial spre Est cu aproximativ 250 – 400 km. Trupele de pe frontul român au trecut la ofensivă în cadrul operaţiei „München44 – abia peste 10 zile, la 2 iulie 1941. Până la această dată au fost consumate acţiuni cu caracter local, forţarea Prutului şi realizarea de capete de pod în fâşia Armatei a 11 a germane la Ştefăneşti, Sculerii şi Ungheni, bombardarea reciprocă a unor obiective din adâncimea tactică, dar şi din interiorul celor două state. Aviaţia sovietică a bombardat, începând cu 23 iunie, oraşele Bucureşti, Iaşi, Constanţa, Tulcea, Brăila, Galaţi, Buzău, Dorohoi şi Rădăuţi, dar fără eficacitate, iar cea germano-română a distrus la sol aproximativ 400 de avioane adverse.

Luptele locale din perioada 22 iunie-l iulie 1941 au fost primele semnale ale marilor dificultăţi cu care avea să se confrunte armata română pe Frontul de Est, aspect subliniat şi de generalul Ion Gheorghe în memoriile sale: „Eforturile române de I constitui capete de pod pe malul răsăritean al Prutului au întâmpinat o rezisteofţ, nebănuit de îndârjită. Obiectivele nu au putut fi atinse decât cu întârziere şi pierderi foarte grele. Rezistenţa activă a ruşilor se concretiza în contraatacuri masive şi neîncetate. Numai cu mari jertfe au putut trupele române să menţină poziţiile cucerite. Superioritatea sovieticilor în privinţa materialului de război modern era considerabilă. Această superioritate, precum şi insuficienţa înzestrării cu armament modern a trupelor române au fost însă în mare parte compensate de entuziasmul acestora din urmă. Cu toate poanta, deja primele zile ale războiului au arătat că lupta va fi nebănuit de grea.147

Chişinăul a fost curăţat de trupe sovietice abia ht 16 iulie, iar întregul teritoriu dintre Prut şi Nistru la 26

iulie, ceea ce demonstrează – alături de pierderile armatei române, care până la 31 iulie s-au ridicat la 24 396 de morţi, răniţi, bolnavi, dispăruţi şi prizonieri ci operaţiile desfăşurate pentru eliberarea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord nu au fost un simplu marş triumfal.

La cinci zile după forţarea Prutului de către armatele romane. Marek Cartier General a transmis Telegrama circulară cu nr. 103/941, sub semnătura generalului Alexandru Ioaniţiu, prin care făcea cunoscut că «din ultimele informaţii (puse la dispoziţie de Eşalonul Mobil – *uns*.] rezultă ci armata sovietică a aruncat paraşutişti înarmaţi în spatele frontului la punctele sensibile” 8. Aceşti paraşutişti erau destinaţi să întreprindă acte de spionaj, propagandă sau acte de sabotaj. Documentul mai sublinia ci la chestiunea paraşutiştilor s-a făcut şi o alarmă râu justificată care a indus în eroare comandamentele şi autorităţile, fapt pentru care în afară de unităţile armatei, jandarmeriei şi întreaga populaţie civilă erau chemate să-şi sporească atenţia pentru a putea descoperi imediat paraşutiştii lansaţi”. Greu de apreciat câtă eficienţă a avut această telegramă a Marelui Cartier General, dar rămâne cert faptul ci peste două zile de la trimiterea ci avea să se declanşeze marea diversiune din spatele trupelor româno-germane Este vorba despre tragicele evenimente de la Iaşi (26 – 30 iunie 1941), în urma cărora şi-au pierdut viaţa câteva mii de conaţionali evrei, laş lui fiind zonă militară germani Aşa cum avea să demonstreze Eugen Cristescu1, SSI şi autorităţile politice şi militare româneşti nu au fost implicate în niciun fel în provocarea acelor evenimente Relatările colonelului Ion Lissievici confirmă din plin neimplicărea SSI în provocarea pogromului de la Iaşi, precum şi faptul că a oferit informaţiile din primele momente, iar ordinul transmis de conducătorul statului român a fost şi se recurgă urgent la măsuri de restabilire a ordinii, interzicând

orice fel de violenţă: „în după amiaza zilei de 28 iunie 1941, Eugen Cristescu, şeful Eşalonului Mobil, însoţit de şefii de Secţie din subordine, au venit la Marek Cartier General aflat în oraşul Piatra Neamţ, spre a fi puşi la curent cu situaţia operativi. Chiar în momentul intrării în localul unde era instalat Marele Cartier General, şeful Eşalonului Mobil SSI a fost întâmpinat de către şeful de grupă, Leca, rezidentul din Iaşi al Secţiei Contrainformaţii din centrala Serviciului. Acesta, care sosise chiar atunci de la sediul său, i-a relatat pe scurt atacul trupelor germane asupra evreilor de la Iaşi, atac la care s-au raliat şi subunităţi româneşti. Înmânându-i nota informativi referitoare la acest eveniment, şeful Eşalonului Mobil SSI a prezentat-o imediat lui Ion Antonescu. Acesta a dispus să se ia urgente măsuri pentru restabilirea şi menţinerea ordinii, cum şi pentru îmbunătăţirea condiţiilor de transport pe CFR a evreilor evacuaţi din Iaşi,**

La 30 iunie, Eşalonul Mobil s-a deplasat împreună cu MCG la Roman şi apoi la Iaşi, unde au rămas până către sfârşitul decadei a doua a *lunii august* 1941. De la această dată, s-a deplasat la Tighina. La scurt timp. Biroul de studii al Frontului de Est a primit de la Centrul Informativ Suceava un bogat material de informaţii capturat sau găsit pe câmpul de luptă, referitor la armata sovietică, în afară de hărţi şi ordine operativei s-au *primit* unele regulamente şi broşuri, care, după cum afirma colonelul Ion Lissievier „constituiau documente interesante din punct de vedere informativ”.

Îtofà forf MiiNistrului cred*! * trupele Armatei a 3-a române. Centru! Informativ

Suceava s-a instalat hi oraşul Cernăuţi. Misiunea încredinţata a fost să caute şi să procure materialul informativ rămas pe teritoriu. În urma operaţiilor militare, şi intern* gheze localnicii din nordul Bucovinei şi Basarabiei până la inclusiv linia Bodrogi (pe Prut) –

Ataki (pe Nistru) – % susceptibili de a relata date şi informaţii referitoare la potenţialul de război al URSS. De asemenea, pe lângă comandamentul Armatei a 3-a, care la 2 iulie fusese investit cu atributele conducerii operative a corpurilor de munte şi de cavalerie – cu care a acţionat ofensiv pentru eliberarea Basarabiei şi Bucovinei de Nor – SSI a dislocat un subcentru informativ condus de locotenentul Dumitru Căpăţână.

Duă instalarea Centrului Informativ Cernăuţi, din Centrala de la Bucureşti a SSI au fost dislocate noi echipe din Secţia Contrainformaţii pentru executarea misiunilor specifice. Imediat după forţarea Nistrului de către trupele Armatei a 4-a române, s-a *i* organizat o permanenţă la Chişinău, unde au fost trimise de la Bucureşti echipe formate din agenţi SSI cu misiuni de contrainformaţii şi contraspionaj.

Activitatea informativă a acestor centre, subcentre şi echipe SSI, de la începutul campaniei şi până în acest moment, a reuşit probabil să satisfacă pretenţiile factorilor de comandă din armată. Astfel, Subsecretariatul de stat al Aerului, prin Adresa nr., 1 147 din 15 iulie 1941, a trimis mulţumiri Centralei SSI pentru că „i s-a pus la dispoziţie material informativ militar de o reală valoare” 14. Desigur că aceste aprecieri nu au fost gratuite. La sfârşitul lunii iunie şi începutul lunii iulie 1941, înrăutăţirea consi-l derabiââ a condiţiilor atmosferice pe Frontul de Est a îngreunat îndeplinirea misiunilor programate, în special a celor executate de formaţiunile de recunoaştere şi bombardament în urma solicitărilor operative ale comandamentelor Armatei a 3-a şi a 4-a române, pe lângă care acţionau structuri SSI, escadrilele de aviaţie româneşti au contribuit la bombardarea poziţiilor inamice, a aglomerărilor de trupe, la distrugerea la sol a forţelor aenene, a bateriilor de artilerie şi a nodurilor de comunicaţie sovietice, ceea ce a avut drept consecinţă restabilirea situaţiei trupelor

terestre proprii şi crearea condiţiilor favorabile de a se trece la contraatac sau de a se continua ofensiva15. Ca urmare a difuzării unor informaţii precise despre dispozitivele inamice, inconvenientele atmosferice au mai contat sau, în orice caz, şi-au diminuat mult importanţa doar prin difuzarea unor informaţii precise despre poziţiile inamice.

Dia documentele de anchetă informative întocmite de Secţia a VIII-a Juridică a SSI rezultă că, înainte de retragerea trupelor sovietice, organele NKVD au recrutat oameni de încredere în principalele comune şi, în special, în târguri, încredinţându-le arme şi muniţii eu care să acţioneze la momentul oportun. Nu după mult timp, aceşti „oameni de încredere” au început să recruteze, la rândul lor, „alte persoane pentru mărirea numărului partizanilor, dintre comuniştii recunoscuţi, prizonierii eliberaţi din lagăre, prizonierii tvigiţi din lagăre, străinii fugiţi din alte localităţi şi pripăşiţi în acea regiune, elemente tinere şi de încredere ale şcolii comuniste” 6. Cet mai mulţi partizani recrutaţi după aceste criterii proveneau, după informaţiile SSI, din comunele Cernicaşovsca-Rusa, Bratkrv, Fecioară, Vuliga Mare, Stoiani, Rogozna, Spicov, Iurcovca, Luca-Jabocnci şi Tarcov. Caracteristic este faptul că, înainte de retragerea trupelor sovietice, agenţii NKVD au dat ordin că armamentul şi muniţiile să fie îngropate în mormintele ostaşilor sovietici. Informaţiile SSI te dovedesc corecte, întrucât astfel de depozite de armament şi muniţie au fost descoperite în locurile indicate, după intrarea armatelor române în zonele respective.

În ziua de 19 iulie 1941 l-a autodenunţat poliţiei de campanie româno-germane din Chişinău teroristul sovietic Ioan Budacov. Din ancheta informativi executată asupra lui au rezultat date şi informaţii care, exploatate cu operativitate, au dus la capturarea altor doi paitizani-

terorişti, Jemancanu Boris (zis Bonsov) şi Untu Simion (zis Sandu). Iniţial, aceştia fuseseră aleşi de organele NKVD pentru a fi pregătiţi ca paraşutişti, iar după o instrucţie sumară, primiseră misiunea de 4 rămâne ta Chişinău şi după intrarea trupelor române în oraş să comită acte de terorism şi distrugeri pentru a menţine permanent o stare de tulburare şi nesiguranţă” 18. Urma ca alte misiuni suplimentare să le fie încreinţate un anume Igor Ucikovschi, şeful echipei teroriste.

Biroul Contrainformat îi din Secţia a II-a a Marelui Cartier General al armatei române a întocmit, la 24 iulie 1941, sinteza informativă despre „Paraşutiştii sovietici că agenţi de spionaj, sabotaj şi terorişti” 9. Documentul sublinia că Armau Roşie, deşi fusese printre primele armate care au urmărit să dea o utilizare militară posibilităţii de a coborî din avion cu paraşuta până în acel moment, „unităţile de paraşutişti n-au fost deloc întrebuinţate” 4, în schimb se arăta în document –, URSS a hotărât să folosească posibilităţile paraşutişti lor pentru lansarea în spatele liniilor a unor mici grupuri de agenţi diversionişti cu misiunea de spionaj, sabotaj şi terorism, şi de care s-a făcut uz mai ales în ultimul timp. Până la acea dată, autorităţile militare româneşti reuşiseră să captureze 5 echipe de paraşutişti – agenţi sovietici –, care numărau în total 36 de oameni, înainte de a fi deferiţi Parchetelor Militare, toţi aceştia au fost anchetaţi informativ de Secţia a VIII a Juridică a SSI, ceea ce a dus „la obţinerea unei serii de informaţii utile”. În consecinţă Marele Cartier General a transmis ordinul ca astfel de informaţii „să se pună la dispoziţia comandamentelor Marilor Unităţi pentru a lua cunoştinţă de ele şi măsurile ce decurg.

Informaţiile erau utile mai ales pe linia fundamentării măsurilor preventive cu caracter contrainformativ, întrucât făceau referire la acţiunile sovietice de spionaj (culegerea de informaţii de tot felul

în legătură cu trupele germane şi române din zona în care paraşutiştii erau lansaţi), de sabotaj şi terorism (distrugerea căilor ferate, a podurilor şi a şoselelor în punctele sensibile, tăierea firelor telefonice, incendierea depozitelor conductelor petrolifere), de diversiune (producerea de panică prin atacuri repetate, explozii, incendierea satelor ori a instalaţii lor de utilitate publică, împuşcarea militarilor izolaţi, în special a ofiţerilor). Componenţii acestor echipe ştiau şi mânuiască perfect armamentul din dotare şi roseseră instruiţi pentru acţiuni conspirative în scopul deculege informaţii cu caracter militar. Fiecare echipă fusese dotată cu un aparat portativ de radio emisie-recepţie foarte bun, eu una sau două arme automate, cu o hartă geografică generală, cu hărţi şi planuri *directoare ale regiunii*. *Sinteza* informativă sublinia că membrii echipelor „cunoşteau din misiune numai atât cât era necesar pentru lucru în ansamblul echipei, lăsându-se şefului echipei să aleagă detaliile de execuţie în raport cu situaţia locali. Informaţiile culese, ca şi noile instrucţiuni ce urma să fie primite după lansare aveau să circule prin *postul de* radio-recepţie cu care era dotată fiecare echipă. Transmiterea urma să se facă cifrat, la orele 16, 30, fai postul sovietic Odessa. Durata misiunii fusese fixată iniţial pentru circa 10 – 15 zile, urmând „fie a se aştepta ofensiva sovietici, fie a se trece frontiera pe la sud de laşi. Concluziile formulate de documentul de sinteză subliniau că „în ultimul timp s-au semnalat frecvent asemenea lansări de agenţi cu paraşuta, nu numai pe teritoriul nostru, ei şi în Bulgaria. Ungaria şi la Nord, En Gahna*, st că… aceşti agenţi nu au nimic comun cu unităţile de paraşutişti. Pornind de la faptul că membrii echipelor erau îmbrăcaţi în uniforme asemănătoare cu cele ale armatelor în spatele cărora erau lansaţi şi dotaţi nu numai cu arme de luptă, ci şi cu aparate pentru transmiterea informaţiilor cu caracter ţ

militar (şi mai ales cu toate cele necesare pentru a produce distrugeri), analiştii Biroului Contrainformaţii de la Marele Cartier General formulau concluzia că „aceşti «lansaţi cu paraşuta» au sunt decât periculoşi agenţi de spionaj, sabotaj şi terorism şi trebuie I urmăriţi, prinşi şi trataţi ca atare” 28. Din studiul şi analiza materialelor găsite asupra lor se deducea faptul că agenţii sovietici capturaţi fuseseră instruiţi în şcoli speciale. Primele cursuri fuseseră organizate la Chişinău la începutul lunii iulie, iar după respingerea sovieticilor peste Nistru, centrele speciale de instrucţie au fost mutate la Odessa şi Tiraspol. Fiecare comandant de grupă avea instrucţiuni să comunice pe teritoriul în care erau lansaţi doar cu anumite persoane indicate de la Centru. Acestea din urmă trebuia să le acorde sprijin în caz de rănire, lipsă de bani sau alte necesităţi.

În aceeaşi zi, de 24 iulie 1941, Biroul 2 Contrainformaţii al Marelui Cartier General al armatei române a întocmit şi o altă sinteză, intitulată „Partizanii sovietici şi acţiunea lor în spatele frontului”. Informaţiile cuprinse în acest document atestau că acţiunile 1 partizanilor sovietici reprezentau un mijloc neadmis de legile războiului şi de principiile dreptului internaţional, dar pe care URSS îl folosea metodic. Se atrăgea atenţia că nu trebuia să fie confundate, Misiunilc încredinţate partizanilor din spatele frontului” care păreau... asemănătoare cu ale paraşutiştilor lansaţi, de asemenea, în spatele frontului44. Studiul atent al informaţiilor difuzate de centrele şi subcentrele SSI de pe Frontul de I Est le-a facilitat analiştilor Marelui Cartier General să constate că formaţiunile de partizani sovietici se deplasau odată cu frontul inamic şi în spatele lui. Era un nou tip de luptă, nemaiîntâlnit până atunci în arta militară. E adevărat că tot sovieticii mai încercaseră să organizeze forţe masive de gherilă în spatele liniilor inamice în timpul Războiului civil din Spania, dar

acţiunea eşuase29 din cauza unor particularităţi bine determinate şi analizate ulterior. De data aceasta, Armata Roşie reuşise să-şi creeze un al doilea front frontul comun –, în vederea dezorganizării vieţii social-cconomice şi instaurării unui climat de insecuritate la nivel individual, dar şi colectiv.

Conducerea, organizarea, recrutarea, dotarea şi instrucţia partizanilor sovietici fuseseră încredinţate după cum rezultă din documentele informative ale SSI – „Conducerii Supenoare a Propagandei politice în Armata Roşie”, în care scop luase fiinţă… Administraţia Politică a Armatei Diviziunea a X-a, denumită şi Secţia Superioară nr. 10. Prezintă interes şi faptul că structurile informative româneşti cunoşteau, la 3 acea dată, că URSS, prin Comisariatul de la Interne şi prin cel de la Siguranţă, pregătea, pe lângă organizaţiile de partizani, aşa-zisele „batalioane de curăţire”, cu misiunea de a lupta contra paraşutiştilor inamici din spatele frontului propriu. În anumite condiţii, „batalioanele de curăţire se puteau transforma în unităţi de partizani care să lupte în spatele frontului inamic, mărind astfel numărul formaţiunilor existente**31.

În august 1941, SSI a reuşit ai identifice şi neutralizeze şase nuclee comso-moliste sovietice, formate din tineri între 16 şi 21 de am, special pregătite pentru

Acţiuni de diversiune şi sabotaj în oraşele Chişinău şi Tighirta. Din cercetarea informativă efectuată de agenţii Eşalonului Mobil al SSI s-a stabilitei fiecare nucleu comso-molist era format din 4 echipe, a câte trei membri, şi funcţiona „după sistemul de organizare comunist, cunoscut sub numele dt «troica». Membrii acestor organizaţii urmaseră cursuri speciale de pregătire teoretică şi instrucţie practică pentru mânuirea armamentului, aruncarea grenadei, dinamitarea clădirilor, săvârşirea de acţiuni cu caracter diversionist şi

de sabotaj; totodată, fuseseră iniţiaţi în desfăşurarea de activităţi propagandistice, al căror fundament II constituia ideologia comunistă. Absolvenţii unor astfel de cursuri deveneau instructori, luând parte activă la pregătirea altor tineri comsomolişti. Personalul didactic al şcolii comsomoliste din Tighina se afla sub ordinele directe ale unor ofiţeri din NKVD fi Miliţiile Roşii. În perioada ocupaţiei sovietice, toate instituţiile din oraş fuseseră obligate sà-şi înscrie tineretul la cursurile de pregătire, iar locuitorii basarabem şi bucovineni, indiferent de vârstă, sex sau religie, obligaţi să subscrie cu fonduri pentru înzestrarea armatei sovietice. Cei care refuzau sau se sustrăgeau de la astfel de subscripţii „erau trecuţi în tabele speciale pentru că ulterior să se poată lua măsuri împotriva lor4*3. Concluzia notei SSI din 15 septembrie 1941, care face referire la aceste aspecte, era că, pe toată durata ocupaţiei sovietice în Basarabia şi Bucovina, organizaţiile comsomoliste reuşiseră să devină „preţioase auxiliare al NKVD-ului din Tighina”.

Odată cu declanşarea operaţiilor militare pe Frontul de Est, membrii acestor organizaţii au fost înarmaţi, primind sarcini de la NKVD să efectueze percheziţii prin cartierele oraşului, cu scopul de a-i depista şi aresta pe acei locuitori care manifestau o atitudine ostilă la adresa regimului sovietic, eventual de a-i identifica pe agenţii Serviciilor Secrete româneşti infiltraţi în rândul populaţiei. După evacuarea oraşului Tighina de către trupele sovietice, NKVD a trasat o nouă misiune membrilor organizaţiilor comsomoliste, şi anume aceea „de a rămâne pe loc şi a duce mai departe acţiunea de sabotaj, dinamitarea şi distrugerea oraşului44.

În lunile septembrie-octombrie 1941, organele de jandarmerie româneşti, sprijinite de populaţia civili din zonă şi prevenite de acest nou tip de luptă adoptat de sovietici, au reuşit să captureze alte grupuri de partizani-

terorişu sovietici la: Cetatea Albă (1 septembrie), căpitan Sodbolev; la Tighina (4 septembrie), un grup de 14 persoane condus de căpitan Petrov; la Chişinău (10 septembrie), un grup de 7 – 10 persoane condus de Iurie Kiselenko şi Andrei Bandeber; în judeţul Lăpuşna (12 septembrie), un grup de 3 – 5 persoane, condus de H. Capişoc şi St Sàrbu; la Chişinău (2 octombrie), un grup de 22 de persoane, condus de Gri ţea N icni for. Aceste grupuri să aflau în subordinea unor ofiţeri ruşi şi erau formate din minoritari (ucraineni, evrei, ruşi), dar şi români basarabeni renegaţi sau îndoctrinaţi cu ideile bolşevismului. Misiunile încredinţate erau variate, în funcţie de mărimea lot Grupurile mici aveau sarcina să distrugă trenuri, depozite de muniţii, alimente, să incendieze recolte sau obiective de interes obştesc, iar grupurile mari erau destinate atacului asupra comandamentelor de armată şi chiar să se angajeze ăi luptă cu subunităţi egale ca forţă. Atât uncie, cât şi celelalte aveau misiunea de a întreţine panica şi insecuritatea în rândul populaţiei civile, şi de

Haos îi administraţie şi-i în conducerea teritoriilor ocupate de armatele *germă*» norornâne. O armament şi tehnici folosite, mi dispuneau de o dotare deosebiţi. De regulă, fuseseră echipaţi cu arme *uşoare* de foc, grenade şi trotil. Au acţionat în grupuri formate din 7 până la *40* de oameni, compacte, pană când ajungeau la destinaţie, unde

Luau contact cu partizanii-terorisn locali *pentru* informaţii, găzduire şi, eventual, acţiuni comune. Şeful unui asemenea grup purta, uneori, uniforma militară sovietică, pentru a beneficia, în cazul capturării, de tratamentul prizonierilor de război, în general, erau trecuţi în Basarabia şi în Bucovina de Nord, cu acte militare şi civile false. Pretextul cel mai des uzitat era: „suntem basarabeni luaţi cu forţa de sovietici şi ne-am întors 1 acasă*35.

Toate aceste aspecte puse în evidenţă de documentele de analiză şi sinteză întocmite de Marele Cartier General pe baza informaţiilor furnizate de SSI sunt confirmate şi de memorialistul Pavel Südoplatov, care, în perioada războiului, ocupase funcţii importante în Serviciile Secrete sovietice. „Situaţia noastră după invazie”, spune Sudoplatov, J „era dezastruoasă. Impactul forţei de atac a tancurilor germane depăşea tancurile noastre. Amploarea înfrângerii Armatei Roşii în Baltica, Bielorusia şi Ucraina ne-a J cutremurat. Înainte de august am întreprins acţiuni de sabotaj, mai ales în încercarea de a salva unităţile noastre înconjurate de nemţi dar n-am realizat mare lucru. Unităţile 1 au fost distruseşi nu am mai putut efectua operaţiuni de gherilă. Atunci, în cooperare eu organizaţiile de parud disüictuale şi locale, am început să trimitem unităţi de gherilă 1 eu ofiţeri de spionaj cu experienţă şi operatori radio în spatele liniilor inamice. De *t* asemenea, documentele din „Arhiva Mitrohin** confirmă importanţa acordată de sovietici grupuri lor de partizani. Potrivit statisticilor NVKD, au existat „în spatele § liniilor inamice” (adică a armatelor germane, române, italiene, maghiare şi finlandeze, care au desfăşurat operaţii militare pe Frontul de Est contra URSS) nu mai puţin de 2 222 de grupuri operaţionale de partizani sovietici.

În cursul lunii septembrie, centrele informative SSI de la Cernăuţi şi Chişinău au continuat să acţioneze pe frontul Armatei a 4-a române: primul în zona Corpului 1 I Armată, aflat la centrul dispozitivului, iar al doilea în zona Diviziei 21 infanterie, de pe flancul drept al acestuia. Datorită faptului că Armata a 4-a întâmpina dificultăţi în înaintarea sa spre Odessa, şefii celor două centre informative au încercat să obţină informaţii din zona frontului trupelor sovietice, prin infiltrări de agenţi. Această acţiune nu a fost însă aprobată de conducerea SSI, pe motiv ci interesele româneşti ar fi fost profund

afectate în cazul în care agenţii ar fi fost capturaţi. S-a ordonat să se limiteze activitatea informativă doar la anchetarea prizonierilor „ca unică sursă informativă, faţă cu posibilităţile noastre44. Prudenţa se pare că era justificată, întrucât factorii de comandă ai armatei române continuau să fie mulţumiţi de activitatea informativi a Eşalonului Mobil al SSL Astfel, prin Adresa nr. 22 711, din 30 august 1941, 11 Armată a comunicat Marelui Cartier General ci, în timpul operaţiilor de la Gât de Nistru, personalul SSI care activa în sectorul de front repartizat „a depus o muncă neobosită în culegerea informaţiilor ce le-au comunicat la timp şi care exploalându-le a ajutat mult mersul operaţiilor prin indicarea dispozitivului şi organizării de apărare a inamicului” 39. Mai mult, prin Adresa nr. 16 485, din 25 septembrie 1941, Corpul! Armată aducea la cunoştinţa cemralei SSI de la Bucureşti că „organele

Centrului SSI de sub conducerea maiorului Gh Balotescu au adus reale servicii acelui comandament prin preţioasele informaţii date la timp util, pe întreaga perioadă cât a funcţionat... În timpul operaţiilor pe frontul Odessa. Se poate susţine, astfel, că desfăşurarea operaţiilor militare pe Frontul de Est, în această perioadă, evidenţiază rolul însemnat al armei informaţiilor în fundamentarea unor elemente de artă militară la nivel tactic-operativ, precum şi în obţinerea victoriilor. De exemplu, pentru menţinerea contactului permanent cu forţele inamice, au fost efectuate numeroase recunoaşteri prin patrulare şi agenţi acoperiţi infiltraţi în imediata apropiere a liniilor inamice, fapt ce a dus la identificarea unităţilor şi a subunităţilor de artilerie şi infanterie sovietice, a poziţiilor tari ocupate în câmpul de luptă, a direcţiilor sau intenţiilor de retragere ele Toate acestea se regăsesc în ordinele operative de comandament ce au coordonat acţiunile ofensive şi contraofensive ale unităţilor române.

Conform afirmaţiilor mareşalului Ion Antonescu, participarea armatei române dincolo de Nistru, la campania din Transnistria şi Crimeea, a fost o decizie dictată de raţiuni militare (zona de securitate) şi politice (frica de consecinţele rupturii coaliţiei). Interese economice au fost doar în legătură cu Transnistria, teritoriu intrat sub administraţia autorităţilor româneşti, în timp ce Crimeea intrase sub administraţie germană, întrucât constituia un puternic obiectiv strategic militar. După cum s-a demonstrat până acum, pe baza unor studii temeinic fundamentate, armata română, o dată intrată în război, a fost obligată să se conformeze legilor nescrise ale acestuia, adică să-l ducă până la capăt sau, mai corect, până în momentul în care soluţia s-a dovedit perdantă pentru ţară şi s-a impus abandonarea ei. Aşadar, structurile informative specializate ale SSI au urmat trupele române şi germane dincolo de Nistru, în mod firesc, fără a mai avea nevoie de alte ordine suplimentare sau speciale.

După evenimentele de la Odessa, asupra cărora vom reveni mai pe larg în capitolul următor, mareşalul Ion Antonescu a ordonat Serviciilor Secrete Informative să colaboreze mai strâns cu Jandarmeria şi Poliţia în aplicarea măsurilor de siguranţă din Transnistria. Misiunea ce-i revenea Eşalonului Mobil dislocat în acest teritoriu viza identificarea persoanelor suspecte că desfăşoară acţiuni de spionaj şi diversiuni în spatele frontului armatelor germano-romine, precum şi pregătirea documentelor rezultate din anchetele informative şi trimiterea dosarelor la Curţile Marţiale pentru judecată.

Contribuţia EI. Odessa a continuat să fie apreciată de Comandamentul militar român, care, prin Adresa nr. 171 din 23 noiembrie, făcea cunoscut Centralei SSI de la Bucureşti că „detaşamentul condus de maiorul Balotescu, destinat pentru operaţiile din Odessa, a

desfăşurat o deosebită şi bine îndrumată activitate, încă din primele zile ale ocupării oraşului”. Aceste activităţi au constat în: „identificarea depozitelor de tot felul, care au fost indicate pe loc comisiilor speciale de inventariere (90 depozite); rezolvarea problemei catacombelor, punând la dispoziţia Comandamentului un preţios material (64 planuri şi 82 guri de catacombe identificate); urmărirea şi identificarea a diferite elemente subversive (terorişti, partizani, NKVD-işti etc.), arestând clementele cele mai periculoase şi descoperind metodele lor de lucru, opera pu ne care continuă**44.

La jumătatea lunii noiembrie 1941, odată cu demobilizarea Armatei a 4*a şi chemarea în ţară a unor unităţi din Armata a 3-a, Eşalonul Mobil a revenit la Bucureşti Au rămas pentru desfăşurarea acţiunilor informativa centrele informativa Chişinău.

Cfera Aoţt şi Odessa. De asemenea, pe lângă flecare prefect, au *fost* încadraţi câte doi funcţionari ai SSI, în calitate de „consilieri tehnici. Această denumire a *folosit* pentru a acoperi activitatea informativi strict secretă pe care o desfăşurau4.

Începând din a treia decadă a lunii decembrie 1941, Centru) Informativ Odessa al SSI a raportat despre arestarea primilor partizan i din zona catacombelor regiunea Nerubaisk –, o mică localitate situată în apropierea oraşului. De la aceştia s-a confiscat armament, muniţii, explozibili şi un aparat de radio emisie-recepţie portativ. Din declaraţiile arestaţilor rezulta că aceştia avuseseră misiunea să execute o serie de distrugeri şi, eventual, atentate Dar cel mat important lucru stabilit era că în catacombele Odessei se ascunseseră mai multe grupuri de partizani, care aşteptau semnalele de a intra în acţiune Ele se aflau sub „comanda colonelului Kuzneţov, şeful Secţiei a 11 I-a din Centrala NKVD de la Moscova”, aflat în interiorul catacombelor.

În lucrarea sa memorialistică, colonelul Ion Lissievici ne mai spune că primele măsuri practicate pentru combaterea partizanilor din Odessa au constat în cooperarea dintre Centrul Informativ şi formaţiunile militare puse la dispoziţie de Comandamentul Militar. S-a reuşit, astfel, identificarea şi arestarea, deseori în urma luptelor; purtate în interiorul catacombelor, a unor partizani aparţinând diferitelor grupuri. Cu toate acestea, catacombele Odessei continuau să reprezinte un permanent pericol pentru siguranţa spatelui trupelor române. Datorită numărului mare de trasee, adâncimii I şi întortochelii galeriilor, ieşirilor ce dădeau în locuri cu totul neobişnuite (clădiri publice şi private, în canalizarea oraşului, în zone din centru sau de la periferie), partizanii din interior se găseau aproape într-o deplină siguranţă, se puteau aprovi-l ziona, ţineau legătura cu cei de la suprafaţă, atacau prin surprindere, se ascundeau cu uşunnţă etc. Cu cei 1.000 km de tunele pentru care nu exista vreo hartă şi cu numeroase intrări şi ieşiri, catacombele din Odessa constituiau o ascunzătoare ideală pentru partizani.

Faţă de această situaţie, Comandamentul militar român din Odessa a hotărât să zidească ieşirile cunoscute sau identificate din catacombe. După cum mărturisea colonelul Ion Lissievici, „această măsură era cu totul insuficientă44, întrucât ieşirile necunoscute, destul de numeroase, nu puteau fi zidite în totalitate, rămânând foarte uşor accesibile partizanilor. Inexistenţa unui plan al catacombelor constituia, de asemenea, o dificultate. Locotenent-colonelul Schnidel, şeful Serviciului de Informaţii German (Abwehr) din Odessa, fiind la curent cu situaţia din catacombe, a intervenit insistent pe lângă Comandamentul Militar român (generalul R. Gh. Ghiorghiu) şi atace catacombele cu gaze lacrimogene, spre a-i sili pe ocupanţi să iasă la suprafaţă şi să se predea la propunerea documentată a

SSI (Centrul Informativ Odessa), precum şi în urma raportului întocmit de Secţia Operaţii a Marelui Stat-Major din 31 martie – 1942 – şi adresat Cabinetului Militar cu propunerea de a nu se apela la folosirea gazelor chimice, procedeu contrar legilor războiului, mareşalul Ion Antonescu a pus rezoluţia: Jta se întrebuinţează gaze toxice. Sunt destule la catacombe. La interogatoriul luat lui Eugen Cristescu în cadrul procesului din mai 1946, a rezultat că, într-adevăr, SSI făcuse această propunere susţinută apoi şi de Mihai Antonescu în faţa colonelului Rodler şeful unei structuri din Abwehr ce acţiona în România

Fii colabora activ cu SSI –, aducându-i* ca argument faptul că trebuia să se respecte

Legislaţia internaţională care interzicea folosirea gazelor.

Se pare că măsura cea mai eficientă pentru combaterea activităţii partizanilor din catacombele Odessei se dovedise aceea întreprinsă de SSL Ea consta în recrutarea s-au atragerea la colaborare a unui ofiţer NKVD cu misiuni speciale în cadrul comandamentului organizaţiei de partizani. Acest aspect rezultă din Telegrama nr. 721 i SSI, semnată de Eugen Cristescu şi trimisă mareşalului Ion Antonescu la Predeal, la ziua de 15 ianuarie 1942, în care se arată că Serviciul l-a folosit ca informator principal la Odessa pe Dimitrie A lekscc vie i fost ofiţer NKVD „care a ajutat la descoperirea unor partizani dintre cei aproximativ 300 existenţi. Partizanii sovietici au fost judecaţi şi executaţi” 48.

Documentele provenite din arhivele secrete sovietice recent publicate aduc însă unele detalii în plus, atât faţă de sintezele informative ale SSI, cât şi faţă de cele oferite de lucrările memorialistice semnate de Eugen Cristescu şi Ion Lissievici. De exemplu, partizanii sovietici au fost sprijiniţi de un detaşament format din 6 ofiţeri NVKD, condus de căpitanul Vladimir

Alcksandrovici Molodţov. Care a fost trimis la Odessa cu puţin timp înainte de cucerirea oraşului. Acolo li s-au alăturat aţi 13 membri ai detaşamentului special al NVKD-ului local, conduşi de VA. Kuzneţov. Se pare că între aceşti ofiţeri au existat anumite fricţiuni şi neînţelegeri, ceea ce a făcut ea, pe ansamblu, eficienţa activităţii partizanilor din Odessa să fie mai scăzută. Aşa se face că, dună executarea lui Molodţov proclamat, după război, „erou al URSS** – y Kuzneţov i-a dezarmat oamenii şi i-a pus sub pază, iar ulterior a ordonat să fie puşi sub acuzaţia că au complotat împotriva lui. Pe măsură ce condiţiile din catacombe s-au deteriorat, membrii grupului din Odessa au început să se elimine unii pe alţii» acuzându-se reciproc de trădare, conducerea fiind preluată, succesiv, de Litvinov, de Abraham şi apoi de Gluşccnk049. Desigur că nu este exclus ca o asemenea situaţie li fi fost în realitate provocată de scurgerea de informaţii din interiorul comandamentului partizanilor, având în vedere că SSI reuşise să recruteze un ofiţer NKVD. Documentele SSI nu amintesc despre rivalităţile dintre ofiţerii NKVD din catacombe, ci specifică doar faptul, că, în condiţiile în care partizanii nu au mai avut posibilitatea să se aprovizioneze la suprafaţă şi „pentru a supravieţui, au practicat antropofagia”.

O contribuţie informativă la fel de valoroasă au avut-o şi centrele informative ale SSI de la Chişinău şi Cernăuţi. Pe baza informaţiilor furnizate s-au întocmit numeroase documente de analiză şi sinteză cu privire la acţiunile întreprinse de organizaţiile iredentiste ucrainene, prin care se urmărea alipirea Bucovinei la viitorul stat independent al Ucrainei50. Pentru contracararea unor astfel de acţiuni, factorii de decizie ai statului român au hotărât să acţioneze prin măsuri de contrapropagandă şi de influenţă. Astfel, un document din 16 octombrie 1941 adresat Cabinetului Militar, prin

care se ofereau informaţii despre Memoriul trimis de un grup de ucraineni Comandaturii germane din Cernăuţi, la propunerea lui Radu Davidescu şi la recomandarea Ministerului Propagandei, mareşalul Ion Antonescu a aprobat ca profesorii universitari Ion Ni stor, Sauciuc Săveanu, L Pelivan şi Pan Halippa „să fie rugaţi că împreună să prezinte un studiu sintetic, bazat pe documente anexe, care va servi de răspuns acestei insolenţe slave”.

Note

Ion Lissievici, *Amintirile urmă fost lucrător în Serviciul de Informaţii al statului*, manuscris ograf p. 34.

I Oristian Troncotă, *Eugen Cristescu asul serviciilor secrete româneşti*, p. 400.

*\fezi, pe larg, Jeffrey T. Richelson, *Un secol de spionaj. Serviciile de informaţii în secolul XX*, Bucureşti, Humanitas, 2000, pp. 221 – 229.

4 Ion Lissievici, *ap*. Cfe, p, 35 *zbridem*

6 Fiorin Constantinul, Die Schipor, *Trecerea Nistrului 1941*, Bucureşti, Editura Albatros. P. 85.

— General ton Gheorghe, *Un dictator nefericit. Mareşalul A tu o nes cu* (*Calea României spre statul satelit*), ediţie şi studiu introductiv de Stelian Neagoc, Bucureşti, 1996. P. 194.

8 Arh. SRI, fond „<T\dosar nr. 10 518, vol. 4, f. 36.

9 Ibidem.

Cristian Troncotă, op. cit., p. 141.

J Ion Lissievici, op. cit., p, 42. I* *Ibidem*. 13/todbn, f.42 «43.

14 Arh. SRI, fond „din, dosar nr. 6 393, f. 23.

** *Armata româna în al doilea război mondial*, vol. 1, *Eliberarea Basarabiei şi a pârtii de nord a Bucovinei*, Bucureşti, 1996, pp. 284 – 289.» 6 Arh. SRI, fond *JT*, dosar nr. 7 331, f. 486.

17 Ibidem, f. 487.

18 Ibidem, dosar nr. 10 518, vol. 1, f. 328.

19/bidon, dosar nr. 7 331, f. 125. *Ibidem*, 1116.

21 *Ibidem*.

72 Ibidem, *t m*.

Ibidem, 116 verso. *M Ibidem*, *t* 117.

25 Ibidm, *L* 120.

26 Ibidem, f. 120 verso. *H Ibidem*, *1*.121.

& *Ibidem*.

29 Gen. Oleg Sarin, col. Lev Dvoretsky, *Război contra speciei umane*. *Agresiunea Uniunii Sovietice împotriva lumii 1919 – 1989*, Bucureşti, 1997, p. 19.

30 Alk SM, fond „d*, dosar 7 331, f. 128

31 Ibidem, f, 129.

*2 Arh. N\C, fond PCM Cabinet Ion Antonescu, dosar nr. 394/1941, f. 104.33 *Ibidem*, §\05. *Mibidem*, f. 103.

35 Apud *Armata română în al doilea război mondial*, pp. 318 – 319

36 Sudoplatov, Pavel ş. Anatoli, Jerald L. ş, Leona Scheehter. *Misiuni speciale*. *Arhitectura feront*, Bucureşti, 1996, p. 132.

37 *Arhiva Mitmhin*, în *Magazin istoric*, serie nouă, august 2000, p. 68.

38 ion Lissievici, op. cit., p. 46.

39 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 393, f 23

40 *ibidem*, f. 25.

41 Mareşalul Ion Antonescu, *Epistolarul infernului*, ediţie îngrijită de Minai Pelin. Bucureşti, 1993, p. 398.

42 Vezi pe larg la Adrian Pandea, Eftimie Ardeleanu, *Românii în Crimeea 1941 – 1944*, Bucureşti, 1995, pp. 16 – 18.

43 *Ibidem*, p. 23.

44 Arh. SRI, fond „din, dosar nr. 7 963, vol. 2, f. 27.

45 ion Lissievici, op. cit., p. 48.

46 *Ibidem*, p. 62.

47 Gh. Buzatu, *Românii în arhivele Kremlinului*, Bucureşti, 19%, p. 299.

48 *Ibidem*, p. 247.

49 Vezi, pe larg, *Arhiva Mitrohin*, în *Magazin istoric*, serie nouă, august 2000, p. 68.

50 gh. Buzatu, op. cit., pp. 240 şi urm.; vezi şi documentele SSI înserate de autor în legătură cu problema iredentismului ucrainean.

51 *Ibidem*, p. 294.

7. MĂRTURII DESPRE TRAGEDIILE SÂNGEROASE DE DUPĂ VICTORIA DE LA ODESSA

Bătălia pentru *Oôcssê* a fost evaluată de istoricii militari români „ca una din cele mai mari operaţii de asediu din secolul XX”. În ciuda pierderilor, a erorilor de comandament şi de execuţie, cucerirea Odessei a însemnat pentru armata română prima operaţie de anvergură executată împotriva unui inamic puternic (armata sovietică fiind cotată ca a doua din Europa la acea vreme). Efectivele armatei române angajate în această luptă au constat în 400.000 de militari, 650 de avioane, două vedete rapide, un submarin (*Delfinul*) şi câteva sute de piese de artilerie sprijinite de două escadrile de bombardament în picaj germane, iar forţele sovietice nu au depăşit 150.000 de militari din trupele de uscat, 1.000 de avioane şi întreaga Flotă sovietică a Mării Negre. Victoria, apreciată ca fiind „cea mai glorioasă pagină a istoriei militare româneşti în războiul mondial*”, a fost obţinută, totuşi, cu mari pierderi şi sacrificii. Astfel, în cursul operaţiilor desfăşurate între 8 august şi 16 octombrie la Odessa, Armata a 4-a română „armată de ţărani”, cum a denumit-o chiar mareşalul Antonescu – a suferit pierderi grele: 17 729 de morţi, 63 345 de răniţi şi 11 471 de dispăruţi. În schimb, unităţile Armatei Roşii, angajate între 2 iulie şi 6 octombrie în acţiuni de apărare a Odessei. au avut pierderi şi mai grele: circa 160180.000 de morţi şi răniţi, şi 66.000 de prizonieri luaţi de armata română.

Să urmărim, în continuare, ce s-a întâmplat însă pe

frontul secret şi cum s-a ajuns ca victoria militară propriu-zisă, să fie pusă practic în penumbră de tragicele evenimente sângeroase, total inutile de data aceasta, care s-au petrecut imediat după ocuparea oraşului Odessa de către armata română.

La începutul lunii octombrie 1941, colonelul Ion Lissievici care a preluat comanda Eşalonului Mobil al SSI după întoarcerea la Bucureşti a lui Eugen Cristescu, împreună cu directorul Cerkovski, secretarul general al Guvernământului Transnistrici, colonelul Ionescu Mangu, şeful de stat-major al Comandamentului Diviziei 10 infanterie, cu locotenent-colonelul Mănescu, şeful Biroului 2 informaţii şi contrainformaţii din statul-major al Diviziei 10 infanterie, au perfectat măsurile ce vizau siguranţa oraşului Odessa, în urma intrării trupelor române. S-a stabilit ca centrele informative Galaţi şi laşi să se instaleze în Odessa şi să formeze, împreună, un singur centru informativ sub ordinele maiorului Gheorghe Balotescu. Misiunea centrului era continuare activităţii locale de căutare şi procurare a informaţiilor ce prezentau interes pentru armată, pe care să le comunice apoi, cu operativitate, Marelui Cartier General. De asemenea, trebuia să colaboreze pe cale informativă cu trupele Diviziei 10 infanterie la măsurile de siguranţă ale oraşului.

La 16 octombrie 1941, Odessa a fost ocupată de trupele române, tar o îi mai târziu, Gheorghe Alexianu, guvernatorul Transnistriei a dat o decizie în numele conducătorului statului român – mareşalul Ion Antonescu prin care l-a numit ca primar al oraşul pe Gherman Pântea. Acesta din urmă a intrat în exerciţiul atribuţiilor de primar prin Decizia nr. 1, avându-i drept colaboratori imediaţi pe ajutorii de primar. V. Chiorescu, î: Sinicliu, Constantin Vidraşcu şi secretar general pe A. Costinescu3. Prin Decizia nr. 2 din 19 octombrie 1941, Primăria Municipiului Odessa începea să funcţioneze cu

următoarele direcţii: aprovizionare, tehnică, financiară, electrică, apă şi canalizare, medico-sanitară şi veterinară, bunuri comunale şi inventariere, administrativă, contencios, stare civilă şi notariat

Problema cunoaşterii limbii localnicilor a obligat conducerea Primăriei să angajeze imediat personal de origine română care să ştie bine limba rusă. Acest personal a fost recrutat din rândurile foştilor funcţionari administrativi din Basarabia care s-au arătat dispuşi să colaboreze cu noile autorităţi.

Prima operaţiune importantă a fost curăţarea oraşului. „Cum străzile oraşului erau pline de mii de cadavre44, ne spune Gherman Pântea, „iar normalizarea vieţii Odessci trebuia să înceapă de la asigurarea unei bune stări sanitare element principal al oricărei activităţi – prima grijă a fost curăţarea arterelor de circulaţie şi a curţilor ca să prezinte garanţia unui început de asanare”. Concomitent cu aceasta, evacuarea numeroşilor locuitori ai Odessei care au însoţit armata sovietică în retragere a pus problema reglementării ocupării locuinţelor lăsate în părăsire şi păstrării bunurilor rămase fără proprietari. Aceeaşi grijă sa manifestat şi pentru păstrarea bunurilor rămase, luându-se măsurile necesare ca inventarierea întreprinderilor industriale şi a depozitelor de alimente, materiale, materii prime şi semifabricate să se desfăşoare cu cea mai mare urgenţă. Prin urmare, noile autorităţi româneşti instalate în Odessa (Primăria, Armata, Jandarmeria şi SSI) erau dispuse să facă în aşa fel încât, după luptele sângeroase care costaseră viaţa a zeci de mii de oameni, atât români cât şi sovietici – militari şi civili –, viaţa oraşului Odessa să reintre în normalitate.

În nefericire, acest lucru nu s-a putut întâmpla prea curând, întrucât, în ziua de 22 octombrie 1941, Odessa a cunoscut un tragic eveniment cu consecinţe a căror evaluare este greu de exprimat în cuvinte. La ora 17, 35

clădirea care adăpostea Comandamentul Militar Român a sărit în aer. Cercetările efectuate de specialişti, mai târziu, au stabilit că numărul morţilor a fost de 103, dintre care 2 civili din oraş, 15 militari germani şi 86 de militari români. Dintre militarii români, 22 erau ofiţeri în frunte cu generalul Ion Glogojanu, comandantul militar al oraşului.

pentru a vedea cum se instalase acolo Comandamentul Militar Român, un real interes prezintă cele câteva menţiuni făcute de Eugen Cristescu, directorul general al SSI de atunci, într-o declaraţie din 26 mai 1949; „După ocuparea Odessei de către trupele române, «Eşalonul» şi-a ales ca sediu clădirea NKVD-ului din Odessa, care rămăsese intactă şi avea tot mobilierul necesar. Comandamentul Militar însă a pretins că el e în drept să ocupe această clădire, iar *Eşalonul SSI* să-şi aleagă o altă casă din oraş, ceea ce s-a efectuat.

De altfel, SSI alcătuise un plan de cooperare cu Jandarmeria şi Poliţia, intitulat „Primele măsuri de ordine la Odessa”, în care se menţiona:

Întrucât Odessa a constitua în permanents un centru comunist de prim *orâirrţi* era reşedinţa organelor diriguitoare a acţiunilor subversive îndreptate împotriva

Statului român, se impune în actualele împrejurări luarea în primul moment al ocupării sale, a unor măsuri speciale.

Imediat dună ocuparea oraşului. Inspectoratul General al Jandarmeriei va deplasa un batalion de jandarmi, efectiv 600 oameni şi două companii de poliţie, iar SSI-ul va deplasa un grup compus din 40 elemente pregătite (ofiţeri fi agenţi speciali, cunoscători ai limbii ruse) şi un număr suficient de călăuze sub comanda unui ofiţer superior.

În vederea acestei situaţii, SSI-ul a studiat din timp modalitatea cercetării amănunţite a oraşului Odessa. Împărţindu-l în sectoare. Întocmindu-se şi un plan de

detaliu pe baza informaţiilor deja stabilite asupra diferitelor instituţii, întreprinderi de stat şi particulare, precum şi tabele ale persoanelor suspecte ce trebuie verificate.

Prima operaţie: curăţirea teritoriului. Aceasta se va face prin echipe mixte compuse din agenţi SSI şi jandarmi, cu concursul armatei.

Operaţiunea de căutare şi ridicare a elementelor suspecte se va continua de către Echipe mixte, atâta timp cât va fi nevoie.

Se va stabili colaborarea cu organele de poliţie germană, precizându-se de comun acord misiunile fiecăruia.

Se vor înfiinţa centre de verificare la circile poliţieneşti, cercetare şi triere a suspecţilor conform importanţei administrative existente pe raioane.

De asemenea, se vor înfiinţa în afara oraşului lagăre în cazul când vor fi găsite închisori, în care vor fi trimise elementele suspecte, cât şi acelea a căror libertate ar fi periculoasă siguranţei publice. Lagărele vor fi înfiinţate şi conduse de Inspectoratul Jandarmeriei.

Serviciul de pază permanentă a oraşului Odessa se va face în primul moment de către Batalionul de Jandarmi şi cele două companii de poliţie cu concursul Armatei.

Prefectura Poliţiei, Inspectoratul de Jandarmi al Transnistriei şi Comandamentul Militar vor colabora la menţinerea ordinii.

În urmă. se va stabili un regim definitiv prin instalarea unei Prefecturi de Poliţie, J aducându-se ofiţeri de poliţie, un corp de gardieni publici şi mijloace tehnice necesare, care vor fi întărite cu companiile de poliţie şi de jandarmi ale oraşului.

Paralel cu acţiunea de curăţire a terenului, organelor SSI le revine misiunea specială de a identifica toate sediile NKVD, ridicând în vederea studiului şi

cercetării tot materialul documentar şi arhivele. Totodată, organele SSI vor identifica, urmări şi aresta spionii, teroriştii şi agenţii NKVD rămaşi în teritoriu.

Ui cele şase zile care s-au scurs din momentul intrării trupelor române în Odessa şi până la aruncarea în aer a Comandamentului militar, membrii Eşalonului Operativ al SSI au reuşit să-şi creeze folosind poate şi agenţi implantaţi dinainte o reţea informativă suficient de puternică pentru a culege informaţii despre iminenta explozie. Eugen Cristescu ne oferă următoarele detalii: „Un cetăţean din Odessa s-a prezentat colonelului [Vasile] Pallius şi i-a denunţat că, după informaţiile sale, clădirea NKVD-ului ar fi minată de trupele sovietice, înainte de părăsirea Odessei. Colonelul Pallius a recompensat băneşte pe acest informator ocazional şi a informat despre aceasta Comandamentul Militar Român. Acesta a cerut germanilor o echipă de cercetare, care

A făcut uncie investigaţii cu rezultat negativ. După explozie l-a constatat Im* ci

Materialul exploziv fusese foarte bine izolat şi camuflat în subsolul clădirii (potrivit altor documente, s-ar fi aflat într-o casă de bani *n. ns.*), astfel că el mi-a putut fi sesizat de aparatele germane. Colonelul Pallius *m-a informat mai târziu* (subi ns.] despre acest lucru, ceea ce am raportat şi mareşalului Antoneacn, tară a-mi da alte detalii”.

Prin urmare, se dovedeşte, încă o dată, ci nu este suficient şi se obţină o informaţie importantă. Problema este ce face cu o astfel de informaţie organismul civil sau militar-căruia îi este comunicată. Dar să urmărim, în continuare, cum s-au derulat evenimentele.

Informaţia furnizată de Fugen Cristescu a fost completată de o scrisoare trimisă de primarul Odessei, Gherman Pântea, lui Ion Antonescu, la scurtă vreme după tragicele evenimente, în care se consemna printre altele:

În ziua de 21 octombrie, pe la orele î1.00, subsemnatul fiind în *cabinet la dl general Glogojanu, comandantul militar al Odessei, s-a anunţat o femeie de origine rusă, care cu o înfăţişare speriată a spus că vrea să comunice ceva urgent, personal domnului comandant. Subsemnatul servind de interpret, femeia a declarat domnului general că ştie precis, că organele NKVD la plecare au minat această clădire cu scopul de a fi aruncată în aer, atunci când se va crede necesar Dl general a mulţumit doamnei pentru informaţie şi a dat ordin* imediat *domnului colonel Ionescu Mangu să ia măsuri pentru o nouă verificare a clădirii, folosind pentru aceasta pionieri români şi germani. A doua* zi dimineaţă, *adică la 22 octombrie, dl general mi-a spus că organele de specialitate au controlat clădirea din nou şi au raportat că nu există niciun pericol. Am rugat totuşi pe dl general să schimbe localul, căci femeia cânt a dat informaţii nu putea să mintă, neavând niciun interes. Dl general a convenit, dar nenorocirea s-a întâmplat în aceeaşi zi la orele 6 seara Deci, dacă era puţina prudenţa din partea Comandamentului, toată catastrofă, cu toate consecinţele ei, era desigur evitată. Am asistat până noaptea târziu la dezgroparea cadavrelor*.

Iată, aşadar, potrivit unor surse memorialistice de primă valoare, care au fost adevăraţii autori ai aruncării în aer a clădirii Comandamentului Militar Român din Odessa. De ce au reacţionat într-o manieră extrem de dură după cum vom vedea imediat – autorităţile militare române? Când şi cât de exact a fost informat conducătorul statului român, mareşalul Ion Antonescu, şi ce răspundere poartă el în ordonarea represiunilor? Cum a fost posibil masacrul care a urmat? Vom încerca, în continuare, să răspundem la aceste întrebări, apelând la o serie de documente inedite sau mai puţin cunoscute, evident fără pretenţia de a avea ultimul cuvânt, întrucât cercetările viitoare pot scoate la lumină şi alte detalii. În

esenţă însă, adevărul istoric începe să se contureze.

ai întâi trebuie să precizăm că nu există încă o cronologie bine stabilită a ordinelor şi rapoartelor ce s-au dat în intervalul 22 octombrie, ora 17, 35, şi 24 octombrie 1941. În actul de acuzare ai Tribunalului Poporului, din anul 1946, la pagina 11, se specifică faptul ci în seara zilei de 22 octombrie 1941, la ora 20, 20, Cabinetul Militar al mareşalului Ion Antonescu a trimis Armatei a 4-a Telegrama nr. 3 154» prin care cerea să se ia măsuri drastice de represalii. A urmat Nota telefonică nr. 2, din 22 octombrie, ora 20, 40, trimisă Armatei a 4-a de generalul Constantin Trestioreanu cei care preluase comanda la Odessa. Aceasta se încheia cu următoarele cuvinte. *Am* luat măsuri pentru a spânzura în pieţele publice din Odessa evrei şi comunişti.”] în cursul zilei de 23 octombrie, dinspre Cabinetul mareşalului Ion Antonescu a pornit următorul document, cu nr. 562, la ora 12.30: „*Deoarece este apmape sigur*

Că acţiunea de ia Odessa a fost pusà la cale de comunişti locali [sub). «.».] şi pentru a se înlătura pe viitor o asemenea acţiune, dl mareşal ordonă să se treacă la represalii

Severe astfel: a) pentru flecare ofiţer român său german, mort în urma exploziei, vor M executaţi 200 comunişti; pentru fiecare soldat mort, câte 100 comunişti: execuţiile

Vor avea loc în cursul zilei de astăzi; 6) toţi comuniştii din Odessa vor fi luaţi ca ostateci. de asemenea, câte un membru din fiecare familie evreiască. Li se vor aduce la cunoştinţă represaliile ordonate în vederea lor şi familiilor lor că la al doilea act asemănător vor fi toţi executaţi. *4 în aceeaşi zi, a fost trimis şi Ordinul nr. 3 161, care nu s-a păstrat în original sau, cel puţin, în actuala fază a cercetării nu a fost *4* încă identificat –, dar putem bănui ce conţinea din Ordinul cu nr. 563 din 24 octombrie: „Pentru dl general Macici

[iniţial se scrisese Tătăranu sau Iacobici, după care cele două nume au fost tăiate *uns*]. Ca represalii, dl mareşal Antonescu ordonă:

1) Executarea tuturor evreilor din Basarabia refugiaţi la Odessa.

2) Toţi indivizii ce intră în prevederile Ordinului nr. 3 161 din 23 octombrie 1941, încă neexecutaţi şi alţii ce mai pot fi adăugaţi, vor fi băgaţi într-o clădire în prealabil minată [urmează un cuvânt indescifrabil *n. ns.*] şi care se va arunca în aer. Aceasta se va face în ziua înmormântării victimelor noastre.

3) Acest ordin se va distruge după citirea lui.

D [în O [rdin]

Şeful de cabinet militar

Colonel Davidescu

Nr. 563 din 24 octombrie 1941

3028584” 11

Acest ordin ni s-a păstrat într-o transcriere a telegramei cifrate, care, evident, nu i avea cum să conţină semnătura olografa a colonelului Davidescu, nici ştampila. Până la producerea unor dovezi de netăgăduit că ar fi un fals trebuie să-l luăm în considerare că document

Probabil că represiunea de la Odessa a fost declanşată fără a se mai aştepta ordin special de la Bucureşti. Şi aceasta în ciuda evidenţei cel puţin pentru ofiţerii SSI ataşaţi pe lângă Comandamentul Militar Român din Odessa, dar în mod sigur şi pentru generalii care au condus-o că nu populaţia Odessei era vinovată de aruncarea în aer a Comandamentului. Textul lui Eugen Cristescu nu ne permite să stabilim când anume, exact, a fost informat mareşalul Ion Antonescu despre adevărul celor petrecute ia Odessa. Şi, oricum, chiar şi după aceea. Ion Antonescu a continuat să considere prezenţa evreilor în oraş un potenţial pericol pentru armata română. De altfel, în Memoriul depus Tribunalului

ponorului, la 16 mai 1946, Ion Antonescu scria legat de Odessa:

Nu-mi însuşesc crimele. Nici aceea îngrozitoare de la Odessa. Am dat ordin de represalii. Eram în cadrul dreptului internaţional, care autoriza represaliile când adversarul întrebuinţează mijloace nepermise: Înarmarea şi lupta populaţiei civile, partizanii, maşini infernale etc. Era cazul în plin. Am ordonat represalii şi am indicat

Câţi să fie omorâţi. Nu ştiam câţi căzuseră victimă maşinii infernale ştiam că comandamentul unei Divizii arc 7 – 8 ofiţeri şi 15 – 20 secretaţi. Dar când operaţia s-a transformat în masacru, comandamentul armatei şi şeful lui de Stat-Major care erau prezenţi trebuiau să intervină şi să mă avertizeze. Nu au făcut mei una, nici alta. Ceva mai mult, *nici n-au raportai ce s-a întâmplat*. Totul nji s-a ţinut ascuns… Eram şi într-o stare sufletească grea. Dimineaţa văzusem la un spital un ofiţer şi patru soldaţi orbi şi cu toate membrele amputate de la bază. Erau toţi victima unei maşini infernale, ataşată de clanţa unei uşi, care, când s-a apăsat pe ea de ofiţer, a explodat

Un lucru devine destul de limpede, canalele militare de informare dintre Comandamentul Militar din Odessa (cât mai rămăsese), respectiv Armata a 4-a. Şi Bucureşti nu au funcţionat în acele zile în mod normal. Ulterior, mareşalul km Antonescu a fost informat, printr-o scrisoare trimisă de Gherman Pântea, cum s-au petrecut lucrurile în realitate. Mai înainte însă trebuie să înţelegem de ce represiunea s-a îndreptat atât de prompt contra evreilor.

O tensionare a relaţiilor interetnice se produsese încă din 1940. În momentul retragerii autorităţilor române din Basarabia, ca urmare a ultimatumului sovietic din 26/27 iunie 1940, alături de români au fost abandonaţi şi minoritari: ruşi, ucraineni, germani şi evrei. Au existat nişte variante de retragere şi aici

contează mai puţin dacă erau oficiale sau simple variante elaborate de armată – care prevedeau abandonarea expresă a minoritarilor. Cu greu puteai să mai pretinzi, apoi, loialitatea acestor cetăţeni ai statului român. Nu era mai puţin adevărat că unii minoritari sau manifestat cu ostilitate faţă de trupele şi de administraţia română aflate la retragere. Actele comise de aceştia au fost mult umflate din raţiuni propagandistice, şi aceste exagerări au fost constatate de cercetarea istoriografiei, chiar cu acribie ştiinţifici. Mulţi dintre cei obligaţi să se retragă în 1940 au reţinut comportamentul acestor grupuri şi persoane de origine etnică evreiască. Alte grupuri de evrei din Regat au cerut, tot atunci, să fie trecuţi dincolo de Prut, sub autoritatea sovietică. La rândul lor, românii, când au revenit, în 1941, în Basarabia, s-au răzbunat şi aşa, din ură în ură, pe fondul propagandei antisemite cu atâta trecere în epocă, s-a creat o psihoză. Ea a fost dusă la paroxism de scrisoarea adresată de Ion Antonescu, la 19 octombrie 1941, lui Wilhelm Ftiderman, preşedintele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România, care a fost publicată în ziare şi a ajuns, la 21 octombrie, şi la Odessa. Să nu uităm, totuşi, nicio clipă că aceste lucruri se petreceau în condiţii de război, când evenimentele capătă alte dimensiuni şi se supun altor legi decât în vreme de pace. Iar când a avut loc atentatul, bănuielile nu se puteau îndrepta decât într-o singură direcţie: evreii şi comuniştii (două noţiuni care se cam contopeau în epocă).

Să revenim însă la scrisoarea primarului Odessei, trimisă lui Ion Antonescu, prin intermediul doamnei Alexandrina Cantacuzino, la sfârşitul lunii octombrie. Ulterior, doamna Cantacuzino i-a povestit lui Gherman Pântea ci, după citirea scrisorii, mareşalul a fost mai întâi foarte furios, afirmând că „dacă primarul ar fi fost militar, l-ar fi împuşcat fără judecată”. După explicaţiile doamnei Cantacuzino, mareşalul Ion Antonescu s-a

liniştit şi l-a trimis pe generalul Constantin Pichi Vasiliu să faci o anchetă discretă. După două zile de investigaţii „discrete”, Pichi Vasiliu a venit la primarul Odessei, Gherman Pântea, şi i-a mărturisit ci cale scrise de el mareşalului lat WUI îi adevărate; antü doar că evreii deja executaţi „nu se mai pot întoarce

De la groapă”, în schimb. Ion Antonescu I-a înlocuit pe genera lui J (inincrani. Împotriva Căruia se plânsese Gherman Pântea în scrisoare, înmiţându-l pe front iar primarului Odessa i-a respins demisia, ordonându-i chiar să rămână în funcţie, sub motiv că este „mobilizat la lucru pe loc”. Aşadar, ce îi scrisese Gherman Pântea conducătorului starului, care îi numise în acea funcţie şi îi provocase reacţii extreme, chiar contradictorii? Vom reproduce. În continuare, fragmentul cel mai semnificativ din această scrisoare, întrucât ne dezvăluie multe dintre fantele gravepetrecute la Odessa. Iată textul:

Domnule Mareşal.

M-am trezit dimineaţa [23 octombrien.sj axând în faţă o scenă îngrozitoare şi anume, pe toate străzile principale şi pe la colţuri stăteau spânzuraţi câte 4 – 5 oameni iar populaţia înspăimântată fugea prin oraş în toate părţile. Revoltat, am întrebat cine a finet această barbarie, această ruşine, de care noi nu ne vom spăla niciodată în faţa lumii civilizate. Cei în drept mi-au spus că ei nu ştiu nimic. Pe de altă parte pe zidurile Odessei a apărut un comunicat fără semnătură al Comandamentului Militar, prin care se dispunea ca toţi evreii să părăsească oraşul în cursul zilei de 23 octombrie şi să plece în coloane spre Dalnic. Evreii îngroziţi au părăsit locuinţele şi avutul lor şi s-au îndreptat cu miile spre Dalnic, dar populaţia rămasă în oraş a început o jefuire totală a locuinţelor. Dându-mi seama în calitate de primar al oraşului că am şi eu o răspundere faţă de populaţia aceasta şi fiind informat că

*în localitate a sosit dl general Macici, comandantul Corpului 2 Armată, m-am prezentat domniei sale. Dl general avea însărcinare de a supraveghea şi cercetă situaţia din Odessa. L-am găsit la locul catastrofei şi fiind îngrijorat de situaţia populaţiei, l-am întrebat dacă din ordinul domniei sale a apărut ordonanţa pentru evacuarea totală a evreilor din oraş. Dl general mi-a răspuns categoric, că el nu a dat niciun ordin de asemenea natură şi nici nu ştie nimic de acest ordin, l-am arătat domnului general pericolul ce va decurge din această evacuare, neomenoasă, şi i-am cerut aprobarea domniei sale, ca pe cale administrativă să iau măsuri pentru întoarcerea evreilor în oraş. Domnia sa mi-a dat cuvenita aprobare. Am plecat spre Dalnic pentru a înapoia evreii în oraş. Odessa are în momentul de fäß circa 50.*000 *de evrei rămaşi în oraş. Ajungând coloanele de mü de oameni, le-am oprit şi le-am vorbit în ruseşte, arătând că s-a produs o greşeală şi că dl mareşal a dat ordin să vă înapoiaţi la casele voastre* S-*au petrecut cu această ocazie scene sfâşietoare. Au năvălit asupra noastră, sărutându-ne mâinile, hainele, maşinile şi strigând cu toţii „Trăiască mareşalul Antonescu. Salvatorul nostru*! * *Era un act drept, căci populaţia n-a avut niciun amestec în catastrofa de la 22 octombrie. Coloana înaintată însă de evacuaţi a fost reţinută de organele militare. Mi s-a spus că aceştia vor fi executaţi ca represalii în urma ordinului dumneavoastră. Sunt convins, domnule mareşal că dumneavoastră, dacă eraţi informat exact asupra situaţiei şi anume că populaţia nu a avut niciun amestec în actul de h 22 octombrie, totul fiind pregătit de organele NKVD, revocaţi ordinul de represalii şi nu erau pedepsiţi oamenii, care nu aveau nicio vină. Nu sunt apărătorul evreilor, dar sunt convins domnule mareşal că măsurile acestea pripite*

Şi nedrepte mai târziu ne vorface mare râu. Dar situaţia nu este mai buna nici acuma. Dl general

Ghineraru, noul comandant al Dfrbiei 10. Retràgându-se cu divizia lui *Tătarca. A dispus ca şi primăria să se evacueze, domnia sa fiind informai că toate clădirile mari din oraş sunt minate şi oraşul va fi aruncat al aer. Am răspuns domnului general că retragerea autorităţilor din oraş va produce o fi mai mare panică şi situaţia se va agrava mai mult Insistând că pe răspunderea mea să rămân cu primăria în oraş, în mijlocul populaţiei, Domnia Sa pe un ton supărat mi-a spus textual următoarele: „N-am nevoie nici de oraş. Nici de cetăţenii dumitale. Dacă eu aş fi h locul Mareşalului, aş da foc acestui infect oraş cu toţi cetăţenii dumitale în 24 de ore”. Am răspuns domnului general că, probabil, dl Mareşal an o altă părere decât Domnia Sa în această chestiune, de îndată ce a jertfit atâta lume pentru ocuparea acestui oraş.*

Domnule Mareşal.

Mă iertaţi de îndrăzneală dar cu asemenea comandanţi ai Odessei şi cu asemenea mentalităţi nu vom putea aduce linişte în Odessa... Am dorit să conduc Odessa cu blândeţe şi omenit, după cum mi-aţi recomandat şi dumneavoastră când mi-aţi dat această grea însărcinare, dar toate bunele mele intenţii sunt nesocotite de organele militare. Faţă de această situaţie, vă rog respectuos domnule mareşal să binevoiţi a numi o altă persoană în locul meu ca primar al Odessei. Subsemnatul cu toată bunăvoinţa fiind pus în imposibilitate de a-mi îndeplini misiunea încredinţata în condiţiunile create.

Şi, ulterior, Gherman Pântea avea să se ridice împotriva unor decizii ale mareşalului, pe care le considera adoptate pe baza unor informaţii greşite, lată ce ţi scria primarul Odessei guvernatorului Transnistriei, Gheorghe Alexianu, la 20 ianuarie 1942:

La cererea Comandamentului Militar al Odessei, dl mareşal Antonescu prin dvs., a ordonat totala evacuare a evreilor din Odessa, prin Ordonanţa nr. 35, care

reglementează evacuarea şi care are putere de decret-lege.

V-am raportat atât verbal, cât şi în scris că această evacuare este nedreaptă şi neumană, iar ea făcută acuma în toiul iernii, devine de-a dreptul barbară. Mai mult cu *data de 3 decembrie 1941 v-am raportat în scris că populaţia evreiască a Odessei nu prezintă niciun fèl de pericol pentru siguranţa Odessei, ba din contră, că ea s-a pus pe lucru, pe muncă, pentru refacerea oraşului şi nimeni nu se gândeşte la comp lot ăh şi răzmeriţe.*

Ştiu că autorii acestei nenorocite evacuări sunt generalul Tiheriu Petrescu, comandantul militar al Odessei şi cei doi conducători ai serviciilor secrete, căpitan Neştianu şi căpitan Păunescu, de pe lângă Marele Stat-Major, căci ei au informat în mod tendenfios pe dl mareşal Antonescu CU Ştiri fanteziste, afirmând printre altele că Odessa este ameninţată în fiecare zi cu o debarcare sovietică din Crimeea şi că în cazul acesta rolul evreilor va fi dezastruos14.

Sigur! «Odessa şi fel împrejurimi, exista o puternici mişcare de partizani. Dar deportarea unei întregi etnii, în plină iama, nu avea cum să soluţioneze o problemă de ordin militar, în ciuda încercărilor timide – făcute şi de Alexianu de a se opune, planul a fost, până la urmă, pus în aplicare. Acţiunea de deportare s-a bazat pe ordinele superioare. Aşa. de pildă, generalul Constantin Trestiorcanu, comandantul secund al *tHvincă* 10 infanterie şi al Comandamentului militar din Odessa, a ţinut şi confirme, într-un raport din 25 octombrie 1941, următoarele:

În dimineaţa zilei de 23 octombrie 1941, după atentatul care a aruncat în aer Comandamentul Militar Odessa, am primit prin colonelul Stănculescu de la Armata a 4-a următorul ordin, transmis de autorităţile superioare:

De a se face în Odessa represalii în masă,

executându-se şi evrei şi comunişti în proporţie de 200 pentru fiecare ofiţer şi/sau funcţionar civil şi 100 de fiecare grad inferior ucişi în acel atentat.

Am ordonat locotenent-colonelului Mihail Niculescu, şeful serviciului pretoral Odessa să execute ordinul primit chiar în cursul zilei de 23 octombrie 1943, punându-i la dispoziţie o companie de mitraliere din Batalionul 10 Divizionar, jandarmii şi mijloacele necesare pentru aducerea la îndeplinire a ordinului primit”.

Colonelul Radu omulescu, la acea dată şeful Secţiei a 2-a informaţii din Marele Stat-Major, s-a întâlnit la Prefectura oraşului Odessa eu locotenent-colonelul de jandarmi Mihail Coca Niculescu şeful serviciului pretoral, pentru a analiza împreună situaţia, ocazie cu care a aflat următoarele amănunte, consemnate în lucrarea sa memorialistică: „Imediat după atentat, noul comandant militar al Odessei a ordonat aplicarea unor măsuri regresive, constând în arestarea şi executarea unui procent de cetăţeni pe fiecare sector de regiment Execuţia trebuie să se facă prin spânzurare la încrucişările principale din zonele respective. Numărul victimelor nu părea a depăşi cu mult numărul celor pieriţi cu prilejul atentatului

Dar abia se terminase aplicarea acestei măsuri când de la trenul Comandantului şef ce sosise la Cetatea Albă s-a emis un ordin mult mai sever şi anume să se respecte coeficienţele stabilite printr-o ordonanţă anterioară, care prevedea că pentru fiecare ofiţer victimă a unui act terorist să fie executaţi 150 de cetăţeni [cifra corectă e 200 *n. ns.*], iar pentru fiecare soldat cât 50 [cifra corectă e 100 *n. ns.*].

Coca Niculescu, executorul represaliilor declara că în conformitate cu noul ordin, s-au arestat 12.500 de oameni, dintre aceştia 3.000 fiind predaţi nemţilor pentru cei 15 morţi ai lor, care i-au dus la şanţul anticar din afara Odessei, unde i-au împuşcat cu mitralierele şi

apoi i-au îngropat în acest şanţ.

Ţi rămânea lui să execute 9.000 de persoane. Era o problemă grea, căci soldaţii refuzau să tragă, preciză el. Şi cum oamenii fuseseră adunaţi şi închişi în nişte magazii goale de la marginea oraşului, a ales o altă soluţie: a adus o mare cantitate de bidoane pline cu benzină şi petrol, a stropit magaziile cu aceste substanţe şi apoi le-a dat foc.

Câţiva plutonieri cu pistoalele mitralieră, postaţi la uşi şi ferestre, trăgeau în cei care încercau să iasă afară.**

Ahe detalii interesante în legătură cu felul în care s-au produs tragicele evenimente de la Odessa aflăm din „Actul de acuzare** întocmit în anul 1948, cu ocazia judecării, de către Tribunalul Poporului, celor care s-au făcut răspunzători de masacre, şi din care mai semnificativ este următorul fragment:

„În dimineaţa zilei de 23 octombrie 1941, se găseau în Odessa, sosiţi în cursul nopţii, generalul Nicoaae Macici, comandantul Corpului 2 armată de la Tiraspol, precum şi coloneii Ion Stănculescu, Virgil Stănescu şi Ciocan aceştia trei din urmă, având misiunea de a restabili legăturile telefonice ale Odessei cu postul de comandă 4 e la Armata a 4-a din Baden şi de a cerceta cauzele exploziei.

În aceeaşi dimineaţă, apar pe străzile şi pieţele Odessei, spânzurători, iar alţii erau împuşcaţi la întâmplare – astfel că în aceeaşi dimineaţă, circa 5.000 de oameni [cifra este exagerată n. fâs.] au fost executaţi la Odessa la ora prânzului execuţiile încetează, însă jandarmii şi poliţia încep să adune mii şi zeci de mii de oameni, pe care-i închideau în marca închisoare de la Odessa.

În ziua de 24 octombrie 1941, Compania a 2-a din Batalionul 10 mitraliere divizionar, primeşte ordinul de a escorta pe aceşti nenorociţi către un loc unde emu

bănuiau cei aşteaptă, anume la marginea Odessei, între bariera Dalnic, unde se aflau patru magazii lungi de aproximativ 25 – 30 m şi late de aproximativ 10 – 15 m.

Deţinuţii copii, femei, bătrâni şi bolnavi de toate vârstele – sunt scoşi din închisoare. Încolonaţi şi mânaţi ca vitele către abator, înspre acele magazii… Transportul a durat până în ziua de 24 octombrie 1941, ora 14.

n timpul transportului, mulţi dintre cei încolonaţi, datorită slăbiciunii, cădeau imediat, însă erau împuşcaţi de către jandarmi, astfel că drumul de la închisoare până la locul de execuţie, lung de circa 3 km, era presărat cu cadavrele copiilor, femeilor şi bolnavilor…

Primul lot adus la locul execuţiei, era compus din 40 – 50 de inşi, care legau strâns cot la cot, cu frânghii, a fost băgat într-un şanţ antitanc şi întors cu faţa spre pământul care forma parapetul şanţului. Locotenent-colonelul Delcanu Nicolae, ordonă personal deschiderea focului, atrăgând atenţia soldaţilor, ca să tragă fiecare câte un foc ochit, pentru a se face economie de timp şi muniţii.

Constatându-se că acest procedeu nu satisface scopul urmărit s-a hotărât să se treacă la executarea lor în masă. Astfel, au fost băgaţi în primele trei magazii bărbaţi şi câteva femei şi anume, acele care nu se putuseră hotărî să se despartă de soţii lor, iar în a patra magazie au fost băgaţi femeile şi copiii. În total, după spusele martorilor, în cele patru magazii, au intrat peste 5.000 oameni.

Pentru executarea în masă s-au făcut creneluri în pereţii magaziilor, prin care s-au introdus gurile de mitralieră. La comanda locotenent-colonelului Delcanu Nicolae, şi locotenent-colonelului Niculescu M Coca s-a tras în plin. Ţipetele sfâşietoare au acoperit detunăturile gloanţelor de mitralieră, producând un vacarm îngrozitor. Gloanţele însă n-au putut răzbate până la ultimul om

S-a observat deci că nici acest procedeu nu satisface dorinţa criminală de a termina cât mai repede această operaţie macabră şi cum, fiind luna octombrie, întunericul se lasă pe la ora 17, s-a recurs la un procedeu şi mai odios, anume la exterminarea prin ardere, mijloc prin care s-a crezut că se va şterge orice urmă a ororilor sălbatice.

Pentru realizarea acestui procedeu s-au astupat atât crenelurile făcute de soldaţi, cât şi ieşirile magaziilor, s-au umplut cu paie *podurile şi* acoperişurile, s-au stropit pereţii şi acoperişurile şi mu aruncat înăuntru, cu ajutorul unui furtun, gaz şi benzină. După aceea, la o scurtă comandă s-a dat foc Limbi uriaşe de foc s-au înălţat spre cer, iar în focul mistuitor s-au înfrăţit morţii cu vii, devenind totul un scrum, dar nu atât de radical ca să şteargă urmele crimei.

Prin acoperiş se mai vedeau oamenii deveniţi torţe vii care căutau să iasă din focul îngrozitor care-i cuprinsese Jandarmii însă. Conform ordinului ce-l aveau de la locotenent-colonelul Ntcuiesca M. Cocă, împuşcau pe acei care încercau cu disperare şi se salveze prin ultimul mijloc de scăpare. În întunericul care începuse să se lase, spectacolul oamenilor goi, arzând, care încercau prin ultimele mijloace şi puteri să-şi salveze viaţa, constituia pentru cei prezenţi un spectacol halucinant şi înfiorător, cum nici cei mai fantezişti scriitori ai lumii nu şi-au putut imagina vreodată.

Unii dintre cd nenorociţi, sortiţi pienrii. Reuşind să ajungă la ferestre, în durerile nanei de foc, solicitau soldaţilor glonţul care să-i scape de chinuri, indicându-le cu mâna locul la frunte sau la mimă, însă în momentul când vedeau arma ţintită contra lor, nu aveau puterea să suporte înfrăţirea cu moartea şi se lăsau iarăşi în focul ucigător, pentru că numai după câteva secunde să le apară la acelaşi geam, repetând rugămintea salvării printr-un glonţ, pe care în acel moment îl socoteau o

binefacere.

Unii dintre ofiţerii prezenţi au aruncat chiar ei cu grenade ruseşti (soldaţii români încă nu le învăţase mecanismul) prin crenelurile ce fuseseră făcute pentru mitraliere. Prin aceste procedee s-a reuşit ca până la căderea nopţii să fie exterminaţi cei care erau închişi în primele două magazii, urmând ca operaţiunea să continue a doua zi pentru celelalte două magazii, între care şi aceea în care erau închise femeile şi copiii.

O noapte întreagă şi o bună parte din dimineaţa următoare, femeile, copiii şi bătrânii, închişi în aceste ultime magazii, s-au zbătut între chinurile groaznice a aşteptării morţii şi poate slabă speranţă că miile de oameni sacrificaţi în ajun, ar fi putut să potolească setea de sânge a nemiloşilor şi cruzilor executanţi ai ordinelor de represalii.

Speranţe zadarnice, deoarece crimele se pare că nu obosiseră zelul odioşilor făptuitori, astfel că a doua zi s-a continuat şi repetat aidoma procedeele din ajun.

Ba ceva mai mult, pentru că efectele represaliilor să impresioneze populaţia Odessei, la ora 17.35, la ziua de 25 octombrie 1941, magazia în care erau bărbaţii, după ce s-au mitraliat cei dinăuntru, a fost aruncată în aer. Ora 17.35 a fost aleasă pentru a aminti ora aruncării în aer a Comandamentului Militar al Odessei, voind să demonstreze că răzbunarea criminală şi-a spus cuvântul”. 17

La 29 apriise 1946. Profesorul Gheorghe Alexianu, cel care în perioada 19 august 1941*27 iunie 1944 a îndeplinit funcţia de guvernator al Transnistriei, a făcut următoarea declaraţie, în cadrul procesului „marii trădări naţionale *:

Ja execuţiile care au avut loc la Odessa n-am avut absolut niciun rol. Am aflat de aceste execuţii în mod cu totul secret de la colonelul Broşteanu care era inspectorul jandarmeriei în Transnistria şi câteva zile

mai târziu de la generalul Macici, comandantul Armatei din Transnistria.

Asupra numărului de morţi de la Odessa mi s-a arătat mai târziu o fotocopie a ordinului scris dat de generalul Trestioreanu prin care ordona ca pentru fiecare ofiţer român şi german să se execute 200 de evrei. Din informaţiile luate de la persoanele că care am vorbit s-au executat 15.000 – 20.000 de oameni.

În Odessa au mat rămas evrei, cred un număr de 10*12.000; Le cererea repetaţi a armatei române ca şi a unităţilor germane ce se găseau în Odessa, s-a hotărât la încdot de Comandamentul Militar al Odessei ca aceşti evrei să fie adunaţi într-un ghetou, lucru care s-a şi tăcut în 1941, iama. la Slobotca Guvernământul avea sarcina să asigure hrană acestor evrei din ghetou, paza lor fund făcută de jandarmeria armatei. Din cauza neliniştii ce există în catacombe, a pierderilor de soldaţi ce le-a avut Armata, Comandamentul Armatei din Odessa cerea în continuu scoaterea completă a evreilor din Odessa, ei fiind socotiţi că un element de natură a periclita apărarea coastei, întrucât era iarnă şi era imposibil de făcut o deplasare a populaţiei, m-am opus la acest lucru şi fiind neînţelegere între Comandamentul Militar şi Guvernământ, chestiunea a fost adusă în Consiliul de Miniştri, în primăvara anului 1942, când s-a hotărât evacuarea tuturor evreilor din Odessa în interiorul Transnistrià. Am destinat satele unde aveam posibilitatea să-i cazăm în judeţul Berezovca, am reuşit să restabilim calea ferată prin mijlocul căreia să-i transportăm şi Inspectoratul Jandarmeriei a procedat la evacuarea lor. Ajungând în judeţul Berezovca mi s-a raportat şi de Inspectoratul Jandarmei iei şi de colonelul Leonida Pot, prefectul Inspectoratului, că aceşti evrei au fost luaţi în primire din satele respective şi aduşi la Mostovoi unde au fost omorâţi de organizaţiile SS germane conduse de Obeführerul Hofimeyer”. 1

Într-un alt pasaj din aceeaşi declaraţie, Gheorghe Alexianu revine la problema represaliilor de la Odessa:

„Fiind întrebat altă dată de mareşalul Antonescu ce este la Odessa i-am răspuns că este «bine». Lămuresc acest răspuns astfel: după represiunea de la Odessa toate organele jandarmeriei, ale siguranţei şi ale armatei au fost complet alarmate şi căutau care mai de care să propună diferite măsuri pentru curăţirea catacombelor de partizani şi împiedicarea unor eventuale atentate. Luasem măsura ca atât funcţionarii sovietici, cât şi lucrătorii să se prezinte la posturile şi instituţiile lor pentru a lua în primire bunurile care mai rămăsese şi a asigura păstrarea or.

Siguranţa şi armata în special au început să alerteze atât funcţionari, cât şi lucrăton care rămăseseră la posturile lor pe considerentul că-i găsiseră înscrişi în organizaţiile partidului comunist sovietic. De asemenea, luam măsuri împotriva comsomoliştilor numai pentru simplul fapt că erau trecuţi în listele de comsomoli M-am împotrivit la acest lucru pentru că se dezorganizau serviciile şi lucrul din fabrici, iar oamenii nu manifestau în prezent nicio activitate periculoasă. Aceste împotriviri ale melc au fost aduse la cunoştinţa mareşalului Antonescu, prin Comisia de Ordine de la Bucureşti. De repetate ori, mareşalul Antonescu mi-a spus: «Eşti prea bun, ai să-ţi pierzi caoul la Odessa» şi a mai adăugat: «Şi eu sunt buh, dar eu apăr ţara şi pe dvs. de toţi» /*

Problema evreilor din Odessa a fost analizată de mai multe ori în Consiliul de Miniştri. Doar două fragmente par mai edificatoare pentru stabilirea responsabilităţilor, dar şi a conjuncturii în care s-au luat deciziile. Astfel, în stenograma întocmită de D. Fierăscu şi A. Ionescu, a şedinţei Consiliului de Miniştri din ziua de joi 13 noiembrie 1941, în care s-a analizat activitatea guvernatorilor Basarabiei, Bucovinei şi Transnistriei, întâlnim următorul dialog între Gheorghe Alexianu şi

mareşalul Ion Antonescu:

j). *Mareşal. Camhtedtorulătatului*: în continuare/*Antonescu*]*: Cu evreii* de la Odessa, ceea ce s-a *întâmplat* s-a întâmplat De acum înainte să se pună reguli Represiunea a fost *destul de* severă?

D. pro/*Gk Alexionu. Guvernatorul Transnistriei* (în continuare *Gh. Alexianu*]: A fost domnule mareşal

L Antonescu: *Ce* înţelegeţi prin «destul de severă»? Dv. sunteţi cam *miloşi cu* alţii, nu cu neamul românesc.

Gk. Alexianu: A fost foarte severă, d-Je mareşal.

J. *Antonescu*: Am spus şi se împuşte câte 200 evrei pentru flecare mort şi 100 evrei pentru fiecare rănit. S-a făcut aşa?

Gk. Alexianu: Au fost împuşcaţi şi spânzuraţi pe străzile Odessei.

J. *Antonescu*: Să faceţi aşa, pentru că eu răspund în faţa ţării şi a istoriei. Să vină evreii din America să mă tragă la răspundere! Nu admit însă confiscarea averilor evreilor. Evreii nu trebuie menajaţi, pentru că dacă ar putea, nici ei nu ne-ar menaja pe noi, nici pe mine, nici pe dumneata, nici pe dumnealor. Eu am plecat de la ideea că dacă nu se va găsi un român care să mă omoare, n-are să mă omoare nimeni. De aceea, nu-i las eu pe evrei. Să nu credeţi că ei n-au să se răzbune, atunci când vor avea posibilitatea. Dar, ca să n-aibe cine să se răzbune, termin eu cu ei mai înainte. Şi aceasta n-o fac pentru mine personal, ci pentru populaţia acestei ţări

În şedinţa de dimineaţă a Consiliului de Miniştri, din 16 decembrie 1941, mareşalul Ion Antonescu a analizat din nou, împreună cu guvernatorii provinciilor eliberate, problemele referitoare la populaţia evreiască din Odessa:

J. *Antonescu*: Pe jidanii din Odessa te rog să-i scoţi imediat din oraş, pentru că din cauza rezistenţei Sevastopolului, ne putem aştepta chiar la o debarcare la Odessa. Eu credeam că Sevastopolul va cădea mult mai curând. Astăzi, însă, datorită faptului că flota rusească

are posibilitatea să utilizeze Sevastopolul, poate să ne facă o surpriză dezagreabilă.

Gk. Alexianu: Le-am dat termen ca să-şi lichideze totul şi v-aş ruga să-mi daţi un vas.

J. *Antonescu*: Ca să-i dai la fund? *Gk Alexianu*: Ca să-i duc la Occakov.

F. nfonesew ştii că am mai pierdut un vas, Cavarna. Mie nu mie de jidani, ci de vas.

Gk. *Alexianu*: Germanii transportă benzină cu vasele lor pe lângă ţărm. Am la Occakov o mie de vagoane de grâu care stau şi nu le pot scoate de acolo. Cu acest vas, la înapoiere i-aş duce de acolo.

I. *Antonescu*: Pentru transportul grâului să vorbeşti cu amiralul Păiş, ca să vedem ce vas îţi putem da. În privinţa jidanilor, în cât timp putem rezolva problema? câţi jidani ai la Odessa?

Gh. Alexianu: Aproape o sută de mii. Am hotărât să-i duc la cazarmă marină, dar acolo n-am ce le da de mâncare, şi nu încap decât 10.000, iar dacă se duc prin sate, mai contaminează şi satele de tifos exantematic. 10.000 să-i duc la Alexandrovska, iar restul pe malul Bugului sau să-i trecem chiar peste Bug. Dar germanii refuza să-i phmcase A.

J. *Antonescu*: Această chestiune se tratează la Berlin Germanii cer să-i duci pe

Toţi jidanii din Europa în Rusia şi să-i aşeze într-o anumită regiune. Dar până la execuţie este timp. Ce facem în acest timp cu ei? Aşteptăm ce se decide la Berlin? Aşteptăm o decizie care ne priveşte pe noi? Trebui să-i punem în siguranţă. Bagă-i în catacombe, bagă-i în Marea Neagră, dar scoate»! Din Odessa. Nu vreau să ştiu nimic. Poate să moară o sută, poate să moară o mie, poate să moară toţi, dar nu vreau să moară niciun funcţionar sau ofiţer român. Mă tem până aduc alte trupe acolo. Trupele pe care le avem la Odessa nu sunt suficiente dacă se întâmplă o debarcare. Nu ştiu

dacă vine sau nu o debarcare, dar trebuie să fiu prevăzător şi să-mi iau toate precauţiunile.

Deci, să-i scapi pe jidani din Odessa. Mic îmi este teamă să nu se produci o catastrofă din cauza acestor jidani, în scopul unei debarcări ruseşti la Odessa sau în regiunea învecinată.

Dacă cumva ar debarca ruşii, ei n-au şi vină acolo cu zece milioane de oameni, dar până când să-i dăm înapoi şi să-i aruncăm în mare, vor fi lupte. Or, ruptele acestea nu pot să le duc eu, amestecat cu evreii, mai ales când nici nu pot să ştiu unde ar putea să fie punctele lor de debarcare. Până să ajung acolo, s-ar face ravagii. Şi ce învălmăşeală s-ar produce, dacă s-ar mai amesteca şi evreii în aceste lupte. Eu nu vreau astfel de lucruri. Vreau lucru clar. A-i ţine acolo este o crimă. Nu vreau să-mi pătez activitatea mea cu această lipsă de prevedere.

Gh. Alexianu: Nu vrea să trimită dl. ministru al finanţelor pe cineva, care să facă inventarierea averilor, pe care evreii le au acolo şi care vor rămâne în patrimoniul statului?

J. *Antonescu*: Numai să nu se întâmple ceea ce s-a întâmplat la Chişinău şi la Cernăuţi. Să organizezi dumneata această inventariere, pe răspunderea dumitale. Îndepărtarea evreilor este o măsură de apărare a neamului românesc, pe când jefuirea lor ar fi un

Act de tâlhărie din partea noastră.

Gh. Alexianu: Îmi iau eu răspunderea. **21

În Memoriul depus la Tribunalul Poporului, în 16 mai 1946, mareşalul Ion Antonescu explică în felul următor represaliile de la Odessa:

„Primisem în acea vreme un raport prin care Guvernatorul Basarabiei raporta ci se deportase în 1940, 50.000 de ţărani din cei mai vrednici şi bogaţi şi nimeni nu ştia de ei. Îmi trimitea în acelaşi timp fotografiile cadavrelor găsite în pivniţele localurilor în care funcţionase poliţia rusă.

Mai menţionez că dacă am pus atâta timp şi am sacrificat atâţia oameni ca să iau Odessa operaţiune cu caracter strategic imperios impusă de siguranţa militară a României – a fost mai ales din cauză oi lucrătorii şi lucrătoarele din Odessa în număr de 300.000 au luptat din ordinul Comandamentului suprem rus, în rândurile soldaţilor.

Între aceşti lucrători s-au recrutat continuu partizanii din Catacombe.

Aceşti partizani au omorât în doi ani câteva mii de soldaţi români în Odessa (declaraţie făcută de însuşi şeful partizanilor din Odessa într-o broşură oficioasă care apare la Moscova).

Care este realitatea în privinţa masacrelor de la Odessa? În broşura rusa care a apărut la Stockholm în anul Ï944 s-a afirmat că au fost masacraţi 27.000.

La Moscova mi s-a impus să semnez în iunie 1946, un protocol în care se afirmi că au fost omorâţi 225.000 ruşi. Tot la Moscova mi s-a impus, în ianuarie 1946, şi semnez un protocol în care se afirmă că au fost masacraţi 100.000

Dl acuzator public a afirmat în şedinţă că au fost omorâţi 20.000, adăugând că au fost încolonaţi până la 4 barăci de 25 metri pe 16 – aflate pe drumul Dalnicului Dalnicul se afla la 4 – 5 km de Odessa. 20.000 de soldaţi încadraţi militâreşte, K întind pe şosea, pe 20 km.

Patru barăci a căror dimensiune era 25/16 reprezintă 1200 m^2. Socotind 2 şi chiar 3 oameni pe metru pătrat, ceea ce este o imposibilitate, nu depăşim cifra de 3.000 de oameni.

Iată domnule preşedinte ce am de subliniat pentru domnia voastră şi pentru onoratul tribunal în această privinţă.

Ca să facă dovadă criminalităţii mele, domnia sa a citat dintr-o stenogramă, o conversaţie pe care am avut-o cu dl Alexianu 2 – 3 luni mai târziu, pentru evacuarea

evreilor din Odessa.

Conversaţia a avut loc în noiembrie 1941, când Sevastopolul nu căzuse şi întreaga flotă de război rusă şi de transport erau acolo.

Informaţii date de germani şi de serviciile noastre de spionaj ne avertizau că ruşii pregăteau o debarcare la Odessa.

Nu aveau acolo decât 20.000 soldaţi răspândiţi pe o mare lungime în lungul coastei în oraş se găseau peste 100.000 de comunişti evrei. Nu puteam risca o debarcare cu inamici în spate şi în faţă. S-ar fi întâmplat un masacru general de pe urma căruia ar fi căzut multe victime şi în oraş şi printre soldaţii români. Aveam datoria să evit această eventualitate.

Acesta este rostul conversaţiei cu Alexianu, din care dl acuzator public nu a citit decât pasajul care, recunosc că era un lucru neserios şi sinistru «să-i arunci în mare, să faci ce ştii, numai să mă scapi de ei mai repede de acolo».

Dar dl acuzator public a omis să citească totul. În aceeaşi conversaţie spuneam: «Domnule Alexianu, ce s-a întâmplat la Odessa s-a întâmplat, dar să nu se mai întâmple Te fac răspunzător pe dumneata. Du-i într-un loc sigur».

Iată domnule preşedinte adevărul.

Indiferent de explicaţiile care s-au dat, un lucru rămâne cert, şi anume că la Odessa şi-au pierdut viaţa civili total nevinovaţi. Şi, pentru că o nenorocire nu vine niciodată singură, să consemnăm că autorităţile sovietice au răspuns cu aceeaşi monedă. Astfel, într-un raport SSI ce se ocupă de bilanţul politicii de deznaţionalizare asupra românilor din Basarabia şi Bucovina iniţiată de autorităţile sovietice, se face referire la „executarea a 15.000 o sta teci şi prizonieri români la Saratov, ca represalii la împuşcarea evreilor din Odessa… Pe autorii acestei la fel de odioase crime nu-i cunoaştem, pentru că

nu i-a chemat nimeni în faţa instanţelor de judecată spre a da socoteală de faptele lor, care nu înseamnă nimic altceva decât tot crime de război. Şi s-a păstrat tăcerea. Întrucât istoria a fost nu demult scrisă din punctul de vedere îl

Învingătorului, care l-a judecat pe cd învins.

În faţa acestor documente zguduitoare prin conţinutul lor, adevărul despre Odessa începe să iasă la lumină, în ceea ce priveşte activitatea Serviciilor Secrete româneşti – în cazul Odessa se poate spune că şi-au făcut doar parţial datoria, fiindcă nu a fost suficient să se obţină informaţii, ci mult mai important rămâne felul în care s-au valorificat acestea adică ce hotărâri au luat organele de decizie cărora le-au fost comunicate şi ce consecinţe au avut.

La fel ca în cazul evenimentelor de la Iaşi. Din 26 – 30 iunie 1941, în represaliile de la Odessa, SSI nu a fost implicat. Structurile sale informative au raportat informaţii valoroase despre câmpul operaţional, ceea ce nu absolvă însă instituţia de responsabilitatea morală. Şi facem această apreciere având Io vedere ci activitatea contra-informativă aşa cum a fost concepută în documentele de organizare şi activitate ak SSI, precum şi în instrucţiunile şi metodologiile de lucru fixate de Marele Stat-Major – trebuia să vizeze cu precădere prevenirea. Mai direct spus, activitatea de informaţii, dacă nu e însoţită şi de măsuri preventive, care să poată anula chiar şi eventualele decizii pripite ori insuficient fundamentate ale factorilor de decizie politică şi militară, rămâne practic fără valoare. Este, desigur, o concluzie teoretică pe care o formulăm astăzi, când ştim ce a urmat, dar mai ales noi istoricii resimţim încărcătura politică a interpretării acelor evenimente. Din acest motiv, dar şi în spiritul de obiectivitate, am apelat mai mult la documente, renunţând deliberat la orice interpretare ce ar putea fi acuzată de subiectivism.

Trebuie să fim însă conştienţi că, în epocă, rapiditatea cu care s-au derulat evenimentele, presiunea psihologică la care au fost supuşi factorii de comandă deopotrivă cu cei din subordine, militari şi civili, nu au ofent momente de răgaz pentru măsuri preventive bine fundamentate şi anticipate.

Note

Jipa Rotaru, Octavian Burcin, Vladimir Zodian, Leonida Moise, *Mareşalul*

Antonescu la Odessa, Paideia. Bucureşti, 1999, p. 82.

2 *Ibidem*, p. 75.

3 Vezi Primăria Municipiului Odessa*, în slujba ţării Un an de gospodărire românească la Odessa 16 octombrie 1941 – 16 octombrie 1942* (*Cuvânt* înainte de

Gherman Pântea), Odessa, 1942, p. 6.

4 *Ibidem*.

5 Arh. SRI, fond „y”, dosar nr. 48 163, vol. 2, f. 263.

6 Idem, *fond Jt*\dosar nr. 7 241, f. 103 – 104.

7 Idem, dosar nr. 48 163, vol. 2, 1263.

8 Idem, fond „y\dosar nr. 21 401, vol. 6, f. 55 – 56.

9 Arh. M R, fond 948, MStM, Dosar trupe de ocupaţie între Nistru şi Nipru, Secţia a IIIhl Armau 3, nr. 870, 1650.

10 Matiaş Carp, *Cartea neagră*, voi III, pp. 208 – 209.

11 Arh. MR, fond 948, nr. 870, f. 688.

12 ftţtojy *moartea Im Antonescu*. În *Almanah istoric 50 de ani de ia moartea*

Fâmşa Muii Editura Tess-Expos, 1996, pp. 159 – 160.

13 Altă. SRI, fond, y\dosar ne. 21 401. Voi 4, f...

14/ & ** «F.îtos.

Ftfirta», f. 30 – 31.

JJ Radu Dâmilescu, *Amintiri de la*// (manuscris dat în posesia autorului 17 Arh. SRI, fond „y”, dosar nr. 40011. Vol. I, f. 8 – 10. *leidem*, vol. 28, f. 7.19F 10 – 11.

Widern, dosar nr. 40 011. Voi. 78, f. 221!

21 BIJem% f 358 – 161

22 te! t

Şimoartea lui Antonescu, în *Almanah istoric*, loc. cit. *n* P…

V (* Pe, ar & Cristian TroncoO, / «art//*de peste Prut*, în *Magazinistart**» I martie 1994, p. 20. °ssn.

8. INFORMAŢII ÎN SPRIJINUL OPERAŢIILOR MILITARE DIN 1942

Angajarea trupelor române în Crimeea nu a fost rodul unei planificări anterioare, nici din partea Comandamentului german şi nici din cea a Comandamentului român. În privinţa Crimeii, Germania proiectase să o anexeze Marelui Reich, în schimb. România a avut un interes limitat ca această zonă să fie neutralizată pentru a-şi asigura, astfel, „marea liberă. Mareşalul Ion Antonescu aprecia Crimeea ca făcând parte din „spaţiul de securitate militară** al ţării. Un asemenea deziderat era în afara posibilităţilor militare româneşti şi urma să fie îndeplinit de trupele germane. Acceptul lui Ion Antonescu că Marile Unităţi române (Corpul de munte şi Corpul de cavalerie) să fie angajate în Crimeea a fost dat pe fondul general al răspunsului pozitiv la cererea adresată de Hitler de angajare masivi a trupelor române în campania anului 19421. Obiectivul principal al campaniei din 1942 din Crimeea a fost cucerirea Sevastopolului, consemnat în Directiva operativă nr. 41, emisă de Führer în aprilie 1942. Până la acea dată, trupele române şi germane au avut de înfruntat armatele sovietice dislocate în Peninsulă Kerci.

Pentru realizarea misiunilor informative şi contrainformative, Marele Stat-Major a solicitat din nou conducerii SSI să organizeze structuri specializate care să însoţească unităţile de luptă din Crimeea, unde se desfăşurau acţiuni operative de curăţire a munţilor l-ai la de partizani, iar altele să angajeze lupte cu desantul

sovietic debarcat la „Kerci, în capetele de pod (Fcodosia, Sudak, Eltigen), sau să participe la asediul Sevastopolului şi apărarea unor poziţii fortificate. Din experienţa anului 1941, rezulta că cele mai bune informaţii, în sensul unei credibilităţi sporite în faţa factorilor de decizie, se puteau obţine din interogarea prizonierilor şi a paraşutiştilor capturaţi, precum şi prin recrutarea de agenţi din rândurile partizanilor. Din lipsă de efective, SSI a fost nevoit să recurgă la noi recrutări de ofiţeri pentru a face faţă noilor misiuni. Frontul de Est al SSI şi-a mărit efectivul cu 10 ofiţeri, buni cunoscători ai limbii rute, dintre care 4 erau foşti ofiţeri în armata ţaristă. Toţi aceştia au urmat un curs special în care accentul s-a pus pe interogarea prizonierilor de război, cum şi asupra modului de comportament. Colonelul Lissievici ne spune că acestor ofiţeri cursanţi li se recomandă să aibă o comportare omenoasă la interogări, întrucât metodele brutale folosite de Sonderftmrcrii germani nu dădeau rezultate. Cursul s-a încheiat prin exerciţii practice de interogare a prizonierilor aflaţi în lagărele din apropierea Bucureştiului. Prin această acţiune se execută, pe de o parte, controlul asupra cunoştinţelor asimilate, iar pe de alta. li se oferea posibilitatea de a obţine o oarecare experienţă.

Lasfarşitul lunii februarie şi începutul lunii martie, centrele informative Cernăuţi, Chişinău şi Odessa, au fost scoase din subordinea Secţiei I informaţii şi trecute în

SÄr-rtea Secţiei a îl-a conrrmnformaţii. pe motiv ci predominau sarcinile de contraspionaj. Tot la luna februarie 1942, Biroul Agenturii Frontului de Est din SSI a detaşat un centru informativ condus de locotenent-colonelul Mihai Goanţa pe lângă Comandamentul Corpului 6 Armată, condus de generalul Corneliu Draga li na. Misiunea acestuia era „de a procura informaţii din zona de operaţii militare, la care urma şi participe

Corpul 6 Armată. Împreună cu trupele germane în Crimeea.

După terminarea tuturor preparativelor, noul Eşalon Mobil al SSI s-a deplasat pe itinerarul Odess-Nikolacv-herson-Simteropol, în urma dispoziţiilor date de generalul german Eugen von Schobert, comandantul Armatei a 11 – a germane, ofiţerii Eşalonului Mobil aveau misiunea de a se ocupa în exclusivitate de interogarea prizonierilor. Sovietici aflaţi în lagărele germane din Crimeea. Restul personalului a fost redistribuit în centre informative pe lângă fiecare divizie de vânători de munte aflate pe frontul *l* de atac al Sevastonolului.

Apreciem că benefică întărirea unităţilor române cu elemente specializate în culegerea şi sintetizarea informaţiilor. Obiectivul trupelor române era să execute deplasări pe distanţe mari, să străbată zone în care mişunau partizani sovietici, care puteau fi contracaraţi numai în măsura cunoaşterii spaţiului geografic în care activau, a valora, forţelor, a gradului de dotare, a bazelor lor de dispunere, a modului specific i de acţiune. De asemenea, unele obiective din teritoriul ocupat se impuneau a fi bine cunoscute pentru o corectă evaluare a posibilităţilor de folosire a infrastructurii, proprii. Se poate susţine, aşadar, opinia că valoarea documentării realizate de SSI a fost apreciată de cabinetele ministeriale ale armatei după verificarea concretă a situaţiei, îl nu doar ca un gest de curtoazie.

Astfel, datele procurate de structurile de specialitate ale SSI în această perioadă au stat la baza întocmirii mai multor sinteze documentare. Una dintre ele făcea referire la portul Odessa, despre care Subsecretariatul de Stat al Marinei, Cabinetul; Ministrului, prin Adresa nr. 3 540 din 19 februarie 1942, trimitea către SSI mulţumiri pentru felul „documentat în care a fost întocmită.

O captură importantă s-a realizat, la sfârşitul lunii februarie 1942, de către structura contram formativă dislocată în Peninsulă Kerci. Încă din primele zile ale lunii februarie, formaţiuni de cercetare sovietice întreprinseseră o serie de acţiuni de recunoaştere pe tot frontul Peninsulei Kerci şi pe coasta Mării Sivaşului, în special în regiunea Cernii Kof-Belii Koş. În sectorul Regimentului 2 călăraşi au fost descoperite trei echipe de agenţi informatori, care aveau misiunea să transmită date Comandamentului Armatei 51 sovietice, cu punctul de comandă la Kiet, asupra dispozitivului trupelor române şi germane de pe coasta Sivaşului şi a mişcărilor de trupe în zona Seitler-Jeliabovka-Itski Una dintre echipele de agenţi informatori fusese dotată cu un post de radio-emisic tip englezesc, cu bătaie de 100 km. Din cercetarea informativă 1 efectuată asupra acestor agenţi s-au obţinut importante informaţii, precum şi un bogat material de transmisiuni şi cifru. Prevenite asupra intenţiilor de atac ale trupelor sovietice, unităţile germane şi române din zonă au rezistat, mai întâi, pe poziţii iar, ulterior, în primele zile aţe lunii martie, după ce au primit întăriri în punctele slabe, au reuşit să-şi concentreze forţele şi & a-şi coordoneze acţiunile pentru a respinge încercările de debarcare ale unor trupe sovietice.

La sfârşitul lunii aprilie 1942, un alt raport informativ care sintetiza informaţiile obţinute din anchetarea unor prizonieri membri ai formaţiunilor de partizani secrete – releva aspecte de interes operativ pentru Frontul de Eft. Se atrăgea atenţia ci Rusia Sovietică pregătise din timp contingente cât mai mari de partizani, care, pe lângă acţiunile operative desfăşurate de armata regulată, trebuia şi conlucreze la obţinerea rezultatului final –, adică organizarea din punct de vedere comunist al teritoriului cucente Pentru realizarea acestui obiectiv, conducătorii URSS pregătiseră masele

captivate de ideologia comunistă, „pregătindu-le şi instruindu-le pentru o luptă subversivi susţinută”. Concluzia formulaţi de document era ci „în războiul împotriva bolşevismului trebuie să distingem două clemente de forţă: armata operativă şi masa comunistă organizată şi instruită pentru lupta subversivă, compusă din elemente din toate mediile sociale, neţinând seama de sex şi vârstă, a cărei manifestări se fac resimţite pe întregul întins al teritoriului Sovietic ocupat şi care în prezent formează o a doua armată invizibilă”. Declanşându-se operaţiile militare, analiştii Eşalonului 1 al SSI aveau confirmarea că, „pe lângă acţiunea Armatei Roşii propriu-zise, simultan a intrat în acţiune şi această a doua armată invizibilă compusă din masa comunistă**9.

Structurile informative ale Eşalonului Mobil reuşiseră şi identifice şi apoi şi captureze prin colaborarea cu unităţile militare, tot în luna aprilie 1942, un grup de 10 partizani, în frunte cu maiorul Vladimir Badaev. În urma descinderii făcute la punctul Său de comandă, s-a constatat că dispunea de un aparat de radiotelefonie, emisie şi recepţie, cu ajutorul căruia primea ordinele şi transmitea informaţiile despre armată română culese prin propria sa agentură. Din ancheta informativi s-a putut stabili ci „agentura lui Badaev este recrutată din elemente pe care autorităţile noastre s-au bazat în operă de refacere a vieţii morale, culturale şi economice a oraşului Odessa** °. O altă informaţie de interes făcea referire la faptul că în catacombele de ia Nerubaisk-Usatovo se afla şi un „important depozit de arme puşti mitraliere şi mitraliere precum şi circa 120.000 cartuşe pentru arme (puşti mitraliere şi mitraliere), circa 1.000 grenade şi 500 kg explozibil. Anchetat din punct de vedere informativ asupra misiunii pe care o avea de îndeplinit, maiorul Badaev a recunoscut că a transmis la Moscova informaţii precise

referitoare la: dislocarea trupelor române din oraşul Odessa şi din împrejurimi; amplasarea bateriilor de coastă şi a bateriilor antiaeriene; identificarea punctelor din oraş în care se construiseră baricade pentru apărare, date cu caracter economic; starea de spirit a populaţiei. Cu puţin timp înainte de a fi capturat, Badaev transmisese o listă cu numele capilor autorităţilor româneşti, civile şi militare, „cerută în mod special la Moscova”, urmând ca, ulterior, „să primească instrucţiuni în vederea organizării atentatelor împotriva acestora*”.

Anchetele informative desfăşurate asupra altor grupuri de partizani identificate şi capturate au scos la iveală şi alte informaţii interesante. Bunăoară, s-a putut afla că Secţia Speciali a Marinei Militare de pe litoralul sudic, care avusese până în octombrie 1941 sediul în Odessa, a lăsat o organizaţie puternică de partizani, teroriști şi spioni. Această organizaţie era alcătuită dintr-o Grupă pentru spionaj, un detaşament numeros şi bine înarmat de partizani format din foşti marinari şi o grupă specializată în acte de terorism 3.

Un alt document de sinteză al SSI. Care evalua informaţii obţinute prin anchetă asupra grupurilor de partizani capturate, atrăgea atenţia asupra faptului că, deşi aveau acelaşi scop. „Aceste organizaţii acţionau compartimentat, atât ca organizare, cât şi ca domeniu de activitate (social, politic, economic, militar etc.), realizându-se o conspirativitate aproape absolută” 1. Conducerea partizanilor era asigurată, de regulă, de un ofiţer NKVD, cu grad corespunzător celor militare. Şeful unui grup de partizani dispunea de putea nelimitate asupra tuturor membrilor din organizaţie, putându-i extermina oricând pe cel care deviau de la misiunile încredinţate sau deveneau periculoşi pentru mişcarea de partizani

Întreaga mişcare de partizani a fost din timp

pregătită şi prevăzută în Planul de mobilizare al Armatei Roşii. O astfel de evaluare a SSI se baza pe informaţiile care atestau că mişcarea de partizani nu era semnalată doar în Odessa, ci cuprinsese tot teritoriul devenit teatru de acţiuni militare pe Frontul de Est, în Ucraina, Bielorusia, Basarabia, Transnistria şi Crimeea.

Misiunea partizanilor din Odessa era de a participa la luptă alături de armata operativă, iar în cazul debarcării trupelor sovietice în oraş, urma să le faciliteze înaintarea şi consolidarea poziţiilor. În paralel cu participarea activă la operaţiile militare, grupele de partizani îndeplineau fi misiuni de spionaj, terorism şi diversiune. Interesantă este şi următoarea concluzie formulată de documentul de analiză al SSI: Fără o înţelegere a realităţilor şi o transpunere din partea noastră în mentalitatea populaţiilor sovietice, acţiunile noastre operative, precum şi acţiunea noastră constructivă de organizare a teritoriului în spatele frontului, va întâmpina mari greutăţi şi va pretinde timp îndelungat”. Această evaluare se poate considera că un serios semnal de alarmă asupra situaţiei create pe Frontul de Est, acolo unde, în zonele luate sub control în urma operaţiilor militare, populaţia sovietică era ostilă prin „mentalitatea ei” şi dispusă să recurgă la orice formă de luptă. De aici şi soluţia propusă de SSI, ca măsurile de contracarare a mişcării de partizani să fie gândite nu numai prin latura operativ-represivă, ci şi prin cea constructivă, în sensul de organizare şi asigurare a unei vieţi normale în spatele frontului.

La 8 mai 1942, trupele germane şi române au declanşat Operaţia „Trappenjagd” al cărei obiectiv strategic a fost recucerirea Peninsulei Kerci şi nimicirea forţelor sovietice din această zonă. Bine pregătită şi executată cu rapiditate şi precizie, ofensiva s-a finalizat, la 15 mai, cu o victorie răsunătoare, datorită în primul rând geniului probat de generalul german Erich von

Manstein1. Din studiul documentelor de comandament rezultă că victoria s-a datorat şi unei bune cunoaşteri a forţelor sovietice dislocate în Peninsulă Kerci. Informaţiile obţinute din declaraţiile prizonierilor sovietici capturaţi, în urma grelelor lupte de apărare din lunile februarie, martie şi aprilie, atestau fără dubii că înaltul Comandament Sovietic pregătea o acţiune ofensivă pe acest front, concomitent cu ofensiva de la Harkov (10 mai 1942). Superioare din punct de vedere numeric, forţele sovietice fuseseră eşalonate în adâncime spre est, menţinând însă grosul forţelor în sectorul de nord, tar la sud o aripă mai slabă. Problema era eu atât mai complicată cu cât frontul din Parpaci nu putea fi atacat decât frontal, marea excluzând orice manevră de învăluire pe uscat Mai mult, pentru a obţine victoria, forţele germane şi române nu-şi puteau permite o luptă pe aliniamente succesive care i-ar fi favorizat pe sovietici –.ci erau obligate să extrrpeze dintr-o primă lovitură energică, dată cu precizie, grosul forţelor adverse. Cunoscând cu Exactitate dispozitivul strategic al forţelor sovietice şi prevenit de intenţiile lor ofensive, generalul Erich von Manstein a planificat operaţia în cele mai mici amănunte. El a hotărât ca grosul forţelor sovietice, aflate la flancul nordic unde comandantul sovietic aştepta de fapt lovitura principali – să fie fixat de Corpul 7 Armată român (diviziile 19 infanterie şi 8 cavalerie) şi de Corpul 42 Armată german, tar lovitura principală să fie executată de Corpul 30 Armată german la flancul sudic, de-a lungul mării. În breşa creată urma să fie introduse Divizia 22 blindată şi Brigada von Groddck, a căror misiune era de a încercui forţele fixate la flancul de nord. Pentru a păstra secretul desăvârşit al manevrelor, planificarea operaţiei a fost adusă din timp doar la cunoştinţa Comandamentului şi şefului de stat-major. De altfel, mis unic contrainformative prin care s-a urmărit protejarea secretului operaţiei, precum şi unele manevre

de inducere în eroare a inamicului au jucat, la rândul lor, un rol însemnat în obţinerea victoriei în bătălia pentru recucerirea Peninsulei Kerci, din mai 1942, ceea ce este relevant pentru aportul activităţii informative la fundamentarea unor elemente de artă militară. De exemplu, deşi operaţia a început să fie montată de la 15 aprilie şi Comandamentul sovietic dispunea pe tot teritoriul Crimeii de o vastă reţea de agenţi, recrutaţi din populaţia locală şi dintre cei lansaţi cu paraşuta în spatele frontului, ofensiva trupelor germane şi române a constituit o mare surpriză. Totodată, zona de efort fusese bine camuflată, făcându-se uz de diferite înşelăciuni Astfel, comandantul german a lansat ştirea, cu mult timp înainte, că efortul atacului se va produce la nord, de-a lungul căii ferate spre Semisotka, apoi la nord-est. Către Ak Monai, ceea ce a avut ca rezultat faptul că sovieticii şi-au deplasat cea mai mare parte a rezervelor pe această direcţie, intensificând organizarea terenului în acele zone. Inducerea în eroare a Comandamentului sovietic a fost verificată de aviaţia germană şi confirmată de prizonierii anchetaţi informativ în ultimele zile premergătoare atacului.

Din studiul documentelor de comandament privind operaţiile pentru cucerirea Sevastopolului (i un iclul ic 1942) rezultă, de asemenea, rolul important al informaţiilor la nivel tactic şi operativ în repurtarea victoriei de către trupele germane şi române (Armata a 11 – a germană şi Corpul de munte român). Înainte de începerea operaţiilor, se obţinuseră informaţii în baza cărora s-a stabilit că unităţile sovietice care făceau parte din diviziile 25 şi 385 infanterie aveau companiile cu efective ce variau între 40 şi 100 de oameni. Comandamentul sovietic conta pe noi completări sosite în ultimul timp. Din punct de vedere etnic, alcătuirea unităţilor era neomogenă (80% caucazieni, 20% ruşi şi ucraineni), cu un moral foarte scăzut Brigăzile

(regimentele) de infanterie marină aveau efectivele aproape complete, formate din 50% ruşi, oameni de încredere ai regimului comunist, cu un moral ridicat, De asemenea, din informaţiile dobândite rezultă că pentru economia de muniţii, Comandamentul sovietic ordonase ca tragerile, la toate categoriile de armament, şi se facă doar în ultimul moment, urmă* rându-se în acelaşi timp şi nu se dezvăluie dispozitivul de foc. Hrana trupelor sovietice era de proastă calitate, excepţie făcând, la acest capitol, trupele de marini. În documentele de comandament româneşti, în care s-au analizat operaţiile la sfârşitul bătăliei, se aprecia că dispozitivul inamic a fost cunoscut anterior şi a fost confirmat prin informaţiile obţinute de la prizonierii sovietici şi din documentele capturate. Aşadar, informaţiile au corespuns realităţii. Interesant este faptul că sovieticii au cunoscut şi ai foarte bine nu numai data» ci şi ora atacului asupra oraşului Sevastopol – asta a reieşit din declaraţiile prizonierilor germani. Aşa se explică bombardamentul intens ai sovieticilor, executat cu câteva ore înainte de declanşarea atacului Armatei a II-a germane. Dar comandamentele române au apreciat atât informaţiile despre inamic, obţinute şi difuzate cu operativitate, cât şi documentele de analiză şi sinteză; întocmite de SSI. Astfel, un document de sinteză al SSI intitulat „Posibilităţile actuale ale Sovietelor în Caucaz şi Trtnscaucazia” a fost apreciat prin Adresa nr. 210 565, I din 10 iunie 1942, de Secţia a 2-a din Marele Stat-Major ca „un preţios material documentar ce reprezintă un pas mai departe în munca comună în a stabili valoarea armatei sovietice44. La 26 iunie 1942, Subsecretariatul de Stat al Marinei trimitea din nou mulţumiri SSI, prin Adresa nr. 793, pentru studiile „Flota Comercială Sovietică din Marea Neagră”, „Porcul Sevastopol** şi… Flota Comercială Sovietică din Marea Caspică”, ce prezentau „un real interes şi folos pentru Marină

Regală**20.

După căderea oraşului-port Sevastopol, la 4 iulie 1942, şi ocuparea întregii Peninsule Crimeea de trupele germano-române, centrele informative ale SSI au fost redistribuite pe lângă Corpul de cavalerie, Divizia 19 infanterie şi Divizia 2 vânători de munte române, care au acţionat în Kuban şi în regiunea Caucazului de Nord, până la Mine-ralnîi Vodi, Nalcik şi Mazdak.

La jumătatea lunii august 1942, s-a comunicat la SSI că Marele Cartier General român urma să-şi instaleze sediul la Rostov pe Don, fapt ce impunea măsuri informative şi contrainformative luate din timp. Eşalonul Mobil, având la comandă pe locotenent* colonelul Grigore Emescu şeful Biroului studii –, căruia i se acorda tot mai multă încredere pentru materialele documentare şi informative întocmite până atunci, s-a deplasat p itinerarul Zăporojc-Manupol-Taganrog-Rostov pe Don. Aici a colaborat cu colonelul Titus Gârbea – şeful detaşamentului de legătură al Marelui Cartier General român cu Comandamentul Grupului de Armate „Sud” german. Interesant este faptul că Eugen Cristescu a început să fie informat de Eşalonul Mobil că trupele germane nu mai inspirau o stare de forţă şi siguranţă că în anul precedent la rândul lui, generalul Mihail Racoviţă, comandantul Corpului de cavaleria, care îşi avea postul de comandă în Slavianskaia, a primit din partea Eşalonului Mobil „un material informativ referitor la unităţile sovietice dislocate în Cuban şi Caucazul de Nord.

La sfârşitul lumi august 1942, Secţia a 2-a din Marele Stat-Major l-a recunoştinţat pe colonelul Ion Lissievici care preluase din nou comanda Eşalonului Mobil – despre dispozitivul în curs de realizare al mărilor unităţi române în Cotul Donului şi Stepa Calmucă, în urma căruia să stabilit organizarea, încadrarea şi dotarea structurilor informative ce urmau să acţioneze

pe frontul celor două armate române, şi anume: „Centrul Informativ condus de locotenentul Ciorapciu, pe fâşia de front a Corpului 1 armată; Centrul informativ sub comanda căpitanului Zilonu, în zona Corpului 5 armată; Centrul informativ – locotenent-colonel Goanţă M., aflat deja pe lângă Corpul 6 armată; Centrul informativ – căpitan Ostrovzki, pe lângă punctul de comandă al Armatei a 4 a, urmând să acţioneze pe întreg frontul acesteia.

Pe măsura intrăm pe front a Marilor Unităţi, centrele informativa ale Eşalonului se instalau în apropierea posturilor de comandă, unde stabileau legăturile cu Marele

Cartier General şi cu Centrala de la Bucureşti. Dar ceea ce ne interesează în primulând sunt informaţiile procurate înainte de marca ofensivă sovietică de la Stalingrad, ca şi evaluările făcute de analiştii SSI. Din studiul documentelor privind informaţiile obţinute şi transmise de Eşalonul Mobil rezultă că armata sovietică se pregătea pentru o mare ofensivă la Cotul Donului. În amintirile sale, generalul Jukov susţine că înaltul Comandament Sovietic luase decizia contraofensivei la 12 septembrie 1942. Primul document al SSI despre această problemă a fost emis la 20 septembrie şi a adresat Marelui Cartier General al armatei române, cu următorul conţinut: „Armata sovietică se pregăteşte pentru o puternică ofensivă în Cotul Donului. În acest scop sunt în curs de concentrare mari unităţi cu efective proaspete, aduse din Siberia, bine echipate şi instruite. Ofensiva va dispune de o masă de circa 600 – 700 de tancuri. Ba urmează să înceapă la data de 25 octombrie 1942, cu efort probabil pe direcţia Kletkaia-Rostov. După cum îşi amintea colonelul Ion Lissievici, Comandamentul german al Grupului de Armate Sud a apreciat primele informaţii oferite de SSI despre iminenţa unei contraofensive sovietice la Cotul Donului şi în Stepa

Calmucă drept „netemeinice” şi „alarmiste44. Ulterior, verificându-le, a ajuns la concluzia că „sunt posibile.

Raportul SSI, văzut şi avizat de mareşalul Ion Antonescu la 1 octombrie 1942, (acea referire la următoarele mari unităţi sovietice identificau; şi care, după cum reieşea din analiza dispunerii lor tactice, erau concentrate pentru apărarea Stalingradului. Documentul SSI făcea referire la Armata a 51-a (diviziile 89, 91, 204 infanterie), Armata a 62-a (diviziile 35, 157, 399 infanterie), Armata a 64-a (diviziile 28, 29, 208 infanterie şi Divizia 422 infanterie sosită din Extremul Orient) şi Armata a 8-a aeriană* Şapte zile mai târziu. Eşalonul Mobil al SSI întocmea o notă informa-livă intitulată „Consideraţiuni asupra potenţialului industriei militare a URSS4. Informaţiile câte au stat la baza întocmirii acestui document fuseseră obţinute prin exploatarea unui număr considerabil de tehnicieni, specialişti şi prizonieri sovietici, fapt pentru care concluziile formulate prezentau un real interes: „Industria de război sovietică nu este atât de profund zdruncinată cât se crede, nu i s-a dat lovitură decisivă şi dispune de suficiente materii prime, combustibil, instalaţiuni de prelucrare, iar greutăţile ce le întâmpină în prezent şi care au fost enumerate mai sus sunt în măsură a fi remediate în spatele îndepărtat al frontului/” 27

La 13 octombrie 1942, Eşalonul Mobil al SSI a întocmit Nota informativi cu numărul 1 635, intitulaţi „Identificări de unităţi şi obiective militare în regiunea Stalingrad*, prin care informa Cabinetul Militar al conducătorului statului asupra următoarelor unităţi militare sovietice: Comandamentul Armatei a 57-a (la sud de Clubâi), Regimentul 203 rezervă (la Pologaie Zacimsce circa 25 km de Vladimi-rovska), Regimentul 178 rezervă (regiunea kapustin-Iar şi Solianka). Serviciul Special NKVD (la ferma situată la 1 km vest de Rapina circa 12 km nord-vest de Raigorod). Acelaşi document

tăcea referiri la aerodromurile sovietice de la Srednaia Ahtiuba şi Sapionnoie, precum şi la un tren cu muniţii şi un mare depozit de benzină fi muniţii identificate la 2 km de Leninsk, pe o ramură de cale ferată terminus, spre o pădure situată la sud de şosea28.

Între 25 şi 30 octombrie 1942, Eşalonul Mobil al SSI a informat Marele Cartier General român ca ofensiva sovietică la Cotul Donului a fost amânată: „Ansamblul informaţiilor primite din diferite surse, spre sfârşitul lunii octombrie, duc la concluzia că proiectată ofensivă se va produce în prima decadă a lunii noiembrie 1942, imediat după ameliorarea situaţiei la Stalingrad, pentru care s-au luat măsuri necesare. Imediat după această situaţie, se va trece la ofensivă, fie întâi pe frontul de la Stalingrad, fie pe frontul de la sud de Stalingrad, kl scopul de a pune stăpânire pe poziţii mai bune care vor servi ca bază pentru operaţiuni ofensive în stil mai mare ce vor avea loc într-un alt sector mai sensibil, fie ta Cotul Donului pentru a sparge frontul şi înainta spre Rostov, după care vor acţiona şi forţele de la sud de Stalingrad, fie concomitent cu un atac de la nord Stalingrad spre a despresura oraşul”. 29

Cu Nota informativă numărul 2 097 intitulată „Pregătiri sovietice pe frontul Stalingrad”, din 2 noiembrie 1942, Eşalonul Mobil al SSI aducea la cunoştinţa principalilor utilizatori (Preşedinţia Consiliului de Miniştri Cabinetul Militar, Marele Cartier General – Secţia a 2-a, Comandamentul „Cantemir” Secţia a 2-a, Cartierul General a) Acrului Secţia a 2-a şi SSI din Bucureşti) noi informaţii de interes opera, tiv. „Din declaraţiile prizonierilor de război”, menţiona documentul, „rezulta că trupele ce sunt trecute la vest de Volga ar fi destinate ofensivei sovietice ce ar începe la 7 noiembrie, ziua aniversării Revoluţiei [bolşevice din 1917 – *n ns.*]. Ofensiva ar avea ca scop recucerirea Stalingradului, după care forţele sovietice s-ar îndrepta

în direcţia Rostov, pentru a izola trupele germane ce operează în Caucaz. Concomitent cu trecerile de trupe la vest de Volga, pe malul de est se execută lucrări de organizarea terenului, I şanţuri anticar şi cazemate**30.

Ulterior, SSI a informat că şi această dată a fost amânată de înaltul Comandament Sovietic, ofensiva urmând să fie declanşată între 15 şi 20 noiembrie 1942. „În această acţiune”, precizează Nota informativă din 15 noiembrie 1942, „rolul principal îl vor avea aviaţia şi unităţile blindate, care au şi fost pregătite în vederea ofensivei. Date informative obţinute în prima decadă a lunii noiembrie 1942, arată că dispozitivul ofensiv sovietic este aproape realizat, declanşarea acţiunii fiind în funcţie de: condiţiile atmosferice favorabile pe care le aşteaptă cât mai propice în realizarea surprizei (ceaţă, ninsoare etc.); completarea informaţiilor asupra dispozitivelor forţelor române şi a posibilităţilor de reacţie (rezerve tactice şi strategice).

Prin alte note şi rapoarte informative, Eşalonul Mobil a atras atenţia asupra masivelor concentrări de trupe sovietice în zonă32, ceea ce crea un evident pericol, în vreme ce Serviciul de informaţii german pronostica faptul că în Stepa Calmucă era cu neputinţă să se adune rezerve sovietice într-o măsură importantă3.

Rapoartele informative ale Eşalonului Mobil făceau însă referire şi la starea de spmt a trupelor române de la Cotul Donului, deşi, prin conţinutul lor, veneau în contradicţie cu rapoartele comandamentelor militare. Eugen Cristescu susţine că „astfel da rapoarte nu au fost luate în consideraţie.

E adevărat că informaţiile SSI, analizate prin prisma acestor documente, nu au reuşit să indice o dată sigură a declanşării contraofensivei sovietice la Cotul Donului, dar evaluările privind iminenţa ei au fost corecte. Acest aspect este confirmat şi de Raportul generalului Petre Dumitrescu, comandantul Armatei a 3-a române, care

preciza la un moment dat: „Toate rapoartele informative şi operative zilnice ale Armatei 3, din perioada 29 octombrie-18 noiembrie stau mărturie nezdruncinată a bunei informări a comandamentului nostru fi a alarmării la timp şi documentat a autorităţilor superioare, care trebuiau şi puteau să ia măsuri oportune pentru a face faţă atacului ce se desemna... Măsurile luate nu au fost nici oportune, nici suficiente, 5

De asemenea, într-o analiză întocmita, în martie 1943, de Biroul de studii al Frontului de Est pe baza examinării întregului material informativ obţinut de Eşalonul Mobil în perioada septembrie 1942-deccmbrie 1943, se formulau următoarele concluzii în legătură cu declanşarea contraofensivei sovietice: „De altfel, data precisă a declanşării ofensivei nu mai prezenta importanţă deosebită pentru noi, atâta vreme cât încă cu mult înainte se ajunsese la preciziuni asupra intenţiilor ofensive ale Sovietelor, în care scop afluirile de trupe şi materiale de război erau în ultima vreme tot mai vizibile şi mai intense. Dacă elaborarea planului a putut fi ţinută în secret o oarecare vreme, imediat când primele pregătiri materiale au început şi ia forma concretă, intenţiile ofensive de iarnă ale Sovietelor se precizau tot mai iminente şi ca sector de acţiune şi ca idei operative tactico-strategice. Amânarea ei de la data presupusă, având drept cauze cele arătate mai sus [pierderile suferite în urma acţiunii întreprinse de aviaţia germano-română la nord de Don, către sfârşitul lunii octombrie şi începutul lunii noiembrie 1942 *n. ns*\iar nefinalizarea [pregătirilor *n. ns.* \nu a mai putut forma o problemă de prea mare importanţă pentru Comandamentul sovietic, care stabilise totul în amănunt pentru un rezultat pe care îl sconta cât mai mare. Este îndeobşte cunoscut că în baza acestor informaţii Comandamentul Armatei a 3-a române a întreprins toate demersurile posibile pentru crearea condiţiilor normale de acţiune a trupelor din

subordinea sa: lichidarea capului de pod sovietic de la Cotul Donului, asigurarea necesarului de mijloace antitanc, atât sub aspect cantitativ, cât şi calitativ. Eludarea de către comandamentul german a informaţiilor, a concluziilor, propunerilor şi cererilor părţii române a fost, credem, unul dintre factorii care au dus la dezastrul de la Stalingrad. Elocvente în acest sens sunt consemnările lui Ion Gheorghe: „La Statul Major german ni s-a răspuns că acesta este informat despre pregătirile ruseşti în ce priveşte Armata 3, dar că conducerea germană le consideră numai o manevră a conducerii sovietice de abatere a atenţiei; aceasta nu intenţionează să dea lovitura hotărâtoare pe Don, ci probabil în regiunea Moscovei De aceea este prematur să se pună în mişcare încă de pe acum rezervele germane de tancuri, mai înainte că intenţiile sovietice să se clarifice. Am fost asigurat că Armata 3 română nu va rămâne fără ajutor, în caz că acesta se va dovedi necesar. Şi de această dată conducerea germană a fost victima iluziei sale. Ofensiva rusească nu a venit în regiunea Moscovei, ci pe Don. Ea a lovit mai întâi şi cu toată puterea Armata 3 români.

Toate acestea demonstrează că pierderile suferite de armata români la Cotul Donului şi în Stepa Calmucă, prin contraofensiva sovietică declanşată la 19*20 noiembrie 1942, nu se datorează lipsei de informaţii despre inamic, cauzele ţinând de cu totul alte resorturi. De exemplu, la 3 decembrie 1942, mareşalul Ion Antonescu îşi dădea seama deja că înfrângerea germanilor de la Stalingrad era *rezultatul nu numai* ai unei erori de concepţie şi de conducere, ci şi al „neputinţei de a-i copleşi pe ruşi”. În ziua de 9 decembrie, data elaborării scrisorii către feldmareşalul von Manstein, convingerile mareşalului Ion Antonescu prindeau contur şi mai precis în această direcţie. După aprecierea sa, înfrângerea fusese cauzată nu atât de greşelile comise de comandamentele

germane, cât, mai cu seamă, de infidelităţile Berlinului faţă de români Generalul Ion Gheorghe amintea faptul ci frontul german se găsea într-o criză strategică, ce căpătase forme grave, ca urmare a lipsei de rezerve. „Ea era o consecinţă a împrâsticni forţelor în toate direcţiile, mai ales în operaţiunile din Caucaz. la ciuda câştigurilor de teren, obiectivele propuse au rămas neatinse. O flagrantă epuizare strategică. Conducerea germană încercase să devină stăpână pe situaţie printr-o serie de măsuri operative insuficiente. Ea îşi propusese ţeluri îndepărtate şi mari fără să dispună însă de forţele necesare. Generalul Ion Gheorghe aprecia, pe bună dreptate, că înaltul Comandament German mai făcuse greşeala de neiertat de a opera pe Unii divergente: pe Don, la Stalingrad, în Caucaz. „Ea s-a trezit prea târziu din această greşeală”, spune Ion Gheorghe, „şi nu i-a rămas altceva de făcut decât să umple imensul gol al câmpului strategic cu trupe aliate [Armatele a 3-a şi a 4-a române, Armata a 2-a italiană şi Armata a 2-a ungară *n. ns.*]. Oricât de mare ar fi fost vitejia cu care ar fi luptat aceste unităţi, ele erau totuşi nepregătite pentru un război modern”.

Pe baza informaţiilor primite de la Eşalonul Mobil al SSI de pe Frontul de Est, analiştii din cadrul acestui serviciu au întocmit o primă evaluare la 18 decembrie 1942, în care se sublinia: „Planul operaţiunilor germane prevedea pentru anul 1942 distrugerea grosului armatei ruse şi distrugerea liniei Astrahan-Arhanghelsk şi cucerirea Caucazului Din acest plan a fost realizat: cucerirea Peninsulei Kerci, cucerirea Cetăţii Sevastopol, executate cu trupele aflate în Crimeea (fără trupe proaspete); câştigarea de teren în Caucaz, fără importanţă strategică; o câştigare de teren în direcţia Stalingrad care s-a soldat în condiţiile cunoscute. O primă concluziune că se impune este aceea că operaţiunile de pe Frontul de Est, din cursul anului 1942,

constituie în fond un eşec al planului strategic german. În dreptul acestei fraze, pe manşeta documentului, mareşalul Ion Antonescu a făcut următoarea consemnare cu creionul roşu: „Mai mult” ceea ce înseamnă că-şi dădea seama că eşecul avea repercusiuni mult mai grave.

O altă concluzie subliniată de analiştii SSI în acelaşi document era următoarea: „Rezervele ruseşti nu sunt epuizate şi trebuie să ne aşteptăm la atacuri noi din partea lor şi la o prelungire a eforturilor ruse pe tot timpul iernii”. 42 Şi în dreptul acestei fraze, mareşalul Antonescu a făcut consemnarea: „Da” ceea ce înseamnă că evaluările SSI le-a considerat corecte.

Note

1 Adrian Pandea, Eftimie Ardeleanu, op. cit., pp. 94 – 95.

2 Ion Lissievici, *op. cit*, p. 60.

3 *Ibidem*, pp. 66 – 67.

4 Arh. SIO, fond „d”, dosar nr. 7 963, vol. 2, f. 2 8.

5 Adrian Pandea, Eftimie Ardeleanu, op. cit., p. 217.

6 Arh. SRL dosar nr. 7 243, f. 280.

7 *Ibidem*.

8 *Ibidem*

9 Ibidem, f. 281.

10 Ibidem, *1245*.

11 Ibidem, f. 284.

n Ibidem J.2U. M Ibidem, f. 288.

14 *Ibidem*, *f*. 295.

15 Ibidem! 296.

16 Adrian Pandea, Eftimie Ardeleanu, op. cit., pp. 44 – 45

17 *Ibidem*, pp. 226 – 227.

18 Ibidem, *p*. 270.

19 Arh. SRI, dosar nr. 7 963, vol. 2, f. 24.

20 *ibidem*, f. 29.

21 Ion Lissievici, op. cit., p. 60.

22 *Ibidem*, f 80.

23 G.K. Jukov, *Amintiri şi reflecţii*. Bucureşti, 1970, p. 235.

24 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 232, f 10.

25 ion Lissievici, op. cit., pp. 85 – 86.

26 Gh. Buzatu, op. cit., p. 260.

27 *Ibidem*, p. 261.

28 *Ibidem*, p. 261 – 261.

29 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 233, f.11.

30 Gh. Buzatu, op. cit., *p*. 263.

31 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 233, f. 12.

32 Gh. Buzatu, op. cit., pp. 266 – 269 (vezi notele informative din 14, 18 – 21

Noiembrie 1942).

33 Vezi, pe larg, la Adrian Pandea, Ion Pavelescu, Eftimie Ardeleanu, *Românii*

Ia Stalingrad, Bucureşti, 1992, p. 46.

34 Eugen Cristescu, op. cit., *p*. 206.

35 Adrian Pandea, Ion Pavelescu, Eftimie Ardeleanu, op. cit., p, 216.

36 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 6 232, vezi documentul intitulat „Studiul rezumat al informaţiilor referitoare la operaţiunile armatei sovietice întreprinse între 19 noiembrie 1942 – 20 februarie 1943, în sectorul trupelor române, date informative din

Surse proprii”, f. 14 – 34.

3 Jon Gheorghe, op. cit., *pp*. 251 – 252.

38 Adrian Pandea, Ion Pavelescu, Eftimie Ardeleanu, op. cit. P. 14.

39 General Ion Gheorghe, op. cit., *p*: *244*.

40 Ibidem, *p*. *254*.

41 Arfa. SRI, fond „d”, dosar nr. 4 293, f. 1.

42 *Ibidem*, f. 3.

9, DE LA MAREA COTITURĂ A FRONTULUI DE EST LA REORIENTAREA POLITICO-STRATEGICĂ A ROMÂNIEI

Dacă succesul contraofensivei sovietice de la Stalingrad, din noiembrie 1942-februarie 1943, a însemnat o mare cotitură în desfăşurarea operaţiilor militare pe Frontul de Est, în sensul că iniţiativa strategică a trecut de partea Armatei Roşii, această contraofensivă a semnificat, în egală măsură, şi o mare cotitură în relaţiile dintre armata română şi cea germană.

Colonelul Ion Lissievici consemnează în memoriile sale: „După ruperea frontului la Cotul Donului s-au produs dese incidente între ostaşii germani şi cei români. Adeseori germanii insultau pe ostaşii români, care ripostau cu toată vehemenţa. În cursul retragerii, germanii refuzau să transporte în autovehiculele lor ostaşii români, chiar dacă erau bolnavi sau răniţi transportabili. Dacă totuşi se agăţau de autovehicul cu intenţia să se urce în el, erau loviţi şi siliţi să coboare, indiferent dacă autovehiculul staţiona sau era în mişcare. De asemenea, pe timpul retragerii atât din Cotul Donului cât şi din Stepa Calmucă, s-au iscat dese incidente cu ocazia repartizării sau ocupării cantonamentelor. Germanii ocupau cele mai bune sectoare sau locuinţe, iar românilor le repartiza periferiile clădirilor cele mai rele. Uneori, le refuzau chiar intrarea în cantonament, ei ocupând întreaga localitate. Datorită incidentelor provocate de către ostaşii germani, relaţiile dintre aceştia şi ostaşii români s-au înăsprit în mod evident, întreaga această situaţie am adus-o la cunoştinţa conducerii SSI prin repetate note informative, în conţinutul cărora tăceam toate precizările necesare”. Eugen Cristescu îşi amintea, şi el, că rapoartele Eşalonului Mobil s-au ocupat de comportarea condamnabilă a trupelor germane faţă de trupele române. De asemenea, erau consemnate „asprimea administraţiei germane şi procedeele necontenite la care se preiau trupele germane în teritoriile ocupate de ele.

Mărturiile colonelului Ion Lissievici şi ale lui Eugen Cristescu sunt pe deplin confirmate de documentele de arhivă. Astfel, colonelul Vasile Palius informează într-un raport că, din proprie iniţiativă, fără să aibă dispoziţii din partea directorului general al SSI, a început să întocmească note despre mişcările trupelor germane, moralul ostaşilor germani, dezacordurile dintre elementele operative ale Wehr> machtului şi Partidul naţional-socialist de la Berlin, pe care le trimitea în plicuri sigilate direct la şeful Secţiei 1 informaţii. Acesta, la rândul lui le raportă confidenţial hn Eugen Cristescu, care întocmise un dosar special, intitulat „Informaţi i trugt amice”. Tot în acest dosar se adunau şi rapoarte despre întreaga activitate a Grupului

Etnic German, a trupelor SS ţi despre activitatea Serviciilor de informaţii germene care acţionau în România, tara autorizaţia statului român Raportul colonelului Vasile Palms, prezintă interes şi pentru ilustrarea metodelor folosite de structurile informative ale Eşalonului Mobil SSI pentru supravegherea germanilor. El afirma ci a luat „măsuri pentru trimiterea unor organe SSI şi în alte regiuni decât la acelea în care se aflau dislocate trupe române. S-a recurs în acest scop la diferite mijloace de acoperire şi la o adevărată echilibristică neutru derutarea organelor germane, care supravegheau de aproape activitatea SSI. Sub diferite pretexte (urmărirea unor dezertori), s-au trimis agenţi SSI, camuflaţi în jandarmi, în regiunea ucraineană, pe fronturile de la Nipru, Doneţ şi Don, care aveau ca misiune urmărirea îndeaproape a situaţiei trupelor germane pe front. Pentru credibilitatea acestor relatări, colonelul Palius a indicat consultarea a noua dosare ale Frontului de Est, care, la data întocmirii Raportului, încă se mai aflau în arhiva SSI.

Pentru mai multă conspirativitate în activitatea informativi. Eşalonul Mobil SSI şi-a luat denumirea

codificată de „Detaşamentul Vulturul”, cu care începe să semneze toate rapoartele informative trimise în plicuri sigilate direct la Centrala de la Bucureşti începând cu ianuarie 1943, odată cu retragerea Marelui Cartier General român la Bucureşti, s-au restrâns şi efectivele Eşalonului Mobil. Uncie clemente informative au rămas în continuare la datorie, retrăgându-se treptat cu frontul, până la intrarea trupelor sovietice în Odessa, Cernăuţi şi laşi.

Din documentele informative elaborate de SSI, în primăvara anului 1943, referitoare la Frontul de Est, rezultă că mişcarea partizanilor sovietici evoluase rapid spre forme instituţionali za te cât mai centralizat Au fost identificate două şcoli pentru pregătirea specială a partizanilor. Una dintre ele se afla la Moscova, unde se instruiau cadrele detaşamentelor de partizani ce urmau a fi trimise să acţioneze în teritoriul ocupat de trupele germane. O altă şcoală, care pregătea grupuri de partizani pentru Odessa şi Basarabia, funcţiona în oraşul Saratov şi era condusă de căpitanul NKVD Bogomolov. În componenţa ei se afla un batalion cu 3 companii: Compania 1, pentru pregătirea comisarilor şi comandanţilor; Compania a II-a, pentru pregătirea instructorilor în materie de acte de terorism (atentate, aruncarea în aer a obiectivelor militare, acţiuni izolate etc.); Compania a III-a, radiotelegrafişti. Durata cursurilor la această şcoală era de 6 săptămâni, iar cursanţii erau selecţionaţi din rândul minorităţilor care ştiau limba locuitorilor din regiunea în care aveau şi fie paraşutaţi. În martie 1943, efectivul şcolii din Saratov era de circa 55 de cursanţi şi se predau următoarele materii; „tactica de luptă partizană, informaţii şi contrainformaţii, cunoaşterea şi întrebuinţarea armamentului propriu şi capturat. Întrebuinţarea explozivilor de toate tipurile cunoscute, apărarea contra gazelor”… După absolvire, cursanţii primeau repartiţie la

grupele de partizani care purtau denumirea regiunii unde urma să fie trimişi în misiune, ca, de exemplu, „Grupul Odessa” „Grupul Basarabia”.

În martie 1943, o parte dintre absolvenţii şcolii de la Saratov a fost trimis la Moscova, pentru executarea *unor misiuni* speciale, iar ceilalţi au format 8 grupuri de câte 7 până la 11 oameni, pentru a fi paraşutaţi în Ucraina, „Grupul Odessa”, format din 10 oameni, a fost paraşutat în noaptea de 27 – 28 iujje 1943 Dinu – un avion Douglas, care a decolat de pe aerodromul situat la 40 km de oraşul Storobelsk. Grupul se afla sub comanda locotenchtului Alexei Luchanov şi avea misiunea de a organiza grupele de partizani din jurul oraşului Odessa, de a produce agitaţie în rândul populaţiei şi de a recruta cicmente de încredere. Totodată, misiunea viza contactarea grupuri lor de partizani care acţionau izolat şi din proprie iniţiativă, fără planuri şi obiective conexate la necesităţile Armatei Roşii din zonă. Astfel de grupuri trebuiau şi fie recrutate fi transformate într-o mare organizaţie, care să acţioneze în regiunea Odessei. Alte instrucţiuni trasate „Grupului Odessa** se refereau la modul de acţiune în situaţiile în care se întâlneau cu ofiţeri germani sau cu ostaşi români în asemenea cazuri, „trebuiau să-i ucidă pentru a le lua banii, actele, scrisorile şi uniformele”. Dacă se terminau proviziile de alimente, li se indicase să nu îşi însuşească nimic de la populaţie. Aveau ordin să jefuiască sau să distrugă depozitele militare şi să ia cât se poate, iar „restul să-l predea populaţia* *. Lansarea s-a făcut deasupra regiunii satului Ivangorod, aflat la nord de Kirovgorod Instrucţiunile au fost respectate întocmai. Cu toate acestea, la 25 august, unul dintre cei 10 membri ai „Grupului Odessa”, Peters Dumitru Gheorghevici, a fost capturat de autorităţile româneşti şi trimis spre anchetă la Secţia a VIII-a Juridică a SSI, care avea un grup operativ dislocat în comună Vladimirovca, judeţul Galata.

Informaţiile obţinute în urma anchetei au facilitat urmărirea celorlalţi membri ai „Grupului Odessa** de către autorităţile militare româneşti. Din rapoartele informative rezultă că 3 au reuşit să dispară, 2 au fost arestaţi, iar ceilalţi au căzut în schimbul de focuri9.

În noaptea de 28 – 29 iulie 1943, a fost lansat tot de pe aerodromul de lângă Storobelsk „Grupul Basarabia”, format din 8 paraşutişti destinaţi pentru Transnistria şi România. Comandantul grupului era maiorul sovietic Ipolit Mediński, de profesie inginer. Există două documente informative ale SSI în legătură cu soarta acestui grup. În Nota informativi din 30 septembrie se menţionează că, „fiind înştiinţate la timp, bateriile româneşti din sistemul de apărare antiaeriană au reacţionat cu foc, fapt pentru care «Gropul Basarabia» nu şi-a îndeplinit misiunea, fiind lansat undeva în Ucraina, departe de obiectiv”. În Raportul informativ din 30 august 1943, se menţionează însă că membrii „Grupului Basarabia** au fost lansaţi în regiunea Barkoe Znamenca. Cu ajutorul radiotelegrafistei Ana Olenciuc, care s-ar fi prezentat de bunăvoie cu aparatul şi cifrul la autorităţile germane, au fost arestaţi alţi cinci membri ai grupului. Din document rezultă că Ana Olenciuc ar fi fost recrutată de SS-ul german din oraşul Krivoi Rog şi ar fi lucrat pentru Serviciile germane1. Acest episod poate fi considerat ca o importantă contribuţie în plan informativ a structurilor informative româno-germane în sectorul românesc.

În schimb, în sectorul de front al armatelor germane din Bielorusia, „arma informaţiilor** s-a dovedit eficientă în obţinerea deciziei de partea sovieticilor. Astfel, Pavel Sudoplatov menţionează că, în vara anului 1943, cu câteva săptămâni înainte de operaţiunea de la Kursk-Orel, care s-a desfăşurat între 5 iulie-23 august 1943, rezidenţa NKVD din Londra reuşise să trimită un mesaj radio prin care atrăgea atenţia asupra intenţiilor şi

obiectivelor specifice unei ofensive germane, cu nume de cod Operaţiunea „Citadela”. În mesaj se specificau în detaliu numărul diviziilor germane, precum şi faptul că operaţia era îndreptată contra Kurskului, la 450 km sud-vest de Moscova, şi nu se desfăşura spre Velike Luki, la 450 km vest de Moscova, unde bănuia înaltul Cornandament Sovietic că va avea loc atacu112. Centrala NKVD

T transmis această informaţie Comandamentului sovietic, care, la rândul lui, a transmis ordine operative unităţilor de partizani. Acestea au executat un atac general asupra căilor ferate, contribuind considerabil la înfrângerile armatei germane în bătălia de la Kursk. Marile forţe germane, printre care trei divizii speciale de siguranţă, întărite cu aviaţie destinată luptei împotriva partizanilor, cărora li s-au alăturat 5 divizii maghiare, aduse ulterior, nu au putut să apere căile de comunicare, nemaivorbind de faptul că nu au reuşit şi nimicească detaşamentele de partizani.

După Kursk, forţele sovietice au lansat o ofensivă generală pe întreg Frontul de Răsărit, de la vest de Moscova până la Marea Neagră, în cadrul acestei ofensive, care a continuat şi în 1944 fiind sprijinită atât de un plan de măsuri strategice pentru inducerea în eroare a inamicului (Maskirovka), cât şi de diverse activităţi de informaţii sovietice –, mişcarea de partizani a continuat să aducă o contribuţia importantă.

După ătălia de la Kursk, structurile informative ale SSI de pe Frontul de Est şi-au concentrat activitatea pentru descifrarea intenţiilor de ofensivă ale Armatei Roşii. Nota din 28 septembrie 1943, trimisă directorului general, aducea la cunoştinţă următoarele: „Un indiciu că trupele sovietice vor dezlănţui ofensiva pe direcţia Kiev-Berdiccv-Jitomir-Viniţa, este faptul că activitatea partizanilor în această regiune a devenit foarte intensă, având legătură cu activitatea partizanilor din regiunile

Murk-Pinsk şi Volînia. Dacă această manevră va reuşi, trupele sovietice vor câştiga: efect politico-moral, fiindcă forţele lor vor ameninţa direct frontul român; vor tăia frontul german în două; vor ameninţa direct adâncimea spatelui frontului trupelor româno-germane, care apără Kievul, Crimeea şi sectorul Nipru-Marea de Azov; vor ameninţa flancul stâng al acestor trupe în aşa măsură că pentru apărarea lor va ţi nevoie de a se forma un front întors (circa 600 km) cu faţa spre nord şi cu spatele spre litoralul Mării Negre. Comunicaţiile în spatele acestui front vor fi mult îngreunate. Deci pătrunderea trupelor sovietice pe direcţia Kiev-Viniţa-Hotin, trebuie să fie oprită, fiindcă va crea trupelor aliate dezavantagii din punct de vedere strategic, politic şi moral

În consecinţă, ipoteza formulată de analiştii Frontului de Est, în baza acestor informaţii, este şi mai sugestivă, corespunzând cu ceea ce avea să urmeze: „În caz dacă, forţarea Niprului în regiunea Kiev, nu va fi oprită şi înaintarea trupelor sovietice către Nistru va fi realizată, atunci trupele româno-germane din Crimeea, din spaţiul între Nipru şi Marea de Azov, cum şi cele din regiunea între Nipru şi Nistru vor fi presate de către ofensiva sovietică din direcţia nord-sud, nu vor putea face faţă acestei presiuni şi deci vor fi silite să execute o retragere spre Nistru, de-a lungul frontului sovietic cu urmări catastrofale. Această catastrofă poate fi cu atât mai mare, încât acţiunea inamicului pe uscat poate fi secondată de debarcări navale pe litoralul Mării Negre, precum şi debarcări aeriene, „Aşadar, documentul de analiză şi informare al SSI ţinea să atragă atenţia factorilor de conducere politică şi militară asupra următorului aspect: „Având în vedere situaţia specifică şi de interese în Est, politico-eco» nomice ale Naţiei şi Statului Român apreciem că este oportun în momentul de faţă. ca cei de la Conducerea statului român să dea o deosebită atenţie asupra situaţiei actuale din întregul

sector de sud al Frontului de Est” 1

Pe un ton aproape disperat, căpitanul Leon öroveanu din Agentura Frontului da Est, „Detaşamentul Vulturul” îi adresează lui Eugen *Cristescu o* scrisoare, la care *anexează* ftftfMÈfyi *cnékp & ătivul* forţelor sovietice, din sectorul Zăporoje-Meliopöi

Li 29 septrmhne f 941, rit OM* se subliniază, printre altele: „Ceea ce văd aici, mic cel puţin îmi este foarte dar fi mi cam îtogrozese să adâncesc chestiunea, căci vot trage condatn foarte neplăcute. Ca să fiu *îmi* explicit cred că este cazul şi se ia mături de oerecari evacuări din *Crmeea*. Deoarece dacă sovieticii vor ataca cu intenţii sigure de *p & tnmdere*. Vor reuşi fără îndoiala” şi se vor opri temporar la Berislov şi Perikop. (De altfel, acesta este *şi planul* For de acfitinc pe Fmnruldeăud)… Gând se va produce *aceasta* nu ştiu, însă cred că fin curând. Văd ei au aplicat şi atei metoda atacurilor de *tatonare* pentru a-şi *verifica puterea* lor şi totodată a trupelor germane, iar mai târzfţ. Cred că vor repeta figura de la 20 noiembrie 1942. ** într-adevăr, ofensiva pentru eliberarea Kievului s-a declanşat şi I noiembrie 1943 din capul de pod de la nord de oraş, pe direcţia *Jitomir* La 6 noiembrie 1943, oraşul Kiev a fost atins de armatele sovietice. Concomitent s-au desfăşurat operaţiile la flancul de sud al frontului pentru eliberarea Ucrainei din dreapta Ntprului (decembrie 1943-aprilic 1944) şi a Peninsulei Crimeea (*aprilie-mai* 1944).

Nu ne mai rămâne decât să ne întrebăm ce făcuse factorul de decizie cu astfel de evaluări pragmatice realizate de SSI. Un posibil răspuns ni-l oferă un pasaj din memoriile lui Eugen Cristescu: „Când trupele române se găseau izolate în Crimeea, în timpul retragerii, am raportat din nou starea de spirit disperată a ofiţerilor şi ostaşilor, ca şi îngrijorarea din ţară. Mareşalul Antonescu mi-a răspuns că am dreptate; că a discutat ore întregi cu furier ca să *admită* retragerea

acestor trupe, fără niciun rezultat Hitler susţinând că prin *prezenţa* în Crimeea a acestor forţe se ţine «în şah» Turcia. V

La 19 octombrie 1943, SSI a întocmit un studiu privind „Trupele şi formaţiunile Comisariatului Afacerilor Interne (NKVD)”. Informaţiile care au stat la baza întocmirii acestui document fuseseră obţinute „de la o sursă cu bune posibilităţi4. Pe parcursul a 10 pagini dactilografiate erau descrise cu minuţie structurile componente ale NKVD şi efectivele (soldaţii şi comandanţii) acestor unităţi, alese pe criterii de încredere şi *garanţii* politice, iar ofiţerii şi subofiţerii urmau şcolile militare speciale aparţinând NKVD. Unităţile de frontieră încadrau aproximativ 160.000 de oameni, trupele din interior circa 170.000 de oameni (16 divizii şi 9 brigăzi NKVD), Miliţia circa 300.000 de oameni, din care 150.000 de femei, şi trupele de geniu şi de pompieri. La acestea se adăugau secţiile speciale (00 = Osobâie Ordelî, „organe de supraveghere şi contraspionaj ale statului”), de sub comanda lui Abakumov, al doilea locţiitor al lui Bena. Documentul SSI evidenţiază următoarele misiuni încredinţate secţiilor speciale: descoperirea şi neutralizarea spionilor, trădătorilor, dezertorilor şi persoanelor suspecte din punct de vedere politic; studierea stării de spirit a militarilor şi, în general, dotările militare; cercetarea şi pedepsirea abaterilor grave de la disciplină; supravegherea activităţii trupelor care asigură regiunea din spatele frontului; efectuarea investigaţiilor în toate delictele politice; supravegherea Serviciului de informaţii din NKVD, Armata Roşie şi din imediata apropiere a inamicului. Serviciile speciale erau organizate la nivel de front (circa 70 – 100 de oameni), la nivel de armată (50 – 70 de oameni), la nivel de divizie (15 – 20 de oameni), la nivel de regiment şi de batalion (câte un delegat).

1* lună martie f944, biroul de analii-sinteza al

Frontului de Est din SSI revenea cu noi date ţi informaţii în documentul intitulat „Organizarea Serviciului de Informaţii Sovietic în timpul Războiului. Acest din urmă document face refenri, printre altele, la Serviciul de informaţii al mişcării bandelor (grupelor de partizani uns.]: „După organizarea mişcării bandelor”, se menţiona în documentul SSI, „a urmat organizarea serviciului el de informaţii. Bandele au devenit astfel şi grupe înaintate ale Serviciului de Informaţii Sovietic: pe lângă diversiune şi descoperire, au ca misiune principală acum şi activitatea informativi, trecând astfel cu mult măsura necesari de a se îngriji de propria lor siguranţă**24. Activitatea Serviciului de informaţii al grupelor de partizani era dirijată spre: realizarea scopurilor tactice; informarea instanţelor politice (partid, NKVD) asupra situaţiei politice şi economice din teritoriul ocupat; servirea cu operativitate a Serviciului de Informaţii al Armatei Roşii. Documentul SSI sublinia ci între cele două organizaţii informative (Serviciul de Informaţii al grupelor de partizani şi Serviciul de Informaţii al Armatei Roşit) „există o legături naturali şi o colaborare multilaterală, care este în raport cu situaţia militară

Datele şi informaţiile furnizate de documentele SSI privind NKVD-ul corespund, în părţile esenţiale, cu cele dezvăluite recent de memorialiştii ex-sovietici, ceea ce ilustrează fără dubii, aşa cum a remarcat şi istoricul Gh. Buzatu, „eficienţa remarcabilă a SSI-ului, profesionalismul în afară de orice discuţie al oamenilor săi.

În primăvara anului 1944, fluxul informativ obişnuit al SSI privind mişcarea partizanilor sovietici s-a îmbogăţit cu noi date... Detaşamentul „Vulturul** a reuşit să identifice, la Kiev, Comandamentul General al Mişcării Partizanilor din Ucraina (Glavnoc Komandavanic Partizanskaya Dvijenia Ucraino), condus de generalul-maior Stracaci, precum şi Statul-Major al mişcării

partizanilor ce acţiona pe spaţiul Frontului 2 Ucrainean, care se afle la Ţâmbala (7 km sud de Bălţi).

Cele trei sectoare ale Frontului 2 Ucrainean dispuneau, fiecare, de câte un comandament al partizanilor toate aflate sub ordinele Comandamentului General de la Kiev. Pentru realizarea unor acţiuni cu valoare tactică, Comandamentul Frontului 2 Ucrainean dispunea de mici grupuri de diversiune, recrutate din rândul partizanilor cu experienţă, care fuseseră instruiţi special în regiunea Bălţi. Cele trei mari grupuri de partizani repartizate Frontului 2 Ucrainean aveau, după informaţiile SSI, misiuni ce puteau fi împărţite în două categorii tactice. În prima categoria intrau acţiunile de infiltrare a unor grupuri de câte 100 – 150 de partizani, trimise pe jos peste linia frontului, în vederea executării actelor de diversiune importante (minarea podurilor, a terenului, a liniilor ferate şi a depozitelor). Aceste grupuri erau dotate cu armament automat (puşti automate de 2, 300 kg), cu câte 1.000 cartuşe, pistoale-automate, cu câteva grenade de fiecare om, cu 3 – 4 aparate de transmisiuni şi alimente pentru aproximativ 10 zile. Fiecare grup avea în componenţă 3 – 4 translatori. Pentru executarea misiunilor de diversiune, grupul se împărţea în două: o parte trebuia să susţină lupta cu inamicul său cu personalul de pază în cazul unui eventual atac, iar cealaltă parte punea în aplicare planul de diversiune propriu-zis. După executarea misiunii principale, partizanii rămâneau pe loc, unde urmau să desfăşoare acţiuni cu caracter propagandistic în vederea recrutării de noi aderenţi pentru mişcare. La mijlocul lunii aprilie 1944.

Locotenentul Kolearov, a *pregàtn* două astfel de grupuri (a circ 150 de oameni), pe

Oare lelansat peste Irnia frontului în regiunea Chişinău.

A doua categorie de misiuni viza lansarea pe calea

aerului. În spatele inamicului, a unor grupe de paraşuuşâJ-partizani *formate* din 9 – 10 oameni. Misiunea acestora era de a săvârşi acte de diversiune de mică importanţă, de a culege informaţii despre dispozitivul trupelor inamice şi de a desfăşura activitate de recrutare pentru mişcarea de partizani. Fiecare grupă era *dotată* cu acelaşi tip de armament ca şi grupele care se infiltrau pe jos, adică dispunea de aparate TFF şi de un translator. Lansările se făceau din avioane tip *Douglas* şi *lu'*

El a doua jumătate a funii mai 1944, au fost lansate în zona Chişinău 4 grupe de câte 9 partizani (Grupa căpitanului Tvetcov, Grupa căpitanului Frontov, Grupa căpitanului Alexandrov şi Grupa Kostelão).

Prezintă interes şi evaluările făcute de analiştii SSI: Pe cât de reuşită a fost mişcarea partizanilor în Ucraina şi Bielorusia, pe atât de nereuşită este în prezent în România, exceptând teritoriul Basarabiei, unde o parte a populaţiei acordă sprijin partizanilor, mai ales în regiunea Chişinău, şi în regiunea Cernăuţi în celelalte judeţe ocupate temporar (Moldova şi Bucovina), mişcarea are un alt aspect, aici partizana sunt prinşi foarte uşor de către organele de urmărire, pentru că nu cunosc limba română, iar populaţia îi trădează imediat Comandamentul sovietic este convins că după trei săptămâni de la lansare niciun partizan nu mai rămâne liber… Cu toate acestea" se sublinia în document, „Comandamentul partizanilor va continua totuşi să trimită grupe considerate de sacrificiu, pentru comiterea actelor de diversiune.

Într-adevăr, la 12 iulie 1944, SSI a făcut o captură importantă, în persoana colonelului Kotlearov. Fiind arestat în ţinută militară de ofiţer, cu grade şi centură, organele de anchetă ale Secţiei a VIII-a Juridică i-au acordat atenţie, iar în timpul anchetei informative a fost tratat după gradul de ofiţer. Declaraţiile sale confirmă

că, până în luna iulie 1944, activitatea partizanilor în teritoriul românesc din Moldova „era ca şi inexistentă”. După vizita mareşalului Timoşenko la Cernăuţi, cu scopul de a pregăti viitoarele operaţii militare în sectorul românesc, Comandamentul partizanilor de la Kiev a hotărât să înceapă trimiterea de grupe mici de partizani cu misiuni de diversiune pe mia ferată Ompulung-Bistriţa. Obiectivul principal fiind distrugerea tunelului din Valea Putnei. Un astfel de obiectiv a vizat şi misiunea grupei conduse de colonelul Kotlearov. În plus, acesta trebuia să culeagă informaţii pe care să le transmită Comandamentului de la Kiev în legătură cu posibilităţile de transport pe căile ferate şi pe şoselele ce duceau spre Carpaţi, precum şi cu măsurile de siguranţă a liniilor ferate. În esenţă, se rx>aţe spune că, de riunct de vedere informativ, SSI sesizase corect faptul că sovieticii vizau punctele asupra cărora aveau să acţioneze grupele de partizani, ca eşaloane înaintate, în scopul distrugerii căilor de rocadă şi tăierii posibilităţilor e repliere operativă ale unităţilor româneşti pe o linie solidă de apărare.

Faptul că, în ordinele operative ale Comandamentului sovietic, acţiunile diversioniste ak mişcăm de partizani jucau un rol important, este dovedit şi de Nota sinteză a SSI din 10 august 1944. Acest document atrăgea atenţia că rezultatele favorabile obţinute de sovietici prin acţiunea grupelor de partizani pe teritoriul ocupat de armata germană în timpul campaniei contra URSS şi, în special, cele obţinute în Ucraina.

Bielorusia şi Crimeea au determinat Comandamentul sovietic să dea o deosebit!

Amploare acestei, Noi tactici de luptă de provenienţă specific sovietică”. Documentul mai menţiona că… toate ofensivele sovietice au fost precedate de o minuţioasă pregătire şi garnisirc a

regiunilor respective cu numeroase grupe, brigăzi sau comandamente de bande de partizani*, Exemplul cel mai semnificativ evocat de analiştii SSI 11 constituie operaţiile din nordul Transnistriei. În special în regiunea împădurită Balta-Bereşov, „unde după ce pun Comandamentul bandelor de partizani plasaţi din timp în această regiune, a avut loc acţiunea Armatei Roşii, care a forţat Bugul exact la acel punct, oferindu-i-se cea mai bună posibilitate de a înainta în câteva zile până la Nistru, printr-o regiune protejată de acţiunea informativă şi de diversiune a partizanilor *

Acest document informativ al SSI a fost întocmit cu 8 zile înainte de ofensiva sovietică pe direcţia laşi-Chişmău, ceea ce înseamnă că intuirea şi dezvăluirea tacticii Comandamentului sovietic, aceea de a folosi acţiunile partizanilor chiar în zonele în care urma să se execute lovitura principală, constituie o altă contribuţie importantă în plan informativ. Aceste evaluări ale SSI sunt confirmate peste timp de memorialistul Pavel Sudoplatov. Unul dintre artizanii sovietici ai luptelor pe frontul secret în cel de-al doilea război mondial: „Războiul de gherilă a jucat un rol important în întreruperea comunicaţiilor germane care au dobândit o importanţă strategică atunci când a început contraofensiva sovietică din Bielorusia, în 1944. Această operaţiune a Directoratului Patru [Comandamentul grupelor de partizani pentru operaţiuni speciale *uns.*] a fost cunoscută sub numele de «Războiul căilor ferate» sau «Operaţiunea Concerta», pentru că, în ajunul ofensivei noastre am scos simultan din uz principalele linii de cak ferată ale germanilor, blocându-le încercările de a aduce întăriri.

Ca urmare a atestărilor documentare pe care le-am prezentat, şi trebuie menţionat că am făcut referire doar la cele mai semnificative documente informative ale SSI – în măsura în care au putut fi identificate sau am avut

acces la cic, rezultă două aspecte esenţiale. Pe de o parte, informaţiile despre intenţiile de manevră ale trupelor sovietice, cu valoare tactică şi strategică, au fost obţinute, verificate şi difuzate în timp operativ de structurile specializate ale SSI către principalii utilizatori şi factorii de comandă ai structurilor militare şi politice ale statului român pe toată durata campaniei armatei române pe Frontul de Est Aşadar, nu informaţia este cea care i-a lipsit Comandantului de Căpetenie pentru fundamentarea în cunoştinţă de cauză a măsurilor adecvate privind conducerea operaţiilor militare într-un cadru optim Pe de altă parte, avem şi explicaţia insistenţei cu care SSI, prin structurile sale informative înaintate şi analiştii Eşalonului Mobil şi/sau ai Centralei de la Bucureşti, au acordat-o mişcării de partizani, ca clement de noutate pentru arta militară în cel de-al doilea război mondial.

Note

1 Ion Lissievici, *op. eu*, p. 90 – 91.

2 Eugen Cristescu, *op. Cât*... p* 206.

3 Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 4 293.*1* 10.

4 *Ibidem*.

5 *idem*, fond „d*\dosar nr. 9 221, vol. 4*, 1296*.

™ *Nndem*. Dosar nr. 10 623, vol. 4, f. 3*7.7 Ibidem*, dosar nr. 9 221. Voi. 4, f. 297. ftit%r, dosar nr. 10623, vol. 4, f 40. *Ibitkm*, *f.42*.

G *Ibidem*, dosar nr. 9 221, vot 4, f. 16*2.11 Ibidem*, dosar nr. 10 623, voi, 4, f 43. ** Sudoplatov, Pavel şi Anatoar. Jerald L. ţilcona P. Scheeh ter. Op. cit., p. j94 *3 Ven *Despre războiul de partiront* Editura M.I., Bucureşti, 1971, pp. În

104.

Jeffrey T. Rkhelson. *IM secol de spionaj*. *Serviciile de informaţii* în *secolul XX*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2000, pp. 188 – 189.

15 Arh. SRI, fond, D”, dosar nr. 8 092, vol. 2, f. 140.

16 *Ibidem*, f. 142.

]*1 Ibidem* J\143. *l'Ibidem*, *L* 144.

19 *România în anii celui de-al doilea război mondial*, vol. 1, Bucureşti 1989, pp. 431 – 433.

20 Eugen Cristescu, op. cit., pp. 206 – 207.

21 GL Buzatu, op. CÄL, pp. 277 – 278.

22 Ibidem, p. 278.

23 Gh. Buzatu, *Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial*, vol. 2, pp. 296 – 307.

24/ «dem p. 302. /tefem. Pp.302, 304.

26 Gh. Buzatu, *Românii în arhivele Kremlinului*, p. 295.

27 Arfa. SRI, fond „d", dosar nr. 9 211, vol. 4, f. 278.28/fefen, f.379.

2/fcidbn, f.380. *M Ibidem*, *t. iil.* 31 *Ibidem*, f. 382.32/fedbn, f.427.

33 *Ibidem*.

34 Sudoplatov, Pavel şi Anatoli, Jerald L. şi Leona P. Schechter, *op. Cât*... p. 13°

10. DEPORTAREA ŢIGANILOR: „UN FIASCO TOTAL44

„Problema ţiganilor [era următoarea *uns.*): din cauza camuflajului, în Bucureşti şi în [alte] oraşe, erau furturi şi omoruri şi atuncea mi se cerca de către opinia publică să apăr cetăţenii, pentru că nu se pot apăra [singuri], [infractorii] intrau noaptea şi [jefuiau]. După multe cercetări şi investigaţii s-a constatat că erau ţigani, unii dintre ei erau chiar înarmaţi cu arme de război... Toţi ţiganii aceştia au fost deplasaţi, unii aveau câte 17 condamnări şi cum domnul Alexianu avea nevoie de braţe în Transnistria, căci le lipsea braţele, am spus: luaţi-i şi duceţi-i în Transnistria... [A fost] ordinul meu, şi-mi iau răspunderea acestei chestiuni. Şi mă justific pentru ce am făcut".

Astfel explica Ion Antonescu decizia luată în 1942 privind deportarea unor categorii de ţigani în

Transnistria, Era o tentativă de a rezolva, prin metodele specifice unui regim militar, în vreme de război, o problemă socială nesoluţionată nici astăzi. Ea s-a transformat într-o contribuţie românească la holocaustul ţiganilor, ce avut loc în timpul celui de-al doilea război mondial. Punerea în aplicare a hotărârii mareşalului Antonescu a dat naştere la abuzuri, care au generat drame suplimentare

Pe bună dreptate s-a afirmat, în istoriografia română recentă, că măsurile iniţiate de Ion Antonescu faţă de rezolvarea problemei ţiganilor din România nu trebuie analizate decât în contextul „politicii de mână forte 4 pe care guvernul a introdus-o cu intenţia de a instaura ordinea şi controlul strict din partea statului asupra tuturor compartimentelor vieţii sociale… Necesitatea instaurării ordinii în ţară”, spune istoricul Viord Ich în, „a constituit suportul legitimării guvernării Antonescu şi, de aceea, a fost promovată o politică de eliminare a tot ceea ce nu se încadra în conceptul de ordine, aşa cum era el înţeles atunci. Aici trebuie plasate persecuţiile împotriva comuniştilor, legionarilor (din ianuarie 1941), evreilor, ţiganilor, cultelor religioase minoritare etc. Nu trebuie omisă nici legislaţia foarte dură aplicată în aceşti ani în privinţa vagabondajului, cerşetoriei, prostituţiei, refuzului de a presta o muncă etc.

Ceea ce mai trebuie subliniat este că ordinele conducătorului starului român referitoare la deportarea ţiganilor nu poartă semnătura sa şi nici nu au cunoscut lumina tiparului în *Monitorul Oficial*, ci, pur şi simplu, au fost transmise verbal miniştrilor, spre executare, în special celor din Ministerul de Interne, şi conducerii Inspectoratului General al Jandarmeriei.

De asemenea, deciziile luate de mareşalul Ion Antonescu privitoare la ţigani – ceea ce a jucat un rol marginal în ansamblul politicii guvernului – mi-au fost influenţate de opiniile cu caracter rasist provenite din

mediile ştiinţifice. De exemplu, studiul despre numărul ţiganilor elaborat de Institutul Centra) de Statistică, la comandă

Taffttaitei Comundtn de Mmtştri, a fost finalizat abia în septembrie 1942, deci arunci când deportarea rusesc deja declanşat! mai mult profesorul ieşean Ion Chelcea %t publica lucrarea despre ţigani abia în 1944 de altfel, singura monografie solidă, bazată pe o amplă investigaţie sociologică, ceea ce înseamnă că unele soluţii mai radicale pe carele. Sugerează şi care pot fi bănuite de concepţii rasiste, „au fost mai degrabă rodul presiunilor ideologice ale timpului şi nu invers” 4. Să nu uităm că în SUA triburile amerindienilor au fost supuse unui necruţător război de exterminare în cadrul aşa-numitului proces ai „înaintării spre vest”, pentru ca, ulterior, pe măsură ce în legislaţia internaţionala s-a impus principiul respectării drepturilor omului, Casa Albă şi Congresul american să se vadă nevoite să investească fonduri substanţiale pentru internarea lor de fapt, a ceea ce a mai supravieţuit – în parcuri şi în rezervaţii naturale, simultan cu iniţierea unor programe de integrare socială.

urla generalului Ion Antonescu contra ţiganilor a fost pricinuită de jarf urile şi tâlhăriile la care s-au dedat aceştia în timpul rebeliunii din 21 – 23 ianuarie 1941. În şedinţa Consiliului de Cabinet din 7 februarie 1941, Ion Antonescu s-a referit pentru prima dată la problema ţiganilor şi a propus o serie de măsuri pentru deportarea lor în Bărăgan, spre a fi folosiţi la muncile agricole, dar şi pentru a-i izola.

„Un al treilea aspect”, consemnează Ion Antonescu, „foarte dureros, al vieţii oraşelor noastre. Îl reprezintă mahalalele, şi aceasta este o problemă care priveşte Ministerul de Interne, împreună cu Primăria.

Din timpuri îndepărtate, sie când s-a desfiinţat robia, şi mai ales după război, a fost o invazie a tuturor

ţiganilor şi a tuturor elementelor slabe de la sate. Tot ce nu era capabil la sate să ducă o muncă grea a venit la oraş, unde, prin diferite mijloace, îşi câştigă existenţa, (ară să muncească. De aceea, în împrejurimile Bucureştilor s-au creat mahalale infectate de oameni fără căpătâi, care aţi văzut cum au inundat în stradă zilele trecute, când a fost rebeliunea. Au comis jafuri şi erau pe punctul să dea Statul peste cap. dacă nu era energie.

Toţi ţiganii din Bucureşti trebuie scoşi. Dar înainte de a-i scoate, trebuie să ne gândim unde ţi ducem şi ce facem cu ei Soluţia ar fi fost să aşteptăm până se asanează Bălţile Dunării, ca să facem sate ţigăneşti acolo şi să-i ocupăm cu pescuitul etc. Până atunci, trebuie însă mult timp.

O altă soluţie este să intrăm în tratative cu proprietarii mari. În Bărăgan, totdeauna a fost lipsă de braţe de muncă. Să construim aceste sate, nu definitiv, dar să facem nişte case şi barăci, organizaţie sanitară, comerţ, cârciumi etc. Să facem o statistică a lor şi-i ridicăm o dată. În masă, şi-i ducem în acele sate. Facem trei-patru sate, de die 5 – 6.000 familii, şi instalăm acolo gardienii împrejurul lor, să nu poată să iasă... Ei îşi trăiesc viaţa acolo şi găsesc de muncă acolo.

Astfel de măsuri nu au fost însă puse în aplicare. În şedinţa Consiliului de Cabinet din 4 aprilie 1941, conducătorul statului reanalizează problema ţiganilor, insistând asupra deportării lor la judeţul Ialomiţa, dar specificând şi motivele care-l determinau să perceapă prezenţa ţiganilor în oraşe ca pe un adevărat pericol public. „O altă plagă mare este cea ţigănească”, afirmă Ion Antonescu. „Au un centru mare pe la Pipera. Vin până în Piaţa Victoriei, cum merg soldaţii pe câmpul de luptă, şi cu copiii, râsrjândiţi, şi când ajung în Piaţa Victoriei eu îi văd – unii o iau pe Bulevard, alţii pe Calea Victoriei etc. Se despart automat şi aşa pătrund în

Bucureşti şi invadează toate pieţele. Trebuie acţionat contra lor. Şi vezi de unde au venit şi când au venit, ca să-i trimitem la urmă şi pe aceştia. Aceasta este materie inflamabilă asupra căreia să lucrezi.

Azi m-a preocupat, iarăşi, problema satelor ţigăneşti. Întâi, să le facem nişte bordeie, prin Ialomiţa. Ducem material lemnos, facem o prăvălie sau două. ca să aibă cu ce să trăiască, şi îi ducem acolo. Punem santinele. Moşiile care au nevoie de lucrători, să ia din aceştia; de exemplu, Cămărăşescu şi Pană. Trebuie vorbit cu ei" 61 La intervenţia generalului Dumitru Popescu, ministrul de Interne – câte a menţionat că discutase deja problema, numai că ţiganii refuzaseră dislocarea –, generalul Ion Antonescu şi-a precizat şi mai clar intenţiile: „Tendinţa mea este să scot ţiganii din toate oraşele, să fac sate de ţigani, şi să începem să-i tratăm, căci toţi sunt sifilitici sau au alte boli. Ţigăncile vând flori, dar sunt pline de râie sau alte boli de piele pe mâini, pe care le trec acelora care cumpără flori.**

Nici de data aceasta măsurile nu au fost concretizate, rămânând la stadiul de intenţii, probabil şi din pricina evoluţiei rapide a evenimentelor care au dus la declanşarea operaţiilor militare pe Frontul de Est Abia după eliberarea Basarabiei, a Nordului Bucovinei şi organizarea Guvernământului Transnistrici, conducătorului statului român i-a venit ideea de a-i deporta pe ţigani în teritoriile de dincolo de Nistru administrate de români. De data aceasta, măsura deportării a fost pusă în aplicare, începând cu luna august 1942.

Deportarea propriu-zisă s-a efectuat în două etape: prima fiind încheiată la 15 august, iar a doua la 16 septembrie 1942. Ambele au fost precedate de o amplă acţiune birocratică, prin care s-au întocmit liste cu ţiganii consideraţi primejdioşi pentru ordinea publică. De asemenea, organele poliţiei au efectuat razii pentru

depistarea ţiganilor vagabonzi. La 17 mai 1942, din ordinul generalului Pielii Vasiliu, s-a făcut recenzarea ţiganilor nomazi şi vagabonzi. Intrarea în contact direct a jandarmilor, poliţiştilor şi funcţionarilor mărunţi din prefecturi cu ţiganii a adus cu sine şi numeroase cazuri de corupţie, în sensul că unii ţigani deportabiti au fost înlocuiţi – în schimbul unor sume de bani cu ţigani nedeportabili.

După război, fostul prefect al judeţului Oceakov din Transnistria, locotenent-colonelul Vasile Gorski, a alcătuit un memoriu în care s-a referit pe larg la problema ţiganilor deportaţi. Iată ce scria el: „La o conferinţă a prefecţilor din Transnistria, în vara anului 1942, dl guvernator Alexianu mi-a comunicat că din ordinul mareşalului Antonescu vor fi aduşi cu trenul din ţară *şi* repartizaţi judeţului Oceakov mai multe mii de ţigani nomazi şi certaţi cu justiţia pe care-i vor întrebuinţa la muncile agricole şi la meseriile la care se vor pricepe, repartizându-i la ferme. Obiecţiile prefectului legate de imposibilitatea adăpostim” pe timp de iarnă a unui număr atât de mare de oameni într-un teritoriu peste care trecuse războiul nu au fost luate în seamă.

La sfârşitul lunii august au început să sosească trenurile cu deportaţi într-o săptămână au sosit 15.000 de ţigani, într-o stare de mizerie de neînchipuit Iată cum *desena* fostul prefect imaginea pe care i-o oferea o asemenea coloană: „l-am întâlnit pe drum, grupuri, grupuri îndreptându-se pe jos cu căruţele spre sovhozuri Erau mulţi bătrâni, femei şi copal în căruţe erau paralitici, bătrâni de peste 70 de ani, orbi, cerşetori, unii muribunzi. Marea majoritate aproape goi în zdrenţe. **9 O altă problemă o constituiau alimentele necesare pentru a hrăni atâtea guri. Ţiganii s-au descurcat potrivit deprinderi lor naţiei, în popasurile lor, pe lângă sate, se strecurau noaptea în curţile ţăranilor şi furau ce găseau:

păsări, porci, vite, lucruri din casă etc. Multă vreme s-au putut vedea locurile pe unde poposiseră ei. Deoarece fulgii păsărilor acopereau pământul pe întinderi mari. Câţiva ţigani au fost împuşcaţi de nemţii din satele germane şi apoi arşi Santinele civile cu arme nu au permis nimănui apropierea sau trecerea, decât după completa carbonizare a cadavrelor1.

Foarte mulţi dintre ţigani erau revoltaţi şi dintr-un alt motiv: „Mi-au făcut dovada că aveau copii pe front, femei ai căror soţi erau pe front; unora le muriseră pe front fiii sau soţii. Alţii aveau de-ai lor răniţi ta spitale”. Era o încălcare evidentă a Ordinului nr. ÎI 813 din 5 septembrie 1942, dat de Ministerul Afacerilor Interne, prin care se specifică faptul că aveau să fie deportaţi doar ţiganii nemobilizaţi şi periculoşi pentru ordinea publică.

În unităţile arhivistice la care am avut acces în timpul cercetării nu ara identificat acest ordin al ministrului de Interne, din 5 septembrie 1942, dar conţinutul lui ar putea fi sugerat de alte trei documente găsite întâmplător într-un fond arhivist ic neprelucrat Un prim document, datat 6 septembrie 1942, atestă că şeful Serviciului de Siguranţă al oraşului Bacău semna o adresă prin care făcea cunoscut ordinul ministrului subsecretar de stat. potrivit căruia „ţiganii deţinuţi la diferite penitenciare să rămână acolo până la executarea pedepselor, după care se predau unităţilor de jandarmi, care îi va transporta direct la Transnistria”. O zi mai târziu, Poliţia din Bacău a primit o telegramă care făcea cunoscut că: „Din ordinul domnului ministru al Afacerilor Interne, luaţi imediat măsuri ca *toţi ţiganii nemobilizaţi, periculoşi ordinii publice* [subl. ns.], să fie evacuaţi ta Transnistria. Această operaţiune va începe din ziua de 12 septembrie a.c. Evacuarea se va face prin Legiunea de jandarmi respectivă care a şi primit ordine pentru luarea în primire a ţiganilor. Predarea lor la Legiunea de

jandarmi se va face pe bază de tabele nominale. Se va pune în vedere tuturor ţiganilor evacuaţi să-şi procure hrană pe timp de 5 zile”. 13

În sfârşit, al treilea document era un Plan de lucru, din 8 septembrie 1942, întocmit de Inspectoratul Regional de Poliţie Iaşi, referitor la deportarea ţiganilor, care prevedea următoarele:

„1. Operaţiunea va începe la ora 4 dimineaţa, în ziua de 9 septembrie 1942, când toţi ofiţerii, agenţii de poliţie şi agenţii permanenţi vor fi prezenţi la Poliţie.

2. Personalul va fi împărţit în 20 de echipe, conduse de un ofiţer sau agent de poliţie şi 3 – 4 gardieni.

3. Vor fi ridicaţi toţi ţiganii, capul familiei şi membrii acesteia şi aduşi la Detaşamentul gardieni publici şi predaţi domnului Gh. Crăciunescu şi agent Antoniu.

4. D-l Gh. Crăciunescu se va îngriji de pază şi cazarea ţiganilor primiţi, de care este făcut răspunzător.

5. Averea mobilă şi imobilă a ţiganilor va fi inventariată de şeful circumscripţiei respective şi asistenţa şefului de echipa respectiv şi a doi membrii particulari şi dată cu proces verbal şi inventar în custodia oficiului CNR Bacău. Procesele verbale vor fi întocmite în atâtea exemplare, încât 2 să fie înaintate Bir. Siguranţei.

6. Atât până la predare, cât şi după predare, şeful circumscripţiei şi şeful detaşamentului de O. Publici se vor îngriji de paza bunurilor rămase

7. Ţiganii evacuaţi nu pot lua cu ei decât strictul necesar şi cât poate duce în mod

Obişnuit un călător

8. Pentru ca operaţia să iasă bine este necesar ca să rămână la domiciliu capul familiei păzit de un gardian până la venirea şefului de circumsenpţie care va inventaria

Averea, iar restul familiei să fie predat imediat.

9. Prin familie se înţelege soţul, soţia şi copiii. Se va

ridica şi cei care mat locuiesc în aceeaşi încăpere cu familia evacuată (concubini, rude, asupra cărora se va hotărî

Ulterior).

10. Pentru ţiganii negăsiţi se va începe de şeful de echipă imediat investigaţiuni

Luându-se măsuri de prinderea lor şi făcându-se toate diligentele necesare.

11. Şeful de echipă va adresa un proces verbal în care va arăta amănunţit cum a decurs operaţia, numele celor predaţi, ce măsuri a luat pentru a fi prinşi cei negăstţi, unde se află aceştia etc.

12. Se va atrage atenţia că nepredarca celor ce trebuie evacuaţi în termenul necesar şi în condiţiuni contrare ordinelor date, va atrage imediat sancţiuni, independent de obligaţiuni de a-i transporta pe cei rimaşi ulterior în contul celor nevinovaţi. *41

Ni s-au păstrat şi o serie de memorii adresate de ţigani autorităţilor, uneori direct mareşalului Ion Antonescu. Astfel, cinci ţigani din Bacău, „parte din noi proprietari de case, parte comercianţi şi muncitori calificaţi41, cereau să fie deportaţi şi ei. Motivul: „Văzând că unii membrii din familia noastră au fost ridicaţi şi trimişi din Transnistria, neputând trăi despărţiţi de ei, respectuos vă rugăm să binevoiţi a ne aproba să plecăm şi noi acolo, împreună cu restul familiilor, dând ordin să ni se pună la dispoziţie un vagon, urmând ca, cheltuielile de transport şi le suportăm noi, din avutul nostru44 Cei cinci petiţionari continuau: „Dacă interesele ţării dictează ca azi să fim colonizaţi în Transnistria, ne supunem bucuroşi măsurilor înaltului Guvern şi suntem mândri că şi în felul acesta ne putem servi patria, pentru ci Transnistria face astăzi parte din pământul patriei şi «ubi patria, ubi bene». O singură mândrie avem şi noi: Deşi suntem ţigani, vrem să plecăm liberi, aşa cum liberi am trăit pe

pământul scump al Vechiului Regat”. 16

Alte memorii trimiteau Bâzgâi Gheorghe şi Bâzgâi Petrache (nu rezultă din documente că erau rude). Ambii erau invalizi de război, aveau doi, respectiv patru copii, şi fuseseră trecuţi pe liste de poliţie pentru a fi deportaţi. Iată ce-i sena conducătorului statului Bâzgâi Gheorghe: „Eu sunt sergent voluntar din Regimentul 5 grăniceri, sunt decorat pentru bravurile ce le-am făcut şi credinţa care am avut-o către neam. Rege şi Conducător. Am fost răsplătit cu cea mai bună şi preţioasă decoraţie, «Virtutea Militară» şi «Bărbăţie şi Credinţă». Îmi este ruşine mare şi prefer şi mor decât să fiu bârfit în aşa hal. Rog cu lacrimi fierbinţi a mi se controla actele şi să mi se dea cinstea cuvenită, ci eu sunt şi vreau să mor român44.

O femeie din Bacău, în vârstă de 62 de ani, se plângea ca băiatul îi este plecat pe front, într-un batalion de pionieri, iar fata singurul sprijin care îi mai rămăsese i-a fost luată şi dusă în Transnistria. „Vă rog cu lacrimi în ochi, D-le Mareşal, şi daţi ortuo îl dea drumul la rata mea şi vină acasă la mama et bătrâni şi nepunttn-cionaàT19 îţi încheia petiţia.

Să mai cităm un *singur* memonu *adresat lui* fon Antonescu. Era semnat de soldatul Dumimi Alexandru, din Batalionul 53» Regimentul 2 transmisiuni: „Familia mea, compusă din soţie şi doi copii mici în vârstă de 3 – 5 ani, se află în prezent expulzată din ţară în comună Ntceanaia. Judeţul Ovtdiopoi, Transnistria. Trăind într-o mizerie de nedescris, neavând aproape nimic de mâncare şi dormind sub cerul liber. Cum subsemnatul mă găsesc concentrat, sen indu-mi patria, încă din 1939, şi cum am casă proprie în oraşul Bacău… cu lacrimi în ochi vin a vă ruga să binevoiţi a interveni locului în drept pentru a i se da drumul familiei mele…” Dintr-o declaraţie dată la 10 septembrie 1942, în faţa şefului de la Circa 3 Poliţie, aflăm că soţia soldatului ceruse să îşi însoţească părinţii

deportaţi oriunde vor fi evacuaţi. Juni urmez părinţii împreună cu copii mei... de bunăvoie şi nu vreau să rămân singură în Bacău până va veni soţul meu de pe front”.

Să menţionăm şi cazul unui grup de 13 ţigani refugiaţi din Ardealul de Nord Conform dispoziţiilor şi ordinelor emise de Ministerul de Interne, trebuia ca toţi ţiganii care veneau din acea parte a ţării să fie trecuţi înapoi peste graniţă. Grănicierii români au refuzat să facă acest lucru, pentru că nu aveau ordine similare; ulterior, la 28 octombrie 1942, s-a emis Ordinul nr. 28 567, prin care se preciza că aveau să fie returnaţi autorităţilor horthyste doar ţiganii ce treceau frontiera după 1 septembrie 1942. Până la urmă, cei 13 ţigani au fost lăsaţi liberi.

Alături de rudele ţiganilor deportaţi, s-a aflat şi Constantin I.C. Brătianu, fost lider al Partidului Naţional Liberal, care, la 16 septembrie 1942, i-a trimis mareşalului Ion Antonescu următorul memoriu:

„Domnule Mareşal.

După persecuţiile şi expulzarea evreilor, ca represalii în contra coreligionarilor lor din Bucovina şi Basarabia, şi sub influenţa tratamentului ce au suferit în Germania, astăzi se iau măsuri foarte stricte în contra ţiganilor care sunt ridicaţi cu forţa spre a fi trimişi. În vagoane plumbuite, în Transnistria, cum se întâmplă la Piteşti. Nimeni nu înţelege scopul şi interesul acestor expulzări. După cum ştiţi foarte bine, aceşti cetăţeni români nu au fost până astăzi supuşi în Statul nostru la un tratament special. Ei sunt ortodocşi ca şi românii şi ocupă în ţara noastră un rol economic important, fiind meseriaşi dibaci, ca: potcovari, fierari, căldărari, cărămidari, mici proprietari, lăptari etc. Aproape toţi lăutarii din ţara noastră sunt ţigani şi nu este sărbătoare populară care să se poată dispensa de concursul lor.

Deodată, autorităţile te pune în vedere să plece din

ţara în care s-au născut şi în care moşii şi strămoşii lor au trăit, din ţara pentru care, ca buni români, şi-au vărsat sângele fund înrolaţi în armaţi.

În preajma ternii, ai trebuie să-şi lichideze în câteva ore gospodăriile lor, din care nu au dreptul să ducă cu dânşii decât 20 kg obiecte şi îmbrăcăminte.

Bătrâni, cemet şi copii sunt aruncaţi peste hotare în nişte regiuni necunoscute lor. În care nu au niciun rost în viaţă.

Şi pentru ce această cruzime? Ce vină au aceşti nenorociţi? Ce folos va rezulta din expulzarea lor?

Oare ţara românească, mai cu seamă după războiul actual, este suprapopulată şi are o abundenţă de meseriaşi şi muncitori, care cere sacrificarea unui număr mare

Din cetăţenii ei?

Nu-mi pot închipui că măsurile ce se iau pornesc din iniţiativa sau cu ştiinţa Conducătorului Statului, şi de aceea fac apel la Dvs., ca să faceţi să înceteze o persecuţie care ne va duce cu câteva secole înapoi, din istoria omenirii.

Gândiţi-vă şi ce se va întâmpla în Rusia reconstruită care ar urma exemplul dat de noi şi care, pe de o parte, ar deporta în Turkestan sau în nordul Siberiei pe românii din Transnistria şi ar trimite înapoi în România miile de cetăţeni români expulzaţi sub regimul actual.

Primiţi, vă rog, Domnule Mareşal, asigurarea simţămintelor mele personale. * * * Plângerile trimise de ţigani şi cele constate de autorităţile locale din zona în care fuseseră deportaţi au determinat reacţia factorilor de resort După câteva săptămâni, au început să sosească răspunsuri şi aprobări pentru înapoierea în ţară a celor deportaţi pe nedrept. Fostul prefect al judeţului Oceakov, tocotenent-colonelul Gorski, expediase şi el o telegramă către Preşedinţia Consiliului de Miniştri din Bucureşti, în care semnala cele constate: „Ca rezultat al acestei

telegrame au venit în luna decembrie trei comisiuni prezidate de coloneii Moldoveanu S., Moldoveanu Ct şi Ivaşcu care au controlat situaţia fiecărei familii, întocmind tablouri de diferite categorii/în luna februarie 1943, au sosit noi aprobări pentru înapoierea în ţară a celor deportaţi pe nedrept

„Între timp însă, au venit din ţară la Prefectură la Oceakov mulţi ţigani în uniformă, de pe front, alţii din spitale, foşti răniţi şi chiar invalizi în acest război, fără picior sau mână spre a-şi ciuta soţiile, copiii şi părinţii Revolut acestora, îndreptăţită, era grozavă. Pe timp de iarnă au plecat din Oltenia, Transnistria spre a veni tocmai la Oceakov spre a-i căuta pe ai lor… Îmi amintesc de unul din Transnistria care mi-a spus că a trebuit să se ducă la Bucureşti de trei ori până ce a obţinut aprobarea; i se cereau mereu alte acte.

Condiţiile în care erau obligaţi să trăiască în plină iarnă erau inumane, bli cum le descrie fostul prefect al judeţului Oceakov: Reprimind lemne şi scânduri de la Guverământ [-ul Transnistriei *uns*.] pentru refacerea bordeielor, am primit ordin să-i adăpostesc în cazărmile Alexandradov şi Balşaia Carinii”, care nu aveau uşi şi nici ferestre. Au stat deci până la începutul lunii noiembrie, timp în care din cauza frigului de noapte au distrus toată lemnăria de pe acoperişuri, duşumele, magazii, copaci, stâlpi de telegraf. Până la urmă, singura soluţie găsită a fost evacuarea a patru sate dinspre Bug, în care au fost mutaţi cei deportaţi. Dar problema lemnelor nu a putut fi rezolvată. Ţiganii „au început a tăia arborii fructiferi din apropierea satelor, gardurile şi magaziile… şi chiar bârnele de la acoperişuri. Distrugeau, apoi, rând pe rând.

*Documents Concerning the Fate of România** *Mrv Dvrtm*; *the Holocaust*, cd Jean Aned. The Ba**

Klassfeld Foundation, New Yfcavi Wô. Voi 6, p, 221

Ferrstrefe, uşile, podelele de te cérc o cameră, d

retrăgându-se treptat, treptat, în mai puţine camere, claie peste grămadă Până fă primi vara anului 1943, satele ocupate de ţigani nu au mai fost de recuperat, arau numai ruine.

Fostul prefect al judeţului Ocealcov. Locotenent-colonelul Vasâle Gorski, aducea şi *multe* demente semnificamt privind maniera în care se făcuse selecţia ţiganilor deportaţi, „Marea lor majoritate au fost *ridicai* de pe uliţi ţi străzi, aşa cum au fost prinşi, şi îmbarcaţi în trenuri, fără a fi se permite a luă de acasă o haină mai groasă, un ţol. O strachină, o linguri… O femeie de la Craiova mi-a prezentat o carte poştală, primită de la comandamentul unei companii din Regimentul 35 infanterie, prin care i se răspundea la o petiţie a ci că fiul i-a murit ca un erou pe front, făcând cinste regimentului şi ţării. AM femeie mi-a spus că jandarmul a forţat-o să-i vândă pe 10.000 ici o vacă ce făcea 40.000 lei, spre a nu o trimite în Transnistria. Femeia, totuşi, după câteva zile a fost arestată şi expediată. O altă femeie, foarte cumsecade, cu trei fetiţe din Craiova, mi-a arătat o carte poştală primită de la sora ei, prin care i-a scris: «proastă ai fost că nu ai dat domnului comisar 5.000 lei. Căci eu i-am dat şi am scăpat», A fost adusă o ţigancă din Transilvania cu doi copii români. Ea fusese măritată cu un român, văduv cu doi copii; d a murit, iar soţia fiind ţigancă a fost trimisă şi cu cei doi copii (de 10 şi 12 ani) născuţi din mamă româncă”. Concluzia locotenent-colonelului Gorski era următoarea: „Cred că este absolut necesar a se face cercetări *h* toată ţara, ce ordine au avut poliţiile şi jai Kfarmii, cura s-a executat ordinul, precum şi abuzurile făcute de aceştia, deoarece foarte mulţi ţigani şi ţigănci mi-au spus că mulţi dintre cunoscuţi, care au avut condamnări multe, au fost lăsaţi în pace pentru că au plătit bani, iar ei neavând ce dă sau nevoind să dea, au fost ridicaţi, fără milă şi trimişi în Transnistria.

Toate semnalele de acest fel le-au provocat autorităţilor o anumită stare de „— ” îngrijorare. Am văzut deja că fuseseră trimise comisii de anchetă. La rândul lor, comisariatele de poliţie din ţară informau despre starea de spirit existentă în rândul ţiganilor. Astfel, Comisariatul din Moineşti trimitea, la 31 decembrie 1942, o adresă de constatare: JLA ordinul nr. 30129/1942, avem onoarea a raporta următoarele: starea de spirit a ţiganilor de pe raza oficiului nostru este în prezent liniştită. Pe niciunul dintre d nu îl mai frământă ideea deportării la Transnistria. Nu tot astfel a fost situaţia în luna septembrie 1942, când era ordin de evacuare a lor… Mulţi din ei spuneau ci anat trataţi mai rău decât evreii. Niciunul însă nu a avut intenţii să treacă în Ungaria. Ultimă precizare era determinată de informaţii care sugerau că ţiganii ar fi avut asemenea intenţii

Care au fost consecinţele acţiunii de deportare a ţiganilor în Transnistria? Un răspuns ultim H vom putea avea abia după investigarea întregului fond documentar existent pe această temă. Dar răspunsul, în linii mari, nu este greu de anticipat. O făcea şi Locotenent-colonelul Gorski în finalul Memoriului său: „Rezultatul practic al trimiterii ţiganilor în Transnistria s-a soldat cu un fiasco colosal material şi moral. În Rusia sovietică se spunea înainte că românii sunt un neam de ţigani. Aducerea celor 1S.000 de ţigani la Occakov i-a întărit pe băştinaşii judeţului în ideea că este adevărat laiul material s-a resimţit în ţară, unde lipsa atâtor braţe a fost imediat constatată, tar acolo, în judeţul Occakov, s-a soldat cu sate complet distruse, plantaţii de arbori

Fructiferi arse, precum şi aproape 4.000 de morţi dintre ţigani, precum ţţ alte câteva

Sute din populaţia civilă, jandarmi şi soldaţi.

Alte documente atestă un bilanţ şi mai tragic: b (tăiată, ar fi fost ucişi 6-Ä.000

De ţigani chiar din ordinul lui Modest Isopescu, prefectul judeţului; 11.500 de ţigani

Ar fi fost ridicaţi de SS şi împuşcaţi în gara Tribali (Trei Dude); abia\500 de ţigani dintr-un total de aproximativ 24.000 câţi fuseseră deportaţi în urma Ordinului nr. 705/1942 al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri ar mai fi supravieţuit. Daci e şi privim critic aceste cifre, ar rezulta ci cel puţin V-3.000 de ţigani au murit te timpul deportării, neputând suporta condiţiile cu care s-au confruntat. Desigur că nu precizia cifrelor mortalităţii mai contează, ci cauzele, mai precis faptul că autorităţile româneşti, în special cele însărcinate cu paza şi liniştea publici – ce aveau totul la dispoziţie, inclusiv organe de informaţii şi contrainformaţii, dar şi o imensă birocraţie s-au dovedit, până la urmă, total depăşite.

ote

1 *Procesul Mareşalului Antonescu*. *Documente*/, ediţie prefaţată şi îngrijită de M arce l-Dum i tru Ciucă, Cuvânt înainte de Iosif Constantin Dragoş, Editura Saeculum

I-o Editura Europa Nova, Bucureşti, 1995, p. 246.

2 Vezi, pe larg, în *Magazin istoric*, serie nouă, nr. 5 – 10/1992.

3 Vi orei Achim, *Ţiganii în istoria României*, Editura Enciclopedică, Bucureşti.

1998. P, 138.

3 dis Vezi, *pe* larg, Dorel Bancoş, *Social şi naţional în politica guvernului Ion Antonescu*, Editura Eminescu, Bucureşti, 2000, pp. 215 – 237.

4 Despre „ţiganii de cort”, prof. Ion Cheâcea susţinea ci sunt „imposibil de asimilat”, şi că, dacă avea loc, totuşi, „prin cine ştie ce mijloace asimilarea lor, că ar produce o perturbare gravă în constituţia sângelui românesc1. Prin urmare, autorul nu vedea altă soluţie decât „izolarea lor totală”, dar cu următoarea nuanţă: „Dintre aceştia, trebuie însă rezervaţi o parte, pentru un

parc în natură, spre a nu pierde ţara o specie rară aflată printre noi. Restul nu interesează. Trebuie înlăturaţi în mod absolut din viaţa poporului nostru. În zilele noastre ar putea fi mutaţi undeva în Transnistria sau dincolo de Bug”. Despre „ţiganii de sat”, aşezaţi la ţară sau în oraşe, sociologul ieşean opina că puteau fi „colonizaţi într-o parte mărginaşe a ţării, trecuţi peste Nistru, la caz sterilizaţi spre a nu se mai înmulţi şi astfel şi li se piardă neamul care ameninţă să înăbuşe însuşirile bune existente în populaţia noastră…

…*Pe viitor, în oraşe, nu va mai putea trăi decât un etic număr de Ţigani meseriaşi brevetaţi* f su al. Aut.]. Printre primele oraşe descongestionate de Ţigani, ar trebui să fie oraşul Bucureşti. Apoi, pe rând, celelalte oraşe, capitale de provincii. Urmează satele, în ordinea numărului însemnat de Ţigani pe care-l au. Înlăturarea se va putea face progresiv şi pe o perioadă mai mare de timp” (vezi Ion Cheâcea, *Ţiganii din România. Monografie etnografica*, Editura Institutului Central de Statistică, Bucureşti, 1944, pp. 100 şi 101).

to, *Stenogramele şedinţelor Consiliului A.* * Aièivden. Ţ. on-k «k om*” gnuarie-manie 1941). Cdijededoc? *Miniţtn*. «ivrrmjmi *km Amtof Kse M*. Aureljan Teodorescu, Bogdan Fu/MM întocmit* tic M «it*W) uni. W O** Aunr Mo

FVipwici. Bucureşti, 1998, p. irie de documente întocmiţi de Mă”.

Vo… «I (r ««» y* «în «şi, 1999. Pp. 94 – 95 Dumkru Claca, M «tlgnat. Aurelian Teodorei – r

9/bédem, tli. 10 Ibidem „ibidem.

12 Ibidem, f. 70.

13 Ibidem, t 99.

14 Ibidem, f. 160.

15/dbw, dosar „Memorii adresate mareşalului Ion Antonescu”, f. 141.

16/» f «feM.

V Ibidem, *t* 152. *I* Ibidem*, 1162. **9 Ibidem*! 171.

J? F/drwt, dosar, problema „Ţigani deportafi”, f. 1*2.21 Ibidem*. 113.

23/Mäfem.

24 Ibidem, *t* 14.

25 Ibidem, f. 20. *Ibidem*, [. 15.

19975. Radü W/o –, Editura Hasefer, Bucureşti.

11. DOCUMENTELE SSI DESPRE CRIMELE COMISE DE NKVD ASUPRA POPULAŢIEI ROMÂNEŞTI DIN BASARABIA ŞI BUCOVINA

Atenţia cititorului principalelor ziare apărute în perioada aprilie-iunie 1943 era reţinută, în primul rând, de articolele1 şi comentariile despre evoluţia operaţiilor militare. Două teatre de luptă polarizau interesul: cel din Est şi cel din Nordul Africii. Pe ultima pagină a ziarelor *Timpul* sau *Universul* erau înfăţişate relaţiile dintre Aliaţi, exploatându-se şi exagerându-se orice contradicţie ivită între aceştia. Uneori însă, aşa cum s-a întâmplat fi în lunile de care aminteam, nici nu era nevoie să se exagereze prea mult începând din aprilie, s-au acordat spaţii ample descoperirii la Katyn a urmelor masacrului comis de NKVD asupra unui grup de ofiţeri polonezi. Faptele – în sfârşit, recunoscute azi şi de autorităţile sovietice sunt prea bine cunoscute pentru a mai insista asupra lor. Evident, Berlinul a făcut publică descoperirea respectivă, ceea ce a înveninat relaţiile dintre Moscova ţi guvernul polonez aflat în exil la Londra Ceea ce nu ne dezvăluie presa este că tocmai în acelaşi interval de timp, organele române anchetau o descoperire similară, făcută în apropiere de Odessa. Informaţia fusese furnizată de un fost agent NKVD.

Astăzi deţinem informaţii despre multe dintre crimele comise în Rusia după Revoluţia din Octombrie 1917, începând cu asasinarea familiei tarului, îl mai ales despre cele din perioada Stalinist! Iată, de exemplu, o ştire apărută în presa noastră, în luna octombrie 1991,

referitor la descoperirea, tocmai în vestul Mongoliei, a unei gropi conţinând resturile pământeşti ale miilor de călugări budişti, ucişi din ordinul lui Stalin. După Decembrie 1989, s-a scris şi la noi despre victimele represiunii dezlănţuite de NKVD în Basarabia, imediat ce această provincie istorică românească a fost anexată de URSS.

În noaptea de 12 spre 13 iunie 1941, câteva mii de români au fost ridicaţi da la casele lor şi trimişi în surghiun, spre Siberia şi Kazahstan. Unii nici nu au mai ajuns până acolo vreodată. Despre soarta lor ne vorbesc documentele pe care le prezentăm în continuare: un raport înaintat de locotenent-colonelul Traian Borcescu, din cadrul Serviciului Special de Informaţii, către Secţia a 2-a a Marelui Stat-Major, procesui-verbal fi concluziile comisiei medico-legale care a cercetat cadavrele descoperite (semnate de experţi ruşi din Odessa) fi o notă informativă adresată Serviciului Special de Informaţii, semnată cu pseudonimul Kor-Marin.

Înainte de a prezentă documentele al căror tragism ne scuteşte de orice alt comentariu, considerăm necesare două sublinieri. În groapa respectivă, aşa cum rezultă din raportul focoteneaKXfone Mtf *Bonese** *NKYD* aruncase şi înainte de iunie 1940

Cadavrele incomozilor executaţi iar prudenţa pârtii germane se explică prin evoluţii afacerii Katyn «teja publicè la dala respectivă. Şi Hi acei caz, se *răspândise cu* mare rapiditate zvonul că victimele de li Karyn erau evrei împuşcaţi de nazişti. *Fiind* în *plin război* şi neputinovic *akàtui o* comisiei internaţională de anchetă, părţile Hi adresai Crucii Koşii înecmafkma Jc Abia în 1990, guvernul sovieiic a acceptat *ofteiti* responsabitantea pentru faptele săvârşite de NKVD-ul Stalinist. Până atunci, misterul voit întreţinut a persistat Iată explicaţia prudentei *Legaţiei germene* şi, în final, şi i.

1, *m*»? *M Émât* 11» viinlii

Autoriiapior romane.

MARELE TTAT-MAJOR SECŢIA A A 1.06. Tt43

Din investigaţiile efectuate de către organele acestui serviciu cu privire la suprimarea unor persoane de către NKVD şi îngropate în cimitirul din Odessa, s-au constatat următoarele:

Pe terenul denumit. Spo/Ka*" situat la km 7 al liniei* ferate Odessa-Ovidiopol. Între suburbia Tătarka şi aerodrom, s-au descoperit gropile comune ale victimelor NKVD Lucrările de deshumare, ordonate de Serviciul Pretoral Militar al Odessei, au început la 22 aprtfie 1943.

Concomitent cu săpăturile, s-au întreprins cercetări pentru a stabili cu exactitate şi a verifica informaţiile relative la provenienţa victimelor şi la împrejurările în care au fost ucise

Din declaraţiile luate locuitorilor din vecinătatea terenului „Spolka", rezulta că organele NKVD la aduceau noaptea, cu un camion închis şi le aruncau în groapă *comună*, *care era* imediat astupată şi nivelată.

Totodată, mai rezultă din aceste declaraţii, ca circulaţia era cu desăvârşire interzisă pe drumul paralel cu terenul în chestiune care era păzit în mod sever.

Investigaţiile au stabilit că execuţiile săvârşite de NKVD s-au intensificat în 1940 după ocuparea Basarabiei şi Bucovinei de Nord.

Ioan Halip, Grigore Tatarcu şi Alexandru Ivanov, locuitori din Basarabia şi Bucovina, în prezent domiciliaţi la Odessa, aduşi la faţa locului, şi-au recunoscut, printre cadavre, rudele lor, deportate de NKVD după cedarea teritoriilor (anexele 1, 2 şi 3).

Comisiunea pentru examinarea cadavrelor şi stabilirea împrejurărilor în care au fost suprimate victimele, au fost ucise prin împuşcare în ceafă de la o foarte mică distanţă, vechimea execuţiilor fiind de 2 – 3 ani, iar îmbrăcămintea găsită în una din gropile comune

aminteşte portul basarabenilor şi bucovinenilor.

În prezent, săpăturile din acest cimitir au fost sistate.

Fotografiile alăturata înfăţişează rezultatul săpăturilor efectuate.

Despre rezultatul acestor săpături s-a făcut cunoscut şi Preşedinţiei Consiliului de Miniştri (Cabinetul Militar).

P. Şeful Serviciului Special de Informaţii Locotenent *colonel Traian Borcescu*

Anexa 4

PROCES-VERBAL Odessa, ê mai 1943

Comisia compusă din: doctor Sapoctchin KI... vicedirector al Direcţiei medico-sanitare. Grubianu N.I., administrator al Staţiei de Dezinfecţie. Şi docent FkStovschi t.l., şeful Expertizei medico-legale. În prezenţa caporalului jandarm Tatarctuc Grigore de la Serviciul Pretoral Odessa, la cererea domnului Pretor lt. col. Htculescu M., nr. 100 din 30 aprilie 1943, am procedat la examinarea mormintelor în urme dezgropărilor, în apropiere de oraş lângă drumul spre Tâtarka.

Examinarea mormintelor s-a făcut în vederea luării măsurilor de înmormântare a cadavrelor, a măsurilor pentru prevenirea epidemiilor, pentru stabilirea datei când au fost îngropate cadavrele şi cauzei adevărate a morţii

Mormintele se află pe locul unde altă dată s-a depozitat gunoi, departe de orice locuinţa.

le Cinci morminte sunt dispuse în neregulă, din care 3 se prelungesc izolate şi departe de celelalte. Fiecare mormânt reprezintă o groapă adâncă şi lată. cu pereţi drepţi. În fiecare mormânt se află cadavre scheietizate în dezordine şi 10 cantitate apreciabilă; unele dintre acestea (două) sunt în stare de saponificare unită cu mumificaţie. Iar pe altele spânzură ţesătură parţial

păstrată în stare de saponificare Aparatul de legătură la cadavre în general este bine păstrat

Pământul pereţilor gropilor prezintă un amestec, se rânduiesc nisipul, gunoiul şi argila. Hainele, caracterizând bărbaţii şi femeile, s-au păstrat suficient îmbrăcămintea din paltoane groase de postav, din haine şi pantaloni de postav, parte de aţă. Bluze femeieşti de mătase. Se găsesc paltoane de suman, de acelaşi material se găsesc şi pantaloni. Astfel de îmbrăcăminte este cea a basarabenilor şi bucovinenilor Peste acestea se găsesc şi mantale militare. În picioarele cadavrelor sunt ghete, deoparte se găsesc ghete de galoşi, galoşi sunt şi îndeoparte de ghete, iar unele cadavre au cizme simple.

Printre îmbrăcăminte se observă plăpumi de postav de fabrică şi pene mărunte de păsări, iar prin unele locuri printre bucăţile de îmbrăcăminte, parte putrede, se găsesc îngrămădiri mari, care, fapt ne dă dreptul să credem că acestea au provenit din pene. După cum se poate observa, [exista o] variaţie de îmbrăcăminte bărbătească şi femeiască S-au descoperit obiecte de primă necesitate, de exemplu: o cană de metal, o cutie de celuloid pentru săpun, tub de celuloid cu perie de dinţi în el etc.

La un cadavru cu păr lung (femeie) păstrat parţial mulţumită saponificaţiei. se văd mâinile legate cu funie. La examinarea scheletelor şi a craniilor se constată urme evidente de răniri cu arme de foc în regiunea cefei. Rănirile ia unele cranii au ieşiri, iar altele nu. Aspectul tuturor cadavrelor scheietizate este acelaşi.

Având în vedere întrebările puse de Serviciu Pretoral Militar. Comisia a socotit necesar a se lua 4 cranii pentru cercetări medico-legale speciale Dintre aceste cranii unul are o rănire cu ieşire şi celelalte fără.

În ceea ce priveşte măsurile sanitare în legătură cu dezgropările. Comisia este de părere că, cadavrele

scheietizate provenind cu evidentă de la oameni deplin sănătoşi, având semne vizibile de *moarte provocată* Împuşcare în prezent nu mai sunt periculoase, dar având în vedere că gropile sunt deschise, iar cu venirea zilelor calde ce pot transporta produsele descompunerii cadavrelor pe alimente şi oameni. Comisia crede necesar că înhumarea acestor cadavre să se facă cât mai curând.

B cadavrele Ü *general nu* au date pentru identificarea lor. Ele trebuie MH pe loc în gropiţ comune şi tratate în prealabil cu crorură de var.

Comisia crede necesar pentru o met *deplina caracterizare* a victimelor, să se *examineze* amănunţit *Imbràcàmmtea* acestora din care examen se va trage concluzia W» – D» nector al Direcţiei K4 edico-sanitare; *XT> Doctor Sapoctchin Ki*

Prezenta copie traduse din limba rusă în limba română fiind conforma cu originalul

Anexa 5

Concluzie

La cercetarea în legătura cu cadavrele descoperite în apropiere de Tătarca: Pe baza datelor examenului *detaliat* şi a autopsiei a 4 cranii ce au fost luate din *gropi*, *după* cum s-a arătat în procesul-verbal, s-a ajuns la următoarele concluziâv fă

1. Toţi ceii4 *inşi cărora* le-au aparţinut aceste cranii, prezintă răniri de acelaşi fel prin împuşcare în partea de jos a cefei. La 2 rănile craniilor erau cu ieşiri în regiunea ochiului stâng şi la baza craniului, la alţi 2 fără ieşiri

2. Împuşcăturile au fost făcute din arme cu bătaie nu prea puternică, cu gloanţe de plumb, calibru f.f. mm. Drept astfel de arma a putut servi (probabil) o armă militară de calibru mic

3. Împuşcarea s-a făcut la distanţa foarte mică sau aproape fără distanţă.

4. Împuşcăturile de acest fel de obicei se făceau de o mână experimentată la executăn (în URSS).

5 Din cei 4, trei erau cu multă probabilitate bărbaţi şi una femeie, în etate de la 2040 – 45 ani

6. Având în vedere condiţiile păstrării cadavrelor, aspectul general al cadavrelor scheletizate cu păstrarea parţială a aparatului de legătură, ajungem la concluzia că vechimea morţii celor arătaţi este de doi până la trei ani.

Consultant al expertizei medico-legale

Şeful catedrei medicină legală la Universitatea

Odessa

Profesor (*ss*) *Jmailevici F.N.* Şeful expertizei medico-legale *Docent* (*ss*) *Fidlovski*/. /.

28 Aprilie 1943 S. SX Grupa POH – tică Dosar «Legaţia Germană”.

NOTA

Din bună sursă a Legaţiei Germaniei, s-a putut înregistra zilele acestea, că autorităţile germane din teritoriul rusesc ocupat intenţionează să lanseze în opinia publică

Mondială o nouă afacere Katyn, tinde se ştie că au fost asasinaţi o mare parte din corpul ofiţeresc polon.

Primele zile de Paşti, această ştire a căpătai consistenţa şi se precizează că între Odessa şi Tătarca (7 km de Odessa) s-a descoperit o groapă comune unde erau îngropate aproximativ 4.000 de cadavre.

Această ştire a circulat în cercurile manişte şi evreieşti din Capitală, frind prezentate sub aspectul contrariu celor comunicate de Legaţia germană şi anume că este vorba de cadavrele evreilor asasinaţi în diferite ocazii de germani şi mai mult chiar; Mareşalul a plecat la Odessa pentru a înăbuşi izbucnirea acestui scandait

Din şoaptele înregistrate printre evreii rusofili, se pot trage indicii că puterile aliate. CU concursul agenţilor comunişti, intenţionează, pe baza materialului strana de la declararea războiului încoace (fotografii, declaraţii a ofiţerilor romani şi germani, statistici mare

parte din materialul documentar şi informativ fiind deţinut personal de Maniu), să dea o replică pe plan internaţional afacerii de la Katyn.

Ieri dimineaţă, Legaţia germană se mai ana în posesia următoarelor date

Operaţiunea de identificare a cadavrelor este în cură.

Ea este îngreunată prin faptul că s-au găsit mai multe schelete, dar după anumite indicii se poate spune că este vorba de asasinarea în masă a populaţiei româneşti evacuată din Bucovina şi Basarabia, după cum altă sursă precizează că ar putea fi vorba de cadavrele ucrainenilor sau a ruşilor ostili regimului sovietic.

În cursul după-amiezii de ieri, Legaţia germană era surprinsă (Agenţiile de presă care lucrează direct cu Legaţia) că guvernul român n-a dat încă un comunicat în această afacere.

Seara, s-a putut şti că s-a comunicat presei o ştire. Din sursă oficială”, dar care a fost reţinută de cenzură.

Într-o altă notă informativă, din 2 mai 1943, acelaşi Kor comunică: În general – după elementele aflate azi în posesia Legaţiei germane situaţia se prezintă astfel… După părerea celor care au asistat s-au descoperit până acum circa 100 cadavre şi identificarea sumară a permis să se constate că este vorba de basarabeni asasinaţi pe timpul ocupaţiei sovietice; se crede că în aceeaşi groapă au fost aruncate circa 3 – 4 mii cadavre”.

(*Kor-Marin*)

Note

I Arh. SRI, Fond „d”, dosar nr. 6 209, filele 37 – 54; dosar, nr. 3 706, filele 88 – 89. * Nu le-am mai reprodus, din motive de economie de spaţiu.

11. ATENTATORI LEGIONARI DIRIJAT! DE NKVD

Un atenta po Me, mai puţin cunoscut şi analizat de istoriografie, fusese planificat fi urni şi se produci la sfârşitul lunii iunie 1944. Ţinta acestuia era mareşalul

Ion Antonescu, adică *persoana* care, la acea dată, fhdeplinca funcţia de conducător al statului român. Momentul ales de către iniţiatori un grup de legionari prizonieri pe Frontul de Est, în complicitate cu Serviciile Secrete sovietice – se încadra într-un context polideo-inilrtar, intern şi internaţional, destul de dificil pentru România. Practic, în acel moment, nu mai existau decât şanse minime pentru autorităţile statului român de t redresa situaţia în interes naţional. Şi aceasta, pentru ci obiectivul strategic al guvernării antonesciene respectiv, refacerea tuturor graniţelor ţării se numise odată cu pierde* iile dezastruoase de pe Frontul de Est. Ne aflăm, practic, la faţa a ceea ce se înţelege, din *punct* de vedere *istoric*, *prin* pttliminariile actului de la 23 august 1944.

După cura bine se ştie, pentru salvarea României se cristalizase deja o soluţie, prin crearea Blocului Naţional Democratic (BND), la 20 iunie 1944. Forţele politice semnatare ale Declaraţiei de constituire a BND propuneau, în esenţă, armistiţiul cu Naţiunile Unite, în circumstanţele formulate de acestea – adică o capitulare tară *condiţii* şi în *grmi\de* din iulie 1940, ieşirea României din alianţa cu Germania şi înlocuirea guvernării autoritare cu un regim constituţional-democratic.

Prin urmare, o astfel de soluţie fusese formulată de acele forţe politice protejate fi conservate cu bună ştiinţă de politica mareşalului Ion Antonescu ca „rezervă naţională”, în scopul nedisimulat de a asigura continuitatea statului român, bazat pe principiile de independenţă şi suveranitate, în situaţia în care campania armatei române pe Frontul de Est se putea solda cu un eşec, ceea ce, în iunie 1944, devenise de domeniul evidenţei pentru cei care îşi mai păstraseră luciditatea.

Astăzi, nu mai constituie un secret pentru nimeni faptul că participarea comuniştilor de la BND, alături de

PNŢ, PNL şi PSD, fusese o soluţie încuviinţaţi de fiderii acestor partide tradiţional democratice, dintr-un oportunism conjunctura! Nota SSI din 23 iunie 1944 informa, în acest sens, Cabinetul conducătorului statului că se avusese în vedere «convingerea că acordul ou comuniştii va înlesni o formaţie de guvern largă faţă de care Moscova să aibă mai multă bunăvoinţă”. Informatorul SSI cunoştea cu precizie, din anturajul naţional-ţărăniştilor, şi numele celui care aveau să îndeplinească funcţia de „şef al guvernului de tranziţie ce va urma”, după înlăturarea lui Ion Antonescu. Era vorba de persoana generalului Constantin Sănătescu, foarte agreată de „MS. Regele şi Regina”, care urmau să-i dea concursul „pentru o atare acţiune politici.

Bittrem de interesam e faptul că nu numai la Bucureşti se gândea şi e uneltea să îndepărtarea mareşalului Ion Antonescu de la conducerea statului român, ca unici soluţie de „salvare a României” da la dezastru. Strategii de la Moscova luaseră şi ei în calcul o asemenea variantă, realizabilă însă prin utilizarea altei forţe politice decât

Eck reprezentate în BND, mai precis a legionarilor, cunoscuţi ca „duşmani de moarte” ai mareşalului Ion Antonescu.

Şi de data aceasta se pare ca pragmatismul sovieticilor s-a dovedit debordant Documentele SSI ne oferă uncie detalii de interes istoriografie în legătura cu acest

Numeroşi legionari încadraţi ca ofiţeri şi subofiţeri în armata româna, care au

Luptat pe Frontul de Est şi care au căzut prizonieri la Don, au fost internaţi în lagărele sovietice, fiind apoi verificaţi, cercetaţi informativ şi selecţionaţi de organele NKVD. Dintre aceştia din urmă au apărut „lideri*” care, prin mijlocirea Serviciilor Secrete sovietice au intrat în legătură cu Molotov şi chiar cu Stalin. Pentru a obţine

încrederea „comandanţilor sovietici”, care în acea perioadă aprobaseră deja înfiinţarea Diviziei „Tudor Vladimirescu”, „liderii” legionarilor prizonieri au întocmit un Memoriu, prin care solicitau aprobarea unui plan de acţiune. Pe teritoriul României, urma să fie lansate din avioane sovietice echipe de legionari în scopul de a lua contact cu membrii Mişcării Legionare din ţară şi de a organiza împreună o acţiune „care să ducă ta răsturnarea regimului şi suprimarea mareşalului Ion Antonescu”. O astfel de acţiune avea să fie pusă în aplicare odată cu începerea ofensivei trapelor sovietice.

Conducătorii de la Moscova nu au agreat ideea ca mareşalul Ion Antonescu să fie suprimat, ci doar ca echipele de legionari paraşutişti, după o instrucţie specială, să ia contact cu fruntaşii Mişcării Legionare, care erau împotriva alianţei României cu Germania. Concepţia sovieticilor viza ca, prin reactivarea Mişcării Legionare sub controlul unor lideri dirijaţi de Serviciile Secrete sovietice şi prin colaborarea cu alte forţe patriotice, să formeze pe teritoriul României o largă coaliţie pentru „înlăturarea de la conducerea statului a mareşalului Ion Antonescu şi denunţarea alianţei politico-militare a României cu Germania.

Documentele SSI fac referire şi la faptul că legionarii care aveau să fie paraşutaţi pe teritoriul României au fost bine instruiţi, urmând cursuri de informaţii, mânuirea aparatelor de radio-recepţie şi exerciţii de lansări cu paraşuta în şcolile NKVD.

Primele lansări s-au efectuat la începutul lui mai 1944.

În noaptea de 28 spre 29 iunie 1944, a fost lansată o echipă formată din şapte legionari (3 ofiţeri, 2 subofiţeri şi 2 radio-elegrafişti) În apropiere de staţiunea Oiineşti-Vâlcea, într-o zonă muntoasă, prielnică unei o astfel de operaţii. După lansare, membrii grupului au reuşit să-şi ascundă toate materialele cu care fuseseră dotaţi, şi

anume: armament, explozibili, mai multe rânduri de acte false şi bani (aproximativ 3.000.000 de lei).

Unul dintre membrii echipei, îmbrăcat în uniformă de căpitan al armatei române, s-a deplasat de la Olăneşti pentru a lua legătura cu na curier legionarsoţia unui preot din Râmnicu Vâlcea. Intrând într-un restaurant şi aşteptând să-şi contacteze legătura, ofiţerul român a consumat o cantitate mai mare de băutură, ajungând într-o stare avansată de ebrietate. Ca urmare, a fost reţinut şi dus la postul de jandarmi. La acea dată, măsurile

IM

De ordine *precum* şi vigilenţa autorităţilor româneşti din onă fuseseră sporite. Înmiit fel staţiunea Olăneşti se afla nenini tratament mareşalul Ion Antonescu.

Starea de spmt shl precipitat, iar orfanele de ordine au intrat în alertă atunci dud unuia dintre ofiţerii de jandarmi… intrat din întâmplare” în camera în care se afla reţin» „căpitanul furnicat”, i l-a *pèntt* oJM cunoaşte, fünd convins că mat avusese de face cu el în timpul rebeliunii Suspiciunile s-au clarificai în urma studiului alem a/fizionomiei, ai comportamentalul şi al vocii arestatul uf, ofiţerul de jandarmi dându-ţi seama ci avea în faţa pe nimeni altul decât pe Tudor Djonat. Comandant legionar, despre care şi-a amintit ci fusese trimis pe front cu gradul de sublocotenent, iar în registrele militare figura ca dispărut în *luptek* de la Don. Cel care a reuşit identificarea a dov» dit perspicacitate, întrucât Djonat „trecuse printr-o transformare fizică”, *mod\fh* cându-i-se printr-o operaţie estetică, configuraţia obrajilor *şi* a bărbiei „spre a-l face de nerecunoscăt*.

S-a *procedat* imediat la o cercetare informativă mai amplă. La postul de jandarm s-a *deplasat* kicotenen. Colonelul Aimăşanu şeful Biroului de Control Militar –, însotrf de o echipă de ofiţeri, care a ajuns la Olăneşti. cu două automobile, în jurul orei 2 *umneata*

Tudor Djonat s-a arătat cooperant în *perioada* anchetei, iar informaţiile furnizate deci au dus ia identificarea şi apoi la arestarea celorlalţi 6 membri ai grupei de legionari Au *fost* anunţate imediat autorităţile de la Bucureşti. Încă de la 6 dimineaţa şi-au făcut aparipa în Olăneşti generalul Constantin (Pichl) Vasiliu, şeful Jandarmeriei, generalul Nicolae Diaconescu. Directorul general al Poliţiei, şi Eugen Cristescu, şefii) SSI, însoţit de echipe de agenţi şi jandarmi.

Cercetările informative şi investigaţiile făcute în acest caz au confirmat infor* mâţule aflate deja în bazele de date ale SSI şi ale Siguranţei. Astfel, Tudor Djonat era cunoscut ca unul dintre comandanţii legionari, „al şaselea membru în faimoasa echipă a spărgătorilor de fronturi de sub conducerea legionarului terorist Ovidiu Găină, şef al Poliţiei secrete legionare, *fost* chestor la Prefectura Poliţiei Capitalei în regimul legionar, ajutor al lui Ilie Stângă, implicat în asasinatele de la Jilava, din noiembrie 1940, asasinarea evreilor, iniţiator a numeroase jafuri şi unul dintre conducătorii rebeliunii din ianuarie 1941”, trimis pe front ca sublocotenent şi „dispărut în luptele de la Don”.

Ceilalţi doi ofiţeri ai echipei erau şi ei cunoscuţi cu „zestre la dosar”: L-AI. Miron, îmbrăcat în uniformă de locotenent, fost conducător al legionarilor terorişti, şi Cristo Costache Gheracostea, care purta uniformă de sublocotenent, şi el fost comandant legionar, „un fanatic” care îndeplinise „roiul de organizator al grupelor teroriste macedonene”.

Cu toţii s-au dovedit cooperanţi pe parcursul anchetei, recunoscând scopul pentru care fuseseră paraşutaţi: acela de a-şi face legături şi de a lua apoi contact cu Moscova, prin aparatele de radio-recepţie, urmând să indice un loc de aterizare pentru şeful organizaţiei care-i instruise în URSS şi care urmă, la rândul lui, să fie paraşutat lângă Olăneşti la finele lunii

iulie, data „când trebuia să se declanşeze acţiunea din interior”.

În momentul arestării lui I. Al Miron ţi-a unuia dintre subofiţerii legionari ai echipei s-a produs un incident neprevăzut. „Când Miron l-a aplecat să bea apă\ dintr-un izvor n. ns., a fost împuşcat mortal de subofiţer.

Pe baza rezultatelor cercetării, dar şi a asasinării lui Miron de către un comandant de-al său. Eugen Cristescu şi generalul Picai Vasiliu au formulat ipoteza că echipa celor 7 legionari rusesc lansată în scopul asasinării mareşalului Ion Antonescu. Suprimarea lui Miron probabil, conducătorul grupului – s-ar fi produs tocmai pentru ca, în ancheta, acesta să nu divulge şi alte detalii privind adevăratul mobil al acţiunii. Ulterior, directorul SSI „ia hiat pe Djonat şi Gheracostea fi i-a dus la Conducătorul Statului”. Documentele SSI, aflate la unitatea arhivistică pe care am consultat-o, nu ne mai dezvăluie şi ce a discutat mareşalul Ion Antonescu orice era interesat să afle de la cai doi atentatori legionari pregătiţi în URSS. Se menţionează doar că agenţii de siguranţa, echipele de jandarmi şi ofiţerii Biroului de Control Militar, deplasaţi la Olăneşti, „au primit ordine să înceteze activitatea”, întrucât „colaborarea a fost terminată”. Probabil că mareşalul Ion Antonescu a intenţionat să nu dea amploare acestui caz, pentru el fiind suficiente informaţiile care demonstrau ca o serie de legionari cochetau cu Serviciile Secrete sovietice, aspect pe care-l sesizase şi în timpul rebeliunii (şi care fusese evidenţiat şi în lucrarea *Pe marginea prăpastiei*, publicată de Preşedinţia Consiliului de Miniştri).

Chiar dacă s-a încercat să se păstreze discreţia asupra acestui caz, la începutul lui august 1944, circula un zvon printre ziariştii de la *Curentul*. Nota informativă a SSI, din 12 august 1944, care făcea referire la acest zvon consemna: „Se discută că o echipă a morţii, formată din tineri legionari se deplasase la Olăneşti pentru a

pune la cale un atentat împotriva Conducătorului statului Mustrat de conştiinţă, unul dintre membrii echipei ar fi fugit la Bucureşti pentru a-l înştiinţa pe generalul Pichi Vasiliu. Acesta s-a deplasat cu avionul la Olăneşti şi, în momentul când conspiratorii au fost prinşi, denunţătorul a tras în şeful echipei, omorându-l. Ceilalţi conspiratori au fost judecaţi, condamnaţi la moarte şi executaţi.**

Partea adevărată a zvonului era că, într-adevăr, şeful echipei fusese asasinat de unul dintre camarazii săi, dar „atotştiutori i ziarişti1 de la *Curentul* căzuseră şi ei în plasa dezinformării. Din alte documente ale SSI, rezultă că, după 23 august 1944, Djonat şi Gheracostea au fost eliberaţi de armatele sovietice şi luaţi ca „oameni de încredere ai NKVD”. Acesta a fost şi motivul pentru care SSI i-a ţinut sub o strictă supraveghere. Despre Djonat, agenţii SSI au informat că, la începutul lui septembrie 1944, a fost semnalat în uniformă de căpitan de geniu, apărând în postura de „delegat al NKVD pentru organizarea din punct de vedere comunist a regiunii Oltenia44. La rândul lui, Gheracostea, în ţinută de locotenent, venea aproape zilnic la sediul Marelui Stat-Major. Avea două domicilii, unul în strada Vasile Lascăr şi altul la Comandamentul Corpului de Grăniceri şi cultiva relaţii cu Lidia Popp, infirmieră la spital, una dintre principalele agente de legătură ale lui Horia Sima.

Supravegherea efectuată de SSI asupra lui Djonat şi Gheracostea legionari teroriști, metamorfozaţi în agenţi NKVD sub acoperire de ofiţeri ai armatei române – a încetat brusc după 6 martie 1945, odată cu instalarea guvernului preponderent comunist, condus de doctor Petru Groza.

(*Bete chiar fi* i *vigilenţei Serviciilor Secrete* româneşti, acţiunea echipei de lepă.

Nan, *de* îi ptui fonii Enté *1944*, a rimat practic tara urmări grabnice în pin *pe Jmco-rmlitar*, tar *istoria*

trebuie să o consemneze că atare. Totuşi, daci nu se ptewe *din vedere raptul csenpal*. Şi anume ei interesul Moscovei a fost ca echipa de legwftu şi *contribuie doar li*. *Jeacn* vâre* Mişcării Legionare” din România, pentru ca, ulterior.

(s «o *poètà manipula* fh perspectiva înfrângerii României, prin impunerea regimul* sovietic atunci nu era exclus ca acţiunea în sine şi îl reuşit. Istoria oferă suficiente *exemple în* care Sovieticii s-au dovedit nu numai pragmatici, ci şi huni strategi de rropectivi. Pactul de neagresiune dintre comunişti şi legionari (înţelegerea dintre *Ana* Pauker şi Nicolae Pàtraseu) din toamnă anului 1945, urmat de refuzul conduceri Mişcăm Legionare din (ară de a se încadra în mişcarea de rezistenţă anticomunişti*, interesul cu *totul* deosebit manifestat de ofiţerii NKVD în timpul anchetei lui Eugen Cristescu la Lubianb hi legătură cu Mişcarea Legionară9 –, arestarea masivă doar g legionarilor care nu înţeleseseră să renunţe la ativitatea politici – în primăvara lui 194 s – % încadrarea a nu mai puţin de 300 foşti legionari în structurile active ale Seca-mâţii10 – instituţie fondată şi controlată de consilierii sovietici la începutul anilor ’50, folosirea unor legionari torţionari în aşa-zisa reeducare prin bătaie şi spălarea creierului de ia penitenciarul Piteşti11 – constituie suficiente fapte, bine documentate istoriografie, care prefigurează teza conform căreia o parte dintre legionari a fost recrutată şi dirijată de la Kremlin, prin intermediul Serviciilor Secrete sovietice.

Până când au fost păstrate aceste legături? Ce consecinţe au avut în plan politic ori în jocurile de culise de pe frontul secret din perioada Războiului Rece? Iată întrebări la care va trebui să recunoaştem că e mai greu de formulat răspunsuri în stadiul actual al cercetării. Poate că declasificarea şi a altor documente, odată cu trecerea timpului din arhivele Serviciilor Secrete, mai ales ale celor de la Moscova atât de râvnite *à* istorici –,

ar putea face mai multă lumină.

Sote

23 August 1944. Documente, volum coordonat de Ion Ardeleanu, Vasile Anmia. Mircea Muşat, vol. O, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1984, doc nr. 601, pp. 289 – 299.

1 A se vedea, în acest sens, declaraţia lui Eugen Cristescu referitoare la întrevederea dintre Iuliu Mânia şi locotenent-colonelul de Chastelain, în Cristian Troncotă, *Eugen Cristescu-osul serviciilor secrete româneşti*, doc. 32, pp. 433 – 434.

3 23 August 1944. Documente, vol. II, doc. 605, p. 302.

4 Ihtdem% doc. 620, f. 330 – 331. I Arhiva SRI, fond „d”, dosar nr. 9 046, vol. 1, f. 30 – 35. * V» *Pe marginea prăpastia, 11 – 23 ianuarie 1944*, Editura Scripta, Bucureşti

Ü 1, p-160. Despre legăturile dintre legionari şi comunişti, vezi mai recent

*În Magazin Istoric*scrie nouă, ianuarie. *1994*, ou. *4146*; *idem. Uniunea Sovietică* i *rebeliunea legionară. Documente din arhivele* SS/, în *Arhivele Totali ţarismului*, în *It, nr. 1 – 2/1944, pp. 173 – 195; Ottmar* Traşcă, *Totalitarismul în România Aspecte ale relaţiilor dintre Generalul Ion Aniontscu şi Mişcarea Legionară în perioada guvernării naţional-legionare* (*septembrie t94 Ùfebruarie 194 li. În Anuarul Institutului de Istorie Cluj-Napoca*, XXXV, *997, pp. 197 – 221*; Mărit Georgescu, Venit şi roşii, mâna în* mână*, în Dosarele istoriei, nr. 9/49, 2000*, pp. *42 – 4*6.7 Arhivele *NIC, fond PCM, dosar nr. 14/1941, f. 256*. Vezi începuturile *Mişcării de rezistenţă în România*, vol\, ÎI *aprilie* 1945 – 11 *mai 1946*% volum întocmit *de Radu* Câuceanu, *Octavin* Rosvc şi Cristian Ttoncotă, Institutul Naţional *pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti*, *998*, doc. *64*, pp. *115**

9 Gabriel Bălănescu, Din *împărăţia morţii*% *Editura*

Dacia, Madrid, 19 & 1, p. 63

10 *Vezi, pe larg. Cristian Troncotă, Istoria serviciilor secrete româneşti. De U*

Cuta la Ceauşescu, Editura *Ion* Cristoiu, *1999, pp. 339 – 341.*

11 Ibidem, pp. 395 – 399.

Ire r

Cot, Ion/. I\werki

PARTEA A II-A

MEMORII.

ION LISSIEVICI

AMINTIRILE UNUI FOST LUCRĂTOR ÎN SERVICIUL DE INFORMAŢII AL STATULUI

Împrejurările au făcut ca în cariera mea de fost ofiţer de Stat-Major, să fi activat ferite organe specializate în căutarea şi procurarea informaţiilor. Un atare serviciu acţionează pentru nevoile informative ale armatei, atât în timp de pace, ca şi în caz de război. Produsul strădaniilor sale migăloase, adeseori pline de riscuri şi total anonime, este de necontestat. În armată ca şi în viaţa de toate zilele, cine este bine şi la timp informat, şi-a asigurat adeseori cel puţin pe jumătate reuşita, „Victorios”, în hotărârile sale.

Din propria-mi experienţă, am căpătat convingerile că în general serviciul de

Iormaţii ce a acţionat în profitul comandamentului de căpetenie al armatei era puţin loscut, iar uneori chiar subestimat de către parte din acei pentru a căror nevoi ormative activa. Această convingere mi-am format-o începând din primăvara anului 1938. Pe atunci eram şeful biroului de căutarea informaţiilor din Secţia a îl-a a Marelui Stat-Major. În acea calitate am ţinut câteva conferinţe de specialitate coloneilor ce se pregăteau pentru examenul de general, urmând „Cursul de Comandament** organizat de Marele Stat-Major. Discuţiile pe care le-am avut atunci cu ofiţeri vechi în

cadrele armatei, ce se pregăteau să devină comandanţi de „Mari Unităţi”, mi-au demonstrat că mulţi dintre ei nu cunoşteau mai nimic cu privire la serviciul ce activa pentru satisfacerea nevoilor informative ale MStM. Deci ale armatei şi nici mi

Ilegeau să-i vină în ajutor, atunci când s-ar fi simţit nevoia. Această constatare pl repetat şi în alte împrejurări din decursul timpului, în intenţia de a face cunoscută organizarea în general şi cel puţin în parte activitatea, unui atare serviciu, m-am hotărât să descriu propria-mi activitate avută în perioadele: 1 mai 1941 – 31 decembrie 1943 şi 20 septembrie-24 decembrie 1944, când am activat în cadrele „Serviciului Special de Informaţii” e

În prima perioadă, adică de la 1 mai 1941 şi până la 31 decembrie 1943, am îndeplinit următoarele funcţii: şef al Secţiei I informaţii» şef al „Eşalonului Mobil SS? \ pe Frontul de Est şi subdirector general al serviciului, adică ajutor al şefului SSL în cursul ultimilor două funcţii, am exercitat funcţia de şef al Secţiei I informaţii. În a doua perioadă, acea cuprinsă între 20 septembrie şi 24 decembrie 1944, am avut conducerea SSI.

Datorită principiului compartimentării, relatările pentru prima perioadă se vor referi în special la activitatea avută pe timpul cât am condus Secţia I informaţii şi Eşalonul Mobil SSL Ultimă funcţie, aceea de subdirector general, având un caracter mai mult de ordin administrativ, nu prezintă un interes deosebit

Ptwciptul conincrtriricrtflrri îi omni*am* refeni, guverocază activitatea oricât *jrmc Éiée informafti*. Mefeferme *de* Autoritatea *din* stat careta îi este subordonat (*Maţ Stat-Major*, *Ministerul* Forţelor *Armate aut* Preşedinţia Consiliului de Miniştri).

Phn *apzicarea*/*ut se urmăreşte ca personalul* ce încadrcaz.1 *diferitele* organe J *anicialui*, *al nu cunoască* decât *numai activitatea* organului pe ea/r-/conducta».

Cânua îi este direct *subordonat. Scopul* principiului: asigurarea păstrării secrerului *Din punctul* de *vedere al* suboro*xiè*/*îi*. SSF *a* aparţinut pe rând: Marelui Stat Mă-*Ministerului de Rizooi* (*MR*) *şi Preşedinţiei Consiliului* de Miniştri (P, CM). *Iniţial, adfci începând de la înfiinţam* (*aproximativ anul* 1920) şi *până în anul* J9J?

SS1 * *donattift ăt acea* sx*? Oadă *Servictul* Secret** a rost subordonat Marelui Staf-Afe

Jor Secţia *a* 2 «*/n/brrnafii *şi* Gmrnunfermapï.

În anal 19) *4, o* dafă *cu venirea* hn* Ion Antonescu la conducerea MStM, serul's &!

Mihail Moruzov-prin influenţa şi *relapile* sale *personale*, a reuşit să transfere *gul semeni în subordinele Ministerului de* Război Secretariatul General. Concomitent Moruzov *a schimbat p denumirea fostului „Serviciu* Secret”, în aceea de Service *Special de Informaţii*

Scurt timp după primul transfer, adică în anul 193 7, de îndată ce Ion Antonescu a *fost numit ministru de Război*, felul *SSI* uzând de aceleaşi posibilităţi personaje, i reuşit *şi sur>ordoneze Preşedinţiei* Consiliului de Miniştri, serviciul ce conducea.

Prin *aceste schimbări En* subordonarea serviciului, Moruzov a urmărit să ou *lucreze ca subaltern direct al lui* Ion Antonescu, întrucât nu era deloc bine văzut de către *acesta*.

Fă anul 1939, *Armand* Călinescu, pe atunci prim-ministru, I-a înaintat pe MihaiJ *Moruzov* în *gradul de „director* general”, şef al SSI, apreciindu-i activitatea a *informativa referitoare în special* la legionari.

* * _

Serviciul Special de Informaţii

În perioada 1 mai 1941 – 31 decembrie 1943

Organizarea şi funcţionarea SSI

La data de 1 *mai* 1941, *SSI avea organizarea arătată* în schema anexă nr. 1.

Şeful serviciului, conducea activitatea SSI din punctul *de* vedere informativ extern, *cum* şi *din punctul de vedere contrainformativ şi* de contraspionaj pe întregul teritoriu *al* (arii. *În acest scop avea în subordine organele* (secţii şi birouri) prevăzute în schema *anexă or*. 3 *care organ avea misiunile sale bine* precizate, în raport cu activitatea ce *trebuia să desfăşoare*. *Aceste* misiuni *vor fi arătate* pe măsură ce voi enunţa fiecare *organ*, *secţie său birou din organigramă* SSI.

Tot şeful SSI lua măsuri sau făcea *propuneri* şi *urmărea* satisfacerea lor, în ceea *ce priveşte organizarea*, *încadrarea*, *dotarea* şi *funcţionarea* serviciului, *astfel* încât

1 Cefe trei anexe ale manuscrisului nu au fost reproduse dis economie de spaţiu (n.a.).

SM asigure maximum de eficienţa în raport cu executarea mwiurouw *mAm-am*-Faţă cu acest ulthn scop, întocmea proiectul de buget anual ml serviciului v urmărea

Aprobarea lui de către Preşedinţia Consiliului de Miniştri. De asemenea, dădea mstrudP uni şefilor organelor din subordine asupra modului cum «i întocmească actele justificative a cheltuielilor lunare, iară ca prin aceasta să se prejudicieze păstrarea

Secretului, atât în ceea ce priveşte agentura, cât şi misiunile executate de către serviciu, Lunar sau trimestrial, prezenta la sediul serviciului, preşedintelui „Înaltei Curţi de Costuri** spre verificare şi descărcare – actele justificative a cheltuielilor efectuate în cursul lunii sau trimestrului respectiv. După verificare, actele erau distruse prin ardere în prezenţa verificatorului lor şi a şefului SSI, încheinduse procesul-verbal de ardere şi descărcare bănească, în limita valorii actelor distruse.

Şeful SSI lua parte la convocările de ordin conuamformativ ce se ţineau la Preşedinţia Consiliului de Miniştri cu şefii celorlalte organe contrainformative ale

Statului (Poliţie, Jandarmerie). Tot el ţinea legătura – personal, sau prin setul Secţiei ţ informaţii a serviciului cu MStM, pentru satisfacerea nevoilor informative ale acestuia.

Secţia I Informaţii

La data de *1* mai *1941*, această secţie avea organizarea precizată în schemă

Anexă nr. 2.

Ea avea misiunea să procure şi să difuzeze informaţiile de ordin extern ce

Interesau MStM.

Şeful secţiei urmărea continua satisfacere a nevoilor informative ale Marelui Stat-Major, Secţia a 2-a Informaţii şi Contrainformaţii. Aceste nevoi erau concretizate prin planul special şi cereri de informaţii.

Funcţie de nevoile informative, şeful îndruma şi controla continua activitate a birourilor şi organelor exterioare (centre informative şi rezidenţi externi) din subordine. În acest scop el repartiza prin birourile de studii, misiunile informative ce reveneau fiecărui birou de agentură al frontului respectiv. Tot prin birourile de studii urmărea executarea misiunilor repartizate fiecărui birou de agentură, cum şi difuzarea informaţiilor procurate.

În raport cu nevoile, stăruia să se creeze legăturile informative necesare, să se asigure încadrarea corespunzătoare nevoilor, cum şi instruirea de specialitate a personalului din cadre sau agentură. De asemenea, urmărea realizarea dotării întregii secţii cu materialele şi mijloacele necesare executării serviciului.

Făcea propuneri în legătură cu bugetul informativ al secţiei, ţinând seamă de nevoile fiecărui birou de agenturi. Controlă cheltuielile informative făcute de către birourile de agentură, urmărind ca pe cât posibil-acestea să corespundă într-o cât mai mare măsură valorii materialului informativ procurat Din acest punct de

vedere se urmărea ca agenţii să fie convinşi că retribuţia lor este corespunzătoare randamentului activităţii lor.

Dă instrucţiuni în legătură cu actele justificative a cheltuielilor informative lunare, pe care urma să le întocmească fiecare birou de agentură, potrivit dispoziţiilor primite de la şeful serviciului.

Ta

*E**>spre* H *mpatt*\îl ifti *Misiêisa ugttă JÈtp în* ardere, obţinând ăst fel descărcar* corespunzătoare *valorii actekw* feânccti distrate.

Fii desfigurarea preocupărilor sale, şeful Secţiei dt *io formaţii* era ajutat de cifre bmxil de registraturi şi arin vi ai secţiei.

Şeful acestui birou era a rit registrator, cât şi arhivar. El primea *corespondaţi*

Repartizată secţiei de către birou) secretariat ai SSJ, o înregistra şi o predă destinatarilor dup! Ce era soluţionată de *către* serul secţiei. Tot el, ajutat de un dactilograf f redacta], ia araszna de sens corespondenta seefiei» tar *ulterior* se ocupa de expedierea ei.

Că ari» var. ei ascultă sub controlul direct ai şefuiui de secţie – operaţiile de înjbsartefe şi «pisare a întregii corespondente a secţiei I I

Biroul *agenturii frontului respectiv* (Est, *Vest*, Sud) era organul din cadrul *Secţiei* 1 *informaţii* & *cărei misiune era* să procure iitformaţiile externe cerute de secţie.

Şeful fetrouluj *agenturii* fiecărui front primea cererile de procurare a informaţiilor, prin *intermediul biroului de studii ai* frontului respectiv. Funcţie de aceste cereri, d se *străduia* şi *realizeze* legăturile informative necesare. În acest scop făcea uz de; I

Rezidenţi externi *plasaţi* în anumite centre importante ale statului de pe teritoriul I căruia urmau *să* procure *informaţii* şi de

Agenţi informatori cu misiuni limitate în timp şi

spaţiu, care erau trimişi într-o anumită zonă, cu o adâncime precisă în raport cu frontiera ţării noastre.

Agenţii din categoria de mai sus au fost *utilizaţi* numai pe fronturile Est şi Vest *Pentru utilizarea* lor» biroul agenturii frontului respectiv dispunea de un număr variabil de „Centre Informative** dislocate pe teritoriul ţării, în apropierea frontierei cu statul unde urmau să acţioneze.

La nevoie, şeful biroului agenturii făcea propuneri secţiei pentru instalarea de noi rezidenţi externi. Pentru încadrarea biroului, inclusiv rezidenţii externi, făcea propuneri nominale, solicitând prin secţie – aprobarea SSI.

Fie direct, fie prin subalternii şi, şeful biroului agenturii urmărea instruirea personalului din subordine. El dă o deosebită atenţie rezidenţilor externi, cum şi agenţilor, a căror activitate o controla necontenit.

Cu ajutorul secţiei *şi ai* serviciului, organiza legătura informativă cu rezidenţii externi.

Personaj, se ocupa cu expedierea drepturilor băneşti destinate rezidenţilor externi şi «Centrelor Informative”. Urmărea primirea materialului informativ de la aceştia şi *a* actelor justificative a cheltuielilor lunare. De asemenea, se interesa de expedierea către rezidenţi *şi* centre, a cererilor informative, cum şi a instrucţiunilor de funcţionare *a* serviciului, când era cazul.

Lua măsuri pentru predarea fără întârziere la biroul de studii al frontului, a materialului informativ procurat de către mijloacele de căutare din subordine. Urmărea să primească aprecierile biroului de studii asupra materialului informativ predat pentru exploatare, aprecieri pe care le repartiza la fişa rezidentului sau agentului care le-a procurat.

Făcea propuneri în legătură cu fondul necesar lunar, întocmea actele justificative ale cheltuielilor efectuate în fiecare lună şi urmărea descărcarea bănească a biroului

Ftöti ducea

Acordă toată atenţia pentru realizarea dotării mijloacelor din subordine, eu te.

Ceea ce te era necesar pentru executarea misiunilor ce te încredinţa.

Rezidenţii externi erau recrutaţi în special din rândul ofiţerilor activi ten de rezervi, prin grija Secţiei I informaţii şi cu aprobarea şefului SSL Candidaţii trebuiau să nu fie înregimentaţi vreunui partid politic, ai fie capabili, corecţi, prezentabili sM cunoască cel puţin o limbi străina.

Anterior trimiterii la post, rezidenţii primeau instructajul de specialitate, inclusiv cifrul şi utilizarea lui. Instructajul şi dotarea lor se execută prin grija şefului biroului agenturii respective şi sub controlul şefului de secţie.

Pentru acoperirea activităţii lor informative, rezidenţii erau încadraţi ca funcţionari ai legaţiei sau ambasadei române din ţara unde erau trimişi (consuli, viceconsuli, secretari sau ataşaţi de presă) sau erau numiţi în diferite posturi externe de „Serviciul Maritim Român”, ori erau trimişi că agenţi comerciali ai unor întreprinderi industriale.

În privinţa acoperirii activităţii informative a rezidenţilor externi, am constatat o serie de lipsuri care se puteau solda cu rezultate contrare celor urmărite. Pentru exemplificare semnalez că ofiţerii activi erau trimişi ca rezidenţi externi, fără nicio prealabilă măsură de prevedere. Or, acei care cunoşteau că rezidentul este ofiţer activ, rămâneau surprinşi când constată că acesta îşi arogă o anumită funcţie în cadrul legaţiei sau ambasadei. Rezultatul: suspiciune sau chiar deconspirarc a celui în cauză. Alteori funcţia atribuită rezidentului era în totală contradicţie cu etatea acestuia. Rezidenţii deşi încadraţi în anumite funcţii ale legaţiei sau ambasadei, erau necunoscuţi funcţionarilor de carieră ai acesteia,

întrucât nu-i întâlniseră niciodată în localul „Ministerului Afacerilor Străine”. De asemenea, nu erau capabili să dea nicio lămurire despre colegii cu care normal ar fi trebuit să lucreze în cadrul ministerului, înainte de a fi fost trimişi în străinătate. Nu cunoşteau atribuţiile funcţiei respective postului ce ocupa şi ca atare nu puteau lucra efectiv tară să se demaşte. Toate aceste deficienţe dădeau naştere la semne de întrebare şi suspiciuni din partea funcţionarilor de carieri ai legaţiei sau ambasadei, în cadrele căreia figura rezidentul Consecinţa acestor lipsuri puteau duce până la completa deconspirarc a rezidentului la special faţă de personalul inferior al legaţiei (oameni de serviciu, curieri, şoferi etc.) sau ambasadei. De aici şi până a i se află adevărata misiune a rezidentului de către serviciul de contraspionaj al statului în care funcţiona, nu era decât un pas.

Pentru a remedia o parte din lipsurile semnalate, am obţinut ca ofiţerii activi înainte de a funcţiona ca rezidenţi externi, să-şi dea demisia de formă – din armată, cu publicarea acesteia în „Monitorul Oficial”, urmând să-şi recapete gradul şi vechimea la înapoierea din misiune. De asemenea, am obţinut o încadrare a rezidenţilor externi în diferite grade şi funcţii ale „Ministerului Afacerilor Străine”, mai adecvată [vârstei] lor.

Deşi am simţit necesitatea, totuşi nevoile urgente reclamate de starea de război în care se găsea ţara nu mi-au permis să realizez că viitorii rezidenţi externi să facă un stagiu de 3 – 6 luni în cadrele Ministerului Afacerilor Străine, potrivit funcţiei şi gradului sub care urma să acţioneze după trimiterea la post Pentru suplinirea acestei insuficienţe, am obţinut că rezidenţii externi să fie recomandaţi şefului de misiune prin scrisori personale adresate de către ministrul Afacerilor Externe, scrisori prin care se insistă asupra necesităţii de camuflare a misiunii agentului şi serviciului din care

Face «parte, în acest mod să stabilea st o legătură de servietă între şefii 1 misiutt «a reziderii. Care a cea iasftui ţnam ca aatü stérile ce ar putea interesa pe primul, şi-l fie imediat aduse la cunoştinţă, *semnalând* aceasta şi SSI.

Misiunea rezidenţilor externi era să procure informaţiile ce îi se cereau. Exact» *tarea* misiunii era *realizată în majoritatea carurilor prin* activitatea şi dibăcia personali a reodentului, *eventual pria informatori dintre care cei* mai frecvenţi erau acei incon*ţttenp* de Mrserepi/e pe care fe săvârşeau Nu erau excluşi nici *informatorii special recruta*ţi *plătiţi* sau nu în acest scop.

Întreaga reuşiră a rezidentului în executarea misiunii sale depindea de spin**? Său de observare, relaţiile *personale* stabilite, *abilitatea şi* dinamismul său, *posibil*r ţările *de deplasare** intuirea locurilor, persoanelor sau mijloacelor prin care şi-ar putea procura informaţia căutată etc. etc. După cum se observi, cei puţin 90% din reuşita rezidentului, *depindea de calităţile sale* personale.

Misiunea *rezidenţilor externi trebuia* să *includă şi* supravegherea localului şi *personalului legaţiei* sau *ambasadei* respective, pentru prevenirea acţiunilor de spionaj din *partea celor interesap*! *N* această ordine de idei menţionez ci în anul 1938 s-a sustras ataşatului nostru *militar din* Roma, colonelul Petrescu Gheorghe, dicţionarul cifrat primit de la MStM *Secţia* a 2-a. Or, acest fapt ar fi fost evitat dacă în cadrul legaţiei s-ar fi *găsit* cineva care să supravegheze funcţionarii legaţiei spre a preveni neglijenţele lor, cum *şi personalul inferior** *ki* rândurile căruia adeseori sunt strecuraţi diferiţi agenţi ai serviciilor de informaţii interesate.

Legătura *de* servicii cu rezidenţii externi era

asigurată lunar – prin curierii Ministerului Afacerilor Străine, sau prin telegrame cifrate expediate ori primite prin legaţia sau ambasada respectivi. Unii rezidenţi (Budapesta) dispuneau de un post TFF instalat în *localul* legaţiei şi-i de un *radiotelegrafist Cea mai* bună soluţie ar fi fost ca însăşi rezidentul extern să fie şi radiotelegrafist, rămânând ca postul de radiotransmisie recepţie să fie camuflat prin grija să şi numai eventual instalat în localul legaţiei sau ambasadei Centrele *informative* erau organe exterioare ale birourilor de agentură Est şi Vest, cu misiunea să procure informaţii dintr-o anumită zonă a ţării către a cărei frontieră erau *dislocate*. Ele *puteau* avea în subordine două până la patru subcentre informative, după necesitaţi. Subecntrele informative aveau aceeaşi misiune ca şi „Centrul Informativ" căruia îi era subordonat

Şeful centrului sau subcentrului, pentru executarea misiunii organiza legăturile informative în zona sa de acţiune. În acest scop era ajutat de către un funcţionar denumit recruter. Ei recrutau, instruiau şi încredinţau misiunile agenţilor informatori din subordine, în raport cu posibilităţile fiecăruia. În general se căuta ca agentul recrutat şi aibă legături personale cu cetăţeni domiciliaţi în zona de acţiune a „Centrului" său. ubecntrului", legături prin intermediul cărora să-şi poată executa misiunea încredinţată. Ulterior, şeful de „Centru** sau „Subcentru" şi recrutorul executa trecerea şi primirea de peste frontieră a agentului. Aceste operaţiuni erau precedate de o serie de măsuri pregătitoare pentru realizarea siguranţei în executarea lor. Astfel, ei studiau fazele lunii pentru a cunoaşte fă prealabil nopţile întunecoase şi durata întunericului, din cursul lunii calendaristice. Funcţie de aceste nopţi, precizau data şi ora trecerii sau primirii agentului ce se înapoia din misiune. Ţinând seamă de regiunea cunoscută de agent

În *zöna front*! *Erei*, *cum şi de* modul în câte aceasta

se preta trecerilor dintr-o parte în cealaltă *parte*, precizau punctul pe unde urma «*1* se execute operaţiunea. UHcriot. Şeful „Centrului14 sau… Subecntrului” lua legătura cu comamlamul plutonului de grăniceri

Corespunzător punctului *hotărât, pentru* ea acesta ţi i-a *măsuri* de deschiderea şi închiderea *pazei frontierei* la timp, *în punctul* respectiv, cum şi pentru recunoaşterea

Regimului de pază a frontierei de către adversar.

Pentru trecerea frontierei, agentul era prevenit *şi fie disponibil* într-un *anumit interval de timp corespunzător datei când urma* şi *fie trimi*s la *misiune*. Oi 14 um *48 ore înainte de această dată, el era adus de recrutor la* o *casă conspirativi* din apropierea *frontierei*. *În acea casă, recrutorul făcea instructajul agentului, cum* şi dotarea *sa cu cete necesare executării misiunii. În primul rând era pus* şi *înveţe misiunea* pe *dinafară*. *Apoi i se dă instrucţiuni cum şi procedeze la trecerea frontierei*, atât *la plecarea, cât şi la înapoierea din misiune, pentru a nu fi descoperit de personalul serviciului de* pază *advers*. *Tot în acest scop era dotat cu praf de tutun şi învăţat ca pe timpul deplasării în zona frontierei adverse, să presare praful de tutun pe urma paşilor săi, spre* a *nu putea fi descoperit şi urmărit de câinii aflaţi în serviciul oazei*. *Iarna* i *se da halat alb pentru camuflare, daci terenul era acoperit cu zăpada. Era controlat* să *nu aibă nimic asupra sa care l-ar fi putut trăda dincolo de frontieră că este venit din România* şi, în *special bani, chibrituri şi ţigări romaneşti, scrisori, carnet cu însemnări personale* etc. *Cu ocazia acestui control, recrutorul se asigura în mod secret că agentul nu este dublu, adică angajat şi* în *serviciul de informaţii al ţării unde era înmis în misiune. Recrutorul continua să dea instrucţiuni agentului în legătură cu modul său de comportare pe teritoriul statului unde urma să-şi execute*

misiunea, pentru a nu-şi *trăda provenienţa* şi *scopul pe care*-l *urmăreşte. Înainte de plecarea în misiune, era dotat cu acte de identitate false, de care să se servească numai în caz de absolută nevoie, cum* şi *cu banii necesari pentru executarea misiunii, în moneda ţării respective. Apoi i se completa instructajul în vederea înapoierii din misiune, precizându-i-se*: *locul, data* şi *ora când va trebui să treacă frontiera pentru a veni în ţară. Pentru siguranţă t te mai preciza încă una sau două date, cu orele respective, când era aşteptat să fie primit* la *sosire de către acei ce l-au trecut peste frontieră, dacă operaţiunea nu reuşea de la prima încercare. Totodată i se punea în vedere că este strict oprit să adu*că cu *sine corespondenţă particulară sau obiecte procurate din ţara unde a executat* misiunea.

După ce şeful *„Centrului”* sau *„Subecntrului” se asigura* că *agentul* a *fost bine instruit* şi *dotat cu tot ceea ce îi este necesar pentru executarea misiunii*, era *luat* de *către acesta* şi *recrutor, care*-l *treceau peste frontieră în punctul stabilit* şi *în raport* cu *regimul de paza frontierei* advers, *recunoscut din timp*.

La înapoierea din misiune, primirea agentului se făcea de aceleaşi persoane care *l-au trecut peste frontieră, conform instrucţiunilor date agentului înainte* de *plecarea în misiune. După sosirea în ţară, agentul era condus de către* acei ce *l-au primit la casa conspirativă. Acolo şeful „Centrul** sau „Subecntrului” primea materialul* informativ *adus de agent* Ajutat *şi de recrutor, stăteau de* vorbi cu *acesta ecrându-i* îi *relateze informaţiile verbale pe care le deţine, cum* şi *toate detaliile* la *legătură* cu *modul cum şi-a executat misiunea, adică*: *cum* a *trecut frontiera atât la ducere,* cât *şi la înapoiere, cum s-a comportat şi* cu *cine* a *luat legătura pe teritoriul ţării* unde a

È-e ««a* misiunea. În *celocelttiri* a *fost. Ce drum* un a armat cu ce mijloace de *locomontM* deplasat *câţi* bănia

cheltuit şi pe ce anume, ce greutăţi *a* întâmpinat *de* etc. *Interior en controlat dacă a adus sau nu* corespondenţi particulară sau obiecte

Procurare de peste frontieră Atât din discuţii, *cât* şi *cu ocazia controlului, fünf „Ceotrului" sau* JSubceninifur* *st* recrutorul respectiv urmăreau *să se* asigure dacă *apenfuf* a fost *sau ou* recrutat *de* către serviciul de in forma fii *al ţării unde şi-a* executat *misiunea, cu intenţia dea* II *utilizat* ca agent dublu. *După terminarea acestor* detalii, *se plătea* agentului suma respectivi pentru misiunea executată *şi i se atrăgea* atenua *şi păstreze torul secret în legături cu activitatea* avută, *pentru a nu* M *identificat* da *cei interesaţi*, în *cele din* urmă, *I* se înlesnea ajungerea *la domiciliul său, în condiţii care şi nu dea de* bănuit celor cu care venea *în* contact.

Duci *frontiera* era formată de un râu important sau *fluviu, operaţiunea trecem fi primeni* agentului *la înapoierea din misiune, devenea cu mult mai complicaţi ţi anevoioasă. În atare de* executarea operaţiunilor *deja expuse, când era posibil, trecerea* cursului de artă de către agent *se* făcea înot contrar *se recurgea la un barcagiu. Acesta* era *recrutai fu aceleaşi* condiţiuni ca st agenţii. *Pentru trecerea peste frontieră*, recrutorul avea *grijă ca* barcagiul *să se găsească la data, ora (L locul unde se îmbarca* agentul. Acest foc faţă de acel unde trebuia *să debarce, era astfel ales încât curentul apei şi vâslitul să-l scoată exact ki* punctul pe *unde agentul urma să pătrundă în* interiorul *ţării respective* mistunu.

La *înapoierea în ţară. Agentul trebuia să semnalizeze la data, ora şi locul* hotărât *de* obicei *prin* 3 – 4 *chibrituri aprinse la un anumit interval de timp unul de altul*, să i se *trimită* bancă. *O dată semnalul recepţionat, i se expedia barca de către acei ce urmau să-l primească* şi era *adus* pe *malul românesc, unde cu agentul se procedă aşa cum să-l* arătat *deja. Barcagiul după ce era percheziţionat spre a se constata dacă nu a*

primit scrisori, obiecte sau materiale aduse de agent, îşi primea retribuţia pentru serviciul efectuat, iar barca era legată la plutonul de grăniceri.

Orice *eroare făcută* la *trecere sau primire, se putea solda cu arestarea, rănirea sau chiar moartea agentului, barcagiului sau chiar a ambilor, dacă au fost surprinşi de acei* ce *asigurau* paza *frontierei.*

Sub*biroul marinei era subordonat biroului Agenturii Frontului de* Est *Conducerea* subbiroului *era încredinţată unui ofiţer de marină care avea misiunea să* organizeze *procurarea* şi *difuzarea informaţiilor Deferitoare în special la marina* sovietică din *Marea Neagră. Tot acestui subbirou i se mai repartiza pentru studiu* şi *difuzare, materialul* informativ *referitor la marina celorlalte state, procurat în mod întâmplător* de *către birourile Agenturilor Fronturilor de Vest şi Sud.*

Biroul de studii *al* fiecărui *front avea misiunea să studieze,* să *interpreteze şi să difuzeze* materialul informativ, *procurat de către biroul agenturii frontului respectiv.*

Şeful biroului de studii al *fiecărui front se preocupă cu toată atenţia de* satisfacerea *cererilor* informative ale MStM *Secţia a 2-a. În acest scop ţinea evidenţa* cererilor informative făcute biroului *agenturii, cum* şi *în ce măsură au fost satisfăcute. Li* nevoie, *repeta* cererile până la completa *lor soluţionare. Dacă totuşi nu reuşea să primească datele* informative cerute biroului *agenturii, semnala cazul şefului de secţie* pentru ca *acesta să* ia măsuri conforme situaţiei. *Organiza studiul, interpretarea* şi

Difuzarea informaţiilor primite, sub formă de bufete sau note informative. Primi te erau zilnice, iar secundele, ori de câte ori erau necesare, bifuzare* informările se mai făcea şi prin dări de teamă sau studii informative, eènd cranteeanr. Lucrănte enunţate erau înaintate prin biroul secretariat al SSI. Atât MStM Secţia a % «% cât şi

Preşedinţiei Consiliului de Miniştri cabinet ţţ Secţiei IU SSI.

Şeful biroului de studii făcea propuneri pentru *încadrarea ţţ* dotarea *biroului* în raport cu nevoile, când era necesar.

Secţia II Contrainformaţii

Urmărea să cunoască şi să semnaleze Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, *cum*

Şi autorităţilor de resort (poliţie, jandarmi) activităţile dăunătoare siguranţei şi intereselor statului, pe întregul teritoriu alţării, în acest scop se preocupa *de* activitatea partidelor politice, minorităţilor etnice, sectelor religioase, propaganda curentelor politice interzise în rândurile armatei etc.

Organizarea şi funcţionarea de detaliu a acestei secţii, nu-mi este cunoscută

Secţia III Legături cm Serviciile de Informaţii Străine

Avea misiunea să ţină legătura între SSI şi serviciile de informaţii străine (italian şi în special german) aflate în capitala ţării, atât pentru cereri şi schimb de informaţii, eventual comunicări de altă natură, cum şi pentru obţinerea materialelor tehnice şi

Mijloacelor de transport necesare SSI.

Nu cunosc organizarea şi funcţionarea de detaliu a secţiei.

Secţia IV Contraspionaj

Se preocupă de descoperirea, arestarea şi cercetarea agenţilor şi organizaţiilor de spionaj ce activau pe teritoriul ţării şi mai ales în Bucureşti, cum şi de anchetarea agenţilor sau organizaţiilor de spionaj descoperite de către celelalte organe de specialitate ale statului (poliţie, jandarmi). Urmărea trimiterea în judecată a vinovaţilor şt

Cunoaşterea pedepselor ce li s-au aplicat

Nu cunosc organizarea şi funcţionarea de detaliu a

secţiei.

Secţia V Tehnică

Prin intermediul acestei secţii, SSI urmărea să procure şi să doteze toate mijloacele din subordine, cum şi să instruiască personalul acestora cu aparatura şi materialele tehnice necesare, spre a le asigura o funcţionare cât mai eficientă.

De această secţie mai depindea: serviciul fotografic; biroul desenatorilor şi

Tipografia serviciului.

Detalii în legătură cu organizarea şi funcţionarea secţiei, mi cunosc.

Birvml Secrrtmiim

En organul prin intermediul căruia şeful SSI fsi exercita acţiunea de *conducere a serviciului*

Acestui birou fi reveneau urmâfua reze atribuţii. Nl *întocmească corespondenţa emanată direct* de la şeful *SSI*;

Să primească întreaga corespondentă adresaţii serviciului, şi o *prezinte şefului* acestuia *spre* soluţionare şi spot ţ-o *distribuie* destinatarilor; – *să expedieze* destinatarilor *corespondenţa* serviciului;

Şi *ţină* evidenţa întregului *personal* militar activ ce încadra serviciul, cum şi *Şi* întocmească *toată* corespondenţa *în* legătură cu acesta şi

— Şi controleze executarea *dispoziţiilor luate de* către şeful SSI, în măsura în care era *autorizat de către* acesta.

Bàmafqfhi

Avea următoarele atribuţii:

Să cifreze şi să descifreze corespondenţa expediată sau primită de către SSI; – *să întocmească* şi *să distribuie sistemelor* de cifrare necesare secţiilor şi birourilor din subordinele *SSI*;

Să instruiască personalul serviciului să utilizeze aceste sisteme.

Birou/Radio

Organiza şi controla funcţionarea legăturilor şi transmisiunilor radio ale serviciului. În acest scop făcea propuneri de ordin tehnic şi urmărea dotarea cu aparatură necesară atât a centralei SSI, cât şi a organelor exterioare din subordinele acestuia, fă raport cu nevoile.

Repară întreaga aparatură radio aflată în dotarea serviciului şi totodată construia aparate radio transmisie-recepţie portabile, pentru satisfacerea nevoilor de dotare. În *acest scop* dispunea de un atelier dotat cu mijloacele necesare.

Birou/Juridic

Ancheta şi încheia actele de trimitere în judecată a indivizilor arestaţi sub învinuirea de spionaj şi predaţi spre cercetare de către Secţia de contraspionaj a serviciului.

Pentru executarea misiunii sale, biroul juridic dispunea de un arest, cum şi de personalul necesar pentru paza acestuia.

Biroul Personalului

Ţinea evidenţa întregului personal civil angajat ca funcţionari ai SSI. Întocmea formele legale pentru angajarea ca funcţionari civili SSI a solicitatorilor şi le prezenta şefului serviciului pentru aprobare.

Primea notele căit ficaţi ve anuale date de *către* «st» dtrecu, funct Kmaitk* *din*

Subordinele SSI, le repartiza la mernotiile fiecăruia ţi-pebazapropunerilor de înaintee Ui grad (*acute de către şefii direcţi întocmea* formele respective pentru acei ce *îndeplineau condiţiile legale, supunându-le spre aprobate şefului SSI ţi* comisiei de

Ţinea evidenţa sancţiunilor aplicate funcţionarilor de către şefii tor direcţi şi *întocmea formele de decorare a celor ce se distingeau în serviciu.*

Biroêd Amern

Ţinem evidenţa tuturor mijloacelor auto aflate în dotarea serviciului, cum ţi-a şoferilor respectivi.

F acea propuneri nominale pentru angajarea de şoferi, când era cazul.

Urmărea ca toate mijloacele auto ale serviciului să fie în bună stare de funcţionare. În acest scop dispunea de un atelier fix pentru întreţinerea şi repararea autovehiculelor serviciului, dotat cu toate mijloacele necesare funcţionam acestuia.

Aproviziona cu carburanţi şi lubrifianţi mijloacele auto ale SSI, conuolând totodată şi consumul lor.

Biroul Casieriei

Întocmea formele legale necesare încasării fondurilor băneşti lunare, destinate

Serviciului pentru:

Nevoile de ordin informativ, contrainformativ şi de contraspionaj;

Salarii şi misii pentru personal, cum şi

Pentru celelalte nevoi de funcţionare ale serviciului.

Întocmea actele justificative ale cheltuielilor efectuate lunar, mai puţin ale celor din prima categorie, care erau întocmite de către secţiile respective fiecărei activităţi.

Încadrarea Serviciului Special de Informaţii

Şeful SSI

În septembrie 1940, *după instaurarea legionarilor la conducerea statului, Mihail Moruzov, care era şef al* SSI *în acea epocă, a fost arestat şi încarcerat la Jilava. Aici a fost asasinat în* [26 – 27] *noiembrie 1940 împreună cu alţi deţinuţi politici, de către o bandă de legionari. În locul său, la conducerea SSI a fost numit colonelul* (*r*) [*Ioan*] *Nicolaid. Acesta activase pe timpuri în cadrele Secţiei a* 2-*a Informaţii şi Contra-informaţii a Marelui Stat-Major, în calitate de ofiţer de Stat-Major.*

După rebeliunea legionarilor din [*21 – 23*] *ianuarie 1941, Ion Antonescu debarasându-se de Horia Sima, s-a*

instalat ca unic conducător al statului. Cu câteva luni mai

Mamte de *Tx-ehmm, km* Antonesc* CTmo-pe *Eugen* Cristescu, director în Direct Genera» a Paliei Acesta, prin serviciile ce *adus* lut *Ion Antonescu,* a retint *cartere* încrederea, Datorită acestui fapt după rebeliunea *legionarilor. Eugen Criant*

A im înaintat director general *st* numit *şef a*) SS11. Funcţie pe *care* a *exercitat-o să*

La 23 august 1944.

R\n-malmis Si

Era mixt compus din ofiţeri activi, de *trupă, ori brevetau de Slat-Major şi* funcţio. *NaricME*

Ofiţerii acuvipredominau în încadrarea Secţiei 1 *informaţii şi* organelor *sale da subordine, întrucât misiunea acesteia avea un caracter pur militar.*

Majoritatea ofiţerilor *activi* din *cadrul SSI, deţinea posturi de conducere* în organjq *serwciuM*

Ofiţerii activi destinaţi încadrării SSI, erau selecţionaţi din rândul celor foarte orne notaţi, cunoscători de limbi străine şi *cu aptitudini pentru serviciul de informaţii Ei erau mutaţi în cadrele Secretariatului General al Ministerului de Război şi apoi*

Detaşaţi la SSL

Notele lor calificative referitor la comportarea în serviciu, erau date de către şeful SSI. Acestea erau completate de către şeful Secretariatului General al Ministerului de Război cu aprecierile sale asupra aptitudinilor fizice şi militare, cum şi al cunoştinţelor militare.

Funcţionarii civili pentru ca să fie încadraţi în SSI, *trebuiau să îndeplinească anumite condiţiuni fizice, de sănătate, etate, pregătire intelectuală, corectitudine, conduită şi să nu fie înregimentaţi parfepelor politice. Erau preferaţi acei ce cunoşteau* limbi *străine şi în special: rusă, ungara, bulgara.*

Primul grad în ierarhia funcţionarilor civili, era acel de agent stagiar. Ulterior, acei ce îndeplineau condiţiile legale, erau înaintaţi în raport cu nevoile de încadrare i serviciului, în *următoarele grade: agent, şef de echipă, şef de grupă echivalent gradului de căpitan, subdirector, director, subdirector general şi director general.*

Efectivul total al personalului ce încadra întregul SSI, era de aproximativ 750 ofiţeri activi şi funcţionari civili

Dotarea Serviciului Special de Informaţii

Organele SSI erau dotate cu materialele, mijloacele tehnice şi de transport necesare executării misiunilor ce le reveneau. În general, această dotare era deficitari în aparatură tehnică, mijloace de transport auto, piese de schimb şi materiale tehnice, pentru asigurarea de durată a funcţionării mijloacelor existente ale serviciului. În special lipsea armamentul portativ pentru dotarea funcţionarilor civili, aparatele radio transmisie

1 în realitate, Eugen Cristesco *a* fost numit director general al *SSI* prin Decretul *nr*. 157 357, semnat de Ion Antonescu în calitate de Conducător al suitului român şi Preşedinte al Consiliului *de* Miniştri y publicat în *Monitorul Oficiat*, partea I, nr. 266 din 12 noiembrie 1940.

Şi recepţie portabile, staţiile de radiogonometric accesare organizării *uuu** Mate serviciu cel puţin în capitala ţării, una mu două staţii auto TFF Cil bătaie mare. Auto-camioane. Cel puţin un atelier Mo de reparaţii etc. Mijloacele de transport auto erau

Sub necesar, uzate şi limitate la turismul de diferite mărci, deci greu de întreţinut şi

Reparat. Nu erau corespunzătoare deplasărilor pe comunicaţii refe.

La data de 1 mai 1941 am fost mutat din Marele Stat-Major Secţia MONT. Pentru încadrarea SSI, unde am fost repartizat la conducerea Secţiei informată. Scurt

timp după prezentarea la serviciu, am fost complet orientat asupra activităţii întregii

Secţii. Atenţia mea s-a concentrat în special asupra acţiunii de căutare şi procurare a informaţiilor de către birourile de agentură (Est, Vest şi Sud), spre a cunoaşte situaţia

Existentă, cum şi posibilităţile de viitor.

În ceea ce priveşte biroul agenturii Est, am constatat că posibilităţile sale actuale şi de viitor erau sub orice aşteptare. Astfel:

Rezidentul din Moscova, căpitan de rezervă [Teodor] Pkşca, camuflat în funcţia de cancelar al leşaţiei noastre, nu corespundea nevoilor serviciului. Activitatea sa era ca şi inexistentă;

— Cu rezidentul din Tighina, nu se mai luase legătura de circa trei tuni.

În atari condiţii, întreaga activitate de căutare şi procurare a informaţiilor se limita la acţiunea „Centrelor Informaţi ve” Suceava, Iaşi, Galaţi şi Tulcea Or, posibilităţile loi se reduceau la legături sporadice cu persoane domiciliate pe teritoriul URSS-ului, în apropierea frontierei şi fără legături prin intermediul cărora să procure date informative de oarecare interes. Aceste constatări le-am adus la cunoştinţa şefului SSI, către jumătatea lunii mai 1941. Cu acea ocazie i-am demonstrat că faţă de iminenta intrarea în război a României contra URSS-ului, singura posibilitate a SSI casă procure informaţii pentru Marele Cartier General, consta în a organiza din timp clementele necesare care să se deplaseze odată cu frontul marilor unităţi operative. Faţă cu această stare de fapt, şeful SSI a convocat o comisie compusă din şefii de secţie şi şefii birourilor cifru, radio şi auto, care sub preşedinţia să se dispună de urmare. În baza discuţiilor purtate, s-a hotărât să se ia măsuri imediate pentru urgenta organizare, încadrare şi dotare a unui „Eşalon Mobil

SSI”, conform schemei anexă nr. 3. Acesta – în caz de război urma să funcţioneze în imediata apropiere a Marelui Cartier General, pentru a-i satisface nevoile informaţi ve, contrainformative şi de contraspionaj, iar centrala SSI rămasă în Bucureşti, să continue activitatea din timp de pace a serviciului.

şalonul Mobil SSI urma să acţioneze sub conducerea şefului SSI, Eugen Cristescu. Acesta pentru a-şi putea exercita atribuţiile, dispunea în cadrul Eşalonului de un birou secretariat, încadrat cu un efectiv minim, a cărui preocupări erau similare celor arătate pentru biroul secretariat al SSI.

1 În declaraţia dată în faţa organelor de anchetă ale Securităţii, duc 16 iunie 1949, Ion Lissievici explică lipsa aportului informativ al căpitanului Teodor Pleşcă prin faptul că acesta fusese trimis la post abia în a doua jumătate a lunii mai 1941.

Steffel 1 fălormftfii urma *s-ul taevute* misiune* de procurare *şi* difuzare t informăriiforce interesa Frontul *de* Eft» *prin*:

Birou/*Agenturii Bs*% *cu* toate Centrele Informative din subordine, transformai te „Eşalon Mobil al Agenruni Eu”. *Acesta trebuia* să procure informaţii de pe câmpul de lupţi, acţionând în imediata *apropiere a* frontului marilor unităţi operative;

biroul de studii al *Frontului de* Est încadra în *totalitatea* sa „Eşalonul Mobü *SST*.

Secoue O Combin forrrtaţit, *HI* Legături cu Serviciile de Informaţii Străine st *IV-Contraspionaj*, *cu o încadrare* redusă, urmau să execute misiunile ce le reveneau *în cadrul* SSI, pentru *satisfacerea* nevoilor ivite pe câmpul de luptă *şi* în imediata *apropiere a MGG*.

Organizarea, *încadrarea* şi dotarea Eşalonului Mobil SSI s-a realizat aproximativ *în* perioada *20 mm-20* iunie *1941*.

Întrucât SSI nu dispunea de niciun plan de

mobilizare întocmit din timp prin câte şi *se* prevadă *organizarea*. Încadrarea, dotarea şi funcţionarea sa în caz de război pe

Fiecare din rronruriic Est, Vest şi Sud, operaţiunea de constituire a Eşalonului Mobil SSI a întâmpinat mari dificultăţi. Astfel, a (*bat* necesar ca încadrarea Eşalonului să se *realizeze cu* efectivul personalului din timp de pace. Or, acesta era destul de redus faţă de nevoi *şi ca atare atât* încadrarea Eşalonului Mobil SSI, cât *şi* a centralei serviciului rămasă *în* Bucureşti, *a fost sub* necesităţi. *Din* punctul de vedere al situaţiei militare, majoritatea funcţionarilor *crvui* destinaţi *încadrării* Eşalonului Mobil SSI, erau grade inferioare; în consecinţă, exercitarea activităţii lor, atât pe front, cât şi în legătură cu ofiţerii din statele majore ale comandamentului de mari unităţi, ar fi avut de suferit din acest punct de vedere. Pentru remediere, s-a intervenit la Preşedinţia Consiliului de Miniştri care a dat un decret de asimilare a gradelor pe care le aveau funcţionarii civili în cadrul SSI, cu *gradele* ofiţereşti. Astfel, agentul a fost asimilat gradului de sublocotenent şi aşa mai departe, ajungându-se ca directorul general să fie asimilat gradului de general de brigadă. Pentru întregul personal civil asimilat gradelor ofiţereşti, Ministerul de Război la cererea SSI – a repartizat efecte de îmbrăcăminte de trupă, care au fost ajustate conform nevoilor şi completate cu gradele respective. Prin Ministerul înzestrării Armatei, s-a obţinut armamentul portativ necesar acestui personal, cauciucuri de rezervă pentru turismele Eşalonului, bonuri de benzină şi lubrifianţi, cum şi o staţie auto TFF cu bătaie mare, provenită de la unităţile poloneze retrase în România, după ocuparea Poloniei de către armatele germane Prin MStM Secţia I, s-a realizat dotarea Eşalonului Mobil SSI cu autocamioane de rechiziţie. Nu s-au putut procura pentru Eşalonul Mobil al Agenturii şi Centrele

Informative din subordinele sale, posturi radio transmisie-recepţie portative şi nici mijloace suficiente de autotransport. Această situaţie s-a repercutat nefavorabil, atât asupra posibilităţilor de îndrumare şi control a personalului din subordinele Eşalonului Mobil al Agenturii, cât şi din punctul de vedere al transmiterii ştirilor şi materialului informativ procurat de Centrele Informative. Pentru completarea lipsurilor semnalate s-au luat măsuri că biroul radio din centrala SSI să construiască postun de radio transmisie şi recepţie necesare, cu piesele ce urmau să fie obţinute din depozitele armatei germane. De asemenea, s-au făcut intervenţii ca armata germană să procure SSI autoturisme care să se deplaseze pe orice drum.

Pentru ca Eşalonul Mobil al Agenturii să-i poalatadenimt misiunea, în urm* aprobării MStM, subsemnatul am primit de la teta Secţiei IU Operaţii – MStM, următoarele date relative la;

Armatele române ce vot ataca pe frontul de Băţ;

— Zona lor de operaţie;

Postul de comandă iniţial ţi axul de deplasare ai acestuia, pentru fiecare armată

În baza acestor detalii, am dat instrucţiuni serului biroului Agenturii Est să ia masori din timp ea imediat ce vor începe operaţiile militare, ţi se procèdes» astfel:

Centrul Informativ Suceava, şi acţioneze pe lângă comandamentul Armatei’s 11 l-a deplasându-se pe axul Succava-Cernâuţi-Mohilâu (pe Nistru), tsi va executa acţiunea de căutare şi procurare a informaţiilor pe întregul front al armatei din tona sa de operaţii;

Centrul Informativ Iaşi, să acţioneze pe lângă comandamentul Armatei a 4-a, deplasându-se iniţial pe axul laşi-Chişmău, apoi Onsmâu-Tirasnol.

— Centrul Informativ Galaţi, şi se deplaseze pe axul Galaţi-Cctatea Albă, luând

În subordine Centrul Informativ Tulcea, începând de

la Chilia Veche;

Centrul Informativ Tulcea să intre la Chilia Veche în subordinele Centrului de Informaţii Galaţi.

Centrele Informative laşi şi Galaţi, să acţioneze pe întregul front a\Armatei a

4-a pentru căutarea şi procurarea informaţiilor.

Pentru executarea misiunii lor, Centrele Informative să procure ordine operative, hărţi, instrucţiuni, directive, broşuri, regulamente, telegrame în eter şi cifrate, cum şi orice document militar sovietic găsit pe câmpul de luptă. De asemenea, să ia interogatoriul principalilor prizonieri sovietici. Ştirile şi materialul informativ procurat şi fie înaintate Secţiei 1 informaţii a Eşalonului Mobil SSI.

Întreaga activitate a Centrelor Informative să fie îndrumată şi controlată de către biroul Agenturii Est, organizat ca „Eşalon Mobi14* al acesteia.

Tot pentru a face faţă nevoilor de procurare a informaţiilor pe Frontul de Est, în urma aprobării şefului SSI, m-am prezentat şefului MStM, general [Alexandrul Ioaniţi u, solititându-i să-mi facă cunoscut care sunt posibilităţile forţelor noastre armate să utilizeze paraşutişti, care acţionând în spatele frontului inamic, să execute misiunile încredinţate de către SSI. Primind un răspuns total negativ în legătură cu aceste posibilităţi prezente şi viitoare, SSI a renunţat la eventualitatea utilizaţii de informatori paraşutaţi, precum procurare de informaţii. Cu toate acestea. Centrul Informativ (aşi – în urma legăturii luate cu unitatea de aviaţie dislocată în acea garnizoană a primit aprobarea serviciului ca la începerea ostilităţilor să paraşuteze doi informatori în regiunea Râbniţa, pentru procurare de informaţii.

În acest scop, menţionatul Centru Informativ s-a ocupat intens cu instruirea şi antrenarea informatorilor respectivi, în ceea ce priveşte lansarea cu paraşuta, orientarea şi deplasarea în teren pe timpul nopţii, radiotransmisia, utilizarea armamentului cu care erau

dotaţi, modul de comportare pe teritoriul URSS etc., obţinând rezultate satisfăcătoare.

Concomitent cu executarea măsurilor referitoare la pregătirile în vederea activităţii Secţiei 1 informaţii pe Frontul de Est în caz de război, am mai luat măsuri de

Prevedere pentru o *mm* buni posibili ta fac de cunoaştere a situaţiei şi evenimentelor dût (ingarid şi Turcia, *duna începere** *operaţiilor* armatei române contra *URSS*.

Ca rezultat ai acestor mişun, biroul Agenturii Vest a recrutat, instruit şi trimis câte un resident la Oradea şi Duj, iar biroul Agenturii Sud a mai frirais un reztdeut ia

Istanbul, care era şi radiotelegrafist. Trimiterea acestui ultim rezident, a *fost solicitaţi* 5 i de către serviciul de mrorrnaţii german aflat în Bucureşti. Acesta a procurat ti *aparatul radio transmisic-rccepţie portativ*, necesar rezidentului. Pentru acoperirea

Activităţii informative, top rezidenţii de mai sus au rost trimişi ca viceconsuli.

M preziua intrării României în război (*22 iunie 1941*), conform celor *stabilite* ea *MStM Secţia a* 2-a. Eşalonul Mobil *SSI 8-a*, *deplasat din* Bucureşti la Fierbinţi, unde *urma să vină* şi *MCG*. *Cum acesta* s-a *deplasat şi instalat* provizoriu Ja OdobeşU – *judeţul Pinna* (*actualmente judeţul* Vrancea) şi Eşalonul Mobil SSI s-a deplasat chiar *a doua zi după sosirea* în *Fierbinţi*, *la* Yartişcoi (sud Odobeşti), unde a rămas câteva zile. *În această perioadă* Eşalonul Mobil al Agenturii Est şi-a început activitatea *împreună cu Centrele Informative din subordine*, conform dispoziţiilor *primite* din *timp şi pe care le-am* menţionat. *Activitatea* acestor organe informative s-a desfăşurat Inimod normal, ùisà duc lipsa mijloacelor *radio trimisrrüsie* şi insuficienţa celor de *transport auto*, *legătura cu* Eşalonul Mobil *SSI* s-a ţinut cu mari întârzieri şi greutăţi.

După timp îndelungat, *neprimindu-se nici*o ştire de

la informatorii paraşutaţi prin *grija Centrului Informaţii* Iaşi chiar *în prima noapte a* începerii ostilităţilor, aceştia – cu mult regret *au fost* consideraţi pierduţi.

Din Odobeşti, MCG s-a *deplasat la* Piatra Neamţ, iar Eşalonul Mobil SSI din *Vârtişcoi*, în *comună Vaduri judeţul* Neamţ.

În după-amiaza *alei de* 28 iunie *1941*, Eugen Cristescu, şeful Eşalonului Mobil SSI, *însoţit de* şefii de secţie din subordine, au venit la MCG aflat în oraşul Piatra Neamţ, spre a fi puşi la curent cu situaţia operativă. Chiar în momentul intrării în localul unde era instalat MCG, şeful Eşalonului Mobil SSI, a fost întâmpinat de către şefii/de grupă Leca, rezidentul din Iaşi al *Secţiei* II contrain format îi din centrala serviciului. Acesta, care *sosise* chiar atunci de la sediul său, i-a relatat pe scurt atacul *trupelor germane* asupra evreilor din Iaşi, atac la care s-au raliat şi unităţi româneşti. Înmânându-i nota informativă referitoare la acest eveniment, şeful Eşalonului Mobil SSI a prezentat-o imediat lui Ion Antonescu. Acesta a dispus să se ia urgente măsuri pentru restabilirea şi menţinerea ordinii, cum şi pentru îmbunătăţirea condiţiilor de transport pe CFR a evreilor evacuaţi din Iaşi.

Cam a doua zi după întâmplarea celor relatate mai sus, MCG s-a deplasat în Roman, iar Eşalonul Mobil SSI s-a instalat într-un conac din apropierea acelui oraş.

După scurt timp, MCG şi Eşalonul Mobil SSI s-au instalat în Iaşi, unde au rămas până către sfârşitul decadei a doua a lunii august 1941.

După câteva zile de la sosirea în Iaşi, mi s-a prezentat la sediul Eşalonului, loco-tenem-colonelul magistrat Rotaru, şeful Curţii Marţiale a Corpului 4 armată din Iaşi, cerându-mi să-i vin în ajutor. Mi-a comunicat că „Serviciul PretoraP al Diviziei 15

Infanterie i-a înaintat doi soldaţi sovietici, acuzaţi ci sunt partizani rămaşi cu misiuni

În spatele trupelor române. Dacă ar lua ca bune actele cu care au fost maimaţi. ar trebui să-l condamne la moarte. Or, faţa de conştiinţa ta ca om ţi magistrat, nu poate lua o atare gravi hotărâre fari a-*i* anchetă în prealabil. Cum nici el şi nici subaucrmi aii nu cunoşteau limba rusă, am fost rugat şi tău măsuri de anchetarea tor prin mijloacele

Serviciului şi să-l rac cunoscut rezultatul, I-am acceptat rugămintea şi ca atare a predat Eşalonului at & t ostaşii sovietici, dl şi dosarul actelor de acuzare. Ut urma cercetărilor efectuate atât la sediul serviciului, cât *şi* în regiunea Bălţi, unde fuseseţi arestaţi, s-a constatat ci învinuiţii ascunşi într-*o* groapă – au fost depăşiţi de trupele române în înaintare. De teamă, au rămas în această situaţie câteva de Frontul\nde-părtându-se iar ei nemaiavând hrană, au plecat cu întregul echipament militar, şi se predea autorităţilor din cea mai apropiată localitate Nu şi-au putut îndeplini intenţia, fiind arestaţi. *La* terminarea cercetărilor, am dispus ca anchetaţii Paria Zoirab, originar din Uzbecia (Est Marea Caspică) şi Dănilă Gh., originar din Basarabia, să fie restituiţi Curţii Marţiale a Corpului *4* armată condusă de locotenent-colonelul magistrat Rotam, împreună cu dosarul actelor de acuzare încheiat de către Serviciul Pretoral al *Diviziei 15* Infanterie, cum şi cu dosarul cercetărilor executate de către Eşalonul Mobil *SSI*, dosar prin care se conchidea că numiţii nu sunt partizani, ei prizonieri de război şi deci trebuie trataţi ca atare. Pe când se luaseră măsuri pentru executarea celor de mai sus, prizonierul Parta Zoirab – în etate de *19* ani – prin/àndu-se cu mâinile de gardul de fier al imobilului în care era instalat Eşalonul şi plângând, se ruga insistent să nu fie înapoiat Curţii Marţiale, întrucât vă fi împuşcat. În timp ce anchetatorul său (căpitan Rusu Victor) căuta să-*l* convingă că nu va fi împuşcat, a sosit de pe front şeful Eşalonului Mobil al Agenturii (Palius Vasile, pe atunci

locotenent-colonel) Acesta văzând scena, mi-a propus să intervin la MCG pentru a aproba ca cei doi prizonieri să fie reţinuţi ca oameni de serviciu ai Eşalonului Mobil SSI. Palius *m-a* asigurat că întrucât a fost ofiţer activ în armata ţaristă, Parta Zoirab se va comporta foarte corect. Tot astfel se va comporta şi Dănilă Gh., care va prefera să fie *om* de serviciu al Eşalonului, în loc de prizonier într-un lagăr. Bazat pe aceste argumente şi având asentimentul şefului Eşalonului Mobil SSI, am obţinut aprobarea subşefului MCG (generalul Tătăranu Nicolae), în sensul de mai aus. Această aprobare *am* comunicat-o şefului Curţii Marţiale *a* Corpului *4*. Armată, trimiţându-i totodată dosarele de anchetă a celor doi prizonieri, care au fost reţinuţi *li* Eşalonul Mobil *SSI*.

* a a

Constatându-se că activitatea secţiilor de contrainformaţii *şi* contraspionaj ak „Eşalonului” era redusă şi cum această activitate putea să fie executată *de* către „Serviciile Pretorale ale Marilor Unităţi” operative, *şeful* Eşalonului Mobil *SSI* a dispus modificarea organizării acestuia, către jumătatea lunii august 1941. Următor acelei hotărâri, s-au înapoiat la centrala SSI din Bucureşti: *şeful Eşalonului*, împreună cu întregul personal al biroului secretariat, Secţiilor III şi *IV*, *cum* şi *cu* majoritatea personalului Secţiei II, urmând să recompleteze cu *personal biroul* secretariat şi secţiile respective din centrală, a cărei activitate era *mult* stânjenită din *lipsă* de efectiv.

Eşalonul Mobil SSI, reorcramat con rom» schemei anexa nr. 4, a fost trecui s-a condiieerea mea, care am rămas şi şef al Secţiei I informaţii. După cum se constau din schema de organizare. Eşalonul Mobil SSI, începând aproximativ de la data de 15 august 1941, dispunea numai de mijloace pentru procurarea şi difuzarea informa, fiilor; echipa txwiram fonii. Îi i\a redusă ta un

şef şi doi, trei agenţi, nu putea să execute decât paza şi siguranţa de ordin contrainrorraaf Jv a localurilor ocupate de către MCG şi Eşalon, cum şi a gârifor şi aeroporturilor utilizate de personalul acestora.

Cei doi prizonieri sovietici fiind încadraţi ca oameni de serviciu ai Eşalonului Mobil SSI, am *dispus* dislocarea lor cu mâine civile cumpărate din Iaşi.

Către sfârşitul decadei a doua a lunii august 1941, MCG şi Eşalonul Mobil SSI, s-au *deplasat din* faşi, la *Tâgjtdna*.

Scurt timp după instalarea Eşalonului Mobil SSI în Tighina, biroul de studii ai *Frxmtului de Est* a *primit de* la „Centrai Informativ* Suceava, un bogat material informativ referitor la armata sovietică, capturat s-au găsit pe câmpul de luptă. În afară de hărţi şi *ordine* operative, s-au primit multe regulamente şi broşuri, care constituiau documente interesante din punctul de vedere informativ.

...

Conform dispoziţiilor mele, Centrul Informativ Suceava, după forţarea Nistrului de către trupele Armatei a 3-a, s-a înapoiat şi instalat în oraşul Cernăuţi. I-am încredinţat *misiunea* să caute şi să procure materialul informativ rămas pe teritoriu, în urma operaţiilor militare. De asemenea, să interogheze localnicii din Nordul Bucovinei *ş*\Basarabiei până la inclusiv linia Badragi (pe Prut) Aiaki (pe Nistru), susceptibili să *relateze date* informative referitoare la potenţialul de război al URSS-ului.

Pe lângă comandamentul Armatei a 3-a a lăsat un subcentru informativ sub conducerea locotenentului de rezervă Cafifă Dumitru, care să continue executarea misiunii.

Scurt timp după instalarea „Centrului44 în Cernăuţi, Secţiile II contrain formalii şi IV contraspionaj din centrala SSI au detaşat pe lângă acel „Centru44 un

personal minim, pentru organizarea şi executarea misiunilor de contrainformaţii şi de contra spionaj pe teritoriu] Bucovinei şi Nordului Basarabiei, până la inclusiv linia Badragi (pe Prut) Ataki (pe Nistru).

* * *

Pe când biroul de studii al Frontului de Est era ocupat cu traducerea şi difuzarea materialului informativ primit, şeful serviciului pretoral al MCG, locotenent-colonel (r) Hociung mi-a cerut să-l ajut în cercetarea a o serie de arestaţi primiţi de la serviciile preţ orale ale Marilor Unităţi, sub învinuirea de spionaj. Nu i-am refuzat cererea, dar! L-am prevenit să solicite translatori de limba rusă de la Inspectoratul General al Jandarmeriei, întrucât Eşalonul Mobil SSI nedispunând de un personal special pentru

Ilari misiuni, sunt nevoii şi rup din efectivul destui de redus şi aglomerat au hunului de studii, unul sau doi ofiţeri, care să se ocupe de cercetarea arestaţilor, Urmau* acestui fapt, serviciul pretoral al MCG mi-a trimis spre anchetare, în cursul tutui septembrie 1941, câteva anunţuri şi arestaţi, printre care şi o artistă, învinuiţi de spionaj. În urma cercetărilor efectuate de personalul Eşalonului Mobil ssi, s-a comutat că grupurile de arestaţi bărbaţi şi femei – cărora serviciile preto Talc ale Măritor Unităţi operative le inebeiaseră acte de trimitere în judecată pentru spionaj, un erau în realitate decât colhoznici strecuraţi în zona frontului spre a recolta carton şi sfecli de zahăr pentru nevoile familiilor Iot. Bazat pe dosarele de anchetă întocmite de Eşalonul Mobil SSI cu concluziile de nevinovăţie a celor arestaţi, terviciul preferai al MCG ia pus în libertate. Printre aceste cazuri Uni amintesc de unul mat interesant în zona postului de comandă al Corpului t Armată instalat în comună Szaltz (circa 25 km’s tul-est de Tiraspol), au fost arestaţi 7-S civili asupra cărora s-au găsit sape şi bucăţi mari de pânză. Serviciul pretoral care i-a arestat

le încheiase acte din care rezultă că cei în cauză au fost găsiţi în spatele postului de comandă al Corpului 1 Armată. Din acea regiune, cei în cauză servindu-se de cozile sapelor şi de bucăţile de pânză aflate asupra lor, puteau să transmită inamicului ştiri prin semnale opùcc. În consecinţă, erau învinuiţi că sunt spioni. Acest caz a fost raportat şi MCG – Secţia a 2 a, care a trimis arestaţii şi dosarul respectiv la Eşalonul Mobil SSI, pentru a-i ancheta. În urma cercetărilor întreprinse de către căpitanii Rusu Victor şi Curărar Ion, atât la sediul Eşalonului, cât şi în regiunea Szaltz, s-a ajuns la concluzia că şi aceşti arestaţi erau colhoznici veniţi la fostul lor colhoz, pentru a recolta cartofii necesari familiilor lor. De sape urmau să se servească la recoltare, iar bucăţile de pânză înlocuiau sacii necesari transportului cartofilor. Rezultatul cercetărilor am dispus să fie comunicat MCG – Secţiei a 2-a, împreună cu concluziile de nevinovăţie şi punere în libertate a arestaţilor. Totodată Secţia a 2 a – MCG a fost rugată să nu mai trimită Eşalonului Mobil SSI atari cazuri, întrucât nedispunând de personal special pentru cercetări, trebuie să apelez la personalul biroului de studii al Frontului de Est, fapt ce este în dauna studiului şi difuzării informaţiilor.

Artista învinuită de spionaj de către serviciul pretoral ce o arestase, în urma cetărilor efectuate de către Eşalonul Mobil SSI, s-a cristatat că fusese arestată în nul Tiraspol-Chişinău-Bucureşti, înainte de a ajunge în gara Tighina. Ea era refugiată din Nicolaev unde era angajată teatrului local şi intenţiona să ajungă la Bucureşti, în speranţa unui angajament Negăsindu-se nimic compromiţător asupra

I, am dispus să fie înapoiată serviciului pretoral al MCG împreună cu dosarul de ichetă prin care Eşalonul conchidea că nu este cazul să *fie* la dispoziţiile MCG care terziceau cetăţenilor sovietici să treacă la Vest de Nistru.

* a

După forţarea Nistrului de către trupele Armatei a 4-a, Centrul Informativ Iaşi i-a organizat o permanenţă la Chişinău. La sediul acelei permanenţe, Secţiile 11 *şi* IV din centrala SSI au detaşat un personal minim, *pentru* organizarea şi executarea

Misrumfor *ecmtnmfamimve şi de contraspionaj pe* teritoriul *Basarabie luna Badram* (*ţin* Aut) Afaâi (pe *Htsnvh*

H curm! *Lunii* septembrie 1941, Centrele Informa ţi v e Iaşi fi Galaţi continuau acţioneze *pe frontul Armatei* a 4-a, primul activând în zona Corpului 1 armata aflat cam la centrul desporiovuhri, iar secundul în zona *Diviziei* 21 Infanterie de la extremă

Dreaptă a acestuia. Cum Armata a 4-a întâmpina *mari* dificultăţi în înaintarea sa spre Odessa, *şefii celor două centre informative* au încercat ai obţină informaţii din zona *frontului trupelor inamice*, răcind uz de agenţi. Imediat ce mi s-a raportat despre

Aceste încercări, am dispus *să se* renunţe la ele; dificultăţile de a strecura agenţi prin *frontul inucăk erau aşa* de mari, încât toţi riscau şi fie arestaţi, în a târî condiţii, aceşti

Agenţi sigur ar fi dăunat *intereselor* noastre şi în niciun caz să ne ajute. Totuşi, pentru *obţinerea de informată din* zona dispozitivului inamic, am dispus ca ambele centre informative şi intensifice şi aprofundeze interogarea prizonierilor sovietici, aceştia *constituind principala sursă* informativă, faţă cu posibilităţile noastre. Şurile importante şi urgente interesând „Marile Umtăţi44 române, să fie comunicate direct şi acestora, *spre a putea fi* exploatate la timp.

Aproximativ în prima decadă a lunii octombrie 1941, atât Eşalonul Mobil al Agenturii Est, cât şi centrele informative din subordine, au primit câte un aparat de radio transmisie-rceepţie portativ, construit de către

biroul radio din centrala SSL Toate aceste aparate s-au dovedit foarte bune.

Tot în prima decadă a lunii octombrie *1941*, am fost convocat la sediul provizoriu din Tiraspol ai Guvernământului Transnistriei pentru a participa la o conferinţă ţinuţi

Director Cerkovski, secretar general al Guvernământului Transnistriei;

— Colonelul Ionescu Mangu, şeful de Stat-Major al comandamentului Diviziei *10* Infanterie;

Locotenent-colonelul Mănescu, şeful biroului 2 informaţii şi contrainformaţii din statul major al Diviziei 10 Infanterie;

— Căpitan (r) Davila, viitorul prefect al oraşului Odessa;

Inspector general de poliţie Muscalu (?), viitorul prefect de poliţie al Odessei. Scopul conferinţei; să studieze şi să prevadă măsurile de siguranţă ce urmau să fie

Luate pentru siguranţă şi menţinerea ordinii, după intrarea trupelor române în Odessa. Cu acea ocazie am făcut cunoscut participanţilor că:

Eşalonul Mobil SSI poate concura la organizarea şi executarea măsurilor de siguranţă în acel oraş, cu un centru informativ denumit Centrul Informativ Odessa, subordonat maiorului Balotescu Gheorghe, având un efectiv total de 3 ofiţeri activi şi circa *14 – 16* funcţionari civili, aproape în totalitate cunoscători ai limbii ruse;

— PemN *studiu*l şi *organizarea* măsurilor neccwe, vet prezent» la conferinţa *următoare*, *planul Odesset* fi *datele informative* pe este k poseda Eşalonul Mobil *SSI* asupra *oraşului* şi împrejurimilor *sale*.

La *conferinţa următoare*, *ţinând seama* de *plan*, *oraşul* a fost Împărţit în care* 5-é *circumscripta*. *Pentru* fiecare *circumscripţie s*-a *stabilit* sediul ei ap «>*xitnativ* % cum şi *mijloacele informative pe care le* poate da

Centrul Informativ Odessa. Aceste mijloace *urmau să fie completate* de *către* prefectura *poliţiei* Odessa st biroul *2* informaţii st *contrainformaţii al comandamentului* Diviziei *10* Infanterie. *În* măsura coMbilitaţuor *Gărzile, patrulele militare, posturile fote* de pază. Regimul de circulaţie ut oraş, *măsurile de strângere a armament*ului şi muniţiilor deţinute de populaţie etc., trebuia *să fie hotărâte de către comandamentul Diviziei 10 Infanterie,* care urma *să* devină *„Comandament Militar" al Odessei. Tot cu acea ocazie* am predat şefului *bitoului 2 informaţii şi contrain formaţii, o notă informativă referitoare la* catacombele din Odessa *şi împrejurimi*. Am *atras atenţia asupra particularităţilor lor* şi pericolului ce prezentau *acestea, din punctul de vedere al pazei şi siguranţei*

Având în vedere cele arătate mai sus, am dat dispoziţii prin şeful Eşalonului Mobil al Agenturii Est, ca centrele informative laşi şi Galaţi să pătrundă în Odessa odată cu primele elemente ale unităţilor noastre operative şi să ia măsuri imediate pentru identificarea depozitelor şi fabricilor existente în oraş. Rezultatul să fie comunicat neîntârziat comandamentului Diviziei 10 *Infanterie, viitorul Comandament Militar al Odessei, pentru a lua măsuri de pază. Ulterior să-şi stabilească sediul în acea localitate, apoi ambele centre informative să constituie un singur „Centru" denumit Cerutul Informativ Odessa, sub ordinele maiorului Balotescu Gheorghe, fost şef al Centrului Informativ laşi. Acesta să raporteze „Comandamentului Militar Odessa** noul sediu al „Centrului"*.

Misiunea noului Centru Informativ Odessa: *să continue activitatea de căutare şi procurare a informaţiilor şi să concure la siguranţa oraşului, pe cale informativă.*

*În acest ultim scop, şeful „Centrului** să numească pentru fiecare din cele 5 – 6 sectoare în care a fost împărţit oraşul de acord cu Comandamentul Militar*

Odessa şi care sunt arătate pe plan, câte un şef şi unul la două ajutoare, din personalul „Centrului”, împreună cu aceştia să recunoască şi să precizeze sediul fiecărei circumscripţii, apoi să stabilească mijloacele de legătură şi transmisiune între acestea şi *Centrul Informativ Odessa. Personalul fiecărei circumscripţii urmează să fie întărit prin grija Comandamentului Militar Odessa şi Prefectura Poliţiei oraşului.*

Pentru executarea misiunii referitoare la siguranţa oraşului, fiecare şef de circumscripţie să-şi organizeze o reţea de informatori recrutaţi dintre localnici. Orice ştire interesând siguranţa oraşului să fie raportată fără întârziere Comandamentului Militar Odessa, prin şeful „Centrului”.

* * *

În dimineaţa de 16 octombrie 1941 primele elemente ale trupelor române, însoţite

De centrele informative laşi şi Galaţi, au intrat în Odessa. Imediat cele două „Centre *

Ţ ei ţţ facepuf m» calcanne pentru alean ficareadepogrtelor şi fabricilor din ora», rar*”* * * ctHnandimentuha Drviricf 10 lafanterie fezuftatul. Ulterior ele au *conţinu* * * conformele dispariţiilor primite*. Prima informaţie importanţi relativa la *siguranţê mOttăviza* ursàsi comandamenfti/Diviziei 10 Infanterie. Ea a fost raportaţii *perso***! *Generahikmcoma*ndaaf fGlogojcanu ton) de către şefu’] Centrului Informativ Odessa, ceéar în timpul instalam comandamentului în focalul ales ca sediu. Cu acea öczzkm s-a precizat et la respectiva clădire a funcţionat NKVD-u I regional. Acesta a mina *clàdtrea înainte* de a te retrage din oraş. Pentru ca ea *să* fie atrăgătoare, a fi – au *àwaeriorul* sau complet mootlat şi IU *ordine*. *Clădire** va fi aruncată în aer, atunci când vart ocupată de un *personaj* mai numeros.

Coaiandanful Dintfet 10 Infanterie nevoind ai renunţe la localul alea pentru servi ca sediu

comandamentului diviziei, a solicitat concursul unei unităţi germane *specializată* în dem mân Comandantul acelei unităţi, după efectuarea investigaţiilor *necesare, a făcut* cunoscut *comandantului Diviziei* 10 Infanterie ci întrucât nu este *minată, clădirea* nu *prezintă pericol*, în consecinţă, s-a continuat instalarea comanda* *meatului în încăperile ţi*

În după-amiaza *zilei de 22* octombrie 1941, pe când se adunau la sediul comandamentului *ofiţerii* participanţi la o conferinţă convocată de către generalul Glogojeanu, *clădirea* respectivi a *fost* aruncată fu aut cu acea ocazie şi-au pierdut viaţa comandantul *diviziei* cu întregul său Stat-Major. Cum şi circa 80 ofiţeri, subofiţeri şi trupă, aflaţi în *clădire sau* în vecinătatea sa.

Imediat după ce am aflat despre acest incident, am plecat la Tighina spre Odessa, pentru că fiind la faţa locului, să pot concura într-o mai bună măsură la dispoziţiile de siguranţă ce trebuiau să fie luate ulterior Şoselele fiind complet deteriorate din cauza *ploilor şi a intensei circulaţii* din zona fostului front spre Odessa, nu am putut străbate cu turismul meu mai mult de câţiva kilometri sud de Tiraspol, fiind silit apoi *să mă îrmpoiez la* Tighina.

În ziua *de* 28 octombrie 1941, către ora prânzului, Eugen Cristescu, şeful SSI şi generalul Pichy Vasiliu. Ministru subsecretar de stat pentru siguranţă, în cadrul Ministerului de Interne, venin din Bucureşti cu avionul conform dispoziţiilor lui Iod Anton eseu date în dimineaţa zilei prin radiogramă transmisă de Centrul Informativ Odessa, s-au prezentat acestuia la trenul aflat în gara Tiraspol. Cu acea ocazie, Ion Antonescu a constatat că atât SSI, cât şi Inspectoratul General al Jandarmeriei, nu au luat nicio măsură de siguranţă pe teritoriul dintre Nistru şi Bug, trecut sub administraţia românească şi care n-a denumit „Transnistria”. În consecinţă, a hotărât celor convocaţi să ia măsuri urgente pentru organizarea

acţiunii de identificare şi arestare a elementelor rămase cu misiuni în spatele trupelor române.

După plecarea de la mareşalul Ion Antonescu, Eugen Cristescu a făcut primul popas la sediul Eşalonului Mobil SSI din Tighina. Cu acea ocazie mi-a făcut cunoscut hotărârea lui Ion Antonescu. Mi-a cerut să iau măsuri pentru organizarea activităţii SSI pe teritoriul Transnisuiei în sensul acelei hotărâri, cunoscând că la ea vor participa

1 Cercetările efectuate ulterior au stabilit că numărul morţilor a fost de 103, dintre care 2 civili din oraş, 15 militari germani şi 86 militari români cu. A).

Şi *jandarmii*, *conform* dispoziţiilor ţencravuhit Pich» Vasiltu. I-am *solicitat* să *mă*

Scutească *de* această sarcină, *întrucât* pe de o *natte* «a conduc o secţie a *caret activitate este pur informativa*, iar pe *de artă* parte nu am priceperea necesară organizăm *unei activităţi cu* un tout caracter corarainformattv Mi-a rep Wcat că tocmai datoriţi *secţiei pe care o* conduc, sunt în măsură *să* cunosc repartiţia pe tentera* 1 *populaţiei din punctul de* vedere etnte fi *deci în* raport *cu* aceasta, *să* ttamvesc zonele *cele mai propice unor activităţi* cu caracter *subversiv*. *În plus*, cu fund ofiţerul ca oct *mai înalt grad din cadrul* SSI, *am şi cea mai* mare autoritate morală atât asupra *ofiţerilor*, *cât şi asupra funcţionarilor civili*, *spre a*-i determina să activeze în Transnisma *Pentru partea de pură specialitate*, *îmi va trimite la Tighina* pe setul Secţiei contrainformaţii *din centrala* SSI. *Faţă cu această situaţie*, *am acceptat nouă misiune cerut* s-a încredinţat

În primele zile ale lunii noiembrie 1941, *de acord cu şeful Secţiei conrrainformaţit*

Din centrala SSI (*director*, *locotenem-colonel* Traian *Borcescu*) *şi cu şeful Eşalonului Mobil al Agenturii Est*, *colonelul Vasile Palius, în Tighina la sediul Eşalonului Mobil*

SSI, am stabilit ca misiunea de identificare şi *arestare a suspecţilor cart vor acţiona în spatele trupelor române pe teritoriul dintre Nistru şi Bug, să fie executată de către personalul Secţiei II contrainformaţii.* În *acest scop, faţă cu efectivul său redus, acea*

Secţie să detaşeze câte:

Un rezident, pe lângă fiecare prefect de judeţ, denumit rezident judeţean (12*13 *judeţe*), *cum şi pe lângă fiecare circumscripţie din Odessa* (*5 – 6 circumscripţii*);

Un şef şi un ajutor pentru fiecare din cele 4 subcentre contrainformativt (*Mobilău, Ananiev, Baltă şi Tiraspol*) *ce se vor organiza. Fiecare subcentru va avea în subordine rezidenţii judeţeni din 3 – 4 judeţe, a căror activitate o vor îndruma şi controla*;

Un rezident principal pe lângă Centrul Informativ Odessa.

Acesta va îndruma şi controla activitatea întregului personal detaşat în Transnistria de către Secţia II *contrainformaţii a serviciului*.

În concluzie, pentru atingerea scopului urmărit, Secţia II contrainformaţii urma să detaşeze 26 – 28 *funcţionari civili, din cadrele sale. Întreg acest personal, deşi bine instruit din punctul de vedere al activităţii contrainformaţi ve, totuşi nu cunoştea limba rusă, limbă a majorităţii localnicilor. Pentru suplinirea acestei insuficienţe, am hotărât ca Secţia I informaţii a Eşalonului Mobil SSI să dubleze rezidenţii judeţeni şi din Odessa pe care-i va da Secţia II contrainformaţii, cu câte un funcţionar cunoscător al limbii ruse, spre a le servi ca translator. Tot în acelaşi scop, Secţia I informaţii a Eşalonului Mobil SSI, să detaşeze şi pe lângă fiecare subcentru de contrainformaţii, câte un funcţionar cunoscător al limbii ruse.*

Funcţionarii proveniţi din Secţia I informaţii, în afară de oficiul de translator, trebuiau să procure şi

informaţii, relative la potenţialul de război al URSS-ului, prin contactul cu localnicii susceptibili să posede atari cunoştinţe; rezultatul raportându-l direct Eşalonului Mobil SSL

Llltfifidrufli jydeţeuf *§ fie plasaft pe Mngi *fiecare prefect* de judeţ, camuflaţi «ê

Uenuwujea «te» cuiuilfdi i totttfef*; uÙJecftif fiind *obligat şi le fac mtesc dept-sàrik pt terttorwintàetuhii*

Pentru executarea misimm, rezidenţii şi subcentrele trebuiau ai organizeze reţele de *informatori* Al zona *respective*, recrutau* *dintre* localnici *După* o prealabili *verificare* de către subcentre a *informaţiilor procurate* de rezidenţi, ac putea trece fat arestiri şi cercetări Vinovapr, împreunt *cu* rezulta tu J cercetărilor, urmau să fie înaintaţi Curţii Marţiale a Comandamentului *Militar Odessa*, spre a fi judecaţi.

Întreaga activitate *a rezidenţilor judeţeni şi* subcentrelor, *trebuia* raportaţi rezidentului *pricinal de pe* lingi *Centrul* Informativ Odessa, *iar* acesta să *o* aduci la cunoştinţa *Secţiei de* contrainformaţii *din* centrala *SSL*

Din c4 ècrivu! *Total de* 21*23 funcţionari pe *care trebuia* să-i *detaşeze Secţia informaţii a Eşalonului* Mobil *SSI pe lângă rezidenţi* şi *subcentre*, *aceasta* nu *putea rupe dus electivul său*, *decât* 5 – 6 *funcţionari*, *reunii urmând* să *fie* recrutat *şi instruit* îi minimum *de timp*.

După stabilirea celor expuse, *şeful* Secţiei II *conrmin formaţii* s-a *înapoiat* la *centrala SSI*, *iar şeful Eşalonului Mobil al* Agenturii *Est a luat măsuri pentru recrutarea personalului deficitar de pe teritoriul Basarabiei*. *Operaţiunea* de *recrutare* se *execută în condiţii foarte dificile*, *întrucât majoritatea* tineretului *susceptibil să fie recrutat* lupta *pe front fie în rândurile sovieticilor*, fie în ale *noastre*. *Până către sfârşitul celei* de-*a doua decade a lunii noiembrie* 1941, nu *au* putut fi *recrutaţi mai mult de* 7 – 8 *tineri*. *Aceştia au fost supuşi*

imediat unui succint instructaj de *specialitate*, în *raport* cu *misiunile ce urmau* să *execute*.

Concomitent cu activitatea menţionată, m-am deplasat în *câteva rânduri* la *sediul provizoriu al Guvernământului Transnistriei din* Tiraspol, *unde* am *luat* contact cu *Gheorghe Alexianu, guvernatorul acelei provincii şi cu directorul Cerkovski*, secretarul *general al menţionatului guvernământ*.

După ce i-am orientat asupra misiunii primită de SSI *de la mareşalul* Ion *Antonescu, le-am adus la* cunoştinţa *măsurile ce* vor *fi puse* în *aplicare pe teritoriul dintre Nistru şi Bug, pentru executarea acelei misiuni*.

Am rugat ca despre misiunea încredinţată SSI *de către Ion Antonescu, să* fie *puşi la curent şi prefecţii de Judeţ, pe cale strict confidenţială şi personal, de către guvernământ Totodată să fie informaţi că pentru executarea acelei misiuni, SSI* va *detaşa pe lângă fiecare prefect câte doi funcţionari civili denumiţi „consilieri tehnici”. Această denumire are drept scop să le camufleze activitatea care este strict secretă. La cererea „consilierilor tehnici”, prefectul să le faciliteze deplasarea pe teritoriul judeţului. Pentru acoperirea activităţii lor reale, Guvernământul să elibereze rezidenţilor judeţeni prin mine câte o legitimaţie în care să li se prevadă calitatea de „consilieri tehnici” ai prefectului*.

În primele zile a celei de a treia decade a lumi noiembrie 1941, Secţia de contra-informaţii din centrala SSI, în urma cererii mele, a trimis la sediul Eşalonului Mobil SSI din Tighina, personalul destinat ca rezidenţi în Transnistria, cum şi pentru încadrarea subcentrelor œntraunformative. Imediat după prezentare, acest personal mipreună cu acel hotărât de Secţia I informaţii a Eşalonului Mobil SSI ca *translatori de limbă*

Rusă a» vittorilor rezident judeţeni *mm* *% robecntrekw cootramiormMv-fac twl instni i\i\nleaturi cu

misiunea ce să %acredrr-a modul ci de executar*, poafenvnavW de care dispun în acest scop, modu’\k* de comportare, păturí ca\ecrctului etc

După executarea tuturor măsurilor expuse, atu nourti ea rezidenţii ţudeţeni fi fie prezentaţi prefecţilor respectivi, de către nune şi de către ycful rtalonului Mohtl

Al Agenturii Est

În acest scop ne-am deplasat Împreună cu ei, astfefe

C\i. Ta prefecturile tfcâbăsan, Râbniţa, tarrtpol. Mobilau şi TuYcin.

— Şeful Eşalonului Mobil al Agenturii Est, pentru restul judeţelor şi Odessa Deplasarea a început în dimineaţa de 1 decembrie 1941. La ta a concurat ţţ.

Harchur, cum şi cele 5 – 6, Stoewcrc*\autovehicule primite de la germani ţa pe care

Le-am repartizat Eşalonului Mobil al Agenturii Est, Centrului Informativ Odessa ţţ

Subcentre lor contrainformative.

Până în seara zilei de 3 decembrie 1941, am terminat să prezint prefecţilor de

Judeţ pe rezidenţii respectivi. Cu acea ocazie am ţinut ţi le reamintesc naţiunea rezidenţilor, ajutorul pe care prefectura este rugată să-l acorde acestora când va fi necesar să se deplaseze în judeţ şi am insistat asupra păstrării secretului în ce priveşte misiunea şi activitatea lor.

În seara zilei de 3 decembrie 1941 am sosit la sediul Eşalonului Mobil SSI din Tighina. Aici am aflat că MCG este în curs de deplasare la Bucureşti şi că în acelaşi scop s-au luat măsuri să se pună la dispoziţia Eşalonului Mobil SSI vagoanele necesare. Pentru a nu pierde timp, am lăsat comanda Eşalonului Mobil SSI maiorului Ernescu Grigore, şeful biroului de studii din cadrul Secţiei *1* informaţii. Acesta urma să se ocupe de

transportul Eşalonului pe calea ferată până la Bucureşti, cum şi cu prezentarea lui la centrala SSL

Eşalonul Mobil al Agenturii Est şi şeful său au rămas la Centrul Informativ Odessa, pentru a îndruma şi controla activitatea la special a rezidenţilor trimişi de către Secţia II contra în formaţii, cum şi pentru a continua recrutarea de personal necesar Secţiei *I* informaţii.

* i

În cursul zilei de 4 decembrie 1941 m-am deplasat de la Tighina la Bucureşti, iar în dimineaţa zilei următoare mi-am luat în primire funcţia de şef al Secţiei l informaţii din centrala SSI. Cu acea ocazie am constatat că pe timpul absenţei mele, activitatea informativă a birourilor de agentură şi studii din Vest şi Sud, l-a desfăşurat în condiţii normale.

Eşalonul Mobil SSI care s-a deplasat cu trenul de la Tighina la Bucureşti, a ajuns la sediul serviciului cam în ziua de 10 decembrie 1941. Akt Eşalonul s-a desfiinţat, iar ofiţerii şi funcţionarii civili care l-au încadrat şi-au reluat vechile atribuţii îi cadrul SSI.

e*tmemaceam organizat pe teritoriul Transnistriei*, pentru executarea misiunii încredinţau *SSI de către* fon Anffi Kieaav. Qf acea ocazie i-am adus la cunoştinţa *greutăţile pe care* le va întâmpm «personalul SSI în executarea activităţi» talc atât din caua necunoaşterii tocuifonlor *de către funcţionarii detaşaţi* de Secţia fi contrainformafti a serviciului cdf şi din cauza *lipsei* mijloace for de locomoţie locale. De asemenea, fim documentat ci noul personal recrutat nu *prezintă* suficientă încredere din *punctul* de vedere al corttf irudmit *Ut serviciu*, *întrucât este* insuficient verificat şi instruit *datorită grabei cu* care a rrchuif şi se execute aceste operaţii, Pentru *remedierea situaţiei*, am *propus ca pe lângă* Centrul *Informativ Odessa*, *cât şi pe lângă fiecare subcentru contrainformativ*, *se se* înfiinţeze un

birou juridic condus de un ofiţer magistrat. Acesta *să aibă răspunderea cercetării* arestaţilor, pentru a se *evita eventualele abuzuri şi incorectitudini din partea* personalului SSI. Şeful serviciului a *fost în totul de* acord cu propunerea mea şi m-a autorizat să fac demersurile necesare pentru aducerea ei la *îndeplinire*. Până către sfârşitul lunii ianuarie 1942, s-a reuşit *să st organizeze numai* birourile *juridice de pe lângă Centrul* Informativ Odessa şi *subceotrele* contrainformative Tiraspo! Şi Mobilau, întrucât *ofiţerii* magistraţi nu erau *dispuşi să* se ùoleze în garnizoane din Transnistria.

Marele Stat-Major informând conducerea SSI că armata română va relua operaţiile militare pe Frontul de Est în primăvara anului 1942, mi s-a făcut cunoscut să iau măsuri în vederea acestor acţiuni, la care va participa şi organele serviciului. Din experienţa anului precedent, ajungând la convingerea că singura noastră posibilitate de a culege informaţii pe Frontul de Est, constă în bună interogare a prizonierilor, cum şi în *adunarea* eventualelor documente rămase pe câmpul de luptă, am solicitat şefului SSI să aprobe mutarea în cadrele serviciului de noi ofiţeri cunoscători ai limbii ruse, cum şi recrutarea de atari elemente din rândurile ofiţerilor de rezervă. În urma aprobării obţinute, s-a reuşit să se mărească efectivul biroului Agenturii Est cu încă 10 ofiţeri şi de rezervă, dintre care *4* erau foşti ofiţeri ţarişti. După prezentarea la serviciu, aceştia au urmat un curs referitor la cântărirea şi procurarea informaţiilor. S-a dat atenţie Sh mod special acţiunii de interogare a prizonierilor, cum şi asupra modului de comportare faţa de aceştia, atrăgându-li-se atenţia că mai repede vor avea o bună reuşită printr-o comportare omenoasă, decât prin brutalitate, metodă utilizată de „Sondern-föhrerii” germani. Cursul a fost încheiat prin exerciţii practice de interogarea prizonierilor aflaţi în lagărele din apropierea Bucureşti ului. Prin această

acţiune se execută – pe de o parte un control al cunoştinţelor asimilate de foştii participanţi la curs, iar – pe de altă parte li se da posibilitate şi obţină oarecare experienţă.

A a a

În decursul timpului s-au produs o serie de modificări în încadrarea EI. Odessa, Aftfei:

Capilarul! Tome-e* r-kolac, fost şef al C.1. Ouuu» Galaţi, a *io* mm* k

Conducerea biroului secretariat din centrala SSV.

Maiorul Baiotescu Gheorghe a Fost trecut da ut conducerea CV Odessa, la

Conducerea *C.t*. Chişinău;

căpitanul (r) Neşttanu Trăiau, recent recrutai, a fost numit şef %\EI. Odern.

Începând cam din a treia decadă a lunii decembrie\ 941, C.l. Odessa a raportai despre arestarea primilor partizani în zona catacombelor din regiunea Nerubaisk, mică localitate situată în imediata apropiere a Odessa. De ut aceştia s-a confiscat armament.

Muniţii, explozivi, fitil bikford şi un aparat portativ radio uarismiste-recepţte. Arestaţii aveau misiunea să execute o serie de distrugeri, eventual şi atentate. Din declaraţiile tuf rezultă că în catacombele Odessci sunt ascunse multe grupe de partizani, care vor intra în acţiune treptat, funcţie de posibilităţi. Grupele de partizani sunt subordonate

Colonelului Kuzneţov, şeful secţiei 3 din centrala NKVD Moscova, aflat şi el în interiorul catacombelor. Verificarea acestor informaţii, a confirmat exactitatea lor în consecinţă, personalul CL Odessa, ajutat şi de către unităţile militare puse la dispoziţie de Comandamentul Militar Odessa, a reuşit să identifice şi să aresteze – adeseori cu lupte duse ki interiorul catacombelor – o serie de partizani aparţinând la diferite grupări. Odată cu arestarea celor în cauză, să confiscat şi un bogat

armament, muniţii, exploziv etc. Cum aceste arestări nu reprezentau decât o parte din surpnzcic pe care k ofereau catacombele Odessci, acestea constituiau un continuu pericol pentru siguranţa spatelui trupelor noastre. În adevăr, datorită marelui număr al traseelor, lungimii ţi întortocherii lor, ieşirilor ce dădeau în locuri cu totul nebănuite (clădiri publice şi private, în canalizarea oraşului, în centru ca şi la periferie etc.), partizanii din interior erau aproape în completă siguranţă, se puteau aproviziona, ţine legătura cu cei de la suprafaţă, ataca prin surprindere şi ascundea cu uşurinţă, camufla numărul lor etc. Faţă cu această situaţie, Comandamentul Militar Odessa a luat măsuri să zidească ieşirile cunoscute din catacombe. Această soluţie era cu totul insuficientă, întrucât ieşirile necunoscute – destul de numeroase – neputând fi zidite, erau foarte uşor accesibile partizanilor. Inexistenţa unui plan al catacombelor, constituia de asemenea, o dificultate, totuşi şi zidirea ieşirilor era o măsură de apărare, deşi insuficientă.

Reprezentantul serviciului de informaţii german, locotenent-colonelul Schnidel aflat în Odessa, era şi el l curent cu situaţia din catacombele oraşului. *Cum mi* reuşise să facă prea mult pentru arestarea celor aflaţi în interiorul lor, intervenea insistent pe lângă comandantul militar al Odessei, generalul Ghiorghiu R. Gheorghe, să atace catacombele cu gaze lacrimogene, spre a sili pe ocupanţi să iasă la suprafaţă şi să se predea sau să fie arestaţi. La refuzul acestuia, cererile se repetau cu tenacitate. Pentru a ieşi din impas, comandantul militar al Odessei a cerut prin şeful C.l. Odessa (cpt. Traian Neştianu) ca Preşedinţia Consiliului de Miniştri să hotărască. În urma sesizării de către EI. Odessa am prezentat cazul şefului *SSI*, documentând să nu se aprobe gazarea catacombelor, spre a ou constitui caz de retorsiune şi deci motiv să înceapă un război cu gaze de

luptă. Preşedinţia Consiliului de Miniştri aprobând punctul meu

De vedere care roşesc însustr ai di eltre aerai serviciului, i-a comunicat Comanda*mentului Militar* Odessa d mt ar aprobi gazarea catacombelor. În acelaşi timp, SSI a înrenmif pe lângă şeful serviciului de informaţii german din Bucureşti» colonelul Rodler, ca această *hotărâre să* fie comunicata organului informativ german din Odessa.

În *decursul* timpului numărul arestaţilor *trimiţi* în judecata Curţii Marţiale a

Comandamentului *Militar Odessa crescând*, activitatea acesteia devenise prea încărcată, iar capacitatea închisorii de care dispunea, era insuficienţi. În urma intervenţiei comandantului Militar al Odesset, acest fapt a fost adus la cunoştinţa SSI prin „Centrul informativ” din acel oraş, cu rugămintea de a solicita Preşedinţiei Consiliului de *Miniştri să* aprobe ca simpfai complici dovediţi în cursul cercetării organelor informative, şi nu mat fie înainta fi Curţii Marţiale, ci internaţi într-un lagăr special din *interiorul* ţării, *rămânând să fie uimişi* în judecată numai partizanii activi. Însuşindu-mi *acest punct de* vedere cu care a fost de acord şi şeful SSI, am intervenit la *Preşedinţia Consiliului de Miniştri pentru aprobarea propunerii*. Pe raportul SSI prin care se prezenta această chestiune, mareşalul Ion Antonescu a pus următoarea *rezoluţie*: „Nu, toţi partizanii activi sau complici – să fie împuşcaţi. Acest ordin să fie comunicat *şi* guvernămintelor Basarabiei şi Bucovinei. ** Cam în primele zile ale *lunii aprilie 1942*, ordinul în rezoluţie a fost trimis SSI, pentru executare. La primirea lui, şeful biroului secretariat a pus rezoluţia: „Secţia I Informaţii, măsuri de executare. 1* Şeful SSI luând cunoştinţă de ordinul la care mă refer, m-a chemat în biroul său şi mi l-a înmânat. După ce l-am citit, i-am replicat: „Nu acest lucru a cerut SSI; măsura

de a *împuşca partizanii* fără să *fie* judecaţi, este pripită şi inumană; ea poate da naştere la erori regretabile. *4

În consecinţă, am propus şefului SSI să fac un nou raport către Preşedinţia Consiliului de Miniştri prin care să arăt documentat toate consecinţele la care poate duce măsura ordonată, rugând să se aprobe propunerea SSI. Acest raport să fie susţinut, într-o audienţă specială solicitată mareşalului Ion Antonescu. La propunerea mea, mi-a replicat: „Domnule colonel, se vede că dumneata nu-l cunoşti pe Ion Antonescu! Ce vrei, să-mi aprind paie în cap?” Mi-a înmânat ordinul respectiv fără să fi semnat rezoluţia *scrisă de* şeful biroului secretariat al SSI, spunându-mi să mă descurc singur. Indignat, am luat ordinul şi i-am replicat: „Eu nu voi executa acest ordin, orice s-ar întâmpla, fiind contrar conştiinţei mele!” M-am înapoiat în biroul meu. L-am înregistrat personal, apoi am scris pe el o rezoluţie de formă: „Şeful Agenturii Est la mine, pentru instrucţiuni personale. ** M-am gândit că acea rezoluţie, la nevoie, să-mi servească drept mijloc de a-mi salva sau cel puţin uşura situaţia în cazul când mareşalul Ion Antonescu ar fi constatat că nu i-am executat ordinul. Am chemat la mine pe setul Agenturii Est l-am arătat ordinul şi i-am comunicat hotărârea mea. L-am rugat să nu facă cunoscut nimic căpitanului Neştianu Traian, şeful Centrului Informativ Odessa, care a intervenit în sensul propunerii comandantului militar al acelui oraş. La prima să deplasare în Odessa, să se prezinte comandantului militar al oraşului, cerându-i să-i acorde o audienţă confidenţial personală. Să-i prezinte ordinul Preşedinţiei

Consiliului de Miniştri cu rezoluţia mareşalului km Amonescu, sote a ta» cunoscunţ.

De el, firi a-i cere vreo semnătură. S14 Informeze despre hotărârea mea şi uvi comunice că şi în viitor partizanii arestaţi vor fi trimişi Ui judecata Curţii Marţiale a Comandamentului Militar Odessa, indiferent

că sunt activi sau simpli complici. Să-l roage din partea mea să nu-mi demaşte hotărârea faţa de mareşalul km Amonescu prin vreo intervenţie scrisă sau verbali ta acesta. Îmi îngăduiam aceasta rugăminte, întrucât cunoşteam pe comandantul militar al Odessci încă de pe când eram elevi în acelaşi liceu; În plus. Domnia sa era camarad de promoţie şi bun prieten cu fratele meu. După întrevederea avută cu şeful Agenturii Est, am închis ordinul în casa de fier destinată documentelor strict secrete ale secţiei.

În decursul timpului constatându-se că activitatea de procurare a informaţiilor de către Centrele Informative Cernăuţi, Chişinău şi Odessa este din ce în ce mat căzută şi cu tendinţă de completă epuizare, şeful SSI a hotărât către sfârşitul lunii martie *1942*, ca toate acele centre împreună cu mijloacele de care dispuneau, să fie scoase din subordinele Secţiei *1* informaţii şi predate Secţiei U contrainformaţii. Această operaţiune s-a executat în prima jumătate a lunii aprilie *1942*.

Cam în prima decadă a acelei luni (aprilie *1942*), biroul Agenturii Est a detaşat un „Centru Informativ44 pe lângă comandamentul Corpului *6* armată general Dragahna Corneliu. Acel „Centru”, aflat sub conducerea locotenent-colonelulut Goanţă Mihail, avea misiunea să procure informaţii din zona operaţiilor militare la care urma să participe Corpul *6* armată, împreună cu trupele germane.

Ulterior şeful biroului Agenturii Est a început pregătirile în vederea organizării şi deplasării unui nou Eşalon Mobil al Agenturii Est, cu care să se deplaseze şi acţioneze pe frontul trupelor române din Crimeea. Această operaţiune fiind terminată. Eşalonul s-a deplasat cu mijloacele sale proprii la Odessa, luând cu sine întregul personal recrutat şi instruit în cursul iernii. Aici a rămas până către jumătatea lunii mai *1942*, în care timp şi-a completat şi pus la punct mijloacele de

transport auto. Concomitent, a primit şi majoritatea personalului agenturii, recuperat de la centrele informative Cernăuţi, Chişinău şi Odessa, pe care l-a încadrat „Eşalonului”. Aceasta, din punctul de vedere al mijloacelor, era cu mult mai bine dotat ca în 1941. De astă dată dispunea de suficiente posturi radio transmisie-recepţie portative, cum şi de mijloace autotransport, deşi în majoritate turisme.

Înainte de plecarea din Bucureşti, am încredinţat şefului biroului Agenturii Est ordinul referitor la „împuşcarea” tuturor partizanilor spre a-l prezenta comandantului militar al Odessei. Cu această ocazie, să-i transmită atât hotărârea mea de a nu executa acel ordin, cum şi rugămintea să nu provoace vreo intervenţie către Preşedinţia Consiliului de Miniştri sau direct la mareşalul Ion Antonescu similară cu aceea care a generat ordinul în cauză. I-am atras atenţia să execute această misiune, imediat după *sosire** în Odessa. *Rezultatul al* aiM comunice *prin* radù>gramd cifraţii, *tar* ordin *să* mi-i *restituie eu primul curier*

După terminarea tuturor preparativelor, *Eşalomit Mobil al Agenturii Est să-l deplasat cu propriile aale mijloace de transport auto*. *pe* itinerarul *Odessa-Mfcolacv-CfWson-Stmferopol*. *Aici s-a mstafat*. *Începându*-şi *imediat* activitatea. În *urma aprobării generalului von Schobert* comandantul *Armatei* al *l-a germane*, *şeful Eşalonului Mobü al Agenturii Est a* hotărât *personalul din subordine* care să se *ocupe eu interogarea prizonierilor sovietici aflaţi fka lagărele germane* din Crimeea, *Cu restul personalului a organizat* câte *un centru informativ pentru fiecare DMâă Vânători de munte română aflată pe* frontul germano-român de atac al Sevastopolului – *Be aâonui Mobil al Agenturii Est şi-a continuat activitatea* în Crimeea până ia *începutul lunii septembrie 1942*. Între *timp a organizat* şi detaşat noi *centre informative pe lângă Corpul de Cavalerie*.

Divizia 19 Infanterie şi Divizia *2 Vânători de munte române care au acţionat în* Cuba*n şi regiunea* Nord Caucaz, *până la Minerafnîi Voal,* NaJcik *şi* Hozdak.

— * *

Activitatea de procurare şi difuzare a informaţiilor de către *birourile* de agenturi şi *studii Vest şi Sud în primele luni ale* anului *1942,* se *desfăşura* în *mod* normal. *Aproximativ începând din luna aprilie* 1942 *informaţiile referitoare* la Ungaria semnalau fepâul *că unităţile maghiare destinate* să *lupte* pe Frontul de Est, îşi *completau efectivele* în *majoritate cu ostaşi români* originari din *teritoriul Ardealului cedat autoriza* ţi hi *mod special pentru acele unităţi.*

Am luat măsuri de verificare a acestei informaţii, cum şi *pentru* a *cunoaşte* în ce *măsură erau mobilizaţi românii din acel teritoriu* şi *trimişi să lupte pe Frontul* de Est *Pentru aceasta, biroul Agenturii Vest* (*şef* Locotenent-colonel *Nicolae Reit*) a recrutat *şi instruit un ofiţer de rezervă* (*căpitan Ghişa* Simion). *Acesta* a *fost trimis ca rezident în gara Lwów* (*Lemberg*), *important nod de comunicaţii feroviar,* prin *care se* scurgeau *transporturile unităţilor maghiare spre Frontul de* Est Pentru *camuflarea activ*ităţii sale. *A fost încadrat în comisia utilitară română pentru* trierea *răniţilor evacuaţi* de pe *front* i *şi care funcţiona în acea gară. Tot în acelaşi scop, biroul* Agenturii *Vest* a *instruit* fi *trimis un rezident* în *Bratislava. Acesta* (*maior Hamzca Lucian*), a *fost trimis ca viceconsul pe lângă legaţia noastră din acel oraş.* El *mai* avea *misiunea ca prin* agenturi *proprie, al procure informaţii de pe teritoriul Ungariei* cu privire la *situaţia sa* politică *şi economică, cum şi cu privire la potenţialul ei de război.*

Pentru întărirea activităţii rezidentului din Budapesta, biroul Agenturii Vest a *pregătit fi trimis un nou rezident* (Locotenent-colonel ui Şeredan). El avea calitatea *de viceconsul al legaţiei noastre din capitala*

Ungariei. Prin activitatea sa independentă *de* aceea a vechiului rezident (*Geambaşiu funcţionar* civil), se urmărea completarea *şi* verificarea *tuturor ştirilor de ordin militar*, *politi*c şi *economic*, referitoare la Ungaria.

În a doua jumătate a lunii mai 1942, *rezidentul din* Sofia (càtman Haboianu Nicolae l. care funcţiona ca viceconsul al legaţiei *noastre* a fost arestat de *către* avAontaţne bulgare pentru ci fusese denunţat de un agent la *curs da recrutare*\nurma unW*

Venţiilor făcute pe cale diplomatici, rezidentul a fost *pus* în libertate, rechemat în\ara şi înapoiat la unitate. Pentru a suplini lipsa *acelui rezident*, sefoA biroului Agenturii Sud, locotenent-colonelul Trifon Muc ca A instruit *un nou ofiţer pe căpitanul lor*» Adrian. Acesta a fost trimis în Sofia ca *reprezentant al unei înucpntvoen* industriale

* din Bucureşti, CU legături comerciale în Bulgaria. De *asemenea*, *a mai fost* trimis şi un ziarist de profesie, reprezentant al unei agenţii de presă. Activitatea *ambilor rezidenţi*, în afară de faptul că era mai bine camuflată, era şi mult *înlesnită*, calităţile *lor* oficiale permiţându-le să se deplaseze în ţară şi să ia contact cu *diverse persoane*, *fără să atragă*

Atenţia organelor de siguranţă.

Pentru a fi mai bine orientaţi asupra situaţiei polmco-mÜnare din Italia, *şeful*

Biroului Agenturii Sud a recrutat şi instruit un rezident (locotenent-colonel Codreanu

Alexandru), pe care l-a plasat în Roma, ca viceconsul.

Concomitent cu activitatea de mai sus a biroului Agentunt Sud, am aflat că un individ probabil agent al Serviciului de informaţii bulgar a reuşit să sustragă în gara Sofia, servieta cu documente secrete a căpitanului Pauliuc. Ofiţerul îndeplinea serviciul de curier diplomatic al Ministerului Afacerilor Străine. La cererea legaţiei

noastre din Sofia, autorităţile bulgăre de resort au răspuns că nu au descoperit pe autorul furtului, care desigur este hoţ de meserie şi probabil a considerat că servieta conţinea bani. Acest caz s-a soldat cu moartea tragică a căpitanului Pauliuc, cart s-a împuşcat. În urma celor relatate, s-au luat măsuri pentru dublarea curierilor diplomatici trimişi în misiune de către Ministerul Afacerilor Străine, prin câte un funcţionar din cadrele SSI, cu misiunea să facă siguranţa celor pe care-i însoţea.

* * *

Eugen Cristescu se bucura de încrederea şi bunele aprecieri ale mareşalului Ion Antonescu, cum şi ale Serviciului de informaţii german din Bucureşti. Făcând uz de aceşti doi piloni, a reuşit să dezvolte într-o mare măsură serviciul ce conducea, începând încă din toamnă anului 1941, efectivul personalului a fost mult sporit prin noi mutări de ofiţeri activi în cadrele SSI, cum şi prin recrutări de funcţionari civili. În primăvara anului 1942 a organizat cursuri speciale în cadrul serviciului, pentru instruirea şi antrenarea fizici a noilor funcţionari civili angajaţi. Aceştia au fost repartizaţi conform nevoilor, pentru încadrarea întregului SSI, mai puţin Secţia I informaţii care îşi completa efectivele în condiţiile deja arătate.

Concomitent, a reorganizat serviciul Ţinând seamă de dezvoltarea luată prin mărirea atât a efectivelor, cât şi a mijloacelor de dotare, birourile radio, juridic, personalului, auto şi casieriei (vezi schema anexă nr. 1), au fost transformate în secţii. A creat o nouă secţie, aceea de contrasabotaj, sub conducerea locotenent-colonelului Proca Alexandru, cu misiunea de a concura la siguranţa instituţiilor publice, întreprinderilor industriale şi

1 A se vedea Instrucţiunile asupra organizării şi activităţii Serviciului de Curieri Diplomatici (*mfra*.

Pp. 269 – 277).

Deporrtekw de tot fehl aflate ne teritoriul prii, care interesau apărarea *naţionala y* econom fă *statului*.

Cu concursul Serrierului de mfbrrnafti german, a organizat serviciul de radio-*gonomernepe teritoriul Bucureştiuluu* subordonându-l conducerii Secţiei X radio ai circi şef era *mmorul inginer* Luc «*Nicolae*. *Către* sfârşitul lunii mai 1942, reorganizarea *serviciului era terminată Pentru a da o bară legală* acestuia, a *întocmit* proiectul

Unui Decret-lege *prin care* prevedea organizarea, misiunea şi funcţionarea serviciului

Decretul *a fost aprobat şi* publicat *într-un* număr secret al… Monitorului OficiaH. Ulterior, prin *conferinţe* cu *şefii de secţie*, s-a *redactat regulamentul referitor* la organizarea, încadrarea, *dotarea şi* funcţionarea SSL regulament cu caracter strict secret Acesta *era păstrat de către şeful* SSL împreună cu documentele secrete aflate asupra sa, cum şi cu un exemplar al Decretului-lege referitor la SSL

Opera puni le sus menţionate au fost terminate cam către sfârşitul lunii iunie *1942*. Concomitent cu executarea lor, aproximativ cam în primele zile ale aceleiaşi luni, MSIM a făcut cunoscut serviciului că începând din luna iulie *1942*, să fie gata să detaşeze un nou Eşalon Mobil pe lângă MCG român care să acţioneze pe Frontul de Est, pentru a-i procura informaţiile necesare. Şeful SSI mi-a încredinţat pentru a doua oară această misiune. Spre a înlătura greutăţile de care m-am izbit în anul precedent, am prevăzut că noul Eşalon Mobil SSI să dispună în organizarea, încadrarea şi dotarea sa, în plus faţă de aceea arătată în schema anexă nr. *4*, de:

Un birou secretariat şi translatori, cu misiunea să primească, să repartizeze şi să expedieze întreaga corespondenţă a Eşalonului, să înregistreze şi să

păstreze arhiva acestuia, să organizeze serviciul de curieri cu avionul pentru legătura cu centrala SSI din Bucureşti. Translatorii *urmau să-mi* servească în relaţiile cu autorităţile germane sau pe timpul deplasărilor pe teritoriul URSS;

— Un serviciu radio, dispunând de o staţie auto TFF, pentru asigurarea legăturilor radio ale Eşalonului cu centrala SSI, Centrul Contrainformativ Odessa, Eşalonul Mobil al Agenturii Est, cum şi cu toate centrele informative ale acestuia;

Un serviciu auto, având hi subordine toate autovehiculele Eşalonului Mobil SSI. cu şoferii respectivi

În compunerea parcului auto al Eşalonului se integrau şi autocamioanele necesare pentru transportul majorităţii personalului, aprovizionarea cu alimente, cum şi cu carburanţii fi lubrifianţii necesari. Acest serviciu mai dispunea şi de un atelier auto improvizat pe un camion, dotat cu tot necesarul pentru reparaţiile curente şi uşoare;

Un pluton de jandarmi, pentru paza Eşalonului Mobil SSI. Comandantul plutonului (locotenent Moşoarcă Dumitru), îndeplinea şi funcţia de ofiţer păzitor al Eşalonului. El avea în subordine şi oamenii de serviciu, în rândul cărora se găseau foştii prizonieri sovietici: Parta Zoirab şi Dănilă Gheorghe;

Secţia V Contrasabotaj a luat fiinţă în baza Decretului nr. 687. Publicat în *Monitorul Oficial* nr. 20 dai 17 septembrie 1942.

I tea documentul publicat de Cristian Troncotă în Eugen Cristescu... pp. 234 – 236 A se vedea Regulamentul de funcţionare al Serviciului Special de Informaţii (intra, pp. 280 – 298)

F un serviciu medical, dispunând de un medic, un sanitar, o Vadă cu mediermentele şi pansamentele necesare primului ajutor medical

Încadrarea cu personal a Eşalonului era cu mult mat

mne asigurată că în 1941. Întregul efectiv al acestuia, mai puţin plutonul de jandarmi, era de circa 100*115 ofiţeri şi funcţionaţi civili.

În privinţa Eşalonului Agenturii Est, un mai aveam nimic de adăugat la organizarea, încadrarea şi dotarea cu care plecase în Crimeea, în luna mai 1942. El urmaşă între efectiv în subordinele Eşalonului Mobil SSI, de îndată ce acesta te va Instala pe lângă MCG.

Până la sfârşitul lunii iunie 1942, întreaga organizare, încadrare şi dotare a noului Eşalon Mobil SSI, era complet gata. Deplasarea sa *pe Frontul* da Est care urma să

Aibă loc în primele zile ale lunii iulie, a fost amânată *datorită întârzierii* mobilizării.

Din verificarea şi completarea informaţiilor referitoare la mobilizarea românilor originari din Ardealul cedat şi încadrarea lor în unităţile maghiare trimise să lupte pe

Frontul de Est, reieşea în mod evident că unguni se străduiau să-*ţi* menajeze propriul clement etnic, în dauna românilor. De asemenea, se mai constau că *efectivul* acelor unităţi, era simţitor redus faţă de efectivul real de război. Aceste informaţii *coroborate* cu ştirile referitoare la spiritul de inamiciţic faţă de ţara noastră, *spirit întreţinut* printr-o continuă şi abilă propagandă, duceau *la* concluzia că *Ungaria îşi menaja* propriile forţe, spre a putea dispune de ele la momentul oportun. *Ga* o *consecinţă a* acestor ştiri, Secţia I a MStM (coloneii Borcescu Enache şi Zamfirescu *Cihcorghe*) – cu asentimentul şefului MStM (generalul Ştetica Die) – aluat măsuri pentru *reducerea* simţitoare a efectivelor Marilor Unităţi române ce urmau să fie trimise *pa Frontul de* Est. Această dispoziţie explică în bună parte faptul că după 23 august *1944*, *armata* română a dispus de efectivele necesare organizării şi încadrării Marilor Unităţi *cu care* a participat în războiul antihitlerist pe

Frontul de Vest

A „a a

Pentru satisfacerea nevoilor informative ale germanilor, serviciul lor *de informaţii* din Bucureşti, solicita din ce în ce mai mult şi concursul *SSI. Următor acestui* fapt, *biroul* Agenturii Sud conform dispoziţiilor primite *a* instruit o serie de *rezidenţi, ofiţeri activi* mutaţi în cadrele SSI, pe care i-a trimis ca *viceconsuli pe lângă legaţiile noastre din*;

Istanbul-Turcia (căpitan Celea *Deccbal*). *Acest rezident urma să înlocuiască* pe căpitanul Ţi i fon Mircea, cel *mai vechi rezident SSI din Istanbul, mutat în calitate de* consul pe lângă legaţia noastră *din Ankara. Rezidenţii din Turcia, în afară de* informaţiile cu caracter pur militar, *trebuiau* să *semnaleze eventualele pregătiri ale guvernului şi* armatei turce, pentru intrarea în *război alături de anglo-americani*;

Madrid (căpitan Tomescu *Nicolae*) *şi Lisabona* (*căpitan Alexandrescu Alexandru*), *a căror* principală misiune *era să precizeze dacă Aliaţii se pregătesc să deschidă un nou* front de luptă pe *coastele de Sud ale* Franţei.

Tot în *legătură* cu *intenţiile de viitor ale Aliaţilor, biroul Agenturii Vest a trimis ca rezident SSI* în *Elveţia la Berna pe locotenent-colonelul Marinescu* Cezar. *Acesta era ofiţer de Stat-Major foarte capabil, bun cunoscător al limbilor germană, franceză*

Şi engleză. Ëf activase mulţi am frt *cadrele* Secţiei a *2*-a MStM. *Atât* în hirounfe de «indii.

Caf şi în serviciu! Exterior de prömtn-are a informaţiilor. Pentru acoperirea activităţii sale *informative*, i *s-a* atribuit *calitatea de* secretar de presă, apoi ataşat de presă, pe lângă legana noastră din *Berna*

Thţi rezidenţii de mai sus, au rimas în cafitatea

avută *până după 23 august 1944, exceptând pe căpitanul Nkotac Tomescu, Acesta* intrând în conflict cu personalul legafici noastre din *Madrid, a* rost *rechemat* în cadrele SSI chiar în toamna anului *1942*.

Cifre *jumătatea* funii iulie 1942, MStM a comunicat Serviciului că MCG se va *deplasa şi instala la Zăporoje* (pe Nipru), în prima decadă a lunii august 1942. B consecinţă. Eşalonul *Mobil SSI* va trebui şi preceadă deplasarea şi instalarea MCG în acea *localitate* pentru a avea timpul necesar şi recunoască localul destinat acestuia de către comandamentul german din acel oraş, cum şi pentru a face siguranţa din punctul de vedere contrainformativ. În urma acestei comunicări, s-a trimis Secţiei a 6-a din MStM cererea de transport respectivă, iar aceasta a expediat serviciului programul de transport pe calea ferată pentru Eşalonul Mobil SSI. Bazat pe acel program, am luat măsuri le necesare în vederea îmbarcării fi executării transportului. Totodată, am obţinut aprobarea lui Eugen Cristescu să fiu înlocuit la comanda trenului pe timpul transportului, debarcării şi instalării Eşalonului în Zăporoje, prin locotenent-colonelul Ernescu Grigore, şeful biroului studii al Frontului de Est din Secţia I informaţii. Am *solicitat această* aprobare, pentru ca pe timpul transportului să mă duc la Odessa, unde să verific dacă colonelul Palius Vasile a executat misiunea ce-i încredinţasem pe lângă comandantul militar a) acelui oraş, în legătură cu ordinul referitor la împuşcarea tuturor partizanilor, înaintea plecării sale din Bucureşti la Odessa, cu Eşalonul Mobil al Agenturii Est. Această verificare am considerat-o necesară, întrucât numitul ofiţer nu-mi confirmase executarea şi nici nu-mi înapoiasc ordinul respectiv, aşa cum îi cerusem. Or, înainte să plec pe front, voiam să fiu sigur că nu va fi descoperită – involuntar neexecutarea acelui ordin de către mine.

În ziua de 25 iulie 1942, între orele 18 – 20, Eşalonul

s-a îmbarcat în tren, iar acesta s-a pus în mişcare la ora 21.

A doua zi, dimineaţa, am plecat din Bucureşti, însoţit de căpitanul Rusu Victor, care urmă să-mi servească ca translator pentru limba rusă. Către ora 19 din aceeaşi zi, am ajuns la Centrul contrainformativ. Aici conform dispoziţiilor mele, l-am găsit pe colonelul Palius Vasile. Acesta mi-a raportat că a executat întocmai instrucţiunile ce i-am dat la legătură cu ordinul referitor la împuşcarea tuturor partizanilor. Datorită preocupărilor ce a avut cu organizarea, încadrarea şi dotarea Eşalonului de sub comanda sa, a omis însă să-mi confirme executarea şi să-mi înapoieze ordinul. Pe acesta l-a depus în casa de fier a Centrului, închis într-un plic sigilat cu sigiliul său.

În cursul zilei de 27 iulie 1942, însoţit de colonelul Palius Vasile, am fost primit *tu* audienţă de comandantul militar al Odessei. Cu acea ocazie, l-am pus la curent cu detaliile referitoare la ordinul prin care se hotăra ca toţi partizanii să fie împuşcaţi, ordin pe care i l-am prezentat spre a-l citi. Ulterior, l-am rugat să păstreze o totală

Ucere cu privire U partizanii arestaţi y. trimişi la judecata Curţii Marţir *\ilomandamentului Militar Odessa. Astfel, mareşalul kat Amonescu nu va putea ta

Afle că nu i-am executat hotărârea.

Înapoindu-mă ta Centrul contrainformativ Odessa, am executat personal toate

Detaliile în legătură cu expedierea st predarea prin curier-personal şefului Secţiei *11* contrainformaţii din centrala serviciului, locotenent-colonelul Horeescu-Ttaàua, a ordinului *sus* menţionat. Scopul acestor măsuri: păstrarea secretului, preocupare *pe*

Care am urmărit-o tot timpul, începând din momentul în care acel ordin mi-a fota înmânat de către Eugen Cristescu, preocupare pe care am recomarvdat-o

şi Vocoteneni-Colonelului *Borc*escu *Tratau*.

În zilele de 28 *şi* 29 *iunie* 1942, *conform* dispoziţiilor primite de\asetul SSV *am*

Inspectat Centrul Contrainformativ Odessa, din punctul de *vedere* a*activităţii* sale De *asemenea, am inspectat închisoarea şi deţinuţii aflaţi în cercetarea acelui Centru, interesându-mă* şi *de tratamentul ce* li *se aplică, în scopul evitării unui tratament* inuman la *data de* 30 *iulie 1942 am plecat împreună cu colonelul Palms Vasile* şi cu *căpitanul Rusu Victor, pe itinerarul Odessa-Nicolaev-Cherson-Djankoi. În după*-amiaza *acelei zile, ne-am oprit* în *oraşul Cherson, unde am cantonat*. Din *discuţiile avute ou localnicii, aceştia* ne *declarau că cunosc cât de* bine trăieşte *populaţia din Transmistna sub administraţia românească, în timp ce ei sunt înfometaţi* şi *bruscaţi* de *către germani. Îşi exprimau dorinţa ca şi ţinutul Chersonului să* fie *trecut sub administraţia românească, aşa cum au auzit vorbindu-se*.

A doua zi am ajuns la Djankoi. Aici am controlat activitatea, o parte din personalul Eşalonului Mobil al Agenturii Est, care interoga prizonierii sovietici aflaţi în lagărul german din acea localitate. Ulterior m-am despărţit de colonelul Palius Vasile, plecând spre Zăporoje unde am ajuns în seara aceleiaşi zile, însoţit de căpitanul Rusu *Victor. Aici am găsit instalat Eşalonul Mobil SSI, care sosise deja în Zăporoje*.

„În cursul zilei de 1 august 1942 am luat contact cu comandaturi germană. La *cererea mea, aceasta mi-a destinat imobilul necesar instalării birourilor MCG român, cum şi sectorul* în *care urma să fie cantonat personalul acestuia. În zilele următoare s-au recunoscut localul şi sectorul repartizat De asemenea, s-au luat măsuri de ordin contrainformativ pentru siguranţa lor*.

Către data de 4 *sau* 5 *august* 1942, *am fost anunţat că MCG român* va *sosi* la *Zăporoje între* 10 – 15 *ale aceleiaşi luni. Cam la aceeaşi dată* (*4 – 5 august 1942*)

am luat contact cu subşeful de Stat-Major al Armatei 111 române (*colonel Chirnoagă Platon*). *Acesta se* afla *în Zăporoje cu un eşalon al postului de comandă* al *Armatei. Cu acea ocazie am aflat că postul de comandă al Armatei a 3-a se găseşte în Mariupol. Cum înainte să plec din Bucureşti pregătisem pentru comandamentul acelei armate un important material informativ, în una din zilele următoare m-am deplasat* la *Mariupol, însoţit de căpitanul Rusu Victor, spre a-l preda. În drum am fost nevoiţi să ne oprim spre a repara o pană de cauciuc* la *un moment dat,* am *fost ajunşi de un colhoznic care împreună cu fiul său mai mare* (*circa 16 – 17 ani*) *trăgea un cărucior, în timp ce un copil cam de 10 ani, Împingea în spatele acestuia. Căruciorul era încărcat* cu *obiecte casnice, efecte de pat şi ceva îmbrăcăminte. La înălţimea maşinii noastre s-au oprit. Urcuşul unui mic dâmb pe care ne găseam şi căldura zilei, îi obosise. Se citeţ*

«ocaua *pt* Ififa for arşi de ziseoare şi plină *de* transpiraţie. Am intrat în vorbă a

Ce4 fiam» ctfi. *În* raci/cdor doi copii care-/ajutau*'s** tragă căruciorul. Sofia Îi muri «m timpul rizfeonifui, fiind *râm şi de o schijă de* obuz. Era originar din BeJaia Ţerkov

În *anul 1941 se refugiase împreună cu familia la* Rostov pe Don, unde aveau rude.

Acum *fiind depăşiţi de hota frontului, se* înapoiau acasă. Erau pe drum de mai bine

De *20 zile şi* mai *aveau de* mers *cel* puţin încă pe atâta până să ajungă la destinaţie Mermdefe *erau pe* sfârşite at *tatăl era* îngrijorat că nu va avea cu ce şi-şi hrănească *copiii. Impresionaţi de* situaţia *şi necazul* omului, în *deplin acord* cu căpitanul Rusu *Victor şi şoferul Piomş Petre, am* scos din maşină rafiile noastre de hrană pentru ziua *in ours şi i* le-am dăruit Tatăl şi cel *doi* feciori surprinşi la început de *gestul* nostru, ne-au *mulţumit* cu recunoştinţă. După puţin *timp* ne-am

despărţit, fiecare grup plecând în *direcţie* opusă *unul* altuia, după ce mai întâi ne-am urât drum bun.

Ajunşi la Manupol m-am prezentat generalului Dum întrescu Petre, comandantul *Armatei* a 3-*a*. L-am raportat *scopul* venirii melc şi *l-am* orientat în mod general asupra *materialului* informativ aflat asupra mea, ulterior *l-am* predat şefului Secţiei *a* 2-*a* a co *mmdamentului armata* – locotenent-coLonel Grosu. Eu şi însoţitorii mei am fost invitat *să luăm* masa la popotă comandamentului pe timpul cât vom rămâne în Mariupol.

Înapoiat la *Zăporoje*, *am luat contact cu o* serie *de ofiţeri germani din* serviciul *de informaţii a diferite comandamente de Marii Unităţi*. În *cursul* convorbirilor cu *aceştia*, mi-*am exprimat nedumerirea că mii de hectare din* cel *mai fertil pământ al URSS-ului, a rămas necultivat Toţi motivau că situaţia* se *datorează lipsei* de maşini *agricole şi imposibilităţii* în *care se găsea Germania de* a *pune* la *dispoziţia localnicilor a târî maşini*. *Le-am replicat că dacă administraţia locală* ar fi *cointeresată să* lucreze *pământul cu mijloacele sale propriu oricât de* puţine şi *rudimentare ar* fi *fost* ele, *s-ar fi redus simţitor suprafaţa terenului neînsămânţat*. Prin *această măsură s*-ar fi asigurai *hrana populaţiei* fără *eforturi din partea administraţiei germane*. *Mai* mult încă, *aceasta ar fi putut beneficia de surplusul de producţie*, plat *indu*-l *cu bunuri de* consum *de primă necesitate şi nu cu mărci* R.K.K.S.

Observaţia mea până la urmă au găsi ţ-o întemeiată. *Mi-au confiat că au făcut şi ei atari propuneri, dar forurile de conducere nu le-au aprobat*.

După sosirea la Zăporoje a Eşalonului Mobil SSI, *biroul de studii al Secţiei* 1 *informaţii a început studiul şi interceptarea materialului informativ referitor la armata sovietică şi potenţialul de război al* URSS-*ului*, *primit recent de la Agentura Est Concomitent, am dispus ca un*

ofiţer (*căpitan Bulgaru Valeriu*) *profesor de drept agrar* la *Universitatea din Bucureşti însoţit de translatorul necesar, să viziteze colhozurile din apropierea oraşului Zăporoje, pentru ca să studieze economia agrară colhoznici şi rentabilitatea ei. Rezultatul acestui studiu bine documentat şi obiectiv, ar fi putut interesa autorităţile agrare de resort, în legătură cu problema agrară românească*.

Către data de îS august 1942, mi s-a comunicat că MCG roman na va mai veut ia Zăporoje, ci se va duce direct\aRostov pe Dort

În acel oraş, te va insula începând duc a treia decadă a nani august 1942. Până la sosirea sa în Rostov, Eşalonul Mobil SS st ia măsuri de siguranţa contramfc-uu «rifu a localului destinat pentru birourile MCG, precum ai a sectorului repartizat pentru cantonarea personalului acestuia.

Faţa cu noua situaţie, am hotărât că începând din ziua de t 5 august 1942, însoţit de căpitanul Rusu Victor şi de sublocotenentul Hratu Romutus translator pentru limba germană – să mă deplasez pe – itinerarul Zăporojc-Stahnov-Rostov pe Don, iar Eşalonul Mobil *SSI* – sub comanda locotenent-colonelului Ernescu Grigore – să se deplaseze începând din aceeaşi zi, pe itinerarul Zăporoje-anupol-Taganrog-Rostov pe Don.–

La Stalino am luat contact cu generalul Gârbea Titus, şeful detaşamentului de

Legătură al MCG român, cu comandamentul Grupului de armată Sud german.

În după-amiaza de 15 august 1942, pe când eram în drum sure Rostov pe Don, am fost siliţi să ne oprim pentru repararea unei pene la motor. În imediata noastră apropiere, la umbra unui pâlc de copaci, se odihneau un bătrân însoţit de două femei şi un copil de vreo doi ani. Lângă ci păşteau caii deshămaţi de la căruţa cu care st deplasau. Auzind copilul plângând, ne-am apropiat de

micul grup. La întrebarea noastră, bătrânul ne-a răspuns că el, soţia, fiica şi nepotul său sunt în drum spre casă. Ceaiul tăcut în timpul popasului, nu este pe gustul nepotului, întrucât nu mai au zahăr cu ce să-l îndulcească şi de aceea micuţul protestează plângând. Am adus de la maşină o pungă cu zahăr, pe care i-am dat-o bătrânului spunându-i să-şi îmbuneze nepotul. Ceaiul o dată îndulcit, copilul a fost împăcat, iar mai marii lui ne-au adresat multe mulţumiri. Motorul fiind pus în funcţie, neam continuat drumul spre Rostov, unde am ajuns în seara aceleiaşi zile.

În dimineaţa de 16 august *1942* m-am prezentat la comandatura germană din oraş. Aceasta mi-a repartizat localul unui liceu şi câteva clădiri adiacente, pentru instalarea *MCG* român, cum şi alte clădiri particulare, pentru instalarea birourilor şi aparaturilor aparţinând Eşalonului Mobil *SSI* şi Eşalonului Mobil al Agenturii Est Totodată mi-a repartizat şi sectorul din oraş în care urma să fie cartiruit personalul formaţiunilor menţionate.

În cursul zilei următoare, Eşalonul Mobil SSI a sosit în Rostov pe Don. Până în aceeaşi scară, întregul Eşalon a fost cantonat în zona ce i s-a hotărât.

Începând de a doua zi, s-au luat măsuri pentru recunoaşterea localurilor destinate birourilor *MCG* român, cum şi pentru siguranţa de ordin contmmformativ atât a acestora, cât şi a întregului sector din oraş repartizat pentru cartiruirea personalului. Concomitent cu aceste operaţiuni am scris o scrisoare personală şefului SSI, căruia între altele – îi făceam cunoscut şi impresia ce mi-au făcut trupele germane pe care le-am văzut în cursul deplasărilor mele pe teritoriul URSS-ului. Această impresie rezultată din spiritul de observaţie al unui ofiţer de carieră având suficientă experienţi Concluzia era că trupele respective nu mai inspiră o stare de forţă şi siguranţă că *în anW* prevedem Arts *semnalarea acestei impresir om urmărit*

să atrag atenţia şefuhi SSI în *această direepe*.

M zilele următoare m-am deplasat fă *Slavianskaja* în Cuban – însoţit de *căpitanul Rusa Victor, fii acea localitate am inspe*ctat *activitatea* centrului *informa*ţi *maior h4 àcrinici Ttohn. Detaşat de către Eşalonul Mobil al Agenturii Est să acţioneze m*\nona *Corpului de cavalerie. Ulterior*, m-am *prezentat generalului Racoviţă Minai*], *comandantul Corpului de* cavalerie care *îşi* avea *postul de comandă* în *Slavianskaja Acestuia i-am raportat scopul* venait *mele* în *localitate, Totodată i-am predat un* documentar *material* în *formativ referitor la unităţile sovietice aflate* în *Cuban* şi *Caucazul de Nord*

De *la postul de comandă al Corpului de cavalerie am plecat în zona Diviziei 19 Infanterie, unde am inspectat activitatea Centrului informativ sublocotenent* Zvetawatzky Ambele *centre informative* deşi cu mijloace şi efective foarte reduse, totuşi, am* constatat că se *comportaseră mulţumitor* în *executarea misiunilor lor*.

Înapoiat la Rostov, am luat cunoştinţă de dispozitivul în curs de realizare, al Mărilor Unităţi române. Acesta urma să dispună:

În cotul Donului, de Armata a 3-*a, cu punctul de comandă în* Morozovskaja, *sub comanda generalului Petre Dumitrescu, având: Corpul 1 armată, Corpul* 5 *armată, Corpul* 6 *armată. Divizia l Cavalerie şi Divizia blindată*;

În Stepa Calmucă, de Armata a 4-*a, cu punctul de comandă în Kostelnicovo, sub comanda generalului Claps Constantinescu, având: Corpul* 7 *armată şi* o *Divizie de cavalerie*.

Imediat am ordonat ca Eşalonul Mobil al Agenturii Est aflat *încă la Simferopol, să se deplaseze ia Rostov pe Don, împreună cu toate elementele din subordine care se mai aflau* în Crimeea. *După sosirea Eşalonului şi instalarea lui în Rostov, împreună cu şeful acestuia colonelul Palius Vasile-am stabilit organizarea,*

încadrarea şi dotarea centrelor informative care urmau să acţioneze pe *frontul celor două armate şi anume*: – *Centrul informativ locotenent Ciorapciu,* în zona *Corpului 1 armată*;

Centrul informativ locotenent-colonel Goanţă M., aflat deja pe lângă Corpul 6 *armată, în zona de acţiune a acestuia*;

Centrul informativ căpitan Ostrovski, pe lângă punctul de comandă al Armatei a 4-a, *urmând să acţioneze pe întregul front al acesteia*.

Pe măsura intrării pe front a Marilor Unităţi sus menţionate, centrele informative respective se instalau în apropierea posturilor de comandă a acestora, iar şefii lor se prezentau comandanţilor în zona cărora urmau să acţioneze.

a *

Către data de 15 *septembrie* 1942 *am fost chemat de generalul Ştefica* II *le, şeful* MCG *român. Mi-a comunicat că mareşalul Ion Antonescu va lua comanda trupelor române pe Frontul de Est. În vederea acestui fapt, să recunosc oraşul Novo-Ccrkovsk*

Pentru cantonarea MCG român *Aceasta recunoaştere* va *t* esacutaţi şi da *cujkulweri* din MCX* *român. Independent de nane* Rezultatul recunoaşter* *s** v-*l* wocuvat *personal*

M-am conformat ordinului primit. În urma *executării* recunoaşterii, *am raportat* generalului *îl ic Ştefica concluzia ci acel oraş* este *impropriu* pentru *instalarea* MCQ, *întrucât faţa de suprafaţa să redusă şi complet* descoperiüv *cemtauit să* excelent

Obiectiv pentru aviaţia sovietică. *În plus, clădirile sunt mici, tara etaje, imrtfoprit instalării birourilor MCG şi insuficiente pentru caniruirea personalului. Facultatea de Agronomie locală ar fi singura instituţie în câte s-ar putea instala birourile MCGV totuşi fi aceasta părea insuficientă. Clădirile facultăţii, toate fără cuu> de*

suprafaţă redusă şi *grupate pe un spaţiu restrâns, se detaşau foarte precis* în *ansamblul oraşului, constituind un* obiectiv *precis pentru aviaţie*.

Rezultatul nefavorabil al recunoaşterii efectuau, a coincis cu renunţarea mareşalului Ion Antonescu să mai ia conducerea MCG român.

Din *studiul informaţiilor procurate de către Eşalonul Mobil al Agenturii Est, rezulta* în *mod neîndoios* că *armata sovietică se pregătea pentru o mare ofensivi în Cotul* Donului. Toate *ştirile şi verificările confirmau acest fapt la consecinţă, cam* în jur de 20 septembrie 1942, *am predat MCG român şi locotenent-colonelului Hauet*.

Ofiţerul de *legătură al Serviciului de informaţii german din* Bucureşti, câte *o* notă *informativă* prin *care* se *preciza următoarele*:

Armata sovietică se *pregăteşte* pentru *o puternică ofensivă în Cotul Donului, la acest scop*, sunt în *curs* de *concentrare mari unităţi cu efective proaspete, aduse din Siberia, bine echipate* şi *instruite*. *Ofensiva va dispune de circa 600 – 700 tancuri*. *Ba urmează să înceapă* la *data* de 25 *octombrie* 1942, *cu efort probabil pe direcţia* Kletkaj a-Rosto v.

Ev *a*; *a*

Comandantul german *al Grupului de Armate Sud a contestat temeinicia informaţiilor* procurate de *către Eşalonul Mobil* SSI. *Considerându-le alarmiste*. *Atât şeful Secţiei a* 2-a MCG *colonelul Ionescu Constantin, cât şi subşeful acestuia, generalul Mardare* Socrat, mi-au *comunicat părerea germanilor*. *Am replicat că informaţiile raportate* de mine *sunt perfect juste*. *Ele sunt bazate pe numeroase* şuri *verificate în mod continuu* şi ca *atare le menţin în totul*. *Dacă comandamentul german arc alte* informaţii, *să* le *precizeze*; *totuşi pentru a nu*-l *mai alarma, în viitor voi înceta* să mai *comunic* vreo *informaţie ofiţerului german de legături cu Eşalonul Mobil* SSI. *Am rugat atât* pe şeful

Secţiei a 2-a, *cât şi pe subşeful MCG, să nu comunice comandamentului german informaţiile primite de la Eşalonul Mobil* SSI, *până la clarificarea situaţiei* şi *stabilirea de partea cui este adevărul. Personal am adus la cunoştinţa ofiţerului german de legătură cu Eşalonul, hotărârea mea.*

Scurt timp după întâmplarea celor relatate, comandamentul german al Grupului de Armate Sud, a ajuns la concluzia că în adevăr armata sovietică este în curs de

Pregătire a unei ofensive în Cotaf Donului, rapt comunicat şi MCG român, în come cânţi, am fbw rugat aur de serul Secpei a 2-a MOD, cât şi de către locotenent-colonc Dauer, să continui a-icomunica informaţiile procurate de Eşalonul Mobil SSI.

Qun feutre 15 – 2 Ôoctombrie 1942, an informat MCG roman ci ofensiva sovietică ăi *Cotul* Donului a rost amânară pentru ziua de 7 noiembrie 1942. Ulterior am raportat ce ai această dată a fost amânară» ofensiva urmând să aibă foc între 15 – 20 noiembrie *1942*. Totodată am informat MCXÎ român că După ruperea frontului în *Cotul Donului*. *Sovietele* urmează să înceapă o aefiune ofensivă de mai mică amploare, pornită din Stepa Calmucă, care să ameninţe spatele trupelor ce s-ar retrage de pe Don.

Evenimentele ce au urmat în cursul *lunii* noiembrie 1942 şi următoarele, au *confirmat în totul* înior mapâie procurate *dt Eşalonul* Mobil SSI.

În *ultimele zile ale lunii* octombrie 1942, am trimis la depozitul german de carburanţi şi muniţii din Bataisk (la sud de Rostov pe Don), care aproviziona în mod curent *şi trupele* române, să *primească* 2.500 litri benzină pentru nevoile ambelor „Eşaloane Mobile SSI” cum şi a centrelor informative, în mod arbitrar s-au repartizat *numai* 1.000 *litri*, deşi depozitul dispunea de benzină. Ol toate insistenţele ofiţerului delegat *să*

primească benzina, şeful *depozitului* a rămas intransigent în hotărârea să acest caz *repetând U St şi* cu unităţile motorizate române din zonă, l-am adus la cunoştinţa SSÎ. Rugând să se ia măsuri fie ca ei să nu se mai repete, fie pentru crearea unui depozit român de carburanţi în zona Rostov. Pentru satisfacerea jievoilor proprii am trimis autocisterna şi două camioane încărcate cu butoaie, pentru a primi benzină de la depozitul german de carburanţi din Axai (pe Nipru), sau chiar de la Odessa, în acest mod în i-am asigurat benzina necesară pendu întregul parc auto al ambelor „Eşaloane”, cum *şi* pentru centrele informative dislocate pe frontul Marilor Unităţi române.

I

În după-amiaza zilei de 11 noiembrie 1942, aviaţia sovietică a bombardat depozitul german de carburanţi şi muniţii din Bataisk. Efectul bombardamentului a fost cât se poate de serios. La un moment dat, pe când mă găseam în biroul meu din clădirea în care era instalat Eşalonul Mobil SSI, am auzit o explozie excepţional de puternică. Aproape în acelaşi timp obloanele exterioare închise în afara ferestrelor, am avut impresia că au fost smulse din puternicele balamale de fier ce le fixă în zidul clădirii, de suflul exploziei propagat din incinta depozitului, deşi Bataiskul în linie dreaptă – este la circa *4* – km de Rostov. Limbile mari de flăcări ce înroşeau cerul 1 întunecat, cum şi exploziile următoare însoţite de vâlvătăi de foc, constituiau mărturia că şi depozitul de benzină a avut mult de suferit. Profitând de acest incident, am adus la cunoştinţa locotenent-colonelului Bauer refuzul comandantului depozitului german! De carburanţi şi muniţii din Bataisk, să-mi repartizeze întreaga cantitate de benzină solicitată cu câteva zile în urmă. Totodată l-am rugat să comunice comandantului respectiv că este mai prudent şi mai practic ca benzina să fie distribuită unităţilor în

Raport cu nevoile lor, decât să fie reţinută în depozit, unde poate fi duArusi prin bombat damentele aeriene.

La circa 30 – 45 minute după terminarea bombardamentului din Haumk. Un avion

Sovietic răzleţ, zburând prin bezna nopţii, a aruncat bombe în oraşul Rostov. Una duc aceste bombe a căzut la câţiva paşi de colţul clădirii ut care erau instalate birourile şi popota Eşalonului Mobil SSI, provocând mari stricăciuni unui turism al Eşalonului şi rănind grav pe şoferul acestuia. Totodată a fost omorât soldatul jandarm aliat ca

Santinelă pentru paza „Eşalonului”, au fost răniţi alţi doi ofiţeri şi un funcţionar civil din cadrele ambelor Eşaloane.

În după-amiaza de 12 noiembrie 1942, imregul personal al celor două „Eşaloane”. Inclusiv jandarmii din gardă, a participat la înmormântarea soldatului jandarm mort

În ajun, în timpul executării serviciului. Axeeaşi tristă ceremonie a avut loc şi tu după-amiaza zilei de 17 noiembrie 1942, când, de asemenea, întregul personal al ambelor Eşaloane şi jandarmii din gardă au condus la locul de veci pe fostul şofer mort la datorie. Prin colectă benevolă în rândurile personatului. S-a strâns o importanţă

Sumă de bani care a fost trimisă familiilor celor doi decedaţi, ca un modest ajutor acordat acestora din partea noastră. Totodată li s-a expediat st câte o scrisoare, Prut care asociam la durerea lor sufletească şi durerea noastră a tuturor. În acelaşi timp, le preamăream amintirea bine meritată de orice erou căzut pe câmpul de luptă, preamărire care să fie fală şi alinare sufletească pentru urmaşi.

După instalarea Eşaloanelor Mobile SSI şi Agenturii Est în Rostov, de la popota ofiţerilor şi funcţionarilor

civili a acestora, a început să se repartizeze zilnic la prânz şi seara – hrană la copiii şi bătrânele din cartier. La început numărul lor era redus, aoi destul de repede acesta a ajuns la circa 30 – 35 persoane, adică cam la 1/3 din efectivul total al ambelor Eşaloane. Deşi procuram cu oarecare greutate hrana pentru noi şi protejaţii noştri, întrucât raţiile primite de la germani erau destul de reduse, totuşi am putut face faţă situaţiei. Acest fapt se datora alimentelor şi conservelor cumpărate din ţară cu bani din solda ofiţerilor şi funcţionarilor civili. Gestul de omenie din partea noastră nu poate şi nu trebuie să fie subestimat. Rupeam din hrana şi punga noastră ca să venim în ajutorul unor fiinţe omeneşti, ce trăiau în lipsuri provocate de un război, faţă de care nu erau cu nimic vinovaţi.

În ce mă priveşte, am învăţat să mă comport ca atare, când înapoiat acasă din primul război mondial, mi-am ascultat mama – văduvă cum istorisea greutăţile prin care a trecut sub ocupaţia germană, spre a-şi putea hrăni familia compusă din patru persoane: două fete studente, un băiat de 14 ani, licean, şi mama.

* * a

După ruperea frontului în Cotul Donului, s-au produs dese incidente între ostaşii germani şi cei români. Adeseori primii insultau pe ostaşii români, care ripostau cu toată vehemenţa. În cursul retragerii, germanii refuzau să transporte în autovehiculele

Iltotfasi rumâni. Chiar dacă mu *bommvimu răniţi* transportabili. Dacă * * *** * *agăţau* de aaHPvtfciiu/cu röfenf ia şi te urce în el. Erau *loviţi* şi *siliţi* îi coboare, *indiferent* daci Mituicliiculitl staţiona sau era fă mişcare. De asemenea, pe *timpul* retragerii atât din *Cotul Donului*, *cât şi din* Stepa Calmucă, s-au *iscat* dese incidente cu *ocazie*

Repartizării cantonamentelor *Germanii* ocupau cele *mai* bune sectoare sau locuinţe, *iar rumânilor* le

repartiza periferiile cu clădirile cele mai fote. Uneori le refuza chiar *intrarea în cantonament, ei ocupând* întreaga *localitate. Datorită incidentelor*

Pro\xKate de către ostaşii germani, relaţiile între aceştia şi ostaşii români s-au înăsprit în *mod evident întreagă această situaţia am* adus-o îi cunoştinţa SSI prin repetate *note informative,* în conţinutul cărora făceam roate *precizările* necesare.

În *primele zile ale lunii ianuarie* 1943, *MCG român a început îmbarcarea* primelor *sale eşaloane, câte au plecat spre Bucureşti. Conform dispoziţiilor MCO român, Eşalonul Mobil SSI s-a deplasat în ziua de S ianuarie* 1943 *cu mijloacele sale de la Rostov la Taganrog, unde a intrat* în *cantonament împreună cu elementele* MCG *român ce nu se îmbarcaseră în gara Rostov. Eşalonul Mobil SSI urma să se îmbarce în gara Taganrog când i se va pune la dispoziţie garnitura necesară. Cum nu se ştia precis data îmbarcării Eşalonului, iar aceasta putea să fie întârziată de garniturile ce mat erau necesare pentru transportul diferitelor elemente ale MCG român, am hotărât să las comanda căpitanului Neştianu Traian, iar eu să plec fără să mai pierd timp.*

În dimineaţa de 10 ianuarie 1943, însoţit de căpitanul Rusu Victor şi sublocotenent Braâu Romulus translatorii pentru limbile rusă şi germană cum şi de un camion cu personalul biroului de studii al Frontului de Est şi arhiva acestuia, am plecat din Taganrog cu direcţia Axai. Aici speram să pot trece Niprul pe podul de vase construit de germani, în *apropiere de Axai am aflat că germanii au ridicat podul de vase, râul fiind pe punctul să îngheţe. Faţă cu noua situaţie, am schimbat itinerarul, urcând în susul râului pentru a ajunge la Kahovka. În această localitate germanii mai aveau un pod de vase peste Nipru, care după informaţiile obţinute continua să funcţioneze. Sosit în Kahovka am aflat că şi podul de aici a fost strâns de germani» iar Niprul este*

îngheţat. Pentru consolidarea gheţii se întinsese stuf între cele două maluri ale râului. Termometrul arăta 30 grade sub zero, aşa că speram să pot trece Niprul pe gheaţă în dimineaţa următoare, fapt despre care mă asigură şi comandatura germană din localitate, împreună cu însoţitorii mei, am fost invitaţi să luăm masa la popota garnizoanei, după ce ne-a repartizat mai întâi cantonamentul necesar. A doua zi dimineaţa am plecat din Kahovka. După ce am trecut Niprul pe gheaţă, eram primii care am stabilit această performanţă, ne-am deplasat pe direcţia Melitopol-Cherson-Nicolaev, Tiraspol-Chişinău-Bucureşti, unde am ajuns în cursul zilei de 13 *ianuarie* 1943.

În dimineaţa de 14 ianuarie 1943 am reluat conducerea Secţiei I informaţii din centrala SSI, în timp ce Eşalonul Mobil SSI a ajuns la centrala serviciului român în ziua de 20 ianuarie 1942.

Eşalonul Mobil al Agenturii Est, ou toate centrele informative din subordine a continuat să rămână pe Frontul de Est în tot cursul anului 1943, *acţionând în zona*

Marilor Unităţi romane sau germane, pentru a procura informat» en privite\armau sovietică şi potenţialul de război al URSS-ului.

După o scurtă trecere în revistă a activităţii birourilor de agentură şi studii a fronturilor de Vest şi Sud, m-am convins că acestea au acţionat în condiţii normale, în timpul absenţei mele nu s-a produs niciun eveniment mai de seamă. De acord cu şeful biroului de studii al Frontului de Vest, locoteneni-colonelul Andra Aurelian, am ajuns la concluzia că s-a clarificat complet chestiunea mobilizam românilor din Ardealul cedat şi încadrarea lor în man unităţi maghiare trimise să lupte pe Frontul de Est. În consecinţă, am rechemat rezidentul din Lvov căpitan Ghişa Simeon – desfunţându-i postul.

La insistenţele Serviciului de informaţii german din

Bucureşti, am primit dispoziţii de la şeful SSI să trimit un alt rezident în Spania în locul căpitanului Tomescu Nicolae, rechemat în ţară. Pentru a nu da naştere la suspiciuni şi resentimente din partea personalului legaţiei noastre din Madrid faţă de înlocuirea căpitanului Tomescu Nicolae, am propus ca noul rezident să fie trimis în Barcelona. Acest studiu l-am considerat mai propice pentru obţinerea de informaţii referitoare la o eventuală debarcare a Aliaţilor în sudul Franţei, decât Madridul. De altfel dacă rezidentul ar fi socotit necesar să acţioneze şi în Madrid pentru a-şi executa misiunea, era Über să o facă, dar fără să fie încadrat în rândurile personalului legaţiei noastre din capitala Spaniei. Argumentele mele l-au convins şi pe şeful SSI, care a aprobat Barcelona ca sediu pentru noul rezident, unde urma să fie trimis ca viceconsul. În urma investigaţiilor făcute, şeful biroului Agenturii Sud mi-a prezentat pentru acest post pe căpitanul Diaconescu. Frumoasele aprecieri ale şefilor săi direcţi înserate în memoriul original al ofiţerului, cum şi faptul că era licenţiat în limbile franceză şi italiană şi cu oarecare cunoştinţe de engleză, m-au determinat să obţin aprobarea pentru a fi trimis ca rezident în noul post. După un instructaj de circa două luni, numitul a fost trimis ca rezident în Barcelona, cam pe la sfârşitul lunii mai 1943.

* * *

Pe la jumătatea lunii iunie 1943, biroul Agenturii Frontului de Vest a primit de la rezidentul său din Oradea, fotocopia tabelelor cu efectiv de pace a unităţilor maghiare. Acel rezident a reuşit ca prin intermediul prietenei sale care era în graţiile comandantului cercului de recrutare din oraş, să-şi facă cheie pentru casa de fier la care erau păstrate documentele secrete ale cercului de recrutare. Tot cu ajutorul prietenei sale a intrat în posesia tabelelor de efectiv. Acestea au fost fotocopiate de rezident al cursul

unei nopţi, după care au fost repuse la loc, fără să se cunoască ce s-a întâmplat cu ele.

Biroul de studii al Frontului de Vest imediat după ce a intrat în posesia fotocopiilor respective, a procedat la studiul lor comparativ cu datele ce posedă deja.

În urma «cettei verùvirt, oom-ngându-se *de* autenticitatea lor, le-a înaintat Secţiei

1 *2< + MStM. Însoţite de* concluziile prin care se confirma această autenticitate.

Eşalonul Momi ai Agenturii Est, cum şi centrele informative din subordine, îşi continuau *activitatea pe* Frontul de Est cu toate greutăţile ce întâmpinau din cauza operaţiilor *de* continuă retragere; cum *şi datorită* faptului ci adeseori trebuiau să *acţioneze* ne *tront*ul *Sărilor* Unitău germane. Materialul informativ procurat, era înaintat cu *regularitate biroului de studii* ai Frontului de Est Acest birou studia atât informaţiile recent *primite, cât* şi materialul documentar aflat în posesia sa. Rezultatul era difuzat în mod constant prin buletinul informativ zilnic; note informative sau traduceri integrale ale *diferitelor documente şi* broşuri aflate în arhiva biroului.

Spre *sfârşitul primăverii* anului 1943, am luat contact deseori cu ofiţeri germani cunoscuţi pe *fronU* care plecau sau se înapoiau din concediu, trecând prin Bucureşti. Din *discuţiile* avute cu parte din aceştia, rezulta că au un vădit moral scăzut din cauza bombardamentelor aeriene *anglo-amencane* executate asupra Germaniei. Toţi erau impresionaţi de *masivele* distrugeri ale localităţilor din ţară. Unii dintre ei declarau că mai bine nu se duceau *în* concediu decât să vadă situaţia grea *în* care se găseau *familiile lor* rămase fără adăpost. Pe front uitau de familie şi de casă, având doar grija lor. *hm amintesc de* un căpitan de rezervă, mare comerciant de porţelanuri şi cristale îi viaţa civilă, care îmi spunea că se duce în concediu, dar nu ştie unde

să-şi găsească soţia *fi* fiică. A avut trei frumoase imobile: unul *în* Berlin, altul *în* Düsseldorf şi al treilea în Manheim. Toate trei au fost complet distruse. *În* ultimul timp familia să se aria la Manheim, dar în urma unui recent bombardament mama şi fiica s-*au* refugiat din Manheim, însă până la plecarea sa în concediu, n-au putut să-l *anunţe* unde anume s-au stabilit va trebui să le afle noul domiciliu, cu ajutorul rudelor. *Pe* figura lui se citea durerea şi tristeţea când istorisea toate acestea.

În mod continuu am adus la cunoştinţa SSI toate aceste cazuri, din descrierea cărora se degaja o anumită stare de spirit printre ofiţerii armatei germane.

Cam *prin luna mai* 1943, *colonelul Ivanovici* Dan a *fost mutat* în *cadrele* SSL *Numitul era un distins ofiţer de Stat-Major*. *Cunoştea bine franceza, germană şi maghiara*. *Activase câţiva ani în cadrele Serviciului exterior de informaţii al* MStM – *Secţia* a *2-a, având conducerea unui centru de informaţii pe frontiera de* Vest. *După prezentarea sa la serviciu, a fost reţinut de către Eugen Cristescu* în *apropierea sa*. *Desigur* că *în decursul timpului au avut dese* schimburi *de păreri cu privire la situaţia externă* a *purii, cum şi referitor la deschiderea celui de-al doilea front* anglo-*american în* Vest *Aceste preocupări* a *lor, le-am intuit* al *urma aluziilor şi părerilor ce-mi cereau*

Fiecare dintre el, După aproximativ două toni de la data pre/cutarit în servkiu, colonelul Ivanovici Dan a fost trimis ca rezident SSI ut Paris, de caut Eugen Cristescu personal, tari să mă fi pus la curent eu hotărârea să şi eu misiunea ot V-a încredinţat Până la data de 31 decembrie 1943, când am plecat din cadrele SSI. Nu am primit niciun rezultat tu legături cu activitatea informativi a noului rezident fi raci Eugen Cristescu nu a făcut vreo aluzie în legături cu aceasta

Către sfârşitul lunii iulie 1943, Eugen Cristescu a plecat la concediu pe timp de o

Lună, Sncredinţându-mi conducerea SSI. Cristescu era bolnav de diabet. El a plecat Va olăneşti împreună cu soţia, ca să urmeze o cură de ape minerale în acelaşi timp a plecat tot la Olăneşti şi mareşalul Ion Antonescu eu soţia, cum şi generalul Ficht Vastliu, ministru subsecretar de stat răspunzător de situaţia internă, în cadrul Ministerului de Interne. Această coincidenţă voită corespundea unei companii agreabile Mareşalului, pe timpul cât va urma cura în acea faimoasă staţiune balneoclimaterici.

Pentru a nu fi complet rupt de activitatea serviciului, cum şi la intenţia de amï uşura sarcina fiind în acelaşi timp în situaţia să informeze pe Conducătorul statului cu anumite probleme, mi-a indicat că săptămânal să-i trimit la Olăneşti corespondenţa mai importantă sau cu un caracter mai delicat

În atari condiţii nu am întâmpinat nicio dificultate în conducerea serviciului pe timpul absenţei lui Eugen Cristescu; de altfel în acea perioadă nu s-a ivit nicio problemă de vreo importanţă deosebită.

După înapoierea din concediu, în primele zile ale lunii septembrie 1943, Cristescu a dat o decizie în cadrul SSI prin care eram numit subdirector general. Concomitent mi-a precizat şi atribuţiile respective noului grad, lăsându-mi totodată şi conducerea Secţiei I informaţii. Primul scop urmărit prin această măsură a fost acela de a dispune în mod legal şi precis de un înlocuitor pe timpul eventualelor sale absenţe de la conducerea SSI.

Ase

În decursul timpului, activitatea Secţiei I informaţii s-a desfăşurat la mod normal Niciun eveniment important pe vreunul dintre fronturile Est, Vest şi Sud până spre sfârşitul lunii septembrie 1943. La începutul lunii următoare, rezidentul SSI din Istanbul mă informează că unul din cei doi fraţi Gibson a luat contact

cu el. Fraţii Gibson erau cunoscuţi atât de rezident, cât şi de conducerea SSI, că agenţi ai Serviciului de informaţii englez. Ei au activat în ţara noastră timp îndelungat anterior anului 1941, sub masca de corespondenţi de presă. Au învăţat destul de bine limba români, iar unul dintre ei era căsătorit cu o româncă. Aveau relaţii întinse în societatea românească de care se despărţise înainte de intrarea României în război, stabilindu-se

L Acest aspect este dezvăluit şi de Eugen Cristescu, care oferă unele detalii îi plus (veri Cristian Troncotă, *Eugen Cristescu asul serviciilor secrete româneşti*, p. 405).

Teistan Nil. Désunir, lot că *agenţi ai Sen* iciului *de informării englez Sofia şi copilul* fin Gthson, continuau şi se aMn *în* Bucureşti. Rezidentul *nea informat ci unui din* frap, invocând faimoasele aale *sentimente faţa* de *ţara noastră*, l-*a rugat ai comunice*

La Bucureşti c. Având asentimentul şefilor *săi, este oricând gata şi înlesnească* începerea *discupilor* la vederea *ieşirii României din război şi trecerea ei de partea*

Aliaţilor. Numai *prin* această *acţiune ţara şi* poporul *nostru vor putea să-şi uşureze* soartă cu *ocazia* tratativelor de pace, întrucât *Germania sigur va pierde războiul*.

Propunerea de mai sus» am adus-o *personal* la *cunoştinţa lui Eugen Cristescu*. Mi-am *exprimat părerea că ştirea este interesantă, dar trebuie completată* cu *noi detalii* spre *ani* putea *aprecia seriozitatea*. *Dat fiind caracterul serviciului nostru serviciu* de *informaţii* am precizat că *este necesar să se continue legătura* cu *fraţii* Gibson, iar când se va *aprecia că este* oportun, să-l *informeze personal pe mareşalul Ion Antonescu* pentru a *hotărî*. Având în vedere ci *eu urmam* şi *plec la comandă de regiment, Eugen Crist*escu *a luat asupra sa soluţionarea acestui caz. Pentru ducerea convorbirilor cu*

fraţii Gtbson, *a hotărât pe locotenent-colonelul Constantinescu Louis, şeful biroului* de *cifru şi pe fratele* său *Oristescu Gheorghe, director şef al Secţiei tehnice*. Ambif *cunoşteau bine pe urâţii* Gibson. *Cum şi pe soţia unuia dintre* ei, *fiind chiar în* relaţii amicale cu *aceştia*. În atari *condiţii, discuţiile puteau fi duse fără prea* mari *rezerve şi cu oarecare încredere reciprocă*, în *plus ambii erau în măsură să ducă unele ştiri* de *familie şi obiecte din partea soţiei lui Gibson, iar la înapoierea în Bucureşti să facă aceiaşi serviciu domnului Gibson*.

Bazat pe aceste considerente, Eugen Cristescu a trimis succesiv la *Istanbul pe* cei *doi împuterniciţi ai săi, să ducă convorbiri cu* fraţii *Gibson, potrivit îndrumări lor* sale. *Aceste* luări *de contact au avut loc cam în două rânduri până* la *sfârşitul anului* 1943, *când* eu am *fost mutat* la *comanda Regimentului* 4 *artilerie grea. Rezultatul discuţiilor nu*-2 *cunosc şi nici nu-l puteam urmări cu vreun scop practic, întrucât erau* pe *punctul de* plecare *din cadrul SSI*.

* * *

În anii următori, *pe când nu mai aveam niciun fel de relaţii cu SSI, am aflat întâmplător* unele *detalii* pe *care le consider că sunt în strânsă legătură cu acţiunea iniţiată de fraţii Gibson* din *Istanbul. Aceste detalii se referă la paraşutarea în* [*decembrie 1943*], *în judeţul Teleorman, nu prea departe de Bucureşti, a doi agenţi din Serviciul de informaţii britanic. Aceştia erau ofiţeri superiori de rezervă ai armatei engleze. Ei se numesc Chastelain* 1 *şi* Boxhar *Ambii erau bine cunoscuţi în societatea românească din Bucureşti şi* de *pe Valea Prahovei, întrucât locuiseră mult timp în ţară. Chastelain*

I În realitate este vorba despre *echipa „Autonomous” formată* din locotenent-colonelul Gardine de Chastelain, *căpitanul Ivor* Porter *şi căpitanul Meţianu, paraşutaţi într*-o pădure *din apropierea* comunei Plosca, judeţul Teleorman, la începutul *celei de-a treia decade a*

lunii decembrie 1943. (Vezi Ivor Porter, *Operaţiunea „Autonomous* în *România pe vreme de război*, *Editura* Humanitas, Bucureşti, 1991; *Florin* Constantinai, *însemnările unui agent secret britanic din ajunul insurecţiei române din august 1944*, MI, în *Revista istorică*, *ar*. 1/1982 *şi nr*. 5 – 6/1982; *Ioan Chiper*, *Surse germane despre misiunea Chastelain în Romanţa*, în *Revista istorică*, nr. 12/1982; *Cristian Troncotă*, *Eugen Cristescu*... passim. * Confuzie a memorialistului *Boxhal* nu *a* făcut *parte din echipa „*Autonomous”.

Fusese directorul unei societăţi iuli nliere cu capital cu «fet-a «Be<xHal la acel timp – era ginerele lui Barbu Ştirbey, deci ruda şi eu Brfetenii Situaţia Vu pe câte aut exaae-o.

Apreciez că a contribuit în mare mesura ca sărte paraşutaţi în România, pentru a duce convorbiri în legătură cu ieşirea din război a ţării noastre.

După paraşutam, probabil ci au fost arestaţi de jandarmi. Prin intermediul şefilor celor ce v-au arestat, au ajuns într-o cameră special amenajata din locanil... Inspectoratului General al Jandarmeriei”. Acolo au luat contact cu Eugen Cristescu în câteva rânduri. Deşi nu cunosc ce anume au discutat totuşi dat fund că făceau parte din Serviciul da informaţii englez şi că au ţinut să ia contact cu serul SSI într-un mod cât mat discret, bănuiesc că sosirea tor în România clandestin – avea ca scop continuarea tratativelor punctate de fraţii Gibson, eu Eugen Cristescu. De asemenea, este foarte posibil ca toate aceste luări de contact să aibă strânsa tangenţă cu tratativele de armistiţii duse la Cairo de către Barbu Ştirbey în cursul anului 1944.

Pe la începutul lunii noiembrie 1943, şeful SSI m-a trimis st studiez posibilităţile da instalare şi funcţionare a unui post radio transmisie-recepţie. În localul legaţiei noastre din Berna. Prin intermediul acestui post se urmărea stabilirea unei legături radio cu rezidenţii SSI

din Barcelona şi Lisabona. Concomitent cu misiunea expusă.

Să controlez şi activitatea rezidenţilor SSI unt Bratislava, Budapesta şi Berna, interesându-mă în special de legăturile informative realizate şi posibilităţile de viitor. Durata misiunii, circa şapte zile.

În călătoria de la Budapesta la Berna, am trecut prin Berlin, în capitala Germaniei am ajuns dimineaţa, iar spre Elveţia am plecat în seara aceleiaşi zile. Aproximativ la ora 23. Acestea erau pe atunci posibilităţile de călătorie ht Germania. Din cauza bombardamentelor aeriene anglo-americane, adeseori transporturile feroviare erau întrerupte ore întregi. În cursul nopţii ca şi ziua, după încetarea bombardamentelor se lucra intens la restabilirea circulaţiei pe calea ferată.

Când am ajuns în Berlin nu am mai cunoscut oraşul, cu toate că am coborât din tren în gara Friederieb din centrul Berlinului, cu care eram foarte familiarizat Totul era numai pentru mine. Pe Friederich Strasse, Unter den Linden, Doiothecn Strasse, spre râul Spree ca şi spre cartierul Chariotenburg, tot centrul Berlinului era de nerecunoscut. Unde întorceai privirile numai ruini dezolante care pe timpuri fuseseră magazine, hoteluri, restaurante, berării, teatre, operă, locuinţe etc. Totul era de-a valma. Nimic nu se mai putea recunoaşte ce fusese odinioară. Nici chiar traseul străzilor nu se mai putea recunoaşte pe unde a fost. Se circulă peste cărămizi şi moloz. Niciun vehicul cu care să te poţi transporta. Lume foarte puţina, toţi cu privirea abătută. Mulţi din cei rămaşi în Berlin locuiau prin subsolurile de sub dărâmături. Nicăieri niciun magazin sau chioşc, în care să poţi cumpăra o pâine, un lapte sau orice aliment cât

9 în lucrarea sa memorial istică. Eugen Cristescu susţine ci informaţia referitoare la sosirea unui colonel englez în România pentru a lua legătura cu Iuliu Maniu,

ar fi primit-o în ziua de 20 decembrie 1943 de

La Abwehr (Serviciul de Informaţii al Armatei germane cu care SSI-ul făcea schimb de informaţii). Veri Cristian Troncotă, op. cit., p. 430.

De cir necesar, o ţigară tău o cutie *ăt* chibrituri ea & Din gări am telefonat la legaţia noastră Am vorbit cu ataşapt militari Jocofenem-colonel Tâlâchi şi comandor Antonescu După o *aşteptare destul de îndelungată*, *acesta* dût urmă m-a luat din gară unde mi-am

Lăsat valiză şi după ce am mers pe jos o bună bucata de drum. Am ajuns într-un cartier pe *ale* cărui *străzi se putem circula cu* maşina. Aproximativ către ora 13 am ajuns la legaţie. Aceasta era *instalată într-o vilă* din apropierea Berlinului care scăpase *distrugerii După o masă frugală*, *am* discutat cu ataşaţii militari sus amintiţi, cum şi cu căpitanul Uiescu, ajutor de ataşat *militar*. De către aceştia am fost pus la curent cu greutăţile *de ordin* militar *şi economie* fel care se găsea Germania, începând din anul *1943*. *De asemenea*, mi s-a descris *ăi* culori sumbre starea morală a populaţiei şi chiar a ostaşilor germani. *Către ora* 15, comandorul Antonescu m-a recondus în gara *inedeneh*, unde am ajuns către ora 18. Aici, în subsolul gării aflat la vreo *1*5 – 20 în sub *pământ*, *atât cu cât şi* ceilalţi călători eram în siguranţă. Am aşteptat până la aproximativ on 23, când condus *de* hamalul pe care l-am plătit cu două pachete de *ţigări şi o* cutie de chibrituri româneşti, de care a fost extrem de bucuros m-am urcat în trenul ce *mergea spre* Berna.

Tot ceea ce am văzut şi tot ceea ce mi s-a spus, cu indicarea precisă a surselor *informative** au format obiectul unei note informative pe care am predat-o personal şefului *SSI* odată cu rezultatul misiunii ce-mi încredinţase.

Înainte de a încheia descrierea primei perioade a timpului cât am făcut parte din *cadrele SSI*, (însă adaug

câteva cuvinte şi despre cei doi prizonieri sovietici, Parta Zoirab şi Dănilă Gheorghe, acceptaţi ca oameni de serviciu ai Eşalonului Mobil SSI în luna august *1941*.

Ambii prizonieri au însoţit Eşalonul Mobil *SSI*, în tot timpul anului 1941. În luna decembrie a acelui an, după ajungerea în Bucureşti şi dizolvarea Eşalonului Mobil *SSI*, am arătat printr-un referat modul lor de comportare exemplară în serviciul încredinţat în încheiere» am solicitat şi am obţinut aprobarea SSI ca ambii să fie angajaţi ca oameni de serviciu dumişti şi repartizaţi secţiei de sub conducerea mea. În această calitate au fost puşi în aceleaşi drepturi de salar, locuinţă şi hrană, ca toţi ceilalţi oameni de serviciu din cadrele *SSI*, începând de la data de *1* decembrie 1941. Atât în anul *1942*, cât şi în *1943*, pe front ca şi în capitala ţării, numiţii Parta Zoirab şi Dănilă Gheorghe nu au dezminţit cu nimic frumoasa lor comportare din cursul anului *1941*, cu toate că s-au bucurat de o deplină libertate ca şi ceilalţi oameni de serviciu.

La plecarea mea din cadrele *SSI 31* decembrie *1943* i-am lăsat în aceeaşi situaţie din trecut.

Menţionez că la data de *31* decembrie *1943*, efectivul total al ofiţerilor, subofiţerilor şi funcţionarilor civili ce încadrau *SSI* era de circa *1 400*, adică aproape dublu ca în 1941, deşi organizarea sa a rămas aceea definitivată în anul *1942* şi pe care am arătat-o.

1 Un document de arhivă, ce reprezintă Organigrama SSI din 1943, atestă că la acea dată existau în total 1 083 de cadre (ofiţeri, subofiţeri şi civili).

Serviciul Special de Informaţi

Tu perioada 20 septembrie-decembrie 1943

În după-amiaza zilei de 23 august 1944 regimul de dictatura personală al mareşalului Ion Antonescu a luat sfârşit. [Armata, gărzile patriotice şi forţele democratice ale ţării, sub conducerea partidului comunist român, au reuşit să înlăture trecutul regim, să instaureze la

conducerea României un guvern democrat fi ta pornească războiul antihitlerist]!

În acele momente de epocală frământare a poporului român, Fugen Cristescu de teama consecinţelor personale, a părăsit conducerea SSI al cărui şef era, chiar în după-amiaza acelei memorabile zile.

Majoritatea personalului SSI se găsea la Arcuda şi împrejurimi, unde fusese dispersat din cauza bombardamentelor aeriene executate de anglo-americani, în acel timp de mare criză, am aflat de la locotenent-colonelul Borcescu Traian că el era singurul şef de secţie din cadrele SSI care se găsea în Bucureşti. Constatând lipsa lui Eugen Cristescu de la conducerea SSI, s-a substituit acestuia şi a luat primcic măsun impuse de situaţie A doua sau a treia zi, adică la 24 sau 25 august 1944, conducerea SSI a fost luată de către colonelul şi minei Victor, şeful Secţiei 1 informaţii, sosit în Bucureşti de la Arcuda El era ofiţerul cel mai mare în grad din cadrele serviciului. Concomitent cu acest fapt, SSI a fost scos din subordinele Preşedinţiei Consiliului de Miniştri şi subordonat Ministerului de Război. Nu cunosc formele legale ce s-au întocmit cu acea ocazie.

A a a

La data de 11 septembrie 1944, către ora 14, generalul Racovtţă Mihail ministru de Război în primul guvern al generalului Sănătescu Constantin – uitâlnindu-mă pe sălile „Şcolii Superioare de Război”, unde funcţiona pe atunci Ministerul de Război, mia ordonat să mă prezint Domniei Sale a doua zi, la ora 9. În ziua următoare executând ordinul primit, generalul Racoviţă Mihail, care mă cunoscuse pe front în timpul războiului şi ştia că am condus Eşalonul Mobil SSI detaşat pe lângă MCG, mi-a făcut cunoscut că-mi încredinţează conducerea SSL I-am mulţumit pentru încredinţarea ce-mi acordă. L-am rugat ca înainte să-mi dau sau nu

asentimentul să-mi acorde un răgaz pentru a mă orienta asupra activităţii şi posibilităţilor serviciului l-am motivat cererea explicându-i că întrucât eram comandant de regiment încă de la 1 ianuarie 1944, nu mai aveam nicio cunoştinţă în această privinţă. Mi-a aprobat cererea, urmând să-i dau rezultatul când voi fi gata.

A doua zi şi în zilele următoare m-am dus la centrala SSL Am luat contact cu colonelul Siminel Victor – şeful SSI-ului – cum şi cu şefii de secţii pe care i-am pus la curent cu scopul vizitei mele. Aceştia m-au informat pe scurt – despre activitatea

I Este evident că această frază pe care ne-am permis şi o trecem între paranteze drepte a fost preluată de Ion Lissievici din lucrările oficiale de istorie care au impus o asemenea interpretare în vremea în care

Îşi redacta *Memoriile* (sfârşitul anilor ’60 şi începutul anilor ’70). (n.a.)

Serviciului pani» te data de 23 august 1944. Cum şi cu cele întâmplate după acea dată Mor, *h* + în comunicat ce furnicat după data de 23 august 1944 situaţia politică a României era diametral opuşi acelei anterioare menţionatei date. Rezultă că atât orga* mzarca, cât şi activitatea *SSI-uhu* trebuie modificate conform noii situaţii. Toţi au fost de acord cu acest punct de vedere şi mi-au făcut cunoscut că deja s-au luat uncie mişun în *această* privinţă. Faţă cu cefe *discutate*, le-am cerut ca în zilele următoare, fiecare *şef de secţie* să fie în măsuri, să-mi prezinte propuneri scrise în legătură cu noua situaţie.

Începând de à două zi. Am discutat cu fiecare şef de secţie în parte propunerile făcute *şi* am căzut de acord asupra noii organizări a secţiei respective, cum şi a activităţii ce urma să desfăşoare în viitor Rezultatul acelor *discuţii* a fost concretizat într-o

Serie de scheme *şi* grafice, însorite de detaliile scrise strict necesare.

Ca *urmare* a *cererii* mele prin directorul de cabinet,

colonelul Caramitru Dumitru, am *fost primit în audienţa de* serviciu la data de 19 septembrie 1944 de către ministrul de Război, generalul Racoviţă Mihail. Oi acea ocazie i-am prezentat întreaga lucrare şi i-am expus motivele care m-au determinat să o întocmesc. Obţinând aprobarea propunerilor concretizate prin lucrarea ce i-am prezentat şi care avea să-mi servească drept bază legali a activităţi serviciului în viitor, mi-am dat consimţământul să ian *conducerea SSL* în consecinţă, Ministerul de Război a dat decizia de numire a mea în conducerea *SSI cu* începere de la *data de* 20 septembrie 1944. Prin acea decizie frâu mai prevăzut drepturile şi obligaţiile ce aveam în noua mea calitate.

După ce am luat serviciul ăi primire, am dat decizia de organizare a acestuia, hotărând *şi* activitatea fiecărei secţii în cadrul misiunii respective. Astfel, am prevăzut

Secţie I Informaţii

Şef: iniţial, locotenent-colonelul Emescu Grigore, ulterior, locotenent-colonelul Rădulescu Constantin s-au mutat în cadrele SSI;

Birourile agenturii şi de studii ale Frontului de Est, cu toate organele ce au funcţionat în subordinele primului, să fie desfiinţate. Ofiţerii şi subofiţerii rămaşi disponibili au fost comunicaţi Ministerului de Război Secretariatul General, pentru a dispune încadrarea lor în unităţile armatei. Funcţionarii civili au fost repartizaţi celorlalte secţii, iar ceilalţi angajaţi – după primirea drepturilor băneşti la zi au fost lăsaţi liberi;

— Birou] Agenturii Vest să organizeze şi să trimită pe lângă fiecare armată ce opera pe frontul antihitlerist câte un centru de informaţii bine încadrat şi dotat, având posibilitatea să detaşeze unul sau două subcentre, pe lângă comandamentele de Corpuri de armată; informaţiile procurate să fie imediat transmise comandamentelor marilor unităţi interesate şi Secţiei I informaţii;

a continue întreruperea oricărei comunicări şi prin orice mijloc, cu rezidenţii din străinătate până la noi ordine.

Biroul de studii al Frontului de Vest să studieze şi să difuzeze Ministerului de Război – cabinet fi MStM-Secţia II, informaţiile primite de pe front;

— Biroul Agenturii Sud ţi continue sistarea activităţii de procurare a informaţnkw.

Cum şi a comunicărilor de orice natură şi prin orice mijloc, cu rezidenţii dat străinătate;

Biroul de studii al Frontului de Sud să-şi limiteze activitatea la studiul maţenalului informativ aflat asupra sa.

Întreruperea legăturilor informative cu rezidenţii din străinătate, corespundea prevederilor „Convenţiei de Armistiţiu”.

Secţia it Contrainformaţii

Şef: iniţial, locotenent-colonel Borcescu Traian, apoi locotenent-colonel Popovki

Anton, nou mutat în cadrele SSL

Să desfiinţeze din organizarea secţiei, grupa comunistă. Personalul rămas disponibil să-l utilizeze în cadrul secţiei.

Activitatea relativă la partidele politice, sectele religioase etc., al fie limitată numai la cunoaşterea modului de manifestare al acestora.

Să intensifice supravegherea legionarilor şi a tuturor elementelor de dreapta, semnalând orice activitate dăunătoare statului şi noii sale orientări politice.

De acord cu secţiile de contraspionaj şi contrasabotaj, să urmărească dacă au fost internaţi în lagăr toţi supuşii germani şi maghiari, aflaţi în ţară.

Secţia III Legături cu serviciile de informaţii străine

A fost desfiinţată. Personalul ei a fost repartizat celorlalte secţii din cadrul serviciului.

În locul acestei secţii am înfiinţat un birou pe lângă conducerea serviciului, încadrat cu câte un translator de limba rusă şi englezi, pentru legătura mea personală cu serviciile de informaţii sovietic, american şi englez, din compunerea delegaţiilor

Respective din Comisia Aliată de Control, aflată în Bucureşti.

Secţia IV Contraspionaj

Şef: subdirector Butucescu Horia.

Va rămâne cu aceeaşi organizare ca înainte de 23 august *1944*. *\r şi* intensifice acţiunea de identificare şi arestare a agenţiilor lăsaţi pe teritoriul (arii de către serviciul de informaţii german.

Să verifice foştii funcţionari ai diferitelor societăţi cu capital german şi maghiar ce au funcţionat pe teritoriul ţării şi în special în capitală.

Să ia măsuri pentru arestarea şi cercetarea suspecţilor, cum şi pentru internarea supuşilor străini de origine germană şi maghiară, acţionând de acord cu secţiile de contrainformaţii şi contrasabotaj.

Secţia V Contrasabotaj

Şef: locotenent-colonel Proca Alexandru

Păstrându-şi vechea organizare, şi intensifice măsurile de siguranţă a întreprinderilor industriale şi depozitelor de tot felul, interesând armata şi economia

Generală i FÉÉu» pentru i te feri de distrugere MM de acte de sabotaj din partea agenţfk* inamicului şi dea o deosebit* atenţie rafinării For *petrolifere*, depozitelor de muniţii *ţi* carburanţi.

Fo scopul de mai sus; ai idenufice st şi urmărească activitatea legionarilor *ţţ clementelor* pronâtleriste, *arestând* imediat pe cei suspecţi.

De acord cu secţiile contrainformaţii şi contraspionaj să urmărească internarea supuşilor grrmal şi *maghiari*.

Secţie %T Tehnică

Şefi director Cristescu Gheorghe

Rămâne cu aceeaşi organizare şi activitate ca şi în trecut.

Secţia Vii Urnei.

Şef maior inginer Loca Nicoaae Secţia îşi *păstrează vechea* organizare.

Conform prevederilor „Convenţiei de Armistiţiu”, continuă să sisteze până la noi *ordine, orice transmisie* radio, internă sau externă.

Secţie Vitt Juridică

Secţie DC Personal

Şef: *director* Lepăda tu Dumitru *Secţie*] *X Auto*

Şef: locotenent tehnic auto Amăriei *Secţia XIA – dministrativa*

Şef: intendent locotenent-colonelul Diaconescu *Dumitru*.

Ultimele patru secţii rămân cu aceeaşi organizare şi activitate ca în trecut

Biroul Secretariat

Şef: director Tomescu Nfcolae

Biroul Cifru

Şef: locotenent-colonelul Constantinescu Louis.

Ambele birouri îşi păstrează organizarea şi activitatea din trecut

C onducerea Serviciului

Scurt timp duna *ce am început ci acuvez la conducerea SSI*, im îmi *prerentat* an *keotenent* din marina *americană* Mi-*a comunicat ci fact parte* din *Seraiul* di *uuot*-Matn *de pe* lângă delegaţia *americană din* Comisia Aliată *dt Coanul şi ei e*** *tiurrot ofiţer de* legături între această ţţ SSL *Totodată* iar *sokcaat uvi procur disposarvul*

*A*timprimare a timbrului sec pe actele de identitate *maghiare Mi-a făcut cunoscut ci* de acest dispozitiv are nevoie Serviciul de informaţii *al cărui subaltern era*. L-

am rugat *st* revină pentru rezultat peste 24 ore între *timp am luat* misurue de rigoare *st* t termen i-am predat dispozitivul ce mi-a solicitat. *Cu* acea *ocazie m-a invitat pentru* dimineaţa următoare să iau contact cu reprezentantul şefului delegaţiei *americane din* Comisia Aliată de Control. A doua zi, însoţii de translatorul pentru *limba englezi*, *am* cunoscut pe colonelul american la sediul delegaţiei respective. După o scurtă *discuţie* de ordin general, am fost solicitat să-l ajut în verificarea personalului roman *angajat* pentru nevoi de serviciu, semnalându-l suspecţii în acest scop mi-a încredinţat tabelul nominal al acelui personal, iar eu l-am asigurat că în decurs de 48 ore va avea rezultatul dorit. Când am restituit tabelul şi rezultatul verificării personalului, ofiţerul de legături m-a rugat să-i vizitez a doua zi. La nouă întrevedere, colonelul american mi-a făcut cunoscut că ostaşii ce fac parte din delegaţia SUA a Comisiei Aliate de Control *sunt* cazaţi în hotelul „Ambasador”. Aceşti ostaşi sunt tineri şi exuberanţi. Ei nu sunt preocupaţi de asigurarea păstrării secretului. Îşi lasă echipamentul, corespondenţa personală şi chiar pe aceea oficiali, la îndemâna oricărui indiscret

Ţinând seamă de această situaţie, am fost rugat să iau măsuri pentru împiedicarea eventualelor acţiuni de spionaj din partea agenţilor inamici. Tot în această ordine de idei, m-a rugat să dispun supravegherea locuinţelor unor ofiţeri americani, atât pentru siguranţa lor personală, cât şi pentru a-i pune la adăpost de acţiunile de spionaj acelor interesaţi. *L*-am asigurat că-i voi îndeplini cererile, cu atât mai mult cu cât serviciul din subordinele mele are misiunea să descopere fi să aresteze agenţii mămici care ar încerca acţiuni de spionaj.

I. În timp ce eram preocupat să iau măsurile necesare pentru satisfacerea cererilor făcute de americani, am fost chemat împreună cu locotenent-

colonelul Borcescu Traian – să ne prezentăm la Ministerul Afacerilor Externe, lui Nicuiescu Buzeşti, care pe atunci era ministrul acelui departament Satisßcându-i dorinţa, Niculescu Buzeşti – pe un ton autoritar – a cerut locotenent-colonelului Borcescu Traian li-i pună la dispoziţie tabelul tuturor agenţilor interni, inclusiv al celor care au lucrat cu Eugen Cristescu. At & t Borcescu, cât şi eu, i-am răspuns că nu posedăm atan tabele, l-am explicat că acest fapt se datorează însăşi naturii serviciului Agentul este direct interesat să nu fie cunoscut de persoana căreia fi predă informaţiile. În consecinţă, el lucrează prin a doua sau chiar a treia mână, ori prin cutia de scrisori. Datorită acestor condiţii, suntem puşi în situaţia să nu-i putem satisface cererea. Am fost ameninţaţi cu închisoarea, însă până la urmă s-a lăsat convins de argumentele noastre.

IPHI – iutàweresa de agentura interni, întrucâtavea *de* plâdl anumite po/ife de *pe timpul când* ruante director în *Ministerul* Afacerilor Externe, iar Fugen Qàwescuaefais Sl.

Am saus cazul fă cunoştmta genefaiului RacovifJ Mi hău, rugându-l ai la mişun ca pe vinur şi fiu leutât de atan *interwnţii* şi *jigniri*.

Către sfârşitul fcamat-*emfaie 1944* am ntrfnit. *pe* când mă găseam Ja «serviciu.

Doi ppH joiauwa. Ca Ajut Oful *l* & *jf*& *fuluicăpitan* Rusu *Victor*, *am aflat că noii sosiţi* te ppil Sllb *numele* de Jotx>ecnenf-colonel *Alexandrov şi* maior *Carandasef*, *of/feri* de *legături* ai serviciului de inforaaun din *ovkgapa sovietică pe lângă Comisia Aliată* de Control. Aai fost rugat ca apcâm Ana! *Şi* le *predau* materialul *informativ referitor la situaţia interni*, *material* ce ar putea *interesa serviciul din care fac parte*. *În acest scop* am *propus* al *ia contact cu mine* în *fiecare miercuri*, *începând de la ora* 17. *Am fost de* acord cu *propunerea* ţar *şi* fc-*m pânnus ci* le *voi satisface cererea*. *Prin această legătură* am

comunicat dekgapei *sovieticedai Comisia Aliată de Control, materialul informativ referitor* la *situapjs internă*, până la *data mutării mele de la conducerea SSI. Menţionez ci* dună primefe *săptămâni* de *funcţionare a legăturii, delegaţii sovietici s-au arătat mu/fura/p* de *informaţiile primite. Ei au solicitat în numele serviciului din care făceau* parte *ca legatara cu SSI să funcţlorteze de două ori pe săptămâna, tot la sediul serviciului. Le-am sattsfăcut* dorinţa, *fixând de comun acord ca zile de contact miercurea şi vinerea, începând* de la *ora* 17. *Cu ocazia acestor întruniri, i-am pus la curent cu măsurile pe* care le-*am luat pentru siguranţa întreprinderilor industriale, rafinăriilor de petrol şi depozitelor de tot felul interesând armata şi economia generală a ţării. De asemenea,* le-am semnalat *spre ştiinţă cazurile descoperite de agenţi ai serviciului de informaţii* german, *paraşutaţi în zonele Deva, Albă Julia şi Băneasa*.

Până ia *mutarea mea de la conducerea SSI, această legătură a funcţionat în bune condiţii*. În *decursul timpului, locotenent-colonel Alexandrov, discutând cu căpitanul* Rusu *Victor, i*-a *declarat că serviciul din care face parte el, cunoaşte foarte bine activitatea SSI avută pe teritoriul* URSS-*ului în timpul războiului. Această activitate a fost apreciată* ca *normală oricărui serviciu de informaţii şi ca atare nu au nimic de imputat* SSI.

A a a

În prima decadă a lunii octombrie 1944, şeful Secţiei a 2-a din M St M colonel Jonescu Constantin mi-a comunicat următoarele:

Un delegat al Serviciului de informaţii al armatei sovietice, i-a cerut ca în colaborare ut acel serviciu, cum şi cu SSI, *să se organizeze un centru de recrutare şi instruire a agenţilor* ce vor fi *paraşutaţi în spatele frontului trupelor hitleriste, pentru procurare de informa*âi. În *acest scop, Serviciul de informaţii sovietic va asigura viitorilor agenţi materialele tehnice necesare*

(*paraşuta şi aparatul radio transmisie-recepţie portativ*), *cum* şi *paraşutarea*; SSI *să se ocupe cu organizarea centrului, recrutarea şi instruirea agenţilor*, iar *finanţarea acestor operaţiuni, cum şi a agenţilor trimişi în misiuni, să fie suportată* în *părţi egale, atât de* SSI, *cât şi de către Secţia a 2-a MStM*.

Ca urmare a obligaţiilor ce reveneau SSI am dispus că biroul agenturii frontului de Vest să organizeze la Arad centrul respectiv, sub comanda maiorului Rusu *M. Centrul a fost încadrat cu personalul necesar şi dotat cu materialele şi aparatură de*

Recrutaţi un număr de tineri, buni *cunoscători* ai limbikwgettoatia, untp-şif Oift*li Ntu* pregătit netele de identitate *respective*. Instruirea şi antrenarea Vot ac eaecuta atât în timpul silei, cât şi noaptea. *Pe* când centrul se găsea în plină activitate, cam în *adia** decadă a *lunii* noiembrie 1944, *am* fost anunţat de către colonelul loneacu Constantin *şeful Secţiei a* 2-*a* din MStM *ci Serviciul* de informaţii *fi* armatei *sovietice* a renunţat *la* paraşutarea de agenţi informatori *în* spatele frontului trupelor httleriste. În *consecinţă*, *„Centrul*** de la Arad nu mai *este necesar*. *În baza* acele» comunicări, *am dat dispoziţii* şefului *biroului* agenturii *Vest* şeful de grupă Hodoreanu *să ia măsuri pentru* lichidarea *„Centrului” respectiv, reotnerarea* personalului, *materialelor şi aparaturii cu care* fusese dotat.

Spre sfârşitul primei jumătăţi a lunii octombrie 1944, *Secţia* 1 contram formaţii *m-a informat că* în *oraş circulă o serie de zvonuri alarmiste*. Unul *din* zvonuri te *referea la prefectul judeţului Constanţa, avocatul Dusă*. Se pretindea că acesta ar duce *trata*tive *pentru alipirea Dobrogei la URSS*. *Concomitent mi* s-*a semnalat şi* zvonul *că la Iaşi s-ar fi organizat un comitet care acţionează pentru alipirea* Moldovei la *URSS*. *Se colporta că acea acţiune ar fi susţinută în special de evrei*. Nota *informativă prin care se semnalau zvonurile*

menţionate, a fost predată Ministerului de *Război – cabinet, specificându-se că SSI a luat măsuri pentru verificarea* lor, *cum şi* pentru *identificarea celor ce le răspândesc*.

Acele zvonuri dacă ar fi corespuns într-o oarecare măsură adevărului, guvernul ar fi trebuit să facă demersurile necesare pe lângă guvernul sovietic, în *consecinţă, ele trebuiau să fie bine verificate. Dacă prin verificarea lor se constata că nu corespund lealităţii, atunci rezultă că anumite persoane urmăresc să nu se stabilească relaţii de prietenie şi bună înţelegere între armata şi poporul român, cu armata şi popoarele sovietice. Ori, aceste persoane trebuiau să fie identificate, arestate şi cercetate.*

În *ideea de mai sus şi cu convingerea că serviciul de informaţii nu trebuie* să *neglijeze nici chiar zvonurile, am luat măsurile necesare pentru verificarea lor. Această acţiune prezintă serioase dificultăţi, întrucât întregul personal al* SSI *dislocat* în *Moldova şi Dobrogea anterior evenimentelor de la 23 august* 1944, *se retrăsese* la *Sud de Milcov şi la Vest de Dunăre, odată cu trupele române.* În *aceste condiţii,* am *dat dispoziţii şefului Secţiei I contrainformaţii locotenent-colonel Popovici Anton – să aleagă o serie de funcţionari originari din Bacău, Bârlad, Roman, Iaşi, Botoşani, Constanţa şi Tulcea, cu legături de rudenie şi prieteni în acele oraşe. Dintre cei aleşi, parte au fost trimişi în Moldova fi parte în Dobrogea. Aceşti funcţionari, în termen de patru sau cinci zile, au prezentat rezultatul negativ al verificărilor efectuate, rezultat ce a fost raportat şi Ministerului de Război-cabinet.*

e * –

Aproximativ în jurul datei de 25 *octombrie 1944, însoţit de locotenent-colonel Rădule Scu Constantin şi de* translatorul SSI, *am prezentat felicitări delegaţiei americane*

185 *UH*

Din *CumisiaAUM de Omtrol* fă numele ministruroi de Război general Răcoriţi *Mihêû* «I al SSL pentru recenta victorie obţinută de flota SUA, în contra forţelor na vale japoneze.

Cu acea ocazie am fost rugat de câne şeful Serviciului de informaţii al delegaţiei americane să verificăm, de comun acont personalul următoarelor societăţi cu capital german ce au funcţionat în Bucureşti, anterior datei de 23 august 1944: agenţia de

Informaţii şi *publicitate „Rudolf* Mose”; casa „Schenker** şi societatea „Sânger44.

Scopul verificării: să *identifice o* serie de agenţi informatori germani, camuflaţi ca fimef Tonan ai menţionatelor societăţi.

A doua zi. Însoţit de serul Secţiei IV contraspionaj şi de către translatorul serviciului, i-am satisfăcut cererea.

n *ultimele* zile ale lumi octombrie 1944, generalul Racoviţă MihaiJ mi-a pus în vedere ci/reenpez din *serviciu 30% din* efectivul personalului civil, pentru economii *bugetare*

Pentru executarea acestei măsuri, am obţinut aprobarea ministrului de Război să *plătesc salariul pe* trei luni funcţionarilor *ce* urmau să fie licenţiaţi din serviciu. După obţinerea *acestei aprobări şi ţinând* seamă de propunerile şefilor de secţii, am procedat fă *executarea* ordinului *primit*

Aproximativ concomitent cu această operaţiune am primit ordinul Ministerului de *Război*, *cabinet*, *prin care se prevedea ca* toţi prizonierii sovietici ce n-au fost încă *predaţi lagărelor de prizonieri*, să fie imediat puşi fă dispoziţia acestora.

SSI *avea* în această situaţie pe prizonierii Parta Zoirab şi Dănilă Gheorghe care funcţionau ca oameni de *serviciu* drâmişti încă din luna decembrie 1941. Pentru executarea ordinului menţionat, am dispus predarea lor

de către căpitanul Rusu Victor, Iacei mai apropiat lagăr de Bucureşti. Ofiţerul avea dispoziţiile ca odată cu predarea celor doi prizonieri să comunice comandantului lagărului că ei au avut o purtare *exemplară în tot* timpul cât au fost în grija SSI.

Înainte de plecare i-am chemat în biroul meu şi le-am explicat motivul pentru care sunt predaţi lagărului; aceasta cu atât mai mult cu cât ambii ar fi dorit să rămână în România, fapt solicitat cu insistenţă căpitanului Rusu Victor. Numai după ce i-am lămurit bine în prezenţa căpitanului Rusu Victor – asupra acestei necesităţi, cum şi mai ales asupra consecinţelor la care m-aş expune dacă nu aş executa ordinul s-au lăsat convinşi – cu adâncă părere de rău să se despartă de SSI. Ne-am strâns mâinile şi ne-am luat rămas bun, ca vechi prieteni.

A. * *

În prima decadă a lunii noiembrie 1944, generalul Sănătescu Constantin a format un al doilea guvern. În afară de Preşedinţia Consiliului de Miniştri a luat şi conducerea Ministerului de Război, având ca ajutoare pe: generalul Creţulescu Die, ministru subsecretar de stat pentru armata de uscat, şi pe generalul Dămăceanu Constantin, ministru subsecretar de stat pentru aeronautică.

După câte îmi amintesc la data de 4 decembrie 1944, guvernul Sănătescu a fost înlocuit de guvernul generalului Rădescu Nicolae.

Ministru de războ în acel cabinet a fost generalul Negulescu.

Odată cu venirea la conducerea Ministerului de Război, fenerauil Neeulescu mutat în cadrele SSI pe colonel vil Bristescu Mexanoru. Acesta funcţionase mult timp ca ofiţer de Stat-Major tub comanda tscricralulut Nefutescu, care-l cunoştea şi aprecia cu ocazia prezentară, l-am întrebat pe colonelul Hrâstescu dacă a

lucrat vreodată în vreun serviciu de informaţii în cursul carierei sate de ofiţer de Stat-Major

La răspunsul său negativ, l-am convins că până când se va familiariza cu organizarea SSI şi cu activitatea fiecărei secţii, st ia sub conducerea să secţiile tehnică, radio, personal, auto şi administrativi. Aceste secţii având un caracter administrativ, va putea şi le conducă de îndată ce vor intra sub autoritatea sa. În acest mod îmi va fi de un real folos, uşurându-mi activitatea, iar el în decursul timpului se va pune\acurent ea organizarea şi activitatea celorlalte secui ale serviciului.

Până la data de 20 decembrie 1944, când am fost înlocuit la conducerea SSI arin generalul Săvoiu Gheorghe, cunoscut şi apreciat de către generalul Rădescu Ntcolac.

Activitatea serviciului s-a concretizat astfel:

Centrele informative detaşate pe lângă cele două armate române ce au operat pe Frontul de Vest, şi-au îndeplinit misiunea în bune condiţii. Informaţiile procurate, au fost bine apreciate şi primite în timp util de către comandamentul marilor unităţi

Prin biroul de studii al Frontului de Vest, ele au fost aduse la cunoştinţa Ministerului de Război cabinet şi a MStM Secţia a 2*a.

— Secţia II contrainformaţii şi-a desfăşurat activitatea în perfectă concordanţă cu misiunea să în afară de zvonurile alarmiste despre care am tratat, a procurat date precise şi la timp, despre evenimentele interne ce au avut loc în special în Bucureşti.

Secţia IV contraspionaj a identificat o serie de agenţi paraşutaţi de Serviciul de informaţii al armatei germane, în regiunile Deva, Alba Iulia şi Băncasa. Majoritatea acestora, în urma semnalării lor de către SSI, au fost arestaţi de către organele teritoriale respective ale Inspectoratului General al Jandarmeriei.

— În cursul perioadei cât am avut conducerea SSI

nu s-a produs nicio acţiune de sabotaj sau distrugere la întreprinderile industriale, rafinăriile de petrol şi depozitele de tot felul interesând armata şi economia generală a ţării, incluse în măsurile de supraveghere şi pază luate de către Secţia V contrasabotaj a serviciului.

Înainte de a-mi încheia amintirile, ţin să le completez cu câteva observaţii asupra lipsurilor pe care le-am constatat în organizarea SSI.

Deşi tangenţial în cursul expunerii mele am semnalat inexistenta unui plan de mobilizare al serviciului, totuşi revin asupra acestei importante lipse. Fac aceasta cu atât mai mult cu cât înainte de mutarea mea în cadrele SSI, la conducerea Secţiei I informaţii s-au succedat trei colonei, foarte buni ofiţeri de Stat-Major (coloneii

FVtresen Gheorghe. *Ştehusmtă Oh & mşihe şi* Dimutrescu foQ). Primii doi activaseră îl *mvKnă exterior de informant* al MStM Secţia a 2-a anterior mutări i lor în cadrele SSI; deci aveau *experienţă* în *materie de* căutare ai procurarea informaţiilor *Mei* unei dintre aceştia *însă*. ml * * * *sesizat de lipsa* semnalată de mine spre a o înlătura la *timp*

Ori serviciul de informaţii din timp de pace are un caracter static, în caz de *război*, *el trebuie* şi-şi continue activitatea din timp de pace. Amplificând-o *chiar*, *conform nevoilor*, *şi în acelaşi* timp. *Trebuie* şi *facă făß* cerinţelor armatei *pe* câmpul de luptă, cerinţe mult sporne faţă de acele din timp de pace. În consecinţă, prin planul de *mobilizare al* unui *serviciu* de *informaţii* trebuie să se prevadă:

Mijloacele *de tot felul* (*personal materiale*, *mijloace* tehnice şi de transport etc.) necesare *completării celor existente*, funcţie de nevoi fi

Organizarea. Încadrarea, *dotarea*, *instruirea şi* antrenarea unui nou serviciu de *informaţii*, *mobil*, care şi ia fiinţa la mobilizare, *capabil* să *se* deplaseze în raport

cu *situaţia* frontului şi *să satisfacă la timp şi în* bune condiţii nevoile armatei reprezentată prin Marele *Cartier General al* acesteia.

În ceea <x privеşte mijloacele de căutare şi procurare a informaţiilor, menţionez *că în caz de război*, nu se mai poate face uz pentru căutare şi procurare de informaţii de pe *teritoriul* starului cu care suntem în conflict, de rezidenţii externi şi agenţii *informatori utilizaţi* în *timp de pace*. *În* adevăr, *primii* adică rezidenţii externi dacă nu sunt într-un caz special la ceea ce priveşte supuşenia lor, trebuie să părăsească ţara En care au *funcţionat*, înainte ca aceasta să fi decretat mobilizarea; contrar, vor fi internaţi în *lagßr*. Agenţii informatori nu mai pot fi trecuţi şi primiţi pe cale terestră de către centrele şi subecntrele informative, întrucât linia frontului şi spatele acestuia, îl expune la o pierdere sigură.

M consecinţă, pentru cazul de război trebuie ca din timp de pace să se organizeze, încadreze, doteze, instruiască şi antreneze:

Agenţii informatori paraşutaţi, putând executa misiuni variabile în timp şi spaţiu, în spatele frontului inamic;

— Personal special instruit pentru interogarea prizonierilor de război;

Un serviciu pentru strângerea documentelor inamicului rămase pe câmpul de luptă, identificarea şi punerea în siguranţă a întreprinderilor industriale şi depozitelor de tot felul, interesând armata şi economia generală a ţării;

— Eventual şi alte servicii cu caracter special.

Tot în legătură cu căutarea şi procurarea informaţiilor în caz de război, trebuie că serviciul de informaţii să dispună încă din timp de pace de:

Un serviciu de decriptare. Un atare serviciu a lipsit atât în organică SSI, cât şi în aceea a MStM;

Un serviciu de radio-ascultare şi

Un serviciu de radio goniometric.

Colonel (*r*) *Lissievici Ion* Bucureşti, Calea Victoriei nr. 87 – 89 Scara D, etaj 2, apartament 2 B.

(1949 Iunie, *Declaraţia lui Ion IM Eşalonului Operativ pe Frontul de Est*

Eugen Cristescu, fostul şef al SSI. Ajungând ia concluzia că şederea să în last k conducerea Eşalonului Operativ, cum şi o parte din subordonaţii sat aflaţi în cadrele Secţiei Contrainformaţii a Eşalonului, este pe o parte tiră randament, iar pe de altă parte – ŢI pune în imposibilitate să ţină legătura cu organele de conducere ave statului, s-a hotărât să se înapoieze la Bucureşti, luând cu sine pe:

f F – Şeful Secţiei II contrainformaţii – Becescu Florin, cu majoritatea personalului secţiei sale;

Personalul Secretariatului;

Setul Secţiei foto identificări, cu totalitatea sau numai parte din personalul

Secţiei respective;

Şeful Secţiei „*G*”, dar nu definitiv, întrucât ulterior a venit la Eşalon aceiaşi situaţie şi cu ofiţerul german de legătură (Stransky n.w.].

Această hotărâre a fost luată în preajma căderii Chişinăului sau imediat după

Aceasta.

Ca o consecinţă a hotărârii de mai sus şi având în vedere că eram cel mai vechi ofiţer din cadrele Eşalonului Operativ, că eram ofiţer de Stat-Major şi că făcusem serviciul în cadrele MStM, deci aveam cunoscuţi în cadrele MCG, am fost numit şef al Eşalonului Operativ. Nu ştiu dacă au mai fost alte consideraţii care au determinat numirea mea ca şef al Eşalonului.

Am preluat conducerea efectivă a Eşalonului în preajma căderii Chişinăului.

— Până la deplasarea Eşalonului Operativ din Iaşi la

Chişinău, operaţiune ce a avut loc cam după câteva zile de la căderea Chişinăului, activitatea informativă a Eşalonului a fost restrânsă. În general, ea s-a limitat la scurte note informative procurate de către centrele şi subecntrele informative, care lucrau în cadrul Armatelor 3 şi 4. Din punct de vedere contrainformativ această activitate a fost ca şi inexistentă.

Anterior plecării Eşalonului din Iaşi, la Chişinău, fostul şef al Agenturii Frontului de Est Vasile Palius – mi-a propus recrutarea unei foste soţii de ofiţer, originară din Cernăuţi şi aflată în acel timp la Iaşi. Am mers însoţit de numitul ofiţer la camera conspirativă unde se găsea acea femeie, cu care am stat de vorbă, mai mult de formă, după care i-am spus că nu aprob angajarea numitei în serviciu, întrucât după câte ştiuangajarea de formă în Serviciu este contrară vederii şefului SSI.

Nu ştiu dacă această femeie a fost sau nu angajată în Serviciu, cred însă că nu a fost angajată, cu toate că prin 1942 (martic-aprilie) colonelul Palius Vasile a solicitat să-i ofer un mic ajutor, întrucât este bolnavi şi în mizerie şi că totuşi ar putea să fie utilă Secţiei Contrainformaţii.

Despre acest caz a avut cunoştinţă şi [Nicolae] Trohani.

Tot înainte de plecarea Eşalonului din Iaşi, fostul şef al Agenturii mi-a prezentat pe avocatul Noviţchi, originar din Bălţi. Acesta a fost angajat ca rezident al Serviciului

Pentru ceajuf Sf judeţul *Bălţi*. *Cazul* este cunoscut lui *Trabant*, ca unul care iniţial a lucrafeed.

Dup* *ocuparea* Ghismaului. Am primit ordin de la MCG să mă deplasez în acel

Oraş, precedând MCG. *Această* deplasare *am* execuuM-o într-o singură etapă, iar – după care îmi *amintesc a* doua*ri de* la revenirea hi Chişinău colonelul Dinulescu Radu. (*ostul şef* al *Secpei* a 2-a MGG, *mi*-a comunicat să deplasez Eşalonul Operativ *SSI* la *Tighma*.

Unde vine şi primul Eşalon al MCG. Această deplasare *s-a* executat în atua hi care *mi s*-a *comunicat* noua *dispozipe*.

De la Tighina, Eşalonul *Operativ* nu *a mai executat nici*o deplasare până *la* înapoierea hi pui.

Ha timpul cât am stat la Tighina. Agentura Frontului de Est a executat următoarele recrutări de personal cunoscute de mine:

Igor Dimitriex, indicai de mine ca unul ce rusesc funcţionar CFR *înainte de* ocuparea Basarabiei de *către trupele sovietice* (27 *iunie* 1940) *şi care nu mai avusese posibilitatea şi* vină *în Vechiul Regat. Numitul a fost angajat ca funcţionar în cadrele* SSI» la *început diurnist, apoi bugetar*;

Vscvolod Vozuui, originar din Soroca, indicat de *mine ca unui ce fusese* hi *scrxtenà exterior de informaţii* MStM. *Numitul a fost angajat ca* funcţionar *şi numit rezident pentru oraşul fampol şi fostul judeţ Jugastru*;

Căldare Dumitru, originar din *Tighina sau împrejurimi, a fost angajat ca funcţionar diurnist* şi *mic rezident pentru oraşul şi judeţul Dubăsari*.

Despre aceşti informatori avea cunoştinţă, La început Trohani, ulterior şi dl. col. firaian J Borcescu, şeful Secţiei Contrainformaţii, care i-a avut în subordine.

Pe timpul cât *am stat cu Eşalonul Operativ la Tighina, ca şi după înapoierea acestuia la Bucureşti, ştiu* că *s-au mai angajat o scrie de rezervişti, pentru completarea numărului de câte doi rezidenţi pentru fiecare oraş, capitale de judeţ din Transnistria, exceptând Odessa, oraş pentru care nu erau necesari rezidenţi, ci informatori şi de care* s-*a ocupat în special şeful Centrului Odessa şi Agentura Frontului de* Est

Pe rezidenţi nu i-am văzut la faţă, iar de lucrat n-am lucrat direct cu ei, ci prin al doilea sau la treilea Eşalon (*rezidentul lucra direct cu şeful de subcentru sau Centru, acesta cu Agentura Est şi ulterior rezultatul informaţiei*

exploatate ajungea la mine).

Despre rezidenţii angajaţi hi fosta Transnistrie, Trohani este cel mai în măsură să dea relaţii ca unul ce cunoaşte chestiunea.

În atribuţia mea directă intra repartizarea fondului informativ pe organele din subordine şi justificarea lui, conform proiectului de buget aprobat în prealabil de către şeful SSI. În primele decade ale lunilor octombrie şi noiembrie 1941, am plecat din Tighina la Bucureşti, cu o oprire de câteva ore la Chişinău sau cel mult o noapte, în special când mă înapoiam de la Bucureşti, pentru justificarea cheltuielilor efectuate din fondul lunii precedente şi primirea fondului informativ pe lună în curs. În timpul absenţei mele de la Eşalon eram înlocuit, în genere, de generalul Ernescu Origore, şef al Frontului de Est în acel timp.

Către sfârşitul lunii noiembrie şi primele zile ale lunii decembrie 1941, m-am deplasat la Tiraspol, Dubăsari, Râbniţa, Lampol, Moghilev şi Tulcin, unde am instalat rezidenţii judeţeni respectivi. Această instalare a constat în a-i prezenta prefectului

De judeţ respectiv, rugând pe acesta a dea concurs rendenţik* mă» tic* în privinţa

Mijloacelor de deplasare şi de raportare a informaţidor. Aceste mijloace fiind foarte precise la început. Pe timpul efectuăm acestei operaţiuni am fost însoţit şi de către dl. Tronam. Adjunctul şefului Agenturii Frontului de Estin acest timp. După instalare* rezidenţilor. Eşalonul Operativ SST s-a înapoiat la Bucureşti, operaţiune ce a avut loc

În prima decadă a lunii decembrie 1941

Rapoartele informative primite de la Centrele informative conduse de maior Balotescu şi maior Tomescu. Ambele dislocate pe frontul Armatei Mde Sud), conţineau date informative mai mult locale referitoare la împek inamice din lima l. dislocări

De rezerve tactice, amplasări de baterii (în general neprectse) şi starea de spirit a luptătorilor. În general pe baza acestor informaţii s-a putut aprecia iminenţa căderii

Odessci, fără a se putea preciza când va avea loc acest eveniment

În preajma căderii Odessei, sau după această dată. Eşalonul Operativ a primit de la Centrul Cafiţa, dislocat pe lângă Armata *4* (de Nord), un pachet cu diferite documente care au aparţinut în special Comandamentelor de Mari Unităţi sovietice. Aceste documente se refereau la tabele de efective, dotări cu armament şi material de război, ordine şi hărţi de operare, regulamente, broşuri, instrucţiuni etc. Exploatarea acestui material informativ s-a făcut în parte la Eşalonul Mobil, de către personalul Frontului de Est şi a continuat şi la Bucureşti, după înapoierea în capitală a Eşalonului.

Notele informative rezultate din exploatarea acestui materni informativ se refereau mai ales la organizarea şi încadrarea numerică a diferitelor categorii de Mari Unităţi şi Unităţi, cum şi la dotarea lor cu armament şi materiale de război de tot fierul De asemenea, s-a căutat să se traducă instrucţiunile şi broşurile fie referitoare la unele categorii de armament, fie la camuflaj, modul de comportare a trupelor sovietice în diferite situaţii tactice etc., adică în raport cu urgenta ce s-a apreciat de către Frontul de Est în primul rând – că ar prezenta exploatarea informaţiilor ce urmăreau să fie difuzate.

În general, materialul informativ de ordin operativ şi militar, conform hotărârii şefului SSI, se înainta:

MCG Secţia a 2-a, în principiu, în câte un exemplar.

Direcţiunii Generale a SSI, în câte două exemplare;

— Secţiei „G” (de legătură cu Serviciul de Informaţii German), într-un exemplar, Pentru arhivă Frontului de Est, un exemplar.

În ce priveşte materialul de ordin contrainformativ,

acesta a fost foarte neînsemnat pentru Tighina. Se referea numai la unele nereguli disciplinare şi s-a trimis numai MCG Secţia a I I-a căreia de asemenea, i se înapoiau şi dosarele cu rezultatul cercetărilor celor trimişi spre anchetare la Eşalonul Operativ, însoţite de cei în cauză.

Până la înapoierea Eşalonului Operativ în Bucureşti, cred că nu am primit de la Centrul Odessa, unde se dusese şi fostul şef al Agenturii Est, col. Palius Vasile, cu ajutorul său Trohani, decât:

Un plan al oraşului Odessa, pe care l-am înaintat MCG Secţia a 2-a;

— Date informative, cred transmise prin TFF la început, referitoare la aruncarea în aer a clădirii din Odessa în care se instalase Comandamentul fostei Divizii a 10-a. Am precizat faptul, „cred transmise prin TFF”, întrucât deplasarea între Tiraspol şi

Odessa de\xm-cxrmn de dificil* din cauza desfundării şoselei, consecinţă a multor Şpl *de* ploi şi unei *mari deplasări de trupe*.

Şi aceste date informative au fost aduse la cunoştinţa MOG Secţia a 2-a, Direcţiuni] *Oencrak SSI* şi *Secţiei JSP*»

1949 luate 5* *Dec/amfide lui km Lissievici despre sistemul de pregătire al agenţilor SSI care au activat pe Frontul de Est*

În *timp de* pace *acesta este unicul sistem din* care se poate duce acţiunea de căutare *şi* procurarea informaţiilor.

Acest mijloc necesită pe lângă o serie de calităţi celor ce-i recrutează şi instruiesc, ca *şi* recrutaţilor, timp, bani fi mijloace de transmitere, dar mai ales timp. La venirea mea în cadrele SSI (mai 1941), Agentura Frontului de Est şi organele sale în subordine au dispuneau decât de o agentură restrânşi ca număr (parte dintre agenţii chiar! Existenţi nu mai lucraseră din

diferite motive), iar calitatea ei era submediocri, oameni cu câteva clase primare, din zona frontierei, de la noi, cu legături tot în zona frontierei de cealaltă parte). Excepţie pentru un învăţător originar din sudul Basarabiei.

În *atari* condiţii şi fată de timpul scurt de care s-a dispus de la venirea mea în: *cadrele SSI* şi *până* te intrarea în război, nu s-a putut face mare lucru. Singurii agenţi pregătiţi în epoca de mai sus au fost cei doi paraşutişti şi învăţătorul menţionat

Oamenii proveniţi din procese şi localnicii puteau primi misiuni interne. Dar în acest sens Agentura Frontului de Est făcea numai un oficiu de ajutorare a celorlalte două secţii ale Serviciului, cărora le trimitea materialul brut (aşa cum era procurat) pentru că ele să-l studieze, să-l verifice şi să ia măsuri de urmare.

Prizonierii erau utilizaţi în principiu numai pentru procurare de informaţii externe, *în limita* capacităţii şi cunoştinţelor mai mult sau mai puţin restrânse ce le aveau în legătură cu unitatea, eventual Marea Unitate, din care făceau parte.

Oamenii pregătiţi în ţară şi trimişi apoi în Est în vederea acţiunii informative au avut numai misiuni cu caracter extern, referitoare la procurarea de informaţii cu caracter outitar.

Instructajul te limita la învăţarea misiunii pe dinafară. Misiuni de obicei simple cu caracter militar, pe care recrutorul bănuia că le-ar putea îndeplini agentul (dar care niciodată nu erau îndeplinite, nici cel puţin în parte). Instructajul arăta agentului cum să se orienteze, cum să se ferească să nu fie prins în zona frontierei şi în spatele acesteia, cum să culeagă informaţii şi să memoreze informaţiile, prin ce sector al graniţei şi la ce date era aşteptată înapoierea lui, cum să inducă în eroare într-un caz nefericit – organele anchetatoare inamice, cum să se orienteze spre a ajunge la punctul dorit, la trecerea frontierei.

Excepţie s-a făcut cu învăţătorul originar din sudul Basarabiei, care a fost instruit să manipuleze şi un aparat TFF de care urma să facă uz ca rezident stabilit într-o anumită regiune din spatele trupelor sovietice aflate pe Prut Anterior datei de 21 iunie

941. Acest agent ar fi transmis oarecari informaţii mal interesante eu priva* te dislocarea de Comandamente. Mari Unităţi şi unul sau două aeroporturi.

S-a mai tăcut excepţie cu pregătirea celor doi elevi paraşutaţi, cart au foit instruiţi să se deplaseze ziua şi noaptea pe itinerant necunoscute, cu mijloace primetrve şi k îndemâna oricui spre orientare; să manipuleze un aparat portativ TOF; li se adăpostească şi să culeagă informaţii din vedere, să mânuiască revolverul. Nu au fost instruiţi să se lanseze cu paraşuta, fapt care poate să vă fi Cost fatal

În perioada 1 mai-21 iunie 1941 nu am văzut niciun document informativ (ordine, tabele de efective etc.) procurate de Agentura Frontului de Est ţi organele sale, nici anterior şi nici în timpul menţionatei perioade.

Arh. SRL *fond „x”*. *Dosar nr*. *B*5 271. /. 70» 7/.

1949 iunie, 16. *Fragment din declaraţia lui Ion Lissievici despre modul de lucru*

La Eşalonul Operativ şi agenţii SSI pe Frontul de Est

Despre modul de lucru la Eşalon

Prizonierii sovietici erau dirijaţi la Biroul de Studii al Frontului de Est Aici erau interogaţi atât în legătură cu misiunile ce aveau de executat la spatele frontului trupelor noastre, cât şi în legătură cu detaliile relative la modul lor de recrutare, instruire, transport pe calea aerului, echipare, lansare din avion etc. De asemenea, li s-au cerut şi date de ordin informativ în legătură cu armata sovietică şi în limita cunoştinţelor ce ar fi putut să aibă ei. Rezultatele interogatoriilor au fost comparate

atât între ele, cât şi cu materialul informativ de bază documentar aflat asupra Biroului de studii al Frontului de Est După îndeplinirea şi a acestei ultime obligaţii, şeful biroului (ofiţer vechi, brevetat de Stat-Major, aflat de câţiva ani la conducerea lui) mi-a prezentat atât rezultatul interogării celor în cauză şi adresa de semnat prin care aceştia erau înaintaţi Serviciului Prêterai al Marelui Cartier General.

Despre sursele (informatorii) Frontului de Est

Căpitan Pieşca Teodor a fost recrutat ca rezident pentru Moscova, încă inamic de a fi mutat în cadrele SSI. Misiunea să urma să şi-o îndeplinească în cadrul funcţionarilor Legaţiei noastre din Moscova, unde fusese, de asemenea, numit ca funcţionar. A plecat la destinaţie cam în a doua jumătate a lunii mai 1941, însă din cauza evenimentelor n-a activat, înapoindu-se în ţară cu personalul menţionatei legaţii.

Profesorul Smochina, care în calitate de cunoscut şi amic personal al colonelului Palius Vasile, fostul şef al Agenturii Frontului de Est, îl orienta pe acesta asupra specificului din fosta Transnistrie, în scopul de a se evita greşelile făcute în 1919, cu ocazia încadrării cu personal de conducere a Basarabiei, cum şi a diferitelor măsuri locale.

Colonelul de rezerva Russo, în aceleaşi împrejurări şi calitate ca şi profesorul Smochină, făcea acelaşi oficiu ca acesta din urmă, pentru Basarabia.

Propriu-m, acestedbul persoane nu au lucrat ca informatori recrutaţi de Serviciu.

Ci te calitate de prieteni ai fostului colonèlul Palius Vasile şi în mod eu totul sporadic *când* luau contact eu acesta fi orienta asupra problemelor de ordin local. Făcându-le eventual şi oarecan *sugestii*

Cblonciwtă» rezerva Pomfwwschi (rus alb. aflat îi ţari)*; colonelul de rezervă Pavlov* (*rus* a/b, venit din Bulgaria); *colonelul* în *rezervă Romanenko* (rus alb, aflat

în ţari). Top” aceştia au lucrat ca funcţionari diurn işti ai Agenturii Frontului de Est, *începând din fana* mat *1942, şi nu fost utilizaţi în* spécial pentru interogarea *prizonierilor şi* întocmirea *lucrărilor de studiu şi* sintezi.

Parohowadă à lucrat şi anterior lunii mai 1942, mai mult în calitate de indicator şi recruter *al Agenturii Est*, care nu-l utiliza în permanenţă, ci sporadic.

Elev inginer Zdetowatzky, sublocotenent de rezervă, angajat ca funcţionar al Agenturii Est *prin aprilie 1942*, a *îndeplinit* funcţia de şef de subcentru de informaţii pe front.

*Buteneo Vladimir** originar din regiunea Tighina, angajat ca funcţionar diurnist *SSI*, în a doua jumătatea lunii noiembrie 1941, a îndeplinit funcţia de rezident judeţean la *Tulem*.

Pt toţi aceştia i-am cunoscut personal.

Este posibil că dintre informatorii angajaţi în anii 1942 şi 1943 (31 decembrie Ï943, *data plecării mele* din SSI) pentru nevoile Agenturii Est (exclusiv Basarabia, Bucovina şi *fosta* Transnisrric. al căror personal depindea de Secţia II contrainformaţii) să-mi mai scape numele unora în special, al celor ce au lucrat cu centrele şi subcentrele informative, cărora de multe ori nici fişa nu le-o puteam vedea, *dai aceştia* cred că sunt foarte puţini, întrucât în aceşti ani s-au făcut foarte puţine angajări de informatori pentru Agentura Frontului de Est şi organele din subordinele sale. Explicaţia acestei *stări de* lucru se datorează faptului că în acei ani căutarea şi procurarea informaţiilor s-au bazat pe exploatarea informativă a prizonierilor şi a documentelor găsite pe câmpul de luptă.

Cam prin luna octombrie 1944, pe când îndeplineam funcţia de şef al SSI, locotenent-colonel Alexandrov *şi* maiorul Carandaşef, ofiţerii delegaţi ai Serviciului de informaţii al Comandamentului sovietic (cu sediul în Aleea Alexandru) cu care conlucram pe teren informativ

şi contrainformativ mi-au cerut să le dau:

A. tabelul nominal al tuturor rezidenţilor noştri (SSI) din străinătate (indiferent *ţara*) *ţi*

B. Tabelul nominal al tuturor informatorilor rămaşi pe teritoriul URSS (inclusiv Basarabia şi Bucovina), cum şi al celor ce au acţionat pe aceste teritorii (curieri, rezidenţi etc.).

În urma aprobării ministrului de război (dl general Racoviţă), fostul şef de care depindea SSI în acel timp, am dat ambele tabele delegaţilor sovietici, tabele înlocuite pe bază de date complete şi cu toate detaliile necesare, fără posibilitate de omisiuni, întrucât pe atunci – fostul colonel Palius, şeful Agenturii Est, era în viaţă şi posedă scriptele necesare.

Atât în perioada 21 iunie 1941 (data declarării războiului) – prima decadă a lunii decembrie 1941 (data înapoierii în Bucureşti a Eşalonului Operativ SSI), cât şi după aceasta, în cadrul Secţiei Informaţii Externe, nu am întrebuinţat prizonieri ce

Informatori (agenţi).

În ceea ce priveşte scoaterea din cauza a unor categorii de infractori, aceasta măsura este prevăzută pentru ceea ce te autodenunţi – atât de legea spionajului, cât şi de către Decretullege dată în preajma declanşării războiului din 1941.

16 nane 1949

Coi. I. LIB – kvici

Arh. SRL/oud „z”. *Dosar* nr. *s5* 27 «. /. *41 – 45.*

1949 Iunie, 27. *Fragment din declaraţia lui Ion Lissievki* despre *felul în cart*

Se făceau cercetările informative pe Frontul de Est

Misiunea Eşalonului Operativ al SSI era numai de natură pur informativă pentru

Chestiunile militare, interesând operaţiile militare.

Eşalonul nu s-a ocupat niciodată de cercetările de ordin juridic şi de încadrarea faptelor în prevederile

textelor de legi, pentru prizonierii, partizanii sau paraşutiştii sovietici ce-i erau trimişi pentru exploatare informativă.

Cercetările de ordin juridic şi încadrarea faptelor în prevederile textelor de legt erau atribuţii ce reveneau Serviciilor Pretorale, care sunt organe de poliţie judiciară militară, cum şi curţilor marţiale.

O singură dată a făcut excepţie Eşalonul Operativ de la principiile de mai sus şi aceasta numai prin faptul că subsemnatul am fost rugat personal de către preşedintele Curţii Marţiale a Corpului 4 armată pe atunci lt col. Magistrat Rudeanu –, această excepţie referindu-se la cazul prizonierilor Porta Zoirab şi Dâniia Gheorghe menţionat în declaraţia mea cu data de 5 octombrie, când exploatarea informativă a fost extinsă şi în cercetarea de ordin juridic.

Faţă de natură pur informativă a misiunii sale, Eşalonul Operativ SSI nu avea nicio obligaţie ca să urmărească soarta celor exploataţi din punct de vedere informativ, după ce-i preda Serviciului Pretoral al Marelui Cartier General. Datorită acestui fapt, relaţiile efective dintre Eşalonul Operativ şi Serviciul Pretoral al MCG se limitau numai la primirea prizonierilor, partizanilor şi paraşutiştilor sovietici trimişi Eşalonului Operativ de către MCG, cu escortă dată de către Serviciul Pretoral şi la înapoierea acestora după exploatarea lor informativă cu aceeaşi escortă care-i adusese la Eşalon.

Tot datorită faptului că Eşalonul Operativ nu era obligat să urmărească şi să cunoască soarta celor exploataţi de el din punct de vedere informativ după efectuarea

Acestei operaţiuni, nu a avut niciun fel de relaţie cu curţile marţiale.

27 iunie 1949 *coi L Lissievki*

Arh. sKlfondtfxut dosar nr. 85 278. /49 – 5<k

Toate informaţiile de car art nevoit. Patriotin mul Mvr şi *însă poate suplini M măsura acest neajuns*.

Din Instrucţiunile *Informative St contrainformative elaborate de Secţia a II-a* MStM

PARTEA A IU-A

POCUMENTE

Instrucţiuni fi metodologii despre organizarea, Structură, mijloacele, metodele şi tehnicile folosite tot activitatea de informaţii şi contrainformaţii

1940 decembrie, 15. *Raportul nr. 21 972 întocmii de generalul Constantin Pantazt.*

Secretarul de statal Armatei de Uscat, îl generalul Alexandru Ioaniţtu şeful Marelui Stat-Major, prin care se argumentează *necesitatea înlocuirii „Instrucţiunilor provizorii asupra informaţiilor" din 1929, printr-un nou „Regulament de*

Informaţii şi contrainformaţii".

DOMNULE GENERAL.

Experienţa făcută în ultimii ani, în domeniul informaţiei şi contrainformaţiei, a impus nevoia înlocuirii „Instrucţiunilor provizorii asupra informaţiilor", elaborate în 1929, printr-un „Regulament de informaţii şi contrainformaţii44.

Alăturatul proiect de regulament marchează un progres faţă de vechile „Instrucţiuni44, prin faptul că:

1. Se precizează punctele principale de doctrină în activitatea informativă şi contrain formaţi vă în armată.

2. Se stabilesc atribuţiunile comandanţilor în îndrumarea activităţii informative.

3. Se reduc lucrările prea complicate de documentare şi se simplifică mecanismul de funcţionare a diferitelor organe informative, ţinându-se seama de repeziciunea cu care se desfăşoară operaţiunile, caracteristică esenţială a războiului modern.

4. Se detaliază procesul intelectual al „STUDIULUI INFORMAŢIILOR" pentru a se putea ajunge la rezultate pozitive şi a se forma reflexe informative.

5. Se lămureşte măsura în care trebuie şi pot fi urmărite posibilităţile sau intenţiile inamicului, punându-se accentul pe studiul elementelor pozitive pentru determinarea posibilităţilor.

6. Se dau, pentru întâia oară, normele generale

pentru organizarea activităţii contrainformative în armată, ca o necesitate absolută şi cu totul actuală, spre a se avea şi în acest domeniu o doctrină unică.

Astfel întocmit, noul proiect de regulament răspunde nevoilor actuale şi va fi de un real folos comandamentelor *p* trupelor, pentru orientarea şi organizarea activităţii, în domeniul informaţiei şi contrainformaţiei.

În *bmra disponţiunilor Dectivte*lor – *Lcge nr. 3 052 din 5* septembrie» i nr. 3 *072 din* 7 septembrie IM avun onoarea a înainta, pentru aprobarea şi semnătura Domniei Voastre, alăturam/Decret, *nauniv* fă *introducerea* în serviciu a „Regulamentului de informării st *contrainformaţii*.

Primiţi, vă rugăm, domnule general, asigurarea înaltei noastre considerapim.

Secretar *de stat* ai Armatei de Usca! Pe lângă MAX *General*, C. *Pantazi ŞEFUL* MARELUL STAT-MAJOR *Genera*/, *Al. Loaniţiu* Nr. *21 972 din 15* decembrie 1940

Biblioteca Muzeului Militar Central, 12291.

1940 decembrie, 23, Decretul nr. 4 208 al Conducătorului Statului român, generalul Ion Antonescu, privind intrarea în vigoare a „Regulamentului de informaţii şi contram/armaţii (A 5)”.

GENERAL FON ANTONESCU *Conducătorul* Starului Roman Preşedintele Consiliului de Miniştri *şi* Ministrul *Apărării Naţionale*

Având în vedere raportul nr. 21 972/1940 al domnului subsecretar de stat de pe *lângă Departamentul* Apărării Naţionale, pentru Armată.

În baza *dispoziţiilor* Decretelor Lege nr. 3 *052* din 5 septembrie şi nr. 3 072 din 7 septembrie *1940*

Am decretat şi decretăm:

Art. I. „Regulamentul de informaţii şi contrainformaţii (A 5) „se aprobă de noi. Art. II Domnul subsecretar de stat al Armatei de Uscat pe lângă Ministerul Apărării Naţionale este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în Bucureşti la 23 decembrie 1940

Conducătorul Statului Român Preşedintele Consiliului de Miniştri şi Ministrul Apărării Naţionale *Generalul Ion Antonescu*

I

Subsecretar de stat al Armatei de Uscat pe lângă M.A.N. *General C. Pantazi* Nr. 4208/1940

Biblioteca Muzeului Militar Central. 12 291

1940 decembrie, 23. *„Regulamentul de informaţii şi contromfrrrmaţii A* 5*”*.

TITLUL I. INFORMAŢII

CAPITOLUL I Principii generale

1. Informaţiile au ca scop să procure comandamentului elementele *necesare* pentru judecarea situaţiei şi luarea hotărârii.

Cunoaşterea situaţiei inamicului este o condiţiune esenţială *de succes*; ea *di unui* comandant mai multă libertate de gândire, mai multă îndrăzneală *în* concepte

şi îi

Permite să ia cele mai judicioase măsuri.

Informaţiile sunt necesare, atât în judecarea situaţiei iniţiale şi luarea primei hotărâri, cât şi pe timpul execuţiei operaţiunii, pentru a adapta continuu manevra concepută la situaţie.

2. Informaţiile necesare unui comandament trebuie puse mereu în legături cu misiunea operativă.

Ele sunt cu atât mai ample şi se raportează la o zonă cu atât mai adâncă, cu cât eşalonul de comandament este mai înalt.

Cunoaşterea inamicului se urmăreşte nu numai pentru a determina cu preciziune situaţia sa prezentă, în timp şi spaţiu, ci, în general, pentru a determina posibilităţile viitoare, care ar putea contracara manevra proiectată.

Această determinare trebuie să rezulte dintr-un studiu serios şi obiectiv, iar informaţiile primite să fie pe cât posibil verificate.

Prin informaţii se urmăreşte a se defini nu numai posibilităţile inamicului care trebuie să constituie într-adevăr preocuparea principală a organelor de informaţii, dar chiar şi intenţiile lui.

Cunoaşterea intenţiilor inamicului însă nu este suficientă, căci în se poate şti dacă manevra ce se atribuie inamicului va fi sau nu executat! Aceste intenţii pot fi uneori totuşi de folos pentru orientarea căutării informaţiilor şi pentru definirea manevrei

3. Activitatea informativă trebuie să se adapteze ritmului operaţiunilor – rezultat al progreselor realizate de tehnica modernă şi în special posibilităţilor de intervenţie a mijloacelor motorizate şi a aviaţiei inamicului.

Aşadar, factorul viteză a constituit o preocupare esenţială în funcţionarea întregului serviciu de informaţii.

Aceste consideraţii impun o coordonare şi mai strânsă ca în trecut între mijloacele de căutare, iar comunicarea informaţiilor între diferitele eşaloane de comandament (terestre, aeriene şi navale) constituie o necesitate absolută.

Zonele de informaţii atribuite diferitelor comandamente vor căpăta o mai mare adâncime, iar permanenţa operaţiunilor va căpăta, mai ales pentru anumite perioade, un caracter de obligaţiune.

Aviaţia, mai mult ca în trecut, va căpăta un rol preponderent, între celelalte mijloace de căutare ale marilor unităţi.

4. Activitatea informativi cuprinde trei operaţiuni importante:

Căutarea informaţiilor; *

— *Smm" Inform Mţuhr*; *răspândirea informaţiilor*. *Prin căutarea informaţiilor* se *înţelege activitatea* desfăşurata *pentru a procuri comandamentului datele accesare privitoare la inamic*.

Sporirea măsurilor de contrainformaţii ale adversarului va *obliga organele* de căutare, *să* nună în runcţiune *ceh mai* ingenioase mijloace de investigaţii, pentru a culege, în orice situaţie, *informaţiile strici* necesare.

Prin studiulinforma fiilor se înţelege acea activitate intelectuală, care permite a determina *situaţia inamicului în timp şi Spaţiu*, precum şi *posibilităţile şah*.

Prin răspândirea informaţiilor se urmăreşte a se aduce la cunoştinţa celor *intert*-sap, în b m^2 nu f şi *în* forma cea mai *potrivită* fiecăruia, *rezultatele* obţinute pno *studiul* şif interceptarea informaţiilor culese.

5. Informifiife necesare conducerii operaţiunilor pot fi clasate în două mari categorii *Informaţii de documentare generală*, referitoare la organizarea şi dotarea armatelor inamice, procedee de luptă, metode de instrucţie etc.

Această *categoric de* informaţii interesează, în general, toate comandamentele şi *unităţile armatei* indiferent de misiunea lor momentană; căutarea lor se urmăreşte tot *timpul*.

Informaţii necesare concepţiei şi conducerii operaţiunilor şi care au ca scop *principal* informarea comandamentului înaintea oricărei hotărâri. *Căutarea lor se face* imediat şi în ritmul operaţiunii proiectate. 6. Întreaga activitate operativă trebuie să fie îndrumată de comandant, într-adevăr, *căutarea se* organizează pe baza necesităţilor informative exprimate de el (pria *planul de manevră* sau prin *hotărâre*); uneori comandamentul însuşi va *indica sensul în care* trebuie să se organizeze această căutare.

Studiul şi *interpretarea informaţiilor* se face sub controlul şi verificarea să comandantul poate să accepte sau să modifice concluziile la care s-a ajuns prin studiul şi interpretarea informaţiilor.

Răspândirea informaiilor se face, de asemenea, după indicaţiile date de comandant şi în forma hotărâtă de el.

CAPITOLUL *2 Organizare*

7. Activitatea informativă comportă o serie de organe de conducere, care se ocupă atât cu organizarea căutării informaţiilor, cât şi cu studiul şi interpretarea lor, precum şi o serie de *mijloace* de căutare, ca elemente de execuţie, care procură informaţiile 1 ce sunt necesare.

A. Organe de informaţii

8. Necesităţile de funcţionare au creat până acum următoarele organe de informaţii.

Serviciul de informaţii regimentar;

— Secţia (biroul) 2 *aparţinând* diferitelor *MX*).; Serviciul special de informaţii al aeronauticii;

Serviciu) special de informaţii al artileriei.

J. *Serviciul de informaţii regimentar*.

9. Serviciul de informaţii regimentar cuprinde: ofiţerul informator, ajutat de un subofiţer fi

O grupă de observatori.

Serviciul de informaţii regimentar intri în compunerea comande* de regiment fi lucrează după directivele comandamentului respectiv.

Ofiţerul informator prezintă şefului de corp informaţiile culese, pregăteşte ordinele de dat mijloacelor sale, întocmeşte buletinele şi rapoartele informative şi conduce personal grupa de observatori a regimentului.

Fără a avea autoritate directă asupra personalului de observare şi informaţii de la unităţile subordonate, el asigură coordonarea acestor mijloace, îndrumându-i cu aprobarea comandamentului, ori de câte ori simte nevoia, pentru a stabili în activitatea informativă o metodă unică de lucru.

2. *Secţia* (*biroul*) *2*

10. *Secţia* (*biroul*) *2* este organul de Stat-Major care conduce întreaga activitate

Informativă a M.U. respective.

Pentru stabilirea situaţiei inamicului, Secţia (biroul) *2* foloseşte toate mijloacele organice ale comandamentului, făcând propuneri pentru executarea diferitelor recunoaşteri terestre sau aeriene şi întocmeşte cereri de informaţii pentru eşalonul superior sau unităţile vecine.

Între mijloacele ce se vor socoti la dispoziţia sa intră şi toţi *specialiştii serviciului de informaţii* aparţinând comandamentului respectiv (interpreţi, topografii, elementele serviciului de descriptare, fotografii etc.) care au misiunea să facă utilizabile pentru studiu diferitele documente şi informaţiile primite.

Atribuţiile şi modul de funcţionare în detaliu sunt arătate pentru fiecare eşalon, la „Regulamentul asupra funcţionării statelor majore în campanie” (A 17).

11. Pentru executarea misiunilor sale, şeful Secţiei (biroului) 2 poate convoca cu aprobarea şefului de Stat-Major, pe reprezentanţii organelor speciale de informaţii (artilerie, aeronautică etc.) ori de câte ori simte nevoia, spre a determina împreună informaţiile ce trebuie căutate sau a se consulta privitor la interceptarea ce trebuie dată unor anumite informaţii de ordin tehnic.

Această colaborare trebuie să fie intimă şi continuă, tot timpul.

12. În luptă şi numai în anumite situaţii tactice – Secţia (biroul) 2 poate constitui, pentru un timp determinat *„enin înaintate de informaţii”*. În scopul de a urmări îndeaproape activitatea inamicului în anumite zone care interesează cel mai mult, comandamentul respectiv.

— Schiţă sau linii generale ale unui desen (din francezul canevas – n.ed.).

1 *Serviciile speciale de informaţii*

40 Sente ml special de infirmaţii of œmmmticii

13. Im unek eşaloane de *comandament* de aeronautică (aeronautica armatei sau a corpului *de* armată), funcţionează un *serviciu de informaţii* al cărui scop este de a repar-*ùm dsfentehr mijloace*, informaţifle cerute de către Secţia (biroul) *2* al M.U. respective, *de a le studiu* at *răspândi conform* necesităţilor *şi* ordinelor date de comandament

Serviciul de informaţii al aeronauticei este condus de către şeful biroului 2 de la comandamentele de aeronautică care au Stat-Major, sau de către *un ofiţer cu*

informaţiile, în unităţile de aeronautică.

Lucrările informative întocmite de aceste servicii au un dublu scop: fi *documenteze* atât M.U. sau trupele terestre asupra situaţiei inamicului, cât *şi* unităţile *de aeronautica*: să asigure *informaţiile de* ordin tehnic, privind în special activitatea *aeronauticii inamice*.

b) *Serviciul special de informaţii al artileriei*

14. Aparţine comandamentelor de artilerie, de la marile unităţi.

Acest serviciu procură toate categoriile de informaţii privind artileria inamică.

K studiază, le interpretează şi le răspândeşte, după aceleaşi norme ca şi serviciul de

Informaţii al aeronauticii.

B. Mijloace de căutare

15. *Principalele* mijloace de căutare folosite astăzi sunt:

— *Aeronautica* şi eventual marina;
— Trupele în contact;
— Serviciile speciale de observare terestră;
— *Serviciile* speciale de ascultare;
— *Serviciile* de decriptare;
— Serviciul secret

Aceste mijloace nu trebuie considerate că singurele ce vor putea fi folosite. Este foarte posibil că tehnica modernă, precum şi măsurile contrainformative luate de adversar să dea naştere la mijloace noi de căutare, adecvate situaţiei.

J. *Aeronautica* a) *Aviaţia*

16. Experienţa ultimelor războaie a scos în evidenţă marea importanţă căpătată de aviaţie în activitatea de căutare a informaţiilor.

Prin viteza şi marea rază de acţiune a avioanelor, cum şi prin posibilitatea de a transmite instantaneu observaţiile sale, cu ajutorul TFF sau de a le da precizie cu ajutorul fotografiei aviaţia este prin excelenţă un

mijloc de recunoaştere la distanţe mari.

Totuşi, posibilităţile sale sunt uneori limitate, din cauza condiţiilor atmosferice, a întunericului (pe timp de noapte), a apărării antiaeriene etc.; trupele bine camuflate sau adăpostite în acoperiri (păduri, localităţi) scapă aproape în întregime observării din avion; în fuie, aviaţia nu poate, în general, să determine conturul aparent al inamicului.

Pe de altă parte, comandamentul va dispune rât de o cantitate suficient! De aviaţie, pentru a satisface toate necesităţile informativr, va fi nevoie, aşadar, şi te studieze cu multă grijă, misiunile ce t se dau.

b) *Aerostaţia*

Participă la căutarea informaţiilor necesare comandamentului, artileriei şi infanteriei, de îndată ce condiţiile luptei permit ascensiunea baloanelor captive

Caracteristica esenţială a acestui mijloc o constituie *continuitatea* observării şi posibilitatea ce o are de a transmite imediat (prin radio, telefon etc.) informaţiile culese

O altă caracteristică o constituie vederea limitată şi oblică, care face ca anumite părţi de teren să scape observaţiei.

Observaţia aerostatici trebuie să fie coordonată cu aceea a aviaţiei de informaţii c) *Apărarea contra aeronavelor*

Concură la procurarea informaţiilor referitoare la aviaţia inamică prin

Observarea cerului cu ajutorul diferitelor posturi;

Observarea aeriană, prin aviaţia ce are eventual la dispoziţie şi

— Ascultarea cu aparate speciale.

2. Trupele în contact

17. Prin „trupe în contact”, în înţeles informativ se consideră:

Elementele serviciului de cercetare sau de serviciile

de siguranţă în marş sau staţionare şi

— Unităţile în luptă (ofensivă sau defensivă).

Informaţiile procurate de trupele în contact au următoarele caracteristici:

Sunt, în general, fragmentare;

Sunt numeroase şi diverse;

— Sunt, în general, precise şi actuale;

Verificarea lor se poate face cu uşurinţă.

Culese de elemente pregătite, ele prezintă o mare importanţă.

Trupele în contact procură informaţiile de care avem nevoie, folosind într-o mare măsură, *observaţia* (ca mijloc propriu de căutare), precum şi următoarele *izvoare Je informaţii*:

Prizonierii, dezertorii sau morţii inamicului;

— Documentele şi materialele capturate;

Refugiaţii şi locuitorii din zona frontului etc.

3. Serviciile speciale de observare terestră

18. Aceste servicii dispun de mijloace specializate, dotate cu aparate diverse şi au misiunea să observe, îndeosebi, obiectele de artilerie din zona inamică.

În general, serviciile speciale de observare terestră, folosesc:

I «torrval Mif unitarilor dt artilerie în subordine şt

Secţiile de reperaj prin observaţie tereştri, ale SIA (Serviciul de informaţii al Am Jenei).

Informaţiile ce moţ procurate pe această cale sunt exploatate atât de Serviciul de *Informaţii al Artileriei*, cât *şi de organele de* informaţii *ale marii* unităţi respective.

Sen ici ele speciale de ascultare

19. Fă această categorie intră;

a) *Senicivi radio** *care este organizat în* două ramuri:

Secţiile de ascultare, care contribuie astăzi. Într-*o* mare măsură, la culegerea *informaţiilor despre* inamic, *constituind* totodată şi *un* mijloc de control al emisiunilor

radio *proplÜ*;

secţiilede radio-gonto. *Cure* determina prin întretăiere, posturile de emisie radio ale inamicului şi stabilesc reţeaua lui de transmisiuni radio, dând posibilitatea să se tragă concluzii asupra organizării comandamentului inamic.

b) *Secţiile de reperaj* prin sunet, care sunt organe de artilerie, însărcinate să *determine* locul unei surse sonore şi în special al bateriilor inamice în funcţiune.

c) *Secţiile de ascultare prin pământ*, care urmăresc a prinde convorbirile telefonice inamice.

d) Posturile de ascultare în războiul de mine, care determină natura lucrărilor ce se execută de inamic în zona frontului, prin înregistrarea zgomotelor subterane.

5. *Serviciul de decriptare*

20. Serviciile de decriptare se organizează numai la marile comandamente şi urmăresc să *transforme* în clar textele transmise cifrat de către inamic.

Activitatea acestor servicii cere o pregătire tehnică deosebită şi un personal dotat cu însuşiri speciale.

Importanţa şi utilitatea informaţiilor rezultând din decriptarea unor astfel de texte este din cele mai mari.

6. Serviciul secret

21. Serviciul secret procură informaţiile ce sunt necesare marilor comandamente, folosind pentru aceasta agenţi informatori, care acţionează în spatele frontului inamic.

Un asemenea serviciu necesiţi o organizare de lungă durată, un personal pregătit şi cu aptitudini speciale: mai mult ca oricare, acest serviciu nu se poate improviza.

Informaţiile procurate de acest serviciu atunci când sunt sprijinite de documente şi sunt primite de la surse de încredere – au mare importanţă; pot fi însă eronate sau chiar pe dea întregul false. Utilizarea acestor categorii de informaţii necesită, în prealabil, o analiză aprofundată, atât asupra cuprinsului informaţiei, cât şi

asupra valorii sursei.

Elementele „serviciului secret” depind direct de şeful secţiei informaţii de la comandamentul respectiv.

Activitatea acestui serviciu trebuie ţinută în cel mai mare secret.

CAPITOLUL 3 *Căutarea informaţiilor*

A. *Generalităţi*

22. Căutarea informaţiilor este o operaţiune *importantă, care trebuie* îi *preocupe*

În mod constant, atât pe comandantul de unitate (*mare unitate*), *cât şi pe şeful*

Organului *de informaţii*.

În acest scop, *comandantul* orientează din *timp pe setul organului de informaţii*, asupra *operaţiunii ce proiectează şi dă* instrucţiuni asupra *ştirilor ce* ţi *sunt necesare*. Aşadar*, la originea activităţii de* căutate, avem *un act de comandament, care fixează* sensul *în care ea se va desfăşura*.

Necesităţile informative fixate de comandant sunt trecute în planul său de manevră sau în hotărâre, într-un capitol referat şi constituie pentru organul de informaţii, directiva sa de lucru, în *operă de căutare*.

23. *Şeful organului de informaţii este însărcinat* cu *căutarea informaţiilor*, întrebuinţând *diferite mijloace, în raport cu situaţia*, cu *aptitudinile şi posibilităţile de lucru ale fiecăruia, pentru a da maximum de randament şi a realiza*, atunci când *este nevoie, o suprapunere de mijloace, pe direcţiunile sau în zonele care interesează* cel *mat mult*

Organizarea căutării informaţiilor se materializează într-o piesă numită „p/an de informaţii”.

B. Planul de *informaţii*

I4. *Planul de informaţii este o piesă de documentare interioară* şi *este opera organului de informaţii*.

După cum această lucrare îmbrăţişează situaţia inamicului în ansamblul ei sau numai în mod parţial,

planul de informaţii este general sau special.

Planul general de informaţii are un caracter permanent şi simbolizează situaţia inamicului. sub toate raporturile. Prin el se urmăreşte precizarea şi completarea înfior-maţiilor asupra: organizării, procedeelor de luptă, moralului etc.

Planul special de informaţii corespunde, de regulă, unei operaţiuni precise sau se întocmeşte pentru a urmări numai anumite categorii de informaţii.

Planul special de informaţii se *adaptează şi comple*tează *continuu, în timpul desfăşurării operaţiunii, în raport* cu *preciziile obţinute, prin luptă asupra inamicului şi* cu *noile preocupări ale comandamentului pentru* a *pregăti a viitoare manevră.*

25. *Planul de informaţii* se *întocmeşte după o posibilă documentare a şefului organului* de *informaţii care* are *nevoie, în general, de următoarele date*:

a) *Situaţia inamicului* (*rezultând din ultima sinteză informativă*); *de asemenea, studiul realizării ultimului* plan de *informaţii, pentru* a *stabili informaţiile ce urmează a se mai procura.*

b) *Situaţia trupelor proprii*; *aceasta se primeşte de la Secţia* (*biroul*) *3 şi trebuie.*

În principiu, să cuprindă:

Dispozitivul trupelor *în teren, zonele lor de acţiune*;

M *dispodti Mil ce* urmează *a se realiza, cu* zonele *fi obiectivele de athn pentre operaţiunea ce se proiectează*;

Date asupra legăturilor, transmisiunilor şi *posturilor de* comandă. *C*) *Intenţiile opératrice ale comandamentului şi ideea de* manevră pentru prima operaţiune ce *se proiectează.*

TyDiréctmt informativă fixată *de* comandant şi care constituie cane vasul întregii activităţi de căutare.

e) *Cererile ah informaţii, pe* care le-au făcut *celelalte birouri* sau servicii dat *comandament, precum şi cererile de informaţii trimise* de unităţile, sau marile

unităţi vecine.

26. Planul de informaţii (general sau special) cuprinde următoarele capitole: a) *Misiunea informaţia prin* care se precizează informaţiile cele mai importante, care trebuie urmărite.

Misiunea informativă se determină de eşalonul superior prin ordinul de informaţii, sau de comandamentul respectiv, prin planul de manevră, sau hotărârea sa.

b) *Ideea de lucru informativ*, prin care se determină direcţiunea sau zona informativă, în care trebuie concentrate cele mai multe mijloace de căutare. Uneori, va fi nevoie şi se precizeze categoriile de informaţii cărora trebuie să li se dea precădere sau ordinea *intrării în* acţiune a diferitelor mijloace, c) *Dispunerea mijloace/or de căutare*

Atât mijloacele organice, *cât şi* cele suplimentare se trec pe o schiţă şi eventual într-un *total* în care se arată data când trebuie să fie gata de funcţionare (ziua şi oră) şi servituţile lor.

Dispozitivul *realizat* trebuie să îmbrace ideea de lucru informativ şi să permită tuturor mijloacele să funcţioneze în condiţii perfecte.

În acest capitol se vor fixa *centrele înaintate de informaţii* care eventual urmează a se organiza, arătându-se locul şi compunerea; se vor fixa, de asemenea, „locurile I de adunarea prizonierilor”, atunci când este cazul etc.

d) *Zonele de informaţii*, ce se repartizează unităţilor (MU) în subordine şi care sunt în general în funcţie de:

Mijloacele de căutare la dispoziţie;

Zonele de acţiune fi misiunea unităţii (MU) respective.

Posibilitatea de intervenţie a trupelor inamice motorizate va constitui uneori un criteriu, în determinarea adâncimii zonelor informative, ce se

atribuie diferitelor MU. I e) *Informaţii necesare de cules* în acest capitol se înscriu:

Informaţiile ce sunt necesare comandamentului respectiv, inclusiv cele vechi, I care urmează a se verifica;

— Cele ordonate de eşalonul superior;

Cele cerute de unităţile vecine;

— Cele cerute de unităţile (MU) subordonate.

Acest capitol se întocmeşte, de regulă, sub formă de tabel în care se arată mijlocul căruia se repartizează ordinea de urgenţă şi data (ziua şi oră), până când aceste informaţii trebuie căutate şi raportate organului respectiv.

Înscrierea informaţiilor ta tabel se face în ordine norm*\a. Aşa tffl» re7 uttt dta studiul situaţiei sau pe categorii de informaţii, îl *Legături-transmisiuni* în acest capitol te trec:

— anumite prescripţii privitoare la funcţionarea legăturilor latre diferitele mijloace;

Orele de raport informativ etc.

27. Planul de informaţii trebuie să fie aprobat de şeful de Stat-Major, la mărite

Unităţi sau de comandant, la micile unităţi.

Pentru o cât mai bună conlucrare şi orientare asupra modului cum se va desfăşura

Căutarea informaţiilor, planul de informaţii va putea fi trimis eşalonului superior, atunci când timpul permite.

28. În perioada de mare activitate şi pentru a răspunde la anumite necesităţi mari

Şi urgente, căutarea informaţiilor se va executa direct prin ordine sau cereri de informaţii, fără a se mai face în prealabil un plan de informaţii; această dispoziţie poate deveni regulă pentru micile unităţi, în anumite faze ale războiului de mişcare.

29. Diferitele organe speciale de informaţii (SIA şi SS1 Acro) organizează căutarea informaţiilor, după

aceleaşi norme.

C. Executarea planului de informaţii

30. Executarea planului de informaţii se realizează prin:

Ordine, adresate unităţilor sau comandamentelor ia subordine, precum şi mijloacelor de căutare la dispoziţie;

Cereţi către eşaloanele superioare şi vecine.

31. Ordinele de informaţii pot fi:

Generale, când se referă la o perioadă mai mare de timp şi se adresează la toate

Mijloacele de căutare de care dispune;

Speciale, când se referă la o anumită fază de operaţiuni sau se adresează numai

Unui singur mijloc de căutare.

32. Ordinele de informaţii fixează:

Misiunea informativă (numai la eşaloanele mari);

— Zonele de informaţii).

Informaţiile necesare de cules (care constituie misiune” pentru eşaloanele mici);

— Prescripţii relative la execuţie.

Detalii asupra cuprinsului acestor capitole sunt arătate la art 26 (*planul de informaţii*).

33. Ordinele de informaţii se întocmesc de secţia (biroul) 2 (respectiv de serviciul de informaţii regimentar) şi se semnează de şeful de Stat-Major, la marile unităţi sau de comandant, la micile unităţi.

34. Când căutarea informaţiilor necesită executarea unei operaţiuni oarecare (recunoaştere, incursiune etc.), ordinul respectiv se întocmeşte de către secţia (biroul) 2, în legătură cu secţia (biroul) 3.

În acelaşi fel se procedează şi cu ordinele ce sunt adresate aeronauticii.

*CAPITOLUL**

Întéimé informaţiilor

A» Genrralftâfi

35. *Prin stediit/în/brmafiitor înţelegem* acea

activitate intelectuală care urmăreşte şi faci *informaţiile* exploatabile.

Această activitate cuprinde următoarele trei operaţiuni:

Analiza informaţiilor;

Interpretarea informaţiilor; – *sinteza* informaţiilor.

36. Studiul informaţiilor este opera *organe/or àe informat îi*. *Comandantul MV* (Unită *ţii*) respective poate însă modifica concluziile la care a ajuns organul de informaţii în studiile sale. În unele împrejurări, el poate cere să i se prezinte anumite informaţii, pentru a le studia şi personal.

37. În studiul unei informaţii nu trebuie să se facă prea mult uz *de imaginaţie*: În *asemenea* procedeu prezintă numai riscuri, imaginaţia face să se alunece uneori pe o cale greşiţi şi să se construiască situaţii *ireale*, ceea ce este cu totul periculos, mai ales în *timp* de război.

Baza tuturor aprecierilor şi studiilor informative trebuie să fie constituită din elemente *pozitive fi reale*.

38. În general, orice informaţie trebuie *verificată* pe cât mai multe căi. Activitatea contrainformativi este astăzi cu atât mai dezvoltată, încât cele mai verosimile şi mai complete informaţii pot fi, în realitate, contrafăcute.

Experienţa a dovedit, de asemenea, că unele informaţii deşi cuprind în aparentă elemente ilogice, contradictorii sau care nu se încadrează perfect în ansamblul unei I situaţii, ele reprezintă totuşi o situaţie reală.

Datoria fiecărui organ este deci să analizeze cu atenţie toate informaţiile ce le primeşte pentru a extrage de la fiecare din ele elementele pozitive ce cuprind, care coroborate cu altele, şi permită a lămuri, chiar pe cele mai confuze.

39. Pentru studiul informaţiilor de ordin tehnic sau special, organele de informaţii I ale diferitelor

comandamente vor fi chemate adesea să folosească *şi să* colaboreze cu *organele speciale de informaţii* (SIA, SSI Aero) sau alte organe tehnice ale armatei (Inspectoratul General Tehnic, Direcţia Chimică, Institutul Geografic, Serviciul Meteorologic, Serviciul Decriptării etc.).

Concluziile definitive asupra acestor categorii de informaţii se stabilesc însă numai de către *organele de informaţii*.

B. *Analiza informaţiilor*

40. Prin analiza unei informaţii se înţelege examenul critic şi aprofundat al tuturor elementelor de *fond şi formă*, în scopul de a stabili *valoarea* acelei informaţii. Valoarea unei informaţii se apreciază din mai multe puncte de vedere: dacă cuprinsul este *verosimil*, dacă este *posibil* şi cât este de probabil;

Ce detalii sau *nu măr de elemente informative* cuprinde, circ cooc ură la clarificarea situaţiei respective;

Dacă informaţia este *oportună*, adică, a sosit în timp nul şi se înscrie în ansamblul necesităţilor.

În aprecierea *unei* informaţii se are în vedere şi *valoarea sursei*; uneori cunoaşterea valorii sursei ajută *să se* poată aprecia just, însuşi fondul informaţiei.

41. Analiza unei informaţii se face. Mai întâi în mod singular şi apoi în ansamblul situaţiei; în *această* ordine de *idei*, trebuie să te ţinu seama de specificul pe cârc-l

Prezintă fiecare situaţie.

Se face apel într-o largă măsură la cunoştinţele generale şi profesionale ale celor chemaţi să *facă această analiză*, pentru a se stabili dacă informaţia este în acord cu *principiile generale de organizare*, de întrebuinţare etc… unele din ele permanente în

Toate *armatele*.

42. *Analiza informaţiilor se* concretizează în scris, într-un număr oarecare de piese, al căror *cuprins şi formă variază după* situaţie şi natura informaţiilor ce se

studiază.

Aceste lucrări pot îmbrăca în general, următoarele forme:

*Hărţi, schiţe sau oleate**, *pe care se* înregistrează diferitele informaţii primite

Asupra dispozitivului, dislocării etc.

Grafice, când e vorba de a reprezenta în mod sintetic şi comparativ o serie *de*

Cifre, date statistice sau alte asemenea elemente;

Tabele cu un cuprins variabil;

Rezumate informative, când e vorba de a prezenta în mod succint, un ansamblu

De informaţii multiple, care trebuie triate sub raportul valorii.

Întreaga această activitate constituie „documentarea interioară” a organului de *informaţii*; *aceste piese nu trebuie să iasă din comandament sau* să *fie prezentate în această formă neinterpretate comandantului respectiv*.

C. Interpretarea informaţiilor

43. *Interpretarea urmăreşte a stabili modul* cum trebuie înţeles cuprinsul unei *informaţii, completând-o în părţile în care prezintă* lacune, *fără* însă a-*i* altera fondul

O bună interpretare nu se poate face decât dacă prin analiza făcută *anterior* s-a *reuşit* a *se defini o serie de elemente reale* şi *pozitive*. *Se cere deci*, (*fin partea celor chemaţi* a *face această interpretare, multă perspicacitate*, pentru a nu *confunda elementele de ordin ipotetic, găsite ca logice şi probabile, cu* dementele pozitive, *rezultate din studiul posibilităţilor*.

Rezultatul interpretării fiecărei informaţii se concentrează într-o concluzie care trebuie să scoată în evidenţă, în special, consecinţele ce decurg asupra situaţiei.

44. *Pentru ca opera de interpretare* să *fie utilă, cei chemaţi* şi *producă asemenea lucrări trebuie să*

cunoască perfect situaţia trupelor proprii, planurile şi intenţiile

Comandantului st, în general, întrraga situaţie de ansamblu, în care se înscrie event*mentul* ce se *interpretează*.

Opera de *interpretare cere* ofiţerilor chemaţi să o îndeplinească mult caracter, pentru *a* nu su ren *Alterări ţi* influenţe *pe* care le-ar *putea* exercita cunoaşterea situaţiei proprii.

D. Sinteza informaţiilor

45. Concentrarea *concluziilor celor* mai importante şi probabile care, *prin* indicaţiile *ce cuprind*, *permit să se* stabilească *o situaţie* viitoare, conţine ultima parte *a* activităţii referitoare la studiul informaţiilor *şi* se numeşte *sinteza informaţiilor*.

După natura informaţiilor studiate *în* raport *cu nevoile care le-au* creat, această *activitate* se materializează după caz, *în*:

Studii informative *şi*

Sinteze informative.

46. *Studiile informative se întocmesc pentru ch*estiunile *importante şi de o dezvoltare mare*.

Uneori, *aceste piese pot* fi *răspândite*, *după* cum *se va arăta în capitolul următor*.

47. *Lucrarea principală şi caracteristică o constituie însă*, *sinteza informativă Această piesă poate fi de două feluri*:

Generală, *atunci când se referă la o situaţie de ansamblu şi serveşte comandantului* la *întocmirea planului de manevră sau a hotărârii* (*când e vorba de operaţiuni*);

Parţială, *când se referă numai la o parte din situaţia inamicului*, *de exemplu*: *organizare*, *dotare*, *procedee speciale de luptă*, *situaţie politică*, *valoarea comandamentului* etc. *Uneori aceste situaţii speciale pot obliga pe comandant să-şi* modifice *şi să-şi completeze*

primele hotărâri, cu noi dispoziţii necesare.

Sinteza informativi este o piesă scurtă şi trebuie să cuprindă concluzii precise, cât mai reale şi la curent cu cele mai recente informaţii asupra inamicului. Ea *se referi în general la*:

Activitatea inamicului (*când este ceva caracteristic*);

Totalul forţelor şi capacitatea combativă;

Dispozitivul inamic (*pe o schiţă*);

Concluzii operative, în care se arată care sunt posibilităţile inamicului în timp şi spaţiu pentru a *contracara operaţiunile noastre.*

Aceste concluzii se pot prezenta uneori, sub formă de ipoteze, şeful organului de informaţii trebuie să arate însă clar, care din ele este, după părerea sa ipoteză cea mai probabilă.

4§. *Sinteza informativă este prezentată pentru aprobare şefului de Stat-Major, la marile unităţi sau comandantului de regiment* (*batalion, divizion corp aparte*), *la micile unităţi*; *aceştia trebuie să controleze modul cum s-a făcut interpretarea diferitelor categorii de informaţii.*

49. În războiul de mişcare şi în special la micile unităţi, sinteza informativă se poate limita uneori, la o simplă concluzie, care se prezintă odată cu harta, pe care sunt trecute interpretate, ultimele informaţii primite.

50. Concluziile, la care se ajung prin lucrările de studii informative nu trebuie să cuprindă soluţii pentru întrebuinţarea trupelor proprii fi aici *Mi*>*e-tu* sau *mdkaţU 4 ê ordin operativ*.

CAPITOLUL 5 *Răspândirea informaţiilor*

51. Răspândirea informaţiilor urmăreşte să aducă la cunoştinţa comandamentelor

Şi unităţilor interesate în forma cea mai potrivită nevoilor fiecăreia – informaţiile e s-au putut culege până la o dată oarecare.

52. Răspândirea unei informaţii se face, de regulă, numai după ce a fost în prealabil studiată de organul respectiv de informaţii.

Aşadar, nu toate informaţiile se răspândesc; unele din ele servesc numai la documentarea interioară a organului de informaţii.

Această prescripţiune nu se aplică *mijloacelor de cântare*, acestea din contră au obligaţia să înainteze imediat şi iară niciun triaj, organului informativ respectiv, toate informaţiile ce procură.

Exploatarea ce se dă informaţiilor diferă aşadar de la caz la caz, iar lucrările ce rezultă îmbracă diferite forme determinate atât de cuprinsul şi valoarea informaţiilor, cât şi de necesităţile care le-au creat.

53. Răspândirea informaţiilor se face urmându-se de regulă, cele trei direcţii cunoscute:

Către comandamentul sau unitatea superioară;

— Către comandamentul sau unitatea inferioară;

Către comandamentul sau unitatea vecină.

54. Ordinea de precădere în care se răspândesc informaţiile este determinată de

Necesitatea de informare.

De regulă, informaţiile se trimit *ierarhic* folosindu-se căile normale şi mijloacele de transmisiuni obişnuite. Sunt ocazii însă, când importanţa şi urgenţa unei informaţii

Impun ca ea să fie transmisă şi direct organelor interesate.

55. Răspândirea informaţiilor se face:

Imediat, pentru informaţiile importante şi care necesită o exploatare urgentă. În acest scop se folosesc cele mai rapide mijloace de transmisiuni.

Aceste informaţii se răspândesc sub formă de:

Note informative;

Rapoarte speciale de informaţii.

— *Zilnic* (de regulă la sfârşitul unei zile de

operaţiuni)» Piesele care se întocmesc pentru răspândirea zilnică a informaţiilor au un caracter mai dezvoltat şi urmăresc a determina situaţiile inamicului în ansamblul lor. În această categorie de piese intră:

Buletinul de informaţii;

Raportul informativ;

Capitolul *„inamicul"* din ordinele de operaţii şi

„Comunicatele oficiale" uit armatelor sau ale MCG.

Caracterde *docurmsemenea informaţii sunt răspândire, de regulă, sub formt – tăfrtfor iAr seamă şi Mimat ihr informattm*.

56. Răspândirea informaţiikft trebuie şi se organizeze metodic *şi după* un plan *dinainte stabilit*

În acest scop. Şefii! De Stat-Major la marile imitaţi şi comandantul la *micile* unităţi stabilesc lista destinatarilor ţi fixeazi mijloacele de transmisiune, pentru a se realiza Distrarea secretului *şi* maximum de repeziciune.

57. În cele ce urmează» sedau câteva *indicaţii asupra* cuprinsului di feritelor piese enunţate mai sus.

AtMf informaţia

Se fhtocmeşte pentru informaţiile importante, care necesită o exploatare imediată când este necesar, se arată *şi sursa* de unde provin informaţiile respective. Se transmite prin cele mai *rapide* mijloace de transmisiuni. De regulă, nu conţine concluzii, dat fiind cuprinsul oarecum redus al notei

Buletinul 4 informaţii*

Este o piesă care se anexează, de regulă, ordinelor de operaţii şi în care se *înregistrează* informaţiile importante din cursul unei zile de operaţii. Cuprinde, în general, următoarele capitole:

Activitatea inamicului: terestră, aeriană şi eventual navală de la ultimul buletin, fă cazul ofensivei inamice este indispensabil să se arate linia atinsă de primele *I* elemente şi direcţiile generale de înaintare; în defensivă,

cât mai multe detalii asupra *I* organizaţiilor efectuate, modul de ocupare etc.

Totul este în raport cu eşalonul pentru care se întocmeşte această piesă şi situaţia tactică speciali în care se *găsesc* unităţile sau MU respective.

Dispozitive: al liniei de luptă (pentru micile unităţi, locul armelor automate, al artileriei sau altor armamente şi mijloace speciale), locul rezervelor, serviciilor etc.

Unităţi identificate: se semnalează numai unităţile noi, necunoscute până atunci şi numai acelea care interesează zona respectivă.

Diverse informaţii: fă acest capitol se înregistrează *pe surse*, diferitele informaţii ce pot interesa eşalonul respectiv. În general, aceste informaţii au nevoie de verificare şi deci trebuie luate ca atare

Concluzii: se concretizează operaţiunea cea mai posibilă ce se poate atribui inamicului pentru ziua următoare şi posibilităţile sale.

Raportul informativ

Are în general aceeaşi factură ca şi *buletinul de informaţii*: Se întocmeşte de regulă la sfârşitul zilei sau după o operaţiune importantă şi se înaintează numai autorităţilor superioare.

Spre deosebire de buletin, într-un raport informativ *at* pot *trece* ta piu* *ţi ms Ée informaţii care nu sunt complet verificate sau care prin* satura *sau importanţa tot trebuie să fie cunoscute de eşalonul imediat superior* sau *de* alte eşaloane *superioare sau vecine*.

Capitolul „inamicul” (*Din ordinele de operaţii*)

Acest capitol sintetizează situaţia şi posibilităţile inamicului, aşa după cum sunt *apreciate de comandantul respectiv*.

La micile unităţi, acest capitol înlocuieşte de cele mai multe ori buletinul de informaţii, care nu se întocmeşte decât atunci când sunt informaţii importante de

Transmis.

Această dispoziţie se va putea aplica uneori şi la MU, mai ales în războiul modern Comunicatele oficiale

Se prezintă, de regulă, sub forma unor buletine de informaţii zilnice, în care se înregistrează, în linii mari, operaţiunile inamicului, în paralel cu ale trupelor proprii.

Ele sunt destinate publicităţii şi au drept scop a informa, în general, populaţia civilă din ţară şi străinătate asupra mersului operaţiunilor.

Prin natura lucrurilor, aceste piese devin documente de propagandă

Se întocmesc de regulă de MCG sau chiar de armată (*atunci când un asemenea comandament duce singur, pe contul său o operaţiune*) *şi după anumite directive date de Guvern sau de Comandamentul suprem*.

TITLUL II. CONTRAINFORMATH

CAPITOLUL 1 *Generalităţi*

Activitatea contrain formativă

58. *Activitatea contrainformativă înglobează totalitatea măsurilor luate în* scopul

De:

A împiedica acţiunea informativă a inamicului;

A preîntâmpina şi împiedica manifestările de orice fel ale acţiunii subversive.

59. *Acţiunea informativă* a inamicului se *manifestă aşa* cum rezultă din Titlul 1 *al* acestui regulament (Informaţii).

60. *Acţiunea subversivă* se *manifestă*, *în general*, prin:

Propaganda dăunătoare, *urmărind zdruncinarea* moralului armatei şi naţiunii;

Acte politice, sociale, religioase etc., urmărind zdruncinarea unităţii naţionale *ori* a actualei aşezări de stat;

Acte de sabotaj, urmărind a paraliza sau micşora asemenea activităţi în legătură cu apărarea naţională;

21S

Nafe a naţiunii prin *atentate cei prin* distrugerea unor lucrări sau instalaţii de importantă VEBĂ pom apărarea naţională.

61. *Caracteristicile generate* ale acţiunii subversive sunt:

Atacă toate sectoarele vieţii naţionale a statului;

— Câne dusă continuu atât în timp de pace, cât şi în timp de război;

Exploatează fără excepţie orice stare desfăşurahilă. Locală sau generală.

Poate *există chiar* dacă erectele ei ou s-au făcut încă simţite.

62. *Comomhimentul* este obligat *a lua măsurile contrainformative necesare pentru a asigura*:

Desfăşurarea nestânjenită a operaţiunilor:

— O stare de spirit liniştită şi un moral ridicat al trupelor şi populaţiei civile* în acest scop el îndrumează întreaga activitate contrainformativă.

63. Activitatea contram formaţi và cuprinde:

a) o acţiune de documentare continuă manifestându-se prin:

Culegerea de date şi informaţii;

— Studiul lor; urmat de propuneri;

Răspândirea informaţiilor.

b) Măsuri practice contrainformative spre a preîntâmpina şi împiedica activitatea informativă şi subversivă a inamicului.

64. Activitatea contrainformativi se bazează în special pe prevedere. Aceasta se realizează prin *preocuparea constantă, încă din timp de pace, asupra tuturor probleme/or de ordin contrainformativ* şi prin promptitudine şi hotărâre în luarea măsurilor de ordin contrainformativ.

CAPITOLUL 2 *Organizare şi atribuţii*

65. Activitatea contrainformativă este dusă prin

organe de conducere şi mijloace de execuţie.

Organele de conducere sunt în general – aceleaşi ce desfăşoară şi activitatea informativă şi anume:

Serviciul de informaţii regimentar;

Secţia (biroul) *2* de la comandamentele de MU. Mijloacele de execuţie sunt:

À) *organice*, aparţinând unităţilor şi mărilor unităţi conform tabelelor de efective:

Personal specializat;

Unităţi de poliţie;

— Unităţi de jandarmi, organice (sau puse la dispoziţie temporar), b) *neorganice*, aparţinând teritoriului sau altor activităţi ca:

Jandarmeria teritorială;

— Unităţile de grăniceri; Vwunităţile de pază;

Organele de poliţie;

C alte organe ce au între atribuţiile k

TSM – jtk Serviciul de informaţii regimentar conduce t activitatea contrainformatiirl în unitatea şi zona respectivi.

Atribuţiile ofiţerului informator şi problemele de care el este tmot se ocupa în

Mod continuu sunt prevăzute în:

Regulamentul Serviciului Interior (art. 65);

Instrucţiunile şi ordinele contrainformative.

67. Secţia (biroul) 2 conduce întreaga activitate contrainformativi, în cadru, mani

Unităţi respective conformându-se:

Prescripţiilor din „Regulamentul asupra funcţionării statelor majore în campantf*;

— „Instrucţiunilor generale conuainformativtf*;

Ordinelor eşaloanelor superioare şi îndrumărilor date de către comandantul MU.

68. Şeful secţiei (biroului) 2 organizează şi conduce activitatea contrainformativă pe întreaga zonă a marii unităţi respective, coordonând activitatea tuturor

mijloacelor

Organice şi neorganice aflate în acea zonă.

69. Din punctul de vedere al aplicării măsurilor contrainformative, secţia (biroul) 2 poate atribui unităţilor în subordine zone contrainformative.

În principiu, însă, fiecare unitate este răspunzătoare de aplicarea măsurilor contrainformative în cantonamentul ce ocupă sau în zona de acţiune respectivi

CAPITOLUL 3 Funcţionare

70. Documentarea contrainformaţiei în campanie are la bază datele statistice fi informative, adunate încă din timp de pace.

Aceste date trebuie completate prin culegerea de informaţii de amănunt din zona respectivă şi în raport cu situaţia tactică în care se găseşte unitatea.

71. Culegerea acestor informaţii se face prin mijloacele arătate la art 63.

În organizarea acestei culegeri de informată, şeful organului de contrainformaţii va trebui să ţină seama de:

Situaţia tactică a trupelor proprii (dispozitiv, zone, legături, transmisiuni, stare de spirit şi moral);

Situaţia generală contrainformativă (a eşalonului superior);

Cererile de informaţii sau de verificări ale MU sau trupelor vecine.

72. Organizarea culegerii de informaţii se concretizează în *„planul de contra-informaţii”* (art. 84).

73. Pentru studiul datelor şi informaţiilor necesare documentării contrainformative se va proceda, în general, după normele arătate la Titlul I (art. 35 – 50).

Rezultatul acestei activităţi se concretizează în *sinteze ţi studii*.

Sinteza contrainformativă, cuprinde, în general, următoarele capitole:

Starea de spirit (în concordanţe, la trupe şi

populaţia civilă);

umanitatea informatrvà desfăşurat* de inamic (evenimente petrecute);

Oeţiunea subversivă (manifestările recente pe front şi în *spatele* frontului);

Concluzii (demente care ar putea interveni sau influenţa desfăşurarea *normală a* operaţiunilor).

Stttdtife se înrocmesc pentru problemele de importanţă mai mare.

74. Răspândirea datelor *şi* informaţiilor asupra problemelor *contra în formative urmează, în* general, normele *arătate la* Titlul! (art. 51 – 57).

75. Se în pune o deosebită grijă ca *răspândirea unor anume informaţii să nupny. Ducă efecte dàună toane*.

Totuşi în anumite împrejurări, va fi necesar să se orienteze eşaloanele în subordine pentru a *k* pune în situaţia de a putea face faţă împrejurărilor. 78. Informaţiile interne pot fi răspândite sub formă de: – note.

Stadii şi

Buletine contra în forma rive.

Notele şi studiile contrainformative se întocmesc şi se răspândesc după norme *similare celor indicată* pentru notele şi studiile informative (art 46; 51 – 57). Buletinul contrainformativ cuprinde, ui general, următoarele capitole:

a) *Activitatea informativa* desfăşurată de inamic.

b) *Acţiunea subversivă*: manifestările ultime pe front şi în spatele frontului.

c) *Starea de spirit* a populaţiei civile din zonă.

d) *Concluzii*: aprecieri asupra situaţiei contrainformative, în legătură cu desfăşurarea operaţiunilor.

77. Pentru eşalonul superior, situaţia contrainformativă se concretizează în *„rapoarte contrainformative**!

Un capitol principal în raportul contrainformativ îl va forma, *f starea de spirit în comandamente şi la trupe*”.

78. Raporturile dintre comandamente şi autorităţile militare şi civile ale teritoriului sunt:

În zona de operaţiuni toate autorităţile civile şi militare trec în baza legii stării de asediu – sub autoritatea comandamentului militar respectiv;

— Bi zona interioară, raporturile dintre comandamentele militare şi autorităţile militare şi civile de pe teritoriu, rezultată din legile, ordonanţele şi dispoziţiile date, în legătură cu starea de război.

CAPITOLUL 4 Măsuri contrainformative

79. Regulamentele în vigoare prescriu o serie de măsuri de ordin general, care au drept scop să împiedice activitatea informativă şi subversivi a inamicului.

Comandamentele, trupele şi serviciile armatei sunt obligate să respecte în totul aceste prescripţii, iar organele informative vor exercita un singur control pentru ca aceste dispoziţii să fie aplicate şi continuu adaptate la situaţie.

80 Măsurile generale pentru împiedicarea acţiunii wrformauv a maâmcu Kiv * «*

«rătaic în mod detailat în „Instrucţiunile Generale Contrainformattve”. Câte completează acest regulament

Măsurile speciale pentru completarea camuflajului ţi asigurarea secretului operaţiunilor, rezultând din situaţia tactici a fiecărei unităţi (mari unităţi sau formanuni) * se vor hotărî de fiecare organ informativ în parte.

81 Măsurile destinate a împiedica *acţiunea terorista*, cad, de asemenea, în general, la grijă organelor teritoriale şi, în special, în seama poliţiei şi jartdarrnetiet.

Comandamentele operative vot fi obligate să ia cunoştinţa de măsurile în vigoare în zona respectivă şi ai camufleze mai ales pe cele referitoare la paza şi siguranţa lucrărilor de artă şi instalaţiilor pe care le

folosesc.

83. Acţiunea de *contrapropagandă* se manifestă:

Hi cadrul unităţilor şi serviciilor armatei pentru menţinerea unui moral ridicat; este sferă de educaţie militari şi naţional-patriotică, intrând în saretnacomandanţilor

De toate gradele;

În rândurile populaţiei civile pentru menţinerea unei bune stări de spirit; această

Acţiune se desfăşoară prin grija subsecretariatului de stat al Propagandei, care va fi ajutat în măsură nelimitată de comandamentele operative superioare, prin măsurile practice preventive şi respective (ordonanţe, manifeste etc.) ce te vor lua în raport

Cu situaţia tactică şi situaţia de ansamblu internă şi externă.

84. Întreaga activitate contrainformativă se concretizează într-un *Plan de contra-informaţii* care cuprinde:

În prima parte organizarea culegerii de informaţii şi documentarea contra.

Informativă;

În a doua parte, măsurile propuse pentru împiedicarea acţiunii informative a inamicului şi mai ales măsurile pentru a preîntâmpina şi împiedica manifestările de

Orice fel ale acţiunii subversive.

TITLUL III. INSTRUCŢIA INFORMATIVĂ ŞI CXWTRAINFORMAITVÀ

85. Instrucţia informativă şi contrainformativă în armată urmăreşte să satisfacă următoarele necesităţi:

Să orienteze un număr cât mai mare de ofiţeri şi în special pe viitorii comandanţi de MU şi pe toţi ofiţerii de Stat-Major asupra metodelor de lucru folosite de secţia

(biroul) 2;

Să pregătească pentru misiunea lor de război pe

ofiţerii secţiilor (birourilor) 2, inclusiv interpreţii şi ofiţerii informatori ai unităţilotţ

— Să răspândească din timp informaţiile necesare, astfel ca toţi ofiţerii şi subofiţerii armatei să aibă unele noţiuni generale asupra armatelor vecine;

Să iniţieze cadrele şi trupa asupra metodelor de informaţie ale armatelor străine, spre a fi în măsură a le combate.

86. Instrucţia personalului folosit în serviciul de informaţii şi contrainformaţii se va organiza, în general, după următoarele norme:

„Fmtgàrtrra o/îâÉrêÈat athwpmhhi secţiei (biroului) Z a interpreţilor şi pena. Wtmănfoikzsit 01 privic Mc specialr tfr întremoţii se va race prin grija Marelui Stet. *Mă/*orfăil

Pregătirea ofiţerilor informatori de la unităţi, prin grija comandamentelor de corp de *vmatà* respective, conform directivelor dite de Marele Stat-Major).

Profţltirea ofiţerilor destinaţi să încadreze serviciile de informaţii ale artileriei fi aeronauticii prin grija Inspectoratului General al Artileriei şi Comandamentului Forţelor Aeriene.

67. Programele de instrucţie ale personalului folosit în serviciul de informaţii şi conrrainformant vor cuprinde în general:

a) *Pentru ofiferii secţiei (biroului) 2 şi* ofiţerii informatori *de la imitaţi*: cunoaşterea aprofundată a armatelor vecine;

cunoaşterea hărtizor, prescurtărilor şi terminologiei armatelor străine; * cunoaşterea mijloacelor şi procedeelor de informaţii ale armatelor străine fu *măsurilor* de luat pentru a paraliza acţiunea;

— Cunoaşterea acţiunilor subversive şi a măsurilor indicate a *se* lua, spre a le face

Faţi.

Aplicapi pentru cunoaşterea tehnicii căutării şi

studiului diferitelor categorii de *informaţii*.

Scopul acestei instrucţii este de a forma *reflexele* căutării şi studiului rapid al informaţiilor primite, în care scop materiile de predat vor fi gradate în raport cu eşalonul la care aceşti ofiţeri sunt destinaţi à funcţiona, b) *Pentru interpreţi*

Studiul organizării armatelor străine;

— Cunoaşterea *perfectă* a terminologiei şi prescurtărilor militare străine;

Procedee de întrebuinţat pentru interogarea prizonierilor şi

— Traducerea şi interpretarea unor categorii de documente militare străine.

88. Comandanţii de MU vor putea delega pe şefii secţiei (biroului) 2 să inspecteze modul cum se aplică diferite instrucţiuni informative şi contrainformative, în comandamentele şi unităţile din subordine, precum şi gradul de instrucţie al personalului din serviciile de informaţii şi contrainformaţii. Comisia de elaborare:

General David Popescu subşeful Marelui Stat-Major;

Colonel Ilie Creţul eseu Şeful Secţiei a 2-a din Marele Stat-Major;

— Locotenent-colonel Gheorghe Balaşiu – subşeful Secţiei a 2-a; *

Locotenent-colonel Alexandru Cazlachi din M. St. M;

Locotenent-colonel Radu Dinulescu din MStM;

Locotenent-colonel Nicolae Popescu Poiana din MStM;

Maior Gheorghe Nicolae Petrescu din MStM

Biblioteca Muzeului Militar central 12 291

Propagandişti (*iridemisti*, *pùtuka-sacâau ţi un%ioţi*). *Teroriști*.

Agenţi de sabotaj.

Ministerul Apărării Naţionale Marele Stat-Major Scria C Secţia a lt – a *No*. 7 601

INSTRUCŢIUNI *GENERALE*

CONTRAINTORMAÂTVE *FENTRU AUTORITĂŢI* CIVILE, INSTITUŢII *AUTONOME*, ÎNTREPRINDERI *DE STAT* ŞI PARTICULARE

SCOP:

Pentru apărarea intereselor generale ale Statului şi realizarea mobilizării forţelor armatei în cele mai perfecte condiţiuni de siguranţă, este necesar ca în interiorul

Fiecărui departament, instituţie, asociaţievpatriotica sau întreprindere particulară «care prin activitatea lor sunt chemate să contribuie la mărirea potenţialului naţiunii să se organizeze un serviciu de contrainformaţii

Această activitate de contrainformaţii urmăreşte înfăptuirea unei strânse colaborări între autorităţi şi cetăţenii ţării, pentru împiedicarea spionajului, acţiunilor subversive şi teroriste, prin păstrarea secretului, prin informarea la timp a organelor de execuţie şi mai ales prin dezvoltarea unui spirit de disciplină şi a unei profonde dragoste de patrie.

Cei chemaţi să aplice aceste instrucţiuni, vor trebui să fie convinşi de importanţa lor, mai ales în împrejurările prin care trece ţara în momentele actuale şi să-şi dea toată silinţa să le execute cu cea mai mare stricteţe.

Trebuie ţinut seama că, oricât de precis şi bine redactate ar fi aceste instrucţiuni, dacă executanţii *ou* vor lucra cu toată conştiinţa, cu toată pasiunea şi dacă nu vor pune mai presus de persoana lor interesele superioare ale naţiunii, activitatea ce vor desfăşura nu va da rezultatele dorite.

Instrucţiunile au fost împărţite în trai părţi;

1 În prima parte, se dau noţiuni generale asupra activităţii informative, subversive şi teroriste şi are drept scop:

Să familiarizeze autorităţile civile cu modul cum duşmanii noştri lucrează pentru subminarea statului, şi

— Să contribuie la educaţia contrainformativă a funcţionarilor, lucrătorilor, elevilor şi în general a tuturor cetăţenilor.

2 În partea a doua, se expun principiile de organizare şi funcţionare a serviciilor de contrainformaţii la autorităţi şi întreprinderi, pentru a combate activitatea dăunătoare a spionilor, teroriştilor şi instigatorilor.

Partea a *treia, expune organizarea serviciilor* de *contrainformaţii la diferitek*

F >cpartamente şi *Regii Autonome* (*schematic*) şi *unele indicaţiuni asupra încadrării, evidenţei* şi *pră Mcmetor de urmărit*.

PARTEA/-a

Moţiuni generale asupra activităţii informative şi smâversive

Acţiunea serviciilor străine de informaţii, precum şi activitatea lor subversivi, se *manifestă sub următoarele* aspecte;

a) o acţiune cu caracter pur informativ, sau de spionaj, urmărind culegerea de *date, cât mai complete şi precise, asupra armatei* noastre, cât şi asupra tuturor chestiunilor în legătură cu apărarea naţională.

b) o activitate subversivă, urmărind tulburarea ordinii şi subminarea statului prin:

Propaganda cu caracter *politic*, social, indent ist ai religios;

Acte de terorism;

Acţiuni de sabotaj.

Străina realizează această activitate prin: spioni, propagandişti, terorişti etc.

I. *SPIONAJUL*

Prin spionaj se urmăreşte procurarea de informaţi uni privitoare la situaţia militară, *poHücă* şi economică, factori care au un rol covârşitor în pregătirea naţiunii pentru război.

Serviciile de *spionaj* urmăresc ca să afle *cine deţine*

informaţiunea căutată şi *cum este păzită*, pentru ca apoi să întrebuinţeze toate mijloacele posibile, ca să intre în posesiunea ei.

Spionajul se exercită permanent, în timp de pace, se intensifică pe timpul tensiunii

Diplomatice şi se dezvoltă la maximum cu începere din ziua mobilizării.

Informatori pot fi:

Militarul, funcţionarul, lucrătorul sau orice cetăţean, care discută în public, între ei sau cu persoane particulare, chestiuni de natură secretă în legătură cu armată sau cu serviciul ce îndeplineşte;

— Militarii, funcţionarii sau maiştrii deţinători de documente secrete, care din neatenţie sau neglijenţă în serviciu, lasă în mod involuntar să le fie sustrase;

Orice militar, funcţionar, ziarist, maistru sau lucrător, care cu ştiinţă divulgă sau predă organizaţiilor de spionaj, informaţiuni sau documente secrete în legătură cu siguranţa şi apărarea ţării;

— Orice militar, funcţionar sau maistru care divulgă, în afară de serviciu, oricărei persoane străine de serviciul său, sau presei, informaţiuni în legătură cu interesele generale ale statului şi apărarea ţării;

Presa şi diferitele publicaţiuni, în care se discută chestiuni politice, sociale, economice sau militare în legătură cu siguranţa şi apărarea ţarii.

Miih

Folosite

Mijloacele folosite în dezvoltarea activităţii de spionaj sunt cele oficiate: automaţii, ataşaţii militari şi comerciali, membru diferitelor comisiuni; quasi oficiale: < schimb de studenţi etc., şi oculte: agenţii.

a) *Mijloacele oficiate*: culeg în Formaţiuni la adăpostul dreptului i se folosesc în acest scop de:

Militarii şi funcţionarii cu care, fiind în relaţium de prietenie, discuta în legătura cu serviciul la care

lucrează şi fac aprecieri din care se pot trage concluzii folositoare;

— Diferite publicaţiuni (reviste, broşuri, statistici, ziare etc.) pe care şi le procura din comerţ sau alte mijloace;

Ceea ce văd şi în special ceea ce aud discutându-se în public, la diferite întrunin, în dezbaterile diferitelor comisiuni, conversaţii surprinse etc.

b) *Quasi oficiale*.

La adăpostul unor organizaţiuni quasi oficiale, cum ar fi excursiumle, schimbunic de funcţionari, studenţi şi de specialişti, echipe sportive, se pot procura informaţiuni foarte importante mai ales că printre aceştia se găsesc întotdeauna clemente specializate în această direcţie.

c) *Mijloacele oculte*, *agenturi de spionaj*, după funcţiunile ce îndeplinesc se împart în următoarele categorii: observator, recrutor, rezident, curia, controlor.

I

Observatorul

Face investigaţii pentru a descoperi, atât terenurile prielnice pentru dezvoltarea acţiunii de spionaj, cât şi persoanele care, fiind în măsură să procure informaţiuni, s-ar preta la acte de trădare.

Pe acestea le urmăresc în mod discret, se informează asupra lor şi când s-au convins că au o slăbiciune oarecare (le place băutura, femeile, jocurile de noroc, stupefiantele etc.) sau au datorii ori nutresc sentimente ostile ţării, le dă în primirea unui agent recrutor

Agentul recrutor

Urmăreşte individul dat în primire de observator, leagă prietenie cu el şi sub masca aceasta speculându-i slăbiciunea, îl angajează în mod treptat, pe nesimţite, în organizaţia pentru care lucrează, cu care nu întotdeauna îl pune în contact.

Rezidentul

Este un agent stabilit pe teritoriul ţării; rolul său poate fi de observator, recrutor sau procurator de informaţiuni, prin sine însuşi sau prin intermediul altor persoane.

Curierul

Face legătura între organizaţia de spionaj şi rezidenţii respectivi, sau între diferiţi membrii ai organizaţiei. Rolul lor de căpetenie este însă de a lua documentele secrete

PH şi instrucţiuni

Ale misiunea să supravegheze activitatea agenţilor care nu se bucură de toată încrederea organizaţiei centrale.

Serveşte drept foc de întâlnire a rezidentului şi curierului; *de obicei alta decât cea poprit şi foarte des schimbată*

I. *Elemente întrebuinţate că agenţi*;

«— *Dezertorii din armata noastră în străinătate, cei certaţi cu justiţia şi emigranţii, apreciaţi că ar putea îndeplini acest serviciu, după instruirea lor, dau o declaraţie scrie şi sunt înarmaţi cu legitimaţii false. Foarte adesea aceştia sunt forţaţi să primească a intra în serviciu, sub ameninţarea că dacă se opun, vor fi expulzaţi. Parte din ofiţerii de rezervă şi funcţionarii minoritari. Aceştia împinşi de sentimente ostile ţării şi de perspectiva unei repezi îmbogăţiri pe această cale, sunt uşor câştigaţi de către serviciile de spionaj străine*.

Minoritarii de pe teritoriul ţării cu legături de rudenie peste graniţă, transmit organizaţiilor de spionaj străine; *prin rudele ce vin să-i viziteze în ţară, sau duc chiar personal, când, sub acelaşi motiv se duc în străinătate secrete ce le deţin în virtutea funcţiunii ce îndeplinesc în diferite servicii publice sau de la rudeniile care se găsesc Ea astfel de funcţiuni*

Studenţii minoritari duşi la studii în străinătate, pe

care serviciile de spionaj îi urmăresc şi speculând slăbiciunile fiecăruia, îi angajează.

Minoritarii de pe moşiile ce încalcă frontiera sau din satele şi oraşele de pe lângă frontieră.

Aceştia cunoscând modul cum se face paza frontierei şi împinşi de ura ce au contra statului român, sunt utilizaţi ca gazde conspirative, curieri sau călăuze.

Personalul minoritar, din diferite instituţiuni şi întreprinderi particulare, industriale, comerciale sau financiare, societăţi cu caracter sportiv, care procură personal formaţiuni sau transportă corespondenţa între centre şi agenţii respectivi.

Personalul minoritar sau străin de la CF. *aviaţie, marină, care trece peste graniţă cu diferite trenuri* (*mecanic, conductor tren, frânar, şef în vagoane restaurant şi vagoane de dormit ele*); *ei pot face serviciul de curier în bune condiţiuni şi eu puţine riscuri.*

— Hotelierii şi personalul de serviciu din toate hotelurile.

R Femeile de moravuri uşoare şi personalul de serviciu din diferite localuri, câte aud şi transmit discuţiunile din astfel de ocaziuni.

Personalul aflat în serviciul privat al funcţionarilor cât şi cel folosit în diferite servicii publice ca: *bufetieri, chioşcari, meseriaşi cu ocazia diferitelor reparaţiuni, şoferi* etc.

4. Procedee pentru recrutarea agenţilor:

a) Ademenirea cu turne man de bani Bann constituie, la special pentru tentrefcÉ de spionaj» mijlocul principal pentru recrutarea agenţilor, te promit lefuri tue lunare şi prime pentru informaţiile sau documentele mai importante.

b) Ademenirea prin promisiuni de funcţiuni importante şi bine retribuite, ce kw

Ce doresc a se stabili ulterior în ţara pentru care lucrează.

c) Căsătoria diferiţilor funcţionari din instituţiile de stat cu femei frumoase aflate

În serviciile de spionaj.

Acestor *femei* li *se* constituie dote importante, pentru a şi putea permite luxul

Să *trăiască pe* picior *larg* şi li se dau instrucţiuni să lege relaţii cât mai intime ea persoane care deţin funcţiuni importante în şut, în scopul de a culege pe această cak

Tot felul de informaţiuni.

d) Acordarea capitalului necesar pentru deschiderea unui magazin sau atelier. Spre a da agentului posibilitatea *să* lucreze *în* folosul organizaţiei sub masca unei ocupaţii oarecare.

5. Cum lucrează agenţii:

A. *Procedee pentru trecerea frontierei*.

Cu legitimaţii false; *pentru a nu G* recunoscuţi de organele poliţiei noastre de

Frontieră, *agenţii sunt înarmaţi cu acte de identitate false*.

Cu paşapoarte oficiale, *sau cu bilete de trecere* a frontierei, pentru persoanele

Care posedă terenuri ce încalecă frontiera.

B. *Procedee întrebuinţate pentru procurarea informaţiunilot* a) *Cel mai simplu şi mai uşor mijloc* este observarea personală *Un agent bine pregătit poate atrage* mult folos din:

Participarea, *ca simplu spectator*, *la* diferite întruniri, *manifestări* etc.; – *exercitarea unui comerţ* ambulant, în apropierea sau în interiorul unei

Instituţiuni de stat, *sau întreprindere*;

Angajarea de conversaţii, *în* aparenţă inofensive, cu funcţionarii sau cu cei ce lucrează *în diferite întreprinderi*; în *acest fel* aceştia devin colaboratori *involuntari*, inconştienţi *şi gratuiţi*, săvârşind prin uşurinţă *indiscreţiuni* grave.

b) *Cele mai preţioase şi mai* sigure informaţiuni, agenţii le procură prin colaboratorii *lor conştienţi*. *Pe aceştia îi* angajează în mod treptat, căutând la început să le câştige *prin diferite mijloace* numai prietenia.

c) *Exploatarea ziarelor şi* diferitelor publicaţiuni care constituie un mijloc de informare *foarte comod*; *ziarele* publică de multe ori chestiuni şi chiar detalii, care au interesează *atât publicul*, *cât mai* ales folosesc serviciului de spionaj străin.

d) *Procurarea de la* domiciliul funcţionarului a documentelor secrete, care uneori sunt duse *pentru lucru* acasă. În aceste cazuri, sub masca oamenilor de serviciu, cer acelor de acasă în numele funcţionarului servieta sau documentele spre ale duce la srirs Jr & predate agenţilor de spionaj. DecLarepmo

Naiul din mvkàûi privat al funcţionarului e) Furtul valizelor sau pachetelor cu corespondenţa secretă pe timpul transporrului. Atât de la *organele poşte* Ic, cât şi de la *di feriţi* curieri.

f) Vbfarea corespondenţei secrete în timpul cât se transportă: curierul primeşte *corespondenţa* şi în loc să o predea imediat la destinaţie, o di mai târziu, după ce plicurile sunt violate şi corespondenţa fotografiată sau copiată de organele de spionaj străine, fără să lase urme aparente de violare.

g) Deschiderea cu Cftet false a dulapurilor sau sertarelor în care se *păstrează corespondenţa* secretă. Funcţionarii inferiori, care lucrează în birouri sau personalul de serviciu, îşi procură chei false, profitând de neatenţia funcţionarului deţinător al *acestor* secrete, le sustrag din dulapuri şi le pun la loc după ce le-au copiat

LI) Adesea, pentru a-şi atinge scopul şi când împrejurările îngăduie, agenţii întrebuinţează narcotice, violenţa sau suprimarea celor ce au în primire documente secrete i) Indiscreţi uni comise prin

convorbiri telefonice sau telegrame în clar. J) Indiscreţiuni comise *prin* discutarea în public sau în familie, de către funcţionar sau membrii familiei sale.

Cel mai bun mijloc pentru procurarea în formaţiuni lor îl constituie prilejul indiscre-fjunilor făcute de funcţionar prin acea că, spune în familie şi la prieteni, acte şi evenimente, care pe această cale şi mai ales ţinând seama de slăbiciunea femei ască, sunt aduse la cunoştinţa altora care pot fi în serviciul străin.

C. Procedee întrebuinţate pentru transmiterea corespondenţei a) Prin poştă, în clar, cifrat sau *scriindu-se* cu cerneală simpatică, printre rândurile de scrisori cu caracter obişnuit, note muzicale etc.

Pentru a derula autorităţile noastre, care ar executa un control al corespondenţei, agentul de spionaj procedează astfel:

Pune scrisoarea într-un plic pe care scrie adresa destinatarului, apoi o pune în alt plic pe care scrie adresa unui intermediar, acesta poate fi chiar în altă ţară;

Intermediarul primeşte scrisoarea, rupe primul plic şi apoi o trimite la destinaţie;

— Introduce scrisoarea sau notele informative între filele unei broşuri, reviste etc., pe care o expediază prin poştă că „Imprimate 4, sau scrie cu cerneală simpatică între rândurile revistelor ori ziarelor.

b) Prin telegrame sau convorbiri telefonice, care deşi au un conţinut familiar sau comercial, ascund în realitate comunicări importante, printr-un limbaj convenţional.

c) Prin aparate de radio-emisiune clandestine.

d) Prin curieri care trec frontiera cu paşaport clandestin. Aceştia ascund documentele sau notele informative, astfel încât pot să scape neobservaţi la controlul ce se face la frontieră.

e) Prin porumbei călători, la adăpostul titlului de

crescători amatori.

O privi personalul delF, român sau străin, care prin natura serviciului trece frontiera. Transportul documentelor şi ai în formaţiuni lor mai importante se face prin curieri, în cele mai multe cazuri femei, folosindu-se geamantane sau cutii cu fund dublu. Alteori.

I sau pe foi de ţigări, uşor de ascuns etc.

g) Acolo unde cursurile de apa formează frontieră, corespondenţa se închide în sticle astupate ce sunt lăsate fie în direcţia curentului care o dnec la malul opus, ftc el sunt trase cu sfoară de pe celălalt mal. h) Prin semnalizare. I> Prin mărfuri, alimente, bastoane, obiecte mici etc. J) Corespondenţă pusă la an loc convenit, în vagoanele care trec frontiera k) Prin mesaje lăsate din avion în loc convenii

Predarea şi primirea documentelor se face de preferinţă când agenţii şi curierii sunt convinşi că nu sunt supravegheaţi.

Pentru stabilirea legăturilor sau anunţarea sosirii într-o localitate, agenţii s-au folosit în multe cazuri de rubrica „Corespondenţă” de la „Mica Publicitate** i ziarelor.

Procedeele întrebuinţate pentru derularea autorităţilor şi urmăritorilor sunt

Numeroase şi variate Printre ele putem cita:

a) Exercitarea unei profesiuni oarecare, cum ar fi de ea: funcţionari la întreprinderi particulare, specialişti în diferite ateliere şi fabrici, funcţionari la legaţii, voiajori, reprezentanţi comerciali etc.

Agenţii nu lucrează chiar de la început pentru organizaţie, ci în mod treptat. Sunt foarte conştiincioşi şi punctuali în serviciu, pentru a se putea bucura de încrederea patronilor sau şefilor.

Nu fac cheltuieli dezordonate, trăiesc modest şi nu vin prea mult în contact cu societatea.

b) Purtarea unuia sau mai multor nume

conspirative, pentru ca să fie greu de

Identificat.

c) înapoierea în ţară pe alt drum şi chiar prin altă ţară.

d) Compartimentarea organizaţiunilor; astfel, un agent nu cunoaşte decât o extrem de redusă parte din această organizaţie, strict necesară funcţionării lui. În acest mod, el fiind descoperit nu poate divulga întreaga organizaţie.

Este de relevat că există şi agenţi denumiţi „dubii”, care oferă serviciile lor organizaţiilor informative a doua state, mai ales când au frontieră comună.

Aceşti agenţi, pe lângă câştigul material urmăresc şi uşurinţa trecerii peste frontieră şi derutarea organelor contrainformative.

Ei pot fi de bună credinţă pentru ambele state sau lucrează în adevăr numai pentru unul, iar pentru celălalt, procură informaţii false.

II. ACTIVITATEA SUBVERSIVĂ

Generalităţi

Orice acţiune individuală sau colectivă, ocultă sau făţişă, care tinde la tulburarea ordinii şi siguranţei publice, la orientarea morală în alte direcţiuni, la schimbarea

Meatul ce-tei. *Manifestat* prin voftij rrrw Tvmtanţilor naţiunii, arc caracter subversiv *p* trroufe *urmànti ţi reprimata* ca *atare*

Activitatea subversive are la bazà. *ca* mijloc *principal* de *acţiune*, *propaganda*. *ai cărei* scop ea fife

Dea produce, *hâro* an urnită chestiune, un anumit curent de opinie publică, defavorabil statului;

De *a stabili forţa* morali şi materiali a populaţiei şi armatei;

De «zdruncina *kkca* de stat naţional.

În general, activitatea subversivi se manifesta prin

Tridente:

Acţiuni cu caracter polirico-social. Dăunătoare ordinii şi siguranţei statului.

— Rmscăn eu caracter religios.

Acte de terorism; – acte de sabotaj.

I. Inden re

Activitatea iridennstă tinde a menţine trează la minoritari conştiinţa originii lor *I etnice*, făcându-i să dorească realptirca provinciilor în care locuiesc la patria lor şi deci dezagregarea starului în care trăiesc.

Diversele iridente, deşi se deosebesc oarecum după natura revendicărilor, *să i* aseamănă *totuşi*, din punct de vedere al mijloacelor folosite, Iată câteva din *aceste mijloace*:

a) Întreţinerea diferitelor curente i ridentiste, prin emisari speciali, propagandişti sau mijlocirea şcolii, bisericii, societăţilor culturale ele b) Publicapuni tendenţioase în presa din ţară, în scopul de a întreţine spiritele într-o continuă agitaţie şi nemulţumire; publicaţiuni false fol presa străină, pentru defăimarea ţării în care trăiesc şi spre a crea în opinia publică mondială, curente de idei *contrase* intereselor acelei ţări.

c) Sprijinirea diferitelor curente religioase, ce contribuie prin dogmele lor la slăbirea forţei armatei şi în general a tuturor mişcărilor publice care ameninţă ordinea publică.

d) Sprijinirea diferitelor mişcări sociale, contrarii actualei forme de guvernământ mişcarea comunistă, socialistă, antimilitaristă etc.

e) Provocarea şi sprijinirea de greve, şomaj etc., în special în întreprinderile care interesează armata: fabrici, cale ferată. P.T.T. etc.

f) Lupta între generaţii.

2. Acţiuni cu caracter politico-sodal

Aceste acţiuni sunt întreţinute în cea mai mare parte, fie de către indivizi fanatici, fie de către viitorii noştri duşmani, care camuflaţi în dosul unei idei politico-

sociale, caută să ajungă scopurile subversive ce urmăresc.

Indivizii din aceste organizaţium, printr-o ideologic comună, urmirec realizarea omit program ce nu este în concordanţa cu principi tk conti ttuţionafe şi NÉ t* consecinţa dăunătoare ordinii şi siguranţa statului.

O parte din aceste organizaţiuni, exploatând nemu\ tuminic existent «pwncaic de dificultăţile economice şi politice, preconizează remédiant lat prin mijloace riolente, adoptând o nuanţă patriotică naţională cu caracter revoluţionar

Altele se adresează maselor, căutând să infiltreze idei de ordm pMäNEET dăunătoare statului, semănând astfel vrajba între clasele sociale

Ele au un scop să creeze» la un moment dat, mişcări social* cm şi dud la schimbarea formei de guvernământ şi dezorganizarea completă a actualei aşezân (familie, proprietate, biserică, organizaţie de stat), situaţii care nu pot fi decât în folosul viitorilor noştri duşmani.

Mijloacele folosite de aceste mişcări, pentru ajungerea scopului ce urmăresc, sunt

Câştigarea de adepţi în masele semiculte, pe care h întrebuinţează pe faţă sau ocult, ca propagandişti în mediile de unde au fost recrutaţi.

— Conferinţe şi întruniri.

Tipărirea şi răspândirea de publicaţiuni (din care unele clandestme) încetturite cât mai largi ale populaţiei»

— Teatrul tendenţios.

Cinematograful.

Emisiuni prin radio.

Manifestaţii de stradă.

— Întruniri.

Adunări cu caracter cultural etc.

— Crearea de diferite asociaţi uni sau sindicate muncitoreşti, sub masca unor

Scopuri inofensive, sportive sau profesionale.

3. Mişcări cu caracter religios

Propaganda sectantă, străină cultelor religioase recunoscute de şut, câştigă adepţi mai ales printre sufletele slabe, fără cultură şi educaţie.

Unele din aceste secte sunt periculoase spiritului de disciplină ţi supunere, deoarece prin principiile care stau la baza lor, interzic adepţilor

De a purta arme, de a depune jurământul de credinţă la încorporare şi de i omori duşmanul în timp de război;

— De a nu respecta îndatoririle cetăţeneşti ce nu se integrează în dogmele susţinute de aceste secte.

Mişcările cu caracter religios de acest gen sunt în general încurajate de vrăjmaşii ţarii, care caută să sfarme unitatea noastră naţională prin alterarea credinţei religioase

Se citează mai jos câteva din sectele cunoscute la noi în ţară:

a) autorizate.

Asociaţiunea religioasă adventistă de ziua 7-a.

— Asociaţiunea religioasă a creştinilor după evanghelie.

b) interzise.

Mpţfemstif (*mudenţii* în birnic).

Martorii hai Dumnezeu f chova.

Penitcostalisttt (to «mura for M) t

Rwarenn (*pocăiţii*).

Inoehetiştii – hiăşiiit adventiştii reformişti, «ecerttorii.

Secte mai puf în periculoase: – rascolnicii.

Şef ivanoviştii (*Scapep sau Castraţi*).

Lipovenii sau popovifi.

Fofeistfi sau rătăcirea lui Gh. Fotescu.

Tudoriştii (*fcodorişti. Mântuiţi sau Creştini adevăraţi*).

Aconfesionahï.
Molocanti.
Bezpopoviţii.
Duhobotţii.
Stundiştii sau's funda-baptist îi.
Stiliştii.
În general, sectele se folosesc de indivizi inteligenţi, cu aptitudini oratorice e sub formă smerită şi prin pilda unei vieţi cinstite, fac propagandă printre clementei lipsite de cultură.
Pentru propagandă, ei întrebuinţează:
Misionari care cutreieră (ara, defăimând preoţii diverselor culte recunoscute.
Broşuri sau publicaţiuni, de cele mai multe ori răspândite gratuit;
Reuniuni, predici, serbări, congrese.
Aceştia înveninează sufletele cu ideile şi promisiunile lor de a rezolva toate nemulţumirile prin noile religii.
4» Acte de terorism
Atât *în timp de pace, cât mai cu seamă în perioada de tensiune politică şi în timpul mobilizării şi concentrării, inamicul are tot interesul ca să lipsească conducerea noastră de anumite mijloace care sunt absolut necesare operaţiunilor militare.*
Astfel sunt gările, nodurile de comunicaţie, podurile, lucrările de artă, liniile telegrafice-telefonice şi depozitele de tot felul (echipament, subzistenţă, muniţiuni etc.).
Mijloacele pe care inamicul le întrebuinţează pentru realizarea distrugerilor sunt:
Studierea din timp de pace a tuturor punctelor sensibile care ar urma să fie distruse la decretarea mobilizării sau puţin timp înainte.
Stabilirea planului şi mijloacelor după cum urmează să se execute distrugerile. Inamicii vor căuta încă din

timp de pace să procure agenţilor, situaţiuni care să

Le dea posibilitatea să execute distrugerile la momentul oportun. Aceşti agenţi se vor

Stabili în ţară. se vor angaja ca lucrători şi îşi vor crea ocupaţiuni de ap naturi, *meat*

Executarea distrugerii proiectate să le fie uşurată.

Prevederile executării acestor acte de terorism merg chiar pană la depozitarea clandestină din timp de pace a materialelor necesare în apropierea obiectivelor.

Pe lângă distrugerile materiale arătate n-ai sus, organizaţiile teroriste utilizează

Ţi atentate, vizând suprimarca personalităţilor politice.

S Acte de sabotaj

În principiu, sabotajul se manifestă, fie printr-o pasivitate absolută a acelora puşi să execute anumite hotărâri, fie prin împiedicarea altora de a-şi executa activitatea obişnuită.

Această acţiune poate fi tot atât de periculoasă ca şi acţiunea teroristă. Ea urmăreşte:

Că corupă funcţionarii şi lucrătorii sau să le împiedice activitatea.

— Să dezorganizeze serviciile prin provocarea neîncrederii în conducători şi şefi.

Să producă greve şi mişcări cu caracter de protestare.

— Să producă dezordini care să paralizeze serviciul la P.T.T., C. FI etc.

Să deterioreze sau să facă neîntrebuinţabil, utilajul diferitelor întreprinderi sau să se ajungă la procurarea de materiale de calitate inferioară

Între mijloacele întrebuinţate pentru sabotaj, se pot cita:

Agenţii, recrutaţi îndeosebi din populaţia minoritară;

— Presa cu tendinţe extremiste (broşuri,

publicaţiuni, manifeste etc.);

Adunări ţinute în secret etc.

PARTEA IIA

Acţiunea contrainformativă

I. NOŢIUNI GENERALE DE CONTRAINFORMAŢII

Activitatea contrainformativă are ca scop:

De a pune pe duşmanii ţării în imposibilitatea să descopere secretul *ce* trebuie să domnească în privinţa tuturor chestiunilor în legătură cu interesele superioare de

Stat şi apărarea naţională;

De a stăvili propaganda subversivă, ce s-ar desfăşura de către duşmani în scopul

Slăbirii forţei de muncă a populaţiei şi a armatei;

De a împiedica actele de terorism şi sabotaj ce se puteau săvârşi.

* * *

În general activitatea contrainformativă comportă: a) o acţiune preventivă care constă din:

TÊÊÈÊ – mànrm şi descoperirea, *din timp*. A elementelor organizaţionale inamice şi pönal, *propagandă*, terorism *şi sabotaj** înainte ca acestea să-şi îndeplinească misiunea;

*Descoperire** *şi* confiscarea *mijloacelor* de propagandă, terorism (manifeste, *pubitcaph* tipografii, *depozite de* explozivi etc.) înainte de a fi întrebuinţate;

marea *măsurilor de evitare** indiscreţiuni lor (educa Ce *pază*, contra-propaganda) şi *aplicarea sancţiunilor contra* acelora căzuţi în vină, b) o *acţiune represivă constând* din:

Prinderea şi *pedepsirea* spionilor, propagandiştilor, teroriştilor, complicilor, *gazdelor şi* făinuitorilor;

— Desfiinţarea *organizaţiilor* dăunătoare suitului.

În ceea ce priveşte desfăşurarea activităţii contrainformative de către autorităţi, organizaţii, întreprinderi etc., aceasta va avea un caracter numai de:

informare, evidenţă şi cunoaşterea sfftrit de spirit, a curentelor de tot felul, pentru a fi în măsura *să prevestească* organele competente spre a lua măsuri. Vestirea va trebui să fie făcută grabnic, pentru ca să se poată trece imediat la acţiunea represivi.

II. DESFĂŞURAREA ŞI CONDUCEREA ACTIVITĂŢII CONTRA-INFORMATIVE

A. Principii

Aplicarea instrucţiunilor contrainformative trebuie să constituie o preocupare principală a tuturor şefilor departamentelor, instituţiunilor, organizaţiilor şi *întreprinderilor de orice* fel, tar toţi funcţionarii, oamenii de serviciu şi lucrătorii, să devină elemente active de contrainformaţii numai în sfera lor de activitate şi după posibilităţile fiecăruia.

Elementele folosite de serviciul de contrainformaţii trebuie să îndeplinească următoarele condiţiuni:

Să fie român de origine etnică;

— Să aibă conduită exemplară:

Să fie dintre cei mai destoinici, de încredere şi să fie pătruns de spiritul unei discreţii absolute;

— Să aibă pe cât posibil însuşiri pentru acest serviciu şi să posede o frumoasă cultură generală şi de specialitate;

Să nu fie schimbaţi decât eventual şi la mari intervale de timp, acest serviciu cerând continuitate.

Pe cât posibil nu vor fi folosite în acest serviciu elemente feminine.

Recompensele morale şi materiale sunt cele mai bune mijloace pentru stimularea activităţii acestor elemente.

Pentru a nu lipsi armata în timp de război de un număr prea mare de elemente necesare frontului, personalul organelor de execuţie va fi recrutat în primul rând din acei a căror vârstă îi scoate din elementele operative ale armatei, sau din acei care urmează a

rămâne pe loc în caz de mobilizare.

Pentru a nu comite indiscreţiuni regretabile fi în scopul de nu se paraliza acftă* tatea de informare, este imperios necesar ca în Întreaga lor acţiune, oraanek contra-mformative ai procedeze cu toată discreţia, astfel încât orice comunicare şi rămână secretă. În interiorul departamentului, instituţiunii, organizaţi unu uni intrepr\ ndată comunicările se fac direct numai organului de conducere şi nu este permis a se adresa aici o comunicare către alt organ din afara acestora.

Şeful serviciului de contrainformaţii va adresa comunicările, numai şefului studirect şi organului competent, prin note verbale sau scrise»

Informaţiile în legături cu apărarea naţională, trebuie aduse imediat la cunoştinţa organului competent în caz contrariu, şeful serviciului contiatnformativ sau funejionarul informator, se face vinovat de complicitate la spionaj.

În afara instituţiei sale, pentru orice comunicare sau intervenţie, va recurge ţa organul competent.

În desfăşurarea activităţii contrainformative se va avea în vedere următoarele.

Supravegherea continuă a celor bănuiţi (spionaj, sabotaj, propagandişti, cei ce activează în organizaţiuni scoase de sub lege);

— Observarea în modul cel mai discret posibil a personalului (convorbirile dintre ceştia şi mai ales ale acestora cu persoane străine de instituţie);

Controlul păstrării corespondenţei şi în special a celei secrete; după plecarea de la serviciu, controlul tuturor birourilor şi dulapurilor, pentru a nu rămâne deschise sau a hârtiilor rămase neînchise;

Controlul persoanelor străine ce intră în localurile instituţiei;

— Controlul scrisorilor;

Controlul ziarelor şi broşurilor ce se citesc de către

funcţionari, oameni de

Serviciu sau lucrători;

Supravegherea pazei localurilor şi stabilimentelor etc.

— Observarea zelului la serviciu.

Este bine înţeles că în această activitate, personalul informator trebuie să procedeze cu mult tact. Acţiunea sa informaţională nu se va manifesta sub formă de urmărire a vieţii intime familiale a funcţionarului sau lucrătorului; va avea însă mare grijă să o cunoască şi să semnaleze organelor de conducere, pe acei care duc o viaţă, aha decât cea a posibilităţilor lor materiale şi mai ales pe acei care sunt în legătură cu persoane suspecte.

Personalul de mai sus poate deveni periculos, dacă este de rea credinţi şi ca urmare este necesară veri H cârca activităţii lor, comunicările ce s-ar face informatorilor, trebuie să fie individuale şi în niciun caz agenţii acoperiţi şi nu fie adunaţi la un loc cu funcţionarii informatori.

În cazuri bănuite de spionaj, este de dorit a se interveni prin măsuri de cercetare sau urmărire; asemenea cazuri vor fi aduse la cunoştinţa şefului serviciului contrainformativ în timpul cel mai scurt. Acesta, la rândul său, va cere intervenţia organului competent, singur în măsură să treacă la acţiunea represivă.

B. Activitatea documentară

În materiale de contrainformaţiuni, continuitatea este elementul principal, Orice informaţie, cât de mică ca valoare, poartă în ea un sâmbure de adevăr; rezultă deci *necesitatea evidenţei pentru ca la momentul* oportun, ca să constituie clement *de băţ* în *interpretarem şi stabilirea* valorii *faptelor* cum *şi* evenimentelor.

În acest scop o serie de scripte sunt necesare, a fi *ţinute de organele de* contra

9 sr-iciut de ctwfmm formalii va *poseda*:

Un registru în care se va (rece, îţi extras, instruefiunife contra în formaţi ve, cât şi tan pângram-pfan, asupra acuvirlfii conrm în formative.

— *Fişe individuale* pentru evidenţa activităţii funcţionarilor Informatori fi agenţi» for acoperip

Fişe individuale pentru evidenţa suspecţilor de toate categoriile, cu rezultatul *observapilor* făcute în decursul timpului asupra activităţii şi manifestărilor lor. (*Funcţionarii informatori* nu vor ţine nici un fel de scripte).

C. Activitatea preventivă

Pentru preîntâmpinarea şi împiedicarea spionajului, actelor de sabotaj, propaganda subversivă şi acte de terorism se arată mai jos o serie de indicaţiuni generale ce trebuie ţinute în seamă şi aplicate cu toată rigurozitatea:

A. – Spionajul

Activitatea spionajului va putea fi împiedicată, numai dacă se cunoaşte modul *lui dea* lucra.

Organele de conducere, cât şi personalul de execuţie, va urmări activitatea suspecţilor ce au identificat, precum şi cei semnalaţi de alte organe. *Păstrarea secretului*.

Pentru a se evita practicarea spionajului, chiar de personalul instituţiuni lor respective, se va ţine seama că, la birourile şi serviciile importante, cât şi la acela a cărui activitate este în legătură cu apărarea naţională, sau lucrează chestiuni importante de stat, personalul să fie numai de origine etnică română şi verificat de încredere; niciun element feminin nu trebuie să fie folosit în asemenea posturi. Serviciul de birouri va fi astfel organizat încât copierea sau sustragerea lucrărilor cu caracter secret, să nu fie posibilă. Se vor lua măsuri a se distruge sau a pune sub cheie, prombaginile, matriţele etc., cât şi numerotarea copiilor. Lucrările secrete să fie întocmite, înregistrate, împachetate şi expediate, numai

de şeful de birou respectiv, care a întocmit

Documentele secrete vor fi păstrate în case sau dulapuri de fier, a căror chei vor fi ţinute numai de şeful de birou, ca responsabil prin natura lucrărilor; pe pereţi nu se vor afişa tabele, grafice sau crochiuri, care pot dezvălui chestiuni ce trebuie să rămână secrete.

Părăsirea birourilor să se facă sub supravegherea şefilor acestora, care rămân răspunzători de închiderea lor şi predarea cheilor funcţionarului destinat să le păstreze.

Manipularea corespondenţei, se va face astfel încât agenţii duşmani, să nu poată obţine informaţiuni, documente sau copii.

Ître acest scop se va supraveghea cu toată atenţiunea întocmirea, mretr-rejMXP< dicrct şi păstrarea corespondenţei.

Ciornele corespondenţei obişnuite, *date pentru* scris *la* maşină, *vor* fi înapoiate dt *dactilografi*. Împreună cu întreaga lucrare, celui *care li-a încredinţat-o*. Pentru *a fi* otstruse

Lucrările secrete şi mai ales cete de interes *general* sau referitoare *la* apărarea *naţională*, vor fi scrise de dactilografi, speciali destinaţi *pentru* aceasta *de* încredere – şi nu numai în faţa celui care a întocmit lucrarea.

Pe copta ce rămâne la dosar, dactilograful va trece „scris *de mine*” *st va* icmna Exemplarele documentelor importante, vor fi numerotate, iar *autoritatea care le*-l întocmit, va ţine în evidenţă pe destinatarii lor

Pe documentele importante se va înscrie numele persoanelor care *au* tust cunoştinţă de conţinutul lor. În acest mod se va putea uşor determina a ne a *produs* indiscreţia.

Operaţiunea înregistrării şi repartizării corespondenţei, te va face în *modul* următori

Corespondenţa ordinară, după dispoziţiunile în

vigoare la fiecare mstjtuţfe;

— Corespondenţa secretă şi confidenţial personală, nu va fi deschisă de către

Registratura generală, ci va fi predată în starea în care a fost primită, direct setului autorităţii indicate pe plic; aceasta înainte de deschidere, arc obligaţia s-o examineze şi să se convingă dacă nu a fost sau nu are urme de violare; după aceea o deschide şi

O înregistrează în registrul său.

Expedierea corespondenţei se va face astfel:

Corespondenţa cu caracter secret şi confidenţial va fi trecută în registrul special ce trebuie să se găsească la fiecare serviciu său birou, ce lucrează astfel de corespondenţe; trecerea în registru se va face numai de şeful serviciului sau biroului, care are obligaţiunea de a o închide în plicuri şi s-o predea cu condica de expediţie numai

Închisă registrăturii, pentru expediere; se va urmări ca să plece chiar în ziua în care a fost lucrată.

Închiderea corespondenţei secrete, se va face în două plicuri: pe plicul prim, se trece adresa completă, cu menţiunea „secret”; şi va fi agrafit sau prins cu aţă, de hârtia introdusă în plic”, iar pe cel exterior, adresa şi menţiunea de exemplu „personală”.

„Specială” etc.

Plicurile pentru corespondenţa importantă şi secretă, trebuie să fie rezistente şi

Bine lipite.

Curierii folosiţi pentru corespondenţa adresată autorităţilor din acelaşi oraş, vor fi de origine etnică română şi de încredere; corespondenţa secretă ce prezintă importanţă deosebită, va fi expediată prin curier special (funcţionar).

Telegramele secrete vor fi expediate cifrat; la posturile transmiţătoare sau primitoare, nu va mai rămâne nimic din cuprinsul corespondenţei (banda

telegrafică va fi lipită pe textul dat pe postul transm îţâtor, sau pe hârtie albă la cel primitor şi predată imediat celui care a expediat-o sau adresantului); în cazul când comunicări secrete se face în clar, cel care o face şi o primeşte, trebuie să fie prezent la aparat.

Pentru asigurarea oricărei sustrageri de document, în sertarele birourilor nu trebuie să se găsească acte secrete.

1 MB-rc *serviciu sau berna ce an în pestrare acte* de importantă *pentru stat* şi *apărarea naţională, va înfiinţa* un *registru* de *evidenţa* acestora, care *va servi fă diferitele controhm* moprnanrc ce se *vor* ace *ki acest* scop.

Orice ftpsă sau *pierderede* documente secrete, trebuie anunţată *imediat şefului* serviciului conrramrormări v, care are îndatorirea *de* a *o aduce la cunoştinţa cât* mai *urgent* organului competent în astfel de ocazii se va pune o deosebită* grijă *să* nu se comită indiscreţiuni *şi* mai *ales şi nu* se *publice în presă, pentru* a nu se dă alarma şi a se paraii/a asrref acţiunea de *urmărire* şi *prindere a celor ce* le-au sustras. *Vinovaţii de* pierderea de documente, vor fi imediat *sancţionaţi, conform dispoziţiunilor din codul penal Regele Cerol U şi cei militer*. Supravegherea personalului.

În special se va da o *deosebită atenţie asupra* activităţii în afara serviciului, mai ales a *celor căsătoriţi cu* o *minoritate, sau care au astfel de rude*. Este interzis ca funcţionarii, *personalul de serviciu* şi *lucrătorii, să facă parte din* asociaţiuni, organizaţiuni *şi societăţi interzise de lege*.

Este interzis funcţionarilor, atât în calitate oficială, cât şi în *mod particular, să comunice date* în *legătură cu interesele generale ale statului şi apărarea ţării şi* în general, să *dea orice infermaţiuni în legătură cu activitatea serviciului ce îndeplinesc* la stat sau *întreprindere; în legătură cu aceasta, se va da o*

deosebită grijă *la redactarea comunicatelor, date publicităţii, dărilor de scamă asupra festivităţilor, inspecţiilor* etc. *Şi* pub*zicaţiunilor oficiale, mai ales atunci când din cuprinsul lor s-ar putea dezvălui demente* în *legătură cu interesele generale ale statului şi apărarea naţională*.

Şeful serviciului de contrainformaţiuni al instituţiei sau întreprinderii de la care emană acestea, va fi răspunzător. De aceea el trebuie să-şi dea avizul înainte de a se publica.

B. Propaganda subversivă

Pentru a se putea împiedica propaganda subversivă, trebuie *cunoscute*:

Starea de spirit a populaţiei;

Diferitele mişcări sociale, sub a căror mască se ascunde mai întotdeauna, propaganda iredentistă a diverselor minorităţi;

Mijloacele prin care diferitele mişcări iredentiste sunt sprijinite şi încurajate (*o deosebită grijă trebuie pusă pentru identificarea locurilor de unde vin fondurile*);

Ce se scrie în presa din ţară şi străinătate, împotriva intereselor noastre; *Organele contrainformative, cunoscând aceste mijloace, vor anihila efectele lor*

Nnn

Descoperirea agenţilor propagandişti străini şi semnalarea lor organelor *competente, pentru luarea de măsuri*;

Dezvoltarea ideilor naţionale şi spiritul religios, în rândul populaţiei;

Împiedicarea oricărei propagande contrare ideii naţionale (*prin biserică, şcoală, şi orice instituţie sau organizaţiune, a cărei activitate duce la acest scop*);

Acţiuni pentru solidarizarea tuturor cetăţenilor şi canalizarea spiritelor în direcţia intereselor superioare şi a politicii generale urmărită de stat;

Apropierea minorităţilor şi încadrarea lor în ideea de stat.

Măsuri *contra acţiunilor cu* caracter rwlitKo-social *şi* rettgx.

Manifestările cu caracter politico-social, pria care *agenţii* HM tam cei poţi M *slujba duşmanilor noştri, urmăresc să* zdruncine ideea de stat, *tebwim* îndeaproape urmărite şi *anihilate*. *Dintre acestea,* mişcarea comunistă, socialisa şi kforâarvst manifestă *prin procedeele cele mai extremiste*.

Din această cauză:

Se vor împiedica răspândirea acestor idei în *rândurile* funcţionarilor, *oamenilor de serviciu şi lucrătorilor*, *căutând să se descopere* agenţii propagandişti *şi* să se combată

Activitatea lor;

Se va opri introducerea de manifeste subversive în interiorul instituţiilor, între* *prinderilor şi tuturor stabilimentelor*.

Orice descoperire de acest fel, trebuie adusă la cunoştinţa serviciului *de contrainformaţii, cât mai urgent*; *acesta o va comunica*, de îndată, organului

Competent.

Tot atât de periculoase pentru ordinea şi menţinerea unităţii naţionale, sunt *şi*

Diferitele mişcări religioase.

Elementele suspecte vor fi urmărite îndeaproape şi nu li se va da posibilitatea să *activeze*.

Măsuri pentru împiedicarea sau preîntâmpinarea actelor de *sabotaj*.

Pentru a preîntâmpina astfel de acte, instituţiunile de stat, organizaţiile şi

Întreprinderile particulare, trebuie:

Să se asigure de bunele sentimente ale întregului personal. Îndeosebi să fie

Verificate sentimentele elementelor străine şi

minoritate;

Să verifice măsurile de siguranţă şi pază a localurilor şi utilajelor.

MINISTERUL... ANEXA No. 2

ORDINEA DE BĂTAIE

A PERSONALULUI INFORMATOR DIN MINISTERUL...

Notă:

Dalele var fi înscrise cu creionul.

Fotocopie» Biblioteca Academiei Naţionale de Informaţii

WMF mai, 14* *A & esà semnată de Alexandru Chttztanu, secretar de stat la Ministerul Afamlor Externe, prin care* în fac *cunoscute instrucţiunile generalului im intonescu în hgătură cm mtsiunile mfarmative ale ataşaţilor militari*.

MINISTERUL AFACERILOR *STRĂINE* Direcţiunea personalului

Ht 19J44 Confidenţial *Domnule*...

Am *onoares* a *vă aduce* la cunoştinţă instrucţiunile Domnului General Ion Antonescu, *conducător al* statului, *cu privire la* funcţionarea legaţiilor şi coordonarea acţiunii reprezentanţilor ţării în străinătate.

Pentru a se asigura unitatea necesară în activitatea reprezentanţilor diferitelor departamente, în străinătate, se dau următoarele instrucţiuni:

1. Pentru tot *ce priveşte activitatea lor în străinătate, agenţii diferitelor* departamente sau *instituţii sunt puşi în subordinea şefului de misiune diplomatică*.

2. Niciun agent ataşat militar, comercial, de presă, consilier cultural sau alţi reprezentanţi eventual ai diferitelor servicii speciale-nu va putea desfăşura vreo activitate sau *întreprinde vreun demers mai important, fără consultarea şi asentimentul prealabil* af *şefului misiunii diplomatice*.

3. *Agenţii în chestiune vor ţi puşi sub autoritatea şefului de misiune, atât în ce priveşte activitatea lor, cât şi din punct de vedere administrativ, şi anume*: *orarul de lucru, concedii, care nu vor putea fi acordate de departamentele de care depind ei, fără asentimentul şefului de misiune* etc.

4. Şeful de misiune va nota personalul legaţiei, depinzând de celelalte Departamente, dându-şi avizul în special asupra calităţilor diplomatice, destoiniciei, tactului, priceperii şi purtării în societate ale acestui personal. Aceste foi calificative vor avea un caracter strict confidenţial şi vor fi comunicate Departamentelor sau autorităţilor respective, care le vor lua în consideraţie în înaintările şi mutaţiile de personal.

5. Diferitele Ministere sau autorităţi nu vor putea comunica cu agenţii lor şi no le vor putea trimite instrucţiuni decât prin mijlocirea Ministerului Afacerilor Străine care va transmite comunicările şefului de misiune. Acesta, la rândul său, le va remite celor în drept. Aceleaşi norme se vor observa şi în comunicările şi rapoartele agenţilor către autorităţile de care depind.

6. *Şeful de misiune, fiind cel mai în măsură a aprecia situaţia locală şi natura relaţiilor României cu Ţara în care este acreditat, va putea comunica autorităţilor de la care aceste instrucţiuni sau comunicări emană eventualele observaţii ce ar avea de formulat asupra lor.*

7. *În mod excepţional Ataşaţii Militari vor putea comunica cifrat, direct cu autorităţile de care depind. Acest comunicări vor trebui însă să se limiteze la sferă strictă* a *instrucţiunilor lor, adică la informaţii cu caracter militar. Conform principiului general*

Ci şeful de misiune trebuie ţi fie ţinut la curent cu activitate* tuturor membrilor ratat-unu şi în interesul însăşi al unei verificări posibile a informant jimrrusc ÉÉBM INK încâri vor trebui însă aduse la cunoştinţa

şefului Legaţiei.

Dispoziţia de mai sus nu ar trebui să fie interpretată în sensul el limitează actrirvtatea Ataşaţilor Militari. Aceştia rămân liberi de a formula orice rapoarte vor socoti util, asupra chestiunilor venind în atingere cu misiunea lor Aceste rapoarte vor fi comunicate însă Statului-Major, prin mijlocirea şefului de misiune şi a Ministerului Afacerilor Străine.

8! N fiecare săptămână, şeful de misiune diplomatică va convoca o conferinţă, reunind pe toţi membrii Legaţiei, în scopul stabilim directivelor necesare unei cât mai bune coordonări a activităţii acestora.

9. În cazurile în care diferitele autorităţi acreditează reprezentanţi pe lângă unele consulate, atribuţiile menţionate *în* prezentele instrucţiuni, revenind şefului de misiune diplomatică, vor fi executate de şeful Oficiului consular respectiv. Acesta va primi, la rândul său, instrucţiuni, fie de la Ministerul Afacerilor Străine, când acest lucru *va* fi socotit necesar, fie de la şeful misiunii diplomatice de care depinde şi va rămâne răspunzător, *în* ce priveşte directivele date agenţilor funcţionând pe lângă *Oficial* consular ce conduce, faţă de aceia de la care îşi primeşte instrucţiunile *sale*.

Secretar general *SSAL*. *Cretzianu*

Arh. M R, *fond Microfilm*, *rola PUI 667*, C *834436*.

[1941]. *Instrucţiuni privind clasificarea*, *recrutarea şi instruirea agenţilor din*

Serviciul Secret

SERVICIUL SECRET *a*) *Generalităţi*

Serviciul Secret *este bazat pe organizarea unei reţele mai mult* sau mai puţin dense *de agenţi informatori şi de spioni*.

Despre importanţa acestui serviciu. Instrucţiunile provizorii asupra informaţiilor*” la* Art. *42 spune*: *„Serviciul Secret procură uneori ştiri* exacte *şi* de

importanţă capitală *pentru conducerea operaţiunilor*; *iar acestea se găsesc* de multe ori amestecate cu informaţii false; *utilizarea lor cerea muncă, deci fineţă şi o* cercetare profundă a izvoarelor”.

Prin agent informator se înţelege orice persoană care fără să-şi dea seama dezvăluie *inamicului fapte sau procură inamicului informaţii* din care *acesta poate* trage *concluzii necesare intereselor sale militare, politice,* economice etc.

Prin agent de spionaj se înţelege orice persoană care în mod *conştient* lucrează *în* folosul *inamicului, pentru a obţine informaţiile* cerute de *organele de informaţii inamice*.

Agenţii *de spkxtej inamici se aşază* în *general din timp de* pace. *În* ţară. *În* diferiic tooalrtin. Stat* fese *legături cm* toate oemaiie sociale sii *în* special cu cele militare.

Obţin ştitikec-l *intereseazzie* prin mijlocirea agenţilor *informatori* fie prin mijlocirea *agenţilor de* spionaj, *subordonap* dislocau în anumite centre.

Ei mneprind. de asemenea, acţiuni directe de corupere asupra acelora ce sunt în mi sură şi *cunoască*, să procure documentele sau informaţiile de care au nevoie* se introduc fo’ funcţiuni *şi* îşi creează situaţii prin care ar putea personal obţine informaţiile de care au nevoie.

b) *Clasificarea agenţilor*

Din punct de vedere *al naturii* serviciului ce se cere unui agent al Serviciului Secret ei poartă următoarele denumiri;

Vigepr/*indicator*, acela care supraveghează viaţa diferitelor persoane şi caută momentul prielnic pentru a le recruta ca spioni.

— *Agent recrutor*, acela care recrutează agenţii şi le dă instrucţiunile necesare. *Agent rezident* care culege informaţii dintr-o zonă oarecare. *Agent informator*, care

informează pe rezident asupra unei chestiuni date. *Agentul cu cutia de scrisori* sau *depozitar*, care primeşte datele de la informatori şi le predă rezidentului.

Agent curier, care serveşte pentru trimiterea informaţijtlor de la rezident la organul de căutare, de la care duce rezidentului bani şi instrucţiuni.

Agentul misionar, trimis de la organul de căutare cu misiuni speciale.

Agent controlor, însărcinat cu controlul activităţii aparatului de spionaj. Urii *dintre agenţi* lucrează pentru ambii beligeranţi şi în cazul acesta se numesc

Agenţi dubli.

În cazul când se cunoaşte că unul din agenţi este dublu, este bine ai se da însărcinări de importanţă mică fără a-l pune în contact cu restul organizaţiei.

Pentru a deruta pe inamic se dau uneori agenţilor dubli date greşite şi în acest caz ei se numesc *agenţi falşi*.

Casele sau locuinţele la care au loc întâlnirile agenţilor se numesc *case conspirative*

Proprietarii caselor conspirative *în* majoritatea cazurilor sunt şi ei actuali sau foşti *spioni*.

Sistemul caselor conspirative, însă, este defectuos prin aceea că agenţii se cunosc între ei şi după descoperirea unuia, prin divulgare, se descoperă întreaga organizaţie.

Sistemul foarte mult întrebuinţat de agenţii sovietici, şi care dă roade bune este acela de transmitere a informaţiilor prin depunerea lor la locuri fixate prin corespondenţă, în acest caz, agenţii nu se cunosc între ei şi prinderea unuia nu duce la prăbuşirea organizaţiei.

c) Sursa de unde informatorii pot procura informaţii

Ascultarea convorbirilor cu caracter militar, politice, economice etc.

— Ce au loc în diferite localuri frecventate de militari sau funcţionari publici.

Studiul presei, revistelor sau jurnalelor, care discuta energuugi milnafe, *econom Rcc*. Politice etc. În special anunţurile militare, a publicaţiilor şi a dank* de seamă

Studiul diferitelor cărţi cu caracter militar ce te găsesc îi comerţ tan te pot procura de la persoane ce sunt abonate la ele.

— Procurarea diferitelor acte, de la persoane în seama cărora, acele acte sunt date

Pentru păstrare. Ele se procură prin concursul femeilor, prietenilor sau cu bani

Prin studiul vizual ce se tace pe timpul vizitelor de la diferite instalaţii, călătorii pe căile de comunicaţii, asistarea la parăzi, eschibrţii cu caracter sportiv, militar etc

— Prin discuţii directe cu cei ce cunosc secretele, însă nu ştiu să le păstreze în acest caz se recurge la mese copioase şi discuţii controversate.

— Prin violarea dulapurilor sau a caselor de fier şi furtul documentelor importante.

Profitând de puţina vigilenţă a paznicilor.

d) Recrutarea agenţilor

Nevoile conspiraţiei cer ca agenţii secreţi să fie recrutaţi din cei pe care ei sunt chemaţi să spioneze sau cel puţin din cei ce s-au asimilat bine cu ei.

De exemplu: ruşii, pentru Rusia şi Basarabia, ungurii pentru Ungaria şi Transilvania etc.

Sunt două categorii de elemente ce se recrutează relativ uşor în Serviciul Secret Unii sunt ademeniţi de a deveni spioni în speranţa că se vor îmbogăţi sau pentru a putea duce o viaţă mai largă. va această categorie intră cei vicioşi cărora le place desfrâul, jocul de cărţi, femeile.

Laxul etc.

De asemenea, şi cei [care] din cauza timpurilor sunt muritori de foame.

A doua categorie este a acelora nemulţumiţi de

starea de fapt a ţărilor şi care devin spioni în speranţa că vor răsturna ordinea de stat în cazul acestora sunt emigranţii ruşi ce au fost nevoiţi să părăsească ţara lor, ungurii iredentişti etc., şi care formează

Un element admirabil pentru a fi recrutat ca agent de spionaj.

Din aceste două categorii, cea [de] a doua este mai preferabilă întrucât prezintă

Garanţii că se va păstra secretul.

Arh. MR. *fond Microfilme, rola PU 1 663, C. 231 – 232*;

[1941]. *Metodologie pentru agenfii supravegherii exterioare*

ORGANIZAREA SUPRAVEGHERII EXTERIOARE

Agenţii supravegherii exterioare trebuie să aibă următoarele calităţi:

Loialitatea morală;

— Tăria convingerilor, cinstei, lipsa înclinaţiilor spre beţie şi alte vicii, curaj, vioiciune, prezenţă de spirit, antrenament fizic, persistenţă, precauţie, camaraderie.

Wtodinc din cofişfictuă şi serioesă faţi de atribuţiile tale, precum şi faţi de toată orna* *niraţia* de siguranţă a statului, corpul riguros, picioarele puternice, văzul, *mvà* în memoria hună, precum şi în fă fi sarea pup n Dătătoare te ochi.

Înainte de 1 începe serviciul este necesar a se explica agentului, ce este crima de *înalta* trădare, spionajul, comunismul, absurditatea doctrinei comuniste, mijloace întrebuinţate de et pentru dezvoltarea ideilor sale, oare sunt atribuţiile agentului şi cum va menţine legătura cu biroul de contrainformaţii; însărcinările luate implici corecţi-HBP *faţa de Mrvkhi*'s* mai *ales fäß* de informaţiile date. El trebuie să fie bine pătruns, că de exactitatea informaţiilor sale *depinde* descoperirea organizaţiilor subversive, *pe când* orice informaţie denaturată, îndreaptă autorităţile pe cale greşită.

Agentul trebuie să şned tot *ce i* se spune sau aude la serviciu, trebuie să fie păstrat fă cel mai mare secret şi nu poate şi fie divulgat

Pentru a se încerca un agent i se va cere descrierea amănunţită a oraşului, curţii cu două *intrări*, a diferitelor localuri publice, grădini etc.

Pe timpul *sosirii* şi plecării trenului i se pot cere descrierea călătorilor, a uniformelor funcţionarilor, elevilor etc.

Datele cerute trebuie înaintate biroului în fiecare zi şi prin aceasta se vor vérifia calităţile agentului. Când agentul nou arată calităţile necesare i se pot da însărcinări puţin importante, dublându-l însă cu un agent experimentat, care trebui să-l conducă în executarea însărcinării.

Nu este recomandabil de a se comunica unui agent nou chestiuni secrete. Agenţii trebuie să evite cunoştinţe cu oamenii necunoscuţi, iar la domiciliul său I nu este bine să se cunoască adevărata lut ocupaţie. Agentul supravegherii exterioare I trebuie să-şi aleagă gazda unde nu sunt copii, într-o familie liniştită şi care nu se interelsează de profesiunea chiriaşului său.

Agenţii supravegherii exterioare nu trebuie să cunoască în niciun caz pe informatorii interni ai organizaţiei ce este dată în supravegherea lor.

De obicei, supravegherea exterioară are drept scop stabilirea legăturilor unei I persoane şi activităţii sale. În acest scop trebuie să se stabilească persoanele care intră I ta *contact* cu persoana supravegheată precum şi legăturile lor.

Pentru a antrena memoria este de recomandat a închide ochii, căutând a reproduce I în mintea să imaginea *celor* văzute. Apoi se verifică rezultatul obţinut.

Trăsăturile caracteristice a unei persoane se în memoriază în următoarea ordine: vârsta, înălţimea corpului, figura, părul capului, lungimea lui, culoarea,

părţile deosebite ale îmbrăcăminţii, mersul, manieră, încălţămintea etc.

Agentul supravegherii exterioare trebuie să stabilească domiciliul persoanei supravegheate (strada, numărul casei, gazda etc.).

Persoanele supravegheate primesc denumiri care pentru a nu produce erori, nu poate să fie schimbate.

Doi sau mai mulţi agenţi de supraveghere însărcinaţi cu urmărirea unei persoane se numeşte *post de supraveghere*.

Agenţii însărcinaţi cu supravegherea trebuie schimbaţi periodic pentru că: cei supravegheaţi să nu-i recunoască, şi

Eptoţi agenţii să poată studia grupul de ni i *iia Mtiiijiii iijliiil, iiili* îi *îl importanţa relativi a fiecărei persoane sau pentru ca tacuri eW «soravegheatul*

Pleacă, el să poată fi cunoscut de orice agent trimis în urmărirea ha

În afară de aceasta, desele schimbări camuflează mat mult pe agenţi fata de traca-Ferii *obişnuiţi ai* cartierului.

Agentului însărcinat cu supravegherea i se arată locul de supraveghere, 1 descrie trăsăturile caracteristice a persoanei pe care o supraveghea şi orele când persoana vine

(*dacă este posibil i se dă şi fotografia*).

Pentru o mai mare conspiraţie agentul poate să fie îmbrăcat ca vânzător, soldat, păzitor etc., *în raport cu locul unde este pus*.

Agentul vine la postul său cu cei mult o oră înainte de ieşirea suspectului, iar dacă oră nu este cunoscută, *cu începerea circulaţiei în acel loc*.

Agentul trebuie să aibă *grijă să nu fie observat* în *acest scop se recomandă ca el şi nu se plimbe* un timp îndelungat *pe acelaşi loc şi să nu se oprească pentru I observa*.

În *aşteptarea* sosirii suspectului, *agentul se păstrează la o distanţă care permite şi observe* apariţia lui.

Locul agentului trebuie să fie, pe cât *este posibil*, *camuflat la ieşirea suspectului*, *agentul* trebuie să fie liniştit, fără a se enerva.

Dacă agentul a fost observat *de supravegheat*, *el* nu [*va*] *începe* urmărirea *până când nu* se asigură că nu a fost *descoperit* şi *după ce suspectul se va depărta* sau *va ocoli* un *colţ* de stradă.

Dacă supravegheatul vine în *direcţia agentului*, acesta trebuie *să evite întâlnirea*, *furişându*-se într-un local public, *magazin* etc.

Pe timpul supravegherii, agentul *trebuie să studieze mersul supravegheatului*, mişcările lui caracteristice şi felul de a ţine *capul*.

Pentru a observa faţa suspectului se va *folosi de aglomerări din piaţă*, *literucişăfi de* stradă etc.

În cazul când agentul nu poate evita *întâlnirea* cu *supravegheatul*, el *trebuie să* evite cu orice preţ încrucişarea privirii sale cu *cea* a *supravegheatului*, *căci această privire*, în majoritatea cazurilor, se *memorează bine* şi *trădează supravegherea*.

Distanţa de la care trebuie să fie urmărit *supravegheatul variază*. *Dacă stradă este dreaptă*, lungă şi puţin animată, distanţa *se măreşte şi invers*. *Dacă supravegheatul* se *uită* în lături este necesar a se stabili cauza *ce determină aceasta*.

Dacă el are intenţia să intre într-*o casă conspirativă*, *agentul trebuie să mărească atenţia* sa, iar dacă supravegheatul a *observat că este urmărit*, *se recomandă încetarea* urmăririi pentru un timp oarecare. Când *se crede că suspectul va părăsi localitatea*, *este* bine a supraveghea gară.

Când un suspect devine mai atent, *este necesar a se schimba cât de des agenţii*.

Când supravegheatul a intrat într-o *casă cu mai multe ieşiri agentul trebuie să ia măsuri* pentru a asigura celelalte ieşiri. *Pentru aceasta agentul trebuie să cunoască casc* şi curţi cu mai multe ieşiri;

Toate localurile unde a intrat *suspectul trebuie să fie reţinute de agent şi apoi trecute* în carnetul [său], arătând *strada, numărul casei, ora intrării şi ieşirii, dacă există la uşă carte* de vizită, a cui este.

TM fach din colţ se indtcà precis heui şi de pe care stradă este intrarea. Osci, *imobilul arc mai* mute apartamente se va căuta a le stabili precis aparta*mentul în care a intrat suspectul. De asemenea, în ceea ce* priveşte atelierele, prietenii pe care d *ţi vizitează, unde* le *masa* etc.

Pentru a stabili apartamentul *unde a* intrat suspectul *se* întrebuinţează următorul *procedeţi înainte de* intrarea supravegheatului, agentul *se* urca cu *un* etaj mai sus. *Este* bine *să* fie îmbrăcat în agent *poştal şi când* supravegheatul eintrat, *ci* îl urmăreşte *şi* stahl feste *apartamentul*

Dacă supravegheatul a intrat după un *colţ al străzii agentul va* grăbi *paşii* pentru antf-*l* scăpa. Dacă agentul a scăpat pe supravegheat, *el se* orientează imediat pentru *a stabili* unde a intrat suspectul *şi* înceapă din nou supravegherea, plasându-se într-*un Joc* unde *poate să vadă mai* multe *casc* unde *ar* putea *să fie* supravegheatul.

Oscă suspectul intră într-o *grădină, teatru sau alt local de petreceri, unul din agenţi* urmăreşte *pe* supravegheat, iar altul *îl pândeşte la intrare, căci în aceste localuri urma supravegheatului poate să ne uşor pierdută. Este de reţinut că întotdeauna grădini, teatre şi* alte localuri *publice sunt locuri de întâlnire obişnuite ale suspecţilor.*

Toate întâlnirile şi convorbirile ce au Joc în aceste *localuri trebuie cunoscute, iar persoanele cu care s*-a *întâlnit supravegheatul puse sub urmărire.*

În teatre este bine a se stabili supravegherea garderobei, căci aici se face ades legătura între suspecţi.

Când suspectul intră *în restaurant sau bodegă, agentul, fără a da de bănuit, face la fel pentru a stabili scopul intrării. Dacă el a intrat pentru a mânca, agentul său se aşază* la o *masă apropiată sau îl aşteaptă la ieşire.*

Dacă *supravegheatul are o întâlnire în restaurant, agentul rămâne înăuntru,* observă *persoanele cu care vorbeşte supravegheatul, luându-le sub urmărire.*

Dacă supravegheatul a vorbit cu mai *multe persoane, atunci fiecare dintre aceste persoane trebuie să fie urmărită de* un *agent.*

În restaurant, agenţii trebuie să *aleagă de preferinţă mese pe lângă ferestre, pentru a supraveghea ieşirea.*

Suma necesară consumaţiei să fie pregătită dinainte pentru a o achita în orice clipL!: *bv-La ieşirea supravegheatului, agentul achită consumaţia şi iese din restaurant* fără *grabă.*

Agentul trebuie să memoreze pe toate persoanele cu care se întâlneşte suspectul, caracterul întâlnirii, durata convorbirilor, dacă se transmit obiecte, toate amănuntele acestei întâlniri, cu indicaţia locului şi timpului.

Dacă în cursul urmăririi, agentul are nevoie de ajutor pentru a supraveghea pe alte persoane, el cere aceasta biroului în caz de nevoie, şeful biroului poate ridica agenţii de la posturi puţin importante. Pentru a începe supravegherea noilor suspecţi, trebuie să se cunoască în primul rând adresele lor

Agentul ce supraveghează în gară, trebuie să vină cu o oră înaintea plecării trenidui şi cu *un sfert de oră mai înaintea sosirii lui, pentru a se orienta.*

Dacă supravegheatul a predat un pachet la plecarea trenului sau a vagonului altei persoane care pleacă, agentul trebuie să se pună în urmărirea acestei

persoane. Pentru

R

Achiţi *costul transportului său este necesar* et fiecare agent %! *IJW Ü* ooat

H *m*.

Pentru a stabili locul unde pleacă suspectul, agentul se aşază în vagon Ungi el

Ţi 1 urmăreşte cu atenţie.

Supravegherea cea mai intensivă trebuie făcută la intrarea tremihn io gară. Este bine ca *agentul din tren să fie dublat, pentru ca ei* să vegheze pe fiind, acest gen de

Supraveghere *fiind foarte obositor.*

Daci suspectul pleacă cu tremil şi supravegherea *nu* este de o importanţă mare, et *se race până în gară, înştiinţând serviciul* de contrainformaţii, asupra venirii

Suspectului.

Pe *tot timpul supravegherii, ea se face în afara* zonei, agentul *trebuie* să ţină *contact cu şefii birourilor de contrainformaţii în* zona cărora lucrează, precum şi cu

Autorităţile de poliţie respective.

Dacă suspectul pleacă pe neaşteptate, agentul îl însoţeşte, telegrafund serului *său; direcţia şi staţia unde el ar putea primi ordine telegrafice „post* restant*”*.

În acelaşi timp se încunoştinţează şi şeful biroului de ce4 itninformaţii din localitatea *unde se duce suspectul.*

Când suspectul pleacă cu căruța sau automobilul şi agentul nu are posibilitatea *să-l urmărească, este necesar a se cunoaşte numărul automobilului* cu care el a plecat *pentru a putea stabili locul de destinaţie al suspectului.*

Ajungând în *altă localitate, agentul trebuie să ocupe* camera în apropierea celei *ocupate de suspect, pentru a-l putea supraveghea cât mai bine.* Dacă aceasta nu este *posibil, agentul se instalează la un hotel în apropierea gării.*

Arh. M.R. *fond Microfilm rolă*? *ÎI 1661* C. 23MM.

[*1941 aprilie-mai*]. *Recomandări pentru agenţii di filaj făcute în cadrul*

Cursurilor de iniţiere de la Şcoala de agenţi a SSI

În momentul când agentul a primit o lucrare de filaj, trebuie să aibă în vedere

Următoarele:

a) *Să stabilească precis poziţia apartamentului locuit de suspect fi câmpul de vedere al ferestrelor*.

b) *Să stabilească precis câte ieşiri are casă sau apartamentul*.

c) *Să se informeze dacă imobilul are portar şi unde se află camera lui* (*ca şi ştie daci îl poate vedea, pentru eventualitatea când trebuie să pătrundă în imobil pentru identificări de persoane*).

d) *Care este drumul cel mai scutptână la tramvai*.

e) *Dacă este staţie de taxiuri prin apropiere ţi câte maşini staţionează obişnuit*.

f) *Dacă persoana suspectată are automobil propriu*.

g) *Dacă sunt persoane suspecte ce eventual ar staţiona prin împrejurum*.

După «aniline* Celor de mai stis. Agentul îşi alege un *loc* de observaţie, de unde se poate vedea perfect ieşirea imobilului, simt fie în vederea ferestrelor, şi nu fie în dramul persoanei suspectate către tramvai şi *să fie* cât mai aproape *de* atâţia *de* maşini

În *momentul când persoana* suspectata *a apărut*, agentul nu face nici cea mai mică mişcare (*căutând a-şi* corecta *poziţia* sau a se retrage). El va rămâne pe loc aşa cum

A fost surprins. Un moment *mai târziu* poate *să schimbe* uşor şi *natural poziţia capului*

Şi *dacă este nevoie* şi a corpului.

Va lisa ca persoana *şi* se îndenărte/e şi *abia* după aceea va *plecă încet, lăsând* impresia *că* se plimbi *cu* un aer de *indiferenţă* După *ce iese din* raza *postului*, începe

supravegherea

Urmărirea se *face întotdeauna de* pe *trotuarul opus celui pe care merge* persoana suspectată, *pentru ea,* în *cazul când persoana se va înapoia, agentul să nu fie nevoit*

A se *lovi piept* în *piept cu ei*; *pentru a avea câmpul de vedere cât mai larg* şi *a* nu *pierde* din *ochi persoană,* în *cazul când sunt mai mulţi pietoni pe acelaşi trotuar, pentru că la colţuri să nu fie surprins* şi *luat în braţe de suspect* etc.

Din primul moment al *supravegherii, agentul trebuie să*-şi *imprime caracterizarea mersului celui suspect. Aceasta* îi *va servi foarte mult mai târziu când persoană intră* într-o *stradă mai aglomerată, sau în cazul când acela* îşi *va schimba îmbrăcămintea.*

El *momentul când urmăritul intri într-o stradă laterală la stânga, agentul nu-l* mai vede. El *trebuie să iuţească pasul pentru a ajunge cât mai repede* în *dreptul colţului* de stradă *de vis-r-vis, pentru a-şi prinde din nou individul* în *raza sa de vedere.*

Întotdeauna agentul trebuie să-şi închipuie că persoana urmărită priveşte înapoi după colţ, căutând a surprinde eventualul urmăritor. De aceea el trebuie să fie prudent fi în *momenftii când a ajuns la colţ, poziţia capului său să fie înainte iar ochii spre stânga.* El *nu se opreşte niciun moment pe loc, ci merge înainte traversând strada, având însă grijă a se uita mai întâi la dreapta şi apoi la stânga pentru a nu fi surprins* de *vreun vehicul, în acest timp are putinţa de a se uita odată bine, stabilind poziţia şi intenţia celui urmărit*

Imediat ce agentul a ieşit din raza de vedere a individului se poate opri pe loc, prefăcându-se *că a greşit strada sau că este în căutarea unei adrese* şi *traversând strada, intră imediat pe stradă pe care a mers urmăritul, continuând mai departe supravegherea.*

În cazul când urmăritul întrebuinţează unul din

trucurile bine cunoscute şi anume de a parcurge circa 10 *paşi după colţ, apoi traversează înapoindu-se* şi *apărând în colţul de vis-f-vis, agentul trebuie să-şi dea seama că are de a face cu un tip versat şi să procedeze în consecinţă. Pentru a*-l *derută, este bine ca agentul să dea colţul la dreapta, intrând imediat într-o curte, unde va face o informaţie fictivă. Va întârzia* în *acea curte atâta timp cât şi-a calculat el că ar fi fost necesar individului să iasă din zona lui de vedere. După aceea, ieşind în stradă, va merge înapoi urmând drumul parcurs de urmărit şi, după ce* l-*a prins din nou în raza sa de vedere, să continue supravegherea, de la distanţă mai mare.*

În cazul când se lucrează în cuplu de doi agenţi, supravegherea mai departe o va face agentul al doilea, iar primul va rămâne în urmă etc.

Astfel se procedează la străzi eu circulaţie reduşi Acolo unde strada e\e if tome-jţtă (ex. Calea Victoriei sau B-dul Elizabcu) moravi? Gheteatrebuie făcută pe teeuţi gotuar» imediat în spatele persoanei suspecte, având ms! Frrji a Uţa un grup de hiA trei persoane între *th*

În staţia *de* tramvai, *urmăritul* are şi timpul şi posibilitatea de a te controla mat *uşor*. De aceea este prudent ca agentul să nu apară în staţia de tramvai decâunuhimul moment, calculând astfel timpul, încât urcarea amândurora să se facă în acelaşi timp. Fiind ocupat cu *urcarea*, urmăritul nu se mai poate uita atent în lături.

Dacă în *staţia tramvaiului* nu mai sunt şi alte persoane, agentul va fi nevoit *şi* se arce după plecarea tramvaiului.

M acest *caz el va trebui să* apară în staţie în momentul când individul *a* pus piciorul pe *scară şi să se alăture* lângă vagon, apoi va aştepta plecarea tramvaiului şi se va urca *pe ultima scară, la remorcă.*

Sunt *cazuri când este mai prudent* a se lua un taxi, pentru două-trei staţii.

Situaţia *este şi mai grea în cazul* când individul călătoreşte cu autobuzul. Aici agentul nu *se poate urca decât atunci când* în staţie sunt mai multe persoane când urmăritul este *singurul pasager ce se urcă* în acea staţie, este foarte riscant ca agentul să se urce odată cu *el*. *Este de preferat a se utiliza* un taxi pentru trei-patru staţii.

În *timpul drumului cu tramvaiul* sau autobuzul, agentul *trebuie* să fie foarte atent *la coborârea pasagerilor*, *ca să* nu *rămână* în *tramvai* fi să fie nevoit a sări din mers *fiindcă poate fi foarte uşor observat de individ* care, prudent, va coborî *printre primii* şi va *sta pe loc*, *privind la coborârea* pasagerilor, până la plecarea vagonului

Se recomandă ca agentul să fie în *permanenţă* cu ochii pe *urmărit*, pentru a prinde *momentul când acela vrea să coboare şi să sară el* înainte ca individul să descindă

Apoi va sta deoparte, *privindu*-l *cum se* controlează în zadar

Urmărirea cu maşina este partea cea mai grea a *filajului*.

Aceasta nu poate fi făcută decât de un agent versat, cu multă iniţiativă şi cu oda *ageri*.

Greutatea provine din faptul că: nu *poţi merge prea* aproape în spatele maşinii *ce urmăreşti*; *nu poţi observa dacă persoana nu se uită* înapoi pe geamul din spate; *trebuie să cauţi a ieşi din raza de vedere a oglinzii retrospective* ce se află montată *pe parbris-u* 1 *din faţa şoferului urmărit*; *nu poţi ţine nici* prea departe, deoarece îl poţi *pierde din moment în moment*.

De aceea, *urmărirea cu maşina trebuie făcută* după cum dictează împrejurările. La *stradă dreaptă*, *de exemplu*, *şoferul trebuie să* ţină mai pe dreapta sau mai pe stânga, *pentru a ieşi din vederea oglinzii retrospective* şi va *lăsa* o distanţă cât mai mare posibilă. *Când maşina urmărită se apropie de un colţ* şi observi că

voieşte să coteasca la *stânga sau la dreapta, şoferul maşinii de urmărire* va mări *viteza*, iar în momentul când *nu mai vede maşina din faţă, trebuie să gonească* şi *să* se apropie cât mai repede *de* colţul *cu pricina*. *Aici trebuie să înfrâneze, intrând* după colţ cu viteză cât mai redusă, *ţinând mult dreapta*.

Nu va face virajul, până nu s-a convins că maşina urmărită *îşi* continuă *drumul*. În acest *caz va căuta să ia virajul cât mai* în scurt pe stânga, pentru a *nu intra* în *raza* de vedere *a oglinzii retrospective*.

Ol cazul *când maşina urmărită a oprit după* colţ, *cea de supraveghere trebuie zi ooanmue* drumul *mai* departe în *linie dreaptă, întorcând imediat fi staţionând în imediata apropiere de* colţ, gara *pentru pornire*.

Urmărirea cu maşina *ocazionează cele mai* variate şi *mai grele situaţii, provenite* adesea din causa *vitezei* De aceea *se cere a fi* tăcută *de un agent an* experienţă *şi multă iniţiativă*.

Un sistem de control foarte folosit de spioni este şi privitul înapoi prin reflexia vitrinelor. De aceea, agentul trebuie şi fie atent cu cei ce obişnuiesc să privească mult prin galantare şi iasă din unghiul lui de vedere. Acei ce obişnuiesc şi privească prin vitrine procedează, de obicei, astfel:

Trec liniştiţi prin faţa vitrinei fără a se opri. După *ce au trecut cu un pas* mai *departe se răsucesc pe călcâi* şi *se* uită *în vitrini ca şi când* ar *fi observat ceva interesant abia* în *ultimul moment*

Şmecheria însă este alta; *el caută a avea un unghi de vedere cât mai mare şi prin bruscheţea mişcării urmăreşte a prinde un gest de tresărire* al *unei persoane ce circulă pe trotuarul de vrW-rà*.

Deci, din colţul plantarului pop avea cel mai mare unghi de vedere şi prin *întoarcerea înapoi, poţi prinde tot acest unghi drept fă* faţa *şi nu poţi scăpa din vedere nici cea mai mici mişcare ce se produce vis*-f-*vis*.

De aceea se recomandă agenţilor de a nu se opri din mers şi a-şi stăpâni orice gest de surprindere, în *momentul când individul se opreşte pe loc sau se înapoiază.*

Pentru identificarea legăturilor, este absolut nevoie ca agentul să dea cu precizie adresa unde indrsidul urmărit a intrat cu *precizie se înţelege ca agentul să nu se mulţumească a indica numai strada şi numărul.* El *trebuie să arate etajul şi* apartamentul (*uşa*) *în care a intrat individul*

Pentru aceasta, el trebuie şi intre în imobil şi să se urce pe scări până la punctul de unde poate observa mişcările individului.

Cum însă toate bJokhaus-urile au portar, care opreşte pe agent, întrebându-l *unde merge şi pe cine caută, trebuie ca agentul să uzeze de anumite trucuri pentru a-şi face drum liber şi a nu sta prea mult de vorbă.*

Experienţa a dovedit că cel mai bun truc este următorul: Aproape în fiecare imobil mare trebuie să locuiască un avocat, doctor sau o societate etc. *Care au firme la intrare. De aceea agentul trebuie ca în momentul când voieşte să intre în imobil să citească aceste firme. Când este întrebat de portar, el răspunde, sxù duc la doctorul cutare44, fuge pe scări în sus. Tot astfel trebuie să procedeze, pentru identificarea persoanelor ce au luat contact cu persoană suspectă în oraş.*

* * *

Spionul trebuie să-şi facă un riguros control atunci când urmează să ia contact cu o *persoană din organizaţie. Fiindu-i în joc libertatea şi poate chiar viaţa, el nu economiseşte nici bani, nici timp în acel moment, uzând de cele mai ingenioase trucuri pentru a fi sigur că nu are niciun agent în spate.*

Pentru mai multă siguranţă şi un control în *plus*» din

la contact cu *persoana* rwpee-*nvi până când acela* îi *face semn că poate şi se apropie. De obicei, ei procedează astfel*:

Persoana din organizaţie aşteaptă la o anumită ori fi hrtr-un anumit kK. Bttă pe

Loc, nu se plimbă. Cel care vine la întâlnire trece prin faţa h» *firi a se opri sau a* unuta, *continuând drumul.*

Persoana care şade pe loc, observă dacă se ţine cineva după el.

Cel sosit în *urmă, după o bucată de drum se înapoiază, trecând din nou prin taţi lui tară să se oprească. Acel ce şade pe loc controlează dacă îl urmează aceleaşi persoane ca şi prima dată.*

Dacă observă aşa ceva, el pleacă de la locul de întâlnire.

*Dacă nu observă nimic, şade pe loc ai aşteaptă înapoierea persoanei care, vă** *zându-l că nu s-a deplasat se opreşte în faţa lui şi stau de vorbă, fiind convinşi că nu sunt suspectaţi.*

După despărţire, un nou control se impune, pentru a nu duce cu el agenţi ce eventual ar fi venit cu celălalt

Se recomandă agenţilor ca, atunci când persoana urmăntă îşi ia măsuri de control mai mult ca de obicei, să fie foarte atenţi, să nu facă economie de bani şi să facă supravegherea cât mai strâns posibil. În cazul când observă o manevră pe toc aşa cum s-a arătat mai sus, este bine că supravegherea să fie făcută din tramvai sau cu taxiul

În cazul când individul se postează într-un loc şi aşteaptă, agenţii trebuie să-şi caute câte un loc, dacă este posibil într-o bodegă, de unde să observe orice mişcare a lui şi să poată vedea bine persoana ce eventual ar veni să ia contact ca el, pentru a o putea identifica.

Se recomandă agenţilor ca întotdeauna şi mai cu seamă când pleacă cu legătura

De ia o întâlnire, să-şi controleze spatele, avându-se

în vedere că, într-o organizaţie serioasă, întâlnirea dintre doi membri ai ei este supravegheată de o a treia persoană, care are misiunea de a observa felul cum s-a executat întâlnirea şi a-l escorta o bucată

De drum pe acela ce i se pare a fi urmărit de agenţi.

Orice supraveghere *se execută de obicei în doi agenţi. Pentru cazuri mai grele, unde sunt multe persoane* (*legături*) *de identificat se întrebuinţează îşi* 4 *agenţi.*

Se întrebuinţează patru agenţi şi pentru supravegherea unei singure persoane dovedită excepţional de vigilentă şi maestru a controlului. În acest caz, agenţii execută supravegherea în aceleaşi condiţii şi după aceleaşi norme, cu deosebirea că se schimbă des între ei, astfel, ca la fiecare colţ de stradă să apară regulat un alt agent

O supraveghere executată de patru agenţi, atunci când este bine condusă şi când s-au obişnuit a face schimburile, păstrându-şi fiecare locul şi rândul, ne asigură contra riscurilor de descoperire şi ne dă *posibilitatea de a menţine supravegherea mai multe* luni în *continuu.*

Sunt o categorie de *indivizi suspecţi care obişnuiesc că meargă foarte încet pe stradă, să se oprească pe loc mult timp, prefăcându-se că privesc după o femeie*

Frumoasă sau admiră arhitectura unui imobil etc.

Încetineala mişcărilor lor şi *faptul că se* uită mult înapoi, cercetând minuţios pe toţi *prietenă*, rac suprav egherea din spate imposibilă. Supta vegherea acestor persoane se face din faţă.

El este atât de preocupat de ceea ce se poate întâmpla în spatele său, încât nu *vede nimic din* ceea ce se petrece în faţa şi jurul său. În aceste cazuri agenţii merg astfel:

Unul sau doi merg la o distanţă mai mare înaintea individului, oprindu-se din când în când pe la vitrine,

chioşcuri de ziare etc... În aşa fel ca să nu-l piardă din ochi.

— Al treilea agent fi supraveghează din spate, însă de la mare distanţi, având grijă ca de câte ori se întoarce individul ei şi se găsească sau în mers sau pe loc. Şi evite a se opri *atunci* când persoana este întoarsă cu faţa către el.

În cazul când este surprins în mers, agentul o va lua pe prima stradă la dreapta sau stânga, va intra într-o curte sau magazin etc.

Un capitol foarte important ai filajului este şi urmărirea obiectelor. Agentul de la filaj trebuie să fie foarte atent la obiectele purtate de indivizii suspecţi. EI îşi va memora perfect forma, dimensiunile, culoarea şi orice amănunt de detaliu al obiectului, pentru a-l putea recunoaşte oricând şi al deosebi de un altul similar. Spionii au obiceiul de a-şi schimba între ei servietele, valizele, pachetele etc. *Comuniştii* transportă adesea pachete cu manifeste, broşuri sau materiale şi maşini pentru multiplicat etc.

Teroriştii îşi pasează pachete sau cutii cu explozivi etc. În momentul când agentul a observat astfel de schimburi sau predări de obiecte, este obligat a le urmări pentru a stabili cu precizie destinaţia şi întrebuinţarea lor.

Deseori, urmărind obiectele, obţinem rezultate mai bune şi complet lămuritoare, decât din supravegherea persoanelor.

Când un agent observă o circulaţie din mână în mână a unor astfel de obiecte sau pachete, el este dator a stabili cu precizie locul unde se aduc şi unde se depun sau în ce fel sunt distribuite.

Dacă un individ, intrând într-un imobil cu o valiză sau servietă iese fără ea, agentul va face post în acel loc până va identifica persoana care a intrat în posesia obiectului şi va stabili ce anume face cu el etc. etc.

Este ştiut că spionaj, propagandă, terorism nu se poate face de unul singur. Orice spion trebuie să-şi recruteze personal, cu ajutorul căruia să-şi poată aduna materialul informativ şi sustrage documente secrete. Tot acest personal nu se recrutează la întâmplare. El este ales dintre persoane care, prin ocupaţia sau legăturile lor, au putinţa de a procura informaţii sau documente.

Pentru adunarea acestui material, spionul este nevoit a lua contact, direct sau indirect, cu colaboratorii săi. El are tot interesul ca nimeni să nu cunoască legăturile sale cu fiecare din aceşti indivizi şi îşi ia toate măsurile de precauţie, că întâlnirile lor să nu fie observate de nimeni.

Pentru stabilirea şi identificarea acestor legături, s-a simţit nevoia înfiinţării serviciului de filaj.

Din cele arătate mai sus, reiese că toate legăturile ţi mvălrânk unui spion, au un

Scop bine determinat.

Cu ajutorul filajului trebuie şi se stabilească cu precizie foloasele urmarne de spion din întreţinerea legăturilor cu diferite persoane.

Pentru ajungerea acestui scop, agentul de filat nu trebuie şi se mulţumească numai cu adresa şi numele legăturii.

El trebuie să stabilească cu precizie ocupaţia individului pentru a-şi dă scama în ce fel l-ar putea întrebuinţa spionul. Să-l stabilească starea civili, originea etnică, posibilităţile de câştig, felul de viaţă, cheltuielile în care este angajat etc. de.

Cunoscând ce anume poate furniza spionului, se concepe şi planul di capturare şi interceptarea materialului.

Momentul cel mai importam dintr-o supraveghere este acel la care se constată dl suspectul exercită un control riguros şi prin diferite trucuri caută să observe dacă

Mi cumva este urmărit.

În astfel de momente agentul de filai trebuie să uzeze de toată energia şt

Cunoştinţele sale profesionale pentru efectuarea supravegherii în bune condiţii şi cu deplin succes.

Un bun agent de filaj trebuie să sesizeze la timp momentul când a fost observat

Şi prin trucuri bine jucate să deruteze pe individ fără a părăsi lupta.

Toţi agenţii trebuie să ştie că, o supraveghere abia atunci este mai interesantă când

Individul îşi ia toate măsurile de precauţie şi control.

Numai acei agenţi care pot susţine o supraveghere în astfel de împrejurări, pot fi consideraţi bine pregătiţi şi cu adevărat buni agenţi de filaj.

Şeful Agenturii a N-a *B. Dănilă*

Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. *7 999, /22U₂ŞI*

[1941 august-decembrie). *Instrucţiuni pentru activitatea agenturii secrete de*

Propaganda şi contrapropaganda, întocmită de M. St. M, Biroul 4

I. Scopul

Odată graniţele etnice atinse, agentura secretă de misionari urmăreşte:

Intensificarea propagandei naţionale şi patriotice româneşti;

— Paralizarea propagandei duşmane;

Descoperirea agenţilor sovietici şi comunişti, lăsaţi în Basarabia şi Bucovina de Nord, de către trupele sovietice în retragere, precum şi a celor răspândiţi în întreaga ţară.

ti asupra felului cum îşi îndeplinesc misiunile funcţionarii

Apară *fu lui administrativ de stal din întreaga ţari.*

Sugestii *pentru o mii bună organizare a vieţii economice şi administrative din* nfreaga ţari, *prin*

informaţii luate la faţa locului.

II. Metoda *de lucru* a) *Intensificarea propagandei naţional-patriotice româneşti se face*:

a) *camuflat, aşa cum au procedat misionarii pentru combaterea propagandei comuniste, înainte de începerea ostilităţilor*;

b) *prin vru grai. de la om la om, sau convorbiri angajate* cu grupuri *de locuitori, având drept obiectiv – aprofundarea sentimentului naţionaî-patriotic al românilor şi de ataşare a minoritarilor la statul român. În sensul liniei politice de propagandă stabilită, adică*:

Îv-i. *Scopul războiului*

Agentura secretă explică populaţiei ci scopul războiului este în primul rând ocuparea provinciilor româneşti răpite de soviete în momentul când ţara noastră a fost izolată; în pios, pentru distrugerea bolşevismului ca sistem şi stat, întrucât s-a dovedit

Ci scopul lui era de a se întinde în întreaga Europă, ceea ce însemna desfiinţarea

României ca stat.

Războiul a fost provocat de evrei, care iau parte la conducere în Rusia şi deci nu pot admite întărirea statelor autoritare şi antisemite, eflei ar însemna pierderea puterii lor asupra lumii întregi.

Războiul este lupta tuturor românilor pentru a scăpa de jugul străin şi a forma o România Mare, liberă şi bogată.

Armatele Române luptă alături de armatele Germane şi mai departe de Nistru, pentru că intervenţia Germaniei a scăpat România de invazia sovietică, care intenţiona să ne desfiinţeze ca stat şi deci România trebuie să dovedească că este o aliată credincioasă Germaniei şi pentru că pericolul bolşevic persistă atâta timp cât există un *front şi o armată bolşevică.*

Z Atitudinea guvernului român faţă de problemele hasarabene şi bucovinene

Agentura secretă explică populaţiei că administraţia din Basarabia şi Bucovina nu se va face numai cu elemente din vechiul regat o mare parte din personalul administrativ, deja instalat în Basarabia şi Bucovina, este recrutat dintre funcţionarii refugiaţi din aceste provincii, întrucât opera de descentralizare a guvernului român, va fi bazată pe elemente focale.

Împroprietărirea nu se va face în dauna clementului basarabean şi bucovinean, ci pentru consolidarea noastră naţională, tară a atinge cu nimic interesele şi drepturile locale.

Populaţia românească va avea un trai mai liber şi mai omenesc, drepturile ei naţionale vor fi *din nou recunoscute şi ea va avea* rolul *preponderent în organizarea noii* vieţi *în provinciile reocupate.*

To.

1 & *ţi minoritarii, afară* de *evrei, care* nu s-au manifestat i

Pss vor bucura *de drepturi egale cetăţeneşti,* cum i-au *bucurat* şi *intime tsovietică, căci statul român nu consideră* pe *minoritari* de *această* ocupaţie* viiw*ni.* Agentura *secretă* dă *o deosebită atenţie* localităţilor populate de rmnontan, căutând

Al potolească *neliniştea lor. În cazul când vor fi* provocaţi de *propagandă* sovietică şi comunistă *să nu se supună autorităţilor româneşti.*

Faţă *de toţi trădătorii neamului, care* au luat parte la stabilirea şi consolidarea *regimului sovietic, au prigonit pe români şi s*-au manifestat sau se *manifest*! Contra *statului român, România nu va avea nicio milă.*

JL *Prin răspândire de manifeste* b) *Paralizarea propagandei duşmane se face prin*:

a) *comparaţii între promisiunile şi realizările sovietice, adică. În loc de trai fericit şi liber, introducerea regimului de teroare a NKVD, desfiinţarea proprietăţii private, a comerţului liber, înfiinţarea de*

*colhozuri, distribuţia hranei cu cartele, persecutarea elementului naţional, impunere la dări excesive, închiderea bisericilor, a şco*lilor *româneşti, deportarea elementelor româneşti înstărite, devastările făcute în timpul retragerii pentru a nu lăsa urma mizeriei în care a ţinut populaţia* etc.

b) *demascarea scopurilor urmărite de propagandă sovietică şi comunistă, adică*: *reintroducerea regimului sovietic, aţâţarea la războiul civil şi de franctirori, sabotarea măsurilor de refacere economică a provinciilor reocupate, precum şi din întreaga ţară, compromiterea autorităţilor româneşti şi* a *armatei*.

c) *scoaterea în evidenţă a rolului evreilor sub regimul sovietic*.

c) *Descoperirea agenţilor sovietici şi comunişti, lăsaţi în Basarabia şi Bucovina Je Nord de către trupele sovietice în retragere, precum şi a celor răspândiţi* b

Întreaga tară, se face prin:

a) *Investigaţii föcute zilnic pe teren prin personalul nucleelor constituite de agenţi, în fiecare localitate*;

b) *Contact cât mai strâns cu masele populare, tot prin nucleele de la punctul a*); *pentru a culege informaţiuni asupra elementelor antiromâneşti, care s-au manifestat sub ocupaţi unea sovietică şi care continuă să activeze şi în prezent sub administraţia românească. Acelaşi procedeu se va întrebuinţa şi în localităţile din restul ţării*.

d) *Supravegherea discretă asupra felului am îşi îndeplinesc misiunea funcţionarii aparatului administrativ de stat din întreaga ţară cu scopul de a preîntâmpina*

Ilegalităţile şi reaua administrare a) *Această supraveghere se face cu toată discreţia, cu ajutorul nucleelor constituite în fiecare localitate, fără patimă sau ură personală, fie a agenţilor sau a membrilor*

Ce constituie aceste nuclee;

Perttni acest motiv» orice chestiune de asemenea *natură, este verificată cu toată atenţia, la faţa locului* de *către agenţii* secreţi-*misionari, la început, apoi personal de către şeful de* «and. Care se transportă la *raţa locului* şi *numai* după *ce s-a convins ci*

În *această chestiune* nu *s-a* pus patima *sau* ură *personală,* atunci *întocmeşte nota*

Respectivi pe care o înaintează Biroului.

e) *Sugestii pentru o moi bună organizare* în *vieţii economice şi administrative*

Din întreaga tare, prin informaţii luate la faţa locului

Pentru a pûtes da astfel de sugestii, agenţii secrep – misionari se informează direct şi *prin nucleele respective asupra felului cum sunt primite de către masele populare măsurile de ordin economic şi administrativ, luate de către guvern şi verifică eventualele nemulţumiri de care se plâng masele populare şi pe care* le *aduc la cunoştinţa şefilor*

De zonă. Şefii de zonă sunt obligaţi, ca după o prealabilă verificare, să întocmească nota ta care vor trece şi sugestiile referitoare la măsurile de îndreptare ce se propune a se lua.

III. *Organizare* nucleelor*

Agenţii găsesc, atrag şi iniţiază elemente băştinaşe, în fiecare localitate, cu care formează nuclee de propagandă naţională şi contrapropagandă. Aceste elemente se recrutează din:

Români de origine, cunoscuţi în localităţile respective că adevăraţi naţionalişti şi oameni cinstiţi.

În aceste nuclee nu vor intra preoţii şi învăţătorii.

*În localităţile cu majoritatea populaţiei minoritară, se vor crea nuclee mixte cu 1/2 efectiv din români şi 1/*2 *minoritari. Din minoritari se recrutează numai acele elemente dovedite anti-comuniste, din pătura burgheză şi cea ţărănească înstărită, care au fost expropriaţi de*

soviete.

Membrii acestor nuclee formează organele de informaţie ale agenţilor secreţi-misionari, precum şi organele prin care se continuă *propaganda românească şi anti-sovietică. Nucleele vor ţine îndeaproape supraveghere toate elementele duşmane şi în special pe evrei, care sunt agenţi comunişti sau anglo-americani.*

Cd mai bătrân membru al nucleului şi care îndeplineşte şi condiţia de om cu mai multă ştiinţă de carte, fiktd cel mai inteligent din toţi membrii nucleului, este numit şeful nucleului Această numire se face pentru fiecare localitate de către şeful de zonă respectiv, care este obligat a ţine personal evidenţa nucleelor, întocmind câte un tabel nominal pentru flecare localitate în parte.

Membrii nucleelor păstrează secretul misiunilor chiar în faţa autorităţilor. În cazul când descoperă clemente duşmane, care urmează a fi de urgenţă arestate, se prezintă automaţilor respective ca simpli cetăţeni şi face denunţul.

IV. Legătura ca autorităţile

Pentru a putea proceda de urgenţă la arestarea elementelor sovietice şi comuniste dovedite că activează contra intereselor româneşti şi a paraliza activitatea propagandei

Străine.

Străine şi pentru a primi ordina şi instrucţiuni urgenţe de la Birou, şefii de roni şi agenţii «creu-misionari vor avea legături cu autorităţile poliţieneşti, dup* cum urmează.

1. Şefii de zonă vor avea legătură cu Birourile de Siguranţă din localităţile urbane reşedinţă de zonă şi cu Legiunile de Jandarmi, pentru avea legături eu agenţii secreţi-misionari din localităţile rurale.

2. Agenţii secreţi-misonari vor avea legătura cu Birourile de Siguranţă, în localităţile urbane fi posturile

de jandarmi, în localităţile rurale

Instrucţiuni pentru primirea fi expedierea corespondenţei, se vor tace separat

Şeful Secţiei Propagandă.

Colonel D. Stancov

Şeful Biroului 4.

Căpitan fonescu Gk

Arh. NIC fond PC

Dos. nr. M/Mit

[1941]. *Instrucţiuni privind măsurile de contracarare a agenţii de spionaj străini.*

Iniţiau

Măsuri de luat pentru a face ca acţiunile Informative ale inamicului duse

Prin agenţii de spionaj să nu poată da roade

A. În timp de pace

Aceste măsuri se îndreaptă în următoarele direcţii:

A. Executarea unui control riguros atât al străinilor stabiliţi în tară (*printre* ei *se pot descoperi agenţi de spionaj rezidenţi*), *cât şi a celor ce* doresc *să intre* în ţară (*agenţi misionari sau curieri*).

În timp de pace, acest control se execută de către organele de poliţie *civile*; totuşi *contrainformaţiile militare impun acţiunea lor prin* strânsa *legătură* ţi semnalarea *persoanelor suspecte descoperite*.

În timp de război acest control trece în întregime la organele militare, ceea ce *impune ca încă din timp de pace, în legătură cu* organele civile, să stabilească:

Planul trecerii acestui control la organele militare;

Întocmirea tabelelor străinilor şi suspecţilor ce urmează să fie internaţi în diferite *ipoteze*.

Planul adunării, strângerii şi transportului acestor internaţi până la zona de

Internare.

Acest *control prin* Art. *85 din* „Instrucţiunile provizorii asupra prizonicnlor şi internaţilor *de război*”

este dat în sarcina Comandamentului de *Corp* de Armată.

I

*Eii-Skprm eekerra persoanelor suspecte** *mumme sau civile Acestà* st veghere se execuţi pentru civili *de* către *organele de siguranţă, iar* pentru mi Irtan de organele *œntrainftmnauve ale Comandamentelor* (*agenţi*) *în cazuri* excepţionale cu ajutorul siguranţei *statului*.

C. *Supravegherea contactului ofiţerilor şi trupei cu persoanele străine,* precum *şi* supravegherea persoanelor *care mişună în jurul comandamentelor, cazărmilor şi pe timpul* exerefpilor, societatea şi asociaţiile *frecventate de* ofiţeri.

D. *Organizarea serviciului* la *trupă şi comandament astfel încât să se facă* imposibili culegerea *de informaţii* Trebuie (*mut* scama *de*:

Personalul *însărcinat cu redactarea, scrierea, înregistrarea* şi expedierea corespondenţei:

Păstrarea corespondenţei în arhivă.

Personalul care asistă la manevre, joc de război, conferinţe etc.; – *furnizorii*;

Redactarea ordinelor şi *instrucţiunilor astfel încât să nu conţină decât strictul necesar eşalonului căruia se adresează*.

E Instruirea elementelor necesare, de orice grad asupra acţiunii nefaste a agenţilor inamici de spionaj, consecinţele ce această acţiune are pentru armata noastră şi mijloacele de apărare.

F. Deşteptarea interesului marelui public şi instruirea lui asupra:

Acţiunii de spionaj inamic, modului de comportare, mijloacelor de acţiune;

Modului de apărare contra acestei acţiuni;

Importanţei fi gravităţii ce reprezintă pentru operaţiunile militare, divulgările făcute asupra chestiunilor ce vin în legătură cu armata (*industrie, căi*

ferate, exploatări minière, statistică etc.);

Contribuţiei ce fiecare cetăţean este dator să aducă operei de apărare în contra agenţilor inamici;

Încrederii că organele contrainformative vor păstra secretul absolut al divulgărilor de orice natură.

Arh. MR, *fond Microfilme, rola P111*

233 – 234.

(19411* *Metodologie privind activitatea contrainformativă*

Mijloacele prin care se execută acţiunea contrainformativă propriu-zisă

1. Întreaga acţiune a contrainformaţiilor este dusă prin agenţi de contrainformaţie.

I Prin agenţi de contra în formaţie le înţelege orice persoană care contribuie atll I timp de pace cât şi în timp de război la împiedicarea acţtuntifbeafe marmeul o duce prin mijloace ascunse, în scopul de a stabili capacitatea combativi a armatei adversă.

Fiecare cetăţean conştient trebuie să considere ca un punct de oaoare apărarea armatei sale şi naţiunii în contra acţiunii oculte a inamicului

Toate autorităţile competente trebuie să lucreze sub impulsul conuainformaţiilor pentru a pregăti spiritul public în această direcţie prin publicaţai, şcoli ţi &

3. Toţi cetăţenii şi toate autorităţile au îndatoriri să anunţe organele contra-informative, despre orice socotesc că este întreprins de inamic pentru a realiza slăbirea forţei combative a armatei noastre.

4. Organele contrainformative trebuie să asculte cu bunăvoinţă orice părere sau destăinuire făcută, încurajând pe cei care se interesează şi contribuie la acţiunea contrainformativă.

5. Organele contrain formative trebuie să convingă pe toţi că, contribuţia ce se aduce serviciului de contrain formaţii este o acţiune patriotică şi că trebuie considerată ca prima datorie cetăţenească.

6: Organele militare care au îndatorirea să conducă acţiunea contrainformativi

Ofiţerii informatori de la corpurile de trupă;

— Ofiţerii de la Biroul 2 de la Comandamente;

Eventual ofiţerii de contrainformaţii de la centre;

— Ofiţerii de la comandamentele de garnizoană şi regimentele de căi ferate;

Ofiţerii de jandarmi şi grăniceri;

— Agenţii de poliţie ataşaţi pe lângă comandamentele militare.

7. Ofiţerii, mai sus specificaţi, conduc acţiunea de contraiitfonnaţii.

Ei au îndatorirea să păstreze legătura cea mai strânsă cu organele corespunzătoare de siguranţă care sunt special însărcinate cu descoperirea agenţilor de spionaj, propagandişti şi terorişti, precum şi toate organele din stat care sunt în măsură să contribuie la desfăşurarea în bune condiţii a acţiunii de contrainformaţie.

Arh. MR, *fond Microfilme*, *rola P* II *Im*. *C* & *st.*

1941]. *Metodologie privind măsurile contrainformative într-un corp de trupă*

Măsuri contrainformative într-un corp de trupă

I. Măsurile cu caracter contrainformativ au ca scop:

I a pune duşmanul în imposibilitatea de a descoperi secretul ce trebuie să existe la privinţa tuturor chestiunilor în legătură cu apărarea naţională, relativ la organizarea, încadrarea, dislocarea, datoria şi instrucţia armată, precum şi asupra intenţiilor noastre

Operative;

A zAdàrnici propaganda subversivi (comunistă, iredentistă, religioasă – s-ar facerea a Ace în scopul de a slăbi forţa morală şi spiritul de disciplină în

De a împiedica executarea actelor de terorism şi sabotaj.

IE în acest scop activitatea contrainformativă

comportă.

A. O aepunc preventivă şt

B. O acţiune represivi.

I. Acţiunea preventiva constă în:

Supravegherea şi descoperirea din timp a elementelor respective care ar putea fi întrebuinţate pentru culegerea de informaţii, propagandă, terorism şi sabotaj, tapiedicându-le astfel de a-şi îndeplini misiunea;

— Descoperirea şi confiscarea mijloacelor de propagandă şi terorism (manifeste, publicaţii, tipografii, depozite de explozivi etc.) înainte de a fi folosite;

Luarea măsurilor de evitarea indiscreţiilor (educaţie, pază, contrapropaganda) şi exploatarea sancţiunilor aplicate contra celor căzuţi în vină.

În acest scop este necesar a se lua următoarele măsuri: Pentru combaterea acţiunii de spionaj şi trădare: *a. Accesul persoanelor străine în cazărmi şi localurile militare*

Furnizorii au legitimaţii şi nu iau legătură decât cu personalul din serviciul aprovizionării. Via şi ies din cazarmă însoţiţi;

— Persoanele civile care doresc să vorbească cu ofiţeri, subofiţeri şi soldaţi, intri şi ies din cazarmă conduşi de [ofiţerii] de serviciu de zi care urmăresc eu cine iau contactul;

Conferenţiari, artişti etc. Aduşi de comandantul de unitate pentru casele ostăşeşti

Inu vor fi decât din cei de perfectă încredere, contra cărora nu există nicio bănuială şi vor fi supravegheate pentru a nu lua contact cu trupa decât atât cât este necesar prin scopul ce se urmăreşte;

Comandanţii de unităţi nu pot invita persoane străine chiar oficiale – la manevre, exerciţii, experienţe etc.

B. Supravegherea militarilor în afară de cazarmă

Ofiţerii vor fi supravegheaţi, în special cei care au

diferite vicii (beţivi, afe-mciaţi, cartofori, morfinomani etc.);

Cei care fac parte din diferite asociaţii (ofiţerii n-au voie a se înscrie în diferite asociaţii decât cu aprobarea M.Ap.N.);

— Ofiţerii care au contact cu persoane suspecte.

Trupa vor fi supravegheaţi cei învoiţi să doarmă în oraş.

Cei care au funcţiuni importante;

— Vicioşii şi dubioşii vor fi schimbaţi imediat din funcţii. *C Evitarea indiscreţiilor comise prin presă şi în public de către miliari şi civili*

Presa este o bună sursă de informaţii pentru duşmani, deci măsuri pentru a nu se comite indiscreţii prin presă (nimic relativ la organizarea armatei, dislocare, armament, instrucţie ele.);

— Pentru licitaţii se va publica numai ceea ce este nevoie conform omteehn în 20

931.

D Paza localurilor armatei şi terenurilor de instrucţie şi *trageri*

Pentru combaterea activităţii subversive*?

A. Măsuri contra propagandiştilor şi acţiunilor cu caracter rx>ltucr>soctal:

Se va împiedica răspândirea doctrinelor comuniste şi socialiste în rândurile oştirii, prin combaterea teoretică a argumentelor lor şi prin descopearea agenţilor toi

De propagandă;

Instrucţiuni dese şi *discrete* cu scopul de a se descoperi materialul de

Propagandă şi deci elementele suspecte.

B. Măsuri contra mişcărilor cu caracter religios:

Conferinţe pentru a lămuri trupa asupra acestor curente (ţinute de preoţi);

— Inspecţii dese şi discrete pentru a descoperi

suspecţii şi materialul de propagandă

Măsuri pentru împiedicarea actelor de terorism:

A. Paza stabilimentelor militare, lucrărilor de artă şi depozitelor

Cu oameni selecţionaţi (de încredere);

— Cu o instrucţie solidă, arătându-le pericolul şi sancţiunile ce lise aplică în caz

De neglijenţă;

Inspecţii dese pentru a vedea cum îşi fac datoria.

2. *Acţiunea regresivă* constă în:

A. descoperirea, urmărirea şi prinderea agenţilor întrebuinţaţi de duşmani în

Acţiunile subversive şi predarea lor justiţiei;

B. Aplicarea celor mai severe sancţiuni, prevăzute de lege, când ofiţerul este

Judecător (în consiliile de război).

Ark MR, *fond Microfilme*, *rola P ÎI 166 s*, G139 – 240.

fi 4 t» *Xectodoirrte re/eritoare la acţiunea contrainformativă pe teritoriul ţării şi* în *armase*

ACJ7UNEA COCTRA – ttl TORMATfvA

Organ tre' şi funcţionarea serviciilor de contrainformaţii pe teritoriul firii şi în special te armată. Legăturile între aceste servicii

L

A, Organizare şi funcţionarea serviciului de contrainformaţii pe teritoriul ţării* în *general şi în armată, în special.*

È% Ce se urmăreşte prin acţiunea contrainformativă în general pe teritoriul ţării şi în special în armata:

A descoperi înainte de a se produce următoarele acţiuni subversive:

I. *Contra siguranţei de stat*:

A. *contra siguranţei de stat exterioare*:

Actele de trădare şi spionaj;

— Actele ostile contra statului;

Iredentismul; – incursiunile peste graniţă;
Agenţii de propagandă;
— Agenţii terorişti;
Agenţii de sabotaj.
B. Contra siguranţei interioare:
Acţiuni contra dinastiei sau care urmăresc schimbarea formei de guvernământ:
Propaganda sub orice formă;
— Comploturi;
Atentate;
Acţiuni contra liniştii statului;
— Războiul civil;
Acte de terorism;
Formări de cete contra autorităţilor statului;
— Formări de bande înaintate, cu scopul de a jefui avutul public. 2. *Contra intereselor publice pentru armată*
Se urmăreşte:
A descoperi înainte de a se produce acţiunile contra siguranţei statului adică:
— Actele de trădare sau spionaj;
Propagandă sub orice formă (comunistă, iredentistă, religioasă);
— Terorismul şi sabotajul.
A conduce acţiunea contrainformativă, în aşa fel încât agenţii să fie prinşi asupra faptului sau cu dovezi care demonstrează până la evidenţă vina.
C *Calităţile, recrutarea* şi *pregătirea pemmabéuh*
1. Calităţile personalului care încadrează orpmk de contratnformaţii
Culturi desăvârşită, pasiune şi *interes crescând, pentru* a afla tot *ce este* nou în – *axa sa de acţiune*;
Circumspecţie, perspicacitate şi tact;
Perseverenţa până *la limita eforturilor fizice*;
Convingerea personală şi tărie de caracter şi
Mai presus de toate să fie *de perfectă încredere* şi

discret

2. *Calităţile agenţilor întrebuinţaţi în serviciul de contmirtfomaţU*:

Elemente de încredere şi *de* o *ireproşabilă* discreţie;

— Întreprinzători şi şireţi;

Să aibă mult *spkrti de observare ţi iniţiativa* (*în jurul său să nu scape nimic*

Neobservat);

Să fie curajos, rezistent, cu sânge *rece şi* stăruitor.

— Să fie cumpătat, deşi la anumite împrejurări *ar simula excese*.

3. *Recrutarea personalului*:

Se face în urma unei *observaţii atente şi de oarecare durată a clementelor ce*

Voim a recruta;

Elementele alese nu trebuie să ştie *că* lucrează *în acelaşi scop* (*se pot cunoaşte*

Deoarece fac parte din acelaşi corp de trupă);

Elementele alese (agenţii) trebuie să *fie din gradele inferioare sau subofiţeri*, care au contact permanent cu mediul din *care trebuie să culeagă informaţii*.

4. *Pregătirea agenţilor informatori*

Oricâte calităţi ar avea elementele *folosite în serviciul de informaţii* şi

Contrainformaţii ele trebuie în prealabil instruite.

Elementele de conducere se *pregătesc în şcoli şi îşi* continuă *pregătirea singuri*

Prin diferite lucrări de specialitate şi *experienţă*;

Agenţii se pregătesc în mod *separat* şi *discret*

Aceştia trebuie să fie instruiţi asupra [al *ceea ce trebuie să urmărească, şi în acest*

Scop:

Să se împrietenească cu cei ce au *legături cu cel bănuit*;

— Să arate că nutreşte aceleaşi idei *şi sentimente cu* ei;

Să se manifeste în aşa fel încât să nu se *demaşte. Perfecţionarea se face în mod*

Treptat.

II.

Concluzii (pentru ofiţerul cu *informaţiile* dintr-un *corp de trupă*)

1. Atenţie deosebită pentru *organizarea serviciului de contrainformaţii şi* ki

Special pentru alegerea agenţilor

2. Instruirea discretă a agenţilor

3. Grija permanentă *pentru* a *nu demasca aceşti agenţi.*

Arh MR, *fond Microfilme, rola P ÎI 1663, C 241 – 241*

(1*4 If. *Mmmethmi cm prMre la obligaţiile români tot care merg* în *străinătate.*

OBLIGAŢIILE ROMÂNILOR CARE MERG ÎN STRĂINĂTATE

Obligaţii morale şi cetăţeneşti%

Prima griji a cetăţeanului român care merge în ţări străine este aceea de a-şi dl îi orice moment seama, că de îndată ce a depăşit piatra de hotar a ţării sale, pentru

Străini el reprezintă însăşi Ţara. Prima grijă deci este de a fi român.

În consecinţă este o datorie sfântă ca orice cetăţean. În întreaga lui atitudine şi viaţă, să constituie un permanent exemplu de demnitate, corectitudine şi sobrietate

Viaţa de deşirau şi uşurinţă a individului poate reflecta o lumină pernicioasă asupra întregif *naţiuni. Ittrt*

Mat mu/t ca oricând, în vremurile zbuciumate [*pe*] *care le trăim, individul înfăţişează străinătăţii însăşi starea de spirit a ţării sale Acolo unde va fi auzit graiul românesc, ochii tuturor vor fi atenţi, căutând să iscodească atitudinea şi gestul nostru, care vor înfăţişa*

atitudinea şi gestul Ţării.

Şi nu este o greşeală, deoarece un individ luat dintr-o naţiune solidară, care şi-a încordat toate forţele pentru redresarea ei, nu poate fi un individ uşuratic, înclinat spre viaţa de desfrâu şi dornic să huzurească.

Dacă până la acest război ne-am mai putut îngădui o viaţă publică, o viaţă mai veselă. În împrejurările de astăzu când toate eforturile naţiunii tind spre un singur ţel: redresa-rea şi mărirea Ţării în *graniţele fireşti, atitudinea noastră în străinătate trebuie să simbolizeze acest efort şi sacrificiile pe care le face Ţara.*

Toţi cei care ar abdica de la acest înalt comandament de ţinută morală, sunt socotiţi că trădători ai intereselor superioare ale statului.

În scopul realizării unei atitudini comune capabilă să înfăţişeze în orice moment solidaritatea şi coeziunea membrilor Patriei, se dau următoarele directive, care pot constitui un îndreptar, pentru toţi cei care merg în străinătate.

1) *Nimeni să nu-şi defăimeze ţara, verbal sau în scris, criticând actele de conducere şi de guvernământ.*

2) *Este interzis răspândirea zvonurilor neadevărate sau tendenţioase, cu privire la Ţari*

3) *înfăţişarea exagerată a lipsurilor materiale care în mod fatal s-au produs în ultimul timp, constituie de asemenea o denigrare a Ţării şi toţi cei care ar face-o comit, pe lângă o mistificare a adevărului, şi un mare rău Patriei.*

Aceste lipsuri, desigur mai puţin grave decât în alte Ţări dacă sunt exagerate şi date fel vileag astfef, ar putea indica pe nedrept o slăbiciune a Ţării.

Un adevărat român tinde dimpotrivă să ascundă din micile noastre defecte şi lipsuri.

Străinul nici nu te ajută în nevoile tale nici măcar nu compătimeşte cu tine. El va trâmbiţa mai departe exagerările tale, contribuind astfel din ce în ce mai

amplificat la denigrarea ţării.

4. Este, de asemenea, formal interzis românilor care merg în străinătate, să ia contact cu aşa-zişii „refugiaţi politici”. Aceştia, prin însăşi faptul ci au parant *în* şt s-au pus sub scutul unui stat străin, fie el chiar aliat, au dat dovada paempteric i una totale lipsi

De (mută morală şi naţională.

Scuza de „refugiat politic” este simplu motiv născocit pentru a camufla pe trăda tort. Formula este veche şi făurită în „laboratoarele internaţionale”. Cei ce se retransca/a în spatele ei, deci, nu pot fi oameni care într-adevăr au legătura cu sufletul şi romanţul

Ţării noastre.

În momentele grave prin care trece o ţară, toţi fiii cei mai bum, trebuie să te

Străduiască, dacă nu să se sacrifice, pentru idealul comun.

Singurul contact cu oricare dintre zişii „refugiaţi politici”, constituie dovada colaborării cu ei.

5) Este formal interzisă comiterea indiscreţiilor. Singura soluţie care ne poate garanta că nu vom comite asemenea indiscreţii, este grija permanentă de a nu discuta nimic cu privire la problemele ce interesează ţara, nevoile, situaţia, dotarea armatei.

Problemele politice etc.).

O simplă afirmaţie făcută în treacăt, un cuvânt aruncat din imprudenţă, pot constitui pentru inamic informaţii de maximă importanţă şi pentru ţara noastră consecinţe dintre cele mai grave.

Este foarte greu mai ales pentru un individ neexperimentat să poată face deosebirea între ceea ce este „confidenţia144, ceea ce este „secret” şi ceea ce se poate spune oricui.

Chestiuni de amănunt care la prima înfăţişare par a fi total lipsite de interes (aflate şi ele prin indiscreţia vreunui membru al familiei sau a unui prieten), pot folosi

inamicilor ţării într-o măsură de neînchipuit

Nu vom putea deci insista îndeajuns asupra strictei necesităţi ca românii, în general, şi în special cei care trec graniţa să ştie să tacă, *nimeni* şi *nicicând să nu vorbească nimic despre treburile statului*.

Îl îndatoririle informative ale românilor care pleacă în *străinătate*

Oricât de bogată ar fi o ţară, ea a nu poate plăti toate informaţiile de care are nevoie. Patriotismul fiilor ei însă poate suplini în bună măsură acest neajuns.

Un ochi ager, călăuzit de un suflet iubitor de ţară. Poate întotdeauna înregistra fapte şi stări de lucruri pline de interes pentru ţara sa.

Orice român care merge în străinătate deci, are datoria morală de a comunica ţării sale constatările făcute în străinătate, care sunt demne de interes.

Şi aceasta în orice domeniu: militar, politic, economic, social etc. Se va insista însă în cadrul însărcinării speciale pe care cetăţeanul o va primi eventual de la Direcţiunea Generală a Poliţiei.

Subliniem de la început că nu trebuie să se confunde această îndatorire cu calitatea de „spion”. Spionul se străduieşte pentru atragerea scopului urmărit, caută, provoacă, riscă şi la nevoie uzează de orice mijloc nepermis. El trebuie să aibă atitudini deosebite şi o şcoală specială.

Cetăţeanul român aflat în străinătate însă, înregistrează fidel tot ceea ce vede sau aude şi evitând orice risc, se păstrează în limitele permise de legile ţării prin care trece

*FIMt*MMNC documenta st informa *au* numai prin *aceste* constatări personale, ei chiar *prin* discuţii Kbare ev cetăţeni! *Diferitelor* ţări, prin citirea presei locale etc.

O informaţie *de detalia* ce *ar părea* poate tară interes, dacă este culeasă de un eckt perspicace *ţi obiectiv*, *poate* contribui foarte mult pentru informarea

patriei.

De asemenea, *chestiunile de amănunt*, dacă sunt bine şi îi timp înregistrate, pot verifica *şi lămuri probleme de interes* capital.

Îi *îndeplinirea* acestor însărcinări se recomandă multă prudenţă şi tact în culegerea observaţiilor; obiectivitate şi cumpătare în transmiterea lor (o informaţie dacă *nu este redată* în *mod* fidel. ci dimpotrivă este alterată sau exagerată, poate avea efecte negative din cefe mai dăunătoare).

De asemenea, se recomandă cu insistenţă ca în străinătate să nu se însereze *nimic în* scris, pentru că fă un eventual control făcut de autorităţile străine, cetăţeanul *să nu se* găsească în postura de „spion”.

Raportul cu constatările făcute va fi întocmit numai la sosirea în ţară şi depus la *Direcţiunea* Generală a Poliţiei, aşa cum se arată la Capitolul *IV*.

Nu se poate cere nimănui să îndeplinească o funcţie neonorabilă; nu se dă nimănui însărcinarea de „a spiona1.

Se cere însă fiecărui cetăţean care depăşeşte graniţa ţării să contribuie în limita facultăţilor sale la informarea ţării. Pasiunea de a sluji patria este calitatea care se dă cetăţeanului şi perseverenţei de „a vedea” şi putinţa de a nu exagera în relatarea celor constatate.

Exemplul pe care ni-l dau ţările mari trebuie să fie călăuză: fiecare cetăţean al acestor popoare, în momentul în care a depăşit hotarul ţării, se socoate în slujba informativă a patriei

Îndatoririle militare ale cetăţeanului aflat în străinătate Un cetăţean conştient de îndatoririle lui sfinte nu trebuie să piardă niciodată contactul cu ţara sa.

Prin forţa lucrurilor, acela care ani îndelungaţi locuieşte pe teritoriul unei ţări străine, fără ca să mai revină în patrie, pierde contactul cu „realităţile naţionale”. Numai astfel se explică metamorfoza morală

pe care o suferă „desrădăcinaţii”.

Caracteristica romanului a fost tocmai calitatea de a-şi păstra sufletul românesc, în ciuda vicisitudinilor sorţii, împotriva timpului şi despărţirii.

Într-o ţară străină, singurul element care te poate ţine în contact cu sufletul patriei, nu este atât de mult românul pe care îl întâlneşti din întâmplare şi care ca şi tine însuţi [este] un izolat Nu este nici „colonia română” care adesea prin tendinţe străine este greşit orientată.

Contactul real cu (ara îl poţi menţine numai prin LEGAŢIE.

Acest contact constituie nu numai un deziderat ci, din punct de vedere militar o obligaţie în consecinţă, orice cetăţean, ajuns într-o ţară străină, fie pentru un timp mai scurt, fie pentru un timp mai lung, *este dator să se prezinte imediat la Legaţia României* unde va lua contactul cu Serviciul Consular şi cu Ataşatul Militar.

264:

În localităţile unde mi sunt legaţii va hta contact cu Coonaa Ocneiil al României.

Căutând ca la prima ocazie să se prezinte şi Legaţia.

Cetăţeanul plecat în străinătate, va lua oi sine. *M mod ob\ip-omt* „carnetul”, respectiv „Livretul militar”, împreună cu „ordinul de chemare” (roşu, galben n afb.

Pe care fi are).

Ajuns la Legaţie, va comunica Ataşatului Militar adresa exactă unde domiciliază. Mai ales că în împrejurările tulburi în care trăim, fiecare regiment trebuie să cunoască

În orice moment adresa fiecărui ofiţer său grad inferior.

Pentru această necesitate, prezentând carnetul (livretul militar) se va cere Ataşatului Militar să comunice prin *primul curier* regimentului respectiv adresa dată

Ori de câte ori îşi va schimba domiciliul în

străinătate, cetăţeanul este dator să comunice această schimbare Ataşatului Militar, în acelaşi scop.

— O altă îndatorire este aceea de a-şi viza carnetul sau livretul militat, la Ataşatul Militar dacă la epoca vizelor cetăţeanul nu se găseşte în ţari

Este de la sine înţeles că prezenţa într-o ţară străină, departe dea te absolvi de îndatoririle militare, îţi impune o deosebită grijă pentru ele. De aceea, în afara obligaţiilor de viză şi schimbarea de domiciliu, arătate mai sus, cetăţeanul este dator şi treacă pe la Legaţie cel puţin o dată pe lună, spre a se interesa dacă între timp nu au survenit instrucţiuni, ordine sau directive care l-ar privi.

Această ultimă obligaţie priveşte pe cetăţeanul care nu face parte din clementele Armatei.

În caz de decretarea mobilizării, cetăţeanul făcând parte din clementele Armatei, este obligat să se prezinte imediat la Ataşatul Militar, spre a primi eventuale ordine fi a-i notifica plecarea. Apoi, va pleca cu primul tren sau vapor spre ţară, unde st vt

Prezenta unităţii din care face parte.

Sistemul, uzitat de unii, *de a căuta să se sustragă îndatoririlor* ostăşeşti, arătând

„Nu are mijloace băneşti de a pleca în ţară şi cere foaie de repatriere”;

— „nu îşi poate lăsa singură familia şi avutul agonisit cu străduinţă”;

„Ar putea sluji ţării şi în străinătate, dacă Ataşatul Militar i-ar acorda acolo vreo

Misiune”;

„Sau este suferind şi netransportabir.

Constituie cea mai josnică metodă, cunoscută de legaţiile noastre.

Asemenea sisteme nu pot constitui sub niciun motiv o scuză şi cel care recurge la ele este un dezertor de la îndatoririle ostăşeşti.

Legaţiile, Ataşaţii Militari şi Regimentele sunt avertizate, iar cei care ar cădea în asemenea greşeli, suferă în mod automat rigorile legilor în vigoare.

IV. La înapoierea în ţari

În termen de o săptămână după înapoierea în ţară, românul care a fost în străinătate este obligat să se prezinte la Direcţia Generală a Poliţiei, unde va depune: 1) *Una „dare de seamă”* amănunţită asupra:

a) activităţii personale pe care a avut-o în străinătate, persoanelor cu care a luat

Contact etc.

I fi constatări personale *făcute* în străinătate, *cu* privire la toate dorne-mile ce ar putea interesa şi *anume*: *militar*, *politic*, social, economic etc.

2) Um „dar de seamă „asupri rezultatelor* obţinute în „însărcinarea informa* *tivi” specială* pe care *eventual a primit-o la plecarea* sa în străinătate (vezi aliniatul *6 din* Capitolul *fii*).

Arh. MR *fond Microfilme, rota p II*

634 – 642.

1942 aprilie, 25. Adresa semnată de secretarul general al Ministerului Regalai Afacerilor Străine, Gheorghe Davidescu, prin care M înştiinţează Marele Stat-Major despre unele modificări cm privire la atribut îi le ataşaţilor militari

Ministerul Regal al Afacerilor Străine Cabinetul Secretarului General Nr. 32 328

DOMNULE GENERAL.

Am onoarea de a vă aduce la cunoştinţă că acest departament a supus domnului vicepreşedinte ai Consiliului de Miniştri chestiunea unor eventuale modificări de adus circularei domnului mareşal Antonescu cu privire la funcţionarea Legaţiilor şi la coordonarea acţiunii reprezentanţilor ţării în străinătate, făcând obiectul adresei dumneavoastră nr. 250 221 din 16 aprilie 1942.

Domnul vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri a decis ca, fără a se modifica circulară în chestiune, să se trimită Legaţiilor noastre un supliment cu următorul cuprins: În cazurile cu totul excepţionale, dacă e vorba de secrete militare de cea mai mare rigoare, Ataşaţii Militari pot comunica direct cu Marele Stat-Major pentru a se evita orice întârziere său risc de cunoaştere a informaţiei secrete comunicată”.

În afară de această excepţie, domnul vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri a dispus de a nu se aduce nicio schimbare în textul circularei şi în modul ei de aplicare.

Am onoarea a vă aduce la cunoştinţă că în îndeplinirea acestei dispoziţii a domnului vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, acest departament va trimite oficiilor noastre diplomatice instrucţiunile necesare.

P. Ministerul Afacerilor Străine Domniei sale

(*ss*) Gfe. *Davidescu Domnului General Şteflea*

Secretar General Şeful Marelui Stat-Major

Arh MR, *fond microfilme, rola P ÎI I 667, C 837*

Maţtl am HStMcătrr Armata ëWk

Pem care în *precizează sarcinile mfarmmtm f comr* în mri Tfrr ah fi*\U\m + a Mobil al SSI, pe raza de competenţă a comandamentelor kéa Hhr Unităţi din*

Subordine

Marele Stat-Major Generalul al Armatei

Statul Major al Armatei Secţia a 11-a

Bir. 4

Nr. 272 207 dia26 iulie 1942

Marele Stat-Major al Armatei

Secţia II-a

Către

ARMATA A III-A

Am onoarea a vă aduce la cunoştinţă următoarele:

1. Pentru satisfacerea nevoilor informative al MCG, Marele Stat-Major, cum şi – eventual ale acelui Comandament, Serviciul Special de Informaţii va acţiona

în zona Armatei şi a Marilor Unităţi din subordine, printr-un număr de Centre înaintate Infor* mative, cum şi printr-un eşalon înaintat al SSL

Personalul din subordinele acestor organe este specializat în domeniul informativ şi contrainformativ şi va acţiona, fie în uniformă militară, fie în haine civile. El va fi prevăzut cu legitimaţie, conform modelului anexat.

Detalii cu privire la organele susmenţionate vor fi date Dvs. la cerere – de către Şeful Eşalonului 11 SSL

2. Misiunea acestor organe este:

a) *Să se procure informaţii prin exploatarea prizonierilor, localnicilor, i de agenţi, cum şi să urmărească capturarea documentelor, de îndată ce trupele noastre vor străpunge frontul inamic*;

b) Să se desfăşoare o *acţiune contrainformativă* pentru:

Descoperirea, arestarea şi cercetarea partizanilor, agenţilor şi paraşutiştilor sovietici;

— Descoperirea şi prevenirea actelor teroriste şi de sabotaj, cum şi a acţiunii de propagandă întreprinsă de soviete;

Să concure printr-o acţiune informativă şi de documentare la siguranţa Comandamentelor de M.U. şi a depozitelor armatei.

3. Toate datele de natură informativă şi contrainformativă procurate de către organele SSI, vor fi comunicate prin grija Eşal I SSI MCG2 Marelui Stal» Major (Secţia II-a) cum şi:

M3 ömamiamennif Armatei *a* S-*aşi*

Comandanientele *similare germane* vecine te măsura în care interesa acele Comandamente.

În formaţiuni le care vor necesita o exploatare imediată de către Comandamentele

MU din *subordinele Dvs.*, vor fi comunicare direct şi acelor comandamente în cel mat scurt timp posibil – prin grija Centrelor înaintate Informative din zonele acestora,

rămânând ca ele să fie studiate fi exploatate prin Statul Major respectiv.

4. Pentru executarea misiunilor ce revin organelor informative ale SSI dislocate în zona Armatei şi Comandamentelor MU din subordine, rog să binevoiţi a dispune ca la cerere – să li se dea tot concursul necesar pentru:

A li se pune la *dispoziţie* prizonierii capturaţi pentru a fi exploataţi din punctul de vedere informativ, cum şi spre a recruta clementele apte pentru nevoile informative;

Să *li* se înlesnească trecerea şi primirea de agenţi prin linia trupelor noastre;

— Personalul acestor organe să se poată deplasa nestingherit în zonă, atât ziua cât *şi* noaptea;

La nevoie să li se asigure paza arestaţilor aflaţi in ours de cercetare etc. De asemenea, rog a se lua măsuri pentru:

— Asigurarea hranei necesare personalului organelor în cauză şi a elementelor aflate în cercetarea lot;

Alimentarea cu carburanţi şi eventual repararea autovehiculelor cum şi a celorlalte mijloace de care dispune;

— Procurarea armamentului şi muniţiunilor necesare, făcându-se uz în acest scop de capturile de la inamic;

La nevoie să li se întărească temporar mijloacele proprii de transport.

Şeful Marelui Stat Major *General* (*sg*) /. *Şteflea*

P. conformitate Şeful Secţiei a II-a *Li. COL* (*ss*) *indescifrabil*

Arh. SRI, fond „d”, dosar nr. 8 087, f 210 – 211.

1942 mal, 31]. *Instrucţiuni asupra organizării şi mktfäß Hmklutui dt trieri Diplomatice”.*

MARELE STAT-MAJOR AL ARMATEI

Secţia a 11-a

Biroul Legături Externe

A. Misiunea „Curierilor diplomatici”.

Curierii Diplomatici au următoarele misiuni: 1. Aceea de *„Curieri Diplomatici”* propriu-zişi; Îl agenţi informatori;

III. Agenţi de legătură cu serviciile informative externe. Pentru exercitarea fiecărei din aceste atribuţii se dau următoarele indicaţii:

J. *„Curierii Diplomatici” propriu-zişi*

L Misiunea lor:

Serviciul de „Curieri Diplomatici” are însărcinarea de a asigura în mod periodic legătura între Ministerul Regal al Afacerilor Străine şi Legaţiile (Consulatele) noastre

Din străinătate.

În acest scop, primeşte şi predă, respectiv de la Ministerul Regal al Afaccnlor

Străine, la legaţiile (Consulatele) din străinătate şi invers, „valizele diplomatice” cu corespondenţa aferentă.

Din această simplă definire a misiunii lor principale rezulta importanţa însăşi a serviciului, dată fiind însemnătatea documentelor secrete de stat pe care Curierii Diplomatici sunt chemaţi să le transporte.

2. *Cine organizează şi cine asigură serviciul de „Curieri Diplomaţia**, Serviciul de „Curieri Diplomatici” este:

a) *organizat* de Ministerul Regal al Afacerilor Străine care are întreaga sarcină

Materială a chestiunii;

b) *asigurat* de Marele Stat-Major care numeşte ofiţerii ce urmează a îndeplini

Acest serviciu. În consecinţă:

a) *Ministerul Regal al Afacerilor Străine*: stabileşte itinerariile şi numărul acestora; întocmeşte „valizele şi pachetele diplomatice”; îndeplineşte formalităţile pentru

scoaterea paşapoartelor diplomatice respective; obţine vizele de tranzit; *suporta toate cheltuielile* pentru transport, indemnitatea de străinătate a curierilor şi a însoţitorilor, precum şi orice alte cheltuieli ce ar decurge din funcţionarea acestui serviciu; procură biletele de cale ferată, pentru ţară ţi străinătate de.

Tot Ministerul Regal al Afacerilor Străine *va raporta odată pe an şi pentru inin-gul an în curs*, „indemnitatea pentru haine civile44 cuvenită ofiţerilor curieri.

Agenri! *Însoţitori ffând persoane civile, nu beneficiază de această ultimă îndemni-B*) *Marele Stat-Major Secţia a 2-a hotărăşte pe ofiţerii care, însoţiţi de câte un agent al „Serviciului Special de Informaţii”, vor îndeplini funcţia de curieri,* în *fiecare cursă va pleca un ofiţer şi un agent, şeful echipei fiind ofiţerul,* în *principiu, ofiţerii curieri vor fi aceiaşi. Totuşi atunci când Marele Stat-Major – Secţia a II-a va socoti necesar, aceşti ofiţeri pot fi schimbaţi cu alţii care fie prin pregătirea lor specială, fie prin posturile ce ocupă, ar fi mai utili la un moment dat pentru anumite misiuni informative.*

3) *Funcţionarea tehnică a „Serviciului de Curieri Diplomatici” a*) *îndatoririle Secţiei a 2-a Biroul Legături Externe Biroul Legături Externe din Secţia a* 2-*a, pe baza înţelegerii cu Ministerul Regal al Afacerilor Străine, va avea grijă să anunţe din timp gradul, numele şi prenumele celor care urmează să plece în curse, trimiţând* totodată *fotografiile necesare pentru paşapoarte.*

Pentru stabilirea persoanei însoţitorului, acelaşi birou va lua contactul cu Serviciul Special de Informaţii.

Cu o ai înaintea plecării în cursă, ofiţerii curieri fi însoţitorii lor vor fi întruniţi te Biroul Legături Externe pentru ca şeful *Biroului săli prezinte între ei, să le dea să citească prezentele „Instrucţiuni”, să le atragă regulat atenţia asupra îndatoririlor ce au şi pentru a le da eventual alte instrucţiuni cuvenite de la caz la caz. B*)

îndatoririle curierilor înainte de plecarea în cursă După prezentarea la Marele Stat-Major, în aceeaşi zi, atât curierii cât şi însoţitorii lor se prezintă la Ministerul Regal al Afacerilor Străine, unde:

De la Registratură Generală primesc paşapoartele, biletele de cale ferată, iar – de la Direcţia Contabilităţii drepturile băneşti pentru străinătate, în această ordine de idei se atrage atenţia curierilor că Ministerul Regal al Afacerilor Străine nu acordă nicio sumă în plus pentru drepturile calculate conform instrucţiunilor în vigoare şi pe baza zilelor cât în mod normal trebuie să dureze traiectul.

În consecinţă, pentru cazurile în care, din forţa majoră, ar fi obligaţi să depăşească zilele fixate pentru executarea misiunii, curierii vor trebui să prezinte acte băneşti (chitanţe de la hoteluri, note de plată de la restaurante, vehicule etc.*) prin care să se constate că într-adevăr pe timpul întregii durate a traiectului şi şederii în străinătate au cheltuit mai mult decât suma totală care le-a fost acordată la plecarea în cursă.*

În ziua plecării în cursă, în timp util, ofiţerul curier şi însoţitorul său se prezintă din nou la Ministerul Regal al Afacerilor Străine unde primesc, de la Registratură Generală, „curierul” („valizele diplomatice”) ce vor duce în străinătate.

Dacă plecarea în cursă se face ziua, de la Ministerul Regal al Afacerilor Străine, ofiţerul curier şi însoţitorul, după ce au luat în primire „curierul”, pleacă direct la gară, unde se instalează în tren.

Dacă însă plecarea trenului este noaptea, ei depun „curierul” sub luare de dovadă scrisă, tot la Ministerul Regal al Afacerilor Străine Serviciul Cifrului, unde este păzit de cei în drept. Apoi, ÎI *ridică, fă timp util, înainte de plecarea la gară.*

Este formal interzis (sub aplicarea celor mai drastice sancţiuni) ca de la Ministerul Regal al Afacerilor

*Străine „curierul” („valizele diplomatice**) să fie dus sau păstrat în oraş, fie chiar la Marele Stat-Major*.

P laluarea în primire a valizelor fi pachetelor diplomatice, cunem vor mmNÉH râure băgare de seamă coletele şi vor verifica starea lor (sigiliile ce ceară st f «intacte.

Ţforile şi hârtia nerupte etc.).

Orice reclamaţie ulterioară a curierilor nu va fi luată în considerare Din momentul luării în primire a „curierului** Cvaliasele diplomatica”) *à** la Ministerul Regal al Afacerilor Străine şi până la predarea lut cu forme sente legaţiilor

Noastre din străinătate, şi invers, *întreaga responsabilitate a păstrării* şi *momM hti revine ofiţerului curier şi agentului însoţitor*. *Cum însă ofiţerul este şeful echiptt*. *M îi revine în primul rând această responsabilitate*. C) îndatoririle curierilor pe timpul călătoriei

Pe timpul călătoriei cu trenul:

Pe timpul călătoriei cu trenul este perioada cea mai critică pentru asigurarea

I „valizelor diplomatice”. De aceea se atrage atenţia în mod deosebit ofiţerilor curieri ţi însoţitorilor lor asupra strictei necesităţi ca amândoi să fie de o maximă vigilenţi.

Călătoria curierilor nu este un „voiaj de agrement”, ci în *serviciu ordonat p de imensă responsabilitate*, *asupra importanţei căruia niciodată nu vom putea insista îndeajuns*.

Cea mai perfectă conştiinciozitate, o vigilenţă permanentă şi multă energie, dublate de tact, sunt singurele facultăţi care pot asigura o bună îndeplinire a misiunii de Curieri Diplomatici.

O simplă scăpare din vedete, cea mai mică neglijenţă, se pot adesea solda prin consecinţe din cele mai tragice.

Aşadar, în afara acestor ultime prescripţii generale, nu se pot defini în sens tafturile şi atitudinea ce trebuie luate de curieri pe timpul transportului cu trenul

Totuşi, se pot da următoarele indicaţii precise:

Pe tot timpul călătoriei, cel puţin unul dintre curieri, *va rămâne în permanenţa în compartimentul în care sunt „valizele diplomatice”*; *niciodată şi sub niciun motn compartimentul nu va fi părăsit de ambii curieri*;

— Pe timpul nopţii, dacă se călătoreşte în vagon de dormit, uşile œmrimentului vor fi încuiate pe dinăuntru şi pusă „siguranţa”, curierii putându-se apoi culca. Nu se va lăsa însă geamul deschis pe timpul cât ei dorm;

Dacă unul din curieri este nevoit să părăsească compartimentul pe timpul nopţii, nu o va face fără să deştepte pe colegul său;

— Dacă se călătoreşte cu vagon de clasă, în mod strict obligatoriu, curierii se vor odihni pe rând, unul din ei fiind în permanenţă de veghe;

Se recomandă ca „valizele diplomatice” să fie puse în compartiment 2 a *un singur loc*, fără a fi amestecate cu celelalte bagaje; astfel se va putea face controlul şi numărătoarea lor cu uşurinţă şi în orice moment;

Este strict interzisă invitarea persoanelor străine în compartimentul curicnlor, fie chiar prietenii din ţară;

— *La trecerile pe la punctele defrontieră* (*vămi*): În mod obligatoriu ambii cunen vor veghea la terminarea completă a formalităţilor de vămuire. Aceste împrejurăn sunt cele mai propice pentru cei care vor să ture acea „valiză diplomatici”.

De asemenea, pe timpul acestor operaţiuni, în *mod obligatoriu ambii curieri vor sta în compartimentul lor*, cu ochii aţintiţi asupra locului unde sunt plasate „valizele diplomatice”, *iar geamurile vor fi încuiate*.

*CM** daci vreun membru al autorităţilor de frontieră i-ar invita sub un motiv sau altul – şi părăsească (ambii sau numai unul) compartimentul, *nu o vor face*.

Nu va fi fugâduit sub niciun motiv autorităţilor de frontieră să se atingă de „valizele diplomatice. Dimpotrivă, dacă acestea ar cere să controleze bagajele personale, curierii

Se vor impune cum este normal şi o facă *fără a face cm de calitatea lor „diplomatică”, întrucât ea nu îi scuteşte de asemenea obligaţiuni*.

Tei coborârile din tren. În gări şi pe timpul transportului cu automobilul său măsura:

O deosebită atenţie se va avea la coborârile din tren şi transportul bagajelor dintr-tm tren în altul, sau din tren în trăsură (automobil).

Se recomandă ca în asemenea împrejurări, unul din curieri să se dea jos pe peron pentru a primi „valizele”, iar celălalt să rămână în compartiment până în momentul remiterii *ultimei* „valize”.

Aglomeraţiile *şi* busculadele sunt, de asemenea, momente propice subtilizării „valizelor”; se recomandă deci multă vigilenţă.

Pe timpul transportării „valizelor” în gări, se recomandă ca unul din curieri şi meargă cu hamalii, iar celălalt la 2 – 3 paşi în urmă, ambii fiind cu ochii aţintiţi asupra „valizelor*”.

Curierii vor însoţi *în mod obligatoriu* „valizele „chiar în gările mari din Occident în care bagajele sunt scoase din gări prin ascensoare subterane, tuneluri etc.

— *Valizele „cuprinzând documentele cele mai importante şi vor fi purtate chiar de curieri* fără a fi lăsate din mână, mai ales în locurile aglomerate.

Ori de câte ori va fi cazul că transportul curierilor să se facă cu maşini (trăsuri), se va recurge *în mod obligatoriu* la taximetre sau trăsuri de piaţa; nu este admisibil ca din spirit de economie „curierii” să se transporte cu autobuze colective. La acestea nu se va recurge decât în cazurile în care într-adevăr nu există alt mijloc de locomoţie (taximetre, trăsuri).

În orice caz, „valizele diplomatice” vor fi introduse în interiorul mijlocului de locomoţie şi nu în cufărul de bagaje sau în portbagajul de pe acoperişul vehiculului.

Fii timpul opririlor obligate din diferite oraşe şi ki ajungerea în oraşele reşedinţe ale legaţiilor noastre:

Dacă pe timpul cursei, curierii vor fi obligaţi să se oprească în localităţi (altele decât reşedinţele legaţiilor noastre), se recomandă pe cât posibil, curierilor, să locuiască la Consulatele noastre Generale.

Nici în aceste locuinţe, vigilenţa nu este de neglijat.

Dacă în localităţile în care se opresc, nu sunt consulate româneşti, curierii pot descinde la hoteluri, evitând pe acelea „interlope” şi rău famate.

Pentru timpul locuirii hotelurilor se fac aceleaşi recomandări de prudenţă şi vigilenţă ca şi pe timpul transportului eu trenul.

Ajunşi în oraşele reşedinţă ale legaţiilor noastre, curierii *se vor duce direct la legaţie, fără a descinde în prealabil la hotel*.

Aici vor preda *imediat* „valizele”, îndeplinind formalităţile de rigoare şi luând semnăturile de predarea lor.

Ca şi la luarea în primire, la predarea lor, valizele şi pachetele diplomatice vor fi predate cu număr, atrăgându-se atenţia asupra bunei stări a sigiliilor, sforilor şi hârtiei. Oncc reclamaţie ulterioară (a legaţiilor, a Consulatelor) nu va fi luată în considerare.

MValizele” aparţinând celorlalte legaţii vor fi. de asemenea, dale ki primire torc păstrare, legaţia fiind direct responsabilă de siguranţa lor, până la plecarea wctfftfrifaf1. Când pentru anumite legaţii sau consulate „cuneni” au se opresc la oraşele de

Reşedinţa, ci remit în gările respective „curierul” pe care H au pentru acele legaţii (consulate), se va proceda astfel:

Legaţiile (consulatele) vor trimite să primească

corespondenţa în gări *numai pe membrii personalului superior al legaţiilor* (consulatelor), consilieri, secretari, ataşaţi sau consuli. *Este strict Interzis să se trimită în acest scop, personalul interior, portari oameni de birou* etc.

— Delegatul legaţiei (consulatului) va aduce cu sine o ştampilă a legaţiei (consulatului) pentru ca pe foaia de curier să se poată adăuga certificarea oficială a corespondenţei care este remisă „curierilor”, spre a fi dusă în ţară. 4) *Controlul Curierilor Diplomatici*:

Controlul inopinat al curierilor diplomatici poate fi ordonat numai de Preşedintele

Consiliului de Miniştri.

În acest scop se va delega un *funcţionar superior* de la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, care va fi autorizat să controleze legalitatea conţinutului valizelor şi pachetelor diplomatice predate curierilor.

Persoana însărcinată cu controlul va trebui să aibă asupra sa un ordin sens care să prevadă în mod precis această însărcinare şi sigiliile cu ceară necesare pentru refacerea plicurilor, valizelor şi pachetelor respective.

Ofiţerii curieri, înainte de a se supune controlului vor cere *„Onimul scris”*, arătat mai sus, *vor verifica identitatea acestui ordi*n şi *vor identifica* dacă cel ce prezintă ordinul este într-adevăr persoana căreia i-a fost dat ordinul.

— Persoanele însărcinate cu efectuarea controlului sunt obligate să aibă toate menajamentele necesare faţă de curier şi să nu jignească demnitatea şi prestigiul cuvenit ofiţerilor.

Faptul că s-a ordonat un control al curierilor nu însemna deloc ci ofiţerii curieri şi însoţitorii lor sunt învinovăţiţi de vreo incorectitudine; aceasta cu atât mai mult cu cât s-a arătat că nu ei sunt aceia care poartă responsabilitatea conţinutului valizelor şi pachetelor diplomatice.

Se recomandă în acelaşi timp ca atunci când controlul se fiee în afara Ministerului Regal al Afacerilor Străine (pe timpul parcursului), el şi fie Acut de o manieră *discretă* spre a nu da celorlalţi călători din trenuri, persoanelor din gări sau personalului vămilor impresia că ar exista vreo suspiciune asupra curierilor.

— Pentru asigurarea SECRETULUI, în efectuarea controlului, plicurile şi corespondenţele să fie trimise Marelui Stat-Major sau adresate acestuia, na *vor fi deschise decât în prezenţa unui ofiţer superior din Marele* Stat-Major, *având delegaţie scrisă*, *semnată de şefii Marelui Stat-Major sau Şeful Secţiei a II-a MStM*. Acesta va aduce cu sine ceară şi ştampila necesară (luată de la Secţia a 2-a Biroul Legături Externe), pentru refacerea plicurilor ce vor fi desfăcute.

De asemenea, ofiţerul delegat al Marelui Stat-Major, va limita controlul numai la constatarea că plicurile conţin sau nu bani ori documente incompatibile cu o valiză diplomatică. Nu va îngădui deci nimănui să citească aceste corespondente.

IE, *9 Cmrierii* Diplomaţier *ca „agenţi informatori”*.

Principiile de bază stabilite în domeniul informativ sunt următoarele: „orice român care merge în străinătate are datoria morală de a contribui informativ pentru ţara să”;

„Orice român trimis într-o misiune oficială în străinătate, va primi în plus. O misiune informativă precisă”;

Cu atât mai mult „cttrierii diplomatici”, care sunt ofiţeri din Marele Stat-Major, dublaţi de agenţi ai Serviciului Special de Informaţii, vor fi apţi şi vor trebui şi contribuie ta acest domeniu;

Pentru satisfacerea acestei însărcinări, Marele Stat Major Secţia a 2-a va stabili din timp „misiunile informative” care vor fi date, prin Biroul Legături Externe, ofiţerilor curieri.

Serviciu] Special de Informaţii va face acelaşi lucru pentru „agenţii însoţitori” ai „ofiţerilor curieri”.

Printr-o colaborare armonioasă, „ofiţerul curier” poate contribui pe planul misiunii primite de „agentul însoţitor” şi invers. Nu sunt admisibile ambiţia personală sau interesul meschin; atât ofiţerul curier, cât şi agentul însoţitor lucrează în interesul Patriei şi această înaltă idee trebuie să le fie punctul cardinal.

În afara „misiunilor informative” speciale primite, atât ofiţerul curier, cât şi agentul însoţitor vor avea prilejul şi sunt datori să înregistreze o serie întreagă de informaţii privitoare la ţările prin care vor trece, indiferent de natură şi domeniul la care se vor referi (militare, sociale, economice, politice etc.).

O informaţie de detaliu şi care ar părea de un minim interes, dacă este culeasă de un ochi perspicace şi obiectiv, poate contribui cu un efort maxim, în anumite împrejurări.

Chestiunile de amănunt, dacă sunt bune şi la timp înregistrate, pot *verifica* şi adesea chiar elucida problemele de interes capital, a căror clarificare nu a putut fi dezlegată nici chiar prin mijloace informative mult mai ample, mai specializate.

Desigur că facultatea de *„a vedea”*, *„a culege „*şi *„a informa „*depinde în primul rând de *calitatea* şi aptitudinile individului. Nu este însă mai puţin adevărat că şi aici, ea şi în alte domenii, elementul principal îl constituie *pasiunea de a sluji Patria*.

În acest domeniu, trei exemple concludente ne serveşte epoca noastră: Germanii, Engleză şi Japonezii. Fiecare membru al acestor popoare, *în momentul în care ea a depăşit piatra de hotar a ţării sale, se socoate mobilizat în slujba informativă a Patriei* Oricât de bogată ar fi o ţară, ea nu poate plăti toate informaţiile de care are nevoie. Patriotismul fiilor ei însă poate suplini în bună măsură acest neajuns. Numai printr-o bună „optică

naţională şi morală” se poate obţine o „bună optică vizuală44.

Nu trebuii confundată calitatea de „agent informator”, cu aceea de „spion”. Aceasta din urmă: se străduieşte, caută, provoacă, riscă şi la nevoie, uzează de orice mijloace nepermise. El trebuie să aibă aptitudini deosebite şi o şcoală specială.

„Agentul informator4 însă, evitând orice risc şi firi să depăşească limitele permise, înregistrează fidel, întocmai ca o peliculă fotografică, tot ceea ce prezintă în campai

Său vizual.

Din capitolul următor, „Prescripţii generale”, se va vedea şi alte principii în ceea ce priveşte modul de comportare a superiorilor în misiunea de jigent informator”.

„Curierii diplomatici” că agenţi de tevatură cu serviciile informative

Externe

A treia însărcinare care poate fi dată unui „curier diplomatic” este aceea de a face

Legătura cu serviciile informative externe.

În asemenea cazuri „curierii” vor primi instrucţiuni precise de la Marele Stat-Major

Secţia a 2-a.

Misiunea va consta, în general, din a remite sau a aduce anumite corespondenţe

(documente) la şi de la serviciile informative externe.

Curierii au latitudinea de a cere Ataşaţilor noştri Militari (respectiv Marele Stat-Major Secţia a *2*-a) să introducă în plicurile ce vor fi băgate în valizele diplomatice, documentele sau corespondenţa primită de la serviciile informative externe (respectiv de la MStM, Secţia a II-a sau Serviciul Special de Informaţii).

În exercitarea acestei misiuni s-ar putea ivi cazul ca

unu) din serviciile informative externe să fie obligat din diferite motive, să transmită un mesagiu *verbal* în asemenea, cazuri îndatorirea principală a „curierului44 este de a transmite *cu fidelitate şi nealterat* mesajul primit

Pentru rest, „curierii” se vor putea achita în cele mai bune condiţii de misiunea primită, dacă vor respecta principiile şi instrucţiunile arătate mai sus pentru misiunea propriu-zisă de curier.

B. Prescripţiuni generale

J. *Relaţiile cu membrii Legaţiilor (Consulatelor) noastre din străinătate şi membrii Corpului nostru Diplomaţie din ţari*:

În relaţiile cu şefii de misiune, membrii legaţiilor şi membrii corpului nostru diplomatic, curierii vor avea atitudinea cea mai corectă şi în acelaşi timp o rezervată deferentă faţă de cei mai în vârstă, curtoazie faţă de cei mai tineri.

— Ofiţerii curieri, la ajungerea la legaţii, sunt obligaţi să se prezinte şefului de misiune (în lipsa acestuia, se vor prezenta „însărcinatului cu afaceri” sau primului consilier) şi să facă cunoştinţă tuturor membrilor legaţiei.

În cazurile în care şeful de misiune sau vreun membru al legaţiei ar avei pentru „curieri44 vreo atenţie deosebiţi (invitaţi la masă, locuinţă etc.), acesta din urmă trebuie să înţeleagă că atenţia ce i s-a acordat nu constituie *o obligaţie* ci în consecinţă să răspundă cel puţin prin amabilitatea şi delicateţea sa.

— Pentru asemenea ocazii, cât şi pentru alte eventualităţi, se recomandă „curierilor ca să-şi ia în cursă câte un costum de haine în plus, pentru a nu fi obligaţi să apară în costume de călătorie sau ţinută neglijentă.

Tartfni orice ffelde relaţii oficiale sau neoficiale, curierii se vor adresa *exctiim* personalului superior al

legaţiei; relaţiile cu personalul inferior sunt strict interzise.

— Este strict interzis curierilor de a face apel la legaţii în ceea ce priveşte interesele personale (să împrumute bani, şi solicite locuinţă sau alte avantagii). Dimpotrivă, ei sunt datori şi se orienteze şi fsi] ceară relaţii personalului superior al legaţiilor în ceea ce priveşte restaurantele, hotelurile ce pot fi frecventate etc.

Este legitim ca orice român care locuieşte *în* străinătate şi fie dornic a afla ştiri dinţară sa.

„Curierii”, deci, vor satisface asemenea dorinţe ale membrilor legaţiilor noastre, în relaţiile ce vor da, vor evita însă orice exagerare, vor fi ponderaţi şi mai ales *vor refuza orice discuţie cu caracter politic sau Hulitor*.

A *Interdicţii fi responsabilităţi*

Este strict interzis „curierilor** ca beneficiind, de „foaia de curier”, să „facă diferite comisioane”, să aducă sau să ducă: valută străină, metal şi pietre preţioase, bonuri de stat, precum şi orice alte obiecte sau documente incompatibile cu o „valiză diplomatică”.

Curierii vor refuza asemenea servicii ori de la cine ar veni cererea.

De asemenea, vor raporta imediat Marelui Stat-Major, Secţia a 2-a, numele persoanelor care eventual ar solicita asemenea servicii sau ar încerca să-i ademenească.

Cu atât mai mult este interzis curierilor să tragă beneficii personale din calitatea pe care o au.

Cele mai drastice măsuri vor fi luate împotriva acelora care sub o formă sau alta vor înfrânge aceste prescripţii.

În această privinţă, nicio scuză, niciun argument nu pot fi plauzibile. Îndatoririle personale, obligaţiile etc. Nu pot fi răsplătite cu asemenea servicii care se traduc prin *incorectitudine*

Ori de câte ori curierii se vor găsi în faţa unei intervenţii pe care vor socoti că nu o pot refuza personal, vor cere solicitatorului să se adreseze şefului Secţiei a II-a, guju] în măsură să rezolve asemenea cereri. Vor arăta, de asemenea, consecinţele vece pot decurge pentru ei prin înfrângerea acestor prescripţii. „Valizele diplomatice44 şi pachetele pe care curierii sunt chemaţi să le aduci de la Ministerul Regal al Afacerilor Externe la legaţiile (consulatele) noastre şi invers fi sigilate şi predate astfel de către Ministerul Regal al Afacerilor Externe –istratura Generală (respectiv, delegaţiile sau consulatele noastre) care, prin aceasta, *îşi asumă integral* responsabilitatea legalităţii conţinutului lor.

Curierii, deci, nu au nicio răspundere şi nici nu sunt chemaţi să verifice conţinutul valizelor şi pachetelor.

Totuşi, ei *sunt datori să raporteze* Secţiei a 2-a, prin Biroul Legături Externe, ori de câte ori li se va părea ceva anormal sau incorect. Cu atât mai mult o vor face tfând vor constata în mod precis vreo abatere.

Se interzice, de asemenea, în mod formal amen lor ţi ducă în tartinante im

Şi aducă acrişori particulare. Pentru asemenea chestiuni fiecăruia îi să la *dispoziţie*

Poşta. Evitarea acesteia constituie *o frustrare* a statului.

Pentru cazuri speciale şi numai în aceste vremuri anormale, în care servieM poştal funcţionează anevoios se pot face excepţii (mai ales în ceea ce priveşte corespondenţa particulară a membrilor legaţiilor şi consulatelor noastre), inşi numai

Cu o prealabilă aprobare a şefului Secţiei a 2-a.

În întreaga lor activitate se recomandă curierilor cea mai perfectă discreţie. Această *discreţie* trebuie înţeleasă atât din punctul de vedere al *păstrării*

Secretului misiunii primite, cât şi din acela *al atitudinii curierilor*.

Tocmai calitatea de posesor al unui „Paşaport diplomatic” te obligă la o atitudine discretă.

„Curierii”, deci, pe timpul călătoriei în trenuri, la hoteluri etc., vor păstra cea mai

Perfectă discreţie asupra calităţii lor, pe care nu o vor da în vileag celorlalţi călăton

Dimpotrivă, curierii sunt *obligaţi să uzeze de prerogativele diplomatice* ori de câte ori autorităţile române ori străine, sau orice altă persoană, ar încerca să nesocotească aceste prerogative (violarea valizelor, intimidarea sau arestarea curierilor.

Ameninţări etc.).

O altă obligaţie a curierilor este aceea de a fi foarte *ponderaţi* în toate acţiunile

Lor.

Cea mai mică exagerare (mai ales în domeniul informativ), dacă se produce într-un anumit moment sau ambianţă, poate da naştere la consecinţe grave

Calmul şi sângele rece, dublate de o energie aplicată în momentul necesar, trebuie să constituie pavăza esenţială a curierului.

Este interzis curierilor ca din motive de economie să frecventeze hoteluri sau localuri publice de rang inferior sau să călătorească cu clasa a H «a* sau a III-a. „Paşaportul diplomatic” angajează prestigiul ţării.

Ofiţerii curieri şi agenţii lor însoţitori, primind „drepturi băneşti pentru ştiai» aţâţeM egale, vor suporta în mod *egal* spezele presupuse de transportul „valizelor” (hamali, maşini, trăsuri etc.).

* * *

În concluzie, calitatea de „curier diplomatic” antrenează o infinitate de obligaţii şi poate prilejui o gamă nesfârşită de situaţii *grele* şi *delicate*, care nu pot fi niciodată redate în scris în întregimea lor.

Instrucţiunile prezente pot constitui însă un catehism prin care o minte ageri şi

O conştiinţă reală vor avea întotdeauna un îndreptar.

Ark MK *fond Microfilme, rola PIU 573,* C

Ffttt}. Atribuţiile atacaţilor militari elaborate de Secţia a 2-a MStM Birvul LeşâmH Externe!

taarele Sfat-Major Seofiit2-a

Biroul Legături Externe

ATRIBUŢIILE ATAŞAŢILOR MILITARI

Ataşatul Militar face parte din misiunea diplomatică, acreditată pe lângă Şeful Statului. Fand deci membru al corpului diplomatic, el beneficiază de toate prerogativele recunoscute în general membrilor acestui corp.

Ol rang protocolar, la ceremonii şi recepţii, fie că membrii Legaţiei se prezintă ta grup, fie că se prezintă individual. Ataşatul Militar vine după Şeful Misiunii sau după acel care, în Legaţie, înlocuieşte pe Ministru când este absent

Ataşatul Militar îndeplineşte funcţia de consilier tehnic militar al Şefului Legaţiei, în această calitate, el îşi dă avizul atunci când este consultat, asupra chestiunilor interesând Armata. De asemenea, el participă la negocierile militare dintre ţara pe care o reprezint! *Şt statul unde este acreditat, asistând pe şeful Misiunii diplomatice.*

Ataşatul Militar informează Marele Stat-Major, de cine depinde direct, despre problemele sau evenimentele militare.

Pentru culegerea informaţiilor, Ataşatul Militar va uza numai de mijloace corecte şi compatibile atât cu calitatea de membru al corpului diplomatic, cât şi cu aceea de ofiţer loial faţă de ţară, care i-a dat agrementul.

Orice abatere de la această linie de conduită atrage după sine cele mai aspre sancţiuni. Importante atribuţii de reprezentare sunt încredinţate Ataşatului Militar. El reprezintă armata noastră. În consecinţa, în ţara unde este acreditat, va participa la serbări, în calitate de

reprezentant al oştirii noastre; *va exprima mulţumiri pentru actele de curtenie sau manifestaţiile de simpatie al căror obiect ea a fost*; *va prezenta condoleanţe, atunci când un doliu loveşte armata ţării unde el îşi are postul* etc.

Ataşatul Militar face legătura între armata pe care o reprezintă şi armata ţării unde este acreditat în această calitate organizează vizitele oficiale ale ofiţerilor noştri în ţara unde îşi are postul; intervine pentru a obţine admiterea ofiţerilor români la stagiu sau la studii, prezintă Şefului Legaţiei şi autorităţilor militare ale statului unde este acreditat pe ofiţerii noştri veniţi în misiune etc.

Ataşatul Militar efectuează operaţiunile anuale de recrutare; vizează carnetele ofiţerilor de rezervă şi livretele militare ale supuşilor români domiciliaţi în statul unde el îşi exercită funcţionarea.

La unele Legaţii, care prezintă o însemnătate cu statul deosebită, funcţionează, în afară de Ataşatul Militar, şi un Ataşat Aeronautic, precum şi uneori un Ataşat Naval în acest caz, Ataşatpl Militar este de drept şi de fapt reprezentantul armatei şi are precădere asupra celorlalţi care sunt simpli specialişti destinaţi a deservi Aeronautica sau Marina.

Între aceştia însă există legături de colaborare, iar nu de subordonare.

Ataşatul Militar se abandonează de la nost

L*Aeronautic sau Naval dacă* arc *reşedinţa* Aïca *vechimii, acolo unde*: *lipseşte un Ataşat MOŢ* în la ** *AtM-ls A* «*onafl1* J *Navali fac* parte *şi ei* Ztlăm

Jueri *tehnici pentru aviaţie, respectiv mărita*, a, JS m

600 Atribuţiile lor sunt similare acelora ale Ataşaţi Atafe…

Misterelor dexare depind., informaţiile ce au obţinut. Repreànuă SSES *ina noastră în ţara unde sunt acred. Taţi*; *participă* la manevre. că E.

Auri etc.

U posturile care necesită desfăşurarea unei vaste activităţi Ataşatul Militar «a»

Ondat de un Ataşat Militar Ajutor. Se° Acesta este membru al corpului diplomatic şi se bucura de aceleaşi prerogativect şi Ataşatul Militar titular.

El exercită atribuţiile care i-au fost delegate Ataşatul Militar titular, înlocuindu-l

Atunci când absentează de la post

*Arh. MR, fond Microfilm** rola *P//J571C 478 – 4*O.*

TPP *an gafit, 7.* Regulamente! De funcţionare al Serviciului Special de Informaţii

Anlünescu mareşal al României

Şi

Owducătorul *STATULUI*

Asupra raportului Domnului Ministru Secretar de Stat la Departamentul Finanţelor cu Nr. 69.768 din 5 August 1943

Fai ba» dbpo Tiţnmilor Decretelor Legi Nr. 3052 şi Nr. 2172 din 4 August 1943

Am *DECRETAT* şi *DECRETAM*

REGULAMENTUL DE FUNCŢIONARE AL

SERVICIULUI SPECIAL DE INFORMAŢII

Capitolul I

Atribuţiile serviciului

Arti. Serviciul Special de Informaţii este un serviciu public investit cu informaţia generali ce interesează Conducerea Statului.

În acest scop, culege şi aduce la cunoştinţa Conducerii Statului informaţiunile necesare, iar Departamentelor şi instituţiunilor publice, la cerere, sau din proprie iniţiativă, pe acelea care le apreciază că sunt necesare bunei lor funcţionări.

Arti. Serviciul Special de Informaţii funcţionează ca Serviciu public autonom sub conducerea Directorului său General, Şef al Serviciului, fiind din punct de vedere

bugetar încadrat în Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

Artă. *Serviciu*] *Special de Informaţii colaborează cu Marele Stat Major, cu toate Departamentele şi instituţiunile publice care au nevoie de relaţii culese pe cale informativi, în măsura dictată de interesele superioare de Stat.*

În această colaborare, Serviciul Special de Informaţii îşi *păstrează întreaga independenţă de acţiune*, fiind subordonat în ceea ce priveşte directivele de funcţionare, direct Conducerii Stalului.

Pregăteşte, din punct de vedere al tehnicii informative, persoanele însărcinate cu misiuni în *străinătate, de către Ministerul Afacerilor Străine, al Propagandei şi ale aLtor Departamente.*

Persoanele hotărâte de Departamentele de mai sus, vor urma, în cadrul Serviciul Specia] *de Informată, un curs de pregătire tehnici informativă.*

Departamentele fi *instituţiunile publice, vor da Serviciul Special de Informaţii fat cerne, cel mai larg concurs în îndeplinirea misiunilor sale.*

Capitolul II

Organizarea Serviciului

Art4. * *Organizarea interioară a Serviciul Special de Informaţii arc caracter strict*

Secret

Serviciul Special de Informaţii este condus de un şef, care poate fiăvii sau mißt» *atunci când este civil, el are gradul de Director General şi vă ivea ca Sub-şef un ofiţer*

Superior.

Când Şeful Serviciul Special de Informaţii este ofiţer activ, funcţiunea de Sub-şef

Va ţi *îndepifhită de un funcţionar civil cu gradul de Subdirector General*

Şeful Serviciul Special de Informaţii stabileşte organizarea şi dezvoltarea Serviciului în raport cu

nevoile informative ale Conducerii Statului de asemenea, fixează

Atribuţiunile pentru întregul personal.

El are deplină libertate în mânuirea fondurilor afectate Serviciului, sub controlul

Organelor instituite prin Decretul Lege Nr. 1215/1943.

Capitolul III

Personalul Serviciului

Secţiunea Y + Dispoziţiuni generale

Art. *5. Personalul Serviciul Special de Informaţii se compune din personal civil*

Propriu şi personal militar detaşat de la Ministrul Apărării Naţionale

Funcţionarii civili ai Serviciului Special de Informaţii constituie un corp de specia-Utate.

Personalul civil al Serviciului se împarte la a) *Personal bugetar, descoperit sau acoperit* b) *Personal diurnist, angajat temporar* c) *Personal informativ.*

Personalul militar activ (*ofiţeri, subofiţeri şi trupă*) *este detaşat de la Ministerul Apărării, la cererea nominală a Şefului Serviciului Special de Informaţii.*

Orice schimbare în acest personal se face numai cu avizul Şefului Serviciului Special de Informaţii.

Personalul militar, încadrat la acest Serviciu, intră sub ordinele Şefului Serviciului Special de Informaţii.

Art. *6. Personalul civil bugetar al Serviciului Special de Informaţii este supus numai dispoziţiunilor din Partea I-a a Codului Funcţionarilor Publici, Legiin & î172 din 4 august 1943* şi *dispoziţounilor din prezentul Regulament*

Personalul diurnist este supus numai dispoziţiunilor din Regulamentul de faţă.

Art7. Funcţionarii civili bugetari sunt funcţionari publici, aparţinând Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

Ei se împart în două categorii a) Categoria i-a- Personal de Specialitate b) Categoria a N-a Personal

Ajutător. *Funcţionară de la gradul de Şef de echipă şi Referent inclusiv, în sus, sunt consideraţi funcţionari civili superiori. fe*

Artă. Denumirea posturilor bugetare fi încadrarea lor în tipurile de salarizare sunt e de prevăzute în tabelele din Anexa Nr. 1 fi Nr. 2, care fac parte integrantă din prezentul Regulament.

Numărul posturilor se fixează prin buget, în raport cu nevoile Serviciului.

Secţiunea a II-a Numiri şi angajări

Art9. Pe lângă condiţiunile generale prevăzute în Partea i-*a a Codului Funcţionarilor Publici, candidaţii pentru posturile bugetare vor trebui să mai îndeplinească şi următoarele condiţumi* a) *să fie de origine etnică română* b) *să nu depăşească vârsta de 40 ani împliniţi* c) *să posede următoarele titluri* Pentru funcţiunile din Categoria I-a Personal de Specialitate

Pentru gradul de agent special fără gradaţie diploma de absolvire a unei şcoli echivalente.

Absolvenţii cursului secundar superior sau ai unei şcoli echivalente vor putea fi numiţi direct în gradul de agent special cu o gradaţie

Titraţii universitari şi absolvenţii şcolilor superioare echivalente vor fi numiţi direct în gradul de agent principal fără gradaţie

În gradul de agent stagiar, minimum cursul primar, în această categorie se vor numi funcţionari, în împrejurări excepţionale şi numai în lipsa candidaţilor cu 4 sau 8 clase de liceu, necesari pentru ocuparea posturilor de agenţi speciali.

Pentru funcţiunile din Categoria a N-a Personal Ajutător

Să posede studiile speciale de bază şi aptitudinile necesare pentru specialitatea respectivă.

Pentru posturile de oameni de serviciu, cursul primar.

Art 10. Odată cu cererea de numire se vor prezenta şi actele doveditoare împreună cu un memoriu asupra antecedentelor petiţionarului.

Art 11. În afară de personalul numit în condiţiunile de mai sus, Şeful Serviciului poate numi direct, în posturi până la gradul de Şef de Grupă inclusiv sau posturi echivalente, candidaţi care, pe lângă titlul universitar prezintă lucrări în domeniul de activitate al Serviciului şi au avut o practică în legături directă cu funcţiunea ce urmează a i se încredinţa.

Art 12. Deciziile de numire privitoare la personalul acoperit vor cuprinde pe lângă numele adevărat şi pe cel conspirativ.

În fişa de pensiuni va fi însă menţionat numai numele adevărat al pensionarului.

În registrele Serviciului, inclusiv statele de plată, funcţionarii din cadrul acoperit figurează numai cu numele conspirativ.

Art 13. Funcţionarii ci vil i bugetari care părăsesc Serviciul pot obţine. la omt.

Un certificat în care se va arau timpul servit cu reţineri pentru penat, gradul st salt.

Nul primit fără a se arăta însă funcţiunea îndeplinită.

Art 14. Funcţionarii numiţi în Serviciu le vor prezenta la post în termen de maximum zece zile de la data încunoştinţării de numire sau angajare

Numirea sau angajarea celui care on te prezintă în acest termen poate G revocată.

Art 15. Personalul diurnist este plătit cu retribuţie stabilită în raport cu munira încredinţată şi activitatea desfăşurată în interesul Serviciului.

Art 16. Referenţii stagiari se recrutează din Agenţii Principali filarăţi cm *s-au relevat şi au cel puţin 2 ani de serviciu, din care un an de practică pe teren*

Referentului de orice grad i se poate da oricând

delegaţie şi conduci o subdiviziune pe teren.

Niciun referent nu va putea fi trimis în străinătate decât după cel puţin 2 ani de la intrarea în Serviciu.

Actualii şefi Principali vor putea fi încadraţi în Corpul Referenţilor daci poseda titluri universitare şi dacă îndeplinesc condiţiunile de la aliniamentul 1 *de sub acest articol.*

Secţiunea a III-a Stabilitate

Art. *17. Numirea în orice post este provizorie timp de un an pentru funcţionarii*

Titraţi universitari şi de doi ani pentru toţi ceilalţi funcţionari.

Acest termen este socotit că perioadă de încercare a aptitudinilor.

Art 18. După trecerea perioadei de încercare, şeful ierarhic respecuv este obligat o notă pe funcţionar, arătând dacă este apt pentru a fi definitivat

Şeful Serviciului, în baza acestei note speciale, vi dispune asupra definitivăm

În timpul perioadei de încercare, funcţionarul nu poate fi înaintat decât pentru dovezi de devotament excepţional în folosul Serviciului sau acte de bravură în care şi-a exus viaţa.

Art 19. Funcţionarul provizoriu care a fost doi ani consecutivi „necorespunzător" va fi îndepărtat

Dacă în termen de 3 ani, funcţionarul nu obţine definitivarea, va fi licenţiat din

Serviciu.

Art. *20. Funcţionarii definitivi se bucură de stabilitate, în conformitate cu dispo-Ziţiunile generale privitoare la stabilitatea funcţionarilor publici.*

Secţiunea IVînaintare.

Art Zi. Înaintarea se face din grad în grad, în limita locurilor vacante.

Înaintarea în grad se face la excepţional, la alegere, la vechime sau pe bază *de examen în următoarele*

condiţiuni şi proporţii a) *Până la gradul de Şef de Echipă fără gradaţie şi Referent tară gradaţie. Înaintarea se face la alegere şi vechime, în proporţie de doi la alegere şi unul la vechime*

Ife la *gradul de şef de Echipă* & *ră gradaţie* şi *Referent fără gradaţie, le face prin examen, avansările făcându-se în ordinea clasificării* c) *Li gradul de Şef de* Grupe *şi Referent titular fără gradaţie, se face numai la* «*legere* d) *La gradul de Director.* (*Ură gradaţie, numai la excepţional* e) *La gradul de Subdirector General se face la excepţional, dintre Directori, de către Şeful Serviciului* f) *Directorul General se înaintează sau se numeşte din afara ierarhiei, prin*

Decret.

Înaintarea la gradul de Agent, precum şi aceia a funcţionarilor din Categoria 11-a. Personal Ajutător, se face la alegere şi la vechime în proporţia stabilită conform aliniamentului a) de mai sus.

Propunerea pentru înaintare se face pe baza foilor calificative anuale. Art. *22.*» în *raport cu vechimea şi în limita prevederilor bugetare, personalului civil prevăzut în tabela de la Anexă* Nr. *l, i se acordă gradaţii, care se dau din 2 în 2 ani. pe baza foilor calificative.*

Unui funcţionar înaintat din gradul în care a obţinut trei gradaţii, în gradul imediat superior, i se acordă de-a dreptul prima gradaţie a noului grad.

Personalul civil din Categoria a N-a are ierarhia şi stagiile prevăzute la *Fiecare specialitate după cum se menţionează în tabelul de la Anexă* Nr. *1 şi* Nr. *2.*

Art. *23. Stagiul de înaintare pentru fiecare grad este minimum cel prevăzut h Tabelele de la Anexa* Nr. *1 şi Nr. 2.*

Art24. Personalul de teren va putea fi înaintat până la gradul de Şef de Echipă, chiar dacă nu îndeplineşte condiţiunile de studii, cu condiţia ca să posede aptitudini speciale pentru serviciul de teren.

Prin personal de teren se înţelege personalul care este folosit efectiv pentru acţiuni informative şi contrainformative, în afară de birourile Serviciului.

Art25. Şeful Serviciului Special de Informaţii poate decide înaintarea unui funcţionar în grad cu dispensă de stagiu, dacă a dat dovezi de devotament excepţional în folosul Serviciului sau acte de bravură în care ţi-a expus viaţa, acte care vor fi menţionate în Decizia de înaintare.

Art26. Înaintarea se face de Şeful Serviciului Special de Informaţii, pe baza propunerilor Şefilor de Secţii, cu avizul Corni şi unei de Propuneri pentru înaintări şi Transferări.

Art. *27. Personalul din Categoria I – a Personal de Specialitate poate înainta, după studii, până la următoarele grade* a) *Absolvenţii cursului secundar inferior sau ai unei şcoli echivalente, până la gradul de Şef de Echipă inclusiv* b) *Absolvenţii cursului secundar superior sau ai unei şcoli echivalente, până la gradul de Şef de Grupă inclusiv*

C.) Titraţii universitar şi absolvenţii şcolilor superioare echivalente, întreaga

Ierarhie.

Personalul din Categoria a N-a Personal Ajutător ierarhia prevăzută în tabela de la Anexă NIX

Vrt.28. Înaintarea\agradul de Şef de Echipa şi Referent for» gradaţie «e face

Prin examen, care se ţine în fiecare an în cursul lunii *Mal.*

Vor pute1! Concura la acest examen funcţionarii care imrunesc condtţuk ţi s-a ultima nova calificativa „Excepţional” sau „Foarte bun”.

Examenul se ţine la sediul Serviciului Special de Informaţii, în faţa unei cora –siuni speciale de examinate.

Compunerea comisiei de examinare se stabileşte prin Decizia Şefului Serviciului Special de Informaţii.

Art. 29. Examenul constă din două probe scrise, o

probă practică şi colocviu. Programul materiilor din care se examinează se întocmeşte de comisia de examinare şi se aprobă de Şeful Serviciului Special de Informaţii.

Ea va cuprinde cunoştinţe generale şi de specialitate, în legături cu grupul respectiv.

Pentru fiecare lucrare scrisă se acordă două ori.

Numele candidatului se scrie în colţul din dreapta şi se ţine secret, până la notarea ambelor lucrări.

Lucrările se citesc şi se notează în plenul comisiunii, cu note de la 1 la 10.

Candidatul care nu obţine cel puţin media 6 la lucrările scrise, nu poate participa la celelalte probe.

Art30. Pentru a fi declarat reuşit, candidatul trebuie să întrunească media generală cel puţin 7.

În caz de egalitate de medii, Comisiunea va califica candidaţii, ţinând seama

De elementele de la art53.

Comisiunea întocmeşte tabelul general de clasificare, care este obligatoriu

Pentru ocuparea vacanţelor.

Secţiunea a V-a Comisiunea de propuneri pentru înaintări şi transferări

Art. 31. Pe lângă Serviciul Special de Informaţii va funcţiona o commune de

Propuneri pentru înaintări şi transferări.

Comisiunea dă numai aviz consultativ asupra înaintărilor şi transferărilor personalului bugetar precum şi asupra oricăror chestiuni de personal, care i se vor trimite pentru consultare.

Art. 32. Comisiunea se compune din *5* membri ofiţeri sau funcţionari civili superiori, dintre care 4 permanenţi, desemnaţi prin Decizia anuală a Şefului Serviciului Special de Informaţii, iar al *5*-lea este Şeful Secţiei candidatului.

Ea se întruneşte ori de câte ori este nevoie.

Art. 33. Încheierile comisiunii se iau cu majoritate

de voturi, în caz de periuţe, votul Preşedintelui decide.

Pentru fiecare şedinţă, comisiunea va întocmi un proces verbal sumat, în este te vor consuma hotărârile luate, fără a se preciza însă opiniunile membrilor comisiunii.

Care are caracter secret.

*Art34. * ŞeAil Serviciului Special de Informaţii decide asupra propunerilor comisiunei. Decizia să nu se motivează.*

Secţiunea a VI-a Disciplina

Art 35. Pedepsele disciplinare care se vor aplica funcţionarilor civili bugetari

Sunt

1. *Prevenirea.*

2. Mustrarea scrisă. Cu pierderea salariului de la 5 la 15 zile.

3. Avertismentul, eu pierderea salariului de la 15 la 30 zile.

4. Eliminarea temporară de la înaintare cu pierderea salariului de la 30 la

60 zile.

5. Suspendarea din Serviciu pe timp limitat

6. Punerea în disponibilitate.

7. Destituirea.

Art36. Pedeapsa de ia 1 se aplică de şeful ierarhic imediat.

Celelalte pedepse se aplică de către Şeful Serviciului Special de Informaţii, după raportul şefilor în subordine, cu excepţia pedepselor prevăzute la punctele 4, 5, 6 şi 7, care vor avea la bază şi avizul consultativ al Comisiunei disciplinare.

Personalul diurnist poate fi pedepsit fără a se mai lua avizul Comisiunei disciplinare.

Art37 – Pe lângă Serviciul Special de Informaţii va funcţiona o Comisiune Disciplinară, cu atribuţiunea de a judeca pe funcţionarii bugetari, care au comis abateri

grave de la îndatoririle de serviciu, sau fapte chiar în afară de Serviciu, de natură să aducă atingere prestigiului funcţiunii.

Art38. Comisiunea se compune din 1 preşedinte şi 2 membri, ofiţeri sau funcţionari civili superiori, desemnaţi prin Decizia anuală a Şefului Serviciului.

Art. *39. * Şeful Serviciului Special de Informaţii, informat de vină unui funcţionar, fie direct, fie în urma unui raport, va ordonă o cercetare prealabilă, printr-un funcţionar de un grad superior celui al învinuitului. Cu ocazia cercetării vor fi ascultaţi*

Funcţionarul învinuit fi

Eventualii martori, care vor da declaraţii scrise. Anchetatorul va depune declaraţiile odată cu raportul său, arătând faptele şi conclu *Ziunile sale asupra temeiniciei acuzaţiei.*

Art40. Dacă Şeful Serviciului Special de Informaţii apreciază că este cazul să se aplice una din sancţiunile prevăzute la punctele 4 7, de sub art 35, va trimite pe funcţionar în judecata comisiei disciplinare.

Funcţionarul învinuit are dreptul să ia cunoştinţă de cuprinsul dosarului.

*Art41. * Funcţionarul trimis în judecată va fi încunoştinţat despre termenul de judecată cu 5 zile înainte.*

El se va apăra singur, verbal sau printr-un memoriu scris.

Art. *42. Judecarea se va face în şedinţă secretă, procedându-se astfel:*

Se cercetează actele din dosar, se dă cuvântul funcţionarului cart a cercetat abaterile, apoi învinuitului.

Învinuitul va avea cel din urmă cuvânt.

Hotărârea se ia fără prezenţa funcţionarului inculpat.

Art. *43. Avizele comisiunei disciplinare trebuie motivate. Ele sunt definitivt fi vor fi prezentate Şefului*

Serviciului Special de Informaţii, în termen decisa ale de la pronunţare, pentru a decide asupra lor.

Art. *44. Când împotriva unui funcţionar s-a dat ordonanţă definitivi de trimitere în judecată, pentru una din faptele prevăzute la ari 199 din Codul Funcţionanlor Publici, Şeful Serviciului Special de Informaţii vi putea dispune suspendarea provizonc din Serviciu a învinuitului.*

Această suspendare se poate hotărî după aprecierea Şefului Serviciului, că reţinerea parţială sau totală a salariului.

În acest caz, salariul funcţionarului va fi consemnat la Casierii Serviciului

Dacă funcţionarul a fost achitat, salariul consemnat va fi restituit cehii în drept

Dacă a fost condamnat definitiv, suspendarea provizorie se transformă în destituire. În aceste cazuri, salariul funcţionarului se va face venit Serviciului.

Art. *45. Pedeapsa destituirii se aplică direct de Şeful Serviciului, funcţionarului condamnat definitiv, pentru infracţiunile prevăzute de ari 139 din Codul Funcţionarilor Publici sau care a fost dovedit vinovat de abaterile prevăzu*te la *în 140 din Codul Funcţionarilor Publici, în condiţiunile prevăzute de acest articol.*

Art. *46. Revizuirea aplicării unei pedepse disciplinare se va putea cerc în condiţiunile* art. *136 166, din Codul Funcţionarilor Publici.*

Secţiunea a VII-a Transferarea

Art. *47. Funcţionarii bugetari ai Serviciului pot fi transferaţi în interes de serviciu sau la cerere.*

Asupra cererilor de transferare din S.S.I. la alte autorităţi sau de la alte autorităţi la S.S.I., Şeful Serviciului Special de Informaţii hotărăşte pe baza *avizului Comisiunei*

De propuneri pentru înaintări şi transferări.

Secţiunea a VÂJI-a Reprimiri

Art. *48. Funcţionarii civili bugetari demisionaţi şi cei puşi în disponibilitate pentru cauză de boală, pot fi primiţi în Serviciu, în gradul şi clasă pe care le-au avut, în termen de cel mult cinci ani de la data demisiei sau a punem în disponibilitate, cu avizul prealabil al Comisiunei de propuneri pentru numiri fi transferări*»

Art. *49. Dacă în momentul cererii de reprimire nu există un post vacant echivalent cu col pe care solicitantul* l-*a ocupat în trecut, acesta poate fi reprimit, dacă consimte, şi într-un post inferior*.

Ifetarul când devine vacant un post asemănător cu cel pe care l-a ocupat în trecut, funcţionarul reprimit poate fi înaintat în acest post cu dispensă de stagiu.

Reprimirea în *Serviciu în condiţiunile de mai sus, se face numai dacă se constată dl funcţionarul a devenit complet sănătos şi este apt pentru Serviciu*.

Secţiunea a IX-a Concedii

Art. *50. Concediile funcţionarilor Serviciului Special de Informaţii se acordă în condiţiunile prevăzute în Partea Nu a Codului Funcţionarilor Publici*.

Secţiunea a A-a Recompense

Art. *51. Pentru stimularea personalului, Şeful Serviciului Special de Informaţii poate acorda* a) *Diurne lunare pentru activitate meritorie în Serviciu, care se fixează de Şeful Serviciului după aprecierea sa personală şi numai la alegere* b) *Prime de încurajare pentru fapte cu rezultate excepţionale, acordate fie la propunerea Şefului Secţiei respective, fie după aprecierea directă a Şefului Serviciului Special de Informaţii*.

Secţiunea a XI-a Notări

Art. *52. În fiecare an se întocmesc foi calificative pentru funcţionarii bugetari ţi diurnişti ai Serviciului*

Funcţionarii se notează de către Şefii ierarhici cu următoarele calificări *Excepţional Foarte bun Bun*

Satisfăcător Necorespunzător. Calificarea cuprinde aprecierea în total a următoarelor însuşiri

Capacitatea (gradul de pricepere, concepere şi execuţia lucrărilor) Conştiinciozitatea Corectitudinea în Serviciu Moralitatea şi ţinuta în afara Serviciului Spiritul de iniţiativă, abnegaţie ţi jertfă în Serviciu Aptitudini speciale Merite excepţionale. Calificarea se întemeiază pe fapte, va fi motivată ţi precisă, privitor la fiecare dintre însuşirile arătate, faţă de nevoile Serviciului.

Foile calificative se întocmesc în cursul lunii Septembrie a fiecărui an.

Până la data de 1 Octombrie, ele vor fi înaintate la Personal, care k va centraliza o va pregăti lucrările te vederea mişcărilor de personal. Fotk calificative au caracter

Strict confidenţial şi nu se comunică funcţionarilor.

În cazul când, un funcţionar a fost notat cu caii ficativul „satofkilor" sta jkco-*respunzătot* i se va atrage atenţia asppra consecinţelor care decurg din aceste cahficări.*

AY-1.53. Calificarea „Excepţional dă dreptul la propuneri de înaintare la

Excepţional.

Calificarea „foarte bun" dă dreptul la propuneri de înaintare „la alegere" Calificarea „bun" dă dreptul la propuneri de înaintare la vechime Calificarea „satisfăcător" atrage menţinerea în grad Calificarea „necorespunzător" dată 2 ani consecutivi atrage îndepărtarea din

Serviciu.

Calificarea „satisfăcător" sau „necorespunzător atrage pentru anul respectiv eliminarea de la acordarea gradaţiei. Anii în care funcţionarul a primit asemenea calificative nu intră în calculul stagiului pentru înaintare sau gradaţie

Pentru gradul de Director, funcţionarul trebuie să obţină calificarea, excepţional" Pentru gradele de Şef de Grupă şi Referent titular calificarea „foarte bin". Ami kl

care funcţionarii din gradele de mai sus n-au obţinut calificativele respective, nu intri în calculul stagiului pentru înaintare în grad.

Dacă mai mulţi funcţionari au aceleaşi calificative, va fi preferat pentru înaintare cel cu studii superioare la studii egale, cd mai vechi în grad la vechime egală va fi preferat cel mai vechi în serviciu.

Art. *54. Prima notare a Şefilor de Secţie civili se face de către Sub-şeful Serviciului, iar a doua de către Şeful Serviciului Special de Informaţii.*

Prima notare a funcţionarului civil superior se face de Şeful de Secţie respectiv, pe baza notei Şefului ierarhic direct, iar a doua de Şeful Serviciului Special de Informaţii.

Art. *55. Acei care vor face notări superficiale sau lipsite de obiectivitate se pedepsesc disciplinar.*

Art. *56. Când un funcţionar este mutat într-o altă subdiviziune a Serviciului, Şeful subd i v iz i unei este dator să-l noteze pentru activitatea din timpul cât a funcţionat sub conducerea* sa, *oricât de scurt ar fi fost acest timp.*

Când un şef ierarhic este mutat în timpul anului este obligat o notă pe funcţionarii săi şi a preda notele urmaşului său în funcţiune.

Secţiune* a XII-a Pregătirea profesională

Art. *57. Pe lângă Serviciul Special de Informaţii va funcţiona o şcoală de pregătire profesională a personalului Serviciului în domeniile de specialitate, având două*

Secţii una de pregătire ţi alta de perfecţionare.

JSMht.*5 & Programul cursurilor şi cheltuielile necesare se vor stabili de Şeful Servi.*

Càttai, care va urmări şi corpul profesoral. Cheltuielile se vor acoperi din bugetul Sefvfeiutui.

*A-tJ59. * Şcoala vii avea un director de studii desemnat dintre ofiţeri sau funcţionarii civili superiori ai*

Serviciului, care se va îngriji de buna funcţionare a Şcolii.

Art. *60. După absolvirea Şcolii, audienţii vor fi clasificaţi pe baza notelor primite, care se vor înscrie într-un registru matricol special.*

Mediile obţinute la cursuri vor fi înscrise în cazierul personal al funcţionarului

Secţiunea a XIII-a Personalul informativ

Artil. Personalul informativ se compune din a) *Personal informativ intern* b) *Personal informativ extern.*

El se recrutează direct de către Şeful Serviciului Specia] *de Informaţii sau de persoanele delegate de el în acest scop.*

Art. *62. Personalul informativ intern şi extern se recrutează şi se elimină pe baza dispoziţiilor Şefului Serviciului, care are deplini libertate în ceea ce priveşte recrutarea, salarizarea şi îndepărtarea acestui personal.*

Plata personalului informativ se face în condiţiunile stabilite de Şeful Serviciului. Personalul informativ intern şi extern nu este supus nici uneia din condiţiunile prevăzute de Legea pentru organizarea şi funcţionarea Serviciului Special de Infor, maţii şi prezentul Regulament

Secţiunea a XIV-a Personalul militar

Art63. *Şeful Serviciului poate cere detaşarea de la Ministerul Apărării Naţionale în Serviciu a militarilor activi şi de rezervă.*

Art. 64. *Repartizarea şi fixarea atribuţiilor personalului militar detaşat la Serviciu se va face prin Decizia Şefului Serviciului Special de Informaţii.*

Art65. *Ofiţerii şi subofiţerii activi, detaşaţi în cadrele Serviciului Special de Informaţii vor figura că mutaţi pe lângă Ministerul Apărării Naţionale, Secretariatul General, iar trupa pe lângă Batalionul Depozit al Ministerului Apărării Naţionale.*

Drepturile de salarizare ale ofiţerilor şi subofiţerilor

se plătesc prin Casieria Ministerului Apărării Naţionale, iar pentru trupă de la Batalionul Depozit al Ministerului Apărării Naţionale.

Art. *66. Personalul militar activ poate fi trimis să execute misiuni în ţări străine, fără nicio altă formalitate, decât în baza Deciziei Şefului Serviciului. Aceste Decizii sunt secrete.*

Art. *67. Ofiţerii activi din Serviciul Special de Informaţii vor fi notaţi, din punct de vedere al aptitudinilor militare şi cunoştinţelor profesionale cât şi din punct de vedere tehnic al serviciului ce îndeplinesc, după cum urmează*

Prima notă vă fi dată de Şefii de Secţie, în cazul când aceştia sunt militari

A doua notă de ofiţerul cd mai vechi în *grad din Senk", tar* ém *punct de vedere Tehnic şi al îndeplinirii serviciului de specialitate, de către Şehl Serviciului Special*

De Informaţii, când acesta este civil.

Când Şeful de Secţia este civil, notarea se face de către ofiţerul cd mai vocat

Din Serviciu.

În cazul când Şeful Serviciului Special de Informaţii este militar, acesta va da ofiţerilor activi ambele note, adică nota de aptitudini şi cunoştinţe profesionale cât

Şi nota tehnică.

Subofiţerii activi vor fi notaţi ca şi ofiţerii, din punct de vedere al aptitudinilor militare şi cunoştinţelor profesionale, precum şi din punct de vedere tehnic, după cum

Urmează

Prima notă de aptitudini militare şi cunoştinţe profesionale va fi dată de şeful

Ierarhic imediat şi ultima notă i se va da de Şeful de Secţie.

Dacă nici acesta nu este militar, atunci va fi notat de

ofiţerul cel mai vechi din

Serviciu.

Nota tehnică va fi dată subofiţerului numai de către Şeful de Secţie.

Art. *68. Ofiţerii activi, demisionaţi, care n-au depăşit limita de vârstă pentru pensionare, vor putea fi numiţi în cadrele Serviciului Special de Informaţii în limita locurilor bugetare vacanţe, pe baza avizului Comisiunii de propuneri pentru înaintăn*

Şi Transferări, şi cu aprobarea Şefului Serviciului.

Condiţiunile pe care trebuie să le îndeplinească aceşti ofiţeri *sunt*

Să aibă cel puţin gradul de Căpitan

Să fi activat minimum 2 ani în cadrele Serviciului Special de Informaţii sau să

Fii fost Şef de Centru Informativ în ţară sau străinătate

7 *Să aibă un foarte bun stat de serviciu.*

Încadrarea în ierarhia Serviciului Special de Informaţii se va face ţinându-se seama de anii serviţi în Armată, şcolile absolvite şi studiile ce posedă şi de aptitudinile în domeniul informativ după următoarele norme

Căpitanul în gradul de Şef de Echipă cu 3 gradaţii sau Şef de grupă cu I gradaţie

Maiorul în gradul de Şef de G.după cu 2 gradaţii sau în acela de Director firi gradaţii

Locotenent-colonelul în gradul de Director cu 2 gradaţii

Colonelul în gradul de Subdirector General.

Aceşti ofiţeri sunt dispensaţi de condiţiunea de vârstă prevăzută de Art. *9 din acest*

Regulament

După încadrarea în ierarhia Serviciului, ofiţerii numiţi vor urma condiţiunile

Celorlalţi funcţionari ai Serviciului

Secţiunea a XV-a Situaţia militară a personalului Serviciului

Art 69. Serviciul Special de Informaţii va avea un organ de mobilizare propriu, care va pregăti şi executa mobilizarea în timp de război şi ţine evidenţa întregului personal civil şi militar detaşat la Serviciu, în timp de pace.

Hbrmete de funcţionare ale acestui organ *de mobilizare vor fi stabilite de comun acord cu Mamele Stat Najor al Armatei.*

Art 70. Serviciul poate fi încadrat cu elemente de orice contingent, arma sau specialitate. *Însă numai la cererea Şefului Serviciului, care va indica nominal* elementele *necesare.*

Art. *71. * Evidenţa situaţiei militare a personalului Serviciului se ţine numai la Serviciu.*

Secţiunea a XVI-a

Pensionări

Art72. Funcţionarii civili bugetari ai Serviciului Special de Informaţii beneficiază de toate dispoziţiunile prevăzute în Legea generală de pensiuni.

Secţiunea a XVII-a Dispoziţiuni diverse

Art73. Numirile, înaintările precum şi toate celelalte mişcări în personalul civil, pentru toate gradele, se face prin Decizia Şefului Serviciului Special de Informaţii.

Mişcările personalului civil al Serviciului Special de Informaţii sunt exceptate de la toate dispoziţiunile cu caracter restrictiv din legile financiare generale sau excepţionale prezente şi viitoare.

Art74. Posturile vacante şi deciziile privitoare la angajarea, numirea, definitivarea, înaintarea, detaşarea, transferarea, demisionarea, reprimirea, pedepsirea fi pensionarea personalului civil al Serviciului Special de Informaţii sunt secrete şi nu se publici în Monitorul Oficial

Art75. Fiecare funcţionar civil bugetar sau diurnist

va avea un cazier personal, în care se vor păstra toate actele privitoare la situaţia sa.

Aceste caziere au caracter secret şi se păstrează la Personal. Art76. Posturile bugetare ale Serviciului Special de Informaţii sunt toate în Categoria I-a de salarizare, prevăzută de Art. *23 din Codul Funcţionarilor Publici.*

Art 77. În interesul acoperi ni personalului, Serviciului Special de Informaţii este autorizat ca în legitimaţiile de călătorie cu reducere pe C.F.R., în *locul gradului funcţionarilor săi, să treacă gradul echivalent ca salarizare, din ierarhia administrativi Art78. Funcţionarii civili bugetari şi diurnişti sau informatori, precum şi militarii detaşaţi la Serviciul Special de Informaţii, au obligaţia* a) *Şi păstreze strict secretul în executarea serviciului.*: *Această obligaţie o are şi personalul care a părăsit în orice mod serviciul său a trecut la pensie.*

Cei care nu vor respecta dispoziţiunile de la aliniatul precedent vor fi pedepsiţi conform dispoziţiunilor din Codul Penal.

Funcţionarii bugetari sau diurnişti, informatorii sau militarii chemaţi a face înaintea sau a oricăror organe de anchetă depoziţiuni în legătură cu chestiunile de servirăit datori a cere autorizaţia în scris a Şefului Serviciului Special de Informaţii.

Răspunsul afirmativ sau negativ la o asemenea solicitare se va da h termes de

Cel mult 5 (*cinci*) *zile de la data cererii.*

b) *Să nu compromită sau să ştirbească intru nimic demnitatea însutuţiunii Ai*

Cart fac parte, prin actele vieţii lor publice.

c) *Să fie respectuoşi cu superiorii, să păstreze bună cuviinţă* faţa *de colegi* V

Inferiorii lor.

d) *Să-şi aibă domiciliul în localitatea unde*

funcţionează.

Art. *79. Funcţionarii Serviciului Special de Informaţii, de orice categorie, câte poartă armă, nu poate face uz de ea decât în cazurile prevăzute de Ait% din Legea*

Pentru Organizarea Poliţiei Generale a Statului.

Art80. În cazurile nereglementate de prezentul Regulament se va proceda în

Spiritul dispoziţiunilor cuprinse în Codul Funcţionarilor Publici.

Capitolul IV

Administraţie

Art. *81. Cheltuielile necesare pentru funcţionarea Serviciului Specul de Informaţii se acoperă din fondul repartizat în acest scop.*

Administrarea, gestionarea, contabilizarea şi controlul fondurilor repartizate Serviciului Special de Informaţii se face potrivit dispoziţiunilor Decretelor Legii Nr. 2172 din 4 August 1943 şi Nr. 1215 din 8 Mai 1943.

Art. *82 – Şeful Serviciului este ajutat pentru executarea operaţiunilor de administrare a fondului de un organ administrativ al Serviciului, cart a) întocmeşte bugetul interior pentru cheltuieli speciale, în raport cu creditul repartizat Serviciului* b) *Ţine la curent pe Şeful Serviciului Special de Informaţii cu situaţia creditelor repartizate Serviciului* c) *Ţine registrele de contabilitate şi cele ajutătoare stabilite de înalta Curii dl Conturi pentru evidenţa creditelor puse la dispoziţia Serviciului, a cheltuielilor (acute şi a materialelor procurate din acest fond* d) *Supraveghează, controlează, conduce şi îndrumează activitatea organelor însărcinate cu mânuirea şi contabilizarea fondurilor ordonanţate sub forma de avans, precum şi a materia*lelor *Serviciului* e) *Verifică din punct de vedere administrativ actele justificative ale cheltuielilor Serviciului şi*

O Păstrează legătura cu ordonatorul primar ai

fondului.

Art. *83. Bugetul se întocmeşte pe articole bugetare potrivit dispoziţiunilor Decretului Lege Nr. 1215/1943.*

Cheltuielile din buget vor fi expuse într-o fişă analitici.

Art. *84. Actele justificaţi ve ale cheltuielilor Serviciului Special de Informaţii se vor întocmi potrivit dispoziţiunilor Decretului Lege Nr. 1215/1943 şi odor date de înalta Curte de Conturi.*

293 i

*AA-Atrifeuţiii «îJe arătate mat sus vor fi aduse ia îndeplinire potrivit dispo-zifiunilor legii asupra contabilităţii publice, legii şi regulamentului de administraţie mtlitarà, eu derogările prevăzute de Decretele Legi Nr. 2172/*1943 *şi Nr. 1215/1943, şeful organului administrativ conducându-se în baza lor ca un ajutor şef de corp.*

Art. *86. Onionanţarea creditelor repartizate Serviciului Special de Informaţii se face sub formă de avans pe numele gestionarului fondului, care este numit prin* Decizia *Şefului Serviciului Special de Informaţii.*

Art87. Contabilizarea şi mânuirea sumelor ordonanţate sub formă de avans pe scama Serviciului Special de Informaţii se face de gestionar, potrivit dispoziţiunilor date de Şeful Serviciului, care este administratorul fondului de cheltuieli speciale.

Art 88. Bugetul personalului se întocmeşte potrivit dispoziţiunilor Art. *4 din Decretul Lege Nr. 2*! *72/1943 şi ale prezentului Regulament.*

Capitolul V Dispoziţia ni finale fi tranzitorii

Art. *89. Actele de orice fel ale Serviciului Special de Informaţii au caracter strict secret, se vor păstra în arhiva sa proprie şi nu vor putea fi consultate decât numai cu aprobarea Conducerii Statului.*

Ele nu vor putea să fie prezentate decât de Şeful Serviciului Special de Informaţii. Art 90. Până la intrarea

în vigoare a dispoziţiunilor referitoare la stabilitatea şi disciplina *pentru personalul civil al Serviciului Special de Informaţii, rămân aplicabile prevederile Decretului Lege Nr. 1066 din 4 Martie 1938, confirmat prin Decretul Lege Nr. 3100 din 10 Scptembic 1940 şi* Art. *225 din Codul Funcţionarilor Publici.*

După reintrarea în vigoare a dispoziţiunilor referitoare la satabilitatea funcţionarilor publici, personalul civil al Serviciului Special de Informaţii va fi *supus numai dispoziţiunilor din prezentul Regulament.*

Art91. Se ratifică bugetele de personal pe exerciţiul 1942/1942, 1942/1943 şi 1943/1944, stabilite prin Deciziile Serviciului Special de Informaţii Nr. 278 din Mai 1941, Nr. 16 din 18 Mai 1942 şi Nr. 140 din Martie 1943.

Art. *92* Personalul civil bugetar al Serviciului, aflat în funcţiune la data publicării prezentului Regulament, îşi păstrează drepturile ce are.*

Se ratifică toate numirile, încadrările, înaintările şi orice alte mişcări de personal.

Art93. Pentru înaintarea la gradul de Director, pe lângă celelalte condiţiuni prevăzute de prezentul Regulament, actualii funcţionari ai Serviciului Special de Informaţii vor mai trebui să îndeplinească şi condiţiunea de a avea cel puţin 10 ani ca funcţionar bugetar, dintre care minimum 2 ani în Serviciul Special de Informaţii.

Fac excepţie de la această condiţiune funcţionarii care au dat dovadă de devotament excepţional în folosul Serviciului sau care au făcut acte de bravură în care şi-au expus viaţa.

Art94. Casa de Economie, Credit fi Ajutor a funcţionarilor civili ai Serviciului Special de Informaţii funcţionează sub autoritatea Şefului Serviciului, pe baza unui Regulament apeeial, aprobat de Preşedintele Consiliului de Miniştri.

Art. *95. Potrivit* Art. *17* din *Decretul I* clament,

având caracter secret, mnr ZE*Nr2*? *2* «*An*» Regulamentul *de* faţă intră în vigo? în T*»

Nat în *Bucureşti*, la *7 Auemi şi cu, 3 dau*» *mninini*.

Ss Antonescu MAREŞAL AL ROMÂNIEI

Şi

CONDUCĂTORUL STATULUI

Nr. 2196

Maistru*l şi*

„Alexandniftifeptt

ANEXA NR.I

CATEGORIA I-a PERSONAL DE SPECIALITATE

Denumirea postului

Director General Subdirector General

Director cu 3 gradaţii Director cu 2 gradaţii Director cu o gradaţie Director fără gradaţie

Şef grupă cu 3 gradaţii Şef grupă cu 2 gradaţii Şef grupă cu 1 gradaţie Şef grupă fără gradaţie Şef echipă cu 3 gradaţii Şef echipă cu 2 gradaţii Şef echipă cu 1 gradaţie Şef echipă fără gradaţie

Agent principal cu 3 gr. Agent principal cu 2 gr.

Salariul bruto lunar

42.800 36.200

36.200 33.300 30.200 27.700

27.700 25.600 23.200 21.200 21.200 19.400 17.600 16.000

16.000 14.700

Grupa Stagiul minim Şt tipul cerut pentru avansare

A.13 A.15

A.15 A.16 A.17

A.18 A.19 A20 A.21 A.21 A.22 A.23 A.24

A.24

A.25

3 am

5 am

4 ani

6 ani

Agem 13.400 A.26
principal cu lgr» 12.100 A.27
Atent principal
fără gr
Agent 12.100 A.27 6
special cu 3 gr. 11.100 A.28 ani
Agent special cu 10.200 A.29
2 gr. Agent 9.300 A.30
special cu 1 gr.
Agent special
Stă gr.
Agent 16.000 B.2 6
permanent cu 3 14.700 B.3 B.4 ani
gr. Agent 13.400 B.5
permanent cu 2 12.100
gr. Agent
permanent eu 1
gr. Agent
permanent fàri
gr.
Agent cu 3 12.100 B.5 6
gradaţii 11.100 B.6 B.7 B.8 ani
Agent cu 2 10.200
gradaţii Agent 9.300
cu! gradaţie
Agent fără
gradaţie
Agent 9.300 B.8 6
stagiar cu 3 gr. 8.600 B.9 BIO ani
Agent stagiar cu 7.800 B.II
2 gr. Agent 7.200
stagiar cu 1 gr.
Agent stagiar
fără gr.
Referent 27.700 A.18 5

titular cu 3 gr. ani
Referent 25.600 A.19
titular cu 2 gr.
Referent 23.200 A.20
titular cu 1 gr.
Referent 21.200 A.21
titular fără gr.
Referent cu 21.200 A.21 4
3 gradaţii 19.400 A.22 A.23 ani
Referent cu 2 17.600 A.24
gradaţii Referent 16.000
cu 1 gradaţie
Referent Oră
gradaţie
Referent 16.000 A.24 6
stagiar cu 3 gr. 14.700 A.25 A.26 ani
Referent stagiar 13.400 A.27
cu 2 gr. Referent 12.100
stagiar cu lgr.
Referent stagiar
fără gr.

ANBURR.2
CATEGORIA A II-A PERSONAL AJUTĂTOR

Denumirea Salariul Stagiil
brato Grupa ţi minim
postului lu tip cerăt
nar ul pentru
Medic 23 A. knmurt
specialist Cl. I .200 20
Medic 19 A.
specialist C1. II .400 22
Medic 16 A. 4 Am
specialist C1. .000 24
H1

Asistent medical CU 16 .000 A. 24
Asistent medical Cl. II 14 .700 A. 25 6 ani
Asistent medical EI. III 13 .400 A. 26 4 mi
Infirmier Special Cl. I 11 .100 B. 6
Infirmier Special Cl. II 10 .200 B. 7 6 mi
Infirmier Special EI. III 9. 300 B. 8 4 ani
Chimist Principal 23 .200 AI O
Chimist Cl. I 21 .200 A. 21 6 ani
Chimist Cl.11 19 .400 A. 22 S ani
Chimist EI. III 16 .000 A. 24 4 ani
Chimist Ajutor 13 .400 A. 26 4 ani
Dactilograf Spec. Şef. Cl. I 16 .000 B. 2
Dactilograf Spec. Şef. II 14 .700 B. 3 6 mi
Dactilograf Spec. Cl. I 13 .400 B. 4 5 jI
Dactilograf Spec. Cl.n 12 .100 B. 5 4 ani
Dactilograf Spec. C1. H1 10 .200 B. 7 4 ani
Desenator Special Şef Cl. I 16 .000 B. 2
Desenator Special Şef C1. 14 .700 B. 3 6 mi

II
Desenator 13 B. Saat
Special Cl. I .400 4
Desenator 12 B. 4 ani
Special Cl. II .100 5
Desenator 10 B. 4 an!
Special EI. III .200 7
Radiotelegr 16 B.
afist Spec. Şef. .000 2
Cl. I
Radiotelegr 14 B. 6 ani
afist Spec. Şef. .700 3
CLII
Radiotelegr 13 B. 5 ani
afist Spec. Cl. I .400 4
Radiotelegr 12 B. 4 ani
afist Spec. C1. .100 5
II
Radiotelegr 10 B. 4 am
afist Spec. CLIII .200 7
Fotograf 16 B.
Special Şef Cl. I .000 2
Fotograf 14 B3 6 ani
Special Şef Cl. .700
H
Fotograf 13 B. 5 mi
Special Cl. I .400 4
Fotograf 12 B. 4 ani
Special EI. II .100 5
Fotograf 10 B. 4 ani
Special CUD .200 7
Maistru 14 B.
Special Şef Cl. I .700 3
Maistru 13 &
Special Şef .400 4
el.11

Nfaàstru 12 B. 5 ani
Special CLÏ .100 5
Maistru 11 B. 4 ani
Special Cl. O .100 6
Maistru 9. B. 4 ani
Special CI III 300 8
Mecanic 12 CI
Special Şef .100
Mecanic M C. 5 ani
Special U00 3
Şofer 12
Special CM .100
Şofer 10 C. 5 ani
Special CLlî .200 3
Şofer 8. C. 4 ani
Special EI. III 600 5
Om de 6. D.
serviciu cât. I-a 600 3
Om de 6. D. 5 ani
serviciu caUÎ-a 000 4

Ark NIC, fond RCM, Cabinet militar, dosar nr. 396 – 1942. F. *72-/95*

1943 noiembrie, 23. Instrucţiuni elaborate de Agentura Frontului de Est – Centrala Mobila-a *557*, privind necesitatea formării unei agenturi (Echipa Specială) numită codificat *„C”*, care trebuia să acţioneze în Transnistria, Basarabia şi Bucovina în eventualitatea evacuării acestor teritorii de către autorităţile militare române

STRICT SECRET

(*Se păstrează în casa de fier*)

Nr. 8 300 23 Noiembrie 1943

AGENTURA FRONTULUI DE EST

Centrala Mobilă către

*Centrele 1, 2, 3, Secţia I-a şi Echipa specială „*C*”*.

Pentru executarea ordinului Centralei SSL, nr. 8199/43 şi a misiunii permanente a Agenturii Frontului de Est de a fi în măsură să procure informaţii externe, în toate împrejurările, *binevoiţi a lua măsuri pentru formarea unei reţele de rezidenţi şi agenţi de toate categoriile, pe teritoriul Centrului respectiv, care urmează să funcţioneze în eventualitatea evacuării acestor teritorii*

Organul Agenturii Frontului de Est de coordonare, centralizare şi ajutor în organizarea reţelelor şi operaţiunilor de formarea agenturilor este echipa Maior „CV compusă din: Maiorul „C”, ca şef, cpt. aş. Arghir, sit. Nemoianu, sit. Aş. Răşcanu Dumitru, ca secretar-dactilograf şi t.f.f. –iştii Păscăluţă Victor şi Lisnic Iacob.

În scopul de a vă înlesni executarea acestei misiuni, care comportă urgenţi, se dau mai jos următoarele instrucţiuni:

INSTRUCŢIUNI

Scopul urmărit este de a avea informaţii militare, economice *fi potmco-soctale.*

F în *special însă militare.*

Va trebui deci şi organizaţi o reţea informativă în localităţile şi la obiectivele cart I *reprezinţi importanţă din acest punct de vedere şi unde Sovietele* aveau *în timp de pace garnizoane importante, aerodromuri, noduri decalc ferată şi porturile*

Se anexează un tabel nominal cu localităţile şi numărul agenţilor de toate *categoriile preconizate de Agentură. Fanexa I/A, I/B, I/C].*

Date fiind împrejurările actuale, dacă nu se vor putea găsi oameni în localităţile indicate, *se va căuta ca agentul recrutat să aibă posibilităţi de a se stabili în una din aceste localităţi sau în apropie-te, după venirea eventuală a sovieticilor.*

S-a preconizat un număr apreciabil de rezidenţi cu aparate t fi *şi agenţi, ştiut fiind că în asemenea*

operaţiuni nu se poate conta decât pe o reuşită de maximum 10%, şi că este din cele mai mulţumitoare, şi pe care singură se poate conta la rezultate practice.

Localităţile indicate în tabel au fost alese luându-se drept criteriu importanţa lor, fie ca nod de comunicaţii, oraş capitală de provincie, port, puncte obligatorii de trecere pe căile de comunicaţii etc. Categorii de agenţi a) Agenţi rezidenţi, *care să adune informaţiile şi să le predea curieri lor ce se vor*

Trimite sau rezidenţilor t.f.f.

b) Agenţi rezidenţi cu aparate t.f.f., *care să adune personal informaţii şi să le comunice sau să primească şi să comunice informaţii de la curier şi de ia agenţii*

Rezidenţi, postului de ascultare al Centralei SSL fi După posibilităţi, se vor utiliza elemente deja instruite tehnic ori elemente

Instruite de noi.

c) Gazde, *care să adăpostescă curierii trimişi să adune articole importante din presă şi diferite acte trebuitoare.*

d) Agenţi de căutare, *care să caute şi să culeagă informaţii de ordin militar, economic şi politico-social.*

Vor colecta diferite acte, în special de identitate, călătorie, transport, diferite ştampile, precum şi alte acte de actualitate (militare, civile) din regiunile care ne interesează (locul unde vor acţiona agenţii).

De asemenea, vor colecta şi articole importante din presă.

Îşi caută singuri posibilitatea de trecere prin linia fontului, dezertează la not, unde vor fi recunoscuţi prin parolă prestabilit!

Vor fi întrebuinţate cât mai multe elemente din diferite categorii şi structuri sociale, dintre cei care vor fi mobilizaţi atât pentru armată de operaţii cât şi pentru lucru.

Se vor utiliza şi prizonieri, recrutaţi din lagăre sau

din alte părţi, e) Curieri, *trimişi peste front sau graniţă de Agentură prin; ambarcaţiuni pe apă, lansări cu paraşuta, trecere prin front sau rămânere pa loc când înaintează frontul Colectează informaţiile de la rezidenţi, aducâ*ndu-*le în teritoriul nostru*.

În primul timp. După sosirea în teritoriul ocupat de inamic, se adăpostesc la gazde pini ce se pun la curent cu situaţia şi actele trebuitoare.

Se rar întrebuinţa elemente din teritoriile respective» evacuate de noi, din timp, şi după posibilităţi la prizonieri (vechi sau noi capturaţi).

f) Grupul naţionaliştilor separatişti Ukrainern (*numai în Transnistria şi după aprobarea Serviciului*). *Şefii grupului*, în *schimbul sprijinului nostru în acţiunea lor împotriva comunismului, ne trimit informaţii militare, economice şi politico-sociale referi*toare *la Soviete, prin curierii lor care vor* 11 *recunoscuţi după parole prestabilite*.

Condiţii generale pe care trebuie să le îndeplinească-agenţii: *să prezinte suficiente garanţii de fidelitate*; *şi fie destul de inteligenţi pentru a înţelege şi executa misiunea*; *şi nu fie mobiliza bili cel puţin un an după venirea ruşilor*; *şi nu fit compromişi şi nu prezinte, pentru Soviete, motive de suspiciune*; *şi activeze, pe cât se poate, din considerente de ordin ideologic*.

Operaţiuni ce comportă formarea agenturii: *căutarea elementelor prestabilite*; *verificarea elementelor găsite*; *indicarea; recrutarea*; *angajarea*; *instrucţia*; *fixarea misi-unii*.

Cunoscută fiind greutatea de a stabili o legătură prin curieri şi trimiterea agenţilor peste linii, se recomandă principial că numărul agenţilor lăsaţi în teritoriu şi fie cât mai apreciabil, pentru ca periodic să ne poată veni cu informaţii la date anume şi dinainte stabilite.

Totodată, din teritoriile care eventual s-ar ceda,

trebuie evacuaţi un număr cât mai mare de bărbaţi şi femei pretabili pentru serviciul de agenţi şi curieri, şi care şi treacă peste Imit, putând fi folosiţi la nevoie drept curieri şi agenţi informatori.

Prevăzându-se că linia frontului se va fixa *pentru un timp mai îndelungat, pe linia cursurilor de apă, se impune că densitatea agenţilor să fie mai mare pe o zonă de-*a *lungul acestor ape (Bug, Nistru, Prut şi Siret pentru Bucovina), elementele respective urmând a servi drept curieri şi agenţi cu o singură misiune în formă de sondă.*

Pe lângă localităţile fixate prin plan, fiecare dintre rezidenţii judeţului de pe lângă Centrele respective, primeşte misiunea de a indica şi recruta un număr variabil, între 10 – 15 agenţi, de pe raza judeţului, în localităţile socotite mai importante din punctul de vedere informativ, pentru a fi utilizaţi că agenţi informatori, gazde, curieri etc.

Pentru asigurarea unor posibilităţi cât mai numeroase de informare, date fiind împrejurările actuale, operaţiunile de indicare şi recrutare a agenţilor şi rezidenţilor urmează să înceapă imediat şi simultan în toate provinciile.

În Transnistria, teritoriu socotit de primă urgenţă, indicarea, verificarea şi *recrutarea agenţilor, gazdelor, curierilorurmează a fi făcută de către Centru* şi *rezidenţii judeţeni respectivi, Echipei Speciale revenindu-*i, *în principal, misiunea de a verifica şi recruta rezidenţii destinaţi de a fi dotaţi cu aparate de radio t.f.f., de a controla şi statua definitiv, în colaborare cu Şeful Centrului, asupra restului recrutărilor din reţeaua informativă.*

În Basarabia fi Bucovina, operaţiunile respective urmează a fi efectuate de către Şeful Centrului cu un personal ajutător anume destinat şi se va face operaţiunea completă.

În ceea ce priveşte instrucţia rezidenţilor,

distingem, după cum am indicat anterior, rezidenţi cu şi fără aparate radio.

Rezidenţii cu aparate radio. Fiind vorba de instrucţia larmei *la aparatele de*

I *ra (jjol f* fM *care comportă o pregătire mai îndelungată, ea urmează şi inccapl imediat după recrutare, şi anume*: În *Transnistria va fi efectuată de către mstrociorul termic desemnat de Secţia Radio sub controlul Echipei Speciale*; *în Basarabia* şi *Bucovina.*

Pe lângă Centrul respectiv, de către unul din t. f.f. – iştii socotiţi de încredere, i. Instrucţia propriu-zisă a rezidenţilor cu aparatele radio va fi efectuată în Traro-Nistria de către Echipa Specială; *în Basarabia şi Bucovina de către Şeful Centrului. Instructajul restului personalului din reţea st va ftettb Transnisma, de către*

Echipa Speciali şi aparatul Centrului controlat şi îndrumat de Echipa Specială. În Basarabia şi Bucovina, de personalul destinat, controlat şi îndrumat de Şeful Centrului.

Căutarea elementelor pretabile, se va face printre locuitorii care prin originea etnică, provenienţa socială (fără a atrage suspiciuni din partea Sovieticilor), calităţile intelectuale, domiciliul unde locuieşte sau ar putea locui, etate, stare fizică ele., prezintă indicii că ar primi şi ar putea să lucreze.

Verificarea este o operaţiune prin care se urmăreşte a se constata cele de mai sus [în legătură cu persoana pretabilă a fi recrutată] şi în plus condiţiile în care ar fi pusă sau i s-ar putea oferi pentru ca să primească misiunea, şi să prezinte garanţii de fidelitate (convingeri politice, nevoi, legături cu străinătatea ele.).

*Indicarea se raportează şefului elementului găsit. Pro*punerile *de principiu trebuie făcute de către recrutor cu multă prudenţi*

Recrutarea şi angajarea se fac după ce recratorul are convingerea că persoana irizată primeşte

propunerea.

Angajamentul şi *fişa. Agentul recrutat va semna un angajament pria care se obligă să informeze Statul Român, conform misiunii ce va primi, în schimbul unui avantaj* (*a se vedea anexa nr. 2*/*A*).

Pentru fiecare agent se întocmeşte o fişă în două exemplare (*după modelul anexă nr. 2*/*B*), *din care* nu trebuie să lipsească fotografia.

Centralizarea tuturor fişelor şi angajamentelor se va face la Echipa Specială Instructajul şi procedeele de lucru. Dat fiind că operaţiunea este anvizajată pe un plan pentru a putea asigura posibilităţile cele mai numeroase şi continue de informare, rezidenţii judeţeni trebuie şi se infiltreze în medii diferite» să sondeze cunoştinţele lor de încredere pentru a găsi şi a avea posibilitatea de a indica elemente pretabile, făcând în acest sens apel la autorităţile administrative, jandarmerie etc.

O dată aceste elemente găsite, rezidenţii judeţeni vor căuta să fie în măsură de a crea, pentru fiecare din cei pretabili, condiţii apte de a putea fi acoperiţi faţă de inamic, printr-o legendă, înscenare, provocare sau orice alt mijloc (*vezi anexa nr. 4*).

Instruirea rezidenţilor t. fX-işti, în special, precum şi instruirea, în principiu, a tuturor agenţilor informatori se va face individual, *aplicându-se principiul ci fiecare devine sursă directă a organului Agenturii, căruia îi va trimite informaţiile.*

Instrucţia va fi mai mult sau mai puţin dezvoltată, după calităţile şi posibilităţile agentului. În anexă se di pentru orientare un program (*aoeaam 3*). *Fiecare agent informator va fi însă instruit de a crea o agentură pentru informare proprie, pe răspunderea sa personală.*

Agenţii *în formatori vor fi* aleşi *indiferent de sex. Vârsta, profesie,* condiţie socială *fă naţionalitate. Pentru românii* transnistreni *se vor crea condiţii* şi *legende faţa* de *sovietici.* Se *vor prefera* în *special bărbaţii cu defecte*

fizice, *improprii serviciului militar sau serviciilor de munci*.

Se *va evita angajarea persoanelor care au conlucrat în vreun fel cu autorităţile române şi care sunt compromise în* faţa *sovieticilor*. În *caz* de *angajare, acestora li se vor crea situaţii de reabilitare faţă de sovietici*.

În localităţile noduri de cale ferată se *vor recruta* de preferinţă *funcţionari sau lucrători de la calea ferată*, în *alte localităţi*, după *caz, funcţionari sau lucrători* de *la poştă, din porturi* etc.

Pentru persoanele pretabile şi care reprezintă mai multe posibilităţi se permite evacuarea în Ţară a membrilor familiilor lor, care se va face succesiv şi după avizul Agenturii.

Evacuarea familiilor celor recrutaţi va constitui în acelaşi timp şi o garanţie pentru Serviciu. Se va evita însă ca această evacuare să constituie o suspiciune pentru cel recrutat. Pentru a evita bănuielile se vor întrebuinţa sisteme cât mai variate, punându-se la cale înscenări, evacuări forţate, arestări de persoane etc. *În cazul evacuării românilor transnistreni se vor face scăpaţi dintre evacuabili*.

Pentru camuflarea reţelei create şi în scop de diversiune se vor recruta şi elemente dubioase, compromise faţă de Soviete şi care vor atrage în primul rând atenţia inamicului, constituind o reţea de sacrificiu.

Pentru a avea garanţii cât mai numeroase faţă de agenţi, în afară de evacuarea familiilor lor şi în special a copiilor, se vor strânge documente compromiţătoare, care să constituie, în cazul oportun, mijloace de presiune, şi anume: *angajamente semnate şi cu amprente digitale, note informative prealabile* etc.

Agenţilor instruiţi, recrutaţi şi lăsaţi în misiune li se vor lăsa bani pentru întreţinere şi rezistenţă, în monedă sovietică, ceruţi şi daţi din timp de către Agentură.

Fixarea misiunilor. Pentru rezidenţii ce sunt dotaţi cu aparate radio t.f.f., misiunile vor fi date de către Agentură şi după propunerile Centrelor respective. Pentru restul agenţilor informatori, misiunile vor fi date de Centrul respectiv, în raport cu posibilităţile fiecăruia dintre agenţi. De aceea, în fiecare fişă se vor menţiona şi posibilităţile fiecărui agent.

Pentru agenţii informatori, în caz de stabilizare a frontului pe linia cursului de ape, se vor fixa pentru fiecare, după un plan coordonat de Agentură, timpul când trebuie şi vină pentru a transmite informaţiile culese.

La fixarea misiunii se va da o deosebită atenţie modalităţii de recunoaştere, stabilirii întâlnirilor, cutiilor de scrisori. Aici joacă un *rol important ingeniozitatea instructorului ce trebuie să se ferească de şablon.*

Trebuie să se ştie că mulţi agenţi nu vor putea fi găsiţi la domiciliul actual (vor fi obligaţi să se mute etc.*), deci agentul va trebui să ştie că a venit curierul. În acest scop se alege în localitate, un obiectiv (clădire, fântână* etc.*) uşor de găsit de către curier, dar astfel ales ca prezenţa lângă acel obiectiv şi nu atragă suspiciuni. Trecând pe lângă obiectiv, curierul face un semn oarecare, astfel ca să fie uşor de văzut, dar numai de către agent. Agentul, conform misiunii, la zile şi ore anumite, cât mai variate dar uşor de memorat, trece pe lângă obiectiv pentru a afla dacă a venit sau nu curierul*

Se fixează din timp ziua din săptămână, ora şi locul unde se vor întâlni igemul «i curierul. Locul trebuie ales astfel încât curierul să poată vedea sosiră agentului, eventual trădarea acestuia şi permită fuga curierului sau agentului

Parola şi răspunsul trebuie şi fie uşor de memorat fi *astfel alese ca şi permită, la nevoie, a-i atribui o însemnătate obişnuită. Pentru mai mare prudenţă, recunoaşterea* I *va fi urmaţi de un alt semn de*

recunoaştere (scoaterea batistei, aprinderea ţigăni, ruse. Scoaterea şepcii, cu răspunsul respectiv). Aceasta se face pentru a da posibilitatea, uneori, ca agentul său curierul, când este prins şi silit să spună parola, să spună numai I o parte, oferind celuilalt o posibilitate oarecare de scăpare. Este un con prudent, după I caz, ca agentul să nu fie vizitat acasă, chiar dacă i se poate uşor găsi locuinţa

Alteori, agentul va trebui să nu cunoască pe curier, acesta fund de exemplu agentul t.f. f, care primeşte şi transmite informaţia în acest scop se alege un loc numit „cutie de scrisori", uşor de găsit, nu prea frecventat, pentru a nu se descoperi corespondenţa, unde agentul depune materialul informativ, la ore şi zile dinainte fixate, ce ou trebuie să fie acelaşi când curierul vine să ridice materialul. Ev Locul acestei cutii de scrisori poate fi un stâlp de telegraf, un pom etc., *uşor de găsit şi în apropiere de drum. În acest caz, corespondenţa să fie ferită de intemperii (pusă într-o sticlă, oală, cutie, groapă* etc.).

Agenţii vor fi învăţaţi cum să se comporte în diferite ocazii pentru îndeplinirea misiunii, cunoscând că aceste învăţăminte au o importanţă deosebită pentru reuşita acţiunii, dar pentru care nu se pot prescrie reguli, totul depinzând de spiritul inventiv al instructorului.

Se insistă mai mult asupra acestor chestiuni de ordin tehnic, care se vor preda agenţilor odată cu misiunea şi care vor trebui pregătite şi studiate din timp. Până în cele mai mici amănunte, fără ştirea agentului. Toate acestea pot fi modificate, dacă agentul propune ceva convenabil.

Scopul ce trebuie avut în vedere: să funcţioneze bine, să fie simplu dar vânat, de la caz la caz, să ofere maximum de conspirativitate şi deci de garanţii pentru agenţi Păstrarea secretului. Se impune în mod absolut Persoanelor vizate că li se fac propuneri de principiu,

numai după ce sunt suficiente garanţii că vor primi.

Operaţiunea de căutare, indicare şi verificare să se facă în aşa fel încât nimeni să nu aibă vreun motiv de suspiciune împotriva persoanei în cauză.

Întâlnirile cu agentul recrutat trebuie să se facă într-un mod absolut secret, pentru că altfel riscă să fie descoperit

În cazul agenţilor falşi (*de sacrificiu*) *sau dublură trebuie procedat cu toată seriozitatea pentru a nu fi descoperiţi înainte de a pune pe piste greşite ori să dea mult de furcă organelor contrainformative sovietice.*

Se atrage atenţia că trebuie procedat imediat şi cu folos evident la executarea misiunilor încredinţate.

Organizarea reţelei externe de informaţii, fiind prima şi cea mai importantă misiune a Agenturii ce vizează direct interesele şi fiinţa Statului, deci şi a SSktlui, se impune din partea *tuturor clementelor care iau parte la această acţiune, direct sau indirect, cea mai mare seriozitate, conspirativitate şi păstrarea secretului, fiind conştiente de responsabilitatea pe care o au în faţa Ţării şi a legilor.*

Şeful Agenturii Frontului *de Est* Colonei, fonesva Gh.

(ss. M & esci

ANEXAM

TABEL CU LOCALITĂŢILE DIN TRANSNISTRIA UNDE URMEAZĂ A FI PLASAŢI REZIDENŢI ŞI INFORMATORI

Localitatea	Aparate *radio*	*Agenţi*
Odessa	6	*90*
Tiraspol	*2*	*20*
Rasdelnaia (*regiune*)	1	*20*
Baltă	1	*10*

Birzula	1	*10*
Slobodca	*3*	*10*
Jmerinka	1	*10*
Golta	2	*20*
Kantacuze nca – Vosnesenca		*15*
Varvarovca – Nikolaev	2	*20*
Oceakov		*5*
Moghilău (*regiune*)	1	*10*
Râbniţa	1	*10*
	19	*250*

Separat în fiecare judeţ un număr de 10 – 15 *agenţi.*

ANEXA A/B

TABEL CU LOCALITĂŢILE DIN BASARABIA UNDE URMEAZĂ A FI PLASAŢI REZIDENŢI ŞI INFORMATORI

Localitatea	*Aparate radio*	*Agenţi*
Chişinău	2	20
Cetatea Albă (*regiune şi oraş*)	2	15
Tighina	2	15
Criuleni (*regiune*)	1	10
Rezina	*1*	10
Florefti	1	10
Soroca	SSé”.	10
Ataem	I	1*
Hotin	1	
Upnic	1	

Bălţi	I	
Orrhei		10
Hânceşti	1	10
Basarabeas *ca*	1	
Ismail	1	10
Vâlcov		
Ungheni		10
Cahul		
Leova		10
Total	16	220

Separat, agenţi în toate satele de pe malul stâng *al Nistrului şi* Ni *i*

ANEXA I/C

TABEL CU LOCALITĂŢILE DIN BUCOVINA UNDE URMEAZĂ *A FI PLASAŢI REZIDENŢI ŞI INFORMATORI*

Localitatea	Aparate radio	*Agenţi*
Cernăuţi	3	30
Orăşeni	*1*	15
Viniţa	*1*	10
Văzcâuţi		10
Kolomeia (*Polonia*)		10
Rădăuţi		10
Toporăuţi		10
Ciudei		15
Storojineţ		10
Suceava		10
Siret		
Câmpu-		*15*

Lung *1*
Total 9 *g*
Separat, *satele* *Siretul*
agenţi *to de* pe malul *ui*
toate *stâng*

Angajament

Subsemnatul (*numele şi prenumele*), *domiciliat* în (*oraşul, strada,* nr.), *posesor*

Al paşaportului sovietic nr… eliberat de…

Mi oblig, de bună voie, a face serviciul de informator al Statului Român în

…conform misiunilor ce vot primi.

Înţeleg să fiu de bună credinţă în executarea misiunilor ce mi se vor încredinţa, convins fiind că prin activitatea mea iau parte la lupta împotriva bolşevismului, care este duşmanul omenirii – *v*

Pentru a fi pus în condiţii cât mai bune de lucru şi a mi putea angaja cu toată

Fiinţa mea în luptă, autoritatea care mă angajează… (*îmi va evacua şi ocroti*

Familia, sau menţiunea avantajului).

Mi oblig să păstrez absolută discreţie asupra misiunii mele, cunoscând că în caz de trădare din partea mea, ar avea de suferit familia mea, măsuri de represalii.

Semnătura

Amprente digitale ale agentului

Separat de acest angajament, agentul va scrie cu mâna proprie în limba rusă un angajament similar şi-l va subscrie.

ANEXA 2 fs

FIŞA PERSONALĂ

Loc pentru Fotografie

Indicativul

Naţionalitatea

Cetăţenia

Numele părinţilor (inclusiv numele de fată al mamei), scurte date asupra ocupaţiei părinţilor.

Fraţi şi surori (numele, vârsta, cu cine este căsătorit, profesia, oraşul unde domiciliază).

Alte rude care prezintă interes (cu menţiunile de la rubrica „fraţi şi surori” şi cu sublinierea faptelor care contribuie să le facă a prezenta interes).

Starea civilă a angajatului: cu cine este căsătorit, numele şi vârsta copiilor, unde sunt stabiliţi, naţionalitatea soţiei.

Oare fi i copiilor rezultaţi

Menţiuni asupra eventualelor căsătorii anterioare ţ Gradul de cultură a agentului (ce şcoală a făcut, ce meserie cunoaşte. Cehmbi

Cunoaşte).

Aptitudini (conduce maşina, este mecanic de). Unde şi cum şi-a făcut stagiul militar Profesiunea.

Situaţia sa profesională şi socială sub Soviete.

Situaţia să profesionali fi socială sub ocupaţia germană.

Ce *regiuni* cunoaşte din *URSS*, ca rezultat al călătoriilor ce a întreprins *în* trecut

Situaţia sa materială.

Adresa exactă a domiciliului său cu amănunte pentru găsirea uşoari a locuinţei

Ce acte de Identitate posedă (sovietice şi inclusiv germane).

Pentru ce misiune este destinai

Cine l-a indicat, verificat şi recrutat (se va trece numele agentului, ofiţerului

Sau funcţionarului conspirativ).

Parola de recunoaştere şi răspunsul fixat

Datele fixate pentru legături şi prin cine. În ce condiţii a fost angajat… Data întocmirii fişei.

Semnătura celui care a completat fişa.

Fişa se întocmeşte în dubla exemplar

Cl. I. *nr. 2* nu păstrează niciun exemplar de pe fişă.

ANEXA 3

PROGRAM *DE CUNOŞTINŢELE* CE SE *VOR PREDA AOWJROR*

REZIDENŢI

AVIAŢIA. Unităţi de *aviaţie*: *de* bombardament, de vânătoare, de recunoaştere Organizarea şi dotarea *unităţilor*. Tipuri de avioane; denumirea, caracteristici. Cum se pot recunoaşte. *Provenienţa: sovietică* sau anglo-amencani. Procedee de a identifica unităţile şi *materialul* de zbor.

TRUPE BLINDATE. Unităţi *de tancuri*: brigadă, regiment, batalion, organizare, dotare. (Idem provenienţa).

Tipuri de tancuri denumire, caracteristici Guro se pot recunoaşte.

Procedee pentru *identificarea* unităţilor şi tipurilor de tancuri.

ARTILERIA. *Organizarea unităţilor* de artilerie *fiipo* şi note.

Baterie, *Division*, Regiment, Divizie de artilerie.

Baterii *de artilerie*: *tunuri*, *obuziere* (grele, uşoare).

Calibru: *cum se poate recunoaşte*.

ARUNCĂTOARE. (*Branduri*), *Descrierea materialului pentru a-l putea recunoaşte*

Subunităţi de aruncătoare în *cadrul unităţilor de infanterie*, *unităţi independente de aruncătoare* (*regimente*, *brigăzi*).

INFANTERIE. *Organizarea unităţilor de infanterie*. *Dotarea*.

Cum se poate recunoaşte dacă avem de-a face cu o unitate de infanterie, *cu toate ci are tunuri* şi *aruncătoare*.

CAVALERIA. *Organizarea unităţilor de cavalerie*.

Caracteristici. *Dotarea* (*cai*, *maşini*, *tancuri sau tanchete*). *Cum se poate aprecia valoarea unităţii*.

UNITĂŢI DE TRANSMISIUNE. Unităţi de transmisiune în cadrul Marilor Unităţi (companie, batalion, regiment, brigadă). Caracteristici, cum se pot recunoaşte.

UNITĂŢI DE PIONIERI. Unităţi în cadrul Marilor Unităţi (companie, batalion, brigadă).

NOTĂ. Agentul va fi învăţat ci informaţia este sigură şi precisă când se ştie denumirea şi numărul unităţii, şi din ce unitate superioară face parte; dislocarea comandamentelor şi unităţilor.

Efortul informativ va fi dea identifica: comandamentele (denumire, număr, adresă, comandament), compunerea şi dislocarea Marii Unităţi sau a unităţilor componente.

Procedee: a se afla de la cei care sunt în măsură a şti, ascultând convorbirile între ei şi, mai rar, provocând aceste convorbiri, din ziare cunoscând că în ultimul timp se publici faptele de arme ale unităţilor; din discursuri rostite în diferite ocazii de comandanţi sau reprezentanţi ai autorităţilor civile; la parăzi etc.

Un procedeu de a afla cu ce fel de unitate avem de-a face este numărarea armamentului (puşti-mitraliere, mitraliere, tunuri, care, avioane, maşini). Numărarea avioanelor, carelor şi tunurilor se impune chiar atunci când unitatea este identificată. Identificarea unităţilor speciale ajută la identificarea unităţilor şi Mărilor Unităţi. Prezenţa unei companii de transmisiuni indică prezenţa unei brigăzi sau divizii.

Batalionul independent de pionieri este al Diviziei de infanterie. Corpul de Armată are un Regiment, la Armată este o brigadă de transmisiuni (sau Regiment) şi o brigadă de pionieri

Se va învăţa cum să urmărească transporturile pe cale ferată, să identifice sau să aprecieze valoarea unităţii. În toate cazurile interesează de unde au venit şi unde au plecat şi când.

La aeroporturi: *unde este, suprafaţa, paza antiaeriană, pista de aterizare, depozite de benzină, dramuri de acces, adăposturi pentru avioane, numărul şi tipurile de avioane, activitatea aviatică, unde locuieşte personalul navigant*.

La toate unităţile: *calitatea, naţionalitatea, etatea şi regiunea de unde vin oamenii, cum sunt echipaţi şi hrăniţi, uzarea, starea de spirit, dezertări, acte de indisciplină* etc.

În porturi: *nave militare, cum se numeşte, tipul, de unde a venit, unde pleacă, starea de spirit a echipajelor*. *Nave comerciale*: *cum se numesc, capacitatea, de unde au venit, ce au transportat* (*de unde* şi *unde*), *unde sunt dirijate cele aduse cu vaporul* (*trupe, materiale*).

Agentul va fi învăţat, de asemenea, cum să noteze, zilnic, cele văzute sau auzite, cum să păstreze notiţele acrise pentru a nu fi găsite la o percheziţie). *Eventual să fie învăţat cum să noteze totul într-un limbaj convenţional*.

Vine ci

Va insista ci agentul trebuie să noteze toate informaţiile, altfel se uită ţi ciad

Ane curierul nu poate şi-i predea suficient material *informativ*. *Informaţiile de ordin politic interesează* în urgenţa *a doua*. *Măsurile de ordin politic obişnuit* le *publici fă atâtea şi agenţii vor fi invitaţi U păstreze ziarele unde se publică astfel* de măsori, în plus, *ei vor observa* starea *de in Wt* a *populaţiei*» *modul cum se comportă* autorităţile (NKVD), *starea materiali politici*, faţă de *naţionalităţi*, etc.

Repunerea în funcţiune a diferitelor fabrici sau *înfiinţarea do not fahriei, în special de armament şi de tancuri, tractoare*, chimice, *trebuie de asemenen urmânte* şi *notate de agent*.

ANEXA 4 *NOTA*

Sugestii şi recomandări referitoare la crearea

legendelor:

În cazul când este nevoie pentru a înlătura suspiciunea din partea organelor sovietice şi a populaţiei care ar putea să denunţe pe agent, se va crea acestuia o legendă de care se va folosi dacă va fi cazul.

La crearea legendei se va consulta neapărat agentul, care este în măsură să şue de ce are a se teme.

Agentul, eventual, ar putea fi suspectat pentru faptul că a avut legătun cu germanii sau cu românii.

În acest caz ar putea fi arestat şi ţinut un timp oarecare împreună cât alţi arestaţi, care ar putea fi martori şi deci agentul ar putea face dovada că legăturile lui au fost de natură obişnuită şi nu-l scuteau de arestări.

Sau, de exemplu, agentul ar putea intra în legătură cu partizanii şi le-ar aduce unele servicii.

S-ar putea aranja o condamnare a agentului de 10 – 20 zile. Pentru a înlătura bănuiala că nu a fost evacuat de germani, de exemplu, s-ar putea aranja fuga lui împreună cu alţii

În cazul când familia agentului s-ar evacua, aceasta trebuie aranjat în cel mai strict secret. Dacă există motive să se creadă că s-ar putea afla aceasta, trebuie aranjat în aşa fel ca agentul să poată explica de ce nu a fost evacuat

Se atrage însă atenţia ci legenda trebuie să fie verosimilă şi convingătoare. Se va recurge la legendă numai dacă este nevoie.

Cel mai bine însă este să se procedeze astfel ca agentul să nu fie suspectat şi târât la cercetări.

Ark NIQ – fimd Khl Cabinet Militar Ion Antonescu, dosar** 395/1941/. 131469.

CONCLUZII PRIVIND ROLUL ARMEI INFORMAŢIILOR, N

CAMPANIA DE PE FRONTUL M EST

Odată cu prăbuşirea graniţelor României Mari, în

acea nefericiţi vârf i anului *1940, a dispărut şi regimul carlist, iar prestigiul* «*Matei deopotrivă* cu încrederea *maselor* fu *organismul militar au fost serios zdruncinate*, dacă nu mai mult Pentru *refacerea acestui prestigiu, armata română nu avea practic* de *ab decât* û se *taţi într-un viitor apropiat şi în orice condiţii, ceea ce înseamnă* ci decizia de a intra în *război, la 22 iunie* 1941, *s-a bazat mai mult pe obsesia refacerii* demnităţi! Naţionale *şi a prestigiului armatei* decât *pe raţiuni pur militare. Tot de aici au rezultat* şi *rateurile luate în grabă, insuficient analizate, prin care s-a încercat* adaptarea armatei la *condiţiile de campanie pentru Frontul de Est, precum şi imensele* sacrificii umane ţi *materiale înregistrate. La fel şi imposibilitatea pentru Conducătorul* statului român, *generalul devenit din august* 1941 *mareşal Ion Antonescu*, de *a* reuşi şi se impuni *ferm în faţa germanilor, în sensul că armatei române să-i fie* limitaţi participarea la *operaţiile de eliberare a teritoriilor cedate în iunie* 1940 *şi* fie scutiţi de implicarea *dincolo de Nistru, pentru care nu era pregătită*.

Neputându-se obţine victoria de pe Frontul de Est în auri *condiţii*, anali/i *activităţii SSI în perioada* 6 *septembrie* 194*0 – 23 august* 1944 *dezvăluie*, totuşi, ei arau *informaţiilor a corespuns, în general, raţiunilor pentru* care *a fost* creaţi, restructuraţi *şi perfecţionată. De asemenea, s-a acumulat o experienţă* interesanţi pentru domeniul *informaţiilor cu caracter militar ce trebuie pusă în valoare*.

La nivel strategic şi operativ, fluxul informativ pus la dispoziţia factorii» dl *decizie politică şi militară a avut, în această perioadă* de război, ode trei calităţi *fundamentale*: *veridicitate, echidistanţă şi operativitate*.

A fost veridic *întrucât nu a transmis decât date şi informaţii certe despre inamic, Verificate şi coroborate cu alte detalii obţinute prin mijloace specifica activităţii de informaţii activitate care, la rândul ei, a fost*

concepuţi şi organizaţi pe baza unui cadru metodologic foarte bine elaborat (*ordine, instrucţiuni*). *Printre aceste mijloace s-au remarcat*: *exploatarea surselor deschise, agentura secretă plasaţi în locuri Şt medii de interes*; *cercetarea informativă a prizonierilor de război,* a *agenţilor* Mania *capturaţi oricare au defectat*; *recuperarea şi analiza documentelor lisate de inamic pe câmpul de luptă*; *schimbul de informaţii cu celelalte structuri ak comunităţii informative româneşti, în special cu Secţia a 2-a a Marelui Stat-Major, contactele operative cu Abwehrul* (*Serviciul de informaţii al armatei germane aliate lui campania de pe Frontul de Est*). *Tot la acest capitol trebuie să reţinem şi afeniozitatea, chiar profesionalismul de bună calitate al celor care* au *contribuit la elaborarea ordinelor, instrucţiunilor şi metodologii Jor activităţii iafonruuivtficoatriinformative, în sensul că a fost folosită o gamă variată de sune, precum*; *ataşaţii militari* «*ferii diplomatici*» *românii care călătoreau în străinătate, supravegherea exterioară* (*ftlajul*) *care formează, de regulă, o componentă importantă a oricărui serviciu de informaţii*.

BeMastanţa *rezulta din* Aptul *că evaluarea datelor şi informaţiilor s-a făcut* «*sefefitbrat,* firi *conotafti politice, evitându-se sugerarea de soluţii, dar anticipând, la acelaşi timp, unele direcţii* de *evoluţie* a *evenimentelor*. *SSI a respectat,* în *acest fel, unu*! *Dintre principiile fundamentale activităţii de informaţii, şi anume evaluarea* corecţi *a adversarului sub* toate *aspectele* (*economic, politic, al posibilităţilor de ripostă, inclusiv în domeniul informaţiilor şi contra informaţiilor*). *Echidistanţa este puternic ancorară în* (*egalitatea acţiunilor întreprinse*. *Atât documentele arhivistice* cât şi *cefe memorialistice valorificate din plin* în *acesta lucrare stau mărturie asupra faptului că* SSI *a respectat legile purtării războiului şi, spre deosebire de Jandarmerie, nu s-a lăsat antrenat* în *acţiuni de răzbunare în afara*

cadrului legal, *ori în activităţi de corupţie, cum a fost cazul din plin* în *partea de responsabilitate* a *organelor de siguranţă şi poliţie, în cazul stabilirii elementelor deportabile dintre ţigani*.

Operativitatea *transmiterii informaţiilor este şi ea atestată de majoritate*! *Cazurilor* în *care Conducătorului statului român, precum* şi *comandamentelor de unităţi* şi *mari unităţi li s-au asigurat suficient timp pentru* a-şi *fundamenta poziţia politică şi/sau măsurile cu caracter militar pe câmpul de luptă*. *Intervalul de timp parcurs între obţinerea informaţiei şi transmiterea ei în formă prelucrata spre utilizator nu a depăşit, de regulă, câteva* zile, *ceea ce pentru perioada respectivă reprezintă un parametru performant* în *cazul anticipării unor evenimente politice sau militare, utilizatorul a fost informat cu două-trei săptămâni înainte, în unele cazuri chiar şi cu o lună, ca, de exemplu, informaţiile despre posibilitatea încheierii unui pact de neagresiune sovieto-japonez ori pregătirea contraofensivei sovietice la Stalingrad*.

Au fost şi situaţii, întâlnite de altfel frecvent în activitatea oricărui serviciu de informaţii, când evenimentele importante, în special cele cu caracter politic, nu au fost cunoscute decât după producerea lor, ca de pildă vizita lui Molotov la Berlin, dar evaluările făcute ulterior privind discuţiile purtate s-au dovedit corecte. Astfel de situaţii nu pot fi considerate eşecuri, ci, mai degrabă, un rezultat al măsurilor contrainformative luate de adversar pentru protejarea propriilor secrete. La fel şi în cazul planurilor de campanie elaborate de înaltul Comandament Sovietic în septembrie 1940 şi mai 1941, ca şi planurile „Mărita" şi „Barbarossa" întocmite de germani, nu au fost cunoscute de SSI, dar evaluările realizate pe baza unui minim de date ţi *informaţii a făcut posibilă informarea conducerii statului român că ambele puteri se pregăteau pentru o*

confruntare militară directă şi decisivă. Că o astfel de confruntare fusese anticipată şi sperată de Conducătorul statului român este, desigur, o realitate atestată documentar, dar pe care fluxul informativ obţinut şi *difuzat de SSI nu a influenţat-o. Acest aspect a fost atât de evident, încât, chiar şi în cazul procesului trucat a aşa-zisei „mari trădări" naţionale din mai 1946, completul de judecată* l-*a achitat pe directorul general al SSI de acuzaţia privind implicarea să şi* a *instituţiei în provocarea războiului. SSI s-a străduit să facă faţă misiunilor conferite prin legile organice, recurgând la două restructurări de fond în urma cărora a urmărit să-şi adapteze direcţiile de activitate, metodele, mijloacele, procedeele şi formele activităţii informative la condiţiile de campanie. A acordat prioritate angajării cadrelor cu experienţă din rândul ofiţerilor selecţionaţi din structurile informative şi contrainformative ale Secţiei a 2-a din Marele Stat-Major al armatei române. Aducerea colonelului Ion Li & sievici la conducerea uneia dintre cele mai importante structuri a SSI Secţia I*

Informaţii Externe (spionaj), precum şiroiul *fü excedai în* operă de reorganizare, regândire şi eficientizare a activităţii *SSI, reprezintJ bunul cel* mai preţ pentru instituţia de intelligence românească. Tot pe *acesta cale a foit* obţinut *şi* o parte a materialului logistic necesar» iar restul l-a realizat *prin protmile* coninhuţii

Sau prin colaborarea *cu* structurile similare ale principalului aliat

Planul generat de căutare a informaţiilor, un ah domeniu în *care* aperienţi profesionalismul colonelului Ion Lissievici şi-a pus *serios amprentă a* fost elaborat anual şi s-a actualizat ori de câte on s-a simţit nevoia *împreună cu specialişti ai* Marelui Stat-Major Secţia a *3-*a Operaţii, fă funcţie *de preponderenţa solicitărilor* venite din partea comandamentelor de unităţi şi mari unităţi *angajate pe Frontul* de Est

Faptul că Subsecretariatele de Stat ale Armatei de Uscat, *Marinei Regale* şi Aerului au apreciat» în repetate rânduri, calitatea studiilor şi a sintezelor *documentare*, precum şi contribuţia acestora la cunoaşterea în detaliu a potenţialului *militar sovietic*, constituie cea mai bună dovadă că în campania de pe Frontul *de Est*, organismul militar românesc, factorii de comandă ai armatei au fost *mulţumiţi de aportul* informativ al SSL

La nivel înuic-operativ se poate spune că încă de la începutul *campania*, *fiecărui* comandament al armatelor şi corpurilor de armată române angajate *în acţiuni militare*, i s-a ataşat o structură informativă a SSI care avea în competenţă *culegerea de date* şi informaţii despre forţele inamice angajate doar pe fâşia de *front bformaţiile* obţinute se concentrau mai întâi la Serviciul de analiză şi sinteză al *Frontul*» *de Eft* de unde, după verificare şi prelucrare, erau difuzate Marelui Cartier *General al arma*» române şi Centralei SSI de la Bucureşti.

Inexistenţa Planului de mobilizare al SSI, până în perioada imediat *premergătoare* începerii campaniei pe Frontul de Est, s-a datorat faptului că *docinna militară* romanesca avea un caracter pur defensiv şi prevedea, în principal, *ducerea războiuhn* pe teritoriul naţional. Până la acea dată conducerea SSI-ului a *apreciat la mod eronat* că activitatea informativă se poate duce la fel atât în caz de pace cât şi în *vreme de* război. Se avea probabil în vedere doar teritoriul naţional. *La sesizarea justă a* colonelului Ion Lissievici s-a elaborat un plan de mobilizare *prin care s-a urmânt* adaptarea la noua situaţie. El a corespuns doar pentru *operaţiile de eliberare a* teritoriilor răpite de sovietici, prin agresiunea din 26 – 27 iunie 1540. *Continuatei* campaniei dincolo de Nistru, pe un teritoriu imens şi ostil, datoria acţiunii formaţiunilor de partizani sovietici a pus *SSI*-ul, care *dispunea de efectwtiedusc, la* postura de a se adapta cu

greu la noua situaţie, cu totul *nepregătită nu te iniţiali*. Constituirea Eşalonului Mobil, care era în realitate un *SSI ta miniatură, pentru a însoţi* permanent Marele Cartier General al armatei române în *deplasările pe front a fost o* soluţie oportună, dar insuficientă pentru a concura *performant*

Deşi cunoştea bine tactica diversiunii practicate de sovietici, *cart consta* în antrenarea la necesităţile frontului a aşa-zisei armate invizibile structurile Cominternului şi grupele de partizani (la acea dată neadmise *de legile purtării* războiului) pregătite din timp pentru a da lovituri ta locurile şi *pe* direcţiile *ta care* urma să se producă contraofensiva, informaţiile *SSI*-ului *nu au fost însoţite de măsuri* preventive care şi limiteze efectul *acestor acţiuni Mai* uralt, diversiunile de la Iaşi (din *26* iunie) şi Odessa (din 22 octombrie) soldate cu mii de victime *din rândul populaţiei* civile. *În care marea majoritate erau evrei, nu pot şi reproşate SSI-ului decât la capitolul lipsei de măsuri preventive pentru limitarea proporţiilor şi consecinţelor represaliilor*.

Ut bătălia de la Stalingrad, SSI a obţinut şi difuzat informaţii valoroase despre dispozitivul sovietic şi direcţiile spre care urma să se dea loviturile principale, dar comandamentul german le-a eludai prin *măsuri operative ineficiente. Acestea din urmă s-au datorat, la rândul lor, crizei strategice determinate de risipirea forţelor şi acţiunii pe direcţii divergente a forţelor germane şi aliate*.

De aici, o altă concluzie ce poate fi reţinută, şi anume că informaţiile despre inamic, oricât ar fi fost de veridice, evaluate echidistant şi transmise cu operativitate spre utilizator, nu pot asigura de sine stătător victoria într-o campanie. Experienţa informativă a SSI pe Frontul de Est demonstrează că există şi alţi factori care ţin de domeniul artei militare ce concură la deznodământul unor războaie de coaliţie, printre care

mai importanţi amintim: *loialitatea aliaţilor, libertatea de comandament, capacitatea de adaptare rapidă la condiţiile teatrului de operaţii militare, rezervele strategice bine conservate şi protejarea prin măsuri contrainformative, acoperirea manevrelor pe direcţii interioare pentru concentrarea trupelor în punctele slabe ale apărăm adversarului, surprizele tactice, realizarea unor jocuri operative cu scopul de inducere în eroare a adversarului, evoluţia unor evenimente politice şi militare spre direcţii şi cu consecinţe greu de anticipat în faza iniţială* etc.

Desigur că *Printr-o activitate informativă bazată pe un potenţial de surse secrete infiltrate adânc şi din timp în rândul trupelor inamice, chiar* în *anturajul comandamentelor, poate concura la atenuarea eficienţei factorilor mai sus menţionaţi. Numai că Eşalonul mobil al* SSI *care* a *acţionat pe Frontul de Est a recurs la metode şi mijloace de culegere a informaţiilor cu caracter defensiv, ceea ce intra în contradicţie cu caracterul ofensiv al războiului dus dincolo de Nistru, impus de Comandamentul german. Această contradicţie a ieşit la iveală datorită lipsei de experienţă în situaţia unui război ofensiv purtat dincolo de fruntariile ţării şi imposibilităţii pregătirii într-un timp scurt a unor structuri specializate în acţiuni desfăşurate în spatele frontului inamic. Oricum, rămâne de itères planificarea unei agenturi de informaţii în spatele liniilor sovietice, pe teritoriul Basarabiei şi al Bucovinei, în situaţia retragerii strategice a armatelor germano-române în primăvara şi vara anului 1944, aşa cum dovedeşte ultimul document înserat* în *această lucrare*.

A *existat, de asemenea, o deosebire fundamentală între concepţia sovietică şi cea românească privind rolul informaţiilor în purtarea războiului. Înaltul Comandament Sovietic punea accentul pe* căutarea informaţiilor, *în vreme ce* SSI *acorda prioritate* evaluării

informaţiilor, *adică centralizării, analizei şi sintezei. Deosebirea ţinea de resortul doctrinei militare. Sovieticii se bazau pe ofensivă, doreau un război de mişcare, se pregăteau din timp pentru un război total prin antrenarea întregului potenţial uman, economic şi militar, vizau mutarea teatrului de acţiuni militare pe teritorial inamic şi ducerea luptei până la distrugerea totală a adversarului, Acest obiectiv strategic urmărea nu numai scoaterea din luptă a trupelor adverse, ci distrugerea structurilor statale, pentru a-şi impune regimul comunist într-o asemenea concepţie, rolul armei informaţiilor nu era de a modifica soluţia strategică ci doar de a oferi detalii tehnice* despre *inamic comandamentelor de arme şi corpuri de armate participante la operaţiile militare cu scopul fundamentării deciziilor la nivel tactic-Operativ. În schimb, accentul pus pe evaluarea informaţiilor de cure SSI a fegt «soluţie reclamată de un potenţial informativ foarte redus p deloc prtgairt pentru ofensivă pe un teritoriu străin. Analiza fi sinteza aveau singurul avantaj d ofereau un flux informativ echilibrat, capabil şi transmită factorilor de decizie posibilitatea de a adopta orice fel de soluţie strategică, chiar contrară celei iniţiate, daci conjunctura evenimentelor o impunea.*

Pe frontul informaţiilor, SSI s-a confruntat cu un război dus pe direcţii divergente Nu trebuie omis faptul că, în această perioadă, pe Frontul de Vest tar colonelul Ion Lissievici face referire la acest aspect în lucrarea sa memorialistică % acţiunile cu caracter diversionist iniţiate de organizaţiile revizioniste maghiare, precum şi regimul de teroare şi deznaţionalizare forţată, la care a *fost supusă populaţia românească din teritoriul transilvan cedat, erau* la *fel de dure ca şi acţiunile subversive ale partizanilor sovietici pe Frontul de Est ori acţiunile de spionaj ale Cominternului.*

Factorii care au contribuit la insuccesul campaniei

pe Frontul de Est au fost sesizaţi la timp de SSI, fapt ce explică replierea activităţii sale informative, începând cu anul 1943, după ce sovieticii au preluat iniţiativa strategica pe principalul teatru de acţiuni militare, SSI a trecut obţinerea de informaţii despre armată sovietici pe un plan secundar, efortul principal fiind îndreptat spre contactele cu structurile similare anglo-americane şi protecţia opoziţiei politice în vederea fundamentării unei alte soluţii strategice: *ieşirea din alianţa cu Germania şi declanşarea operaţiilor pentru eliberarea Transilvaniei*.

Nu putem încheia aceste rânduri fără a puncta şi un mesaj peste timp despre eroii frontului secret. Colonelul Ion Lissievici, despre cart literatura de specialitate s-a referit până acum doar tangenţial, iar în faţa publicului larg iubitor de lecturi istorice a rămas aproape necunoscut, a fost unul dintre aceşti eroi Pentru că şi-a făcut datona cu profesionalism a fost nevoit să îndure ani grei în temniţele regimului comunist impus de sovietici, alături de alţi camarazi de armă cart au luptat pe Frontul de Est în al doilea război mondial.

Dacă se cuvine un pios omagiu pentru acei man bărbaţi ai neamului, care şi-au dedicat întreaga viaţă, operei de împlinire a idealurilor naţionale ori creini unui climat de securitate propice emancipării şi prosperităţii, la fel şi pentru cei care s-au jertfit pentru aceleaşi idealuri, dar au fost copleşiţi de vicisitudinile vremurilor în care au trăit. Au fost învinşi pe moment, dar nu şi la scara istoriei naţionale, întrucât au demonstrat că binele unei naţiuni merită orice sacrificiu.

Şi dacă nu am reuşit până acum şi le ridicăm încă la toţi câte un monument – pentru că adevărata libertate şi prosperitate a unui popor înseamnă a ne *bucura şi de acest drept, atunci să le mutăm soclurile din pieţele publice, încă inaccesibile pentru ei în sufletele noastre, spre a dovedi cu adevărat că noi, românii, ştim a* ne *preţui înaintaşii, pentru că ştim să fim uniţi şi că învăţăm*

din istorie.
Indice de nume
I
B
Baboianu, Nicolae, căpitan SSI, rezident la
Sofia: *161*. *Badaev, Vladimir, maior sovietic*: *89*.
Balaşiu, Gheorghe, colonel: 220. *Balotescu, Gheorghe, maior* în SSI: 65, 70
150, 151, 137, IM. *Bancoş, Dorel, istoric*: *115*. *Bandeber, Andrei, terorist* (*partizan*)
Sovieticei *Bauer, locotenent-colonei german 169*.
170.
Bâzgâi, Gheorghe: *111*.
Bâzgâi, Petrache: *III*.
Bălănescu, Gabriel, memorialist legionar
127.
Becescu, Florin, şef Secţie II *Contrainfo-rmaţii din SSI*: *109*.
Bezâmenski, Lev, publicist, fost spion sovietic: *32*.
Bodnăraş, Emil: *20*.
Bogomolov, căpitan sovietic: *99*.
Borcescu, Enache, colonel: *163*
Borcescu, Trăiau, locotenent-colonei SSI: 117, 118, 153, 164, 165, 179, 180, 1 «3, 190.
Boxhal: *176*.
Bratu, Romulus, sublocotenent SSI, translator pentru limba germani 167, 171 Brătianu, Constantin IC, lider al PNL:
112.
Broşteanu, colonel: *80*.
Budacov, Ioan, terorist (*partizan*) *sovietic*:
61.
Bulgaru, Valenu, profesor de drept agrar.
Căpitan SSI: *166*. *Butenco, Vladimir, funcţionar diurnist SSI*:
194.

Butucescu, Horia, subdirector, şef Secţia IV
Contraspionaj SSI: 111. *Buzatu, Gheorghe, istoric*: 41, 69, *97*, HB.
106.
Ca/iţa, Dumitru, locotenent în rezervi SSI:
148, 191. *Cantacuzino, Alexandnna*: *75 Capişoc, a, terorist (partizan) sovietic*; *61*
Abakumov, [V.S.], locţiitor al lui Beria la
Comanda NKVD: *102*. *Abraham, partizan (ofiţer NKVD) sovietic*:
67.
Achim, Vi orei, istoric: *115*.
Aleksandrovici, căpitan sovietic: *67*.
Alekseevici, Dimitrie, ofiţer NKVD: *67*.
Alexandrescu, Alexandru, căpitan SSI: *163*.
Alexandrov, căpitan, locotenent-colonei sovietic: *104, 184, 194*.
Alexianu, Gheorghe, guvernatorul
Transnistriei: *70, 77, 78, 80 – 84, 107, 109, 154*.
Almăşanu, locotenent-colonei: *124*. *Amăriei, locotenent SSI, şef Secţie X Auto*: *182*.
Ancei, Jean, editorialist: *113*.
Andra, Aurelian, locotenent-colonei SSI.
Şef birou studii al Frontului de Vest:
173.
Andrew, Cristopher, istoric britanic: *34, 56*. *Antonescu, comandor*: *178*. *Antonescu, Ion, general, mareşal, Conducătorul statului român (1940 – 1944)*: *14, 23 – 25, 30, 31, 33, 38, 39, 41, 49, 51 – 55, 59, 65, 67 – 69, 71, 73 – 77, 81 – 83, 85 – 87, 93, 95, 96, 102, 107 – 109, 111, 112, 115, 116, 122 – 125, 127, 132, 141, 142, 146, 152, 154, 156, 158, 159, 161, 165, 168, 175, 176, 179, 200, 238, 255, 295*. *Antonescu Mihai, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri*: *50, 55*. *Antoniu, agent: 110*. *Ardeleanu, Eftimie, istoric*: *69, 96, 97*. *Ardeleanu, Ion, istoric: 126*. *Arghir, căpitan asistent SSI*:

298. *Ari* mi-a *Vasile*, *istoric: 126*.
Oaamitru, Dumitru, cotatei: 180. OMn04 al ţâlea. Regele României (1930
1940): *33*. Canmdaşev, maior sovietic: *18*4.194. Carp. Matatias, istoric: *85*. Cazlaehi, Alexandru, locotenent-colonel:
23 a
Cădere, Dumitru, funcţionar diurnist în SSL 190.
CSltneseti, Armand, prim-mmistru al României: *132*. Câitiârâşescu: *109*.
Ceauşescu, Nicolae. Secretar general al
PCR: *19, 127*. Ceauşu. General, comandantul Corpului *4*
Armată: *16*.
Celea, Decenal, căpitan SSI: *163*.
Oerkovkî, secretar general al Guvernământului Transnistriei: *70, 150, 154*.
Chastelain, vezi de Chastelain.
Chelcea, Ion, profesor universitar, sociolog: *108, 115*.
Chiorescu, V., ajutor primar în Odessa: 71.
Chiper, Ioan, istoric. *176*.
Churchill, Winston, premier britanic: *26*.
Ciano, [minitrul de Externe al Italiei]: 26.
Ciocan, colonel: 79.
Ciorapciu, locotenent SSI: *92, 168*. Ciucă, Marcel-Dumitru, istoric: *115, 116*. Ciuceanu, Radu, istoric: *127*. Codrean u. Alexandru, locotenent-colonel SSI: *161*.
Constantinescu, Claps, general: *168*. Constantinescu, Louis, locotenent-colonel
SSI, şeful biroului cifru: *176, 182*. Constantinul, Florin, istorie: *33, 34, 48, 55*.
56, 68*, 176*. Cora, Adrian, căpitan SSI: *161*. LEnescu, A., secretar general: *71*. Iunescu, Gh., gardian public: *110*. au, Alexandru, diplomat român. *3*1, 52, 238, 239. Creţulescu, Ilie, colonel, general: *186, 220*. Qps,

Stanf Tord, ambasador britanic la Moscova: 29.
Cu. Eugen, director general al SSI (*noiembrie* 1940-august 1944): *15, 16, 20 – 23*, 28, 29, 32, 34*, 38*, 5*5 – 57, 59, 66 – 68, 7*0 – 74, 92, 94, 97, 98, 101, 102, 105*, 106*, 124 – 126, 142, 143, 146, 152, *IU*, *164, 165, 174 – 177*, 179*, 183*, 18*4, 189*.
Cristescu, Gheorghe. Director SSI, şeful Secţiei VI Tehnice: 176, 182.
Cristoiu. km, editorialist: 127.
Cutirar, Ion, căpitan SSI: 149.
Cuza, Alexandru Ioan, domnitorul României (1859 – 1866). 127. D
Davidescu, Gh., secretar general în Ministerul A fi feri lor Străine: 266. Davidescu, Radu, colonel: 67, 74. Davidescu, V, general: 15. Dămâceanu, Constantin, general: 186. Dănilă, B., şeful Agenturii a II-a SSI: 251. Dănilă Gh., prizon în sovietic angajat de
SSI: 147, 162, 178, 186, 195. De Chastelain, [Alfred George], locotenent-colonel britanic: 126, 176. Deleanu, Nicolae, locotenent-colonel: 79. Djonat, Tudor, legionar, sublocotenent:
124, 125. Diaconescu, căpitan SSI, şef birou
Agentura Frontului de Sud: 173. Diaconescu, Dumitru, intendent locotenent-colonel SSI, şef Secţia XI Administrativă: 182. Diaconescu, Nicolae, general, şeful
Jandarmeriei: 124. Dimitriev, Igor, funcţionar SSI: 190. Dinulescu, Radu, colonel, şeful Secţiei a 2-a informaţii din M.St.M., memorialist: 78, 86, 190, 220. Dragalina, Corneliu, general: 88, 159. Dragoş, Iosif Constantin, istoric: 115. Ducă, Gheorghe I., diplomat român: 53, 55. Dumitrescu, Anton, general: 17. Dumitrescu, Ion, colonel SSI: 188. Dumitrescu, Petre, general, comandantul
Armatei a 3-a: 94, 166, 168. Dumitru, Alexandru, soldat: 112. Dusă, avocat: 185 Duţi, Alexandru, istoric: 33. Dvoretsky, Le v, colonel, istoric sovietic: 68.

Efremov, *M.G.*, general sovietic: *47*. Ernescu, Grigore, locotenent-colonel SSI: *92, 164, 167, 180, 190*.
F
Fierâscu, D.: *81*.
Fidlovschi, *I.L. docent sovietic*: 11*9, 120*. Filöcmmu *Wilhelm, preşedintele Comuni*
Taţilor Evreieşti din România: *75*. *Fotescu, Oh.*, sectant *230*. *Frontov, căpitan sovietic*: *J 04*.
G
Gafencu, Origore, ministrul român la
Moscova: 30, 31, 34, 45, 48*, 50, 52*, f *Găină, Ovidiu, legionar*: 124.*Gir bea, Titus, general*: 92, 167. *Geambaşu, funcţionar civil SSI*: *160*. *Georgescu, Maria, istoric*: 127. *Georgescu*, Teohan, *ministrul Afacerilor*
Interne: 18. *Gheorghe, Ion, general*: 58, 68*, 95 – 97*. *Gheorghevici, Peters Dumitru, paraşutist*
Sovietic: *100*. *Gheorghiu, R. Gheorghe., general*: *66, 157 Gheracostea, Cristu Costache, legionar*.
Sublocotenent: 124, 125. *Ghineraru, general*: 76, 77. *Ghişa, Simion, ofiţer în rezervă SSI*: *16*0, 173.
Gibson, maior, spion britanic: *29, 34*.
175 – 177. *Glogojanu, Ion, general*: *71, 73*. *Gluşenko, partizan* (*ofiţer NKVD*) *sovietic*; *67*.
Goanţă, Mihai, locotenent-co Ionel: 88, 92.
159, 168.
Gorbaciov, Mihail [*ultimul conducător al*
URSS]: *34, 56*. *Gordievski, Oleg, spion sovietic*.
Memorialist: *34, 56*. *Gorski, Vasile, locotenent-colonel, prefect*
Al judeţului Oceakov: 109, 113*, 114*. *Gnţea, Nichifor, terorist* (*partizan*) *sovietic*:
Grosu, locotenent-colonel; *166 Groza Petru, prim-ministru* al *România*:
18125.
N.I... administrator: 119.
I

Halip, *Ioan*, *locuitor îl Ofestârift*
Halipă, Pan. Profesori… *uwwrfr”*.
Hamzea, Lucian, maior, viceconsul pe *lângă* Legaţia română din Bratislava:
160.
Hansen, Erik, *general* german: 35. Hillgruber, Andrea, istoric german. 30, 33.
34, 41, 51. *Himmler*, [*Heinrich*, *ministru german*]: *29*. *Hitler*, [*Adolf*, *cancelarul*, Fofterol
Germaniei]: *24, 25, 29, 32, 33, 36, 42*.
51 – 55, 87, 102. *Hociung*, *locotenent*-colonel în rezervi 141, *Hodoreanu*, *şefgrupă SSF*: *185*, *Hor Tmcyer*, *oberföhrer*: *81*. *Hristescu*, *Alexandru*, colonel SSI: 117.
I
Iacobici, generat 74.
Ignat, Maria, istoric: 116.
Uiescu, căpitan: 178.
Loanid, *Radu*, *istoric*: 116.
Loaniţiu, Alexandru, general, şeful MStM
145, 199*, 20 a* Ionescu, A: 81.
Ionescu, *Constantin*, colonel, şeful Secţiei a
2-a MCG. 169, 184, 115. Ionescu, Mangu, colonel 70 ţ 73*, 150*. Lonesca» Gheorghe, căpitan, şeful Biroului
4: 255.
Ionescu, Gheorghe, colonei SSI, jefui
Agenturii Frontului de *Est 304*. Irving, David, ôtonc britanic: 32* Ivanov, Alexandru, locuitor al Odessa.
118.
Ivanovici, Dan, colonel SSI: 174, 175. F vaşcu, colonel: 113.
Grubtanu.
Jamailevici, F.N., şeful catedrei «te medicină legală duc Odessa: 120L Jemancanu. Bons fait Bonsov), tetuim
(partizan) sovietic 61, Mov, G.Ä1, general sovietic, şeful Marelui Stat-Major General al Armatei Roşii, memorialist: 47, 9J, 97.

K
Kirponos, MP., general sovietic; 47. Kofcarov. Locotenent sovietic: 104. Kotlearov. Colonel sovietic: 104. FCovaliov. MP., general sovietic: 47. Kriselenko. Furie; 63.
ACuzneţov, V.A., colonel NKVD; 66, 67, 157
Lache, Ştefan, istoric: 33.
Lavrentie, ministru sovietic: 26.
Lenin, [Vladimir ïlici]: 34, 56.
Lepăda tu. Dumitru, director SSI, şef Secţia
JfX Personal: 182. Lisnic. Iacob, telegrafist SSI: 298. [Lissievici], Adela, farmacistă: II. [Lissievici], Amalia: 11. [Lissievici], Cornelia Elena: 11. [Lissievici], Emilian: 11, 18. Lissievici, Ion, colonel, şeful Secţiei I Informaţii din SSI (mai 1941-decembrie 1943) şi director general al SSI (septembrie-decembrie 1944): 9, 11 – 21, 58, 59, 66 – 70, 87, 92, 93, 96 – 98, 105, 129, 143, 179, 188, 189, 192, 193, 195. [Lissievici], Ioan, căpitan administrativ: 11. [Lissievici], Mihai, locotenent-colonel: 11. Litvinov, partizan (ofiţer NKVD) sovietic: 67. Luca, Nicolae, maior; inginer SSI, şef
Secţia VII Radio: 162, 182. Luchanov, Alexei, locotenent sovietic: 100.
M
Macici, Nicolae general: 74, 76, 78, 80. Crinici/Trofin, maior SSI; 168. Nâu, iuliu, liderul PNŢ: 177. Manstein, Erich von, general german: 90, 91, 95.
M ar dare, Socrat, general: 169. Mannescu, Cezar, locotenent-colonel SSI:
U, Ştefan, istoric; 21. I, Ruuben H., istoric: 33. \ ministrul japonez: 31., locotenent-colonel: 70, 150. Ipolit, major, inginer sovietic: 100. *Căpitan britanic*: 176.
Mihai I, Rege al României: 49.
Mihăilescu, Petre, farmacist. II.
Miron. Lai, locotenent, legionar: 124, 125.
Moise, Leonida. Istoric: 85.

Moldoveanu, C, colonel: 113.
Moldoveanu. S., colonel: 113.
Molodţov. Vladimir: 67.
Molotov, [Viacieslav Mihailovtci, ministrul
De Externe al URSS]: 23, 24, 27, 33, 45.
49, 123.
Moruzov, Mihail [şeful SSI în perioada
1924 – 1940]: 132, 141. Moşoarcă, Dumitru, locotenent SSI: 162. Muscalu (?), inspector de poliţie: 150. Mussolini, [Benito, liderul Partidului
Fascist Italia, conducătorul Italiei]: 26. M uşat, M ireea, istoric: 126.
N
Nagy-Talavera, Nicolas M., istoric american de origine maghiară: 56.
Napolen, [Bonaparte, împărat al francezilor]: *32*.
Nariński, *M*., istoric rus: *33*
Negru, Alexandru D., ministrul Finanţelor 295
Negulescu, [Ion] general, ministru de
Război: 186, 187. Nemoianu, sublocotenent SSI: 298. Neştianu, Traian, căpitan în rezervă SSI:
77, 157, 158, 172. Neubacher, [Herman von, diplomat
German]: 30. Nicolaid, Ioan, colonel, şef SSI (septembrie
1940): 141. Niculescu-Buzeşti, Grigore, ministrul de
Externe: 183, 184. Niculescu, Mihail (Coca), locotenent-colonel, şeful serviciului pretoral
Odessa: 78 – 80, 119. Nistor, Ion, profesor universitar: 67. Noviţchi, avocat, rezident SSI în jud. Bălţi:
189.
O
Olenciuc, Ana, radiotelegrafistă sovietică: 100.
Oroveanu, Leon, căpitan SSI: 101. Ostrovzki, căpitan SSI: 92, 168.

mă
Na*jus* Vasile. *Colonel SSI*: *72, 73, 98, 99, 147*.
153*, 164, 165, 168, 189, 191, 193, 194*. *Pană*: *109*.
Pândea. *Adrian*, *istoric*: *69, 96, 97*. *Pantazi*, *Constantin*, *general: 199, 200*. *Parahowschi*, *rus alb*, *agent SSI*: *194*. *Pauker*, *Ana: 126*. *Pauliuk*, *căpitan SSI*: *161*. *Pavelescu*, *Şerban*, *istoric*: *21*. *Pavlov*, *rus alb*, *colonel în rezervă*: *194*. *I Păiş*, *Nicolae*, *amiral*: *82*.
Pişcăluţă, *Victor*, telegrafist SSI: *298*. *Pătraşcu*. *Nicolae*, *şeful legionarilor din*
România: *126*. *Păunescu*, *căpitan*: *77*
Pântea, *Gherman*, *primarul Odessei*: *71, 73*.
*7*5 – *77, 85*. *Pelin*, *Mihai*, *istoric*: *69*. *Pelivan*, *I.*, *profesor universitar*: *67*. *Pestriţi*, *Nicolae*, *general*: *12*. *Petrescu*, *Gheorghe*, *colonel SSI*: *136, 188*. *Petrescu*, *Gheorghe Nicolae*, *maior*: *220*. *Petrescu*, *Tiberiu*, *general*: *77*. *Petrov*, *căpitan sovietic*: *63*. *Pintilie*, *Florin*, *istoric*. *22*, *Pioniş*, *Petre*, *şofer SSI*: *166*. *Pleşcă*, *Teodor*, *căpitan în rezervă SSI: 143, 193*.
Pop, *Lidia*, *infirmieră*: *125*. *Popescu*, *David*, *general*: *220*. *Popescu*, *Dumitru*, *general*, *ministru de*
Interne: *109*. *Popescu*, *Luca*, *maior magistrat SSI*, *şrf*
Secţia VIII Juridică: *182*. *Popescu Poiană*, *Nicolae*, locotenent-*Colonel*: *220*. *Popovici*, *Anton*, *locotenent-colonel SSI*.
Şeful Secţiei I Informaţii: *181, 185*. *Popovici*, *Bogdan Florin*, *istoric*: *116*. *Porter*, *Ivor*, *căpitan britanic*: *176*. *Pot*, *Leo ni da*, *colonel: 81*. *Proca*, *Alexandru*, *locotenent-colonel* SSI, *şef Secţia V Contrasabotaj*: *161, 181*.
R
Racoviţă, *Mihai*, *general*, *ministru* de *Război*: *17, 92, 168, 179, 180, 184*, 18Ä
194.
României: *186*. Rădulescu, Conftantin, kxenent-

cotond
SSI: 180, 185. Râşcanu. Dumitru, sublocotenent isutem
SSI: 298. Reit, Nicolae, locotenentolotid. pM
Biroului Agentuni Vest a SSI: 160. Refegaa, Mihai, istoric: 33. Ribbentrop, [loaehtm von, ministru de
Fxterne german): 23, 24. Richelson, Jeffrey T.,» tone american: *68*.
Rodler, colonel german: 66.
Roske, Octavian, istoric. 127.
Rotam, locotenent-colonel magistrat: 146.
147.
Rotam, *Jipa*, comandor, istoric: 15.
Russo, colonel al rezervă: 193.
Rusu, M., maior. 1 (4.
Rusu, Victor, căpitan SS: *147, 149, 164*
166, 168, 172, 184, 186.
Samarin, Gheorghe, colonel: *40*. Santamana, Yves, istoric: 33. Sapocichin, KJ „doctor sovietic: 119, 120. Sarin, Oleg, general sovietic, istoric: 68, Sanatest u. Constantin, general, prim-Ministru al Romanţei; 122» 179, 186, Săveanu, Sauciuc profesor universitar: 67. Sivotu, Gheorghe, general, şef SSI: 187. Sârbu, ST., terorist (partuan) sovietic: 63. Schecheter, Jerald U istoric: 69, 106. Schecheter, Leona, istoric: 69, 106. Schmdel, locotenexit-colond german; *6*6, 157.
Schipor, Ilie, istoric; 33*, 48*, 55*, 56, 68*, Schobert, Eugen von, *general german*.
Comandantul Armatei a II-a: *88*. Sima, Horia, comandantul *Mişcării*
Legionare: 125, 141, *Siminel*, *Victor*, *colonel* SSI: *179*» *Simovici*, Duşan, general iugoslav: *29*. *Smicliu*, *E.*, *ajutor* prinw *în* Odessa; *71*. *Smochină*, profesor 193* Sodbolev. Căpitan sovietic 60, Spidel, Wilhelm, general german: 34
Stalin, [Iosif Vissariono viei, şeful statului

Aorktic): *29, 31 – 33*.4*8, 5*4, 121. Stancov, D., *colonel*, şeful *Secţiei* Propa

Gândi 255. State, Drăgănescu, medic: Îi. Stànculescu, Ion, colonel: 7*8, 79*. Stănescu, Viifil, colonel: *79*. Stânga. Mie, legionar: *124*. * Stracaci, general-maior sovietic: *103*» Strâns ky, [Herman von, nume conspirativ „Alexandra”, „Sandu”] ofiţer german în Abwher: *189*. Stecd. Weekham, scriitor britanic: *53*. Strat, Cătălin, istoric: *21*. Sturdza. Mihail, ministrul Afacerilor *Externe*, *49*.

Sudoplatov, Anatoli. Academician sovietic: *69, 106*.

Sudoplatov, *Pavel*, memorialist *sovietic*: *64*.

69, 100, 104, 106. Suvorov, Viktor, memorialist sovietic: *31, 34*.

48.

Şarov, corespomdentul Agenţiei *Tass*: *26*. Şeredan. Locotenent-colonel SSI: *160*. Şişcanu, Ion, istoric: *48*. Ştefănescu, Gheorghe, *colonel* SSI: *188*. Şteâlea, *Die*, general, şeful MStM: *163, 168*

169, 266, 268. *Ştirbei*, *Barbu*, *diplomat 177*.

T

Tatarciuc, *Grigore*, *jandarm caporal*: *119*. *Tatarcu*, *Grigore*, *locuitor al Odessei*. *118*. *Tătăranu*, *Nicolae*, *general*: *74, 147*. *Teodorecu*, *Aurelian*, *istoric*: *116*. *Tilichi*, *locotenent-colonel*: *178*. *Titulesco*, [*Nicolae*, *ministrul român de*

Externe]: *31*. Timoşenko, *S.K.*, *mareşal sovietic*: *43, 44*

47, 104.

Thmescu, *Nicolae*, *căpitan*, *maior*, *director*, *şef Birou Secretariat SSI*: *157, 163*, *l* & *ţ 173, 182, 191*.

Basel, Ottmar, istoric: 127.

Frestiorcanu, Constantin, general: *73, 78*.

Şeful biroului Agenturii Sud: *161, 163*. *Trohani*, *Nicolae*, *funcţionar SSI*, *adjunctul şefului Agenturii Frontului de Est*: *189 – 191*.

Troncotă. Cristian, istorie: *21, 22, 32, 34.*
56, 68, 86, 126, 127, 175 – 177. Tuhacevski, M.N., mareşal sovietic: 45, 46.
T
Tvetcov. Căpitan sovietic: *104. Tvetkovici, O., prim-ministru iugoslav*: *29.*
Ü
Ucikovsefai, Igor, terorist (*partizan*)
Sovietic: *61. Untu, Simion* (*zis Sandu*), *terorist*
(*partizan*) *sovietic*: *61.*
V
Vasiliu, Constantin Pichi, general: *75, 109.*
124, 125, 152, 153, 175. Vidraşcu, Constantin, ajutor primar în
Odessa: *71. Vîşinski,* [*Andrei Ianuarievici*], *ministrul de*
Externe sovietic: *29. Vozulâi, Vsevolod, rezident SSI în Lampol*:
190.
Z
Zamfirescu, Gheorghe, colonel: *163.*
Zilonîi, căpitan SSI: *92.*
Zodian, Vladimir, istoric: *85.*
Zoirab, Parta, prizonier sovietic angajat de
ŞSI: *147, 162, 178, 186, 195. Zvetawatzky, elev inginer, sublocotenent în*
Rezervă SSI: *168, 194.*
Cuprins
Introducere/*5 Lista abrevierilor*/*8* Partea I Studii
Informaţii şi contrainformaţii pe Frontul de Est (*194H944*) /*9*
Momente din viaţa şi cariera unui ofiţer de elită: *Jon Lissievici*/II *Evoluţia relaţiilor germano-sovietice până la criza din aprilie 1941*/23
Concentrări de trupe sovietice la graniţa cu România/*35*

Informaţii despre doctrina militară sovietică/42
Iminenţa declanşării războiului dintre Germania şi URSS/*49*
Contribuţia informativă a Eşalonului mobil/*57*
Mărturii despre tragediile sângeroase de după victoria de la Odessa70
Informaţii în sprijinul operaţiilor militare din 1942/*87*
De la marea cotitură a fontului de est la reorientarea politico-strategică a România98
Deportarea ţiganilor: *„un fiasco total”* /*107*
Documente SSI *despre crimele comise de NKVD asupra populaţiei româneşti*
Din Basarabia şi Bucovina/*117 Atentatori legionari dirijaţi de NKVD*/*122*
Partea a N-a *Memorii Ion* Lissievici
Amintirile unui fost lucrător în serviciul de informaţii al statului/131
Serviciul Special de informaţii în perioada 1 mai 1941 – 31 decembrie 1943/*132*
Organizarea şi funcţionarea SSI/132
Secţia I Informaţii/*133*
Secţia II Contrainformaţii/139
Secţia în *Legături cu serviciile de informaţii străine*/119
Secţia IV Contraspionaj/139
Secţia V Tehnică/*139 Biroul Secretariat*/*140 Biroul Cifru*/*140 Biroul Radio*/*140 Biroul Juridic*/*140 Biroul Personalului*/*140 Biroul Auto*/*141 Biroul Casieriei*/*141*
Încadram serviciului Special de Inform am/141
Tim *Special de Informaţii*/*142* Serviciul *Special de Informaţii în P*™ *ada 20 sepfembrie-decembrie 1943*/*17*? *Secţia I Informaţii*/*180*
Secţia II Contrainformaţii/*181* cfraitwmi
Secţia III Legături cu serviciile de informaţii străine/*181 Secţia IV Contraspionaj*/*181 Secţia*

VContrasabotaj 181 Secţia VI Tehnică/182 Secţia VII Radio/182 Secţia VIII Juridică/182 Secţia IX Personal/182 Secţia X *Auto/182 Secţia* XI *Administrativă/*.! *82 Biroul secretariat/182 Biroul Cifru/182* [*Conducerea Serviciului J/183* [*1949 iunie. 1*] *Declaraţia lui Ion Lissievici despre misiunea*

Informativă a Eşalonului Operativ pe Frontul de Est/189 1949 iunie, 5. Declaraţiile lui Ion Lissievici despre sistemul

De pregătire al agenţilor SSI care au activat pe Frontul de Est*/192 1949 iunie, 16. Fragment din declaraţia lui Ion Lissievici despre modul de lucru la Eşalonul Operativ şi agenţii ŞSI pe Frontul de* Est*/193 Despre modul de lucru la Eşalon/193 Despre sursele* (*informatorii*) *Frontului de Est/193 1949 iunie, 27. Fragment din declaraţia lui Ion Lissievici despre felul în care se făceau cercetările informative pe Frontul de Est/195*

Partea a JJI-a DocumenteA91

Instrucţiuni şi metodologii despre organizarea, structură, mijloacele, metodele şi tehnicile folosite în activitatea de informaţii şi contrainformaţii 199

1940 decembrie, 15. Raportul nr. 21 972 întocmit de generalul Constantin Pan cretarul de stat al Armatei de uscat şi Generalul Alexandru Ioaniţiu, şeful Marelui-Stat: *Major, prin care se argumentează necesitatea înlocuirii* J*provizomasupra informaţiilor" din 1929, printr-un nou „Regulament de informaţii şi contrainformaţii" /199*

ÀZatlA1 – 4 *208 Conducătorului Statului român,* SAÂcâKfflăă *„Vigoare 3 Regulamentului de*

L «O decembrie, 23. „Regulamentul de «formaţii fi contrajnformaj» (*Alţi* fM

Febroartef 1M11 Noţiuni generale asupra activităţii informitrve şi subversive ytoru. *Propagandişti* (*iredetişti, politico-sociali şi religioşi*), *terorii, agenţi de*

Sabotaj/221
Inima i, 14 «Adresă semnată de Alexandru Cretzianu, secretar de statal Ministerul Afacerilor Externe, prin *cart se fac cunoscute instrucţiunile generalul*
Ion *Antonescu în legătura cu misiunile informative ale ataşaţilor rmiitah/231*
[*1941*] *Instrucţiuni privind clasificarea, recrutarea şi instruirea agenţilor din*
Serviciul Secret/239
tMI Metodologic pentru agenţii supravegherii exterioare/141
[*1941 aprilie-mai*) *Recomandări pentru agenţii de filaj făcute în cadrul cursurilor de iniţiere de la Şcoala de agenţi a SSI/245*
[*1941 august-decembrie*] *Instrucţiuni pentru activitatea agenturii secrete de*
Propagandă şi contrapropagandă, întocmită de M.St. M., *Biroul* 4/*251*
[*1941J Instrucţiuni privind măsurile de contracarare a acţiunilor iniţiate de agenţi de spionaj străini/255*
[*1941*] *Metodologie privind activitatea contrainformativăz256*
[*1941*] *Metodologie privind măsurile contrainformărive într-un corp de trupă/257*
[*1941*] *Metodologie referitoare la acţiunea contrainformativi pe tenronul ţării fi la armată/260*
[*1941*] *Instrucţiuni cu privire la obligaţiile romanilor care merg în străinătate.*
Întocmite de Marele Stat Major al Armatei, Secţia a N-a, Biroul de Legitim Externe/262
1942 aprilie, 25. Adresă semnată de secretarul general al Ministerului Regal al Afacerilor Străine, Gheorghe Davidescu, prin care se înştiinţează Marele Stat Major despre unele modificări cu privire la atribuţiile ataşaţilor militart/lM

1942 iulie, 26. Adresă a Secţiei a 2-a Informaţii din M. St. M către Armata a f II-a, prin care se precizează sarcinile informative şi contrainformative ale Eşalonului mobil al SSI, pe raza de competenţă a Marilor Unităţi din subordine/217

[*1942J Instrucţiuni asupra organizării şi activităţii „Serviciului de Curieri*

*Diplomatici***/269

[1942] Atribuţiile ataşaţilor militari elaborate de Secţia a 2-a M.St.M., § Legături Externe/278

1943 august, 7. Regulamentul de funcţionare al Serviciului Special de

Informaţii/280

1943 noiembrie, 23. Instrucţiuni elaborate de Agentura Frontului de Est – l Mobilă a SSI, privind necesitatea formării unei agenturi (Echipa Specială) numită „C”, care trebuia să acţioneze în Transnistria, Basarabia şi Bucovina în eventualitatea evacuării acestor teritorii de către autorităţile militare române/298

Concluzii privind rolul armei informaţiilor în campania pe Frontul de Ü

Indice de nume/317